1519

Universidad de Deusto
Biblioteca

IHS
Archivo de Loyola
Sección 3.ª Serie 2.ª N.º 28.
Est. 13.
Plut. 2.

Loyola

Abb. Ioac
Cocordi
Nuo. & Vet
Testame

1519.

Archivo de Loyola

Estante ....
Plúteo ....

Universidad de Deusto
Biblioteca

B-4-36

Vitrina C/6

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diuini vatis Abbatis Joachim liber cõ cordie noui ac veteris Teſtamenti: nunc primo impreſſus: ⁊ in lucẽ editus: Opus equidem diuinum ac aliorum fere omnitium tractatuum ſuorũ fundamẽtale diuinorum eloquiorum obſcura elucidans: archana reſerãs: necnon eorundẽ curioſis ſitibundiſqꝫ mentibus nõ minus ſatietatem afferens.

COLL. EON
LOIOLÆ

Universidad de Deusto Biblioteca

SOCIETATIS JESU BIBLIOTHECA COLLEGII LOIOLENSI
IHS

CLemēs Epiſcopꝰ ſeruus ſeruorum dei. Dilecto filio Joachim abbati decuratio. Saluteȝ ⁊ apoſtolicam benedictionē. Rationis ordo ſuadet ⁊ debitum exigit charitatis: vt in cūctis actibus noſtris ad id plurimuȝ intendamus/qualiter ſm veritatis euangelice teſtimonium/opa noſtra luceant coram hominibus/vt ex eis perficiendi materiā capiant ⁊ exemplum. Cum ergo iubente ⁊ exhortāte bone memorie Lucio papa predeceſſore noſtro expoſitionem Apocalypſis: ⁊ opus concordie inchoaſſe. Et poſtmodum de pape Urbani auctoritate ſucceſſoris ipſius compoſuiſſe dicaris. Charitatem tuam monemus: ⁊ hortamur in domino p apoſtolica ſcripta mandantes. Quatenus laboribꝰ tuis in hac parte optatum ⁊ debitum finem imponēs gratia dei proſequēte ad vtilitatem proximorum opus illud complere ⁊ diligenter ſtudeas emendare. Ueniens ad nos q̄ȝcitius ſe opportunitas dederit diſcuſſiōi apoſtolice ſedis: ⁊ iudicio te preſentes. Si enim velis in abſcondito retinere diligenti cura p ſpicias: qua poſſis ſummi patris familias offenſam de talento ſcientie tibi commiſſo ſatiſfactione placare. Data laterani ſexto idus Junij. Pōtificatus noſtri anno primo.

VNiuerſis quibꝰ littere iſte oſtenſe fuerint. Frater Joachim dictus Abbas de Flore eternam in domino ſalutem. Sicut ex litteris domini pape quondam Clementis que apud nos ſunt percipi poteſt. Ex mandato domini pape Lucij/⁊ domini pape Urbani iuſſus ſum aliqua ſcriptitaſſe. Et hucuſqȝ qđ occurrit ad gloriam dei ſcriptitare non deſino. Denique librꝝ ꝯcordie quinque voluminibus cōprehenſuȝ. Expoſitionē Apocalypſis. viij. pertinet telis inſignitam. Pſalterium decem chordarꝝ tribus voluminibus inciſuȝ prout deus melius inſpirauit/⁊ facultas ingenij affuit ad conſummationem conduxi. Preter alia que i paruis libellis ſeu contra iudeos/ſeu contra catholice fidei aduerſarios comprehendi. Et dum ſuȝ in hoc corpore preſeruatus ad edificationem fidelium chriſti/⁊ maxime monachoruȝ dare opera nō poſtpono. Quia vͦ pro anguſtia tēporum non potui hucuſque opuſcula ipſa preter librum concordie apoſtolico culmini p̄ſentare vt ab eo corrigerentur. Si qua ibi qđ nō abnuo etſi mihi conſcius non ſim occurrerint corrigenda. Et incertus eſt homini numerus dierum ſuorū. Si me contigerit prius egredi ex hac luce q̄ȝ poſſim ſm ꝙ accepi in mandatis. Siquidem ea conditione ſuſcepi dictanda. Ut omnes quidem libros ei cui datum eſt omnimode magiſterium preſentarē. Rogo ex parte dei oipotentis coabbates meos ⁊ priores ⁊ ceteros fratres metuentes deum: ⁊ ea qua poſſe videtur auctoritate precipio. Quatenus preſens ſcriptum aut exemplar habentes ſecum ac ſi pro teſtamento/Opuſcula que hactenus confeciſſe vidētur. Et ſiqd me de nouo vſque ad diem obitus mei cōtigerit ſcriptitare q̄ȝcitius poterint collecta omnia relictis i ſalua cuſtodia exēplaribus: apoſtolico examini repreſentent recipientes ab eadem ſede vice mea correctionem. Et exponentes ei meam circa ipſam deuotionem ⁊ fidem. Et ꝙ ea ſemp paratus ſim que ipſa ſtatuit vel ſtatuerit obſeruare. Nullā que meā opi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nionē ꝯtra eius defendē ſanctā fidē.
Credens ad integrum que ipſa cre-
dit: ⁊ tam in moribus q̄ȝ in doctrina
ſuſcipiens correctionem / abijciens
quos ipſa abijcit/ſuſcipiens quos ſu
ſcipit ipſa. Credens firmiter nō poſ-
ſe portas īferi preualerē aduerſus eā:
etſi ad horam turbari ⁊ procellis agi
tari contingat: non deficere fidē eius
vſqȝ ad cōſūmationem ſeculi. ¶ Hoc
ſcriptum feci ego Joachim abbas ⁊
propria manu roboraui. Anno domi
nice icarnationis. 1200. Et ſic me te
nere ꝯfiteor ſicut in eo ꝯtinet.

Ego Joachim circa medium/
vt opinor noctis ſilentium ⁊
hora qua Leo noſter de tri-
bu Juda reſurrexiſſe extima-
tur a mortuis / ſubito mihi meditāti
aliqua/quadam mentis oculis intel-
ligentie claritate percepta. De pleni
tudine ſciētie libri hui⁹ / ⁊ de tota ꝑ-
cepta veteris ac noui teſtamenti con
cordia reuelatio facta eſt.

¶ Incipit prefatio Dōpni Joachim
primi abbatis ordinis Florēſis in li-
brum concordiarum.

Prefatio.

Quia labentis ac perituri
ſeculi perurgere ruinam: matth.
ſcripta in euangelio ſigna 24. ⁊ lu
terroreſqȝ fatentur: non a ce. 21.
fructu operis ocioſum
exiſtimo ea que de temporibus extre
mis ſuperna mihi indigno diſpenſa-
tio credidit ad cautelam reſerare fi-
delium: ⁊ torpentia ſomnolentorum
corda/ſono vel in ſonito excitare: ſi
quo modo ad contemptuȝ mūdi no-
no ſaltim genere exponendi euigilēt
quibus larga ⁊ multiplicia patrū mo
nita/aſſiduitate diutina viluē. Quin
potius ve mihi eſſe pertimeſco ſi ta
ceo: ſi meam indignitatem ⁊ nō tuaȝ
magis chriſte diſpenſationem atten
do. Reſpicio qui ſim: ⁊ clamare con
fundor: conſidero quid debeam ⁊ ta
cere formido. Jmperat ſilentium in-
equalitas vite: ratio iudicij ad loquē
dum impellit. Neſcio enim tu ipſe
ſcis domine ieſu: quid ad tuam expe
ctet equitatem iudicij: vt illis ſepe ta
lento tradito neceſſitatem inferas/
quibus inertia vite rubor confuſio-
nis eſt: quinimo quibus timor incū-
bit maximus a facie ire tue: attendē-
tibus quidem qua piger ſeruus iudi mat. 25.
catus ſententia ſit: ſed non minus
formidantibus vocem illam terribi-
lem / qua homini peccatori commi-
naris dicens. Quare tu enarras iu-
ſtitias meas/⁊ aſſumis teſtamentuȝ ps. 49.
meuȝ per os tuū? Et quidem ſi dixe-
rimus q꞉ peccatum non habemus: Joa. p͂
nos ipſos ſeducimus ⁊ veritas in no p͂io. c.
bis non eſt. Quid ergo facere opus
eſt? An fuga potius eligenda? An au
dacter excutere a collo iugū q̄ȝ teme
re tante ſarcine graue onus ſubire?
Sed quo ibo a ſpiritu tuo: ⁊ quo a fa
cie

ps. 138. cie tua fugiā? Si aſcēdero in celuȝ tu
illic es: ſi deſcēdero in infernū ades.
Jon. p͂. Si fugimus in Tharſis: prepedimur
in via ⁊ mota contra nos intumeſcit
tempeſtas. Si nos vndis cōmittim⁹
infigimur in limo profundi: ⁊ preſto
eſt maris belua que captos abſorbe
re feſtinat. Melius nos tibi qui omnia
miſereris cōmittimus: melius preſu-
mētes de venia/tue nos ſubijcimus
pietati: obſecrantes vt actiones no-
ſtras aſpirando preuenias: ⁊ adiuuā
do propitius proſequaris: vt qui po-
pulum tuum mare rubrum ſicco ve-
ſtigio tranſire feciſti/nos quoqȝ in tā
exo. 14 tis pelagis cuſtodire digneris. Erit
nobis ex hoc merces optatum cun-
ctis fidelibus gratie tue munus: vt
qui ſemen ad exercitium gratis pre-
ſtas indignis: ipſe mercēnarijs pre-
cium recompenſes laboris. Atqȝ vti-
nam iudiciuȝ mereamur euadere: vt
valeamus effugere negligentium pe
nam: qua mutos deſideſqȝ precones
quibus ad erogandam mēſuram tri
thre. 4. tici diſpenſatio credit. Hieremie vox
increpat dicens. Paruuli petiere pa
nem/⁊ non erat qui frangeret eis.
Sed ⁊ illud qđ in typo Hieruſalē eo
rūdem paruuloruȝ mater in precedē
thre. 2. tibus dictuȝ eſt: prophete tui videre
tibi falſa ⁊ ſtulta: nec aperiebāt igno
miniam tuam: vt te ad penitentiam
vocarent. Sed quare iſtud? niſi quia
magis timetur homo q̄ȝ deus: ⁊ indi
gnatio exilis pulueris/q̄ȝ imenſe iu-
dicium maieſtatis. Ecce eniȝ q̄ȝ mul
ta hominum millia: q̄ȝ multe ⁊ infini
te populoruȝ caterue. Poſt litteras:
poſt cymbala: poſt voces hyſtrio-
num concurrunt conueniētes ad ini
qua ſpectacula quaſi ad dies feſtos.
Et tamen videmus ⁊ patimur: intue-
mur oculis ⁊ tacemus: dormientes
⁊ ipſi cum dormientibus ſomnū ſuū
⁊ nemine in occurſum domini a ſo-
mno deſidie excitātes. Et de hoc qđ
dicendum? Veniali quis hoc attribu
endum diceret: ſi non hoc ipſum pro
pheta neglecte ⁊ negligenti eccleſie
verbis ſatis duris improperaret di-
cens. Speculatores tui ceci omnes Jſa. 56
neſciere vniuerſi canes muti non va
lentes latrare. Sed ſi locus eſt venie
apud deum: emendemus ſimul oēs
in melius que ignorāter peccauim⁹:
ne quando dicatur de nobis qđ de q
buſdam terribiliter dictū eſt. Obſcu- ps. 68.
rentur oculi eoruȝ ne videant: ⁊ dor-
ſum eorum ſemper incurua. Argua-
mus in nobis negligentiā noſtrā q-
cunqȝ inter homines aliquid accepiſ
ſe videmur: ne forte veniat domin⁹
hora qua non putamus: ⁊ ſeparans Luc. 12
nos ſicut ipſe minatus eſt: parteȝ no
ſtram ponat cum hypocritis. ¶ Ar-
guite vos o populi duritiam cordis ma. 24
veſtri. cur qui noſtis addiſcere que
ſunt mundi: ⁊ querere ſcientiam que
de terra eſt: ſolam que de celo eſt ſapi
entiam emulari neſcitis? Cur qui cō
tra hoſtes corporum bella cōmittere
didiciſtis: non eodeȝ modo reſiſtitis
hoſtibus animarum veſtrarum? Au-
dite ergo ⁊ intelligite ne forte vobis
accidat ſicut in diebus Noe: vacanti ma. 24
bus riſibus ⁊ iocis: leuitatibus ⁊ cō
uiuijs inhiantibus ad lucra tempo-
ralia ⁊ opus domini non requirenti-
bus: ⁊ inueniat vos repentina dies
illa. Recedite inq̄ȝ recedite: poſt ta-
lia euagari nolite: q꞉ non ſunt dies
gaudij: ſed meroris ⁊ luctus. Nō eni
cuncta iocis tempora: non omnia lu
ſibus data ſunt: ſed nonnulla confli-
ctibus. Noſtrum eſt enim bella pre-
dicere: veſtrum ad arma concite pro
perare. Noſtrum eſt aſcendere ſuper
ſpeculam mōtis: ⁊ viſis hoſtibus da
re ſignum veſtruȝ audito ſigno ad lo
ca fugere tutiora. Nos q̄ȝuis īdigni
ſpeculatores ſimus: longe ante pre-

dicta bella aduenisse teſtamur. Uos
aūt vt digni chꝛiſti qui milites eſtis:
abijcite opera tenebꝛarum ⁊ iduimi-
ni arma lucis. Nos ſi parcimus huc
cine veſtri rei ſanguinis ſumus. vos
ſi arma negliſcitis noſtra culpa peri-
Hier. 23 tis. Sed q2 plures crebuerūt in mun
do de quibus dominus ait: currebāt
⁊ ego nō mittebaꝫ eos: ad euitādas
deceptiones talium: opus iſtud aſſu-
mimus. difficile quideꝫ ſi nr̄as vires
penſamus. Facile auteꝫ ſi nos Chꝛi-
ſto cōmittimus. Nouimus enim nō-
nullos ſumpta ex libellis Apocry-
phis friuola quedam in medium im
pudēter deferre: in quibus de mūdi
fine aliqua: plura de filij perditionis
aduentu ſcripta ſunt: que cū nec pꝛo
bationi nec auctoꝛitati conſentiant:
nulla ſūt ratiōe a viris catholicis ap
pꝛobanda. Semper enim cura perui
gil ineſſe debet electis: ne qua pere-
grina traditio ſine pꝛeiudicio admit
tatur: ne dum incaute falſa recipiunt
a veris incautius ſeducantur: ⁊ dum
ſecurus foꝛte aditus muniri querit
ex ipꝛouiſo hoſtis angelo foꝛtius ꝑ-
munitus iſurgat. Unde ⁊ in pſalmis
de quibuſdam dicitur. Illic trepida-
ps. 13. uerūt timoꝛe/vbi nō fuit timoꝛ. Et q
dē de pꝛeſſuris ſeculi ⁊ mūdi fine: de
ſignis ⁊ terroꝛibus ⁊ erūnis: ſeu etiā
ma. 24 de pſeudo chꝛiſtis: ⁊ pſeudo pꝛophe
⁊ mar. tis plura ſcripta ſunt i diuinis ſermo
13. ⁊ lu. nibus: que idcirco non omnibus cla
21. ra ſunt: q2 multis ſunt perplexa no-
Apo. 5. dis ⁊ occltis myſterijs iuoluta. Que
tamen leo noſter d̄ tribu iuda qui pa
trata ſingulari victoꝛia reſurrexit a
moꝛtuis: ⁊ ex p̄te magna doctoꝛibꝰ
ſanctis aperuit: ⁊ ex parte adhuc nō
modica ſtatutis declaranda tempo-
ribus ſignis ⁊ enigmatibus cōſigna
ta reliquit. In eius ſiquidem ſacro
pectoꝛe: magnus eſt doctrine The-
ſaurus qui totus a moꝛtalibus capi

nequit. Non enim eſt in pondere vt
d̄ficiat: nec vt ex eo alia poſt alia ero
gari non poſſint: ſed nec tāte huma-
na coꝛda capacitatis aut facundie vt
hūc ex toto capere vel expꝛimer̄ que
ant. Dat gratis ⁊ non impꝛoperat q2
bonus ⁊ oīpotens eſt: q2 ſemper eſt Jacobi
apud eum puteus gratiarum ⁊ vite. p̄ cap̄.
Ne igit̄ in hijs que pꝛopoſui: libera
erroꝛis concedatur facultas: doctri-
niſqꝫ varijs ac peregrinis locus reli- Ad he-
quatur vacuus in eccleſia Chꝛiſti ad bꝛe. 13.
cautelam eoꝛum qui ſimpliciter am-
bulant: ⁊ Sathane altitudinem non ma. 24
agnoſcunt: quinimo vt falſoꝛum pꝛo
phetarum figmenta: a quibus ſi fieri
poſſit in erroꝛem ducentur etiam ele
cti: inquātum Deus annuit deuitare
poſſimus: operepꝛeciuꝫ extimauimꝰ
ex veteribus ⁊ nouis hyſtoꝛijs opus
iſtud componere: in quo Ezechielis Ezec. p̄
rotis diligenter inſpectis: quanta ſit c. ⁊. 10.
in vtriuſqꝫ concoꝛdia luculenter oſtē Exo. 25
dimus: ⁊ que duo illa Cherubin mu ⁊. 37.
tuis ſe vultibus contemplantia deſi-
gnabant: in duoꝛum teſtamentoꝛum
conſonātia aſſignare curauimꝰ: qua-
tenus duꝫ teſtibus veritatis idoneis
noſtra fides munitur: nullis poſſit
erroꝛibus a ſoliditate diuelli. Sic ta-
men hoc ipſum ꝙ ſcripſimus accipi
obſecramus: vt pꝛudētie lectoꝛis pia
non deſit ſimplicitas in notādo que
legit quatenꝰ ſic auctoꝛitate q̄ꝫ mſta:
⁊ ratione aliqua munita recipiat: vt
tn̄ nōnulla que infra ſcripta ſunt: ſo-
la teneat opinione: vt videlicet ⁊ illa
ſint nobis ad veritatis indiciuꝫ que
certa ſunt: ⁊ illa que in ſola opinione
pꝛopter varios rerum exitus ad cau
telam: duꝫ per ea que completa ſunt
teſtimonia veritatis: quo oꝛdine ſint
complenda pauca ſed nō parua que
reſtant: velut in quadriuio poſiti ſu-
ſpecta queqꝫ itinera circumſpiciēdo
luſtremus. Melius eſt enim ſalua fi-
de

de opinioni cedere vbi certitudo nō
eſt: q̄ꝫ diffinire aliquid ꝑtinaciter/qd̄
neqꝫ rationi neqꝫ auctoꝛitati conſen-
tit. Sola ergo que in diuinis ſcripta
ſunt voluminibus perſtringentes ⁊
ex eis que clara ſunt in auctoꝛitate
ſumentes: ſuꝑflua illa que de oꝛtu ⁊
operibus antichꝛiſti ac fine mūdi ex
apocryphis vt dictum eſt ſumpta li-
bellis: a pleriſqꝫ ſimpliciuꝫ amplectū
tur: velut peregrina ⁊ extranea cōfu-
tamus. Quod idcirco maxime pꝛeca
uendum dicimus: q2 nunq̄ꝫ intelligē
tia ſcripturaꝝ pari modo parua ē de
pꝛeteritis ⁊ futuris: apoſtolo atteſtā-
p̄me ad te qui dicit. Cum eſſem paruulus lo-
coꝛi. 13. quebar vt paruulus: ſapiebaꝫ vt par
uulus: cogitabaꝫ vt paruulus. Quā
do autē factus ſuꝫ vir: euacuaui que
erant paruuli. Eaꝓpter nec facere ꝑ-
iudicium poſſunt agētibus de pꝛete-
ritis hij qui de futuris ingrendo hec
⁊ illa loquunt̄: dum ꝙ illi in abſentia
clare intueri nequeunt: iſti in pꝛeſen-
tia manifeſte cognoſcunt. Uex ⁊ ſi il
li loqui clarius/vtpote de pꝛeteritis
aut pꝛeſentibus queunt: hij tamē ne
ceſſarius vt de futuris: dum illi ruinā
retro dictam nō ſatis vtiliter iaꝫ ꝑa-
ctaꝫ oſtendunt. Hij vt caueri valeāt:
indicijs quibus valent affuturaꝫ pꝛe
dicūt. Nāqꝫ ⁊ hoc ip̄ꝫ ꝙ ipſi capimꝰ/
vt a nobis vel indicia dari queāt/ip̄a
pꝛeſentis tēpoꝛis vicinitate cōtingit.
Dani. 12 Sic enī dicit angelus Danieli. Clau
de ſermones ⁊ ſigna libꝛum vſqꝫ ad
tempus ſtatutuꝫ. Pertrāſibūt pluri
mi ⁊ multiplex erit ſcientia. Et poſt
pauca: vade Daniel q2 clauſi ſunt ſi-
gnatiqꝫ ſermones vſqꝫ ad tempus ꝑ
finitum. Quod ſi ita eſt: conſtat ꝙ
non vni totum ſcire: ſed diuiſim pꝛo
menſura ſpiritus/alijs ⁊ alijs datum
eſt: quouſqꝫ vt ait apoſtolus. Occur-
ramus omnes in virum perfectū: in
menſuram etatis plenitudinis Chꝛi

ſti. Quocirca: nec qui futuri ſūt poſt ad eph̄.
nos: nec ipſi qui poſt patres foꝛte ſe- 4. cap̄.
rotina vocati ſumus: aliquid nobis
arrogare valemus: illi enī meſſuerūt
⁊ nos ad reliquias igreſſi ſumus: qn
imo vt competentius dicaꝫ: ad ſpar-
ſos dudum manipulos colligūt. De-
niqꝫ pueris iſtud: illud magis viris
aſcribit̄. Et tamen aceruū ſegetū nō
oſtendunt illi: ſed iſti: q2 illis metere
cure fuit: iſtis in aceruum colligere.
Quod autem ſciſcitanti ꝓphete quo dani. 12
uſqꝫ eſſet finis mirabiliuꝫ: que ab an
gelo enarrante didicerat reſponſum
eſt ab eodem angelo cum iuramēto:
in tempus ⁊ tempoꝛa ⁊ dimidium tē
poꝛis. Nō eſt ita leue differere vt bꝛe
ui ⁊ ſuccincto valeat explicari ſermo
ne. Sub eodem quippe numero ſpiri
tualiter intellecto: plenitudo concoꝛ-
diaꝝ iſtaꝝ d̄ qbꝰ i hoc oꝑe ſ̄mo ē: cer
tis qbuſdā tēpoꝝ ſpatijs ⁊ geſtoꝝ idi
cijs cōtinet̄. ita vt idē numerus: qui
in diuinis voluminibus tam ſollen-
nis habetur clauſis ſit ⁊ oſtiuꝫ libꝛi
hiꝰ: de quo ⁊ vniuerſa pendet no-
ſtre huius tam pꝛofunde aſſertionis
materia. Multa eni pꝛo myſterij pō
dere in ſui diſcuſſione requirit. mul-
ta diſcuſſo eo iacentia in monumen-
tis ſcripturarum ſacramēta pandun
tur. multa que latuerūt hactenus ar
chana conſilia deteguntur. Ex cuiꝰ
apertionis notitia illd̄ quoqꝫ nobis
perſpicabile ſit: ꝙ ad cautelaꝫ paruu
loꝛuꝫ chꝛiſti neſcientium ire ad dex-
teram/vel ſiniſtram veſtigare inten-
dimus imminere: ſcilicet dies ire ⁊
inſtantis furoꝛis: qui repoſiti erant
moꝛtalibus in fine ſeculoꝛuꝫ. Ad cu
ius nos perueniſſe pꝛofunde: immi-
nentes calamitates ſeculi non iam
annuntiant: ſed oſtendūt. Quo eniꝫ
ſenilem etatem mundi ad iſtar intu-
meſcentis equoꝛis concutiendo pꝛe
munt: eo iaꝫ pꝛoxima ruine ſue ac ſi

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

mortis ſigna precurrunt. Non cre-
dunt iſtud: quorum incraſſata corda
indurauit ambitio. Nolunt perire re
gnum mundi: quibus exoſum eſt re-
gnum celi. nec ceſſare Egyptiorum
imperium: qui non amant ciues hie
ruſalem. Ad qd ergo ante tales mar
garitas ſpargere/aut pro talibus la-
boris onus in ſcribẽdo ſubire? Sed
omnia inquit Apoſtolus patior pro
ad tim. 2.c. pter electos. Quod ſi ꝓpter eos chri
ſtus mortuus eſt: cur homo impẽde
re negligat/quod ꝓ illis accepit: vt
data ſignificatione fugiant a facie ar
cus? Dabo igitur ⁊ ego ꝓ meo mo-
dulo ſignuꝫ: ⁊ quod dominus preſta
re dignatus eſt in preſenti opere inti
mabo: vt q̃ꝫ ꝓpe ſit in ianuis regnuꝫ
vite is qui hoc opus legere dignum
ducit agnoſcat. In qnque auteꝫ por
tionibus diſtinguitur opus iſtud: ⁊
vnaqueq; in ſemetipſa itellectus ſui
habet integritatem: ⁊ ſi non totius
operis plenitudinem: quia quod mi
nus in vna dicitur ſuppletur in alia.

Primus liber.

IN primo libro agiẜ de iudicijs
que exercuit deꝰ in veteri teſta-
mento: ⁊ ſeptem conflictibus fi
liorum iſrael. Secũdus liber.

IN ſecundo libro agitur de pre-
cipuis locis concordie noui ac
veteris teſtamenti: que per ſin-
gulas decadas generationum
occurrunt: ⁊ de vna intelligentia ſpi
rituali que ex vtraq; littera miro mo
do procedit. Tertius liber.

IN tertio libro de diuerſis gene
ribus ſabbatorum: ⁊ de alijs lo
cis concordie duorum teſtamẽ
torum: que in ſeptẽ ſigillis prio
ris teſtamenti: ⁊ eorum apertioni-
bus noui. miram intelligentiam fu-
turoruꝫ lectori ſtudioſo exhibere no
ſcuntur. Quartus liber.

IN quarto libro generaliter agi
tur de plenitudine concordie di
numeratis generatiõibus duo-
rum teſtamentorum ab Adam
vſque ad Joannem baptiſtam: ⁊ ab
Ozia rege Juda vſque ad reuelatio
nem Helie. Quintus liber.

IN quinto libro agitur de preci
puis hyſtorijs veteris teſtamẽ-
ti. qualiter intelligende ſint ſm
ſpiritualem intellectuꝫ: eo ꝙ ex
fine ipſarum hyſtoriarum oſtendan-
tur nobis multa que futura ſunt in
nouiſſimis diebus/ſi eas ſpũaliter
intelligamus.

Eximij ac profundi perſcrutatoris ſa
crarum litterarum Abbatis Joachim li
ber primus Cõcordiaruꝫ/veteris. ſ. ac no
ui teſtamenti: ⁊ de futuris vſq; in finem
temporum.

NOn ha-
Ad hebr. 13. bẽtibꝰ in hoc mun
do manẽtem here
ditatem/ſed futu-
ram ingrentibus:
nihil eẽ ſalubrius
vtiliuſq; poteſt: q̃ꝫ
memorari iudicio
rum dñi que a ſeculo ſunt: vt eoꝝ colla-
tione ⁊ exemplis ꝯſiderare rerum fines:
⁊ penſare ꝯtinue q̃ꝫ nihil ſit quicqd amit
tendum cum tpe delectabiliter poſſideẜ.
Eccle. 7. Uera quippe eſt ⁊ fidelis ſententia iuxta
Sapiẽtis qua diciẜ. Melius eſt ire ad do
mum luctus q̃ꝫ ad domum ꝯuiuij. Q̃uo
enim cantabimus canticum dñi in terra
pſal. 136. aliena: ſi de numero ſumus eoꝝ q dicũt.
Sup flumina babylonis illic ſedimus ⁊
fleuimus/dum recordaremur ſyon? Sed
rurſum q̃uo flere poſſumus/ſi nec pere-
grinatiõis/nec ꝓncipij/nec miſeriaꝝ que
ꝑ tẽpoꝝ curricula ſucceſſerũt/nec earuꝫ
que future ſunt recordationẽ habemus?
ſed q̃ſi bruta quedam ⁊ irrationabilia pe
cora ſola tranſitoria oblectamenta penſa-
muſ? Et qdem ꝓteritos luctus tũc obli-
uioni tradere humanuꝫ eſt/cum cõpleti
ſunt alicui dies luctus: teſte veritate que
Joan. 16. dicit. Mulier cuꝫ parit triſtitiam hẽt/q̄
venit hora eius. Cuꝫ autem peperit pue
rum/iaꝫ nõ meminit preſſure ꝓpter gau-
dium/q̄ natus eſt homo in mũduꝫ. Hoc
inquam mõ preteritos luctus obliuioni
tradere humanuꝫ eſt: quotquot eniꝫ filij
dei ſumꝰ/in ſpe huiuſcemodi laboramus
Sed illud eſt aut demonuꝫ ꝓprium/aut
aialiuꝫ/rõne carentiuꝫ: videre ſigna mor-
tis/⁊ mortis exitiuꝫ nõ timere: ſentire tẽ
peſtatis indicia/⁊ tempeſtatem ꝓximam
nõ vereri. Quocirca tractaturis de dolo-
ribus vltimis/a primis huius mũdi do-
loribus inchoandũ eſt: ſiue vt detectis ca
lamitatibus ipſius que ſingulis ſeculoꝝ
finibꝰ accidere: ſpẽs illius que decipit in-
ſenſatos vileſcat: ſiue vt per mala preteri
ta/diſcãt hi q duri ſunt corde credere ac
vereri/ea que predicta ſunt a dño circa fi
nem futura: preſertim cum eadem flagel
la in ſignificatione preceſſerint futuroꝝ:
ita vt per ea ipſa que antiquo illi populo
accidiſſe legimus/que futura ſunt in ex-
tremis tpibus intelligere valeamus.
Licꝫ ergo vtilitatem libri huius mul
tiplicem eſſe putem: intẽtionis tũ noſtre
eſt quãtum nobis preſtiterit deus/regni
temporalis/q̄ ꝓprie diciẜ Babylon/cõ-
prehendere finem: ⁊ ꝙ prope ſit eccleſie
partus: qui tpe eodeꝫ futurus eſt verbis
lucidiſſimis aperire. Si q̃uo audiant ⁊
quieſcant hi qui chriſtiana ꝓfeſſione cẽ-
ſentur: ⁊ relictis vanitatibus ⁊ honori-
bus mundi/vocem illam dñi audient au
re cordis: qua diciẜ. Exite de illa popule Apoc. 18.
meus/ne participes ſitis delictoꝝ eius: ⁊
de plagis eiꝰ nõ accipiatis: q̄m ꝑuenerũt
pctã eius vſq; ad celum: ⁊ recordatus eſt
deus iniqtatum eius. Sed pro eo ꝙ fle-
tum illum veſptinum de quo dicit ꝓs.
Ad veſperum demorabiẜ fletus. Multi Pſal. 29
ſicut predictuꝫ eſt fletus miſtici in priſti-
no illo populo preceſſerunt: nõ ocioſum
eſſe credidi eos ipſos in hoc libro ꝓmo:
non qdem ſm ſpũm ſed ſm litteram tã-
gendo/potius q̃ꝫ ſcribendo colligere: vt
nõ prius iuxta illud: qȯ ſpũale eſt/ſed qȯ
aiale: deinde qȯ ſpũale: quatenus primo
ſm lr̃am/pia inſtruaẜ infantia: ac deinde
qȯ ſenum eſt/ſequatur miſticus intelle-
ctus. Ceteruꝫ ſi ſm modũ concordie/
quo vetera ſibi geſta cum nouis in qua-
dam ꝯueniunt equalitate/vtriuſq; teſta-
menti tpa diligenter notamus. Inueni-
mus ad vtriuſq; finem ꝑtinere teſtimo-
nium illud Pſal. quo dĩ. Ad veſperum ꝓs vbi. s.
demorabitur fletus: q̄ ⁊ illi circa finem
trãſmigratio facta eſt/⁊ hic agnoſciẜ fa-
cienda. Nec miruꝫ ſi homines aiales ne-
queunt iſta ꝑcipere: q̄ ſcriptum eſt. Aia- prime ad
lis homo non ꝑcipit que ſunt ſpũs dei: Cor. 2.
ſed ⁊ ſi nequeunt qui eiuſmodi ſunt/ſpi-

ritualia ſpiritualibus comparare:vt veri
tatem que eſt in ſpiritu itelligere queāt:
Nūquidnam vel illō negare queunt.ꝙ
iterrogatus dn̄s a diſcipulis de ſigno ad/
uentus ſui ꝛ ꝯſumationis ſeculi:rn̄dit di
Luc.21.ꝛ Math. 24.ꝛ mar ci.13. cens.Surget gens cōtra gētem/ꝛ regnū
aduerſus regnum:ꝛ terremotus magni
erunt per loca:ꝛ peſtilētie ꝛ fames:terro
reſq; de celo ꝛ ſigna magna erunt?Ecce
q̄ȝclarum eſt in euāgelio : ꝙ ſub obſcuro
ſatis enigmate pſalmiſta ꝓphetauerat/di
cens.Ad veſperū demorabit̄ fletus. Qd̄
ſi querit̄ de eo ꝙ adiunctum eſt:ꝛ ad ma
tutinū letitia:Nunqdnam vel hoc ipuȝ
tacere potuit veritas que adhuc venit in
Lu.Mat th.ꝛ mar. vbi.s̄. mūdum/vt teſtimoniuȝ peribeat verita/
ti?Uidete(inquit) ficulneam ꝛ oēs arbo
res/cum producūt iam ex ſe fructum/ſci
tis qꝛ ꝓpe eſt eſtas.Ita ꝛ vos cum vide/
ritis hec oia fieri/ſcitote qꝛ ꝓpe eſt regnū
Ubi.s̄. dei.Et iteruȝ.His āt fieri incipientibus
reſpicite ꝛ leuate capita veſtra/qm̄ ecce
appropinquat redemptio veſtra . At ne
qs diceret nō eſſe plangēduȝ/vbi tam e
Joan.16. vicino ſeqtur ꝯſolatio letitie matutine.
Dicēs ipſemet alio loco.Iterum aūt vi/
debo vos ꝛ gaudebit coꝛ veſtruȝ:ꝓmiſit
dicēs.Amen amē dico vobis qꝛ ploꝛabi/
tis ꝛ flebitis voſ:mundus aūt gaudebit:
vos aūt ꝯtriſtabimini/ſed triſtitia veſtra
vertet̄ in gaudium.Nō igit̄ abſq; ſpe le/
titie flenduȝ eſt ꝛ lugēdum/cū miſeratoꝛ
Ps.32. ſit ꝛ miſericoꝛs dn̄s ſup timētes euȝ:ꝛ in
eis qui ſperāt ſup miſericoꝛdia eius. Un̄
Mala.2. ꝛ qbuſdam dicētibus. Uanus eſt qui ſer
uit deo:ꝛ qd̄ emolumētum qꝛ cuſtodiui/
mus ꝑcepta eius:ꝛ qꝛ ambulauimus tri/
ſtes coꝛam dn̄o exercituuȝ.Poſt alia que
rn̄dit eis/ad oſ̄dendam remuneratione
quaȝ pcepturi ſunt a dn̄o in die illa/adie
cit ꝛ ait.Scriptuſ eſt liber monumēti co
ram eo timētibꝰ dn̄m ꝛ cogitantibus no/
mē eiuſ.Et erit/ait mihi dn̄s exercituū/
in die illa quam ego facio in peculiuȝ:ꝛ
parcaȝ eis ſicut parcit hō filio ſuo ſeruiē/
ti ſibi. Et hec qdem dn̄s in Malachia.
Ezech.9. In Ezechiele aūt q̄ȝmagnus ſit triſtitie
fletus/aptius declarat̄:vbi viro qui indu
tus erat lineiſ ex voce domini dictuȝ eſt.
Trāſi per mediam ciuitatē in medio hie
ruſalem:ꝛ ſigna Thau in frōte viroꝝ ge/
mētiuȝ ꝛ dolētiuȝ ſup cūctis abhomina/
tionibus que fiunt in medio eius.Ubi ꝛ
mox ſubditur.Et illi dixit audiente me:
Haud dubiuȝ ꝙ ſex viris in quoꝝ mani
bus/vt ſuperius dixerat/vaſaiteritus vi/ Eze.vbi.s̄
ſa ſunt:trāſite per mediam ciuitatē ſequē
tes eum ꝛ pcutite:nō parcat oculus ve/
ſter/neq; miſereamini ſenem/adoleſcen/
tem/ꝛ v̄ginem/paruulos ꝛ mulieres in/
terficite vſq; ad iternitionem. Oēm aūt
ſup quem videritis Thau ne occidatis:
ꝛ a ſanctuario meo incipite.Igit̄ ꝛ̄ſi mul
ta ſunt que occurrūt/multa que pro mō
materie luſtrare cōpellimur : vtpote qui
ꝑm plenitudinē illam ſcie quā duo che/
rubin ſignificāt : de duoꝝ teſtamētoꝛum Eze.p°ꝛ 10.ꝛ Exo. 25.ꝛ.37.
cōcoꝛdia tractaturi ſumus.Illud tn̄ eſt
pꝛecipuuȝ/pro quo vt tam multa ſcribā/
tur/occaſio multipliciter data eſt:imine/
re.ſ.tp̄s trāſmigrationis illius q̄ȝ defle/
bat in ſpū Hieremias ꝓpha:ꝛ diem illaȝ In tre.
tenebꝛarum ꝛ caliginis:de qua per aliuȝ
ꝓphetam dictuȝ eſt . Ululate qꝛ ꝓpe eſt Eſa.13.
dies dn̄i/dies tenebꝛarū ꝛ caliginis/dies
nubis ꝛ turbinis/dies tube ꝛ clangoꝛis.
Et hec qdem futura ſunt/velit nolit mū
dus futura ſunt.¶ Sed pleriq; ꝑſumē/
tes de clemētia aliter q̄ȝ opȝ pꝛeſumere:
ita vt ꝯtemnēdum putāt iudicium iuſti
dei:ac ſi pꝛeteritis gn̄ationibus/nullam
vnq̄ȝ ſeuritatem in puniēdis pctōꝛibus
oſ̄diſſet.Quapꝛopter nō inutile foꝛe cre
dendi timere volētibus verum deuȝ ſo/
lēnioꝛa eius iudicia/que in diuina pagi/
na ſcripta ſunt/ad memoꝛiā eoꝝ quos le/
gere ꝯtingerit opus iſtud.Et foꝛtaſſis li/
bꝛos ipſos canonicos in qbꝰ ſcripta ſunt
rare occurrūt legere reuocare:ſi qūo per
ea que geſta ſunt in illis hoibus/qui mul
tis ignoꝛātijs ſubiacebāt. Cōſiderent pa
riter ꝛ intelligāt qua ſentētia plectendi
ſunt illi.qui poſtq̄ȝ vera lux venit in mū
duȝ/diligūt opera tenebꝛarū/magiſ q̄ȝ lu
cis.Sed iam nūc locuſ eſt exoꝛdiuȝ que/
rere:ſi tn̄ nō abſurduȝ eſt querere qd̄ ha/ Joan.3.

betur:ꝛ expectare aliūde ꝙ iure heredi/
Ps.88. tario poſſidetur.Quis eſt eni hō ꝓpaga/
tus ex adam qui nō videat moꝛtē?Quiſ
Prouer. 14. eſt hō q ſic viuat vt ignoꝛet ſepulchꝛuȝ:
ꝛ cuiꝰ extrema gaudij nō occupet luctꝰ?
Un̄ aūt incepit luctus iſte/niſi ab eodem
Gene.3. Adam qui pro culpa peccati ſui excluſuſ
eſt de paradiſo:ꝛ vt fleret cuȝ ſua ꝓle rea
tum ſuū/in valle lachꝛymaruȝ ſine moꝛa
incluſus.Quia eniȝ eterne vite largitoꝛe
ꝯtempto ſugeſtioni hoſtis antiq qui per
Gen̄.vbi ſupꝛa. ſerpētem mulieri locutus eſt/aſſenſit vt
vetitum vſurparet.Non fuit decetero di
gnuſ qui maneret in loco ſancto/ꝛ canta
ret cuȝ angelis allā:ſed magis vt dignus
erat/miſſus eſt in lacu miſerie ꝛ luto fe/
cis:in loco hoꝛroꝛis ꝛ vaſte ſolitudinis.
Miſſus eſt inquā miſſuſ vt lugeret ꝛ fle
pſal.119. ret:ꝛ diceret in coꝛde ſuo . Heu mihi qꝛ
incolatus meus ꝓlongatus eſt:habitaui
cum habitātibus cedar multum incola
fuit aia mea.Fecerūt hec aūt ꝑmi patres
fecerunt patriarche ꝛ ꝓphete:quotquot
ſunt ad vitam ꝑdeſtinati ab oꝛigine mū/
pſal.136. di.Qui ēt ſup flumina babylonis miſe/
rabiliter ſedētes ꝛ flentes:quotienſcūq;
audiebāt vocem eoꝝ qui dixerāt ſe capti
uos illudētium ſibi/ꝛ dicētium:hymnū
cātate nobis de cāticis ſyon Pꝛotinus
illis rn̄debant dicēteſ.Qūo cantabimuſ
canticuȝ dn̄i in terra aliena?Qūo exulta
bimus tot calamitatibꝰ addicati:ituri ꝛ
nō reuerſuri in terrā tenebꝛoſam ꝛ optaȝ
Job.10. moꝛtis caligine/terraȝ miſerie ꝛ tenebꝛa/
rū:vbi vmbꝛa moꝛtis ꝛ nullus oꝛdo ſed
ſempiternuſ hoꝛroꝛ inhabitat?Et qdem
ſi hoc ſolum pateret̄ genus humanuȝ vt
dictum eſt de loco beatitudinis in foꝛna/
Gen̄.3. cem ferream huius mūdi:in quo in labo
re vultus ſui veſcit̄ pane ſuo:liceret ei vi
uere in eternuȝ.Et lȝ inter multos labo
res vitam ducere luxurioſam/nō eēt vſȝ
q̄ȝ deteſtabile malum/ſi hi qui neſcirent
gaudia ſyon/mūdi delitijs letarent̄.Cuȝ
aūt ꝛ poſt huiꝰ mūdi miſerias ad eas que
pꝛeter modum ſunt miſerie ſeſe videant
filij hoium ſine moꝛa venire:mirum cur
nō cogitāt in coꝛde ſuo ꝙ vir ille iuſtus
deflebat dicens.Homo natus de mulie/ Job.14.
re/bꝛeui viuens tp̄e/replet̄ multis miſe/
rijs:qui quaſi flos egredit̄ ꝛ ꝯterit̄/ꝛ fu/
git velut vmbꝛa:ꝛ nunq̄ȝ in eodem ſtatu
ꝑmanet.Certe ſi pꝛimi hois ſtatum qua/
lis fuerit ante culpā/cum adhuc eſſet in
paradiſo:qualis cuȝ poſt culpam ductus
eſt in exiliuȝ iſtud:qualis cuȝ is q hoiem
moꝛtuuȝ ꝛ maxime iugulatuȝ nōduȝ vi/
derat.Abel iuſtum filiuȝ iterfectū agno/
uit:vigilāter penſamus:longe differen/
tius itellexit eſſe miſerā ꝯditionem ſuaȝ Gene.4.
in moꝛte filij:quā pꝛius q̄ȝ exptus fuerat
in detrimēto ruine ſue ꝛ expulſionis de
paradiſo : qꝛ tunc qdem egreſſus eſt hō
de patria ad exiliuȝ huius mūdi/poſtre/
mo ab exilio ad inferni toꝛmēta . Et hic
qdem hoꝛribilem eſſe moꝛtē nouerat/ꝛ
plene didicerat antea culpā. Sed hō ait pſal.48.
cum in honoꝛe eēt non intellexit. Aliter
aūt audita/aliter eniȝ viſa penſantur. Ab
hac aūt vſq; ad Noe gn̄ationes decē de/
curſe ſunt in mūdo:in qbus ſufficere ex/
timauit dn̄s datam ſentētiam vltionſ:
ne videret̄ abſq; iuſta cauſa ſupꝛa modū
extēdere manū ſuam:ꝛ nō tam ex verita
te iudicij q̄ȝ ex paſſione iracūdie delicta
filioꝝ hoiuȝ in furoꝛe punire.Sed qd di
cit ſcriptura?Qꝛ nō cito ꝓfert̄ ꝯtra ma/ Eccliaſtes 8.c.
los ſnia abſq; vllo timoꝛe filij hoium ꝑ/
petrant mala. Capl̄m 2m.

Um cepiſſent inquit Moy/ Gene.6.
ſes multiplicari hoies ſuper
terram ꝛ filiaſ ꝓcreaſſent/vi
dentes filij dei filias hoium
qd̄ eſſent pulchꝛe:acceperūt
vxoꝛes ſibi ex oibus quas elegerant . Et
poſt pauca. Uidens inqt deus ꝙ multa
malitia hoiuȝ eſſet in terra:ꝛ cūcta cogi/
tatio coꝛdis intenta eſſet ad maluȝ omni
tp̄e/penituit eum ꝙ hoiem feciſſet in ter Gene.vbi ſupꝛa.
ra.Et qbuſdam iterpoſitis adiūctuȝ eſt.
Anno ſexcēteſimo vite Noe menſe ſcd̄o
ſeptimodecimo die mēſis rupti ſunt oēs Gene.7.
fontes abyſſi magne:ꝛ cataracte celi ap/
te ſunt:ꝛ facta eſt pluuia ſup terraȝ qua/
draginta diebus ꝛ quadraginta noctibꝰ.
Et rurſuȝ poſt aliqua. Et aque ꝑualue/

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

runt nimis ſup terram:optiqȝ ſunt oēs
Vbi.ſ. montes excelſi ſub vniuerſo celo. Quin
decim cubitis altioꝛ fuit aqua ſup mon/
tes quos operuerat : cōſumptaqȝ eſt ois
caro que mouebaꝫ ſup terram. Uniuer/
ſiqȝ hoīes ⁊ cūcta in qbus ſpiraculuȝ vi
te eſt/moꝛtua ſunt:⁊ deleuit oēm ſubſtan
tiam que erat ſup terraȝ:ab hoīe vſqȝ ad
pecus tam reptile q̄ȝ volucreſ celi deleta
ſunt de terra. Remāſit autē ſolus Noe ⁊
qui cuȝ eo erant in archa. Ecce qualiter
ꝓfecit mūdus:quimo quēadmoduȝ ꝓfi
ciendo defecit. Certe gñatio illa in pace
erat ⁊ letitia multa. Diſſimulās aut par/
uipendēs ſcire ſe miſerias ꝯditionis ſue.
Erāt enim in illa ⁊ hoīes ſicut ⁊ nos ſu/
mus mūdanis irretiti negocijs : ⁊ iuxta
Matthei veritatis vocem:comedētes ⁊ bibentes:
24. plantātes ⁊ edificātes/⁊ nuptui traden/
tes:nihil ſuſpicātes eoꝝ que acciderunt
aduerſi. Si eniȝ nos qui chriſtuȝ indui/
mus:quiqȝ v̄bo vite potati ⁊ diuinis ſa/
cramētis inſtructi:munus ſpūs ſancti in
Matthei baptiſmo accepimus:repētinam hoꝛam
vbi.ſ.⁊ iudicij legimus in ſcripturis:⁊ tñ pro ni
prime ad hilo reputamus:quāto minus illi time/
Theſſal.5 re poterāt/q diuinū iudiciuȝ neſciebant?
ſcōe pet.2 Si ergo vt ait Petrus oꝛiginali mundo
dñs nō pepercit:ſed octauo noe pꝛecone
iuſtitie cuſtodito diluuiuȝ mūdo impio/
ruȝ induxit:q̄ȝto magis nobis timēdum
eſt qui nullaȝ penitus excuſationē habe/
mus? Et ſi tantū poſt ſe fletuȝ inerudita
plebs illa de ſuis calamitatibus reliquit:
qd de illis erit qui deuȝ negligūt:⁊ poſt
verbi dei notitiaȝ dñationem ꝯtemnūt?
Sed de hoc quid dicēdum? Qd mō vix
crediꝫ enarratū/ſcieꝫ plenius in die illo.
Nam ⁊ tunc materialis qdam ſermo:fa
bꝛilis operis arche nō tacuit qd futuruȝ
erat:ſed tñ dura coꝛda moꝛtaliuȝ tūc ſo/
lum ad inſolituȝ ſignum euigilare cepe/
runt/cum pꝛe nimia turbatione excitari
nō poterāt. Uideres eniȝ tūc matreſ ob/
ſtupeſcere ad filios/⁊ filioſ eiulare ad ma
tres/fratres ad ſoꝛoꝛes/⁊ ſoꝛoꝛes adinui/
ceȝ:nullūqȝ poſſe alteri ſubuenire nec ſi/
bi. Uideres ꝯuiuātes ꝑterritos diſſilire
a menſis/querere fugam ⁊ inuenire non
poſſe. Uideres ꝯfuſos iuuenes illecebꝛo/
ſos declinare amplexus:lubꝛicas mulie/
res carnis laſciuiam deteſtari. Clamabat
alter ad alteruȝ:⁊ vnus luctus oiuȝ aſcē
debat:qꝛ moꝛteȝ qſqȝ cernebat oculis:⁊
qd ſibi accideret ſtupoꝛe ꝑterritus neſcie
bat. Sd qs illas ſufficeret deploꝛare mi/
ſerias/ſi cūcta que ad rem nō ꝑtinēt vel/
let enumerare? Que v̄o nō ꝯcuteret coꝛ/
da ſubita tot viuētium ſtrages:quas ad
lamēta gelidas non ꝓfunderet mentes?
Quis eniȝ terre abyſſi inſolitā eruptio/
nem ꝯſuetos trāſmeare meatus:aut ethe
rea illuuione vniuerſam ꝯfundere ſupfi/
ciem terre:aut alta nō timeret montiuȝ
opiri cacumina? Hec de oꝛiginali ſeculo
nō fruſtra in hoc ope bꝛeuiter pꝛelibāda
credidimus:que velut gallicinia quedaȝ
in tēpeſtate noctiſ ſilētio diem magni iu/
dicij intonuerūt/vt ſcirēt filij Adam im
perare altiſſimū in regno hoium:⁊ ocu/ Prouer.
los dñi ꝯtēplari bonos ⁊ maloſ. Ca.3m 15.c.
Tangendum eſt aūt aliqd de
ſequēti iudicio qd factuȝ eſt
tpe Habꝛae:vt ſciamus pꝛe/
ſentem mūduȝ nō eſſe gau/
dij ſed meroꝛis. Hoc quoqȝ
mō e multis que ſolēni memoꝛie data ſūt
aliqd ꝑſtringētes:ad exploꝛādas ⁊ deplo
randas noſtri eui miſerias:totuȝ impetū
noſtri curſus dirigamuſ:vt per ea que le
gimus ſup alios penſemus iminētia no/
bis/⁊ exēplis pꝛecedētiuȝ caueamus fu/
tura. Non multa iuxta hebꝛeos decurſa
ſunt annoꝝ curricula a Noe vſqȝ ad Ha
bꝛaam:ita vt tūc vſqȝ Noe/ſupſtes etiaȝ
fuiſſe dicatur. Tradite ſunt tñ obliuioni
anguſtie pꝛioꝛes:⁊ nec ſic offendere ocu/
los maieſtatis diuine humana fragilitas
ꝑtimeſcit:nec ſimilia mō crimina/qn ēt
grauioꝛa iunguntꝫ. Sed eoꝝ aliq̄ oipotēſ
deus videre diſſimulauit:nōnulla terri/
bili⁹ caſtigare decreuit. Nō eniȝ ſicut ꝓus
inundanti voꝛagine/moꝛtaliuȝ vniuerſi/
tas abſoꝛta eſt:ſed qbuſdam quaſi rates
ventoꝝ agitati ꝓcellis ſirceis/atqȝ ſileis
alliſi vel arrepti periculis/crebꝛa nau/
fragia paſſi

fragia paſſi ſunt. Egit hic ſapiēter ⁊ pꝛo/
uide diuine moderatio pietatis:vt pꝛius
in alijs ꝑtimeſceret q̄ ſibi qſqȝ audiens
accidere foꝛmidaret:⁊ in alterius ruina
ꝑpenderet/qualiter qs ſuam plāgere de/
buiſſet. Datur ergo lamētis ſpatiuȝ/non
miſeriaruȝ ſoluiꝫ incremētuȝ. In oculis
nāqȝ plurium pars vna diſtrictius iudi
catur:vt inde plures ſpū patianꝫ ad ve/
niam:vñ aliq coꝛpoꝛe crucianꝫ ad penā.
Quapꝛopter ſi nō ſegniter ītuemur/non
minoꝛis occaſionē foꝛmidinis datam eſſe
ꝯſtat moꝛtalibus/cū emiſſo celitus igni/
Geñ.19. to ſulphure/necati ſunt incole ſodome ⁊
Gene.7. gomoꝛre:q̄ȝ cōmunis illa humani deſo/
latio generis q̄ȝ voꝛago repētina ingeſſit
tuȝ qꝛ erūnas illas q flerēt plus q̄ȝ octo
ꝑme petri aie non fuere ſupſtites : tum qꝛ illud per
3.c. aquam iſtud per ignem ⁊ ſulphurē acci/
diſſe:nō mō verba ipſa ꝓteſtanꝫ diuina:
verū etiam terra nigra ⁊ in cinerem reſo
luta:poſtremo ad future qd veꝝ eſt gñā/
tionis terroꝛem inaudita pꝛius illa vltio
de peccatoꝛibus data eſt audire illa Noe/
triumqȝ filioꝝ eius poſteritas poterat vi
dere nequaq̄ȝ. Certūqȝ eſt langueſcēte ſi
de audita ſepius/vt deſpecta vileſcere vi
ſa magis ⁊ expta timeri:quāuis ⁊ audita
tanto huius ſenſib⁹ tenacius ſolēt adhe/
rere:q̄ȝto in ꝯſpectu pluriuȝ geſta e pꝛo/
ximo referunꝫ. Sed de his que circa ſo/
domam ⁊ gomoꝛrā geſta ſunt diuina iu/
dicia:aut dubium qd ad terroꝛem filioꝝ
Adam:nō languide hucuſqȝ fidei indi/
cia manifeſta cernunꝫ. Stagnuȝ ſane fe/
toꝛis ſulphurei:cuius deguſtatio abſin/
thij ſaliſqȝ mixturam quāte in ipſius ꝓ/
funde pene lateāt/patens ſupficies ⁊ fe/
Gene.18. toꝛ ſimlꝫ eque demōſtrat. Pꝛedixerat aūt
hoc ipſuȝ dñs habꝛae:ne qs foꝛte accidiſ/
ſe caſu/⁊ nō magis diuinitus cauſaretur
quaſi nō reſpiciat deus de celo ſup filios
Pſal.13 hoiuȝ:vt videat ſi ſit itelligēs aut requi/
Gene.18 rens deū. Num ait potero celare habꝛae
que geſturus ſuȝ/cum ſit futurus in gen
tem magnā ⁊ robuſtiſſimā:⁊ bñdicende
ſint in ipſo oēs nationeſ terre? Scio eniȝ
q̄ pꝛecepturus ſit filijs ⁊ domui ſue poſt
ſe:vt cuſtodiant viam dñi/⁊ faciat iudi/
cium ⁊ iuſtitiam. Num igiꝫ vir ſanctus
ſilētio crederet oppꝛimēda:que ad terro/
reȝ filioꝝ ſuoꝝ ſeueritate iuſti iudiciſ dei
geſta eſſe ꝓſciuit? Erat eniȝ attonitus ex
his que ꝯtingerat pater ſanctus:⁊ qua/
liter humana fragilitas timere deum iu/
dicem debuiſſet:exēplo illi terribili edo/
cebiꝫ. Sed qua putas coꝛdis ꝯtritione?
Quibus putas ſermonibus eos qui nō
nouerant inſtruebat? Aut talibus inquā
aut ſimilibus his. Uidetis loca iſta o fi/
lij/in ſtagnū ſulphureum nunc redacta:
ego illa quondam floꝛida/⁊ inſtar paradi
ſi irrigari ꝓſpexi. At pꝛo intollerabili ma
litia inhabitātiuȝ in ea:terra oliȝ fructife
ra ꝯuerſa eſt in ſalſuginē. Nō eniȝ timue
rūt deum celi qui creauit oia ex inihilo:
nec ei qui fecit illos pꝛo acceptis bñficijſ
dignas gr̄as reddiderunt:ideoqȝ traditi
ſunt in ſenſuȝ repꝛobū/vt facerēt ea que Ad Ro/
nō ꝯueniunt:⁊ mercedem erroꝛis ſui re/ ma pmo.
ciperēt ēt in hoc mundo:vt ſcirent quid
mereanꝫ qui delinquūt ſub gratia:ſi tali
ſentētia puniti ſunt qui ſine lege ⁊ gratia
peccauerūt. Uerūtamē ⁊ ſi diſtricto ſatiſ
equo tñ iudicio eē punitos/teſtaꝫ ſimili/
tudo ſceleris ⁊ oſtēſio pene. Si enim in
nālem vſuȝ femine/extra mēſure limiteȝ
exardeſcerēt:aut ſi ardoꝛe ſupati adulte/
rij libidinis crimen ꝑpetrarēt:ſufficeret
eius foꝛſitan pena ignis:vt ſimplex ſaltiȝ
ſupplicium pꝛo reatu ſentirēt. At qui cō
tra nature vſuȝ/maſculi inſurgēteſ in ma
ſculos/qd dici quoqȝ nephas eſt/ſcelus
turpitudinis oparūt/nō incōueniēti iu/
dicio i ſulphure crucianꝫ ⁊ igne:q̄tenus
q ſe vſtione libidinoſa ſuccēderant ignis
paterenꝫ ardoꝛem:⁊ qui fetoꝛem tāti ſce/
leris volūtarie auxerāt/fetoꝛe quoqȝ ſul/
phuris necarenꝫ inuiti. Cap.4m.
Gaudet ſup his hoſtis anti/
quus/cui vita ſemper odi/
bilis/cui dulcia ſunt pocula
moꝛtis:⁊ quod his grauius
eſt quaſi victoꝛ gloꝛiatur de
ſcelere/cum adhuc vſqȝ ꝓperauit ſugge/
ſtio:vt tāta ſeueritate miſeros/pena hic

Universidad de De[...] Biblioteca

iam premeret gehennalis. Sed nõ ſic in/
quam eius cõquieſcit voracitas/non in/
teremptoꝝ copia/eius īſatiabilis tempa/
tur rapina: qui miſeroꝝ cruciatibus ma/
gis q̃ꝫ cruore letaẜ: qui captos vt in ge/
hẽna extorreat penas diſſimulat tpales.
Illa enim magis ſitit/illa magis expetit
arma mortis: quibus pena necis ꝑpetue
mortalitas hoium inuoluaẜ. Letaẜ ergo
inuidus ille in germine pctõꝝ: q2 mũduꝫ
mortalibus plenũ cernit: q2 plures repit
quos abſorbebat malos. Hic iam ꝑparat
vaſa mortis: lites ꝯcitat ⁊ ingeminat bel
la. Q̃d ſi ea que in nationibus geſta ſunt
enumerare querimus: iam neceſſe eſt oi/
no ab opere inchoato qeſcere. Sed neqꝫ
ad opus ipm idoneum eẽ ꝯfiteor: q̄ vir
eruditiſſimus Horoſius preſbyter ne la/
tere quiret poſteros pleno libro digeſſit.
Noſtruꝫ eſt aũt in hoc libro primo geſta
veteris teſtamẽti cõpilãdo ꝑſtringere: ⁊
in eis huius operis fundamẽta iactare:
vt ſciat prudẽs lector quoꝝ ꝯcordia que/
rẽda ſit in nouo/duꝫ ſe ſimilia recolit in
prime ad corrin. 10 veteri teſtamẽto legiſſe. Oia quippe vt
ait Apl's in exẽplum ꝯtingebãt illis: ſcri
pta ſunt aũt ad inſtructionẽ noſtram: in
quos fines ſcl'oꝝ deuenerũt. Cap. 5m.
Gen̄. 39. IOſeph vir caſtiſſim⁹ vt ſcri/
Eodẽ lib⁹ 27. c. ptura teſtaẜ/vendẽtibus euꝫ
fratribus ductus eſt in egy/
Eodẽ lib⁹ 45. c. ptuꝫ. Cuius vẽditionis dã/
na/cum deus qui bonus eſt ꝯuerteret in
Ibi. 47. occaſionem ſalutis/oi cuꝫ ſua ꝓle Jacob
deſcẽdit ad filiuꝫ in egyptũ. Sed cũ eius
aucta nimis ⁊ ml'tiplicata poſteritas/Jo
Exo. p⁹ ſeph cuꝫ ſuis fratrib⁹ obeũte/alterius qui
nõ nouerat ioſeph feroci dñio ſubdereẜ/
dat impietas ꝯſiliuꝫ/cunctoꝝ auctor ma
loꝝ: quatenus inocentes hebreoꝝ pueri/
Ibidem primo. aquis fluminis prefocati neceẜ: ne ge/
nus ipſuꝫ hoium tam in prole fecũdum/
vltra moduꝫ excreſcẽs egyptioꝝ ſibi re/
gnum verſa vice ſubijceret. Sed clamor
tanti ſceleris ꝑuenit vſqꝫ ad celuꝫ: ⁊ qui
cũcta ſpeculatur deus in caput reddidit
opantis. Nam qui ſe ꝯtra lactẽtium tur/
bam indurare nõ timuit: cõdigna eſt ſen
tentia indurationis punitus: vt qui non
eſt miſeratus infantie/nec deus miſereẜ
illius: ⁊ qui in flumine necauit paruulos Exo. 14.
marinã reciperet ſepulturam. Et lꝫ alter
pharao ille/alter fore iſte credaẜ: nihil tñ
obſiſtit in ꝯtinuandis myſterijs: ſi culpa
parẽtis impij in penã vertiẜ ſucceſſoris.
Habet eniꝫ ⁊ ipietas ſucceſſionem ſuaꝫ.
Vñ ⁊ deus oipotẽs loqtur dicens. Ego Exo. 20.
ſum deus fortis ⁊ zelotes/qui reddo ini/
quitatem patrũ in filios: in tertiaꝫ ⁊ q̃r/
tam gñationẽ. Sed in hac ſeueritate iu/ ps. 145.
ſti dei faciẽtis iudiciuꝫ iniuriam patiẽti/
bus nõ diu potuerũt exultare ⁊ extolli fi
lij iſrael: q2 ſecuꝫ habebãt ⁊ neſciebãt ho
ſtem aiaruꝫ ſuaꝝ. Probati enim an vel/
lent obtẽperare deo/⁊ ei qui tam multa
pro eis ſigna fecerat in egypto ⁊ in mari Exo. 14.
rubro: irritatores potius inuenti ſunt q̃ꝫ Sap. 10.
fideles: ⁊ qui iram mereren̄ q̃ꝫ gratiam. ps. 104
Propterea ⁊ ſicut erant digni repleuit
eos deus multis miſerijs/donec in ſolitu
dine deperirẽt. Intãtuꝫ eniꝫ puniti ſunt
pro ſceleribus ſuis: vt ex omni illa ſenuꝫ
frequẽtia nõ ſupeſſet aliquis/preter Jo/
ſue ⁊ Chaleph viros patiẽtes ⁊ humiles Nũi. 14. ⁊ Deut. 1
qui iuſti veſtigia ſunt ſecuti. Nec ſimpli/
ci vltione puniti ſunt: vt ſicut mori ſolẽt
hoies/ex hac luce migrarẽt: ſed alij q for
nicati ſunt vſqꝫ ad vigintitria milia/vna
die pariter ceciderũt. Alij qui tẽtauerũt Exo. 32. ⁊ prime ad corrin. 10.
deuꝫ a ſerpẽtibus perierũt. Alij qui mur
murauerũt/exterminati ſunt: alij ob rea/ Nũi. 20.
tum ſupbie ſciſſa terra abſorti ſunt: ⁊ in/ Nũi. 11.
audito vltionis genere/viuẽtes ad inſe/
ros deſcẽderunt. Cum igitur gñatio illa Nũi. 16. ⁊
vniuerſa talibus deperiret ſentẽtijs: ad ps. 104.
extirpãda cananeorum germina filij pro Nũi. 14.
patribus deſtinanẜ. Deleto nãqꝫ populo ⁊ Deut. 1.
illo ſupbo/populus nouus qui ortus eſt
in deſerto iuenit miſericordiaꝫ corã deo:
⁊ ipſe hereditauit terraꝫ pro qua iurauit
patrib⁹ ſuis. Qui poſtq̃ꝫ loca nõ ſua poſ/
ſidere cepit/iuxta illõ deuteronomij. In/
craſſatus eſt dilectus: ⁊ recalcitrauit in/ Deut. 32.
craſſatus ipinguatus/dilatatus: dereliqt
deum factorẽ ſuuꝫ: receſſit a deo ſalutari
ſuo. Sed ⁊ ipſe vt teſtatus fuerat/faciem Exo. 33.
ſuam

ſuam abſcondit ab illis/eoſqꝫ per annos
ſingulos in manibus extraneis dereliqt.
Capitulum 6m.
Judicũ. 2 ⁊ 3 ⁊. 6. ⁊ pmi re/ guꝫ. 12. 1. reg. 17 ⁊ ſcdi. 8. IN dieb⁹ itaqꝫ Joſue vſqꝫ ad
tpa Dauid regis: ꝑpaucis ſi/
bi pace iteruallis ꝯceſſa: ite/
rum atqꝫ iterũ in manus ex/
traneas dati ſunt. Quaſi ergo nouus lu/
cifer rex ipſe bellicoſus effulſit: qui ⁊ ve/
1. regũ. 1. 3. reg. 3. ⁊. 4. c. ⁊ eccliaſtes p⁹ ⁊. 2. luti qbuſdam victorioſis radijs acies te/
nebrarum fugauit: quiqꝫ regnũ pacificũ
Salomoni relinquẽs/repletus felicitate
⁊ gloria/obdormiuit in pace. Regnauit
ergo Salomon in multe eminẽtie clari/
3. reg. 11. tate: eſſetqꝫ inter beatos clariſſimus: niſi
heu pro dolor naufragaret in fine. Nam
q2 phana edificauit ⁊ coluit/paſſus eſt ⁊
aie ⁊ paterni imperij detrimẽtum: ita vt
Eodem li bro ⁊ eod c. ⁊. 12. in tpe Roboam: queꝫ in ſuo tanto reatu
dereliquit heredem: ex magna ſui parte
patereẜ diſcidiuꝫ. Huius eniꝫ tpibus re/
gno in duobus diuiſo imnere multa ma
la hebreis ipſa eadem ſciſſio teſtabaẜ. Et
Dauid qdem poſteritas que in iuda re/
gnauit: vt cũqꝫ in aliqbus legis iuſſa ſer
uauit: qui v̄o ab eodem alienati ſunt ex/
cidere a fide/ſeqꝫ varijs erroꝝ ſpiritibus
Ubi. 8. intercifis loris fidei vẽtilandos expoſue/
rũt. Decem deniqꝫ tribus que dicte ſunt
poſtea iſrael/diſcedẽtes a iuda/ꝓpriuꝫ ſi/
bi regem ex effraim in ſuis poſſeſſionib⁹
elegeꝛt. Qui poſtq̃ꝫ tẽplo dei terga ꝯten
tes a domo Dauid quẽ deus elegerat in
bñplacito ſuo iſeliciter diſceſſerũt: docẽ/
3. reg. 12. te ſe hieroboaꝫ/qui ſibi elegerãt in paſto/
rem: duos vitulos aureos ⁊ deos gẽtiuꝫ
Eodẽ lib⁹ 11. c. coluerũt. Et qdẽ iubẽte deo accepat ſibi
hieroboã/ſicut ei ꝓpha predixerat deceꝫ
tribus: ſed tñ iuſto dei iudicio actum: vt
que ſemp in ſciſſione letabanẜ/in ſciſſio/
nem venirẽt: ⁊ que iuite trahebantur ad
domuꝫ dei regi qui futurus erat hereti/
Eodẽ lib⁹ 12. c. cus errature cuꝫ eo pariter ſubderentur.
Jam enim alia vice dixerãt: nõ eſt nobis
ps in Dauid/neqꝫ hereditas in filio yſai.
ſcdi reg. 2 Nam ⁊ antea ꝯtra id qd ſe dñs voluiſſe
oñderat elegerũt ſibi regem filium ſaul:
ſcientes q̄ dñs reprobaſſet euꝫ ⁊ elegiſſet
Dauid: ⁊ ſemẽ eius regnatuꝝ ſup ppl'm pmi Reg. 16. c.
dñi vſqꝫ in ſempiternum. Cap. 17m.
DEreliquetur ergo filij iſrael
deum verũ/adherentes vitu tertij Reg. 12. c.
lis aureis/quos fabricauit hie
roboam: nec erexerunt vltra
oculos ſuos/vt recordarẽtur
iudicioꝝ iuſtoꝝ: ſed alios atqꝫ alios erro
ribus preteritis addiderũt. Et q2 nõ pe/
nituit eos diſceſſiſſe a legitimis dei ſui/
nec deum iuſtuꝫ penituit ſup ira furoris
ſui: ſed tradẽs illos in manus regis ſyrie
vehementer afflixit: ⁊ nec ſic auerſus eſt 4. reg. 17
furor eius: ſed adhuc manus eius exten/
ta. Tãta eteniꝫ illa iſraelis calamitas nõ/ Eſaie. 5.
duꝫ erat penitus ꝯſopita/⁊ in modũ tẽpe
ſtuãtis animi noua certamina gẽtis aſſy 4. reg. 18
rioꝝ oriuntur. Per hos ſupbia filioꝝ iſ/
rael nõ modo ꝯfuſa eſt ⁊ ꝯtrita/ſed ⁊ pla
ga magis vltima annullata: vt qui fuire
deo viuenti filialiter nollẽt/timore hu/
mano ⁊ ſeruili obedirẽt mortalibus: ⁊ q
deuꝫ verũ in patria venerari neglexerãt/
ventilati in nationes ⁊ ppl'os/idolis gẽ/
tiuꝫ ſubdereẜ. Trãſlatis aũt in aſſyrios 4. reg. 17
decem tribubus/ſola tribus iuda reman
ſit: que. vꝫ. tribus nõ modo. x. tribuuꝫ iſ/
rael/ſed totius mũdi ſpeculum videbaẜ.
Et ecce que vincebat grã/vicit delictis:
vt nõ ſolum ſe illi equalẽ faceret ſed ma/
iorem: ſicut ꝓphetarum eximij Eſaias/ Eſa. 1. ⁊ 3. ⁊ alibi.
Hieremias/⁊ Ezechiel docuerũt: ⁊ vt ꝑ/
ueniret vſqꝫ ad poſteros datuꝫ memorie Hier. xj. ⁊
reliquerũt. Quocirca ira dei in furorem 13. ⁊. 17. ⁊. 18. ⁊ ali bi.
exarſit: eiuſqꝫ ꝯtra filios iuda vehemẽter
indignatio mota eſt. Tãto igiẜ aduerſus Ezech. 8.
illos ſeuerius ꝯcitatus eſt deus: quanto ⁊ alibi.
eos affectu paterno diligendo fouerat ⁊ Hiere. 32
pretulerat ſuper oia tabernacula Jacob.
Traditis ergo militie caldeoꝝ/acciderũt 4. reg. vl/ timo.
eis illa oia que ſanctus Hieremias ꝓphe
ta/voce lachrymabili deplorat/dicens.
Q̃uo obtexit caligine dñs filiam ſyon: Treñ. 3.
ꝓiecit de celo in terraꝫ inclitam iſrael: ⁊
nõ eſt recordatus ſcabelli pedum ſuoꝝ
in die ire furoris ſui. Precipitauit dñs
nec pepcit oia ſpecioſa Jacob deſtruxit
in furore ſuo munitiones filie iuda deie/

Universidad de Deusto Biblioteca

eit in terram/polluit regnuꝫ ⁊ principes
eius. Confregit in ira furoris ſui/omne
cornu iſrael:auertit retrorſum dextram
ſuam a facie inimici:⁊ ſuccẽdit in iacob
quaſi ignẽ flãme deuorãtis in giro. Ceſ/
ſauit ergo ab eo regalis gloria/defecit ſce
ptrum/perijt diadema. Que erat dñā gẽ
tium/facta eſt ſubdita caldeoꝝ. Uerũta/
men oipotens deus caſtigans caſtigauit
Hier. 25. illam:nec tñ eam penitus in manib⁹ ho/
⁊. 29. ⁊ ſtium perimẽdam reliqt. Reddidit eniꝫ
ſcdʒ paral. retribuẽtibus ſibi mala:calicem qd mi/
in fine. ⁊ ſcuerat illi ꝓpinauit caldeis:⁊ tẽpluꝫ qd
Eſdre ter/ ceciderat repauit ⁊ vrbem. Cap. 8m.
tij 2°c.

NAm decurſis/iuxta Hiere/
Hiere. 25 miam/ſeptuaginta anniſ ca
⁊. 29. ptiuitas eoꝝ ꝯſumationem
accepit. Sub eodẽ nãqꝫ tẽ/
Dañ. 5. pore/rex medoꝝ noie Da/
ſcdʒ pali. rius ſupauit caldeos:⁊ Cyrus rex perſa
in fine:⁊ rum qui regnauit cũ eo:iudeos qui erãt
pmi eſdre in babylone abſoluit a vinculo ſuitutiſ.
in pn°. Alterius ergo cor tetigit/vt regnum p/
cuteret babylonis:alterius vt templi dei
fundamẽta iactaret. Sicqꝫ factum eſt vt
plures babylone relicta hieroſolymam
irent:⁊ ad qꝫdiu ſuſpirauerãt ſine mora
Eſd. pmo rediret. Ut ꝫ liber Eſdre declarat quot
quot deus tetigit corda/hieroſolymam
prexerunt:a qbus ⁊ fundamenta templi
Eſdre. 3. dñi ſub Jeſu ſacerdote magno ⁊ Zoroba
bel duce iuda/ipſis inchoantibus iacta/
ta ſunt. Qd qꝛ nõ rectis oculis aſpexere
gẽtiles/impedire eos pro viribus moli/
ti ſunt:adeo vt per annos plurimoſ pre/
pediti iudei:opus qꝙ ſe ad horã incepiſſe
Eſd. tertij gaudebãt/impfectuꝫ maneret. Darij vo
2. c. perſi nõ medi:anno altero quo regere ce
Ag. pmo perat Aggeus ⁊ Zacharias pphe dñi/in
zach. p°. reliquijſ captiuitatiſ iude que aſcẽderũt
de babylone ꝓphetare ceperũt:⁊ qd tẽ/
plum ſuuꝫ iterum dñs clarificare vellet/
verbis ꝓpheticiſ predixerunt. Cõſuma/
tum eſt ergo opuſ templi ſub Zorobabel
duce iuda:facta ſibi ſup hac ꝓmiſſione a
zach. 4. dño per Zachariaꝫ dicẽtem. Manus Zo
robabel fundauerũt domum iſtam/⁊ ma
nus eius pficient eam. Interim ſub illo
annoꝝ ſpatio/quo opus tẽpli dñi reman tertij Eſd a
ſerat impfectum. Subito reuixit in aſſy/ 2.
ria alter Nabuchodonoſor maximus ty Judith. 6
rãnus:qui ſicut Judith docet hyſtoria/
deum ſe vniuerſe terre noiari precepit. Heſter. 3
Nec longe poſt ſub Artaxerſe delibera/
tum fuerat:vt genus iudeoꝝ penitus p/
deret ⁊ nomen:⁊ tñ deus oipotens exur
gens velut a ſomno nequaqꝫ per viroꝝ
potẽtiam/ſed per feminas pdidit inimi/ per Jud. ⁊
cos:vt qui humiles delere decreuerant/ heſter. Jud. 13. ⁊
per ſexũ humilem pderent. Et qui non Heſter. 7
nouerãt prius niſi alta reſpicere:diſcerẽt
qñqꝫ humilibus ꝯſentire. Sedatis igit
hincinde preſſuris/pacem anniſ aliquot
habuere iudei/vſqꝫ ad machabeoꝝ tem/
pora libere in ſuis legibuſ manere pmiſ/
ſi ſunt. A regno autẽ grecoꝝ egreſſus eſt pmi Ma/
Antiochus radix peccati:qui tẽpluꝫ oi/ cha. pmo
potentis dei ꝯſtituens in deſertum ꝓſti/
tuit ciuitatẽ. Prophanatis ergo ſanctis
⁊ effugatis ciuibus/redacta eſt in here/
mum terra iuda:⁊ occulta feraꝝ latebra
facta ſunt cubilia diſperſorum. Hac ergo
crudeliore ceteris/tempeſtate tranſacta/
nõ longe poſt dei filius venit in mũdum
cõplere vniuerſa/que de eo ſcripta erãt:
ſm qꝙ inſpirati diuinitus predixere pro/
phete. Caplm 9m.

VT autem horuꝫ ſũma breui
coartemuſ ſermone/ſeptem
gñalia bella orta ſunt cõtra
filios iſrl:que p eo qꝙ aliud
deſignabant futurũ/in libro
Apocalypſis ſignacula dicta ſunt. Nimi
rum qꝛ vt littere muniuntur ſigillis/ne
prius ab aliqbus legi queãt/qꝫ ab eo cui
cõmiſſe ſunt prebeat facultas: ita ne ar/
chana prioris teſtamẽti vſqꝫ ad aduẽtuꝫ
chriſti nudarent ꝯſilio hiſtoriarum ſup/
ficies/ſpirituales contegerat intellectus.
¶ Primum etenꝫ bellum exortum eſt Exod. 14
in egyptum/pſequẽtibus egyptijs iſrae/
lem:qd tñ deus omnipotẽs maris rubri
pelagis terminauit. ¶ Scdm ſucceſſit Joſue. 12
in terra cananeoꝝ/iam eis per Joſue tra
dita terra in poſſeſſionem/cõſligentibus pmi Reg.
cõtra eos gentibus:⁊ precipue philiſtei
arte preliandi

arte preliandi doctiſſimus:de quibus in
Exodi. 13 exodo ſcriptum eſt. Cum emiſiſſet Pha
rao pplm non eos duxit deus per viam
terre philiſtijm/que vicina eſt/reputans
ne forte peniteret eum:ſi vidiſſet aduer/
ſum ſe bella cõſurgere ⁊ reuerteretur in
pmi reg. egyptum. ¶ Preliatuꝫ eſt ergo cũ phi/
4. c. liſteis multo tpe:qui ⁊ tam viriliter di/
Ut. ſ. 5. c. micabãt:vt etiam pmittẽte deo caperẽt
archam federis dñi:⁊ eam lꝫ nõ im une
diebus aliquot in ſuis phanis haberent
Ut. ſ. 4 maxima multitudine filioꝝ iſrael iterem
pta. Multo etenim tẽpore preualere p/
Ut. ſ. in miſſi ſunt:precipue in diebus Hely ⁊ in
multis ca/ diebuſ Saul:haud dubium qꝙ exigẽtib⁹
pitulis. culpis filioꝝ iſrl pro qbus ⁊ relicti ſunt
a dño poſt obituꝫ Joſue vt eſſent eis qꝫſi
pmi reg. 1 ſudes in oculis eoruꝫ infixe. Uerũtamen
qꝛ ab ortu Samuelis tertium ſignaculuꝫ
initiatum eſt:ſic bella philiſtinoꝝ ad fi/
nem ſecũdi ſignaculi ptinere dicimuſ:vt
multo ampliuſ ad tertiuꝫ ptinere noſcã/
tur. ¶ Ad tertiam nãqꝫ tribulationem
magis qꝫ ad ſcdam referendum eſt illud
Eſaie. 9. Eſaie ꝓphete. Uertit ſyriam ab oriente/
philiſtijm ab occidẽte:⁊ deuorabit iſrael
In libris toto ore. Et prius ergo ⁊ poſterius ſyri ⁊
Regum. philiſtijm ꝯtra iſrael ⁊ iudam ſatis ptina
citer pugnauerũt. Licꝫ vt iam dixi ad ſi/
gnaculum tertium magis qꝫ ad ſcdm p/
tineat concertatio iſta:qꝛ ⁊ ſi ſub illo in/
choata eſt/tñ magis preualere pmiſſa/cũ
magis filij iſrael ⁊ iuda eleuati reguꝫ ſu/
qrti Reg. perbia regi humiliuꝫ precauerũt. Et ſciẽ
13. 17. ⁊ dum qꝙ impetus ſyroꝝ magis infeſtabat
alibi. iſrael qꝫ iuda:qꝛ magis iſraeli qꝫ iude vi
cinitatis ꝯſinio iungebantur. ¶ Longa
eniꝫ ꝯcertatio facta eſt iter ſyros ⁊ filios
Et quarti iſrael/multiqꝫ filioꝝ iſrael ꝓſtrati ſunt co
Reg. vbi ram ſyris ſm qꝙ ſcriptum eſt in 4°. ca. 13
ſ. ⁊. ſecũ/ libri regũ volumine. Iratus eſt furor dñi
di pal. 16. cõtra iſrael:⁊ tradidit in manus Aſaelis
regis ſyrie ⁊ in manu Benadab filij aſae
lis cũctis diebus. Miſertus eſt tandem
eoꝝ ꝓpter reliquiaſ electoꝝ ſuoruꝫ/ſicut
qrti Reg. in ſequẽtibus dicitur. Uidit dñs angu/
13. ſtias iſrael/qꝛ attriuerat eos rex Syrie:⁊
dedit dñs iſrl ſaluatorem:⁊ liberatus eſt
de manu regis ſyrie. Et poſt aliqua. Ui/
dit dñs afflictionem iſrael amarã nimis: qrti Reg.
⁊ qꝙ ꝯſumpti eſſent/⁊ nõ eẽt qui auxilia/ 14.
retur iſrael: nec locutus eſt dñs vt dele/
ret nomẽ iſrael ſub celo:ſed ſaluauit eos
in manu Hieroboam filij Joas. Hac qꝫ
breui pace poſt tot ſui detrimẽta trãſacta
ſecuta eſt validiſſima aſſyrioꝝ procella:
que reliquias decem tribuũ compulit ad qrti Reg.
ruinam:⁊ velut abyſſo multa in momẽ 17. c.
to vallauit. Relicta eſt tribu iuda in qua
Dauid poſteritas impabat:quam tñ rex qrti Reg.
babylonis qnto quaſi prelio debellando vltimo.
ꝯtriuit. ¶ Sextum ⁊ ſeptimũ prelium/
duo. vꝫ. ſub vno tpe ⁊ ſub eodeꝫ ſignacu/
lo directa ſunt ꝯtra filios iſrael poſt trãſ/ Judith. 13
migrationem babyloniſ/quo tpe ⁊ baby ⁊ Heſt. 7.
lon quoqꝫ illa iclita pcuſſa eſt a rege me/
doꝝ. Et ſic ceſſantibus prelijs iudeoruꝫ
ceſſauerũt pariter ⁊ hiſtorie:⁊ quẽadmo
dum reqeuit dñs die ſeptimo ab omni
ope qd patrarat:ita ⁊ ſub ſeptimo ſigillo
prelia filioꝝ iſrael ſimul ⁊ ſcribẽdi labor
ſtudiumqꝫ ceſſaret. Sane machabeoꝝ li
bri/qui nõ longe ante aduẽtum dñi ſcri/
pti ſunt/nõ habent in canone ſcriptura/
rum:nõ qꝙ tribulatio illa caſualiter acci/
derit:⁊ quaſi nõ requirat aliqd ſimile in
tpe ſuo:ſed vt ab illis ſeptem preſcriptis
prelijſ diſtincta eſſe monſtrentur/vtpote
qꝫ cum illis nihil cõſtat habere cõe. At
de hoc in ſequẽtib⁹. Sed fruſtra que ac/
ciderũt primo parenti ⁊ natis eius circa
originẽ mũdi ⁊ ſeculo originali in dieb⁹
Noe ⁊ ſodome ⁊ gomorre/i dieb⁹ habraã
⁊ his ſimilia:necnõ ⁊ gẽtiuꝫ bella habi/
ta cum filijs iſrael enumerãdo ꝓſtrinxi/
mus/que antiquo ꝓphetarum vaticinio
ſeu ẽt inſpirato diuinitus agiographoꝝ
ingenio ſolẽni toto orbe memorie tradi/
ta etiam puerulis inoteſcũt:niſi alia atqꝫ
alia geſta ptinentia ad nouuꝫ teſtamẽtuꝫ
hoꝝ ſimilia eſſe itimare curemus. Sicut
enim arbor quelibet fruſtra ſolũ radici/
bus ſtringit/niſi ramis excreſcẽtibus le/
uem penetret aerem:ſic illius populi ge/
ſta incaſſum ſpũ ſancto ꝯſcripta fore te/
ſtamur:atqꝫ vt ſacra dei myſteria vene/

Universidad de Deusto Biblioteca

rantes amplectimur/niſi in eis ſpiritua/
lia q̄dam eē preſignata credamus. Quia
vo ſicut celum diſtat a terra ⁊ pēnata ani
malia ab his que terreſtia dicta ſunt: ſic
inter teſtamēti veteris dignitate ⁊ noui:
⁊ iter corpales ⁊ ſpūales ꝯflictus nō pua
dr̄ia eſt:ea ipſa neceſſitate qua huc vſq̄
terreſte iter pgimus/terenuʒ ꝑſecuti pa/
rētem/amodo cū celeſti volare altius co/
gimur:⁊ pēnatoꝝ aereos imitari volat⁹.

℄ Explicit liber primus

℄ Incipit liber ſecundus. Capi. ꝑmuʒ.

prime ad Coꝛ. 15. PRimus hō vt ait Apl̄s de
terra terrenus. Scd̄s ho
mo de celo celeſtis. Qua/
lis terrenus tales ⁊ terre/
ni:⁊ qualis celeſtis tales
⁊ celeſtes. Sicut poꝛtauimus imaginem
terreni/poꝛtemus ⁊ imaginem celeſtis.
Cum eſſemus vt paruuli/cogitabamus
prime ad Coꝛ. 13. vt paruuli. Qn̄ aūt facti ſumus viri/eua
cuemus ea que paruuloꝝ ſunt. Si enim
de numero illoꝝ ſumus/qui relicto in/
choationis chꝛiſti ſermone ad pſectionē
ferunt:tales nos exhibeamus quales eē
prime ad Coꝛ. 14. optat ille q dicit. Nolite pueri effici ſen/
ſibus:ſed malitia paruuli eſtote/ſenſibus
aūt pſecti. Tales nos exibeamus/quales
Ibidē. 2. ſunt hi de qbuʒ dicit:ſapiam loqmur in/
ter pſectos:nō quales erāt illi qbus ait:
Ibi. c. 3. Nō potui loqui vobis quaſi ſpūalibus/
ſed quaſi carnalib⁹ tanq̄ʒ paruulis in xp̄o
lac vobis potuʒ dedi nō eſcam. Raptus
ſecūde ad Coꝛ. 12. Paulus vſq̄ʒ ad tertium celū/audiuit ar
chana v̄ba/que non licʒ hoi loq. Quare
nō licʒ hoi loq archana v̄ba que audita
ſūt in tertio celo/niſi q: ſpūalia ſunt:⁊ nō
poſſunt capere ea hi quos hoies vocat
prime ad Coꝛ. 3. dicēs. Cum eniʒ ſint iter vos ȥelus ⁊ cō
tentio/nōne carnales eſtis/⁊ ſm̄ hoiem
Eadē epiſto. 2. ambulatis. Aialis quippe homo/vt ipſe
ait/nō pcipit ea que ſunt ſpūs dei. Stul/
titia eſt enim illi ⁊ nō pōt intelligere ea/
q: ſpūaliter examinanf. Quid ergo exer
ces oculos ad elementa mura? Exterge
mentis oculos a pulueribus terre:relin
que tumultuātes turbas/ſtrepitūq̄ʒ ver/
boꝝ/ſequere angelum in deſertū in ſpiri
tu:aſcēde cum eodem angelo in mōtem
magnum ⁊ altuʒ:⁊ ita poteris videre al/
ta ꝯſilia/abſcondita a diebus antiquis/⁊
a gn̄ationibus ſeculoꝝ. Et vocem (inqt
Ioānes) pꝛimam quā audiui dicentem.
Veni ⁊ aſcēde huc. Et vt oſtēderet ipſe/ Apoc. 4.
met quid aſcēſus ille deſignet/adiecit ⁊
ait. Et ſtatim fui in ſpū. Inter cetera vo
ſacra myſteria que oculis ſpūalibus con
templatus eſt. Vidi (ait) libꝛum ſcriptuʒ
intus ⁊ foꝛis ſignatum ſigillis ſeptem:⁊
vidi angelum foꝛtē predicare voce ma/ Apoc. 5.
gna. Quis eſt dignus accipere libꝛum/⁊
ſoluere ſignacula eius. Et nemo (ait) po/
terat aperire libꝛuʒ/neq̄ʒ videre illuʒ. Et
adiecit. Et ego flebam multū:qm̄ nemo
dignus inuētus eſt aperire libꝛum/neq̄ʒ
videre illum. Et vnus de ſenioꝛibus di/
xit mihi. Ne fleueris. Ecce vicit leo de
tribu iuda radix dauid aperire libꝛum ⁊
ſoluere ſeptem ſignacula eius. Habemus
igif victoꝛem qui aperuit libꝛuʒ. Habe/
mus leonē de tribu iuda:qui ſoluit ſeptē
ſignacula eius. Iam ergo nuda ⁊ aperta
ſunt oia:vera claritas eius qui aperuit li
bꝛum/trāſiens de gēte in gētem illuſtra/
uit appoſitas regiones:⁊ luſtrās vniuer
ſa in circuitu pambulauit:⁊ puenit vſq̄ʒ
ad fines terre. A ſūmo celo egreſſio eiuʒ/ Pſal. 18
⁊ occurſus eius vſq̄ʒ ad ſūmuʒ eius:nec
eſt qui ſe abſcondat a caloꝛe eius. Nō eſt
quicq̄ʒ durum/nō eſt quicq̄ʒ aridum aut
difficile/dūmodo pꝛopitius ipe ſit:qui ſi/
cut in eodē libꝛo teſtatus eſt/aperit ⁊ ne/
mo claudit:claudit ⁊ nemo aperit:abſcō Apoc. 5. Math. xi
dens a ſapientibus ⁊ pꝛudētibus verba
vite/⁊ reuelans ea paruulis:vt oēm phi
loſophice ſupſtitionis vanitatem exclu/
dat:⁊ diſcat omnis mūdus ſubdituʒ eſſe
deo. Nunc autē quātum ipſe dederit ad
perfectionem feramur: ⁊ qbuſdaʒ quaſi
aquile pēnis aſſumptis/ad ꝯtemplanda
opera dn̄i exquiſita in omnes volunta/
tes eius. A terrenis itineribus ad ſupe/
rioꝛa leuemur. ℄ Non enim poſſumus Terreis qdem iiſtit q dic̄ chꝛiſtū habuiſ
imitari nouuʒ ⁊ celeſtem hoiem:qui ſm̄
deum creatus eſt/⁊ refoꝛmari ad imagi/
nem eius:

ſi ꝑpꝛium in hoc mūdo. Dic ē iudeus q' iā meſſiaʒ adoꝛat veniſſe ⁊ ſuſcepiſſe regnuʒ in rerum abundantia ⁊ gloꝛia.
nem eius:ſi nō deſiſtimus ſequi eum qui
de terra eſt:q terrena ſapit ⁊ terrenis in/
ſiſtit. An foꝛte dicturus eſt mihi iudeus.
Ego nō ſequoꝛ terrenuʒ hoiem quē pec
caſſe ꝯſtat in paradiſo:ſed obedio Moy
ſi/quem ſcio eſſe verū/iuſtuʒ/pium/⁊ ſan
ctum:virum ꝓbatiſſimum ⁊ amicū dei?
Sed qui ſciebat duritiam coꝛdis eoꝛum
qui terreni erāt adhuc pro tp̄e pꝛomiſit
eis multa que non decet ſanctos:ꝓmiſit
Exodi. 3. ⁊. 13. ⁊ Deut. 6. Iob. 21. ⁊ Hier. 12. Abac. p°
non celeſtia ſed terrena/tempoꝛalia non
eterna. Ergo ne pro terrena patria fun/
dēdus eſt ſanguis: ⁊ vt longo viuamus
tempoꝛe ſeruiēdum eſt deo. Quid ergo
videmus viros neq̄ʒ ꝓſperari in mūdo/
oppꝛimi pios ab ipijs/iuſtos ab iniuſtis
ambulātes in equitate ab his qui apoſta
tanf a deo/⁊ ſequunf nequitiam coꝛdis
ſui? Ut enim pauca de multis pſtringen
do tangamus/ſi pro iuſtitia ſua Habraā
patriarcha multiplicat⁹ eſt in ſemine car
Queſtio nis. Quare in ſingulis regionibus mun
di tā multiplicati ſunt filij Adam in gē/
tibus incredulis/⁊ nō obediētibus deo?
Ad hebꝛ. xi. c. Si pꝛo munere credulitatis eius datum
eſt ei vt reges egrederenf de lumbis ei⁹:
nunqd nō merito paganoꝝ filij preferre
potuere numina idoloꝝ ſuoꝝ/qui colen
tes ⁊ ſeruientes eis etiam in toto mūdo
imperaſſe noſcunf. Nunc enim ſi ſm̄ car
nem pgere opuʒ eſt/equare qs poſſet glo
riam ſaulis/gloꝛie Nabuchodonoſoꝛ re/
gis/aut Salomonis licʒ magni ⁊ incliti
Heſter. 1. ⁊. 8. ⁊. 16 Mach. 1 Luce. 2. Exo. 14. ⁊. 32. Nū. 14. ⁊ Deut. 1
Aſſueri/qui impauit ſup centum vigin/
ti ⁊ ſeptem ꝓuincijs:vel certe Alexādri
magni ⁊ Octauiani auguſti? Si ſub hac
vita tm̄ ſpantes ſumuʒ. Quid ꝓfuit filijs
iſrael egreſſis ex egypto coꝛruentibus in
deſerto:qd̄ filij eoꝝ ingreſſi ſunt in ter/
ram illam/lacte (vt dicif) ⁊ melle manan
tem. Sed pꝛo peccatis (inquiūt) ſuis ab/
ſoꝛti ſunt:eo ꝙ nō eſſent digni obtinere
q̄rti Reg. vltimo. ⁊ ſcd̄i pal. vltimo. Eccl. 3.
ꝓmiſſa. Fatemur ⁊ nos. Sed quaſi p tot
annos data eſt terra ipſa gētibus nō ſer/
uantibus legem dei:neq̄ʒ obtēperantib⁹
Moyſi ſeruo dei? Oēs ſicut moꝛiuntur
iſti/ita ⁊ illi:⁊ vnus eſt vt ait quidam in/
teritus hoium ⁊ iumentoꝝ? Quid ergo
iubētur ſeruare pꝛecepta legis/vt longo Exo. 20. ⁊ Deut. 5
viuant tempoꝛe ſup terram. Hec ⁊ ſimi/
lia opponētes chꝛiſtiani/non inuenietes
exitum in Moyſe ꝯferūt ſe ad ꝓphetas/
qui ſibi ꝓmittūt reſurrectionē futuram.
Ad qd̄ ipſi. Si tam exilis eſt pꝛomiſſio Eze. 37. ⁊ Oſee. 13.
Moyſi cōparatione ꝓmiſſionis huius ⁊
ſimiliuʒ:quas ꝯſtat factas eſſe per ꝓphe
tas tam longe poſt obitū moyſi:nec ſuffi
ciens eſt ad r̄ſionem/nec digna relatio
tempoꝛalis illius vite ꝓmiſſio:ꝓpter ea
que de ꝯtra obiecta ſunt:qd ſi eo modo
veniens chꝛiſtus/poſt ꝓphetas aliud ſab
batuʒ eſſe docuit/longe dignus eo ꝙ ſin/
gulis ebdomadibus obſeruabant iudei:
qūo aliam vitam ꝓmiſere ꝓphete/q̄ʒ ea
quā vere ꝓmiſerat Moyſes obſeruanti/
buʒ legem. Qꝫ ſi aliam circūciſionem/vel Ad gal. 5
abſtinētiam cibi Paulus? Qꝫ ſi aliaʒ hie ad Ro. 14
ruſalem Ioānes illā vtiq̄ʒ quā dicit Apo ⁊ p̄me ad Coꝛ. 8.
ſtolus ſurſum eſt que eſt mater nr̄a? Nā Apoc. 21.
ſi iſta que deoꝛſum eſt hieruſalem/ciuitaʒ ad Gal. 5
reuera iuſtoꝝ eſt ⁊ mater credētiuʒ/qūo
in ea regnaſſe impij/iuſti/⁊ inocētes vi/
ri interfecti legunf? Quid aūt de ſitu lo
ci aut de copia lactiʒ ⁊ mellis dicturi ſūt Exodi. 3.
cum fertilioꝛ ſit ea terra egypti/de qua p
multos laboꝛes ⁊ erūnas educti ſunt/vt
ad iſtam venirēt? Reſtat ergo vt fateanf
veram eſſe ſentētiam illam Apoſtoli qua
dictum eſt:littera occidit/ſpūs aūt viui/
ficat. ℄ Sed ⁊ nos qui cum eſſemus no ſecūde ad Coꝛ. 3.
uiſſimi/facti ſumus gratia ꝑmi tanq̄ʒ cō
ſecuti gratiam/ſpiritui magis q̄ʒ littere Math. 19
obtēperare debemus/euntes de claritate Mar. x. ⁊
in claritatem:ac ſi de pꝛimo celo ad ſecū/ Luce. 13.
dum/de ſcd̄o ad tertium/ac ſi de loco te/
nebꝛoſo ad claritatem lune:vt demuʒ de
claritate lune ad maiuʒ luminare pueni/
re poſſimus. Erat aūt locus tenebꝛoſus
⁊ quaſi celum obſcurū vetus illud teſta/
mentum/qd̄ littera dictū eſt:nihil habēs
in ſe caloꝛis/nihil luminis/excepto ꝙ ꝓ/
phete viri iuſtiſſimi ſub eo multiplici/
ter dati ſunt/qui habētes in ſeipſis ſpūm
dei/eſſent quaſi quedam luminaria in ca
liginoſo loco:aut certe velut clara celi ſy
dera in caligine noctis. Sed quanta eſſe

Universidad de Deusto Biblioteca

poteſt lux illa volẽtibus operari? Secu/
tum eſt aũt tempus gratie vt pãderetur
ſcd̃m celum:vt condereƚ teſtamẽtuꝫ no/
uum/velut in claritate lune apparẽte be
Ad tit. 3 nignitate ⁊ humanitate ſaluatoris noſtri
dei/qui nos ineffabili ſacramẽto illumi/
nauit per ſemetipſum/ꝓmittens nobis
adhuc maioꝛa in ſpiritu ſancto:q: dignũ
Nõ bene. non erat vt talia poſſet humanitas eius
ſuggere lingua carnis/qualia ſpiritus ille
ſanctus qui ꝓcedit ab ipſo. Reuera eniꝫ
prime ad alia claritas ſolis/alia claritas lune/alia
Corin. 15. claritas ſtellarum:q: aliter poteſt docere
deus/al'r ſm q̄ hõ eſt/lingua carnis/me/
diatoꝛ dei ⁊ hoiuꝫ homo chꝛiſtus Jeſus:
aliter ꝓphete qui eius p̄curſoꝛes fuerũt.
Quocirca vt ad primũ celum ꝑtinet te/
ſtamẽtum vetus/in quo agitur ſp̃aliter
de ꝓpagine filioꝛuꝫ Jacob:eoꝝ.ſ.qui ſm
carnem nati ſunt. Jta ad ſcd̃m ꝑtinet te/
ſtamẽtum nouuꝫ/in quo agiƚ de ꝓpagi/
ne electoꝝ dei:qui nati ſunt ad iuſtitiaꝫ/
regñati vtiq; ex aqua ⁊ ſpũ ſancto. Cer/
te ſi vtriuſq; populi cõſiderare differen/
tiam libet/que putas mens humana ↄſi/
derare ſufficit q̃ꝫmaioꝛis dignitatꝭ eſt eẽ
filios dei q̃ꝫ filios iſrael:maxime cuꝫ na/
tiuitas illa ſine peccato eſſe nequeat:iſta
ſine iuſtitia eſſe non poſſit? Credidit (ait
Geñ. 15. ſcriptura) Habraam deo:⁊ reputatuꝫ eſt
ad Ro. 4. illi ad iuſtitiam. Qd̃ ſi fides habꝛae repu
⁊ ad Gal. tata eſt ad iuſtitiam/liquet q̄ fides eoꝛuꝫ
3. qui credẽtes baptiçanƚ in chꝛiſto reputa
ta ſit illis ad iuſtitiam. Multum ergo di
ſtat inter vtrũq; celuꝫ/multa iter vtrũq;
teſtamẽtum differẽtia eſt. Differunt ſane
vtriuſq; natiuitates:differũt vite : diffe/
runt bella:differũt ⁊ victoꝛie. Jlli enim
ex carne:iſti vt iam dixi ex aqua ⁊ ſpũ na
Joan. 3. ti ſunt. Jlli faciebãt vxoꝛibus libelluꝫ re/
Deut. 24. pudij/⁊ ſimul habebãt qd̃ volebant. Jſti
Ad ephe. in typo chꝛiſti ⁊ eccleſie ſinguli ſingulas
5. teneri iubenƚ:quas etiam nec dimittere
licet/niſi ob ſolam cauſam foꝛnicationis.
Matth. 5 Jlli pꝛo terrenis poſſeſſionibus pugna/
uerunt/ſiue vt obtinerẽt terras nõ ſuas:
ſiue ne iniam ſuis cedere hoſtibus vide/
rẽtur:iſti nõ tam pꝛo terra aut qualibet

terrena ſubſtãtia/ſed pꝛo ſancte libertate
eccleſie ⁊ ſalute ſpirituum ſuoꝝ pꝛeliaſſe
noſcunƚ:iuxta illud qd̃ per Joãnem di/
ctum eſt. Si deus pꝛo nobis aiam ſuam pᵉ Joan. 3
poſuit:⁊ nos debemus pꝛo fratribꝰ aias
ponere. Certe vidimus ex parte q̄d diffe
rat iter vtrũq; celuꝫ. Sed nõ q: ſm ope/
rum tante eſſe nouimus dignitati/iccir/
co dicimus eſſe in eo finem ꝑfectionis.
Et vbi eſt illd̃ qd̃ iam renatis in chꝛiſto
impꝛobat Paulus:vocans illos hoies ⁊
aiales/⁊ q̄bus lac opus eſſet nõ ſolidus
cibus:dicẽs aialem hoiem nõ percipere
que ſunt ſpũs dei. Reſtat ergo vt in ter/ prime ad
tio celo finem ꝑfectionis noſtre poſitum Corin. 2.
eſſe itelligamus:celo vtiq; ſpũalis intel/
ligẽtie que de vtroq; teſtamẽto ꝓcedit:
de quo nõ eſſe loci huius differere/ipſa/
met de qua eloquimur/auctoꝛitate apo/
ſtolica edocemur:que pꝛius nos iudicat prime ad
educandos eſſe lacte tanq̃ꝫ paruulos in Corin. 3.
chꝛiſto:vt tandem ad cibum ſolidum ꝑ/
uenire poſſimus. Uerum illud cum do/
nauerit deus. ¶ De duobuſ aũt teſtamẽ
tis que infra ſunt ea que cepta ſunt exe/
quamur:ita tñ vt ſedẽtes adhuc in poꝛ/
tu ad euitãdas ſirces ⁊ bitalapſus note/
mus diligẽter exitus maris:qui plerũq;
moram facere nauigãtibus ſolẽt:vt quo
citius ab huiuſmodi nodis expediti fue/
rimus/eo libertoꝛi curſu trãſfretare pꝛo/
fundum:⁊ ad poꝛtũ ſalutiferuꝫ ꝑuenire
poſſimus. Ualde eniꝫ itinera iſta diffici/
lia eſſe docebat pſalmiſta/qñ ei qui ꝑam/
bulare noluit illa ↄfitebatur dicens. Jn
mari vie tue/⁊ ſemite tue in aquis mul/ Pſal. 76
tis:⁊ veſtigia tua nõ cognoſcetur. At ne
quis deſperaret de trãſitu/⁊ abiret retro
adiecit ⁊ ait. Deduxiſti ſicut oues popu/
lum tuũ in manu Moyſi ⁊ Aaron. Tale
eſt enim ac ſi dicereƚ. Jncognita ſunt q̄/
dem itinera hec hoibus:ſed tamẽ electiſ
tuis nota feciſti ea. Abſcõdiſti ea a ſapiẽ/ Math. xj
tibus ⁊ pꝛudẽtibus:⁊ reuelaſti ea paruu
lis:de quoꝝ numero erat vtiq; Moyſeſ
qui ducebat populuꝫ dei per incognitas
vias : vtpote qui erat mitiſſimus/vt ait Nũ. 12.
ſcriptura/ſup oẽs hoies qui moꝛabãtur
in terra

in terra. Sed nobis exoꝛandus eſt ille ve
rus ⁊ vere mitiſſimus Moyſes:qui cuꝫ
eſſet magnus potẽs ſup oia deus/factus
eſt paruulus ꝓpter paruulos dicẽs:his
Math. xj qui ſibi adheſerãt diſcipulis ſuis. Diſci/
te a me q: mitis ſum ⁊ humilis coꝛde:vt
ipſe digneƚ eſſe itineris/nr̃i comeſ qui ſo
lus habet clauẽ dauid:qui ſolus nouit i/
troitus ⁊ exitus viarũ ſuarum:qui ſolus
Joan. 10. dicere potuit Ego ſum oſtium:per me ſi
q̄s introierit ingredietur ⁊ egredietur/⁊
paſcua iueniet. Jgitur ⁊ſi in mari vie/⁊
veſtigia greſſuũ eius difficilia nimis:ad
cognoſcẽdum tñ ea magna nobiſ fiducia
data eſt ab ipſo qui dicit. Uos auteꝫ dixi
Joan. 15. amicos:quia oia quecũq; audiui a patre
meo nota feci vobis. Si auteꝫ nota fecit
que audiuit a patre ſuo : qũo incognita
veſtigia eius? Sed notãduꝫ q̄ aiali ho/
prime ad mini incognita ſunt:nequaq̃ꝫ ſpũali qui
Corin. 2. accepit ſpũm rimãtem oia etiam ꝓfun/
da dei. Jnde eſt q̄ Paulus cuꝫ ꝑmulta
diſputaſſet de itineribuſ dei:⁊ nota feciſ/
ſet ſacramẽta eius abſcondita a ſeculis ⁊
gñationibus/ↄſiderans qũo celauerat il/
la deus aialibus hoibus teſtamẽti pꝛioꝛiſ
Ad Ro. adiecit ⁊ ait. O altitudo ſapie ⁊ ſcie dei
xj. q̃ꝫ incõpꝛehenſibilia ſunt iudicia eius ⁊
inueſtigabiles vie eius. Jam ergo cõpꝛe/
hendebat qui dicebat hec ipſa vel ex par
te iudicia. Jam ꝑambulabat vias eiuſ in/
ueſtigabiles qñ iſta dicebat:⁊ mirabaƚ q̄
ipſe veſtigare poterat:q̄ tunc vſq; nõ po
terat veſtigari:vl' certe q: adhuc ſuperat
q̄ nequeat moꝛtalis homo in hac vita ri
prime ad mari. Sic eni ait ipe in alia epl'a. Ex par
Corin. 13 te enim cognoſcimus/⁊ ex parte ꝓphe/
tamus. Cum aũt venerit qd̃ ꝑfectum eſt
euacuabiƚ qd̃ ex parte eſt. Dixit aũt hec
Apl's eo tpe quo pꝛimum ſignaculuꝫ ce/
perat aperiri:nõ tam ꝓpter ſe/vt ego ex/
timo qui vnus erat eoꝝ qui acceperant
pꝛimitias ſpũs a deo ſuo : q̃ꝫ pꝛo eis qui
ante tẽpus ad ſciẽtie plenitudinem aſpi/
rabant . Si enim pꝛeſto eſſet illa ꝑfectio
quã futura eſſe pꝛedixit:q̄d opus eſſet h̃
ipſa ſcribere/qñq̄dem illis ſcriberet qui
oia ſcirẽt? Quia v̄o enigma ipſum multi/

plex eſt nec repente ſublatum:ſed paula/
tim per tp̄a ſciſſum eſt. Scripſit ipſe/ſcri
pſerũt ⁊ alij:⁊ huc vſq; ſcribẽdi ſtudiuꝫ
ↄſumatuꝫ nõ eſt:quouſq; ſe infundat hu prime ad
manis mẽtibus ille qui reuelabit abſcon Corin. 4.
dita tenebꝛaruꝫ/⁊ manifeſtabit ↄſilia coꝛ/
dium. Jnterim ⁊ſi indigni: Joãnis tamẽ Matth. 3
Baptiſte imitatoꝛes eẽ debemus:qui tã/ Mar. 1.
diu baptiçauit in aqua/quouſq; veniret Luc. 3. ⁊
ille qui baptiçaret in ſpũ. Conſtruẽdum Joan. pᵒ
eſt nobis cuꝫ Helya altare de terra ipſa: Nõ de cõ/
terra collocanda inferius:vt aqua deſup ſtructione
locari queat:expectãtibus nobis ignem altaris.
de celo/q ↄſumat terraꝫ ⁊ aquã/expectã/ tertij Reg.
tibus ſpũalem itellectuꝫ/q terrenam illã 18.
ſupficieꝫ lr̃e que de terra eſt ⁊ de terra lo
quiƚ euacuando ↄſumat:⁊ nihilominus
euãgelicam doctrinã deſignatam hic in
aqua lambẽdo cõmutet:ſm q̄ aqua illa ſcd̃ Macha. pᵒ
craſſa/quã poſuit in altari Neemias ſa/
cerdos/ↄuerſa eſt in ignẽ:aut ſicut in ca/ Joan. 2.
na galilee aqua hydriaꝝ cõmutata eſt in
vinuꝫ. Et hoc quare? vt caro que iterpo
ſita eſt ↄſumpta vſq;quaq; õficiat:vt ois
carnalis intelligentia a facie ſpũs inane/
ſcat. Opꝫ inquam nos in hoc ope/altare
teſtamẽti pꝛioꝛis pꝛo dono oipotẽtis dei
oꝛdinate componere/fundẽtes ⁊ ſtatuen
tes deſup aquaꝫ teſtamẽti noui:vt aliud
inter aliud/ac ſi rota infra rotam ineſſe ꝑ
cõcoꝛdiam videaƚ. Jnuiſibilem aũt ſpiri
tum ignem ſuũ ſpũalem/veluti de tertio
celo dirigere:vt veniente qd̃ ꝑfectum eſt prime ad
euacueƚ qd̃ eſt ex parte. Et q: ſunt non/ Corin. 14
nulli qui hoc ipſum putãt eſſe cõcoꝛdia
qd̃ ſpũale intellectum/qui ꝓpꝛie di alle/
goꝛia. Pꝛimo neceſſe eſt vt oñdamus q̄d
diſtet iter ↄcoꝛdiam ⁊ allegoꝛiam:vt duꝫ
ſingulis pꝛo locis ſuis/ſua ſingula reddi/
mus:liberis hincinde meatibus patẽti/
bus riuis ſuis/abſq; malo difficultatis
obſtaculo/ad finem huiuſ operis feſtina/
nare poſſimus. Capl'm 2ᵐ.

Oncoꝛdiam pꝛopꝛie eẽ dicimuſ Quid ſit
ſimilitudinem eque ꝓpoꝛtionis Cõcoꝛdia
noui ac veteris teſtamenti:eque
dico quoad numerũ/nõ quoad dignita/
tem:cuꝫ. vꝫ. ꝑſona ⁊ ꝑſona/oꝛdo ⁊ oꝛdo/

Universidad de Deusto Biblioteca

bellum ⁊ bellũ ex parilitate quadam mu
tuis ſe vultibus intuent̾:vtpote Abraã
⁊ Zacharias/ſarra ⁊ Eliſabeth: Iſaac ⁊
Nũ' p°. ⁊ Ioãnes baptiſta/⁊ homo Ieſus ⁊ Iacob.
Gen̄.29. Duodecim patriarche/⁊ numeri eiuſdẽ
⁊.30. apoſtoli:⁊ q̄libet ſimile:qđ totum vbi/
Math.x cũq; occurrerit/nõ pro ſenſu allegorico
⁊ Lu.9.⁊ ſed pro ꝯcordia duoꝝ teſtamẽtoꝝ facere
Mar.6. certum eſt:vnũ vero ſpũalem intellectũ
ex vtroq; ꝓcedere. Sunt enim ſi ſane ſa/
pimus/duo ſignificãtia vnũ ſignificatũ
oſtẽdentia nobis qui credimus in deum
viuũ/vnũ eẽ patrem/ad quem ſpãliter
ꝑtinet vetus teſtamẽtũ. Unũ dei filiũ
ad quem ſpãliter ꝑtinet nouũ. Unũ ſpi
ritũſanctum/qui ab vtroq; procedit:ad
quem ſpãliter ꝑtinet miſticus itellectus:
qui ſicut dictũ eſt a duobus ꝓcedit. Ut
enim vel tenuiter aperiat̾ qđ dicitur:q̄d
Gene.21. magis ſimile queri poteſt:q̄ꝫ ꝙ alter ⁊ al
Luce p° ter ſenex/de ſterili ⁊ ſterili matre/vnicũ
⁊ vnicum filiũ ꝓcreauit? Nec diſſimile
Gene.25. eſtimãdũ:ꝙ Iſaac patriarcha genuit Ia
Math.1 cob: Ioãnes aũt nõ genuit ſed baptiça/
Math.3 uit Chriſtum:q2 in illo hoc eſt in Iacob
Mar.1.⁊ cõfirmata eſt gñatio carnis:vt eẽt pater
Luce.3. carnalis populi:qui ex patris cognomi/
ne vocatus eſt iſrael:in iſto gñatio ſpũs
vt eẽt pater ſm ſpũm/populi q̄dem chri
Nũ.1.⁊ ſtiani. Ut eniꝫ populus ille per duodeciꝫ
Apoc.7. patriarchas/ita iſte per duodecim apl'os
Math.x ꝓcreatus eſt:excepto ꝙ ibi qđ natum eſt
Luce.9. ex carne/caro eſt:hoc aũt qđ natũ eſt de
Ioan.3. ſpiritu/ſpũs eſt. Si vero opponitur de ba/
ptiſmo Ioãnis/quo baptiçatus eſt Chri
ſtus quaſi nõ habuerit illaꝫ vtutem quã
habet baptiſmus Chriſti:nõ ideo tamẽ
ſoluitur ſimilitudo myſteriȷ̃ : q2 ⁊ ſi ſup
alios qui baptiçati ſunt a Ioãne noluit
deus pater mittere ſpũm ſuũ:ſup Chri/
ſtum tñ miſit illum/nec ſine teſtimonio
Math.3 vocis ſue qua dictum eſt ei. Hic eſt filius
Mar.1.⁊ meus dilectus/in te cõplacuit mihi:q̄ꝫ/
Luce.3. uis ſi cõſtat ꝙ ipſe quoq; Ioãnes ſine ali
Luc.p° quo baptiſmo repletus fuit ſpũ ſancto
adhuc ex vtero matris ſue. Quid obſi/
ſtat nõ video ſi ẽt illis qui baptiçati ſunt
in Ioãnis baptiſmate:occulta ſaltim gra

tia ſpus ſancti data eſſe referatur:ſicut ⁊ Uide magiſtrũ ſen. in.4.d.2. ⁊ ibi reliquos the. q2 nõ tenet ꝙ baptiſma Ioan. remitteret peccata.
ceteris viris iuſtis:qui ſub lege ⁊ ꝓphe/
tis ſaluari per gratiam meruerũt. Aut ſi
putas nõ ꝑtinere ad rem: q2 nõ Ioãnes
dedit ſpũm ſanctũ/ſi deus oĩpotens mi
ſit illũ:ergo nec baptiſmus Chriſti quo
baptiçabãt apoſtoli ꝑtinet ad rem:q2 ⁊ ſi
hoĩes erãt qui baptiçabãt/deus tñ ſolus
qui infundit gratiam/deus ſolus q̄ ope/
ratur opa ⁊ vtutes. Quid ergo diſtat ſm
carnem inter gñationem Iſaac ⁊ Iacob:
hic diſtahere videt̾ ſm aliq̄d baptiſma
Ioãnis ⁊ baptiſma chriſti. Semen eq̄dẽ
Iſaac in ſolo Iacob electum in Eſau re/
probum fuit:cui nec pĩna vota vel meri
ta/eternam potuerũt impetrare ſalutem.
Solus aũt Iacob gratia materna preuẽ/ Gen̄.27.
tus:paternam bñdictionẽ cõſecutus eſt:
tam vtiq; in ſemetipſo q̄ꝫ in ſemine ſuo.
Nõ eniꝫ ſemẽ Iacob ex parte fuit repro
bum ⁊ ex parte electũ:ſed totũ eſt in ſe/
mine reputatũ:⁊ ſi nec in illo reprobos
defuiſſe noſcamus:q2 aliud eſt qđ ꝯtinet
ſcriptura ꝓpter myſterium de electione
tẽporali:aliud qđ ꝯtinet de eterna. Simi
liter baptiſmus Ioãnis in ceteris quos
baptiçauit/quaſi inutilis erat:q2 nõ pote
rat eternam ipetrare ſalutem/⁊ tñ ad ali/
q̄d vtilis:q2 erat velut qđdam pimera/
riũ aduenire/ad qđ eſt chriſti baptiſma.
Solus aũt Chriſtus vnctus gratia ſpi ad Gal.4
ritus ſancti ꝯſtitutus eſt heres/pre cun/
ctis patribus teſtamenti prioris:⁊ q̄cũq;
baptiçati ſunt in ipſo/facti ſunt filiȷ̃ Ha/
brae:⁊ ſi nec iter eos eẽ deſinerint cõbu/
rẽda ignibus çiçania ſicut ⁊ in filiȷ̃s iſrl'.
Igit̾ ſm hũc modũ pſone ⁊ pſone duo/ Matthei 13.
rum teſtamẽtoꝝ/mutuis ſe vultibus in/
tuent̾:⁊ nihilominus vrbs ⁊ vrbs/popu
lus ⁊ populus/ordo ⁊ ordo/bellũ ⁊ bel/
lũ/⁊ ſi qua poſſunt eẽ ſimilia:que ſibi affi
nitate ſimilitudinũ pari eſſe cauſa ratio/
nis ꝯueniãt:excepto ꝙ illa magis ad car/
nem/hec magis ad ſpũm referunt̾. Licet
nec ibi quoad ſpũꝫ/nec hic deeſſe quoad
carnem. Igit̾ non ſolũ pſona pſonã/ve/
rũetiam multitudo multitudinẽ reſpicit
vt eſt hieruſalẽ Romanã eccleſiam:Sa/
maria/

maria/cõſtantinopolitanam:Babylon/
Romam:Egyptũ/imperiũ ꝯſtantino/
politanũ:⁊ his ſimilia. Cap.3m.

Quid ſit Allegoria

Allegoria eſt ſimilitudo cu/
cuiuſcũq; rei parue ad maxi
mã/ac ſi dies ad annũ/ebdo
mada ad etatẽ/pſona ad or/
dinem:vel ad vrbem ad gen
tem/ad populũ/⁊ mille talia. Uerbi gr̃a.
Habraam vnus eſt homo/⁊ ſignificat or
dinem patriarcharũ/in quo multi ſunt
hoĩes. Zacharias vnus eſt homo ⁊ hoc
ipſum ſignificat. Sarra vna eſt femina/⁊
ſignificat ſynagogam. Synagogam dico
nõ reprobam quã deſignat Agar/ſed ſte/
rilem iuſtoꝝ eccleſiam:que quotidie in/
gemiſcebat ⁊ deflebat obprobriũ ſterili/
tatis ſue. Uidẽs vt tangam aliud myſte
riũ exultãtem in filiȷ̃s emulam ſuam:⁊
diem feſtum agẽtem in diuitiȷ̃s ſuis. Da/
tus eſt filius Sarre/filius nõ carnis/ſed
Gen̄.21. ꝓmiſſionis tẽporis ſenectutis ſue. Hoc
eſt q̄ñ venit plenitudo tempoꝝ/vt mit/
teret deus filium ſuũ/natũ ex muliere/ fa
ad Gal.4 ctum ſub lege:vt eos qui ſub lege erant
redimeret. Ergo ⁊ Heliſabeth illđ idem
Luce.1. ſignificat:q2 ⁊ ipſa cũ eſſet ſterilis/in ſe/
necture genuit filiũ:ambo in ſenectute
matrũ orti ſunt:⁊ tñ cum eſſet Iſaac ſe/
Gen̄.25. xagenarius natus eſt Iacob:⁊ ſexto men
Luc.1. ſe a cõceptione Heliſabeth cõceptus eſt
Chriſtus:q2 vſq; ad ſextum tẽpus ſecun
di ſtatus ſterilis fuit/ad modũ ſpũalium
viroꝝ eccleſia:⁊ modo tẽpus eſt vt mul/
Pſal.79 tiplicet̾ in prole:⁊ extẽdat palmites ſuos
vſq; ad mare:⁊ vſq; ad flumẽ ꝓpagines
eius. Scđm vero anagogem: Habraam ſi/
gnificat deum patrẽ: Iſaac filiũ: Iacob/
ſpũm ſanctũ:⁊ nihilominus Zacharias
pater Ioãnis ſignificat deũ patrem: Ioã
nes baptiſta/filiũ:homo chriſtus Ieſus/
ſpũm ſanctũ. Et hoc q̄dem de ſpiritua/
li itellectu:q̄ ꝓprie dr̄ allegoria. Cap.5m

Intelligentia vero illa que con
cordia dicit̾/ſimilis eſt vie cõ
tinue/que a deſerto porrigit̾
ad ciuitatem/iterpoſitis locis
humilioribus/in q̄bus ſe via/
tor ambigat iter rectũ adire:⁊ nihilomi/
nus iterpoſitis iugis montiũ/a quibus
poſſit poſteriora ⁊ anteriora reſpicere/⁊
reſidui itineris rectitudinẽ ex retroacte
vie ꝯtemplatione metiri. Oĩs enim qui
coram facie graditur/vbi itineris veſti/
giũ nõ apparet:ex aſpectu retroacti agẽ
di rectitudinem penſat. Ubi aũt nec agẽ
da nec acta luſtrare itinera viator põt:ſi/
cut in locis humilioribus accidere ꝯſue/
uit/fidei rõne magis q̄ꝫ ſpecie ad loca ſe
pertrahit montuoſa:vt exinde vel erra/
ta corrigat/vel ſeipſum in bñgeſtis acce/
pta ſecuritate ꝯfirmet. Hẽt aũt iter iſtud
quo ꝑgere cupimus/duce deo/aliq̄d pro
illo ſecurius/vtpote ꝙ non aliquo caſu
agitur/aut agi cepit:ſed in dei ſapĩa ⁊ do
ctrina:hñs ſtationes ſuas/certis limitibꝰ
deſignatas. Qui videlꝫ limites diuerſis
modis ꝯſiderãdi ſunt:largo.ſ.⁊ diſtricto
ſm maiora tpa ⁊ ſꝫ mediocra ⁊ minora:
qđ totũ de numero gñationũ ⁊ tempoꝝ
ꝓprietate colligit̾. ¶ Aliud nãq; tẽpus pm
fuit/in quo viuebant hoĩes ſm carnem:
hoc eſt vſq; ad Chriſtũ/cuius initiatio
facta eſt in Adam. ¶ Aliud in quo viui/ 2m
tur inter vtrũq;:hoc eſt inter carnẽ ⁊ ſpi
ritum:vſq;.ſ.ad preſens tẽpus:cuius ini
tiatio facta eſt ab Heliſeo propheta:ſiue
ab Ocia rege iuda. ¶ Aliud in quo vi/ 3m
uitur ſm ſpũm vſq;.vꝫ.ad finem mũdi:
cuius initiatio a diebus beati Bñdicti.
Fructificatio itaq; vel ꝓprietates primi
tẽporis/ſiue vt dicimus melius primi ſta
tus. Ab Habraam vſq; ad Zachariam pa
trẽ Ioãnis baptiſte. Initiatio ab Adam.
Fructificatio ſecundi ſtatus/a Zacharia
vſq; ad gñationem quadrageſimãſecun/
dã. Initiatio ab Ocia ſiue a diebus Aſa/
ſub quo vocatus eſt Helyſeus ab Helya
ꝓpheta. Fructificatio tertiȷ̃ ſtatus ab ea tertij reg.
gñatione que fuit vigeſimaſecũda/a ſan/ 19.c.
cto Bñdicto vſq; ad ꝯſumationem ſecu
li. Initiatio a ſcõ Bñdicto. Hec ꝓpoſita
ſunt a nobis ⁊ oſtenſa in fide: ſed ſcio ꝙ
pauci ſunt qui recipiãt/niſi manifeſta ra/
tio preſtet experimẽtũ. Un̄ neceſſe eſt in
hoc ſcđo libro veluti de quodã agro pre/

Universidad de Deusto Biblioteca

parando ad ſemen ſpinas euellere queſtionuꝫ: quatenus in alijs libꝛis qui ſecuturi ſunt terra ipſa diuine pagine diligēter exculta in coꝛdibus fideliuꝫ feracius fructum ferat. Caplm 5m.

SEcunduꝫ ꝙ tres ſtatus ſeculi mutationes ipe tempoꝛum operūq; teſtantur, Licet totum hoc pſens ſeculum vnū eſſe dicamur: ita tres eſſe oꝛdines electoꝝ/lꝫ vnus ſit dei populus: vna plebs tam auctoꝛitatibus ſanctorum patrum: q̄ȝ ipſa euidētia reruꝫ maniſeſte cognoſcimus. Et eoꝝ quidem oꝛdinuꝫ pꝛimus coniugatoꝝ eſt: ſecundus clericorum: tertius monacoꝝ. Coniugatoꝛum oꝛdo initiatus ab Adam: fructificare cepit ab Habꝛaam. Clericoꝛuꝫ oꝛdo/initiatus eſt ab Oçia: qui cum eſſet de tribu iuda obtulit incenſum dño: ⁊ ſi non impune. Fructificauit autem a Chꝛiſto qui verus eſt rex ⁊ ſacerdos. Monacoꝝ oꝛdo ſm quādam propꝛiam formam/cū ſpiritus ſanctus qui eſt auctoꝛ beatoꝝ/perfectam exhibuit auctoꝛitatem/incepit a beato Benedicto/viro vtiq; claro: miraculis/ope/⁊ ſanctitate: cuius fructificatio in tēpoꝛibus finis. Fuere nāq; monachi ⁊ ſatis clari monachi ante ipm: ſed quare in qbuſdam oꝛdo monaſticus preceſſerit/dicet poſtea. Illud aūt ſcire opꝫ ꝙ iſdem oꝛdo qui ſm ꝓpꝛiam formā initiatus eſt a ſancto Bñdicto: ſm quādaꝫ ſignificationem initiatus eſt ab Helyſeo ꝓpheta: in cuius ſpiritu veniſſe ꝯſtat eūdem venerabilē Bñdictū: qḋ ⁊ tpa ſimilia teſtant ⁊ pſectio vite. Illud quoq; diligētius obſeruare volo: vt cum loqmur de pncipijs iſtoꝝ ſtatuuꝫ tēpus Habꝛae/Iſaac/⁊ Jacob/pꝛo vno pncipio accipiamus: ſimiliter ⁊ tēpus Zacharie Joānis baptiſte/hois chꝛiſti Jeſu: vt qꝛ cauſe exigunt cauſas/nulla putet ineſſe differētia vtrum ſtatuamus principium pꝛimi ſtatus. In Habꝛaam/ſiue Iſaac/aut Jacob. Utrum principiuꝫ ſcđi/in Zacharia vel Joāne filio eius: aut ēt in chꝛiſto Jeſu. Utruꝫ principiuꝫ tertij in gñatione 43a an in duabus precedētibus eam. Cuꝫ ergo dicimus vſq; ad pꝛeſens/vſq; ad dies iſtos/⁊ ſi qḋ ſimile ita eſt accipienduꝫ: ac ſi nonaginta anni pꝛo vno pꝛeſenti tēpore accipiant: qꝛ finis cuiuſcūq; tempoꝛis in ſacra pagina largo ⁊ ſtricto modo accipi conſueuit. Caplm 6m.

Gen. pº ⁊ 2º c.
ſcđi paralí. 26.
q̄rti reg. 2

QUod autem tres gñationes pꝛo vno pꝛincipio accipiendas eē dicimus/non diſcoꝛdat a ſacro myſterio ſancte ⁊ indiuidue trinitatis. Si eniꝫ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus nō ſunt tria pꝛincipia/ſed vnum pꝛincipium/nō eſt abſq; cauſa myſterij/vt tres viri iuſti qui typuꝫ retinēt trinitatis pꝛo vno pncipio accipiantur: ita vt quilibet eoꝝ accipiatur pꝛo pꝛincipio: ⁊ ipſi tres pꝛo vno pꝛincipio. Sane ꝙ tres oꝛdines illi de qbus ſupꝛa locuti ſumus in ꝓpꝛijs tēpoꝛibus claruerūt: ptinere ad myſteriuꝫ trinitatis oſtēdetur inferius. Nunc aſſignari opꝫ ꝯcoꝛdiam in eiſdem oꝛdinibꝰ/vt nō diſcedat ad dexteram aut ad ſiniſtram: qꝛ ⁊ ſi ea que acciderūt multiplicia ſunt: iccirco tñ alia poſt alia vſq; tertio oſtēdit deus/vt trinuꝫ ſe eſſe oſtenderet in pſonis. Aliogn ſi vna perſona eſſet deus: nec tria diſtincta opera eēnt querēda: nec in vno tñ concoꝛdia aſſignari valeret. Quia vo tres ſunt perſone/⁊ ſi ipſe tres vnus deus: dicit filius de patre ⁊ de ſe. Pater meus vſq; modo operat/⁊ ego operoꝛ. Qñ aūt pater ſine filio aut qñ filius ſine patre? Sed tm̄ qui ait vſq; modo ꝓpꝛietates imaginuꝫ itelligi voluit: vt ſicut in illis qui patres dicti ſunt vſq; ad Chꝛiſtuꝫ venerāda eſt ſimilitudo patris: ita in his qui redēpti ſunt per ſanguinem filij/⁊ nati ex aqua ⁊ ſpū ſancto veneremur imaginē ipſius filij: qui voluit habere frēs in terra/cuꝫ ſit dñs oiuꝫ creatoꝛ vniuerſoꝝ: vt ſit ipſe (vt ait Paulus) pꝛimogenitus in multis fratribus. Quia vo baptiçatis iaꝫ apoſtolis ait idē dñs ⁊ redēptoꝛ. Uos aūt baptiçabimini ſpiritu ſancto/nō poſt multos hos dies. ¶ Oſtēditur poſt hec operatio ſpiritus ſancti

In pꝛincipio ſecūdi ſniarum.
pme Joā. 5. c.
Joan. 5.
Joan. 3.
Matt. 12 ⁊ Mar. 3 ⁊ Luc. 8.
Ad gal. 4
Macha. ſcđi pº. c.
ad Ro. 8.
Actu. 1.

ſancti in ſpūalibus viris que maxime circa finem ſeculi expectanda eſt: ⁊ ſi in aliqbus iam pceſſerit qñ ꝯſumabit in multis que inchoata eſt in paucis ꝓmiſſio illa dñi per Johelem dicētem. Erit in nouiſſimis diebus effundam de ſpū meo ſuper oēm carnem ⁊ ꝓphetabūt filij veſtri ⁊ filie veſtre. Et de his pꝛo loco ſatis dictum eſt. ¶ Illud tñ tacere nolo/ne qs me arguat de ꝓmiſſo: ꝙ operibus tertij ſtatus nōdum poteſt aſſignari cōcoꝛdia niſi ex parte: qꝛ nōdum cōpleta ſunt ipſa opera/niſi imodica ſui parte. Dicemus tñ de eis in loco ſuo id qḋ poſſumus: vt exibitione pꝛeſentiū/certa fiat expectatio futuroꝛuꝫ. Dicta ſunt iſta ⁊ adhuc laboꝛ eſt. Locuti nāq; ſumus de tribus ſtatibꝰ huius mūdi ſm id qḋ ſignificāt tres magni patriarche/⁊ tres angeli q apparuerunt vni eoꝝ hoc eſt Habꝛae: non ſm id qḋ ſignificant Aaron ⁊ Moyſes/⁊ duo cherubin quoꝝ ſupꝛa fecimus mētionē. Unde neceſſe eſt alio mō aſſignare ſtatus mūdi: ꝓpter aliud myſterium trinitatis vt qui tres ſtatus mūdi ꝓpter tres pſonas diuinitatis aſſignare curauimꝰ. Alio modo nō tria tpa ſed duo tm̄modo aſſignemus/qꝛ ſic opꝫ fieri. Et ita ſe hꝫ cauſa ⁊ maniſeſtatio veritatis. Caplm 7m.

Johe. 1.
Greg. in homel. pme dñice aduentus.
Gen. 18.

SEcunduꝫ rationem eoꝝ que infra dicturi ſumus: tēpus pꝛimi teſtamēti vſq; ad Chꝛiſtum/cuius initiatio ab Adam fructificatio a Jacob. Tempus noui teſtamēti vſq; ad ꝯſumationem ſeculi: cuiꝰ initiatio ab Oçia rege iuda fructificatio a xpo. Scimus eniꝫ ꝙ pplus ille carnalis qui dictus eſt iudeoꝝ imitatus eſt pmū parētem in coꝛruptione peccati: q ſicut pmus eſt oiuꝫ/ita pꝛimus ſcribit in oꝛdine patruꝫ. Popls aūt Romanus/qui vocatus eſt gētilis/ſicut docet Augꝰ in lib. de ciui. dei. Initiatus eſt a quodam mecho q genuit de ſtupꝛo/Romuluꝫ ⁊ Remum in diebus Oçie: vterq; aūt miſericoꝛdiam cōſecutus: populus dñi ille/a diebus Jacob: iſte a tpe quo Chꝛiſtus venit in munduꝫ. Electi ſunt enim ex illo patres per legem ⁊ circuncíſionem: ex iſto filij per ſacramētum baptiſmi: ⁊ inuēta eſt in illo ſm hoc ſimilitudo patris: in iſto filij. In h. vꝫ. videt ſimilari ꝙ illi ſpāliter patres iſti nō tam patres q̄ȝ filij dicti ſunt. Et ne ſimilitudo deeſſet donoꝝ ſpūs ſancti qui a patre filioq; ꝓcedit: pꝛocedit quodāmodo de regno iudeoꝝ: regnuꝫ qḋ vocatuꝫ eſt iſrael in qbus inuēte ſunt reliquie electoꝝ ⁊ etiam ſpūales viri/inter quos Helyas ⁊ Helyſeus ⁊ filij ꝓphetaꝝ qui erant in hierico: ⁊ nihilominus de eccl̄ia vniuerſali que cōmiſſa eſt Petro/ꝓceſſit quodāmodo eccleſia grecoꝝ: in qua inuente ſunt reliquie in diebus ſuis: ⁊ magis patres ꝯuerſantes in deſerto ſimiles Helye ⁊ Helyſeo/⁊ filijs ꝓphetaruꝫ cōmoꝛantium in hierico. Nec illud eſtimet alienum a myſterio: ꝙ ſiue tunc decem tribus a domo Dauid: ſiue nūc eccleſie grecoꝝ diuiſe ſunt ſm aliqd a Romana eccleſia: qꝛ ⁊ illud veruꝫ eſſe ꝯſtat qḋ Apls ait. Diuiſiones gratiarū ſunt/idem autē ſpiritus. Et ſciendum ꝙ littera veteris teſtamenti cōmiſſa fuit populo iudeoꝝ: littera noui/populo Romano. Spiritualibus autem viris ſpiritualis intelligētia que ex vtraq; pꝛocedit. Cap. 8m.

Libꝛo. 18 c. 21. ⁊. 22
Ezechie vel Achaz
q̄rti Reg. 2.
tertij reg. 12. c.
Ut de ꝓceſſione. ſ. ſ. in pº. d. xj. q. 1.
Sco. ⁊ de materia cōficiēdi coꝛpus xpi in 4. diſt. xj. p. 2a. q. 1. ſco.
Ad Coꝛ. pe. 12. c.

OPoꝛtet nos in his que cepta ſunt de tribus oꝛdinibus ⁊ duobus populis viciſſim repetere hec ⁊ illa: vt reſpectu alioꝝ alia facilius capiantur. In his aūt que de duobus populis dicta ſunt/oſtēſum eſt ꝙ a patre ⁊ filio mittat ſpūs ſanctus: qui vtiq; ⁊ ipſe cum mittitur ſpirat vbi vuult: ⁊ diuidit de ſuo ſingulis pꝛout vult. Qḋ autē ſine pꝛincipio ⁊ ſine fine a patre filioq; ꝓcedit/magis in tribus oꝛdinibus ſupꝛaſcriptis ꝯſiderari opꝫ: qꝛ ibi lucidius apparet qḋ de eiꝰ ſimplicinatura incōcuſſe tenet. Cum ageremus de ipſis oꝛdinibus: diximus oꝛdinem monachoꝛum ſm quādam ꝓpꝛiam formam initiatū foꝛe a beato Bñdicto: ſm vo quadam ſimilitudinē ab Helyſeo ꝓpheta. Diximus eniꝫ fuiſſe monachos ante tēpus ſancti Bñdicti/in qbus iam

Ubi ſupꝛa
In pꝛimo d. xj.

Universidad de Deusto Biblioteca

preceſſerat ordo monaſticus ſup quo vel quia locus exigit: vel q: promiſſione tenemur: opꝫ nos abſoluere a pmiſſo/maxime p ſacrū myſteriū trinitatis: qꝫ nos in tribus ordinibus ipſis aſſignare promiſimus. Hac in re notādū eſt qꝫ qui fecit hoīem ad imaginem ⁊ ſimilitudinē ſuam: ⁊ creauit Habraam Iſaac ⁊ Jacob vt gererēt typū deifice trinitatis/ſicut ⁊ plures alios/ipſe voluit cōſtitui tres ordines iſtos/vt eſſent/⁊ ipſi ad imaginem ⁊ ſimilitudinē trinitatis: iuxta illō Apoſtoli. Donec occurramus oēs in vnitatē fidei in virum pfectū in mēſuram etatis plenitudinis chriſti. Ita eniꝫ extimāda eſt apud deū vniuerſa multitudo credētiū/ac ſi vnus hō qui ꝯſtat ex carne ⁊ ſanguine/⁊ ſpiraculo vite. Sicut eni ſanguis medius eſt iter carnem ⁊ aiāꝫ/ita ordo clericoꝝ medius eſt inter ꝯiugatos ⁊ monachos. Habet ḡ ꝯiugatoꝝ ordo imaginē pr̄is: q: ſicut pr̄ i deo. p̄ eſt q: hꝫ filiū/ita ordo ꝯiugatoꝝ/nō niſi ad pcreādos filios iſtitut9 eſt a deo. Et ſi ad duritiā cordis eoꝝ q terrena ſapiunt aliqd pmiſerit Moyſes qꝫ eēt ꝯtrariū volūtati diuine: aliqd indulſerit Apl's/ne deteri9 aliqd accidere potuiſſet. Habet ⁊ clericoꝝ ordo imaginem filij: q: verbū patris/qꝫ ē ꝯſtitutus eſt ipſe/vt loquaꝛ ⁊ doceat populū viam dn̄i: ⁊ oſtēdat ei ꝯtinue legitima dei ſui. Habet ⁊ monachoꝝ ordo imaginem ſpūs ſancti qui eſt amor dei: q: nō poſſet ordo ipſe deſpicere mūdum ⁊ ea que ſunt mūdi/niſi puocatus amore dei ⁊ tractus ab eodem ſpū qui expulit dn̄m in deſertum: vn̄ ſpūalis dictus eſt: q: nō ſm carneꝫ ambulat ſed ſm ſpūm. Igiꝛ pmus ordo initiatus eſt ab Adam: 2 ab Ozia rege iuda. 3 ſm aliqd ab Helyſeo ppheta: ſm aliqd a btō Bn̄dicto. Quare ſic? Q: ſpūs ſcūs a pr̄e filioqꝫ pcedit. Si eniꝫ a ſolo pr̄e pcederet ſicut fili9/oportunū eē videreꝛ vt ordo clericoꝝ ⁊ monachoꝝ ſiꝛ inciperēt: ⁊ ſimꝛ ambo ꝯſumationem acciperēt. Si autē a ſolo filio ſicut filius a ſolo patre/ita videꝛ ptinere tm̄modo Tertius ſtatus ad ſpiritū ſanctum: qūo ſecundus ad filium. Quia vo vnus eſt pr̄ a quo pcedūt filius ⁊ ſpiritus ſctūs: vnuſ. ſ. q a patre ſimul pcedit ⁊ filio. Duo qui pcedūt ab vno patre: recte pmus ſtatus aſcribitur patri: ſcd's ſoli filio: tertius cōmunis filio ⁊ ſpiritui ſancto. Nec iſtud tn̄ dico/vt (qꝫ a cordibus abſit fideliū) diuiſū eē credaꝛ regnū aut operatio vnius pſone a regno aut opatione duarū: ſed hoc plane accipiēdum eſt pprietate myſterij. Sicut enim tres perſone ſunt ⁊ vnus deus: ita plerūqꝫ in hijs que cōmunia ſunt tribus: inueniunꝛ diſtincte ſignificationes ad ſimilitudinē pſonarum ſm qd/vt eſt in Habraam: q: pater pncipaliter dictus eſt ſignificatio patris: in Iſaac ſignificatio filij: in iacob ſpūs ſancti. Igiꝛ primus ſtatus attribuēdus eſt patri: ſcd's filio: tertius ſpūi ſancto: pro eo enim qd in tertio ſtatu oſtenſurus erat ſpūs ſanctus gloriā ſuā: ſicut ſuam filius in ſcdo/⁊ pater in primo: ſic eo tp̄e quo Chriſtus venit in mūdū/venit etiam ſpūs ſanctus: prius qdem ad vginem: deinde ad eos q baptiçati ſunt in chriſto: vt eis qui adhuc paruuli erāt in chriſto/nō poſſet ita oſtēdi claritas ſpiritus ſancti: qui videri nō poteſt qūo claritas filij/qui in carne viſibili quā aſſumpſit/reſurrexit a mortuis. Hinc in euangelio filius ego rogabo patrem ⁊ alium paraclitum dabit vobis/ſpūm veritatis quem mūdus iſte non poteſt accipere: q: non videt eum/nec ſcit eū.

Gene. 1.
Ad ephe. 4.
Quia ſanguis eſt ſedes aie.
Ariſto. p̄dica. relonis.
Mar. x.
p̄ime ad Cor. 7. ⁊ ad Gal. 2
Mar. 1.
ad Ro. 8.
In primo d. xj.
Augu. p° de tri. c. 8
pme Joa. 5.
Luc. p° Actuū. 8.
Joan. 14

Cap. 9m.

Propter hec venerāda myſteria/ordo ꝯiugatorū initiatus eſt ab Adam: duo reliq ordines ab Helyſeo ppheta ⁊ ab Ozia rege iuda: ita tn̄ vt ordo monachoꝝ qui quodāmodo viſus eſt incipere ab Helyſeo: alio mō incipere a ſancto Bn̄dicto. Cauſa vo myſterij dicta eſt. Ibi vt oſtendaꝛ qꝫ ſpūs ſanctus pcedat a patre: hic vt oſtēdatur qꝫ pcedat a filio. Uerum ⁊ ſi bis initiatus eſt ordo monachorū: in gn̄atione tn̄ vnus eſt. Et ſi bis datus eſt ſpūs ſanctus: ipſe tn̄ vnus eſt: nec ſeparatus eſt/qꝫ abſit/filius a patre: vt ſeorſum mittatur a patre/ſeorſum

ſeorſum a filio: ſed q: nō poterāt mentes carnaliū hec itelligere/niſi diſtincte oſtēderetur. Alia vice miſſus eſt ſup filiū in ſpecie columbe/vt pateret qd pcederet a patre qui dixerat Joāni baptiſte. Sup quem videris deſcēdentem ſpūm meum ⁊ manētem ſup eū: ipſe eſt qui baptiçat in ſpū ſancto. Et alia vice inſufflatus eſt a filio: vt oſtēdereꝛ qꝫ pcederet ⁊ ab ipſo. Uerūtn̄ ⁊ qn̄ miſſus eſt in ſpecie columbe/ita miſſus eſt a filio queadmodū ⁊ a patre. Et qn̄ inſufflauit filius ſup apoſtolos ⁊ ait. Accipite ſpūm ſanctum/ita datus eſt a patre/queādmodū ⁊ a filio. Sic ſacra myſteria ſane ſunt vbiqꝫ intelligenda: nō ſm qꝫ eſt oino illud qd ſignificat/ſed ſm aliqd qd pertineat ad catholicaꝫ fidem. Neqꝫ enim q: loqtur homo/iccirco loqtur ⁊ imago: aut q: audit ⁊ videt homo: audire vel videre pōt imago: operari/comedere/ambulare: ⁊ tn̄ ad aliqd facta eſt: hoc eſt vt per eam aliquatenus ſpeciem hois ꝯtemplari poſſimus. Sed neqꝫ illud pretermittēdum exiſtimo: qꝫ ſicut littera teſtamenti veteris ptinet ad ordinem ꝯiugatoꝝ/doctrina noui ad ordinem clericoꝝ. Ita preter illud qꝫ miſtice ptinet ad ſpūm ſanctum/ēt vitalis regula ſancti patris Bn̄dicti/ſi ſm litterā tenenda ſit: nihilominus tn̄ pertinet ad ſpūm ſcūm: q: qd ꝯtineꝛ in eadem/inſtitutiōe monachoꝝ/ſpūs ⁊ vita eſt. Sicut enim aliud eſt qd pprie ptinet ad ſpiritum: aliud qd ſpectat ad effuſionem donoꝝ: alia eſt ſignificatio ipſius ſpūs: alia que ptinet ad effuſionem donorum. Sed forte arguendi videmur in hac parte: q: in opere cōcordie iſta loqmur de trinitate: que ⁊ pro excellētia ſui/⁊ pro vitanda maxime digreſſione/venerāda hic eſſent potius qꝫ ſcribenda. Si arguendus ſum in hac parte ipſe me arguo: ſed tn̄ ſi queriꝛ a me ſup aliquo loco: quare hic querere illud maxime vbi aliqd videtur abſurdum. Opꝫ me/ſicut extimo/reddere rōnem: ne quaſi verba ſterilia/⁊ ratione carentia/a ſcrupuloſis ⁊ tardis corde ad credendum: maxime aūt ne ab emulis ⁊ obtrectatoribus ꝯtemnātur. Si nō intelligunt oia in ſapientia eſſe facta: ſi ignorant magna opera dn̄i exqſita in oēs voluntates eius. Igiꝛ q: duo ſunt quorum vnus ingenitus/alius genitus. Condita ſunt duo teſtamēta: quoꝝ primū vt ſupra diximus ſpecialiter ptinet ad patreꝫ. Scd'm ad filium q: aliud de alio: porro ſpūalis intellectus vnus eſt ex vtroqꝫ pcedens: ⁊ ipſe ſpecialius ptinet ad ſpūm ſanctum. Et rurſum littera teſtamēti veteris ptinet ad ꝯiugatos: littera noui ad clericos: regula ſub qua degūt monachi ad ipſum ordinem monachoꝝ. Quia igitur pſone deitatis tres ſunt coeterne ſibi ⁊ coequales/ſm hoc qd hoc ptinet ad ſimilitudinem ipſarū pſonarum primus ſtatus tenēdus eſt ab Adam vſqꝫ ad chriſtum: ſcd'us ab Ozia rege vſqꝫ ad pſens: tertius a beato Bn̄dicto vſqꝫ ad ꝯſumationem ſeculi. Ut aūt ptermittamus tēpora initialia ⁊ teneamus id qd ſinguloꝝ pprium eſt. Primus ab Habraam Iſaac ⁊ Jacob/vſqꝫ ad Zachariaꝫ patrem Joānis/ſiue vſqꝫ ad ipſum ioānem ⁊ ad chriſtum ieſū: ſcd's ex eodem tp̄e vſqꝫ ad p̄ſens: tertius a preſenti tp̄e vſqꝫ in finem. Rurſum q: due perſone ſunt: quarum vna ingenita eſt/alia genita: pſone ingenite aſcribēda ſunt opera teſtamenti primi: cuius tēpus ab Adam vſqꝫ ad chriſtum: pſone genite opa teſtamēti ſecūdi: cuius tēpus ab Ozia vſqꝫ ad ꝯſumationem ſeculi. Scd'm vo qd pprīū eſt ſinglo hoc eſt abſqꝫ tēpore initiali primū tempus ab Habraam vſqꝫ ad çachariam: ſecundum a Zacharia vſqꝫ ad conſumationem ſeculi. Quia vo vna perſona eſt que ex duabus procedit ⁊ ipſa ſpiritus ſanctus dicta eſt aſcribēda ſunt eidem pſone quedam ſpecialia opera que ex alijs proceſſerūt: de quibus ſuo loco dicetur. Prima diffinitio deſignatur in A. qd eſt elemētum triangulatum. Secunda deſignatur in ω. in quo virgula de medio duarū procedit. Utrūqꝫ ergo ſciri oportuit: quia vtrūqꝫ plenarie pertinet ad catholicam fidem.

Math. 3. Mar. 1. Luc. 3. ⁊ Joan. 1.
Joan. 10.
pſal. 103.
pſal. 110.
Athanaſius in ſimbolo.
Auguſti. pmo d trinitate. c. 4 ⁊ alibi ſepe in eodē libro. Et Athana. vbi. ſ.

Capl'm xm.

Joan. 2. Oſtenſa ratione quare tempora mūdi duobus modis opȝ aſſignari: ꝓpter q̄ ⁊ Joānes dicit de hydrijs lapideis capientes ſingule metretas binas vel ternas: modo dicēduȝ eſt vtrum ſm numerum annoꝝ extimāda ſunt tēpora iſta/aut ſm aliquid aliud. Dicit aūt Libro.22 c.vltimo. beatus Auguſtinus/cum ageret de etatibus in libro de ciuitate dei ab Adam vſq̄ ad Noe eſſe vnā etatem: ſimilr̄ vſq̄ ad Habraam/vnā etatem. Qd̄ cuȝ dixiſſet adiecit ⁊ ait. Nō q̄ tot annos habuerit ſcd̄a etas quot ꝑma: ſed q̄ tot habuit generationes. Nō igitur ſm intellectum numerum annoꝝ extimanda ſunt tempora iſta/ſed ſm numerum gñationum. Etenim ab Adam vſq̄ ad Chriſtuȝ fuere gñationes q̄draginta ⁊ tres: ⁊ ab oçia vſq̄ ad finem ſcd̄i ſtatus ſexagintatres. Ab Oçia nāq̄ initiatum eſt teſtamētum nouum qd̄ ꝯfirmatum eſt in Chriſto: ne prius videretur deficere vetus q̄z nouū ſeminatuȝ ⁊ radicatuȝ germinaret ex humo/⁊ ꝓduceret fructum. Scriptuȝ quippe eſt in lege Moyſi. Leuit.25 Donec naſcant̄ noua/vetera comedetis. Caplm̄ xj[m].

Super his que dicta ſunt de temporibus/⁊ adhuc dicēda/admonendus eſt ſūmopere lector huius operis: quatenus in initijs iſtorum tempoꝝ/aut in finibus eoꝝ non ſit ſcrupuloſus exactor ſup vna vel duabus generationibus: q̄ vt fiant in q̄buſdam locis inſertiones inter noua ⁊ vetera/a penultima eſt aliquādo incipienduȝ: ⁊ tūc ſubtractis e medio duabus gñationibus: due vltime generationes duplices extimentur: quatenus ⁊ plures ſint in numero ⁊ pauciores in re. Matth.1 Unde ⁊ Mattheus volens incipere ab Habraam/⁊ perficere vſq̄ ad Chriſtum/certuȝ numeꝝ gñationū/neceſſe habit ꝑtermittere tres generationes: vt earum nullam faceret mētionem. Sed ⁊ illud ſane memorie cōmēdari opȝ: q̄ñ diſtinguimus tpa per decades gñationum/in ſcd̄a ⁊ quarta ⁊ ſexta diſtinctione excedit vna gñatio numerū decadarum. Ubicūq̄ aūt hoc accidit nō eſt incipiendum ab eadem gñatione/ſed a ſequēti. Sunt aūt que ita excedunt numerum decadarū ab Adam vſq̄ ad chriſtuȝ gñationes tres. Que videlȝ gñationes: q̄ ⁊ ſm aliquid tenende ſunt/⁊ ſm aliq̄d ꝑtermittende: ⁊ in veteri teſtamēto ſcripte ſunt in ordine ſuo: ⁊ in euangelio pretermiſſe ſunt/vt iam diximus a Mattheo in loco vno: hoc eſt inter Joram ⁊ Oçiam. Qd̄ ſi due gñationes intermittende ſunt in prima diſtinctione que extendit̄ (vt iam dixi) vſq̄ ad Iſaac: Scd̄i par. a.21.ca. vſq̄ ad.27 incluſiue. vt in ſcd̄a diſtinctione ſumāt principiuȝ ab Habraam/⁊ tres gñationes inueniuntur penitus intermiſſe liquet: q̄ quinq̄ gñationes extra ſeriem fuerūt: vt poſſint oēs gñationes ab habraam vſq̄ ad chriſtum/ſub quadrageſimo numero ſm veritatem euāgelicaȝ coartari: qd̄ tñ ad tertiuȝ ſtatū referēduȝ eſt prius q̄z ad ſcd̄m: q̄ q̄ in ſcd̄o ꝓnunciatum eſt ſm litterā/in tertio ꝯſumabit̄ ſm ſpūm. Cap.12[m]

Cum conſtet ex ſupradictis temporibus: q̄ decurſuȝ ab Adam vſq̄ ad Jacob ſub viginti ⁊ vna gñationibus ꝯſumationem accepit: ſicut ⁊ tempus qd̄ decurſum eſt a Jacob vſq̄ ad Oçiam: ⁊ nihilominus ab Oçia vſq̄ ad chriſtuȝ: ac per hoc vt ordo ꝯiugatoꝝ initiatus eſt ab Adam/ita clericorum ab Oçia. Queritur nō imerito vtrum in ordine monacoꝝ ſeruāda ſit ꝑfectio ipſius numeri/an nō: ⁊ ſi ſeruāda eſt: vtruȝ idē ordo gñationum querendus ſit in eo: an cuius ordo ſit e latere/q̄ ad reȝ ptīnet requirendus. Qd̄ in ſequētibus diligētius proſequēduȝ eſt liquet q̄ a iacob patriarcha/veluti duabus vijs deſcenditur vſq̄ ad Dauid. ſ. per iudices ⁊ rectores populi. Altera per patres ita vt ipſe vnus dauid veluti q̄dam prepotens annis duos in ſe riuos ſuſcipiat ex vno q̄dem fonte ꝓgreſſos: ſed diuerſis vſq̄ ad ſe aquaruȝ ductibus venientes. Et q̄dem Moyſen de Jacob proceſſiſſe nō eſt dubium: ſed tñ dignitate ⁊ merito ipſius Jacob equalis fuit: vtpote cui deus oīpotens ⁊ maiora cōceſſit.

In libro Geñ. in libro Exo. ⁊ in ꝯijs veteris teſt. iora conceſſit. Unde ⁊ quedam auctoritas principij data eſt ei ad ſimilitudinem ſpūs ſancti: qui ſic procedit a filio dei: vt tñ equalis ſit eius a quo procedit. Si ergo vtrūq̄ ponimus in principio: ita vt ab eis pariter incipiamus/iuenimus ſm lineam que deſcēdit per patres ꝯſumari In libris Regum ⁊ Parali. preſcriptum numerum in Amaſia patre Oçie: ſm lineam que deſcendit per ꝑncipes in abia patre aſa: ita vt nec h̄ ipſuȝ diſcordare queat a ſimilitudine veritatis q̄ alia ratione diſſimile eſſe videtur. Igitur ſcribenda ſunt eoꝝ noia in ordinibus ſuis: vt qd̄ ſimplici verbo dicimus/rei euidentia oſtendamus.

¶ Ordo clericoꝝ.	¶ Ordo monacoꝝ
Iacob.	Moyſes.
Judas.	Joſue.
Phares.	Othomel.
Eſrom.	Aboth.
Aram.	Delbora.
Aminadab.	Gedeon.
Naaſon.	Abimelech.
Salmon.	Thola.
Booç.	Jair.
Obeth.	Jepte.
Jeſſe.	Abeſſa.
Dauid.	Abilon.
Salomon.	Abdon.
Roboam.	Sanſon.
Abia.	Hely.
Aſa.	Samuel.
Joſaphat.	Saul.
Joram.	Dauid.
Ocoçias.	Salomon.
Joas.	Roboam.
Amaſias.	Abia.
Oçias.	Aſa.
Eſaias.	Helyſeus.

Caplm̄ 13[m].

Conſideratis diligētius duabus lineis: que ſicut apte liquet a dauid ⁊ deinceps tendunt ad vnū: nihil eſt amodo qd̄ offendat curſum cōcordie in ſcd̄o ſtatu vſq̄ ad finem: ſed ſm id qd̄ ꝑtinet ad myſterium filij incipe ab Oçia/a quo ſumēdum eſt initiuȝ ſecūdi ſtatus ⁊ percurre vniuerſas gñationes per terminos ⁊ fines ſuos vſq̄ ad hec tpa noſtra. Et ſm id qd̄ ptinet ad myſterium ſpūs ſancti incipe ab Aſa ⁊ Helyſeo ꝓpheta ⁊ ꝑge vſq̄ ad ſanctū Bñdictum Cōpletis ab eodem Helyſeo gñationibus quadragintaduabus/vt in eo facias initium tertij ſtatus. Cuius fructificatio in tꝑibus iſtis: ex eo videlicȝ tēpore quo ex ordine molis mēſium ciſternēſium ordo ꝓceſſit. Notādum ṽo q̄ linee iſte nō ſunt ordinate ſm ꝓprietates tempoꝝ/ſed ſm numeri equalitatem. Opȝ autē nos ſcribere noia ipſa patrum ⁊ iudicuȝ/ſm q̄ pro tꝑe alia poſt alia ſunt ſecuta: vt appareat quid poſterius ⁊ q̄d prius. Quid hēt ſil̄itudinem ingeniti/⁊ q̄d nati: ⁊ q̄d vnius ſpūs ex vtroq̄ procedentis.

Adam. Initi° ordis ꝯiugatorum.	Jeſſe.	
Seth.	Dauid.	
Enos.	Moyſes.	
Caynan. Ge.5	Joſue.	Lib. Joſue
Malaleel.	Othoniel.	
Jareth.	Aioth.	
Henoch.	Delbora.	Lib. iudicum.
Matuſalem.	Gedeon.	
Lamech.	Abimelech	
Noe.	Thola.	
Sem.	Jair.	
Arphaſath.	Jepte.	
Sale. Ge.x.⁊.xj.	Abeſſa.	
Heber.	Abilon.	
Phaleg.	Abdon.	
Ragau.	Sanſon.	
Seruth.	Hely.	In libris Regum.
Nachor.	Samuel.	
Thare.	Saul.	
Habraam.	Dauid.	
Iſaac. ge.21.⁊ mat.1.	Salomon.	
Iacob.	Roboam.	
Judas.	Abia.	
Phares.	Helyſeus Aſa.	Initiatio p°or. monacorum.
Eſron.	Joſaphat.	
Aram.	Joram.	
Aminadab.	Ocoçias.	
Naaſon.	Joas.	¶ Joiada ſacerdos.
Salmon.	Amaſias.	
Booç.		
Obeth.		

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Eſaias. Initiatio oꝛdinis clericoꝛum.

O ẓias. Gño.xij.
Ioa/ tham. Gño.xiij.
Gño.xiiij.
Achaz. Gño.xv.
Ezechias. Gño.xvj. ¶ 2ᵘˢ initiatꝰ oꝛdinis monacoꝛ. B. Bñdictus.
Manaſſes. Gño.xvij.
Amon. Gño.xviij.
Ioſias. Gño.xix.
Ioachim. Gño.xx.
Math. 1. Iechonias. Gño.xxj. Btūs Gre.
Salathiel. Gño.xxij.
Zoꝛobabel. Gño.xxiij.
Abiud. Gño.xxiiij.
Elyachim. Gño.xxv.
Azoꝛ. Gño.xxvj.
Sadoch. Gño.xxvij.
Oꝛdo phariſeoꝛum. A chiz Gño.xxviij.
eliuth Gño.xxix.
eleazā Gño.xxx.
Mathan. Gño.xxxj.
Jacob. Gño.xxxij.
Ioſeph. Gño.xxxiij.
C hriſtꝰ Gño.xxxiiij.
Gño.j Gño.xxxv.
ſꝫ ſpm̄ Gño.xxxvj.
Gño.ij. Gño.xxxvij. Oꝛdo ciſter.
Gño.iij. Gño.xxxviij.
Gño.iiij. Gño.xxxix.
Gño.v. Gño.xl. Ioachiꝫ abbas oꝛdinis floꝛēſis
Gño.vj. Gño.xlj.
Gño.vij. Gño.xlij.
Gño.viij. Gño.xliij. Tertius ſtatus ſub euāgelica perfectione icipit
Gño.ix.
Gño.x.
Gño.xj.

Caplm̄ 14ᵐ.

I Nſcripta linea oſtendit maniſeſte/qua ratione oꝛdo cōiugatoꝝ initiatus ſit ab Adā. Oꝛdo clericoꝝ qui ⁊ doctoꝝ ab Ozia rege iuda ⁊ Eſaia ꝓpheta. Oꝛdo monachoꝝ ſm̄ aliqd ab Helyſeo ꝓpheta:qui vocatus eſt ad gratiam ꝓphe tertij Regum. 19. tie in extremo tp̄e Aſa regis iuda : ⁊ ſm̄ aliqd a beato Bñdicto:qui quātum datur intelligi ex his que legimus in libro Beati gregoꝛij pape dialogoꝝ vocatus eſt a dn̄o ad oꝛdinem monachatus circa extremitatē 16ᵉ gñationis/ab incarnatione dn̄i. At in his oib⁹ ſi ꝑſpiciamus/aptiſſime claret ſacramētum fidei noſtre/qn̄qdem ſub certis gñationibus miro quodāmodo ſm̄ qꝺ exigit ratio ꝯcoꝛdantibus ſibi:⁊ alius oꝛdo ex alio naſci monſtraſ:⁊ alius qui eſt tertius a duobus ꝓcedere. Si enim queris deſcēdere per lineam patrū/ꝯſiderando numerum gñationuꝫ ab Adam vſqꝫ ad Amaſiam patrem Ozie/iuenies quadragintaduas. Si aūt per lineam Iudicum:ita vt poſt Jacob qui deſcendit in Gene. 46 Egyptuꝫ:accipias Moyſen qui aſcēdit Exo. 14. cum populo ab Egypto : ⁊ reliquos vt ſupraſcripti ſunt in oꝛdine ſuo ab Adam vſqꝫ ad Abiam patrem aſa gñationes q̄dragintadue. Exinde ſi incipis ab Ozia ab ipſo vſqꝫ ad finem ſecūdi ſtatus : qui ꝓpe eſt gñationes ſexagintatres : ſicut ⁊ ab Adam vſqꝫ ad Chriſtum . Si aūt incipis ab Aſa ſub quo vocatus eſt Helyſeus:ab ipſo vſqꝫ ad trigeſimāſeptimam gñationem ab incarnatione dn̄i:ſub qua ⁊ ꝯualuit pꝛe ſolito oꝛdo monaſticus ſub regula ſancti Bñdicti in partibus galliarum gñationes ſexagintatres:vſqꝫ vͦ ad initium tertij ſtatus ſeptuaginta. Et rurſum a ſancto Bñdicto vſqꝫ ad cōſumationem ſeculi eadē extimatio manet: ſub eo tn̄ dierū numero/quem nouit ipſe ſolus qui fecit oīa ſm̄ ꝯſilium volūtatis Matthei 24. ſue. Duplicatur idem mālis numeruꝫ in ſpiritu ſancto:vt oſtēdatur ꝙ ipſe ſit cooperatoꝛ patri ⁊ filio:vtpote qui a patre filioqꝫ pꝛocedit.

Caplm̄ 15ᵐ.

D Iximus in tribus ſupraſcriptis capitulis:ꝙ ſi icipimus numerare ab Adam ⁊ deſcēdimus per lineam iudicuꝫ ⁊ regum vſqꝫ ad Abiam patrē Aſa inuenimus noīa patrum quadragintaduo:ita tn̄ vt ab Iſaac qui eſt finis in linea paternali/trāſeamus ad Moyſen/q eſt principium in linea ꝓceſſibili. Sed qꝛ diuerſa numeroꝝ myſteria aliqn̄ diuerſa reliqrunt:aliqd notari opꝫ in eadē linea iudicuꝫ:qꝺ nec diſſimile eſt ab auctoꝛitate pꝛioꝛis teſtamēti/nec alienum a computatione

putatione generationum Matthei. Ele Nū. xj. git enim Moyſes ſeptuagintaduos ſeniores qui eſſent cum eo ad ferenda onera populi:⁊ tamen ſeptuaginta aſcenderūt in mōtem:duo vͦ ex eis remanſerūt in caſtris. Qui videlicet duo:qꝛ nō aſcen Ibidem. derunt cum alijs in montem : videntur eſſe ſegregati a numero alioꝝ quando de ſeptuaginta ſenioꝛibus loquitur ſcriptura diuina. Quia vͦ ſcripti fuerunt cum alijs:⁊ quādo ſpiritus Moyſi ꝓpagatus eſt in ſeptuaginta requieuit:⁊ nihilominus ſuper eos/ita ꝑfecto annumerādi ſunt cum eis quomō Paulus ⁊ Barnabas cum duodecim apoſtolis:aut manaſſes ⁊ Effraim cuꝫ duodecim patriar Actu. 13. Nū. 1. chis:quatenus eo modo fateamur elegiſſe Moyſen ſeptuagintaduos ſenioꝛes ad regimen populi : quo beatus Lucas chꝛiſtum Ieſum totidem diſcipulos deſi Luce. 1. gnaſſe teſtatur . Secūdum hoc etiam in linea iudicum ita videtur aliqui aſſociati cum ſupraſcriptis/vbi exigunt hec certa myſteria:vt tamen eos non in omni myſterio aſſociatos eſſe ſentiamus. Sūt De ioſeph Iudi. 1. autem viri ipſi Ioſeph ⁊ ſengar/hiſboſeth ⁊ athalia/Ioachaz ⁊ ſedechias . Si quidem Ioſeph ſeparatus eſt a numero iudicuꝫ illius populi:qui multi anni trāſierunt inter ipſum ⁊ Moyſen:qui eduxit populum ex egypto:⁊ tamen ſm̄ aliquid aſſociandus eſt eis:quia ipſe pꝛius Gen. vltᵒ fuit dux ⁊ doctoꝛ domus patris ſui/manētibus ſub eo filijs iſrl̄ in egypto/vſqꝫ ad diem doꝛmitionis eiuſ. De ſengar aūt ita loqtur ſcriptura/ac ſi eēt vnus ex iu Iudi. 3. dicibꝰ dicēs:ita poſt hūc ideſt poſt aoth fuit ſengar filius enath:q ꝑcuſſit de philiſtijm 600ᵒˢ viros vomere:⁊ ipſe quoqꝫ defendit iſrael. Veruꝫ qꝛ nō ait poſt ſen Iudi. 4. gar/ſed poſt moꝛtē aoth tradidit dn̄s filios iſrael in manus iabin regis:videſ ꝙ aut ꝯtēpoꝛaneus fuit aoth/aut non eque auētis:vt quaſi eſſe in numero iudicū vi ſcd̄i Reg. 2. c. deaſ. Hiſboſeth quoqꝫ qꝛ regnauit ſuper iſrael ꝑter q̄ꝫ ſup iudam. Dauid autē ſup ſcd̄i Reg. 4. ⁊ 5. oēꝫ iſrl̄ nō regnauit/niſi poſt obitū hiſboſeth:videſ ꝙ ipſe ſcribēdus ſit in numero iter Saul ⁊ Dauid. Sed qꝛ pꝛius vnctus fuerat Dauid in regem/cuꝫ adhuc ſcd̄i Reg. 16. viueret Saul:⁊ poſt moꝛtē ſaul regnauit Eodem libꝛo. 2. in iuda. Videtur ſm̄ hāc rōnem ꝙ iure hiſboſeth ſm̄ aliqd ſcribēdus ſit in numero ⁊ ſm̄ aliqd iure a linea excludendus . Siſr athalia/Ioachaz/⁊ ſedechias De Atha. q̄rti reguꝫ xj. nequaq̄ꝫ ꝑtinēt ad genealogiam ⁊ tn̄ ipſi regnauerūt in iuda:ac per hoc ſm̄ aliqd De ioachi q̄rti reguꝫ 24. videſ ꝑtinere ad lineam:⁊ ſm̄ aliqd non videnſ:qꝛ ⁊ſi nō fuerūt de patruꝫ nume De ſedec. q̄rti reguꝫ 24. ro ex quoꝝ ſemine natus eſt xp̄s/ad numeruꝫ tn̄ iudicātium ꝑtinere noſcūtur. Hoc aūt ſic opoꝛtuit ⁊ ſic placuit ei q fecit oīa pꝛo velle ſuo:quatenus ⁊ qbuſdā myſterijs exigētibus ſcribi queāt:⁊ quibuſdam renuētibus itermitti . Quocirca ſi hoꝝ aliqui inueniunſ in lineis infra ſcriptis:nō eſt attribuēdum erroꝛi : ſed certi alicꝰ ꝓpꝛietate myſterij.

Ca. 16ᵐ

G Enerationes in veteri teſtamento varie fuerūt ⁊ inequales:qꝛ alie ſub lōgioꝛi annoꝝ ſpatio ſucceſſerūt alijs/alie ſb̄ bꝛeuioꝛi. Ut eniꝫ ꝑtermittaꝫ cetera a natiuitate Noe vſqꝫ ad natiuitatem ſem quingēti anni trāſiſſe ſcribunſ: Gene. 5. ⁊ tn̄ vniuerſitas eorūdem annoꝝ qn̄ genuit arphaſat/cū eēt annoꝝ. 35. genuit ſale. Ubi ⁊ illꝺ diligēter nōᵐ eſt:ꝙ ab Adā vſqꝫ ad Noe maioꝛa fuerunt ſpatia gñationū:q̄ꝫ a Noe vſqꝫ ad dauid. Poꝛro a Dauid vſqꝫ ad trāſmigrationē babylonis nō a natiuitate vnius vſqꝫ ad natiuitatē alterius accipiēduꝫ eſt tp̄s gñonis: ſed a regno in regnuꝫ. Ex qua re accidit vt oīno bꝛeuioꝛa ſint ſpatia:adeo vt aligs qndeciꝫ annis/alius tribus annis/alius Gene. xj. tribus mēſibus regnaſſe feranſ:⁊ tn̄ vnū q̄rti reguꝫ 16. ⁊ 21. ⁊ 15. ⁊ 23. qꝺqꝫ ſpatiuꝫ regni pꝛo vna gñone regni accipiēduꝫ eſt. ¶ Quia h̄ differt iter vetus teſtamētum ⁊ nouū:ꝙ iter lunā ⁊ ſolem. Opoꝛtebat gñones pꝛioꝛis teſtamēti ad moduꝫ lune creſcētis ⁊ decreſcētis/varios ⁊ diſſimiles accipe curſus. In nouo aūt manere ſtabiles ſicut ſol/qui ſemp manet in iubare claritatis ſue. Et reuera qꝛ ſicut ſol iuſtitie Chꝛiſtus eſt q regnat

Matthei 17.
in populo chriſtiano:ſic τ hebreoꝝ popu
lo Moyſes cuiꝰ ſplédoꝛ faciei lune ſimi/
Exo.34. τ ad Co. pme.3
litudiné expſſit. Igit in teſtaméto nouo
nō ſm carné accipiéda eſt gñatio ſed ſm
ſpūm. Quo ſm ſpūm? Audi ipſum dñm
Joan.3.
in euāgelio. Qḋ natum eſt ex carne/caro
Luce.3.
eſt:τ qḋ natuȝ eſt ex ſpū/ſpūs eſt. Et qm̄
Q trigenarius numerus ptinet ad patrem
triginta annoꝝ erat dñs qñ cepit hére fi
lios ſpūales:qḋ ēt pfiguratum fuerat in
vnctione Dauid τ inchoatione pphetie
Ezec.1. τ Joſeph in 30° āno factus eſt p/poſit° egy. Gen.41.
Ezechielis phe. Recte ſpatiū gñonis in
nouo teſtaméto triginta annoꝝ numero
terminaꝛ:nimirū q2 pfectio ipſius nume
ri ad fidē ptinet trinitatꝫ. Inde eſt ꝙ ne/
Nō ꝙ nemo d3 ſacerdotarī añ tps.30 annoꝝ.
mo abſqꝫ magna neccitate d3 in nouo te/
ſtamento ſuſcipe ſacerdotij dignitaté:vt
fiat pī ſpūalis/niſi ſit.30.ānoꝝ:ne ab illo
ſūmo ſacerdote diſſilis eſſe videaꝛ:q fuit
d.77.ca. eps. τ.78 ca. presb:.
dux itineris in cōſpectu eccleſie. Si auté
ſm formā ordinis ecclīaſtici eo anno quo
s3 aliter in cle. de etatate τ qlitate.c. gñalé
naſcunꝛ infantuli debét renaſci ex aqua
τ ſpūſcō, Trigeſimo vō anno:q pmouen
di ſunt ad honoré pinuȝ/pſtitui ſacerdo/
De pſecr. d.4.c. venerabilis.
tes,liquet. Q2 ſi h mō ex eo anno quo ce
pit baptiçare dñs nr̄ Jeſus xp̄s notareꝛ
iuenireꝛ in filijs eccleſie vereri gñonum
ſucceſſio:ꝙ tū q2 nō facile nec decés fuit
ſtatim debēt baptiçari.
ſatis eé debuit ꝙ tā lucide pceſſit in ipſo
xp̄o. Igiꝛ gñones eccleſie ſub ſpatio.xxx.
Matth.1
annoꝝ ſingule ſb ſingulis tricenarijs ac/
cipiéde ſunt:ita vt ſić Matth. cōprehé/
dit tépus pmi ſtatus ſub ſpatio gñonum
42a ita tps ſcōi ſup eodem gñonuȝ nu/
mero terminari nō ſit dubiuȝ/maxie cuȝ
tertij reg. 19.
h oñdaꝛ ſignificatū in numero dieꝝ quo
Apoc.12
māſit abſcōditus Helyas a facie Acab:τ
quo mulier amicta ſole que deſignat ec/
cleſiaȝ/māſit abſcōdita in ſolitudine a fa/
cie ſerpétis:accepto haud dubiuȝ die pro
anno τ mille ducētis ſexaginta diebꝰ pro
Nō pmagnum dubium.
totidé annis. Unuȝ eſt aūt in quo heſito
τ heſitare magis volo ꝗ̄ aliquid in hac
parte temere diffinire:vtrū in ſuppletio/
ne huius numeri çacharias τ Joānes ba
ptiſta fiľ pro duabꝰ gñationibus ſint acci
piendi,ppter illḋ qḋ ſupra ſcripſi de dua/
bus gñonibꝰ:an oino due gñones ptiné/
tes ad eūdem numeꝝ pſequenꝛ eam que
pſens eſt:τ ſi h vtrum ſub eodé annoꝝ
numero quo τ cetere an forte breuiabūꝛ
Matthei 24.
ipſi dies pter electos. Et vtrū tres an/
Apoc.12. τ.13.
ni τ dimidius pro duabus generationi/
bus accipiantur. Capl'm 17m.

Memorari debemus eoꝝ que
dicta ſunt de magnis τ preci
puis tépoꝝ ſpatijs/cuȝ de eis
ſuperius agereꝛ:vt pſiderata
rōne magnoꝝ ſeculoꝛuȝ:que
pene nota eſt vniuerſis ad diſtinguenda
mediocra ſpatia:de qbꝰ nō eſt adeo ſolé/
nis memoꝛia ſermo dirigaꝛ:q̄tenus duȝ
certos fines poſitos eé rebꝰ agnoſcimus/
eo in eiſdé rebus dei ſapiam admiremur
quo eas ſub certo numero τ cōcordia ab
eo qui fecit oia in ſapia/ſapiéter eé pditas
vſqꝫquaqꝫ ſentimus. Et qdé maioꝛa ſpa
tia vſqꝫ ad ſexageſimū/aut q̄ſi ſeptuageſi
mū gñonuȝ numeꝝ duobus qdé modis:
ſed ad vnuȝ tendéribus ptelata eé predi
ximus. Hoc eſt ab Adam vſqꝫ ad xp̄m:τ
ab Oçia rege vſqꝫ ad pſumationé ſeculi
Supra.c.7.τ.12.τ 13.
A qbꝰ tñ ſpatijs ſi ſubtrahunꝛ initiales
gñones numero.xxj.que ideo in 2° τ 3°
ſtatu nō hñt ppria tpa:vt oñdaꝛ vera in
eſſe vnitas iter noua τ vetera pfecto ad
Supra.
pprietaté ſinguli duoꝝ ſtatuum.xlij.tm̄
gñones ptinere noſcunꝛ:hoc eſt a Jacob
vſqꝫ ad xp̄m:τ a xp̄i icarnatione vſqꝫ ad
finem ſcōi ſtatus. Et h qdé de ſpatijs té
poꝝ primi τ ſcōi ſtatus. Scōm plenitu/
dineȝ q̄dragenarij numeri:qui,ppter ſex
hebdomadas gñonuȝ ex qbus ptinet in
ſe duobus additis pfectioné laboꝛis. Sa
ne tertiꝰ ſtatus/cuius initia pſo ſunt nu
Leui.5.
merū gnquagenarium/ob magni iubilei
libertateȝ regrit:h eſt a pncipio ſui vſqꝫ
ad finé mundi. Et ſi numerū dierum vel
mēſium/gñonuȝ illaꝝ penitꝰ ignoꝛamus:
vt eniȝ longe minores ſunt gñones huiꝰ
tpis gñonibus antiqs/ita foꝛtaſſis gño/
nes tertij ſtatus ſatis minores erūt gño/
nibus nr̄is. Q2 vō vicenarius pmus nu
merus/q eſt ps media q̄dragenarij ſcōi
non caret pfectione ſua. Op3 nos ipſius
quoqꝫ numeri in certis ſpatijs tépoꝝ oñ
dere pfectioné:q2 τ hoc ipm certa opera
approbare

approbare noſcuntur. Cap.18m

Sicut certe cauſe fuerūt:que in/
ter vetus teſtamētū τ nouū di
ſtinxiſſe noſcunꝛ/ita nō deſue/
rūt pprietates cauſaꝝ que ſub
vigintiūa vna gñonibus metas
tpibus ipoſuerūt. Sed prius diſtinguenda
ſunt ipſa tpa:vt poſtea diſtinctionū cās cō
Supra c.13.
gruétius agnoſcamus. Ab Adā vſqꝫ ad ia
cob fuerūt gñones 21a. A iacob vſqꝫ ad aſa
τ alio mō vſqꝫ ad Oçiā gñones 21a. Licet
enim iudices qui prefuerūt pplo iſrael non
ptineāt ad ordinem gñonū:tñ pro gñoni/
bus accipiédi ſunt:q2 quedam propagatio
ſpūalis fuit in eis ſić τ in regibꝰ iude τ iſrl̄.
Exinde ab aſa vſqꝫ ad achim/ſiue ab Oçia
vſqꝫ ad xp̄m gñones 21a. Porro ab achim
vſqꝫ ad ſcūm Bñdictū/τ alio mō vſqꝫ ad
pſtātinū auguſtū:q fuit 4° ab eradio/gño/
nes 21a. A ſcō vō Bñdicto vſqꝫ ad annum
milleſimū gnqgeſimū icarnationis dñice:
τ alio mō a pſtantino ſupraſcripto vſqꝫ ad
duas gñones poſt eam que pñs eſt gñones
aſſignatio temporis.
21a. Primū itaqꝫ tps fuit abſqꝫ circūciſiōe.
2m ſub circunciſione. 3m ſub pphetis. 4m
ſub eccleſiaſtica inſtitutione. 5m ſub mona/
ſtica pfeſſione. Et hec qdé de illis ſpatijs
tépoꝝ:que media ſunt ab illis ſeculis/q̄ nō
niſi in fine gñonum 42ar pſumationé acci/
piunt. Nūc de artioꝛibꝰ ſpatijs/que ſub de/
cem gñonibus coartanꝛ ſingula p ſingulas
decadas videamus. Cap.19m

Quia denariꝰ nūerus pfectus eſt/in/
De nūo denario τ ſeptenario
teger in ſeipſo:in eo velut in fonte
alioꝝ ſtatuēdus eét finis ingſtio/
nis nr̄e:niſi q2 τ ſeptenarius numerus nō
caret pfectione ſua:ſm ꝙ in 3° li. pleniꝰ oñ/
Augu. 20.d ci. c.13.
deꝛ. Propterea vō i dnario nuō ſtatuēdus
eſt quoad h finis ingtionis nr̄e:q2 ſić ſexa/
genarius diuidiꝛ in tres vicenos:aut q̄dra/
genarius in duos vicenarios. Uicenarius
quoqꝫ i duos denarios:ita τ denariꝰ diuidi
pōt in duos pfectos nuōs/ifra ſe pſtitutos:
nimirū q2 in ipo eſt pma pfectio eoꝝ qui p
ipm ad vicenariū ſurgūt. Igiꝛ ſub denario
nuō pfectio q̄dā tépoꝝ ptineꝛ. Datꝰ in pn
cipijs τ finibꝰ ipſoꝝ tépoꝝ/que p decadas
gñonū diſtinguunꝛ certis metis. Hoc eſt p
illa tépoꝝ ſpatia/que vocanꝛ etates:l3 ipſas
etates diuerſimodis eé accipiédas/diuerſe
cāe exigāt myſterioꝝ. Q2 ne qs alienū exti
met a ſentétijs pūꝝ:legat/vt iā dixim°/Au
Lib° 22 ca.30.
guſtinū in lib. de ci. dei. Q2 dicit ſcōam eta
té illam vocari tps illud qḋ decurſuȝ eſt a
noe vſqꝫ ad habraā:nō q2 tot ānos habuit
quot pma etas/ſed q2 tot habuit gnōnes.
Q2 ſi ita eſt/qd reſtat de ſequētibꝰ niſi vt ſin
gule decades gnōnū etates ſiꝛ dici queāt.
Uerū q2 ſolénis diffō patruȝ obtinuit apō
oés/vt moꝛ vbi aliqs loqtur de etatibꝰ vno
tm̄mō extimet itelligéduȝ:iō qlibet de eiſ/
dem tpibꝰ ſicut libet dūmō itelligat nō ſiu
ſtra euȝ q fecit oia in ſapia voluiſſe p ſingu
las decadas gnōnū dare tā apta euidétia ſi/
gna. Siqdé ab adā vſqꝫ ad diluuiū gnōnes
Gen.7
decé:a diluuio vſqꝫ ad ſuerſioné ſodomo/
ruȝ q̄ſfacta eſt ſb habraā gnōnes.x. Exinde
Gene.19.
vſqꝫ ad obeth:q fuit ptépoꝛane° hely de ſy
Ruth 4.
lo:in cuiꝰ diebꝰ repulſum eſt tabernaculū:τ
data eſt archa federis dñi in manus alieni/
pmi regum.4
genarū gnōnes.x. Exinde vſqꝫ ad Joas:in
q̄rti regū.13.
cuius diebꝰ cepit extermiari iſrl̄ ab açael re
ge ſyrie:gnōnes.x. Exinde vſqꝫ ad trāſmi
q̄rti regū vl°.
grationé babylonis gnōnes.x. De nouo āt
teſtaméto ageꝛ poſtea. Neqꝫ eni mō queri/
mus aſſignare pcordiā:ſed oñdere tm̄ eui/
déta loca qbꝰ fit potiꝰ intédum in aſſigna
tione concoꝛdie. Capl'm 20m

Oſtenſis in teſtaméto veteri τ
ex parte in nouo locis pcipuis
pcordiaꝝ/mō ſub nuō gnōnuȝ
querédi ſunt termini gnōnuȝ:
vt ſciat lectoꝛ loca pcordie p re/
gulā numeri inuenire:hac in re exerceat q
vult itelligétiam ſuā:icipiés vñcūqꝫ volue
rit/τ vbicūqꝫ cōpletuȝ cernit eé numerum
42ar gnōnuȝ:moꝛ in ſequenti gnōne in/
Uide.3 ca.13.
ueniet pcordiaȝ pme. vbi grā. Ab adā vſqꝫ
ad amaſiā gnōnes 42e. Et qm̄ Oçias filiꝰ
amaſie q̄drageſimuſtertiꝰ eſt ab adā in ipſo
queréda eſt pcordia ade aut circa ipm.i.nō
tam in ipſo q̄ in tpe ſuo. A Sem filio Noe
vſqꝫ ad ſalathiel gnōes 42e. Et qm̄ çoroba
bel filius ſalathiel quadrageſimuſtertiꝰ eſt
circa ipm queréda eſt pcordia eoꝝ/que ac/
ciderūt in diebus ipſoꝝ. Ab habraā/iſaac/τ

Universidad de Deusto Biblioteca

Jacob vſqꝫ ad çachariam ⁊ Joãnem bapti ſtam ⁊ hoiem xp̄m Jeſuz gn̄ones quadra/ gintadue: in quo. vꝫ. termio clari⁹ intimato q̄ta fuerit cõcordie claritas/ ſup̄ vt extimo dictuz eſt. Hec regula ꝯcordiaruz eſt vbiqꝫ vniformis: excepto q̄ ab Ezechia rege in/ da vſqꝫ ad çorobabel p̄ ꝯtinuas. 15. gn̄ones imutatus eſt ordo: qḋ qua myſterij neceſſi tate ꝯtigerit dicẽdum eſt in h̄ loco: q̄tenus amotis prius vniuerſis obſtaculis que poſ ſent offendere greſſus mẽtis/ ad finẽ huius opis feſtinare poſſimus. Cap. 21[m]

Propter illa que dicta ſunt ſuperius de ſacro myſterio trinitatis/ dupli/ cem eſſe diximus cauſam cõcordie
Supra c. 4. ſm̄ q̄ tres eſſe diximus ordines electoruz/ ⁊ duos p̄plos vocatos ad fidẽ. Diximus ẽt q̄ in p̄ma aſſignatione ꝯcordie incipiẽduz ab Adã ⁊ deſinẽduz in xp̄o: incipiẽduz eſt ab oçia/ ⁊ deſinẽduz in tp̄ibus iſtis: incipiẽ/
Supra c. 9. dum a tp̄ib⁹ ſci Bñdicti/ ⁊ deſinẽduz in cõ ſumatione ſeculi. In ſcd̄a aſſignatione inci piẽduz eſt ab Adam ſicut ſup̄: ⁊ deſinẽduz in xp̄o: incipiẽdum ab oçia rege iuda/ ⁊ de/ ſinẽdum in ꝯſumatione ſeculi. In his autẽ duab⁹ aſſignationib⁹ occurrit aliqd/ in quo nõ poſſet ꝯcordia in vtraqꝫ ſeruari/ q̄n fie/ ret in vna aſſignatione minutio. x. gn̄onuz qḋ quali ordine geſtũ ſit/ in ſequẽtib⁹ dicet̄. In p̄ma aſſignatione icipiẽduz eſt/ vt dixi/ mus/ ab Adam ⁊ ab oçia ⁊ a ſctõ Bñdicto ⁊ querẽda eſt ꝯcordia in certis locis ſuppu tatis in ſingulis ſpatijs gn̄onib⁹. xxj. h̄ eſt ab Adam vſqꝫ ad iacob: ⁊ ab iacob vſqꝫ ad oçiã: ⁊ ab oçia vſqꝫ ad xp̄m. Siue diſtigua/ mus p̄ denariuꝫ: p̄ma diſtinctio in noe/ cõ/ pletis ab adam gn̄onib⁹. x. Scd̄a in habraã cõpletis ab Adam gn̄onibus. xx. Tertia in obeth/ cõpletis ab adã gn̄onib⁹. xxx. Quar ta in amaſia/ cõpletis ab adã gn̄onibus. xl. Quita in ſalathiel cõpletis ab Adam gn̄a/ tionibus. l. Sexta in Joſeph completis ab adam generationibus. lx. Cap. 22[m]

Hic ſtipes p̄me arboris incipiens ab adam ⁊ p̄cedẽs vſqꝫ ad xp̄m. Eodẽ mõ in 2° ſtatu p̄ma diſtinctio querẽ da eſt in ſalathiel/ cõpletis ab Oçia gn̄oni/ bus. x. Scd̄a in ioſeph/ cõpletis ab oçia ge/ nerationibus. xx. Tertia circa tp̄s Diocle/ tiani/ cõpletis ab oçia gn̄onib⁹. xxx. Quar/ ta circa tp̄s Eraclij imp̄atoris/ cõpletis ab oçia. xl. Quinta circa tp̄s Berẽgarij imp̄a toris ſcd̄i/ cõpletis ab Oçia gn̄ationibus. l. Sexta in fine ſecũdi ſtatus/ completis ab Oçia gn̄ationibus. lx. Cernis prudens le/ ctor tres gn̄ationes in veteri ⁊ tres in no/ uo itermiſceri de induſtria exigẽte hoc p̄fe/ ctione denarij/ ⁊ inuente nobis hoc ipſum Math. 1. c.
euãgeliſta Mattheo imo ſpiritu ſancto p̄ eum qui nouit qd ⁊ pro quo aut teneri de/ beat aut amitti. Eodem mõ in tertio ſtatu incipiẽduz eſt a ſcõ Bñdicto/ ⁊ expectãdũ opus tertiuz p̄finituz a deo/ complendũqꝫ p̄ut deus melius noluit in tẽporibus ſuis. In hac diffinitione cõcordie quaſi ſpecies trium arboꝝ ſtatuẽde ſunt ante oculos mẽ tis: quarũ quelibet eſtimet̄ habere in aſcẽ ſu ſtipitis cubitos viginti. i. in p̄fectum ra moꝝ. xxj. Ita eniꝫ ab Adam vſqꝫ ad Jacob proſecutus eſt Moyſes ordinẽ genealogie: vt ramos qui proceſſerũt ab eodem ſtipite ſpurios eẽ demõſtret: ⁊ veluti quodam fer/ ro ab eodem ſucciſos. Porro a Jacob mul/ tiplicati ſunt rami: ⁊ perſeuerauerũt in lo/ co ſuo vſqꝫ ad Oçiam. A dieb⁹ aũt Oçie ce perũt ſuccidi ẽt ipſi: ⁊ dati ſunt in ſortẽ gẽ 4. reg. 17.
tilium: excepta tribu iuda/ que viſa eſt ſpe/ cialius p̄prio ſtipiti adherere dicẽte de Ju/ da patriarcha Jacob. Nõ auferēt ſceptruꝫ Gene. 49.
de iuda ⁊ dux de femore eius/ donec veniat qui mittẽdus eſt. Deficiẽtibus ergo ramis p̄mi E.. dre. 1. ſcōi pa.. rali. 3..
ipſa ſola cũ leui ⁊ beniamin p̄ſeuerauit vſqꝫ ad chriſtum. Scd̄m h̄ in ſcd̄a arbore ꝯſide/ randa ſunt. Etiam puto q̄ in tertia: ſi tñ tẽ pora ſua cõprehẽdi p̄mitteret. Nõ enim di ci poſſet cõcordia/ ſi nõ veteribus nouam p̄ ſimilitudinẽ concordarent. Igit̄ vnaqueqꝫ iſtarum in tribus tẽporibus cõtinet̄: depu/ tatis per ſingula gn̄ationibus. xxj. i. xxj. in ſtipite: quadragintaduabus ex eo loco quo ceperunt rami vſqꝫ ad ꝯſumationẽ ipſius. Et h̄ q̄dem clara ſatis. Sed q̄ mẽtis occu pate circa multa ſepe obtundit̄ itellectus: op̄epreciũ credimus ipſarũ de q̄b⁹ agimus ſpũalium arboꝝ p̄ſentare figuras: vt p̄ ea q̄ exterior cernit oculus/ iterior acies illuſtret̄.

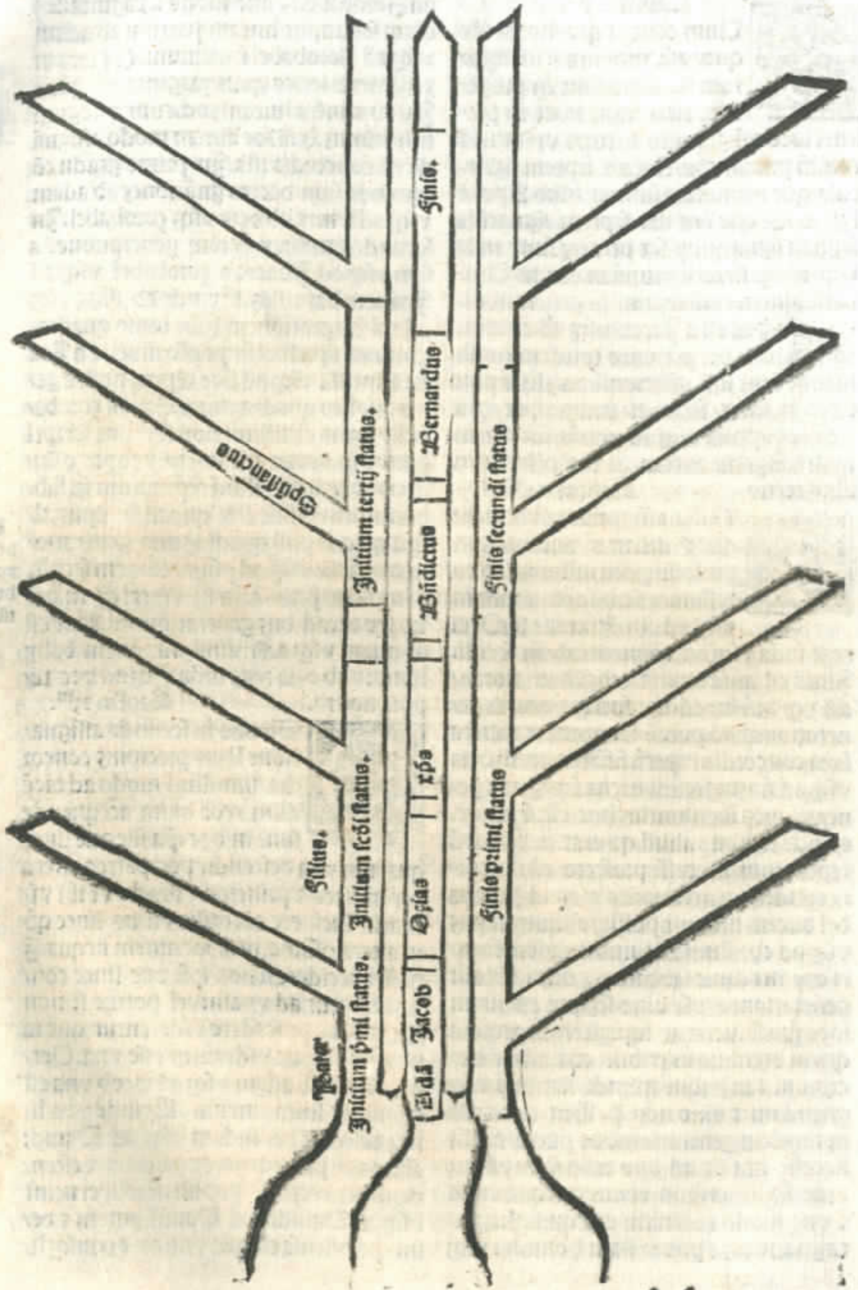

Capl'm 23m.

Cum conſtet ꝙ arbores iſte
quas aſſumpſimus in figu/
ram nõ aliud ſunt q̃ꝫ proge/
nies electorum libet in pre/
ſenti loco diligentius intueri/vtrum ad
eorum primam pertineant ſeptem ſigna/
cula:que memorata ſunt in libro Apoca
lypſis. Et que ſint illa ſeptem ſignacula
ſeptem ſigna quorꝫ ſex peracta ſunt in la
bore filiorꝫ iſrael ſeptimũ in otium. Uni/
uerſa autem conſurgunt in generationi/
bus.xlij.hoc eſt a Jacob vſqꝫ ad chriſtũ.
Similiter ⁊ per actiones totidem conſu
mande ſunt ſub gñationibus.xlij.a prin
cipio videlicet ſecundi ſtatus : hoc eſt a
Joãne baptiſta vſqꝫ ad conſumationem
ipſius. Agetur autem de his plenius in
libro tertio. Capl'm 24m.

In illa aſſignatione cõcordie
que ꝯtinetur in duobus tem
poribus ꝑtinentibus ad duo
teſtamenta:hoc eſt ab adam
vſqꝫ ad chriſtum:⁊ ab Ozia
rege iuda vſqꝫ ad cõſumationem ſeculi.
Illud eſt ante omnia diligenter notan/
dus:ꝙ niſi ſupaddite fuerint decem ge/
nerationes nõ poteſt iter noua ⁊ vetera
ſana concordia reperiri. Si enim ab ozia
vſqꝫ ad finem ſecũdi ſtatus ſexaginta ge/
nerationes iueniuntur:hoc eſt ſexies.x.
exinde tempus aliud qđ erat in ſabbatũ
reputatum. Neceſſe profecto eſt inueni/
re totidem generationes vſqꝫ ad Zoroba
bel ducem iuda:vt poſſit reliquũ tẽpus
vſqꝫ ad chriſtum ad ſimilitudinem futu/
ri otij/in requie ſabbati reputari. Si aũt
generationes ipſe oĩno ſcripte eſſent in
loco ſuo ſolueretur ſupraſcripta ꝯcordia
quam diximus in tribus ordinibus ele/
ctorum ⁊ in tribus mundi ſtatibus aſſi/
gnandam:⁊ oĩno non poſſent hec ⁊ illa
in totidem generationibus ꝯuenire. Unñ
neceſſe fuit vt ad duo diuerſa myſteria
diuerſis itineribus veniretur:quatenus
⁊ vno modo viderẽtur eſſe quinquagin/
ta gñãtiones a primo ſtatu hominis vſqꝫ

Nota ne/ ceſſitatem additionis

ad Zorobabel:⁊ alio modo ſexaginta. Si
enim ſequimur lineam patrum ab adam
vſqꝫ ad Zorobabel inuenimus(vt iam di
xi)generationes quinquaginta. Si aũt a
Jacob ⁊ infra lineam iudicum ⁊ regum
inuenimus.lx. Hoc autem modo aſſignã
da eſt concordia iſta. In primo gradu cõ
putande ſunt decem gñãtiones ab adam
vſqꝫ ad ſem:⁊ ab ozia vſqꝫ zorobabel. In
ſecundo ſimiliter decem generationes a
ſem vſqꝫ ad Iſaac:⁊ a zorobabel vſqꝫ ad
Joãnem baptiſtaꝫ. Exinde ab iſaac vſqꝫ
ad trãſmigrationem babylonis quadra/
ginta viri prefuerũt poplo iſrael:⁊ a Joã
ne baptiſta vſqꝫ ad hec tẽpora noſtra ge/
nerationes quadraginta. Sane a zoroba/
bel vſqꝫ ad chriſtum non fuerunt ſcripti
patres in veteri teſtamẽto:vt apte oſten
deretur tempus illud reputatum in ſab/
batum/cui ſimile erit quoad h' tẽpus:il/
lud qđ erit poſt quadraginta generatio/
nes eccleſie vſqꝫ ad ꝯſumationem ſeculi:
completis prius tam in veteri q̃ꝫ in no/
uo ſex decadibus generationum. Hoc eſt
ab adam vſqꝫ ad trãſmigrationem baby
lonis:⁊ ab ozia rege iuda vſqꝫ ad hec tẽ/
pora noſtra. Capl'm 25m.

Nota de decem generationibus preſentibus.

Oſtenſis in ſecunda aſſigna/
tione locis precipuis concor
diarum:illud modo ad dicẽ
dum reor ꝙ ita accipiende
ſunt in hac ipa ille due linee
quarum vna deſcendit per patres altera
per iudices ⁊ principes iſrael : vt ibi vi/
deatur incipere cõcordia vnius linee qđ
in altera ꝯſumatur. Hoc autem nequaq̃ꝫ
poſſet accidere ſi non ipſe due linee con/
uerterentur ad vnam:vel potius ſi non
ex vna due procedere viderentur:que ta
men ⁊ ipſe due videantur eſſe vna. Uer/
bi gratia. Ab adam vſqꝫ ad iacob vna eſt
⁊ ſimplex linea patrum . Exinde vna li/
nea deſcẽdit per iudam vſqꝫ ad Dauid:
alia quaſi procedens ex prima/⁊ deſcen/
dens per rectores populi iſrael/peruenit
vſqꝫ ad Dauid. Ad Dauid autem ⁊ de/
inceps oſtenſa eſt que vnitas vtriuſqꝫ li/

Supra c.13.

nee:eo ꝙ ipſi reges haberẽt ſe ad vtrũqꝫ.
Ipſi enim in patrum numero:ipſi in nu
mero principum iſrael . Rurſum in die/
bus Roboam ꝓceſſit quedam linea ꝑn/
cipum:que fuit decem tribubus que di/
cte iſrael ſunt:⁊ perſeuerauit vſqꝫ ad tẽ/
pus Ezechie regis iuda. A diebus auteꝫ
manaſſe filij ezechie regis iude/cepit de/
ficere regnum regum iuda preualẽtibus
aduerſarijs ꝯtra eos. Adeo vt ipſe quoqꝫ
manaſſes duceretur in babylonem:⁊ ex/
inde nulla eſſet pax regibus iuda/maxi/
me ob peccata manaſſe dicente deo. Ec/
ce ego inducaꝫ mala ſuper hieruſalem ⁊
iudam:vt quicunqꝫ audierit tiniant au/
reſ eius ambe. Predixerat auteꝫ hoc ip/
ſum deus Ezechie per Eſaiam prophe/
tam:cui ⁊ ipſe reſpondit. Bonus ſermo
domini quem locutus eſt. Fiat tm̃ pax ⁊
veritas in diebus meis. Igitur ab Eze/
chia non ſunt accipiende generationes
ſm ordinem rectum genealogie : ſed ſm
lineam que deſcendit per iudices. Scđm
quam lineam Abias rex occurrit in eũ/
dem numerum cum Ezechia. Dinume/
ratis ex vtraqꝫ parte vigitiquattuor pa/
tribus ſeu iudicibus/incipientibus a Ja
cob qui altero nomine dictus eſt iſrael.
Oportet autem nos nomina ipſoruꝫ di/
ligenter notare:vt ꝙ forte obſcure prola
tum eſt perfacilius capiatur. In linea ge
nealogie primus ſcribendus eſt Jacob:
ſecundus Judas:tertius Phares:quar
tus Eſron:quintus Aram:ſextus Ami/
nadab:ſeptimus Naaſon:octauus Sal/
mon:nonus Booz:decim' Obeth:vn/
decimus Jeſſe:duodecimus Dauid:de/
cimuſtertius Salomon:decimuſquartus
Roboam:decimuſqntus Abia:decimuſ
ſextus Aſa:decimuſſeptimus Joſaphat:
decimuſoctau' Joram:decinonus Oco/
zias:vigeſimus Joas:vigeſimuſprimus
Amaſias:vigeſimſſecũdus Ozias:vige/
ſimuſtertius Joatham:vigeſimuſquart'
Achaz. Hic oportet vigilanter notari ꝙ
omne tẽpus illud qđ decurſum eſt a Ja/
cob vſqꝫ ad achaz/ita debet reputari : ac

tert ij reg. 12. qrti Reg. 17.⁊.18.

ſcđi para/ li.33.

qrti Reg. 21.

Eſa.39.

Math.1 ⁊ Gẽn.25 29.38. Ruth.4. primi pa/ rali.2.

ſi circulus vnius noctis cum die ſuo ha
bẽs duodecim horas in nocte ⁊ totidem
in die. A Jacob etenim patriarcha vſqꝫ
ad Dauid/nõ defuit populo illi/niſi for/
te ad horam:tum ſeua poteſtas/tum per/
ſecutio tenebrarnm/hoc eſt illorum ho/
minum:de quibus dicit Apoſtolus. Era
tis aliquãdo tenebre. A ſalomon vo vſqꝫ
ad Ezechiam manſit idem populus in
decore ſuo:habens in ſemetipſo gloriam
regni nõ ſolum in tribu iuda/verũetiam
in tribubus iſrael. Et quãuis peccata eo/
rum non permiſerint eos habere illam
pacem quaꝫ habuit Salomon:ſuſtinuit
tamen eos miſericordia diuina vſqꝫ ad
achaz:vt non traderentur/ſicut prius in
manus inimicorum ſuorum. In diebus
autem Ezechie filij iſrael cum rege ſuo
traditi ſunt in poteſtate regis aſſyriorꝫ:
⁊ ipſe Ezechias tradendus erat/niſi cla/
maſſet ad dñm/qui ⁊ eripuit eum inter/
ficiens per angelum ſuum de caſtris aſſy
riorum centum octogintaquinqꝫ milia.
Qui etiam infirmatus vſqꝫ ad mortem/
reſtitutus eſt ſanitati/accepta promiſſio/
ne a dño/vt ſuperuiueret quindecim an/
nis:⁊ defenderetur hieruſalem de manu
regis aſſyriorum. Cui etiam ſuper tanta
promiſſione ſignuꝫ dedit qđ reuera erat
in ſignum reducens ſolem in horologio
achaz:vt quaſi excreſcente die pacis dif/
feretur poteſtas tenebrarum . Quod vi/
delicet ſignum quo magis fuit inter alia
multa/ita non eſt ſtrictim pretereunduꝫ:
ſed quid ſibi voluerit ſubtiliter inquirẽ/
dum. ¶ Diximus ſupra ⁊ oſtẽdimus ꝙ
a Jacob vſqꝫ ad achaz fuerunt viginti/
quattuor generationes. Qꝫ ſi diligenter
notamus intelligimus ab eo ipſum per/
tinere ꝙ achaz qui vltimus fuit fecerit
horologium/vt in ipſo appareret eſſe cõ
pletum id qđ horologium ipm deſigna/
bat. Reuerſus eſt autem ſol decem lineis
in diebus Ezechie : qui fuit decimuſter/
tius a Salomone:vt bis decem genera/
tiones numerari debuiſſent ; ⁊ ita recto
curſu veniretur ad finem. Si eniꝫ reuer

Exo. circa prin. ꝑ plu ra.c.⁊.14 ⁊.32. Et Nũi.14.⁊ Deut.1.⁊ primi reg. fere ꝑ totũ ad ephe.5 A ꝑn'ter/ tij Reguꝫ vſqꝫ ad.ꝫ quarti.

qrti reguꝫ 17.

qrti reg.19 qrti Reg. 20.⁊ Eſa. 38.
Ibidem.

Ubi ſupra

Universidad de Deusto Biblioteca

Vide ſup̃ 13.c.

timur ad aſa a quo eſt decimus ezechias ⁊ deſcendimus vſq; ad ieconiam/quindecim profecto generationes inuenimus vſq; ad trãſmigrationem babylonis ſm numerum annorũ/qui additi ſunt Ezechie:quorum iſta ſunt nomina. Primus Aſa:ſecundus Joſaphat:tertius Joram: quartus Ochozias:quintus Joas:ſext⁹ Amaſias:ſeptimus Ozias:octauus Joathan:nonus Achaz:decimus Ezechias. He decem generationes duabus vicibus dinumerande ſunt propter myſterium decem linearum quibus reuerſurus eſt ſol. Deinde vndecimus Manaſſes:duodecimus Amon:decimuſtertius Joſias: decimuſquartus Joachim : decimuſquintus Jeconias. Sub his quindecim regibus ſtetit quomodocũq; regnũ iuda in ſtatu ſuo. Sedechias autem qui fuit ſm hoc quadrageſimus a iacob/tranſmigrauit in babylone/⁊ defecit in eo regnum hieruſalé. Sed forte dicit aliquis. Quomodo Sedechias quadrageſimus dicẽdus eſt a Jacob/cum conſtet decem generationes duabus vicibus eſſe dinumeratas. Sed notandum q̃/vt ita repetantur/in hac linea decẽ generationes linea que deſcendit per principes eſt in cauſa: pro eo enim q̃ a Joſeph vſq; ad David plures fuerunt iudices q̃ patres. Illos patres dico a q̃bus propagatus eſt ipſe David cuius filius chriſtus. Accidit vt in vna linea ſcriberetur aſa decem generationibus prius q̃ in alia linea/ſi recto curſu hinc ⁊ inde vtraq; linea percurratur. Q. vo ſicut ſup̃ nouimus linea que deſcẽdit per rectores illius populi duos reges complectatur circa finem: qui nõ pertinẽt ad genealogiam nullo modo in vtraq; aſſignatione poſſet competenter ſeruari quadragenarius numerus:q maxime manet in cauſa/ſi non iſtis aſſumptis alij duo excluderentur. Hac pro cauſa Sangar ⁊ hiſboſeth ita manẽt ſm aliquid in numero aliorum: vt tamen ſm aliquid videantur excludi. Nimirum q: Sengar tempore aoth defendit iſrael:⁊ hiſboſeth regnauit ſuper iſrael tempore quo regnauit David in ebron ſuper iuda:hac pro cauſa neceſſe eſt vt eedem linee aliter conſiderentur ſingillatim/aliter ambe ſimul. Singillatim vt cum deſcẽditur per iudam ⁊ filios eius vſq; ad Jeconiam/ſm ordinem genealogie: vel cum deſcenditur per Joſeph ⁊ per moyſen. Dinumeratis vniuerſis viris qui p̃fuerunt illi populo per ſucceſſionem regiminis vſq; ad ſedechiam: ambe vo ſimiles cum de ambabus cõmuniter agitur. Quando enim conſideratur ſingillatim linea que deſcendit per iudices cõſumatur in ſedechia:dinumeratis a Jacob rectorib⁹ populi quadraginta:ita tamen vt due vltime generationes duplices extimentur:nimirum quia in viuente vetere adhuc Joachaz ſubſtitutus eſt ei ſedechias. Cum autẽ de duabus lineis cõmuniter agitur tunc preter miſſis ſengar ⁊ hiſboſeth quorum modo fecimus mentionem pro eis ſtatuendi ſunt in ordine principum Joachaz ⁊ ſedechias:ſicut lucidius oſtenditur in ſubiecta figura. Ubi illõ ſũmopere notari oportet q̃ patres illi chriſti Jeſu qui prefuerunt illi populo iudeorũ. A David vſq; ad trãſmigrationem babylonis duas ſucceſſiones habuerunt:vnam ſm natiuitatẽ carnis:alteram ſm vnctionem:vt videlicet altera pertinere videretur ad filiũ:altera ad ſpiritum ſanctum. Oportet autem nos ipſa patrum vel rectorũ nomina eo modo quo dictum eſt hoc eſt in tribus modis in ſubiecta pagina diligenter notare:vt quod dicimus verbis/oſtẽdatur exemplis.

quart⁹ Regum vlt°.

Judi. 3. ſcdi reg. 2.

Jacob

Ma thei.j

Iudas. Phares.
Eſron.
Aram.
Aminadab
Naaſon.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jeſſe.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.
Aſa. Joſaphat
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amaſias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.

p̃mi reg. 13. ⁊ inde.

Aſa Joſaphat
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amaſias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manaſſes
Amon.
Joſias.
Joachim.
Jeconias.

Ge. vlt° exo. leui. Nũ: Joſue: Jud.

Ioſeph moyſes.
Joſue.
Othoniel.
Aoth.
Sengar.
Delbora.
Gedeon.
Abimelech.
Thola.
Jair.
Jepte.
Abeſſa.
Abilon.
Abdon.
Sanſon.
Hely.
Samuel.
Saul.
Hiſboſeth.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.
Aſa. Joſaphat
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amaſias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manaſſes.
Amon.
Joſias.
Joachaz.
Joachim.
Jeconias.
Sedechias.

p̃imi reg. vſq; in finẽ q̃rti.

¶ In dieb⁹ Ezechie reuerſus ẽ ſol decem lineis

¶ Supraſcripta noĩa filiorum ſun a Jabob vſq; ad Jeconiam ſm rectum curſum genealogie: excepto q̃ decẽ generationes duplicate ſunt ad perficiendum numerũ quadragenarium propter myſterium ſupraſcriptum.

¶ Hic ſcripta ſũt noĩa rectorũ ſm q̃ alij poſt annos alios prefuerũt illi populo a Jacob patriarcha vſq; ad Jeconiã ⁊ ſedechiam ⁊ ſunt numero. xl. excepto q̃ due gñationes vltime duplicantur.

Hic eſt terminus cõcordie ſm lineam genealogie.

Jacob

Iudas phares.
Eſron
Aram.
Aminadab.
Naaſon.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jeſſe.
David.
Salomon
Roboam.
Abia.
Aſa. Joſaphat.
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amaſias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manaſſes.
Amon.
Joſias.
Joachaz.
Joachim.
Jeconias.
Sedechias.

Hic ẽ initiũ cõcordie ſm lineã que deſcendit per iudices in Aſa.

Ioſeph.
Moyſes.
Joſue.
Othoniel.
Aoth.
Delbora.
Gedeon.
Abimelech.
Thola.
Jair.
Jepte.
Abeſſa.
Abilon.
Abdon.
Sanſon.
Hely.
Samuel.
Saul.

¶ Uſq; ad Ezechiam tene in dextera ↄcordie lineã genealogie cõputatã a Jacob gñationibus. xxv. ⁊ tunc reuertere ad lineam que deſcẽdit per iudices ⁊ incipe numerare a Jacob:⁊ cũ perueneris ad equalem numerum(hoc eſt ad 25ᵐ vſq; ſcilicẽ ad Abiam:q̃d reliquum eſt ⁊ vſq; ad ſedechiam totum accipe in dextera cõcordie.

Universidad de Deusto Biblioteca

Capitulum 26^m.

In preſcriptis lineis patrum
τ iudicum ſiue regum oſten/
ſum eſt qua ratione dictuz ſit
quarti re/ a dño Ezechie per Eſaiaz p/
gum. 20. τ phetá. Ecce ego adyciam ſup dies tuos
e ſa. 38. annos q̄ndeciz: ſed τ de manu regis aſſy
rioꝝ eruam te τ ciuitatem iſtam: τ quali/
ter cõſideranda ſit vtraq; linea in ſeipſa
ex quibuz tribus ſingula conſumenť. In
aſſignatione v̊o concordie ita incedẽduz
eſt iter vtrãq; viam: vt vſq; ad Ezechiá
ſeruetur ꝯcordia in linea patrum/cõple/
tis a Jacob vigintiq̄nq; gñationibus: τ
ab Ezechia vſq; in finem ſub eſtimatio/
ne potius q̄z ſub aſſertione: τ in ſpiritu
potius q̄z in littera ſupputatis. xv. gña/
tionibus vſq; ad ſedechiam. Et ſciẽduz
q̄ decem ille gñationes/que retrogrado
ordine ſcripte ſunt/ita aſcribẽde ſunt eze
chie: ac ſi ipſe in eis oibus regnare puta/
retur. ¶ Scd̃m rationem eoꝝ que huc
vſq; digeſſimus/ab adam vſq; ad tranſ/
migrationem babylonis ſex decades ge/
nerationum notate ſunt: in q̄bus ꝑfecto
quedam pars operuz dñi ꝯſumata eſt: vñ
τ reliquuz tp̃s vſq; ad xp̃m in ſabbatuz/
vt iam dixi reputatum eſt: q̄zuis ſi omit/
tantur tres ille quas obmiſit Mattheus
que quadá ratione tenẽde ſunt: quadam
Scz ocho v̊o a numero ſegregande: vſq; ad zoroba
zias Joas bel extenſum fore ꝯſtat tempus laboris:
τ amaſias ſub quo vniuerſe hiſtorie que habentur
pz q̄rti re/ in canone prioris teſtamẽti ꝯſumationẽ
gum 8. τ acceperũt: τ ſi q̄dam dubitent de Heſter
xj. τ. 14. qd̃ tñ in ſuo loco videbiť. ¶ Ne qs exti
met otioſum vel abſurdum: q̄ ita duas
lineas iſtas oſtendimus ex vna ꝑcedere.
Una eniz fuit vſq; ad iacob: τ exinde ex
vna due/que τ ipſe vnitate maxima con/
nexe ſunt: itelligat in illa vna que preceſ/
ſit in patribus venerari oportere myſte/
rium dei patris. In illa que ꝑpagata eſt
per iudá myſteriuz filij: in ea v̊o que per
ioſeph τ moyſen myſteriuz ſpũs ſancti.
Sup quo euidẽtiſſima ſimilitudo poteſt
videri de teſtamẽto nouo: cum ꝯſtet luce
Matth. 1 clarius q̄ Mattheus qui loqui exorſus
eſt de natiuitate chriſti/qua natus eſt de
virgine ſm̃ carnem: ſecutus eſt lineá ge/
nerationum/incipiens ab habraam τ ꝑ/
ducens illam vſq; ad Joſeph viruz Ma
rie. Lucas autẽ qui locutus eſt de ſpũali Luce. 3.
hoc eſt de ſacramẽto baptiſmi qd̃ initia/
tum eſt a Joãne baptiſta illos magis pa/
tres ſcribere voluit/qui dicebanť patres
ſm̃ legez: vt ſciremus q̄ carnales patres
tunc vere patres ſunt ſi docẽt filios ſuos
timorem dñi/oibus modis ſpũales p̄res
ſunt: τ tales patres per quos aſcẽdimus
ad patrem dñi/dicẽte in fine ipſius linee
ſcõ euãgeliſta. Qui fuit ade/qui fuit dei.
Ut ergo in nouo teſtamẽto linea quam
texuit Mattheus ꝑtinet ad carnem filij:
quam v̊o ꝑſecutus eſt Lucas ad gratiam
ſpũs ſancti. Ita τ in veteri linea que ꝑpa
gata eſt ꝑ filios iude τ David ꝑtinet ſm̃
ſignificatuz ad filium: que autẽ per iudi/
ces ad ſpũm ſanctuz. De qua. vz. linea ẽt tertij reg.
τ illi reges ꝑceſſerũt a diebus. ſ. roboam 12. c.
qui prefuerũt decem tribubus iſrael. In
qua nimiruz linea tp̃ali ex ea cuius thro/
nus manet in eternũ ꝑducta: illa deſigna
tur effuſio ſpũs ſancti/que ſit tẽporaliter
in electis ad vtilitatem eccleſie. Licz eni Ubi ſupra
eedem decem tribus receſſerint a deo ve tertij reg.
ro colẽtes duos vitulos aureos τ baaliz: 16.
non defuerũt tñ in eis viri ſpũales/in q̄/
bus manifeſta fieret effuſio illa ſpũalis: de
quoꝝ numero fuerũt illi viri ſancti qui
erãt in bethel τ hierico: τ ſupra ipſos ma q̄rti regum
gnus ille helyas τ ſucceſſor eiꝰ helyſeus 2. c.
qui orauit vt fieret in ſe duplex ſpũs he/
lye ſicut τ factum eſt. Ceterum due linee
que deſcenderũt a iacob τ David rege/τ
deinceps viſe ſunt habere iſolubilẽ vni/
tatem: nõ ſolum ꝑpter vnitatẽ filij τ ſpi/
ritus ſancti: verũetiaz ꝑpter illud qd̃ ait
dñs in euãgelio. Et alias oues habeo que
nõ ſunt ex hoc ouili/τ illas opz me addu Joan. 10.
cere: τ fiet vnuz ouile τ vnus paſtor. Si/
cut enim nec ratio decem nec auctoritas
vt poſſet ſpũs ſanctus qui eſt eiuſdẽ na/
ture cum patre/ꝑcedere ab ipſo patre/ſi
nõ eſſet vnum cuz patre: ita nec a filio/ſi
nõ eſſet vnũ cuz filio. Manet ergo vni/
tas inter

tas inter vtranq; lineam: adeo vt a Da/
uid vna ſimplex linea videatur: ita tamẽ
vt quia eedem generationes a David τ
infra/tam ad filium pertinet q̄z ad ſpiri/
tũſanctum. Prima ad natiuitatem car/
nis qua orti ſunt ex tribu iuda: ſecũdam
ad vnctionem τ ſucceſſionem regni/bis
in ipſa linea numerentur/tanq̄z ſi prima
dinumeratio videať pertinere ad filium:
ſecunda ad ſpiritũſanctum. Sed τ illud
qd̃ pertinet ad primam lineam conſuma
tur in ieconia: non q̄ defuerunt filij/ſed
q̄ ab ipſo defierunt ſcribi in veteri teſta/
mento: eo dũtaxat ordine quo deſcendit
linea patrum ab adam vſq; ad ipſum Je
coniam: maxime autem ad zorobabel.
Qꝫ autem pertinet ad ſpirituz abſq; exti
matione τ numero tendit vſq; ad chri/
ſtum. Neq; enim defuerũt principes po
pulo illi vſq; ad Joãnem baptiſtam: vt
aperte oſtendatur q̄ idem ſpiritus qui
miſſus eſt a patre/mittiť τ a filio: vt ope
retur opera ſua/dicens τ ipſe ſpirituali/
bus verbis. Pater operatur/τ ego ope/
Joan. 5. ror. Oportet autem nos iterum ſcribere
eaſdem gñationes/incipientes ab adam
vt ſingulis eoꝝ poſitis in ordine ſuo ex
eiſdem videatur procedere quedam lux
que nos ad intellectũ rapiat preſcripto/
rum. Eodem nos ſpiritu auxiliante de
quo eloquimur/qui ſibimet perhibet te/
In ſym/ ſtimonium qd̃ a patre τ filio ſine fine ꝑ/
bol. cedat: τ qd̃ ſpiret qñ vult τ vbi vult: τ
Joan. 3. diuidat de ſuo ſingulis ꝑut vult.
prime ad
Cor. 12.

Adam. Seth. Enos. — Similitudo p̄ris in p̄ribus ab adam vſq; ad iacob.
Ge. 5
Caynan.
Malalehel.
Jareth.
Henoch.
Matuſalem.
Lamech.
Noe.
Sem.
Ge. x τ. xj. Arphaſath.[a]
Sale.[b]
Eber.
Faleg.
Ragau.
Seruth.
Nachor.
Thare.
Habraam.
Iſaac.
Jacob. Judas. Phares. — Similitudo filij nati ſ patre a Jacob vſq; ad Jeconiam.
Eſrom.
Aram.
Aminadab.
Naaſon.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jeſſe.
David. — Hic oſtẽdiť q̄ filij τ ſpũſci vna eſt diuinitas equalis glia coeterna maieſtas.
Salomon.
Roboam.
Abias.
Aſa.
Joſaphat.
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amaſias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manaſſes.
Amon.
Joſias.
Joachaz.
Joachim.
Jeconias.
Sedechias.
Salathiel.
Zorobabel.
Neemias. — Similitudo ſpũs ſci ꝑcedens a filio. — Neemie Machabeoꝝ.
Honias.
Heleazarus.
Judas τ ceteri.

Reliq̄ ꝑncipes vſq; ad xp̃m ꝑtinent ad myſterium ſpũſſci veriſſime qui fuerunt de gñe ſacerdotali.

Joſeph. — Similitudo ſpũſſci ꝑcedẽtis a p̄re. De ioſeph Geñ. circa finẽ. de moy. exo. 3. τ alibi.
Moyſes.
Joſue.
Othoniel.
Aoth.
Delbora.
Gedeon.
Abimelech.
Thola.
Jair.
Jepte.
Abeſſa.
Abilon.
Abdon.
Sanſon.
Hely. — primi regum τ inde.
Samuel.
Saul.
Hieroboam. — Similitudo effuſionis donoꝝ ſpiritusſancti.
Nadab.
Baaſa.
Hela.
Zamri.
Amri.
Achab.
Ochozias.
Joram.
Jeu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Capitulū 27m.

SI ſubtiliter pēſare ſufficimus
ea que acciderūt in nouo teſta
mento ſimilitudo ſupraſcripte
figure itegraliter manet in ea:
nō tū in gñationibus carnalibus:ſed in
gñationibus ſpiritualibus. Siqdem ab
Ozia vſqꝫ ad chꝛiſtum tot fuerūt gene/
De gñonibus noui ⁊ veteris teſtamenti. rationes quot ab Adam vſqꝫ ad Jacob.
Ab aduentu autē chꝛiſti vſqꝫ ad pꝛeſens
tot fuerūt gñationes quot iudices ⁊ re/
ges qui fuerūt per ſucceſſionem a iacob
vſqꝫ ad trāſmigrationem babylonis. Jn
quibus tū gñationibus ſimilitudo filioꝝ
iuda ⁊ hieruſalem pſeuerauit vſqꝫ ad pꝛe
ſens in latina eccleſia. Ut autem a Jacob
Libro iudicum. vſqꝫ ad Dauid in humilitate mō ex hac
tribu modo ex illa elegit deus iudices ex
iſrael:ita a tpe apoſtoloꝝ vſqꝫ ad tpa ſan
cti Silueſtri pape imperantibus adhuc
paganis in oꝛbe terrarum : nō erat tutuꝫ
eccleſie dei mouere Romanos pōtifices
queſtionem de excellētia poteſtatis quaꝫ
acceperant in apoſtolo Petro niſi foꝛte
Matthei 16. Joan. 20. 21. ad hoꝛam:ſed ſuſcitauit dñs magnos vi
ros ꝑ diuerſas eccleſias/quoꝛuꝫ ſanctitas
ꝓuocaret electos ad obediētiam māda/
toꝝ:adeo vt accenſi igne ſpūs ſancti ſe/
querētur oēs in pꝛelium ꝯtra hoſtes nō
verentes etiam moꝛi pꝛo fide ⁊ noīe cru/
Jn libꝛis Regū ꝑ3. cifixi. Ut aūt a dauid vſqꝫ ad trāſmigra/
tionem babylonis regnauerūt filij iude
in hieruſalem. Jta a diebus ſancti Silue
ſtri pape vſqꝫ ad pꝛeſens obtinuerūt ſuc
ceſſoꝛes Petri regale ſacerdotium in ec/
cleſia dei:maxime ſup latinos:qui in ve/
ros filios iude reputati ſunt/ſicut ⁊ gre/
tertij regū 12. c. coꝝ eccleſie in tribus iſrael. Ut autē non
longe poſt Dauid diuiſe ſunt decem tri/
bus a domo Juda ꝯſtituentes ſibi caput
effraim:ita nō longe poſt beatum Silue
ſtrum ceperūt ſeparari eccleſie grecoꝛuꝫ
ab eccleſia Petri/ cōſtituentes ſibi caput
ꝯſtantinopolitanum epiſcopum ambu/
lātes vſqꝫ in finem in erroꝛibus ſuis. Ue
tertij regū 17. 19. ⁊ q̄rti. 2. 6. ⁊ inde. rūtamen vt in populo illo claruerūt He
lyas ⁊ Helyſeus ⁊ filij ꝓphetarum exe/
crātes erroꝛes regum iſrael/⁊ adherētes
potius filijs dauid. Jta inuēti ſunt in po
pulo grecoꝝ magis heremite ⁊ abbates
habētes plures diſcipulos in monaſtica
pfectione:qui etiaꝫ pꝛo fide catholica in
qua pie ſentiebāt cum Romanis multa
Ut Athanaſius. a grecoꝝ hereticis grauiaqꝫ diſcrimina
paſſi ſunt. Quāuis ſicut ad erroꝛem re/
gum iſrael ſedatos foꝛe ꝯſtat filios iuda:
ita ⁊ erroꝛ arrianus qui manauit a gre/
cis etiam Jtaliam polluendo infecerit.
ſcdī paralı. 21. Unde ⁊ Joꝛam regi iude allate eſſe ſcri/
buntur littere Helye pꝛophete dicentis.
Quia nō ambulaſti in via Joſaphat pa/
tris tui/⁊ in vijs aſa regis iuda:ſed inceſ/
ſiſti periter regum iſrael/⁊ foꝛnicari feci/
ſti iudam ⁊ habitatoꝛes hieruſalem/imi/
tantium foꝛnicationes domus achab:in/
ſuper ⁊ fratres tuos ⁊ domuꝫ patris tui
melioꝛeſqꝫ te occidiſti. Ecce dñs percu/
tiet te plaga magna cuꝫ populo tuo ⁊ fi/
lijs ⁊ vxoꝛibus tuis/vniuerſaqꝫ ſubſtan
tia. Tu autem egrotabis peſſimo languo
re vteri/donec egrediantur vitalia pau/
latim per ſingulos dies. Hac in re ꝯfun/
dantur rebelles greci : qui glori antur de
Ut ſupꝛa Saba. ſ. Baſili⁹ Criſoſto. Athana. perfectione illa antiqua monachoꝝ ſuo/
rum/qui claruerunt apud eos:⁊ diſcant
quia magna cauſa ſanctitatis eoꝛum illa
fuit/qua relictis erroꝛibus epiſcopoꝛum
ſuoꝝ adheſerunt romanis/adeo vt pꝛo fi
de catholica quam inconcuſſe tenuit ⁊
tenet Romana eccleſia:multa etiam pe/
riculaarrianoꝛum tempoꝛe paterentur.
Uide cronicā archiepiſcopi. Quocirca ſi de illoꝛum meritis extimāt
gloꝛiandum : diſcedant ⁊ ipſi ab erroꝛi/
bus inſtitutoꝛum ſuoꝛum/⁊ redeant ad
vniuerſalem epiſcopum animarum ſua/
rum : ⁊ tunc de eis veraciter poſſunt ſi
expedit gloꝛiari. Et hec quidem de illis.
De latinis autem non deeſſe poterūt re/
liquie poſt trāſmigrationem babylonis:
que ſicut oſtendetur poſtea pꝛeſens eſt.
Jn quibus operabitur ſpiritus ſanctus
opera ſua vſqꝫ ad conſumationem ſecu/
li : vocatis per eos ad vnitatem eccleſie
non modo grecis qui pꝛope eſſe viden/
tur:verūetiam ⁊ iudeis qui longe diſceſ/
ſerunt a gratia.

Caplm

Capitulum 28m.

SEcundum ſpūalem intelle
ctuꝫ linea que decurſa eſt ab
adam vſqꝫ ad Jacob ſignifi/
cat ſcripturam veteris teſta
menti:que cōtinet vniuerſa geſta patruꝫ
ab adam vſqꝫ ad chꝛiſtuꝫ. Linea que de/
ſcendit a iacob per filios iuda cuꝫ ea que
deſcendit a iacob per rectoꝛes ⁊ per iu/
dices:⁊ paulo poſt apparuit cum eadem
linea eſſe vna:⁊ extenſa eſt vno mō vſqꝫ
ad tranſmigrationem babylonis. Alio
modo vſqꝫ ad chꝛiſtuꝫ:ſignificat ſcriptu
ram noui teſtamēti:q̄ cōtinet geſta filio/
rum.i.eoꝝ qui renati ſunt ex aqua ⁊ ſpi/
ritu ſancto:quoꝝ pꝛopagatio ſpiritualis
vſqꝫ ad cōſumationem ſeculi. Due vō li
nee que apparuerūt a pꝛincipio:q: cōmu
niter agitur in teſtamēto nouo de aduen
tu filij ⁊ aduētu ſpiritus ſancti:⁊ q: duo
pfecti oꝛdines claruerūt in eccleſia:de q/
pſal. 67. bus dicit Pſalmiſta. Si doꝛmietis inter
medios cleros:clericoꝝ vnus:alius mo
nachoꝝ:⁊ ipſi duo vnus ſunt clerus/qui
tū vno modo ꝯſumationem accipiet in
Per Petrum ⁊ ioānem ꝗd intelligit iſte vide hunc ſup Hier. tribulatione antechꝛiſti:alio modo man
ſurus eſt vſqꝫ cōſumationem ſeculi. Pe
trus ſane ⁊ Joānes vnius oꝛdinis ſunt:
⁊ tū ipſe pꝛimus oꝛdo ꝯſumari pꝛiuſ opꝫ
quoad Petruꝫ vt ſcientibus loquoꝛ:ſta
bit autē quoad Joānem. Sane linea illa
que pꝛoceſſit de iſta ⁊ manſit in regibus
iſrael/ſpūalem intellectum ſignificat qui
pꝛocedit de littera veteris teſtamēti ⁊ no
ui:vt ſit nobis ad vtilitatē q̄ꝫdiu ſumus
in hoc exilio:vt ſciamus que a deo dona
ta ſunt nobis.

Caplm 29m

DIximus ſuperius ſignificari
duo teſtamenta in duob⁹ che
rubin:que expanſis alis ſuis
Exo. 25. 2. 37. Magiſter ſen. in 2o d. 9. archā federis dñi manētem
itrinſecus obumbꝛabāt. Jn/
terpꝛetaꝛ enim cherubin plenitudo ſciē
tie/integritas teſtamēti veteris/⁊ itegri/
tas teſtamenti noui. Sed ſi ſcientia ⁊ ſcia
ſignificata eſt in duobus cherubin litte
ra.ſ.noui teſtamēti:que eſt littera de litte
ra/⁊ ſcientia de ſcia : ꝗd in archa federis
dñi in qua locutus eſt dñs Moyſi/conti Exo. 25. ⁊ vltimo.
nēs infra ſcipſam decem pꝛecepta legis.
Jntelligēdam dicimus niſi illam oꝛtho/
doxam ⁊ ſpūalem itelligēdam que in ty
po ſpūs ſancti ab vtraqꝫ ꝓcedit. Agno/
ſce itaqꝫ in littera veteris teſtamēti:que
eſt vt ita dixerim ſciētia pꝛimitiua imagi
nem patris. Jn littera noui que eſt litte/
ra de littera imaginem filij/in itelligēda
que ex vtraqꝫ ꝓcedit imaginem ſpūs ſan
cti. Sed vt hoc aptius capi queat pona/ Gene. xi.
mus. Jnde habꝛaā:hinc Zachariaꝫ:iſaac Luce. 1.
inde:hinc Joānem baptiſtā:inde iacob: Gen. 20.
hinc hoiem chꝛiſtum ieſuꝫ. Jnde duode Luce. 1.
cim patriarchas:hinc duodecim aplos: Gene. 25.
inde manaſſen ⁊ effraim:hinc mathiam Matth. 1
⁊ ioſeph/q cognominatus eſt iuſtus:in/ Luce. 1.
de moyſen ⁊ aaron:hinc pauluꝫ ⁊ barna Gen. 49. ⁊. 50.
bam. Jnde exitum de egypto:hinc egreſ Matth. x
ſum a ſynagoga:inde pelagus maris ru/ Gene. 41. ⁊. 48.
bꝛi:hinc exercitum Romanoꝝ. Et cum Actuū. 1.
inueneris quid ſignificēt vetera/iam nō Exo. 3.
erit neceſſe vt queras quid ſignificēt no/ Actuū. 13
ua/haud dubiū pꝛo eo qd ipſa ſignificāt. Exo. 14.
Duo igitur ſignificātia ſunt vnuꝫ ſignifi Actuū. 2. ⁊ infra.
catum:duo teſtamēta/vnus ſpūalis itel/ Exo. 13. ⁊
lectus. Unum autem dico ſpūalem itelle Sap. 10.
ctum/nō quaſi vnuꝫ hoiem ſterilem/ſed Thiti ⁊ ve ſpa. de qb⁹
quaſi matrem cū filijs/quaſi vnuꝫ popu/ Luc. 19.
lum cuꝫ pꝛincipe ſuo:q: tū vnus eſt/do/ pꝛedixerat
na tū eius nō ſunt vnum ſed multa. Si chꝛiſtus.
igitur habꝛaam patres pꝛimi ſtatus deſi
gnat:idipſum ſignificat ⁊ çacharias. Si
Jſaac patres ſecūdi:idipſum ſignificat ⁊
Joānes baptiſta. Si Jacob patres tertij:
idipſum ſignificat homo chꝛiſtus Jeſus.
Si duodecim patriarche oꝛdines iuſtoꝝ
qui in qnque ⁊ ſeptem diuidunt:idipſuꝫ
ſignificāt ⁊ apoſtoli. Si ſarrā que ꝯcepit Gen. 21.
anus electam iſraelis eccleſiam que ſteri
lis fuit in filijs ſpūalibus vſqꝫ ad pleni/ Luc. 1.
tudinem tempoꝝ:idipm ſignificat anus
Heliſabeth. Ceteruꝫ ſi aliquis iuſtoꝝ ho
minuꝫ/mutatus ab oꝛdine ſuo/iungitur
cum alio ad ſignificādum:⁊ nō habetur
aliqd ſimile in alio teſtamēto/vbi cōcoꝛ/
dia eius ſit:reuera vt vbi cauſa cōcoꝛdie
nō eſt/nec ſignificatio per cōcoꝛdiam re/

quiratur. Et hoc frequẽs nimis in diui/
na ſcriptura. Verbi gratia. Inuenimus
heliſabeth ꝯcordare cuꝫ ſarra:q: vtraqꝫ
ſcã mulier ſterilis fuit:vtraqꝫ viſitata di
uinitus concepit ⁊ peperit in ſenectute
ſua. Vtraqꝫ aũt(vt iam dixi)antiquam il
lam hebreoruꝫ deſignauit eccleſiam: que
cum eſſet ſterilis ⁊ infecunda vſqꝫ ad ſe/
nectutem mundi/in ortu ſaluatoris ſui/
non ſine multorum admiratione conce/
pit. Cum v̾o libere Sarre iungitur agar
Geñ.16. ancilla:tunc profecto ſarra mutat ſigni/
⁊.21. ficationem. Illa eni vetus/hec nouuꝫ ſi/
gnificat teſtamentum. Cum ergo iungi/
tur ſarre agar: ſarra ſignificat teſtamen/
Geñ.21. ⁊ tum nouum/pro eo videlicet ꝙ agar ve/
ad Gal.4 tus. Cum v̾o agar amota eidem ſarre li
Geñ.24. bere iungit̾ rebecca:tunc ſarra ſignificat
ſynagogaꝫ que defuncta eſt:q: defecit in
fide: Rebecca v̾o eccleſiam que itrauit ⁊
obtinuit tabernaculuꝫ eius. ¶ Sed for/
te in his oĩbus diſſimilitudo nulla eſt:q:
vtrũqꝫ teſtamentum in populo hebreoꝝ
fundatum eſt:ponamus ꝙ euidẽtius eſt
Luce.1. Zacharie effecti muti/ob incredulitate
exemplum. Certe in magnis illis myſte
rijs:quoꝝ ſepe fecimus mẽtionem: In/
uenimus Zachariam cõcordantem cum
Gene.5. Habraam:nuꝫ v̾o ⁊ in fide? Nõne de illo
⁊ Ro.4. dictum eſt:credidit habraam deo:⁊ repu
Luce.1. tatum eſt illi ad iuſtitiam. Iſti v̾o dictuꝫ
eſt. Ecce eris tacẽs/⁊ nõ poteris loq vſqꝫ
in diẽ quo hec fiãt:pro eo ꝙ nõ credidi/
ſti verbis meis/que implebũtur in tẽpo/
re ſuo. Ecce quãta diſcordia vbi tãta cõ/
cordia reperit̾. Quare iſtud? q: ſimilitu/
do nõ tenetur per oĩa. Vis ſcire quare?
Quia deus qdem rectus eſt:⁊ ſemp ma
net vnus in ꝓpoſito ſuo. Homo v̾o ma/
le vtẽs arbitrio/imutare decreta dei niti
Gene.8. tur:⁊ quãtuꝫ in ſe eſt imutare nõ deſinit
lꝫ ꝑualere ⁊ obtinere nõ poſſit. Quocir/
Nota bñ. ca quãtum ad ſtatuta dei/⁊ ꝓpoſitum vo
lũtatis eius. Habraam ⁊ çacharias cõcor
des eſſe debuerũt:q: ille deus cõditurus
erat nouuꝫ teſtamẽtum qui cõdidit ve/
tus. Quãtuꝫ v̾o ad ſimilitudinem popu
li quem ſignificãt cõcordes apparere de/

buerunt:quia populus ille qui in princi
pio: hoc eſt in diebus habrae/iſaac/⁊ ia/ Gen.
cob:in eiſdem patrib⁹ fidelis fuit:in die/
bus çacharie infidelis reptus eſt. Hec er
go cauſa eſt quare ille promittẽti ſibi he/ per Euam
redem credulus fuit:iſte incredulus re/ patet.
pertus eſt. Verũtamen in hoc ipſo ha/
bet Zacharias cõcordiam ſuam:ſed cum
alio viro. Quod enim in euãgelio obmu
tatio çacharie hoc Thobie cecitas in ve Thob.2.
teri ſignificat teſtamẽto:⁊ ꝙ apertio oris Luc.1.
huius:hoc illuminatio oculorum illius. Thob.xj.
Habet preterea Zacharias concordiam
cum ſacerdote magno in iuſtitia ⁊ veri/
tate:ſicut ⁊ Ioãnes baptiſta cum Zacha ſcdi paral.
ria filio Ioiade:q: vterqꝫ paſſus eſt pro 24.
iuſtitia:vterqꝫ occiſus pro cõfeſſione ve/ Mar.6.
ritatis. Eodem modo Zacharias cum Gene.4.
Adam/⁊ Ioãnes cum abel. Porro autẽ
ipſe adam habet cõcordiam cum Ioia/ ſcdi para
da ⁊ cum oçia rege iuda:ſed cum ioiada li.26.
in quo a bono deo bonus creatus eſt/cuꝫ q̄rti reguꝫ
Ozia in quo ſupbus ⁊ temerarius fuit. xj.⁊.ſcdi
Hec vice prefatiuncule in loco hoc dice paral.24.
re opus fuit: vt diſcat lector diſcernere
iter gñalia ⁊ ſpecialia:q: aliud eſt vt iam
dixi/agere de arbore q̃ꝫ de ramis: aliud
de corpore q̃ꝫ de membris. Multum ſo/
lent cõferre mortalibus fluenta magno/
rum fluminuꝫ:que orta in altis rupibus
longo terrarum ſpatio diruãtur ad ima:
nec tamen ob id contemnũtur fonticu/
li/qui inter viridaria oriuntur. Quocir/
ca ſic ſunt accipiende ſpeciales concor/
die in vſum ſignificationis:vbicũqꝫ ſibi
hec ⁊ illa mutuos prebent aſpectus: vt
tamẽ generales lineas/de quibus proprie Similitu
agitur in hoc libro quaſi duo magna flu do linear.
mina hinc ⁊ inde manantia: in munimẽ
tum generalis cõcordie fide teneamus.
Aut certe primam lineam quaſi quod/
dam viuens ſtagnum/in magna longi/
tudine anguſtatum:ſecundam eiuſdem
ſanctitatis fluminuꝫ ex eodem manãtem.
Extimemus illa duo adeo eſſe ſimilia:
vt quecunqꝫ poma quecũqꝫ herbe inue/
niunt̾ circa ſtagnuꝫ/inueniantur ſic cir/
ca flumen. Et quecunqꝫ genera piſcium
inueniunt̾

inuenientur in ſtagno ſimilia pro ſimili/
bus inueniantur in flumine:ita tamẽ vt
aliquid proprium hec vel illa habere vi/
deantur in forma per que alia ab alijs di
ſcerni queant:⁊ itelligi diſtincte que ſta/
gni ⁊ que fluminis ſit. Non eſt peregri/
num quod dicimus/nec ab humanis ex/
Differẽtia perientijs alienum. Maiores enim ſolẽt
piſciuꝫ ſta eſſe piſces ſtagni q̃ꝫ fluminis: fluminis
gni ⁊ flu/ autem albiores etiam que vnius nature
minis. ⁊ vnius generis ſunt. Alioquin ſi piſces
fluminis reducuntur ad ſtagnum erunt
ſicut ⁊ illi qui diutius in ſtagno morati
ſunt. Iam ergo locus eſt memorari pre/
miſſi ⁊ redire ad ꝓpoſitam queſtionem:
quatenus recuperata via qua ceperamus
ire ad finem itineris feſtinemus.

Capitulum 3om.

Ex duplici cauſa cõcordiaruꝫ
queſtio mota eſt/⁊ deciſa/oſtẽ
dente nobis veritate que ait.
Apoc.p° Ego ſum alpha ⁊ ω:qd ⁊ ꝓ/
⁊ vltimo. pter equalitatem perſonarum tres ordi/
In ſymbo nes electi ſunt a principio tribus tempo
lo Atha. ribus ſpecialiter deputati:⁊ propter au/
ctoritatem patris ⁊ natiuitatem filij duo
populi electi ſunt ad fidẽ vnius dei ſub
duobus teſtamentis. Iudaicus videlicꝫ
In ſymbo ⁊ gentilis: ⁊ propter notitiam ſpiritus
lo aploꝝ. ſancti/qui a patre filioqꝫ procedit/aliqui
⁊.d.xiij proceſſerunt ex eis tam in veteri teſta/
ſent. Et in mento q̃ꝫ in nouo/manentes ſub doctri/
ſymbolo na ſpiritualium virorum/in quibus ⁊ il/
niceno.in la perfectio inuẽta eſt:de qua dicit Apo/
decre.15. ſtolus. Vbi ſpiritus domini/ibi libertas.
d.c.cano/ Iam igitur oſtenſa cauſa/⁊ aſſignata ra/
neo. ⁊ A/ tione de vtraqꝫ concordia. Primo qui/
thana. dem de prima diffinitione agere incipie/
ſecũde ad mus/inchoantes ab Adam ⁊ ab Ozia ⁊
Cor.3. peruenientes vſqꝫ ad Chriſtum: ⁊ vſqꝫ
ad hec tempora noſtra:deinde ſꝫm aliam
diffinitionem vſqꝫ ad conſumationem
ſeculi. Et ſic vbi neceſſe fuerit ⁊ ſpiritua
lem intellectum/ad maioris euidentie il
luſtrationem tangentes.

¶ Explicit primus tractatus
ſecundi libri.

¶ Incipit ſecundus tractatus libri
ſecundi Capl'm primum.

Ponamus ſu/
pra ſcriptas arbores ante ocu
los mẽtis: quarum duas
a qbus tertia/illas duas
cedros magnas eſſe itelli
gamus/quas ſpũs ſanctus per ꝓphetam
cõmemorat dicens. Sumam ego de me/ Nota.
dulla cedri ſublimis: ⁊ ponam de verti/ Ezec.17.
ce ramoꝝ eius. Tenerũ diſpergam ⁊ plã
tabo ſup montem excelſuꝫ eminẽtem in
monte ſublimi iſrael:plãtabo illud ⁊ erũ
pet in germen/⁊ faciet fructum:⁊ erit in
cedruꝫ magnam:⁊ habitabũt ſub ea oẽs
volucres celi:⁊ vniuerſum volatile ſub
vmbra frondium eius nidificabit. Has
inqꝫ duas arbores ſublimes ⁊ cõdenſas
ponamus ante oculos mẽtis:⁊ ſic in eis
patrem ⁊ filiuꝫ/quoꝝ alius ex alio eſt ꝓn
cipaliter itelligamus:vt tamen cum eis
genus hoium ſecundarie accipiamus:q:
⁊ ſi diſiuncti ſumus a bono deo cõditio/
ne nature gratie ipſius participatione cõ
iuncti. Nũquam enim diceret euãgeliſta Luc.3.
ſcribens dominicam genealogiam: qui
fuit Ade qui fuit dei:niſi eũdem primuꝫ
hoiem filiuꝫ eſſe dei per adoptionem ſen
tiret. In prima itaqꝫ cedro de cuius me/
dulla ⁊ ramoꝝ vertice nata eſt arbor ſe/
cunda:haud dubium ꝙ ſimilis ei popu/
lus ille antiquus intelligẽdus eſt:qui ſi/
cut iam ſuperius diximus creatus eſt ſpi
ritualis ad imaginem patris: ſicut ⁊ ſe/
quẽs populus ad imaginem filij. Si aũt
ſꝫm illud quod ait dñs Moyſi. Vide vt Exo.25.
omnia facias ſꝫm exemplar qd oſtenſum
eſt tibi in monte/non quaſi ſimilitudine
fingenda eſt veritas: ſed magis veritate
preſpecta propter eos qui tardioris ſunt
ingenij ſimilitudo ſignificans adhiben/
da:talem nos cedri huius imaginem aſ/
ſignare oportet/qualẽ eam pro dono gra
tie in montis verticem contemplati ſu/
mus non quales in ſyluis montium cõ/
ſueuerunt inueniri.

Capłm ſcꝺm.

Elius itaque cedri ſublimis
ſpecies/talis eſt. Sexaginta
trium cubitoꝝ extimāda eſt
proceritas eius: nec tñ vni/
formitas equalitatis p totuz. Alia eteniz
forma ꝯſideranda eſt in nudo ſtipite: alia
in ramoꝝ profectu: alia nihilominus in
ramoꝝ defectu. A radice eniz que in imo
eſt vſqꝫ ad vigeſimūprimuz cubitum al/
titudinis ſue: leni ⁊ nudo ſtipite ꝑtēſa eſt
nihil aut parum habēs qꝺ notari queat/
preter qꝫ in radice vñ ſumit originem: ⁊
in vndecima gñatione/ſub qua magnuz
Gene. 7. diluuiuz factum eſt. A vigeſimo aūt ſcꝺo
cubito vſqꝫ ad 42m ꝑfecit in ramis: exin
de aūt cepit ꝓpinquare defectui. Ut aūt
explicētur in breui que ꝓpoſita ſunt vi/
geſimuſprimus cubitus vigeſimaprima
gñatio eſt: quadrageſimuſſecūdus q̄dra/
geſimaſcꝺa: ſexageſimuſtertius/ſexageſi/
matertia: ⁊ ſic de reliqs. Oēs itaqꝫ gñio/
nes ab Adam vſqꝫ ad iacob fuerūt .xxj.
Gene. 5. quoꝝ iſta ſunt noīa. Adam/Seth/Enos
Cainan/Malaleel/Iareth/Enoch/Ma
Gene. x. ⁊ xj. tuſalē/Lamech/Noe/Sem/Arphaſath/
Sale/Eber/Phaleg/Ragau/Seruch/
Nachor/Thare/Habraam/Iſaac/⁊ Ja/
Math. 1. cob. Uſqꝫ ad oçiam gñationes .xxj. quo/
rum iſta ſunt noīa. Jacob/Judas/Pha/
res/Eſrom/Aram/Aminadab/Naaſon/
Salmon/Booç/Obeth/Ieſſe/Dauid/
Salomon/Roboam/Abias/Aſa/Joſa/
phat/Joram/Ochoçias/Joas/Amaſias.
Similiter ab Oçia vſqꝫ ad Chriſtuz ge
neratiōe .xxj. quoꝝ iſta ſunt noīa. Oçias/
Joathan/Achaç/Eçechias/Manaſſes/
Amon/Joſias/Joachim/Jeconias/Sa/
lathiel/Zorobabel/Abiud/Elyachim/
Açor/Sadoch/Achiz/Elyud/Eleaçar/
Mathan/Jacob/Joſeph. Igit̃ ab adam
vſqꝫ ad iacob fuerunt gñationes .xxj. ⁊ a
Jacob vſqꝫ ad Oçiam gñones .xxj. ⁊ ab
Oçia vſqꝫ ad Chriſtum gñones .xxj. In
his tribus tpibus ꝯſumata eſt arbor: nec
preter ordinem rōnis. Nempe in primo
curſu ſub tam certa gñationūz meta nu
dum terra ſtipitem ꝓtuliſſe monſtratur.
In ſecundo ſtipes ꝓlatis ramis: factus
eſt ſpecioſus inter ligna ſyluaruz. In ter
tio cōſuata opacitate ramoꝝ eleuatus eſt
idem ſtipes cum nouellis ſuis: ⁊ velut in
ſexageſimotertio cubito cōſumationem
accepit. Prima itaqꝫ pars in nudo ſtipi/
te fuit: ſecūda in ramoꝝ profectu: tertia
in onuſti ſtipitis ꝯſumatione. Ab adam
ſiqdem vſqꝫ ad iacob nullus prius popu
lus fuiſſe legitur/qui dñi populus dice/
retur: ſed tamē patrum nomina ſcripta
ſunt in libro geneſeos. Adam ſcilicet ⁊ Gene. 5.
Seth/Enos/⁊ Cainan ⁊ ceteroꝝ: quoꝝ
ſupra ſcripta ſunt noīa. Et q̄uis fuerint Gene. 6.
aliqui ante diluuium/qui dicerētur filij
dei: de quoꝝ tamen ſemine ſemen proceſ
ſerit/preſumptio quidem aliqua eſſe po/
teſt aſſertio nulla. Quod enim tacet ſcri
ptura de narratione hiſtorie/ita eſt eſti/
māduz quaſi nō ſit: vt illud tñ maneat
in myſterio qꝺ in libri corpore nō tacet̃.
Quocirca tñ oculta gratia in alijs atqꝫ
alijs operata eſſe credatur: ſoli tñ patres
extimati ſunt in ſemine iacob vſqꝫ ad ip/
ſum incipiēte a Seth filio adam. ceteris
quaſi ſpurijs a radice ſucciſis. Sane idē
Jacob multiplicatus ⁊ auctus creuit in
populū qui dictus eſt iſrael. Habuit eniz Geñ. 46. 49. c. ⁊
duodecim filios aut tredecim: e quibus
totidem tribus ꝓpagate ſunt due vide/ Exo. 1.
licet ex ioſeph cetere de ſingulis ſingule.
Et harum qdem vna .i. vna iuda in illis
noiatis patribus/de qbus natus eſt chri
ſtus ꝑfecit in ſtipitem ⁊ in regnū: habēs tertij regū 12. tribus ꝟo leui: q̄ erat diſpſa in populo iſrael: fuit compulſa reuerti ad iudam pp idolatriaz iſrael.
iuxta ſe duas collaterales: leui videlicet
⁊ beniamin/que ⁊ māſerunt cum ea ſub
lege ⁊ teſtamēto vſqꝫ ad Joānem bapti/
ſtam. Porro decē tribus que diuiſe ſunt
ab ea ſteterūt in loco ſancto vſqꝫ ad gñā/
tionem quadrageſimāſecundam/⁊ vſqꝫ
ad tpa aſſirioꝝ: nō qꝛ poſt illum termi/
nuz defecerūt in ſemine carnis: ſed qꝛ da/
te in manus gētium eſſe plebs dñi deſie/ q̄rti reguz
runt dicēte dño per ꝓphetam. Uoca no 13. ⁊ .17.
mē pueri nō populus meus: qꝛ vos non
populus meus ⁊ ego non veſter deus.
Capłm

Capłm 3m.

Odem modo ſcꝺa arbor in/
cipiēs ab ozia eleuata eſt ſub
nudo ⁊ leni ſtipite vſqꝫ ad vi
geſimūprimum cubitū alti/
tudinis ſue/vſqꝫ videlꝫ ad ioſeph qui di
Math. 1. ⁊ Luc. 3. ctus eſt vir marie. A vigeſimo autē ſcꝺo
Math. x protulit ⁊ ipſa ramos ſuos .xij. ſcꝫ apłos
.xij. ⁊ ꝑfecit ſimilibus incremētis in eiſ/
dem ramis vſqꝫ ad gñationem quadra/
geſimāſecūdam: ⁊ eodem mō in ſexageſi
matertia tendit in finē. Incepit enim vt
diximus ab ozia/ꝓtulit ramos ab incar
natione dñi: cepit deficere in eiſdē ramis
ab exordio regni ſaracenoꝝ/manet vſqꝫ
ad p̄ſens in romana eccleſia. In his dua/
bus arboribus ſimilitudo precipua.

Capłm 4m.

In tertia ꝟo arbore/aliqd oi/
no ſimile/aliqd diſſimile eſt.
Nō enim eſt ſimilis cauſa re/
lationis vnius duorum/ſicut
vnius vnius. Diximus primaz arborem
ꝓprietate myſterij ptinere ad patrez: ſe/
cūda ad filium: tertia ad ſpūm ſanctum.
Et ſcimus qꝛ p̄mus ordo qui inſtitutus
eſt primo/vocatus eſt ad laborē legalium
Actu. 15. p̄ceptoꝝ: ſcꝺs qui inſtitutus eſt ſecūdo/
vocatus eſt ad laborem paſſionis: tertius
que ꝓcedit ex vtroqꝫ/electus eſt ad liber
tatem ꝯtemplationis/ſcriptura atteſtāte
Scꝺe ad qui ait: Ubi ſpūs dñi/ibi libertas. Que
Cor. 3. cum ita habeāt/ſicut diſſimilis eſt reges
a labore/ita diſſimilis numerus gñatio/
num attribuēdus erat ſpiritui ſcō: ⁊ ta/
lis qui ſignificet ipſam libertatem: ſicut
his qui attribuit̃ patri vel filio ſeruitutē
laboris. Si ergo incipimus numerare ab
Adam ⁊ deſcendimus vſqꝫ ad chriſtum:
illaſqꝫ tres gñationes obmittimus/quas
ſcꝫ. Ochoçias Joas ⁊ amaſ. pꝫ q̄rti reguz 8. xj. ⁊ .14 obmiſit Mattheus ad ſexageſimā profe
cto gñationem puenimus: in qua abſqꝫ
omni ſcrupulo laboris pfectio cōſumat̃.
Eodem mō ab Oçia vſqꝫ ad finem ſcꝺi
ſtatus/eadem pfectio numeri ad idem ſi/
gnificādum cōſumationem accipiet. Si
enim accipimus ab aſa: ab ipſo enim in/
cipiēdum eſt/ſm qꝫ hoc ptinet ad ſpūm
ſanctum/⁊ deſcēdimus ad finem ſcꝺi ſta
tus .lxix. gñationes inuenimus. Poſt q̄s
ꝯſumatis laborib⁹ in ſeptuageſima/mox
puenimus ad tēpus optate diutius liber
tatis: ſm qꝫ filij iſrael ꝯſumatis in trāſmi
gratione ⁊ laboribus babylonis ſeptua/
ginta annis: in ipſo āno ſeptuageſimo cō
ſolationem dñi acceperūt/dicēte de ea ça
charia ꝓpheta. Rñdit angelus dñi ⁊ di/ Çacha. 1. ⁊ ſcꝺi paraſ. vltimo.
xit. Dñe exercituuz vſqꝫquo tu nō miſe
reberis hieruſalem ⁊ vrbiuz iuda qbus
iratus es? Iſte ſeptuageſimus annus eſt.
Ex qbus verbis apte liquet: qꝫ ex eo tpe
quo initiata fuit vita monaſtica in helya
⁊ helyſeo .lxix. gñones opꝫ trnaſire ante tertij regū 17. 18. ⁊ 19. ⁊ q̄rti regum.
q̄ꝫ mereamur obtinere illam pfectionez
libertatis: quā daturus eſt nobis in ſe ſpi
ritus ſanctus. Preualētibus iterim filijs
babylonis: ⁊ impedictibus libertatem fi
lioꝝ dei: vt qui mēte liberi eſſe ceperūt/
nec de vera gēte liberi eſſe queāt. Et bñ
ſeptem decades gñationuz date ſunt no
bis ad gemitū ⁊ dolorem/anteq̄ꝫ veniat̃
ad gaudiuz qꝺ optatur: qꝛ hūc ſpūm vt
gemere ⁊ flere poſſimus: vt diuiſiones
aquaꝝ deducāt oculi noſtri. Ab ipſo ſolo Treñ. 2.
ꝯſecuti ſumus/cuius ſunt ſeptem p̄cipue Eſa. xj. ⁊
diuiſiones gratiaꝝ: qui iccirco nos faciat Math. 5
gemere in exilio iſto: qꝛ oſtēdit nobis ⁊ ſm Aug. ſup ipſo. 5
nō exhibet ſtatim gaudiuz qꝺ pdidimus Math. ⁊
in paradiſo. Et hoc qdem ſufficere poſ/ Magiſt.
ſe credo ad oſtēdendaz rōnem/quare ſe/ ſen. in 3°
xagenarius numerus attribuat̃ patri ſi/ d. 34.
ue filio/⁊ ſeptuagenarius ſpiritui ſcō. At
ne cui videat̃ paruz qꝺ dictum eſt de ſe/ De ſex eta
xagenario numero: qui cōtinet in ſe tpa tibus vide
initialia: videamus vtruz poſſit ipſuz in Aug. 22.
q̄dragenario numero demōſtrari. Qua/ de ci. c. 30
draginta diebus ieiunauit moyſes/toti/ Exo. 34.
dem helyas/totidē chriſtus Jeſus. Sed tertij reg. 19.
⁊ nos ſingulis annis quadraginta dieb⁹ Math. 4
ieiunare ſolēniter ꝯſueuimus: additis ēt Luce. 4.
duabus vltimis: vt plenas hebdomadas de cōſecr. d. 5. c. q̄drageſima
in ieiunio pficiamus. Licet eniz illud tē
pus quadrageſimā noiemus: nō fruſtra d. 4. c. de
tñ duo illi dies addunt̃ eidem q̄drageſi/ nique.
me: vt in ſex pfectis hebdomadis ſena/
ria pfectio cōpleatur. Inde eſt qꝛ euange d. 4. c. [illegible]

liſta Mattheus quadragintaduas gñō/
Math. 1
nes eē dicit ab habꝛaam vſqꝫ ad chꝛiſtuꝫ:
qꝛ in ſex.vꝫ.hebdomadas gñonū pfectio
quedam tēpoꝝ ⁊ operuꝫ deſignat:ſicut ⁊
çacharia patre Joānis vſqꝫ ad finem hu
ius ſtatus ſcōi. ¶ Scōꝫ vō id qd ptinet
Tertia ſtā Supꝛa.c. 13.
ad ſpiritūſcūꝫ/incipiēduꝫ eſt a Sadoch
quo tpe arbitramur acta vl' ꝯpleta geſta
machabeoꝝ:⁊ trāſlatio diuinaꝝ legū ad
grecos.Ex eodem aūt tpe vſqꝫ ad finem
ſcōi ſtatus gñonee.49.ideſt ſepties ſe/
ptem.Quibus cōpletis occurret qnqua
Leui.25.
geſima gñatio:in qua erit maximus iubi
leus annus.ſ. libertatis ⁊ remiſſionis ⁊
gratie:de quo in typo ſeptimi diei ſcri/
Geñ.2.
ptuꝫ eſt in libꝛo geneſeos.Bñdixit deus
diei ſeptimo/⁊ ſacrauit illum : qꝛ in ipſo
ceſſauerat ab omni ope ſuo qd patrarat.
Jgit ⁊ ſm hāc rationem occurrit miro
modo ſeptenarius numerus/ſepties re/
uolutus.i. q̄dragenari⁹nonus numeus:
qui ⁊ ipſe eo mō quo ⁊ ſeptenarius perti
Eſa.xj.2
net ad ſpiritūſcūm/ꝓpter ſeptem mune
Math.5. vt ſupꝛa.
ra gratiaruꝫ:qbus idem ſpūs repleuit oꝛ
bem terrarū:⁊ repleturus eſt adhuc ple/
nius in tpe illo beato:vt cuꝫ venerit ille
ſpūs veritatis/doceat nos oēm veritatē.
Jnitium greco.
Jnde eſt ꝙ populus grecoꝝ/qui electus
eſt ad imaginem ſpūs ſci ſeptē hebdoma
Jnitium Lati.
das vſqꝫ ante paſcha/ſacro dedicauit ie/
iunio:populus latinus minus q̄ꝫ ſeptē.
Nimirum qꝛ ſenarius numerus ſpāliꝰ
aſcribit filio ob pfectionez laboꝛis:ſepte/
narius ſpūiſancto ꝓpter ſeptem munera
gratiaruꝫ ipſius.Et bn̄ in eodem tpe la/
Jn miſſali romano.
tinus populus obmiſſis canticis letitie/
canticis doloꝛis.i.tractibus vti ꝯſueuit.
Grecoꝝ vō populus allīa ſine itermiſſio/
ne decantat:qꝛ ⁊ filius dei pꝛo ſalute mū
Math.16
di triſtitiam paſſionis ſuſtinuit:⁊ accipe
Mar.8.⁊
crucem ſuā ⁊ ſequi ſe ꝓpꝛijs diſcipulis in
Luc.9.
v̄tute mādauit:⁊ ſpūs ſcūs qui eſt gau/
Quadra/ genarius nūo ꝑtinet ad filiuꝫ ⁊ qnq̄gene/ narius ad ſpūm.
dium dei illos quos replet/exultatione
demulcet.Jgit apte liquet:ꝙ ⁊ quadra/
genarius numerus ſub eodem tpe ptinet
ad filiuꝫ dei:⁊ qnquagenarius ad ſpiritū
ſanctum.Alter.ſ.completus a dñica pꝛi/
ma quadrageſime:alter a dñica qnquage
ſime vſqꝫ ad paſcha:qꝛ ſicut filius ⁊ ſpūs
ſanctus ꝓcedūt ab vno patre:ita hoc tē
poꝛe gratie qd datuꝫ eſt latinis ⁊ grecis:
ſicut filius ſua coꝛpoꝛali pſentia/ita ſpūs
deſcenſione mirifica ꝯſecrauit:quatenus
ſicut ambo ſimlr ſunt ab vno patre:ita ſilr
In ſymbo lo apoſto/ loꝝ Nice. Atha.⁊ xj.d.1.
duaruꝫ gētiuꝫ opent ſalutem.Uerum qꝛ
idem ſpūs a filio quoqꝫ dei ſine fine pꝛo
cedit/duplicatuꝫ eſt myſterium qnqua/
genarij numeri/ſuccedēte illo ſacramēto
dierum numero:qui ꝯſumatus eſt a pa/
ſcha vſqꝫ ad pēthecoſten:in cuius ſacro
tempoꝛis gaudio greci cōueniunt ⁊ lati/
ni.Significat enim idem tp̄s tertium il/
lum ſtatuꝫ felicitatis extreme:in quo cō
ſumata ſexta etate mūdi que plena eſt la/
boꝛib⁹ ⁊ erūnis. Relinquet ſabbatiſmus
Ad He/ bꝛeo.4.
populo dei ſicut Apl's ait:qui.vꝫ.⁊ ſab/
batiſmuꝫ ſimul cuꝫ etate ſexta:ſicut ſupꝰ
iam diximus initiatus eſt. Cap.5m.

S J pꝛeſcripta diligētiuꝫ ꝯſide/
rare libet/terminus pꝛime ⁊
ſecūde arboꝛis in ſexagenaria
gñatione / aut circa ſexageſi/
Supꝛa tracta.1.
mam regrēdus eſt terminus tertie arbo
ris in ſeptuageſima . Aut ſi tpa in qbus
arboꝛes ipſe ceperūt ꝓferre ramos ſuos
obmiſſis initialibus gñonibus ꝯſideran
da ſunt.Terminus qdem ꝑme ⁊ ſcōe ar
boꝛis regrendus eſt in gñone 42a.termi
nus vō tertie in 49a.Cauſa vō huiꝰ diſ/
Augu.in homel.ſr Math.5. d.c.9.pꝛi mi ſentē.⁊ pꝛime ad Coꝛ.3. d.x.pꝛimi ſen.
ſimilitudinis ſupius dicta eſt.Pater ſiq/
dem impoſuit laboꝛez legis/qꝛ timoꝛ eſt.
Filius impoſuit laboꝛem diſcipline/qꝛ ſa
pientia eſt.Spūſſanctus exhibet liberta
tē/qꝛ amoꝛ eſt.Ubi enim timoꝛ ibi ſerui/
tus:⁊ vbi magiſterium/ibi diſciplina : ⁊
vbi amoꝛ/ibi libertas.Uerūtamē qꝛ vna
eſt volūtas ⁊ opatio trium:⁊ a patre da/
ta eſt hoibus libertas/qꝛ pater eſt:⁊ a fi/
lio data eſt/qꝛ frater eſt:⁊ a ſpūſcō ediuer
ſo impoſita eſt ſeruitus bone actionis:qꝛ
ſcꝫ ochoꝫ. ioas ⁊ ama ſias : vt pꝫ 4.reg 8. xj 14. 2.Eſd.2.
ipſe timoꝛ ⁊ ſapia eſt.Jnde eſt qd in pꝛi/
mo quoqꝫ ſtatu obmiſſis tribus illis ge/
nerationib⁹/quas obmittit Mattheus.
Jbi data eſt libertas iudeis reedificandi
muros hierlm/vbi qnquageſima gñō cō
ſumationem accepit . Sed ⁊ nūc in fine
ſecundi

Nota ꝙ li bertas ſpi/ rit⁹ eſt vita aplica que in btō Frā ciſco reno uata eſt.
ſecundi ſtatus ſimilem libertatem dan/
dam fidelibus expectamus:cōpletis ab
abiud filio çoꝛobabel gñonibus qnqua/
ginta.Hic quoqꝫ manifeſte oñdit ꝙ ⁊ pꝛ
⁊ filius exhibent fidelibus libertatē:⁊ ſi
nō ſine cā dictum ſit/vbi ſpūs dñi ibi li/
bertas.Quia vō ⁊ is qui diligit timet/ne
ſecūde ad Coꝛ.3. Eccle.2.
foꝛte eum quē diligit ſupba libertate of/
fendat:ac p hꝫ qꝛ ſtudet ⁊ ipſe agere ope/
rib⁹ charitatis qūo placeat dilecto ⁊ di/
ligenti nō eſt vſqꝫquaqꝫ amās liber in hꝫ
exilio a laboꝛe:ſed ſeruus ⁊ ipſe dño ſuo
in ſpū libertatis.Dicit enim Apl's.Qui
pꝛime ad Coꝛ.7.
enim in dño vocatus eſt ſeruus/libertus
eſt dñi.Quia eniꝫ nō mō libertas amoꝛiſ
verūetiam ſeruitus boni opis ex charita
te ptinet ad ſpūm ſcūm : ita eſt tertium
opus qd diximus ꝓpꝛietate myſterij p/
tinere ad ſpūm ſcūm diſſilr ſm aliqd a
ꝑmo ⁊ 2°numero gñonū:vt tn̄ in eo ſm
aliqd ēt q̄drageſimi ſcōi numeri pfectio
venerāda ſeruet:q̄tenus eiuſdē incremē
tis videat ſurgere ſm aliqd 3a arboꝛ qb⁹
⁊ due ꝑme:ſm vō aliqd ēt duas pꝛimas
excedat tanq̄ꝫ ſi ipoſito fine petro ⁊ pau
Quid ſi/ gnificat p Joā. vide hūc ſuper Hiere. Mat.3.⁊ Marci.1. ⁊ Luc.3. ⁊ Joā.1. Act.2.
lo de ſolo Joāne dictum ſit/ſic euꝫ volo
manere donec veniam. ¶ Ut eniꝫ trib⁹
imaginibus oñdi voluit ſpūſſanctus/qn̄
dei filius venit in mūduꝫ:hꝫ eſt in ſpecie
colūbe:in ſpē inſufflati aeris/⁊ in ſpecie
ignis:ita opꝫ trinuꝫ aliqd oñdere in ope
ſuo.Quatenus in pꝛimo oñdat ſilitudo
ꝑmi opis : in 2°ſilitudo ſcōi:in 3° ꝓpꝛie/
tas quedā/cui nulla eque ſit cōpatio:⁊ tn̄
a ſilitudine ꝑmi ⁊ ſcōi nō diſcedat.Siq/
dem in exoꝛdio ꝑmi ſtatus ⁊ in exoꝛdio
ſcōi 3a ipſa ſilitudo ꝓceſſit : q̄tenus vni/
foꝛmitas figurarū in trib⁹ tpibus cōcoꝛ/
diter appereret:q̄ꝫuis ſm rei veritatem ſi/
gnificatū ꝑme oñſionis dari opoꝛtuerit
Ge.49.⁊ inde. Et Exo.1.⁊ infra. Nū.27. ⁊.1. Nū.14. ⁊ Deut.1. Joſue.3. ⁊.4.
in ꝑmo ſtatu/ſigñatuꝫ ſcōe in 2°/ſignifi/
catuꝫ tertie in 3°.Uerbi grā.Jn exoꝛdio
ꝑmi ſtatus agit ꝑmo de.xij.patriarchis
⁊ eoꝝ que acciderūt ipſis ⁊ filijs ſuis in
diebus eoꝝ:in 2° de.xij.pꝛincipibus qui
coꝛruerūt in deſerto:⁊ de his que accide
rūt iſrael in diebus eoꝝ:in tertio de.xij.
pꝛincipibus qui ingreſſi ſunt terram re/
pꝛomiſſionis : ⁊ eoꝝ que acciderunt in
diebus eoꝝ.Et hoc qdem ſm litteram.
Secūdum vō ſignificatum/pꝛimū hoꝝ
cōſumatuꝫ eſt in pꝛimo ſtatu:in quo po/
pulus ille puerilis adhuc pꝛo tēpoꝛe ve/
luti in egypto poſitus carnalr vixit.Se/
Act.2.3. ⁊.4. Act.14.
cundum ꝯſumatuꝫ eſt in ſcōo:in quo fi/
delis populus egreſſus eſt de ſynagoga
cū apoſtolis/ac ſi de altera egypto/vt per
multas tētationes ⁊ pericula coꝛpoꝝ p/
ueniret ad regnuꝫ dei.Tertiuꝫ ꝯſumabi/
tur in tertio ſtatu:in quo fidelis poplus
pſal.127.
itraturus eſt in requiem/vt videat bona
hieruſalem cūctis diebus vite ſue.Qua
in re ſolerter ituenduꝫ ꝙ.xij.patriarche
veraciter ptinēt ad pꝛimū ſtatum:vtpo/
te per quos diſſeminatuſ eſt populus he
Nūi.32.
bꝛeoꝝ/de quo ⁊ natꝰ eſt Chꝛiſtus . Duo/
decim vō ꝑncipes qui coꝛruerūt in deſer
to/imaginem tenuerūt aplo'ꝝ:qui ēt in/
greſſi ſunt terrā ꝓmiſſionis/eoꝝ qui fu/
turi ſunt in exoꝛdio tertij ſtatus/p quos
Eſa.x.
⁊ iudeoꝝ ppl'us ꝯuertet ad deuꝫ. ¶ Jn
exoꝛdio vō ſcōi ſtatus ꝑmo loco agit de
xij.apoſtolis ⁊ ſocijs eoꝛūdem:qn̄ electi
Math.x
ſunt a dño/⁊ dictū eſt eis in viam gētiuꝫ
ne abieritis ⁊ in ciuitatem ſamaritanoꝝ
ne itraueritis:ſed potiuſ ite ad oues que
Act.13.
perierūt domus iſrael . ¶ Scōo agit de
eiſdem apoſtolis:qn̄ pꝛeeuntibus Pau/
lo ⁊ barnaba egreſſi ſunt de iudea ⁊ trā/
ſierūt ad gentes:vt cōplerent iuſſuꝫ dñi
Matthei vltimo.
poſt reſurrectionem dicētis.Jte docete
oēs gētes/baptiçātes eos in noie pꝛis ⁊
Act.2.
filij ⁊ ſpirituſſancti:hoc eſt poſt reſurre/
ctionem ſuā:qn̄ ⁊ miſit illis ſpiritūſan/
ctum/vt doceret eos omnem veritatem.
¶ Tertio cū iam ꝓpe cōſumata eſſet in
Act.19.
aſia pꝛedicatio Pauli/introducunt.xij.
viri qui repti ſunt in vꝛbe epheſi in qua
fundata eſt pꝛima eccleſiaruꝫ ſeptem per
manuꝫ impoſitionē Pauli acceperūt ſpi
ritūſanctum/vt loquerent linguiſ ⁊ ma/
gnificarēt deum.Et hoc qdem ſm litte/
ram.Secūduꝫ vō ſignificatuꝫ vocatio il
la pꝛima apoſtoloꝝ ſignificat vocationeꝫ
patriarcharum ⁊ ꝓphetarum : quoꝛum
pꝛedicationis ſtudia voluit deus a ꝑnci/

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

pio coartari in pp̃lo iſrael/donec veniret
plenitudo illa tẽpoꝝ/in q̃ reſurgẽs xp̃s a
mortuis mitteret ap̃los ceteroſq; fideles
p̄dicare euãgeliũ oĩ creature:quoꝝ vica
rij vſq; ad p̄ns p̄dicare nõ deſinũt:quo/
uſq; cõpleaẽ tp̄s illud qd̃ ſigniaẽ in q̃dra/
ginta annis/q̃bus manſit pp̃ls in deſerto.
In illis aũt.xij.viris q̃ p manus impõnẽ
Pauli acceperũt ſp̃mſanctũ:⁊ h̃ in illa
ciuitate vbi vixit lõgo tp̄e ⁊ genuit Joan
nes/deſignaẽ illi vltimi predicatores per
quos reliquie iudeoꝝ ↄuertenẽ ad dñm.
¶ In exordio eni tertij ſtatus/ſiẽ aliqd
inchoatũ eſt in aliquo ordie monachoꝝ/
q̃ hactenus laborãtes in egypto:⁊ velut
in ſynagoga iudeoꝝ fecerũt qd̃ potuerũt
ſm ea que acciderũt in exordio p̄mi ⁊ in
exordio ſcd̃i.Eteni illud faciẽtes multi/
plicati ſũt nimis:ſed tñ q: egyptijs ⁊ he
breis iudeis ⁊ xp̃ianis lõga ſocietas eẽ nõ
põt:imo q: neceſſe eſt vt reuertaẽ predi/
catio euãgelij ad populum h̃ vſq; incre/
duluz exquo primo manauit.Nõ eſt am
plius faciẽda mora in egypto:ſed traſeũ/
dum in deſertuz/vt ibi ſacrificemus deo
ſacrificiuz laudis:ne forte ⁊ nos inolua/
mur cũ egyptijs perituris:⁊ ſupueniat
in nos hora tẽtationis que vẽtura eſt in
orbem vniuerſuz tẽtare habitãtes in ter
ra.Opz ergo mutare vitã:q: mutari ne/
ceſſe eſt ſtatuz mũdi:vt q̃ſi per trãſitum
deſerti pueniamus ad illã regem dei nr̃i
quã intrare nõ ſunt digni qui nõ credũt
dicẽtibus:qui loquẽtes de fine mũdi/pu
tãt oĩno deinſanire. Opz aũt nos h̃ ipſa
que dicimus aliq̃bus ſignificare figuris:
vt diſcat lector:per tria ſignificãtia vnuz
cape ſignificatũ:⁊ quãta iter vtrũq; dif
ferẽtia ſit:ne aut verbo ſignificãtis rei ſi/
gnificatuz diruat:aut in re ſignificata ſi/
gnificãs admiſcẽdo ↄfundat.Nec putã/
dum ↄtrariuz verbis ſupraſcriptis q̃bus
diximus e duobus ſignificãtibus vnũ p/
cedere ſigñatũ:q: iſtud vt ſciẽtib' loquoꝛ
ptinet ⁊ ad Alpha illud ad ω.Nimiruz
q: ⁊ veruz eſt a p̄re ⁊ filio p̄cedere ſp̃m
ſcũm:q̃ eſt verus deus ſic p̄r ⁊ fili' ⁊ vex
eſt a p̄re ⁊ filio ⁊ ſp̃uſcõ dona p̄cedẽ graꝝ

Mar. vltimo. — Nũ. 14. ⁊ 31. — Act. 19. in epheſo. — Eſa. 10. — Vt.s. Anno. abbas hilario ⁊c. — Nota. — In ſymb° ap̃loꝝ.i.3 d.25. ⁊ in ſymbo° niceno in decret.15.d. c.canones ⁊ Atha.

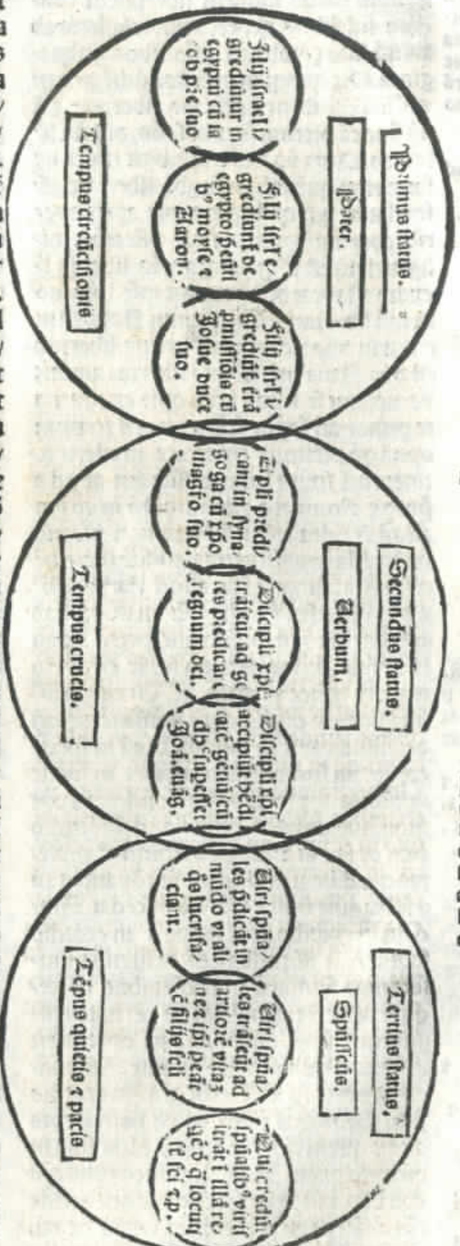

De. 46 — Exo.14 — Joſ.13 — Mar.6 ⁊ Lu.9 — Matt. vlti°. ⁊ Marci vlti°. ⁊ Act.13 — Act.8. ⁊ 13. hic Jo. euãge. ſeptẽ eccleſijs q̃ ſunt in aſia ſcribit apocal.1.

Capitulum 6m.

EX his que notata ſunt in hac
figura apertiſſime liquet:q̃
tria ſignificantia tendunt ad
vnuz ſignificatũ:⁊ ter tria ſi/
gnificãtia ad trinum ſignificatũ.Vbi ⁊ il
lud diligẽtius notari opz:q̃ ſm hãc rõ/
nem.xij.patriarche ad initiuz ptinẽt pri
mi ſignificati.i.operũ primi ſtatus:⁊.xij.
apoſtoli ad initiuz ſcd̃i ſignificati.i.ope/
rum ſcd̃i ſtatus:⁊ nihilominus.xij.quos
manifeſtãdos extimo cuz venerit helyas
ad initiuz tertij ſignificati.i.operuz ter/
tij ſtatus.Ceteri v̾o h̃ eſt.xij.principes q̃
ceciderunt in deſerto ⁊.xij.qui intraue/
rũt in terraz p̄miſſionis/necnõ ⁊ illi.xij.
qui acceperunt ſpiritũſcũm per manum
Pauli tñ in cõcordia vel myſterio ma/
nẽt.Ad hoc.ſ.vt per eos futura dei opa
noſcerenẽ.Sed ⁊ illud vigilãter obſerua
q̃ xij.patriarche hñtur clari in egypto
vbi ⁊ mortui ſunt.xij.ap̃li poſtq̃ egreſſi
ſunt a ſynagoga clari habiti ſũt in deſer/
to gẽtiliũ/qui m̃ltis fuerũt apud iudeos
ↄtumelijs affecti. Qui v̾o futuri ſũt oĩ/
no futuri ſunt in fine ſcd̃i ſtat' p̄cedentib'
alijs myſterijs ptinẽtib' ad initiũ ipſius
tertij ſtatus:vt per h̃ ſinguloꝝ triuz p/
prietas ſanius itelligatur:⁊ concordie ſi/
militudo in primis ⁊ vltimis teneatur.
Verbi grã:duodecim fore diximus pa/
triarchas filios Jacob qui itrauerũt cuz
ipſo in egypto.xij.principes/qui deſece/
rũt in deſerto:duodeciz qui itrauerũt in
terraz p̄miſſionis.Dicimus.xij.patriar
chas deſignare omnes patres.xij.tribuũ
quoꝝ ipſi fuerũt vſq; ad finem primi ſta
tus:hoc eſt vſq; ad chriſtuz. Duodecim
principes qui ceciderũt in deſerto cum
his qui egreſſi fuerũt ex egypto.xij.apo
ſtolos cum ſucceſſoribus eoꝝ quoꝝ ma/
net tẽtatio ⁊ ruina coꝛpoꝝ vſq; ad finem
ſcd̃i ſtatus. Duodecim principes qui in/
greſſi ſunt terram p̄miſſionis/patres ter
tij ſtatus:quoꝝ p̄mi erũt.xij.qui oẽs vi/
ſuri ſunt illam pacẽ/quam p̄miſit deus
diligẽtibus ſe.Igiẽ ſm ſignificatuz ⁊.xij
principes/qui corruerũt in deſerto reſpi/
ciunt ap̃los ⁊ ſucceſſores eoꝝ:⁊ duode/
cim viri qui ingreſſi ſunt terram p̄miſ/
ſionis reſpiciũt duodecim viros poſt tẽ/
pus hoc nõ longe futuros. Quia v̾o ſm
cõcoꝛdiam tria illa praua tpa p̄ncipij pri
mi ſtatus/tria exigent tpa p̄ncipij ſcd̃i/⁊
tria nihilominus p̄ncipij tertij:ſicut no
tatuz eſt in preſcripta figura. Perfecta ⁊ Supra.
ſereniſſima rõ exigere viſa eſt vt ⁊ primi
xij.p̄ncipes ⁊ patriarche in p° tpe princi
pij primi ſtat' p̄ducerenẽ ad lucez:⁊ me/
dij.xij.i.ap̃li in 2° tpe principij ſcd̃i clari
in gẽtib' hẽrenẽ:⁊ vltimi duodeciz in 3°
tpe principij tertij reuelãdi ſunt:quate/
nus eadem opa ⁊ cõcoꝛdia lr̃e ⁊ myſte/
rio ſp̃us cõueniret.Nec laborioſe prolata
ſunt/fructuoſe digeſta:ne forte cum ↄcoꝛ
diam ſcripturarum arboꝝ aſſignare cepe/
rimus ſub pari numero gñationuz con/ S.c.22.p̄mi trac.
coꝛdia.xij.principum in ſimilis ſtatibus
exigaẽ:⁊ nõ potius vt ſupra notatum eſt
vnũq̃dq; in loco ⁊ in oꝛdine ſuo.Igitur
ſolutis modis ⁊ vndiq; ppulſis obſtacu/
lis locus eſt vt duaruz arboꝝ figuras
quaruz ſilitudo mira eſt deductas in ſe/
riem gñationibus vniformiter depinga/
mus:quatenus dum eas eſſe ſiles cerni/
mus/vtutem cõcoꝛdie ſentiamus. Sane
tertie arboꝛis ſilitudo nõ poteſt eatenus
aſſignari:q: tñ ſm operũ ſilitudinem ſi/
milis eſt duarũ/ppter illa tñ que ſupius
dicta ſunt numerũ ⁊ terminum gñonuz
excedit. Sed pro eo qd̃ ita tertia arboꝛ
a duabus miro mõ p̄cedit.A prima.vz.
⁊ ſcd̃a cõplentes pariter duos ſtatus.i.ſi/
miles ſcõm ⁊ tertiuz. Videẽ ſm aliquid
hẽre cõcoꝛdiam ad ſe: ſm v̾o aliquid ad
ipſam primã ⁊ ſcd̃am:q̃ q̃dem itellectu
animi aliquatenus capi põt: figuris aũt
cõpetentibus aut vix aut nullatenus da
ri põt. ¶ Igiẽ in prima ⁊ ſcd̃a linea ↄſi/
deranda ſunt vniformiter quattuoꝛ tpa:
ex q̃bus maxime colligiẽ vniuerſa ↄcoꝛ/
dia:hoc eſt circa ipſam gñationem vige/
ſimaſcd̃aꝫ ⁊ quadrageſimãtertiã/in fine.
Porro tertia linea duplicanda eſt/ſicut
ſupra notauimus:vt q̃ſi ex duabus p̄ce/
dens ad ſeipſam/cõcoꝛdiam monſtretur

Gen.49. ⁊ 50. Matt.x. ⁊ Luc.6. — Mala.4. Nũ.27. ⁊.14. ⁊ Deut.1. Joſue.3. ⁊ 4. Act.19. — Gen.49. E.o.1. — Act.5. ⁊ 7 — Gen.46. — Eſa.64.

Universidad de Deusto Biblioteca

habere. Quāuis ſi ſolum ex ea tenere li/
bet qđ ptinet ad tertium ſtatū: ſumpto
dūtaxat initio a ſcō Bñdicto plimā cō/
cordiam hēat cū pma/plurimā cū ſcđa
excepto q pp illa q̄ dixim⁹ excedit nūeri
q̄ātitatem. Caplm 7m.

Radix prime arboris adam/ra
Gene. 1. dix ſcđe ozias. Uterqȝ bonus
ſcđi para/ a pncipio: vterqȝ puaricādo
li. 27. effectus eſt reus: nec tñ vſqȝ
ad deſperationē ſalutis. Ille enim vſur/
Gene. 3. pauit vetitum vt videret eē in numero
deoꝝ: iſte temerauit in habitū: vt eēt in
ſcđi para/ nūero ſacerdotū. Nā ⁊ ille occurrit in le
li. 27. praȝ luxurie: iſte in penā alephātie: adeo
vt vterqȝ eiect⁹ eſſet de loco ſcō. Ille .ſ. de
hiſdem lo paradiſo/iſte de tēplo. Et hoc qdem ſm
cis. cōcordiam. ¶ Scđm vo ſpūalem itelle
ctum/vterqȝ ſignificat xp̄m Jeſum: qui
Jn. 3. ſen. cū ſit verus deus ⁊ verus ſacerdos: pro
⁊ ad hebr. ſimilitudine tñ carnis peccati extima/
4. ⁊. 5. c. tus eſt a poplo quaſi leproſus ⁊ pcuſſus
Eſa. 53. a deo ⁊ humiliatus: vñ ⁊ extra vrbē du
Ad hebr. ctus eſt ad locū ſupplicij: vt ſolueret ibi
13. debitum peccatoris ⁊ leproſi: imo totius
Eſa. 53. humani gñis: pph̄a atteſtante qui dicit.
Ipſe aūt vulneratus eſt pp̄ter pctā no/
ſtra: ⁊ attritus eſt pp̄ter ſcelera nr̄a. Di
ſciplina pacis noſtre ſup eū: ⁊ liuore ei⁹
ſanati ſumus. A radice aūt ſua vtraqȝ ar/
bor vſqȝ ad 21am gñationem ita erecta eſt
in ſublime: vt amputatis hincinde ramis
⁊ quaſi ſpurijs/a radice ꝯpulſis/ſolus nu
dus ſtipes feſtinaret ad fructum. A 20a
Geñ. 46. aūt ſcđa gñatione ab adam/iacob patriar
cha fuit: pater vtriqȝ ſm carnē .xij. pñar/
charum. 22a ab Ozia Chriſtus/pater ſm
Matth. x ſpūm duodecim aploꝝ. Preceſſerat Ja/
Gene. 25. cob/habraam ⁊ iſaac/xp̄m Jeſum: zacha
⁊ circa. rias ⁊ Joānes baptiſta: vt tam in veteri
Luc. 1. q̄ȝ in nouo teſtamēto vniuerſa que ſecu/
tura erāt magna opa dñi ſignū precede
ret trinitatis/ſine qua nihil bonū eſt: per
quā in ſuis ſtatibus vniuerſa conſiſtunt.
Quāta vo ſit cōcordia iter habraam ⁊ za
chariam/iter iſaac ⁊ Joānem baptiſtam:
inter Jacob ⁊ hoiem xp̄m Jeſum: inter
duodecim patriarchas ⁊ duodecim aplos

ſuperius in hoc opere dictū eſt: deinde
ex eiſdem patriarchis pceſſerūt duode/
cim tribus: ⁊ ex duodecim aplis duode/ Nūi. 1. ⁊
cim pncipales eccleſie. Facta eſt diuiſio vt bartho/
iter decem tribus ⁊ tribū iuda: facta eſt lomeus i/
⁊ inter grecos ⁊ latinos. Quadrageſima diam alij
aūt tertia gñatione ab adam egreſſi ſunt egyptum.
aſſyrij a finibus ſuis: ⁊ ceperūt depopu/ tertij regū
lari decē tribus iſrael: aliam .ſ. poſt aliam 12.
vſqȝ ad gñationē 46am. a iacob aūt 25a. q̄rti reguȝ
Eodem mō gñatione q̄drageſimatertia 15. 16. 17.
ab ozia egreſſi ſaraceni de finibus ſuis ce
perūt depopulari eccleſias grecoꝝ: alias
ſcȝ poſt alias vſqȝ ad gñationē ab ozia q̄/
drageſimāſextā ab icarnatiōe vo dni 25a.
Uigeſima vo qnta gñone a iacob pualē/ Jn Eze/
tib⁹ aſſyrijs defecit regnū ſamarie: ⁊ re/ chia rege
māſit tm̄mō regnū iuda. Uigeſima qnta eſt termi/
gñone ab incarnatiōe pualētib⁹ ſaracenis nus ⁊ in
in aſia ⁊ obſidētib⁹ ꝯſtātinopolim pdide/ zacharia
rūt ꝯſtātinopolitani Romanū impium: papa.
qđ tūc vſqȝ tenuerāt p duodecim ferme q̄rti reguȝ
gñationes: ⁊ remāſit tm̄ impiū Roma/ 17.
nū in latina eccleſia. Ab adam aūt gña/
tionibus ſexagintatribus. q̄draginta vo
⁊ duobus a Jacob patriarcha/prima ar/
bor que inchoata eſt ab adam q̄ȝtum ad
vetus teſtamētū/ꝯſumationem accepit.
Sed nūc ab Ozia rege vſqȝ ad preſens/
parum ſupeſt: vt cōpleat numerus gña/
tionum ſexagintatriū: ⁊ ab ortu ſaluato
ris q̄dragintaduarum. Sicut aūt a Joā/
ne baptiſta ꝯſumatis veteribus apparue
rūt noua: ita ⁊ nūc vetera extimāda ſunt
que tranſierūt vſqȝ mō reſpectu nouoꝝ
que faciet dñs ſup terraȝ. ¶ Porro due
gñationes vltime que excedūt q̄drageſi/
mam pfectionem/ſiue in veteri teſtamē/
to ſiue in nouo/inter vtraqȝ tpa accipien
de ſunt: ⁊ veluti collimitātes veteribus
⁊ nouis: q̄tenus in eis principiū ſit ⁊ fi/
nis: vtpote Joāne baptiſta ⁊ hoie Chri/
ſto Jeſu. ¶ Scđm ſpūalem intellectum
habraam iſaac ⁊ iacob ſignificāt trinitatē
⁊ multo dignius zacharias Joannes ba/
ptiſta ⁊ hō xp̄s Jeſus. Quare aūt vnus Jn ſymb⁹
habraam aſſūptus eſt de cognatione ſua aploꝝ. 25.
vnus quoqȝ iſaac ⁊ vnus iacob: niſi quia d. tertij. ⁊
vnus i ſymb⁹ ni/

ceno in de vnus eſt deus pater/vnus filius/vnus
cre. 15. d. ſpūſſanctus? Si enim plures eſſent filij
c. canonice de natura patris/⁊ plures ſpūſſancti de
⁊ Atha. ⁊ nā patris ⁊ filij: non vnus filius habrae:
in p°. d. 2 non aūt vnus Jacob extimaret in here/
dem ſed plures. Sed q2 vnus eſt dei fi/
Gene. 21. lius ⁊ ſpūſſanctus/datus eſt habrae vnus
Gene. 27. iſaac in heredem: iſaac aūt vnus Jacob.
Luce. 1. Datus eſt zacharie vnus Joānes: ioanni
vice filij dict⁹ eſt Chriſtus: vt vnus iſaac
queadmodū ⁊ vnus Joānes deſignaret
Mat. 1. ⁊ vnigenitū dei: ⁊ vnus iacob ⁊ vnus hō
Lu. 1. ⁊. 2 chriſtus Jeſus natus in terra ſine patre/
vnū ſpiritūſanctum. At Jacob nati ſunt
duodecim patriarche: xp̄o duodecim apo
Geñ. 46. ſtoli: q2 per gratiam ſpūſſancti plures fa
Matth. x cti ſunt filij dei qui erāt extranei per na/
turam. Duodecim vo tribus ⁊ duodecim
eccleſie ppagate ſunt ex pñarchis ⁊ apo
ſtolis: q2 duodecim ſunt turbe ſanctorū
que pficiunt numeros ciuitatis ſuperne:
preter turbam illā magnā quā dinume
Apoc. 7. rare nemo poteſt. Ut enim turbe ipſe ſan/
ctoꝝ deſignant in ramis: ita in plenitudi
ne vtriuſqȝ arboris turba illa magna quā
dinumerare nemo poteſt. Nimirū q2 ⁊
vna tribus gemina fuit hȝ eſt Joſeph: vt
Nūi. 1. duodecim manētibus in circuitu: vna .i.
iuda q̄ſi aliarū mater obtineret impium.
Sed locus eſt dicere aliqđ de tertia arbo
re/que habet cōcordiam ad ſemetipſam:
q̄uis ⁊ a duabus reliqs nō diſcordet: q2
⁊ ſi excedit numerū gñationū: a ꝯcordia
tamē opeꝝ/vt ſupra iam diximus/nō
diſcordat. Caplm 8m.

Circa finem regni Aſa regis
iuda: qui fuit ſextuſdecimus
a Jacob patriarcha facta eſt
q̄rti reguȝ mentio de Helyſeo pph̄eta:
19 ⁊ circa finem gñationis que
fuit ſextadecima ab incarnatione dñi cla
S. Greg. ruit ſcūs Bñdictus/cū adhuc eēt puer
in dialogo haud minus clarus in miraculis in po/
q̄rti reg. 6 pulo chriſtiano/q̄ȝ ille in pplo iſrael: pre/
fuit ille filijs pph̄etarū qui erāt in hie/
3 Reg. 2. rico ⁊ ſecus fluenta iordanis: iſte duode/
Reg. vbi cim monaſterijs ſecus ſtagnū ſiue fluuiū
ſupra. qui ſub lacus vocabulo dictus eſt. Cōſu

maris aūt ab Aſa gnātionibus 21a orta eſt
in iuda religio phariſeoꝝ/laudabilis q/
dem in fide/nec minus in obſeruatione
mandatoꝝ/niſi eam obcecaret in aliqb⁹ Matth. 21
ſupbia ſua: vt offenderet in lapidem of/ 22. 23. c.
fenſionis: ⁊ comederet antiquoꝝ patrū
opera: vt preſentium funditus ꝯfutaret.
Ex illoꝝ tñ numero fuerat Nicodemus Joā. 3.
ex illoꝝ gamaliel ⁊ aplus Paulus: ⁊ alij Act. 15.
multi qui crediderunt/lȝ nōnulli eoꝝ ⁊ Act. 23.
poſt fidem ꝯtra fidem ptinaciter agerēt Act. 5.
poſtponētes mādata dei pp̄ter traditio/
nes ſuas. A gnātione quoqȝ 16a incarna/
tionis dñice: ſub qua cepit clareſcere ſan
ctus Bñdictus vſqȝ ad gnātionem vi/
geſimāſextā. Quib⁹ ꝯſumatis circa finē
trigeſimeſeptime gnātionis/ꝯfortatus eſt
in galliarum partibus ordo monachoꝝ:
⁊ multos ex eo tpe habere zelatores con
tigit in obſeruatione regule ſci bñdicti.
Sed ⁊ ipos cauere opȝ/ne forte ſint aliq
iter eos/qui gloriātes de opib⁹ ſuis: q2 di Nō bñ.
uiſi eē viderent a ꝯſortio publicanoꝝ in/
currāt piculū cecitatis quo curari non
poſſint: ne ſicut tūc illis neſciētib⁹ repē/
te xp̄s venit in mūdū: ita ⁊ nūc ignorā/
tibus iſtis faciat ſpūs Jeſu aliqđ ſup ter/
raȝ. Ceterū ſi de bono agit qđ opatus eſt
dñs ⁊ tūc ⁊ nūc queadmodū de eccleſia
hieroſolymitana orte ſunt q̄ttuor princi/
pales eccleſie: antiochena. vȝ. romana/ale
xādrina/⁊ ꝯſtātinopolitana: que pus alio
noie vocabat: ⁊ ex eis alie multe: ita de ci
ſterciēſi cenobio orte ſūt plures abbatie:
quaꝝ q̄ttuor que fuerūt prime facte ſunt
matres illaꝝ: de quaꝝ cōcordia pſtante
dño loquemur in fine: q̄tenus de malo
ſuo vnuſqſqȝ timeat: ⁊ de bono ope deū
humilr glorificet. Caplm 9m

Proſequētes hucuſqȝ myſte Apoc. 1.
rium qđ ꝯtinet in alpha: lȝ ⁊ vltimo.
nō oīno tacuerimus de illo
qđ ꝯtinet in ω. Oſtēdimus
(ni fallor) ex cōcordia nume
rum ⁊ opeꝝ que fecit dñs ad laudē ſuam
nil eē otioſum in his que ꝯtinent in ſcri
ptura diuina de gnātionib⁹ ſeculoꝝ: nil
vt illud inferā vſqȝ ad vnū iota: qñqdē

Universidad de Deusto Biblioteca

tam apte liquet nõ ↄfuſe aut ſine ordine
feciſſe deuȝ opa ſua. Sed ſicut dicit ſcri/
pſal. 103. ptura: Oīa in ſapientia feciſti dñe: reple/
ta eſt terra poſſeſſione tua. Nũc aũt locus
eſt vt agamus de myſterio qḋ cõtinetur
in ω. ſm̃ qꝫ duo ſunt teſtamenta: ex qui
bus vnus ītellectus ſpecialis procedit.
Oportet autem nos iterum ab Adam ⁊
ab Oçia rege iuda: quatenus ex duobus
parietibus vna tela texatur. Differt aũt
iter illud qḋ ꝑtractatum eſt in ſupiori tra/
ctatu: ⁊ id quod in pſenti dicturi ſumus:
quia ibi locuti ſumus de bonis operibus
que fecit deus: hic locuturi ſumus de iu
ſtis iudicijs que fecit ipſe propter mala
opera generis humani. Sed ⁊ illud dili/
genter attende qḋ ibi oſtẽdimus termi/
nos ↄcordiarum circa vigeſimã ⁊ vigeſimã
generationẽ: hic circa decimã ⁊ decimã
oſtenſuri ſumus: vt ſicut prius quadra/
genariuȝ ſcḋm numerum deinde vigeſimũ
primũ habere locum in concordia aptiſ
ſime claruit: ita ⁊ denarium habere clare
ſcat. Licet enim terminꝰ ↄcordie in qua/
drazenario ⁊ ſcḋo numero conſtitutus
ſit: propterea tamẽ vigeſimus primus ⁊
decimus numerus in textura concordie
clari ſunt: quia vbicunqꝫ ipſi numeri in
lineis generationum occurrunt: aut ſub
ipſius aut circa ipſos aliquid aut nouorum
operuȝ aut iudiciorum ſuorum deus oipotẽs
ſignum dedit: ita vt numeros ipſos eſſe
finales: ipa quoqꝫ opera aut iuſta iudicia
fateãtur. Sed ad rem veniamus. ¶ Ab
Adã vſqꝫ ad Noe generationes. x. vt ab
Oçia rege iuda vſqꝫ ad Salathiel gene/
Gen̄. 7. rationes. x. Cõpletis ibi. x. generationi/
bus inundauit diluuium ſuper peccato/
res terre. Cõpletis ⁊ hic eiſdem numeri
generationibus facta eſt inundatio gen/
Judith. 2 3. ⁊ inde tium que ſcripta eſt in libro Judith ſup
multos populos ⁊ fuit ſimilis cauſa: ⁊
ſm̃ aliquid ſimilis pena: nimirum quia
⁊ populi aque dicte ſunt ſicut ſcriptũ eſt
Apoc. 17 in libro apocalypſis. Aque mlťe ſunt po
Judi. 13. puli multi. Ut enim tunc relige filiozuȝ
hominum: ⁊ eorum que habent ſpirituȝ
vite ſaluate a dño in ciuitate Bethulia.

Emiſſa tunc colũba ex archa/ attulit ra/ Gene. 8
muȝ oliue in ſignuȝ pacis: egreſſa hic de Judith. 7
Bethulia caſtiſſima iudith tenera q̃ſi co
lũba ⁊ vultu ⁊ gratia ſpecioſa retulit ver
bum pacis filijs iſrael: eo quod iminute
eſſent aque fluctuãtium aſſyriorum: trũ Judith. 13
cato capite oloſernis: qui erat caput forti
tudinis ⁊ virtutis eorum. ¶ Cõpletis
ab Adam generationibꝰ. xx. ⁊ a ſem filio
Noe generationibus. x. cũ eſſet Habraã Gene. 17
fere centum annorum miſſis prius duobus Gene. 18
angelis in teſtimonium ↄtra ſodomaȝ ⁊ Gene. 19
gomorraȝ ꝑcuſſiſſet cecitate habitatores
earum ꝓpter iniqtates ſuas: ad extremũ
pluit dñs ſuper illos ignem ⁊ ſulphur:
⁊ factum eſt mare ſalſiſſimum vbi erat Gene. 14
eo tempore quaſi hortus voluptatis ma/
nenſ in teſtimoniuȝ contra ipſos vſqꝫ in
preſenteȝ diem. Sed ab Oçia rege iuda Matth. 1
cõpletis generationibꝰ. xx. A çorobabel
autẽ filio Salathiel gñationibus. x. Cũ
eſſet çacharias ſacerdos ſenex ⁊ plenus
dieruȝ: miſit dñs duos angelos magnos Luc. 1.
de quorum vno dixerat per ꝓphetaȝ. Ecce
mitto angelum magnum qui preparauit
viam ante faciem tuã. De alio. Et ſtatim Malac. 3
veniet ad tẽplum ſanctũ ſuũ dominator Hic ẽ Joan. bap. ſ.
quem vos queritis: ⁊ angelus teſtamenti Chriſto.
quem vos vultis. Ad domuȝ iſrael ⁊ ad
domũ iuda: ⁊ nõ ſolum nõ recepere eos
verũetiam ↄtẽpſerunt ⁊ deriſerũt: adeo
vt iuſto iudicio ꝑcuterenť cecitate/ dicẽ/
te eodem angelo teſtamẽti. Ego in iudi/
cium veni in hunc mũduȝ: vt qui nõ vi/ Joan. 9.
dẽt ceci fiant. Sed ⁊ cãm iudicij deſigna
uit qñ ait. Uenit Joãnes neqꝫ mãducãs Luce 7.
neqꝫ bibẽs ⁊ dicitis demoniũ hẽt. Uenit
filius hominis mãducans ⁊ bibens ⁊ di
citis. Ecce homo vorax ⁊ potator vini
⁊ amicus publicanorum ⁊ peccatorum. Nec
mirum tamen ſi ceci facti ſunt ad aduen
tum ſaluatoris ⁊ Joannis baptiſte ſicut
hoies ſodome ⁊ gomorre ad viſitationẽ
angelorum/ cum eos tales eẽ in ſpũ deſigna Gene. 19
uit ꝓpheta qñ ait. Audite legem dñi po/
pulꝰ ſodomorum: auribꝰ ꝑcipite legem dei Eſa. 1.
vři pplꝰs gomorre. Jnde fuit vt deſcẽ/
deret ira dei ſup illos vt fierent q̃ſi mare
mortuum

mortuũ ⁊ ſal amarum. Nimirum qꝛ adherentes
lře q̃ occidit: ⁊ cui nlľa ineſt dulcedo ſpũa/
lis itellectꝰ ⁊ ſe ſuffocatos indicãt ab indi/
gnatione viuẽtis dei: ⁊ ipm̃ deũ eẽ terribilẽ
in ↄſilijs ſup filios hoiuȝ. Hic ꝑtermittẽda
eſt vna gnõ illarum triuȝ/ que excedũt nũeruȝ
decadorum. vȝ. 21ª tã in veteri linea q̃ȝ in no/
ua. Nõ eniȝ ſilřs cã eſt denarij ⁊ ſeptenarij
numeri ſicut nec ſilře incremẽtuȝ: ⁊ iõ tres
gnões q̃s nonies auctus ſeptenariꝰ exigit
ſexies multiplicatꝰ denariꝰ excludit. Pro/
pterea ṽo 21ª gnõ ſicut ⁊ 42ª ⁊ 63ª potiuſq̃ȝ
aliq̃ aliaruȝ ꝑtermittẽda eſt: qꝛ in trina di/
mẽſione quã oñdimus in ſingulis arboribꝰ
cũ de his ſupiꝰ agereť. Jn 21ª gnõne occur/
rit terminus ꝑme ptis: ſicut terminus 2ᵉ in
42ª. terminus 3ᵉ in 63ª decada: q̃re nõ eſt i/
cipiẽduȝ ab iſaac ſed iacob/ queãdmodũ in
42ª decada nõ eſt incipiẽduȝ ab amaſia ſed
Mat. 1 ab oçia. Eodẽ mõ in noua linea nõ eſt inci/
piẽduȝ a ioſeph/ qui dictꝰ eſt vir Marie ſȝ
a xp̃o. ¶ Jgiť a iacob vſqꝫ ad obeth patrẽ
ieſſe gnões. x. ⁊ ab icarnatiõe dñi vſqꝫ fer/
me ad tpa Diocletiani ⁊ maximiani augu/
ſtorum gnões. x. Cõpletis ibi ab adã gnõnibꝰ
ꝑmi re. gũ. 4. 30. ⁊ a Jacob pĩarcha. x. ꝑiclitatus eſt iſrľ/
ꝑualẽtibꝰ philiſteis data in captiuitate ṽtu
te eorum ⁊ pulchritudie eorum in manus inimi
ci. Cõpletis h̃ ab oçia gnõnibꝰ. 30. ⁊ a ṽbi
incarnatiõe gnõnibꝰ. x. ꝑiclitatꝰ eſt ſup̃ mo
duȝ pplꝰs xp̃ianus: ita vt ſanctuaria quoqꝫ
tradita eſſent ꝑtãti paganorum: ⁊ caderet ti/
mor magnus ⁊ hebetudo ſup oẽs fideles:
adeo vt diceret in gentibꝰ vbi eſt deus eorum.
¶ Ab ieſſe quoqꝫ vſqꝫ ad Joas gnões. x.
⁊ a Cõſtãtino auguſto/ qui paulo poſt dio/
cletianũ ſucceſſit in impio vſqꝫ ad martia/
nũ auguſtũ gnões. x. Cõpletis ibi ab adã
4. reg. x. ⁊. 13 gnõnibꝰ. xl. ⁊ a ieſſe pře David gnõnibꝰ. x.
tradirꝰ eſt iſrael in manu açael regis ſyrie:
cõpletis h̃ ab oçia gnõnibꝰ. xl. ⁊ a Cõſtãti/
Jn legẽ exalta. crucis. no auguſto gnõnibꝰ. x. eccľia orĩetalis tra/
dita eſt in manu coſdroe regis pſarũ: ita vt
ceſis pplřs ⁊ deſolatis eccleſijs ẽt crux dñi/
ca duceret in pſide. Hic ẽt ſicut diximꝰ ſup̃
ꝑtermittẽda eſt vna gnãtio: vt nequaq̃ȝ in/
4. reg. 15. cipiať ab amaſia ſed ab Oçia/ qui alio noie
dictus eſt açarias: fuit enim binomius: nec

ſine cauſa. Nimiruȝ qꝛ ab ipſo vſqꝫ ad chri
ſtuȝ duplices fuiſſe ↄſtat gñones: pro eo. ſ.
qꝫ inſertio quedã facta eſt iter noua ⁊ vete/
ra. Silř ⁊ in nouo vna gño excedit nume/
rũ decadarum: que eo mõ itermittẽda eſt quo
⁊ 21ª. Jgiť ab Oçia vſqꝫ ad ſalathiel. x. fue
rũt gnões/ ſḃ his patrũ noibus ↄſumate. Mat. 1
Oçias. Joathã. Achaç. Eçechiaſ. Manaſ/
ſes. Amon. Joſias. Joachim. Jeconias. Sa
lathiel. Jnfra iſtas. x. gñones aſſignandum
eſt myſteriũ horologij Achaç: in quo reuer
ſus eſt ſol. x. gradibꝰ in diebꝰ Eçechie: vt du
plicet numerus gñonuȝ/ ſicut ſup̃ notatuȝ
eſt. Diximus in ſupraſcriptis q̃tenus. x. iſte 25. 26.
gñones accipianť pro vigeſima: pro qbꝰ in ꝑmi tra cta. ſcḋi libri.
teſtamẽto nouo. xx. ſunt ad itegruȝ aſſignã
dũ: ita tñ vt nulla ſit dřia iter. x. ⁊ decẽ: ſed
tm̃ circa. xx. finalis cõcordia exigatur. Ut Dan̄. 5
eniȝ circa finẽ illarum gñonũ ꝑcuſſa eſt illa ve Eſa. et 13.
tus babylõ que fuit metropoliſ chaldeorum:
ita circa finẽ iſtarum ꝑcutiẽda eſt noua/ ſm̃ qḋ Hie. 50
ſcriptũ eſt in libro Apoca. ⁊ ſicut inſpirati Eſa. 21
diuinitꝰ ꝑdixere ꝓpȟe. Sed ⁊ pro illa tribu A poc. 14.
latione quã Oloſernes fecit ꝑnceps exerci Judith
tus regis aſſyriorum. Futura tribulatio illa
magna/ de qua dicit Joãnes. Calcabũt gen Apoc. xj.
teſ ciuitatẽ ſanctã mẽſibꝰ q̃draginta duobꝰ.
¶ Sequuta eſt ibi ſub eodem tpe ꝑſecutio Heſt. 3
aman agagite in diebꝰ aſſueri: ſequutura eſt
⁊ hic tribulatio cuiuſdã magni tyrãni qui
aplřs credetur antixp̃s. Reliquum aũt tp̃s Eſa. 13
poſt ruinã veteris babylonis vſqꝫ ad xp̃m
abſqꝫ gñonũ deſcriptione ꝑterijt: haud du
biuȝ qꝫ illud futurum eſt poſt ruinã babylõis
noue vſqꝫ ad ↄſumationẽ ſeculi. Licȝ enim
ſcribat euãgeliſta vndeciȝ gñones a çoroba Mat. 1
bel vſqꝫ ad xp̃m: qꝛ tñ nõ iueniunť ſcripte
in veteri teſtamẽto: ⁊ maxime qꝛ nulla opa
notata ſunt ſub diebꝰ eorum: neq̃q̃ȝ referende
ſunt ad finẽ veteris linee ſed ad ꝑnᵐ noue.
Quãuis tp̃s ipm̃ magis ad vetus teſtamẽ
tuȝ ptineat q̃ȝ ad nouũ. Nimiruȝ qꝛ ⁊ ſemi
na que iaciunť in terra/ ꝑueniũt quodãmõ
annũ ſuũ: ⁊ regnãtibꝰ adhuc regibꝰ terre nu
triunť eorum filij q ſuccedãt i regnũ. Sȝ opȝ
ſup̃ſcriptas gñones ſič fecimꝰ ſup̃ ſeriatim
notare: vt q forte minꝰ lucide itellexit q̃ di/
cta ſũt/ ex ipa ordiata deſcriptõe cognoſcãt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Gen.5.	Adam.		Oʒias.	
	Seth.		Joathan.	
	Enos.		Achaʒ.	
	Caynan.		Eʒechias.	
	Malalehel.		Manaſſes.	
	Jareth.		Amon.	
	Henoch.		Joſias.	
	Matuſalem.		Joachim.	
	Lameth.		Jeconias.	
	Noe.		Salathiel.	
Gene.	Sem.		ʒorobabel.	
x.τ.xj.	Arphaſath.		Abiud.	
	Sale.		Elyachim.	
	Heber.		Aʒor.	
	Phaleg.		Sadoch.	
	Ragau.		Achim.	
	Seruth.		Eliud.	
	Nachor.		Eleaʒar.	
Ge.21.	Thare.		Mathan.	
Mat.1	Habraam.	Iſaac.	Jacob.	Joſeph.
	Jacob.		Chriſtus.	
	Judas.		Gño.ij.	
	Phares.		Gño.iij.	
	Eſrom.		Gño.iiij.	
	Aram.		Gño.v.	
	Aminadab.		Gño.vj.	
	Naaſon.		Gño.vij.	
	Salmon.		Gño.viij.	
	Booʒ.		Gño.ix.	
	Obeth.		Gño.x.	
	Jeſſe.		Gño.xj.	
	David.		Gño.xij.	
	Salomon.		Gño.xiij.	
In lib.	Roboam.		Gño.xiiij.	
reguʒ τ	Abias.		Gño.xv.	
paral.	Aſa.		Gño.xvj.	
	Joſaphat.		Gño.xvij.	
	Joram.		Gño.xviij.	
	Ochoʒias.		Gño.xix.	
	Joas.		Gño.xx.	Gño.xxj.
	Amaſias.		Gño.xxij.	
	Aʒarias.		Gño.xxiij.	
	Joathan.		Gño.xxiiij.	
	Achaʒ.		Gño.xxv.	
	Eʒechias.		Gño.xxvj.	
	Aſa.		Gño.xxvij.	
	Joſaphat.		Gño.xxviij.	
	Joram.		Gño.xxix.	
	Ochoʒias.		Gño.xxx.	
	Joas.	Amaſias.	Gño.xxxj.	
	Aʒarias.		Gño.xxxij.	
	Joathan.		Gño.xxxiij.	
	Achaʒ.		Gño.xxxiiij.	
	Eʒechias.		Gño.xxxv.	
	Manaſſes.		Gño.xxxvj.	
	Amon.		Gño.xxxvij.	
	Joſias.		Gño.xxxviij.	
	Joachim.		Gño.xxxix.	
	Jeconias.		Gño.xl.	
	Salathiel.	ʒorobabel.	Gño.xlj.	Gño.xlij.

¶ Capitulum xm.

STatuentibus nobis hinc τ inde
duas lineas duoꝝ teſtamētoꝝ:pla
cuit nobis aliq̄ notare:que poſ/
ſent ſufficere ad faciēdam fidem
cōcordie his qui tardi corde ſunt ad credē [Lu.24]
dum in oib⁹ que loquuti ſunt ꝓphete. Ce/
tera vō in ſuis locis τ maxime in libro 4°
qui erit gñalis/nō qdē mltitudine verboꝝ
ſed collectione cōcordiaruʒ oportune dice/
mus/imitātes eos q laborāt diutius in ſuc
cidēda ſylua/vt ↄuertāt in agros: q̄tenus
cum tp̄s adeſt iaciēdis ſeminib⁹ paruq̄ʒ ſu/
ſtineāt in arādo laboris. Nunc qd̄ ſupeſt de
h libro 2° breuior ſmo pcurrat:vt ad ſequē
tis feſtinare poſſimus. Illō eni tm̄mō arbi
tror i eo ſupeſſe dicēdū:q̄ ſi cui duas lineas
iſtas curioſius ↄſiderare libet:ppēdet lr̄am
ex littera miro mō eē ꝓgenitā:litterā.ſ.ſcdī
teſtamēti de lr̄a primi:τ ex vtraq̄ʒ ꝓcedere
vnū τ multiplicē ſpūalem ac myſticū itel/
lectuʒ. ¶ Qd̄ vel adam expulſus eſt de pa [Nota.]
radiſo/vel oʒias de tēplo pro peccatis ſuis: [Gen.3]
preter illud quod diximus de dño ieſu qui [ſcdi pa/]
reputatus eſt cuʒ iniqs pro ſilitudine car/ [ral.27.]
nis peccati ſigñabat iudeoꝝ pplm expellē [Eſa.55 τ Mar]
dum de loco ſcō pro reatibus ſuis. ¶ Qd̄ [ci.15.τ]
inundauit diluuiuʒ τ exercitus gētiuʒ ſup [Lu.22]
pctōres terre: relique vō ſaluate ſunt in ar/ [Nota.]
cha:τ in ciuitate bethulie/deſignat circa fi [Gen.9]
nes ſeculoꝝ/ad quos ipſi deuenimus/opor [Judith]
tere inundare multitudinē gētiuʒ ſup ter/ [13.]
rā ꝓpter pctā:ſaluari vō reliqas in artitu/
dine ſpūalis eccleſie/donec egrediaṫ ex ea
colūba:aut q̄ſi altera iudith ſpūalis quedā
turba iuſtoꝝ ad predicāduʒ verbū dei:que
reuerſa nūciet pacē dādā veloci⁹ ſup terrā. [Nota.]
¶ Qd̄ in dieb⁹ habrae miſſi ſunt duo ange
li ad ſodomā τ gomorrā: vt ſaluato Loth [Ge.19]
τ domo eius pderēt ciuitates ipioꝝ:aut q̄
in dieb⁹ ʒacharie/miſſi duo ꝓphete magni: [Chriſt⁹]
lʒ diſſilr magni:vt ſaluatis reliquijs trade [ſ.τ Jo.]
rēt ſynagogam hebreoꝝ ſathane in obceca [bap. vt in prece]
tionē cordis ſui:τ vt fieret velut aqua ſul/ [dēti ca⁹]
phurea τ ſtagnuʒ maledictionis:ſignificat
id qd̄ futurum eſt in diebus duoꝝ illoꝝ ꝓ/
phetaꝝ:qui vēturi ſunt qñ electis de eccle
ſia grecoꝝ τ latinoꝝ aliq̄tenus reliquijs ſal

uatis:ceteri

uatis:ceteri oēs cecabuntur:vt non vi/
deāt veritatem ꝓpter infinita ſcelera:q/
buʒ repleta terra τ efficiaṫ ſynagoga ſa
thane τ eccleſia demonioꝝ: ſicut iā apte
mōſtraṫ in his qui faciētes ſectas diſceſ/
ſerūt a fide. ¶ Qd̄ in diebus obeth ↄtri [Nota.]
tus eſt iſrl:τ data eſt archa dñi in manus [pmi reg.4]
philiſtinoꝝ:aut in dieb⁹ Marcelli pape/
impantib⁹ Diocletiano τ maximiano af/
flict⁹ eſt vehemēter ppls xp̄ianus:τ tra/
dita eccl'ia iuſtoꝝ in ptāte paganoꝝ:deſi
gnat futurā ipſam calamitatē/in qua ec/
cleſia dei tradeṫ in manus pctōꝝ/donec
veniat tp̄s ↄſolationis ipſius. ¶ Qd̄ re/ [Nota.]
gnuʒ ſamarie datum eſt in manu Aʒaelis [quarti re/ gum.13.]
regis ſyrie:aut q̄ eccleſia oriētalis tradi/ [in exul.ſ.]
ta eſt in manu coſdroe regis pſaruʒ:deſi/ [crucis.]
gnat futuram calamitatē quam paſſuruſ
eſt ppls xp̄ianus in fine huius ſtatus ſe/ [Apoc.11.]
cundi/qñ τ calcabūt ciuitatē ſanctā gen [Nota.]
tes mēſib⁹ q̄dragintaduob⁹. ¶ Ceſio qp
pe illa magna capitū iſraelitaꝝ/deſignat [Nū.14.τ]
ruinam illam mētium/qd̄ notaṫ in libro [Deut.1.]
Apocaly. vbi dr̄. Atrium qd̄ eſt foris tē/ [Apo.xj.]
pluʒ eijce foris:τ ne metieris illud/q: da/
tum eſt gētib⁹. ¶ Qd̄ ppls babylonis i/ [Nota.]
ſra quē illo tp̄e detinebantur captiui filij
iuda/pcuſſus eſt a medis:aut q̄ noua ba [Dan.5.]
bylon pcutieṫ a deceʒ regib⁹ τ exercitib⁹
eoꝝ:deſignat vniuerſale illud iudicium
qd̄ erit in finē/qñ exibūt angeli τ ſepara [Matt.13]
bunt malos de medio iuſtoꝝ:τ mittēt il
los in caminū ignis ſiḱ cuʒ diabolo τ an/ [Nota.]
gelis eius. ¶ Qd̄ autē poſt hos labores [Ad hebr.]
ſeu ibi ſeu hic relict⁹ eſt ſabbatiſmus po/ [4.]
pulo dei/ſigñat illā regem futuraʒ quam
habituri ſumus in regno dei/poſt ↄſuma
tionē ſeculi/qñ neq̄ʒ nubēt neq̄ʒ nubenṫ: [Math.22]
ſed filij erunt dei/cū ſint filij reſurrectio/
nis. Et hec qdem ita. Nos aūt huic 2° li
bro metā ponere locus eſt:quatenus aſſi
gnata cōcordia vtriuſq̄ʒ teſtamēti ſm p/
fectionem denarij/ad ingrēda myſteria
ſeptem ſignaculoꝝ verba vertamus. Si [Apoc.6.]
qño poſt illam trinā aſſignationē relatā
ad trinitatem que deus eſt/ēt q̄ ſub ea/
dem rōne ad ſeptem dona ptinere digno
ſciṫ/indagare poſſimus:ipſo preſtante τ
adiuuante qui fecit hec τ facit τ diſponit
oia ſm ↄſilium voluntatis ſue.

¶ Explicit liber ſcd̄s.

¶ Incipit liber tertius. Caplm pmuʒ.

TRactaturi de ſe/
ptem ſignaculis:que ſcri/
pta ſunt in libro Apocal.
In hoc tertio libro pmo
ↄſiderare vel potius me/
morari debemus:q̄ nec in illis lineis vt
ita dicam figuris:de qb⁹ locuti ſumus in [Tracta.2.]
precedēti volumine ſeptenarie pfectio/ [ſcdi lib.c.]
nis defuit ſacramētum:qñq̄dem aptiſſi/ [4.τ.5.]
me liquet:qd̄ τ in pmis ſex decadis gña/
tionum cōpletis in ſeruitute legis/data
eſt libertas in ſpūſcō q daturus eſt filijs
adoptionis. Et cōpletis iteruʒ totidem
decadis in diſciplina paſſionis dabiṫ re/
quies in eodem ſpū:vt ceſſantib⁹ ad ite/
grum anguſtijs τ preſſuris/ſatiemur ab
vberibus ↄſolationis ipſius. Eodeʒ mō
in alia aſſignatione decadarum/qua inci
piētes ab Adam/puenimus vſq̄ʒ ad trāſ/
migrationē babylonis. Et ab Oʒia vſq̄ʒ
ad preſens/poſt dinumerationē ſex deca/
darum oñdimus vtraq̄ʒ tp̄a hēre ſabba/
ta ſua:quoꝝ tñ ſcd̄m ſabbatū/ēt reſpectu
ſex etatum mūdi accipiēduʒ eſt. Nimiꝝ
q: nō ſolum tribus modis ſpālibus pti/
nētibus ſingillatim ad tres ſtatus mūdi/
ſeptem tp̄a:quoꝝ vnum vltimū dicatur
ſabbatū aſſignari queūt:verūetiam vno
mō gñali qui tres illos ſtatus mundi cō
prehendat. Haud dubium q̄ ad imagi/
nem τ ſilitudinē eius qui trinus eſt in p/
ſonis τ vnus in ſubſtātia. Sed ſi hec ꝓ/
pter euʒ qui trinus eſt in pſonis τ vnus
in ſba:qd ꝓpter illos ſeptem ſpūs/de q/
bus poſtq̄ʒ dixit Joānes:gratia vobis τ [Apoc.1.]
pax ab eo qui eſt τ qui erat/τ qui ventu/
rus eſt:τ adiecit τ ait. Et a ſeptē ſpiriti/
bus/qui in conſpectu throni eius ſunt.
Vtriq̄ʒ τ per illos τ ſm illos cōdita ſunt

Universidad de Deusto Biblioteca

Apoc.6. ſeptem ſignacula libri:de q̄bus locus eſt
vt loqui plenius debeamus : oſtēdentes
p̄ncipia ⁊ fines/necnō ⁊ tp̄a ſignacloꝝ:
⁊ qd̄ magis vtile fore puto eodē ordine
quo ⁊ ipſa ſeptem aptiones eoꝝ. Porro
vniuerſum tēpus ſignaculoꝝ ſeptē:ſub
Math.1 extimatione q̄dragintaduaꝝ gn̄ationū
ꝯſumationem accepit/ſūpto [illegible] ab ha
braam:⁊ nihilominus tp̄s eccleſie aper/
tionum ſub eiuſdem numeri gn̄ationib⁹
Luce.1. exordio a zacharia p̄re Joānis/cuius cō/
ſumatio circa tp̄a antichriſti. Op; autē
nos in hoc tertio libro ſub certis nume/
ris aut tp̄ibus ſignaculoꝝ clarius diſtin
guere metas:vt tam ex parilitate nume/
ri q̄ ex ſimilitudine geſtoꝝ poſſint ēt ſi/
Apoc.4. gnaculoꝝ itelligi aptiones. Quātum v̄o
extimo ſm̄ q̄ quattuor ſunt aīalia/ſenas
alas hn̄tia hoc ſil̄ vingintiq̄ttuor ſp̄ūales
ordines deſignāt ap̄loꝝ.ſ.martyrum/cō/
feſſoꝝ/⁊ v̄ginū. Ita vigintiq̄ttuor gn̄a/
tiōes/quattuor ſignaculis aſcribant̄/toti/
dēq; gn̄ationes aptionib⁹ eoꝝ. Et ſicut
q̄nto loco ſedes ſcribēda eſt:ita a 25ª gn̄a/
tione vſq; ad q̄dragesimā ſignaculo q̄n/
to:ita tn̄ vt.x.gn̄ationes que extra nume
rū ſunt:ſicut abſq; bello trāſierūt reſpe/
ctu aliarum:ita extra curſum cōcordie ⁊
coaptationē veterum ⁊ nouoꝝ accipian
tur/ſex tm̄ ex oībus in tritura relictis.
Porro gn̄atio 41ª ſola ipſa vna pro du/
plici eſt accipiēda:vt iure dici poſſit biſ/
ſexta. Nimirum quia duplex tribulatio
ſub ſexta aptione futura eſt ad ſilitudinē
Matt.27 paraſceue:in quo duplicatis tenebris paſ
Mar.15. ſus eſt xp̄s. Sane 42ª que erit in ſabba/
⁊ Luc.23 tum/apiet̄ ſignaculum 7m de quo dictū
Apoc.8. eſt in libro Apoca. Et cum apuiſſet ſigil/
lum ſeptimū factum eſt ſilētium in celo
q̄ſi media hora. Nam ideo ſubtractas eē
puto decē gn̄ationes a duobus ſignacu/
lis : vt pro duodecim gn̄ationibus acci/
Matt.24 piant̄ due:ne nimis īmoderata tribula/
tio abſorberet electos. Vn̄ ⁊ veritas ait.
Niſi dn̄s breuiaſſet dies illos/non fieret
ſalua oīs caro:ſed ꝓpter electos breuia/
bunt̄ dies illi. Terminus aūt huius tri/
bulationis deo ſoli cognit⁹ eſt. Arbitror
tn̄ ſexies ſenos menſes accipi debere pro
ſexti ſignaculi aptione. Pro ſeptima v̄o
ſemel ſex:ſex.vz.ſemi ān̄i.i.mēſes.xxxvj.
pro ſexta aptione ob pfectionem ſenarij:
ſeptimus v̄o ſemi annus pro ſeptima. Hi Apoc.12
ſunt illi tres anni ⁊ dimidius/de q̄bus in ⁊.13.
ſacris codicibus ⁊ pene apud oēs docto/
res/qui locuti ſunt de tp̄ibus iſtis. Fre/
quēs ⁊ publicus ſermo eſt:vel certe quia
duplex tribulatio ipſa erit/ſi triginta an/
noꝝ ſpatium dādum eſt ſexte aptioni p̄/
cedēs tribulatio expectāda eſt circa p̄n/
cipium/ſequēs circa finem:inter vtrāq;
v̄o qualecūq; remediū. Sed melius oſtē
dimus noua/ſi diligētius vetera perſcru
tamur. Op; enim nos notare tp̄a ſigna/
culoꝝ ſub gn̄ationibus ſuis:vt poſſimus
velut equo p̄cipere tp̄a apertionum.

Capitulum 2m.

IAcob p̄triarcha genuit iudā: Math.1
Judas aūt phares. Phares ⁊ p̄mi pa/
eſrom. Eſrom aram. Aram ral.2.
aminadab. Sub iſtis ſex gn̄a
tionibus ꝯſumatū eſt ſignaculū primū. Apoc.6.
Deinde ſecutus eſt naaſon/qui fuit prin
ceps filiorum iuda in diebus Moyſi/qn̄ Nū.1.⁊
egreſſus eſt pp̄ls ex egypto. Iſte Naaſon para.p̄mi
genuit ſalmon. Salmō genuit booz/qui 2.c.
fuit pater obeth:auus ieſſe/⁊ attauus da Math.1
uid. Sub iſtis ſex gn̄onibus ꝯſumatum
eſt ſignaculū 2m. Deinde ſecuti ſunt ſex: Apoc.6.
quoꝝ iſta ſunt noīa. Salmon. Roboam Math.1
Abia. Aſa. Joſaphat. Jorā. Sub iſtis ſex 2.reg 12.
alijs gn̄onibus pactū eſt ſignaculum 3m. p̄mi para/
Poſt hos ſecuti ſunt alij:quoꝝ iſta ſunt li.3.tertij
noīa. Ochozias. Joas. Amaſias. Ozias. regū.xj.
Joathan. Achaz. Sub iſtis ſex gn̄onib⁹ Apoc.6.
ꝯſumatū eſt ſignaculum 4m. Sub p̄mo 2.para.22
ſignaculo fuerūt in ꝯflictu p̄triarche:ſub 24.27. Et
2° iudices:ſub 3° p̄ncipes pp̄li:ſub 4° p̄/ 4.reg.15.
phete ⁊ filij ꝓphetarū. Deinde q̄nto lo/ ⁊inde.
co ſecutus eſt Ezechias:in cuius diebus Apoc.6.
factum eſt monſtrum in ſole/reuerſo re/ Ge.49.⁊
tro decē lineis in horologio Achaz. Ad/ j.⁊ Exo.
diti ſunt 1.⁊.j. Li/
bro iudicū
lib.regum
quarti re/

gum.20.⁊ diti ſunt de gr̄a anni q̄ndecim:vt intelli
Eſa.38. gat̄ manifeſte:q: q̄cq̄d datum eſt nobis
Apoc.6. ſub q̄nta aptione/que ꝓprie p̄tinet ad ſpi
ritūſanctum/magis eſt de gr̄a q̄ de lege
Ezech.1. ſtatuta. Preceſſerunt enim in xp̄o quat
⁊.x.⁊ tuor op̄a/ſm̄ q̄ q̄ttuor ſunt aīalia. Nati/
Apoc.4. uitas/paſſio/reſurrectio/⁊ aſcēſio. Et ſe/
Mat.1.2 cutū eſt in q̄nto gradu donū ſp̄ūſſancti:
Luc.2. hoc eſt illud donum ꝓprie qd̄ p̄tinet ad
Apoc.4. ſedem dei. Quia enī ſedes dei de vnita/
te letat̄/merito ſub ipſo vno gn̄ationes
q̄ndecī colligant̄:quatenus ⁊ dr̄ia ſit i/
ter ſedem ⁊ aīalia:⁊ tn̄ ſenarie pfectionis
ſil̄itudo nec ipſo q̄nto ſignaculo deſerat̄:
q̄nimo eidem pfectioni etiā denaria iun
cta eē monſtretur:quatenus cum pfecta
opatione/iuſtitie plenitudo ꝯueniat gra/
tiarum. Dicta ſunt aūt ſignacula geſta ſi/
ue ſcripta prioris teſtamēti:ſiue ēt ſpecia
les tribulationes ⁊ prelia. Excepto q̄ in
ſexto ſignaculo duplicata eſt tribulatio fi
lioꝝ iſrael:vt in ſeptimo requieſceret a la/
Exo.j.⁊.j boribus ſuis. In primo ſignaculo ꝯtinet̄
Deuter.⁊ pſecutio egyptioꝝ:in ſcd̄o chananeorū:
Joſu.⁊ li/ in tertio ſyroꝝ:in quarto aſſyrioꝝ:in 5°
bro iudicū chaldeoꝝ:in ſexto iterum aſſyrioꝝ ⁊ eo/
ſcd̄i reg.8 rum qui voluerunt delere populum iu/
⁊ infra. deoꝝ in diebus Heſter. His ſignaculis
4.reg.15 cōpletis in labore ⁊ erumnis ſecutum eſt
⁊ infra. ſigillum ſeptimū:qd̄ datum eſt illi popu
ſcd̄i para/ lo ad quietem poſt Eſdram ⁊ Neemiā:
lip.36. quatenus cōſumatis ſeptem prelijs etiā
Judith. ſacri ſcriptores a labore requieſcerēt. Q̄
Heſter. aūt pſecutiones ſiue ſignacula dicta ſunt
In libris niſi q: ad aliquid ſignificādum in ſacris
Eſdre ⁊ codicibus ſcripte ſunt. Non enim caſu
Neemie. aliquo accidiſſe putāde ſunt : ſed diuino
arbitrio volūtatis/vt eſſent in ſigna tem
porum ⁊ myſteria futuroꝝ. At ne q̄s eas
fortuitu accidiſſe cauſetur : ⁊ nō potius
diuino nutu/cui etiam cōtrarie poteſta/
tes ſubiecte ſunt : vt eius occultam im/
pleant volūtatem:q̄ dignis mediatori/
bus diſtincta ſint ſignacula ipſa verbis/
q̄bus poſſumus executioni mādamus:
vt qui ſigno priori credere nolūt/credāt
ſaltim ſigno ſequenti. Tam mira quippe
arte dei diſtincta ſunt:⁊ ſi nō diuiſa tem/
pora ipſa tā miris determinata figuris:
vt ſiquis ea plena mente pſpexerit plus
q̄ mirari valeat/q̄ quid cōtemplari p̄/
pendat. Verūtamen non ſola prelia ipſa
que quaſi ſignacula eſſe diximus/perti/
nent ad tempora ipſa : ſed ⁊ diuerſa illa
opera dn̄i que operatus eſt in eis ſm̄ ea
que opatus eſt ſex diebus originalibus: Gen.1.
oſtendens alia poſt alia ſignacula in tp̄i/
bus ſuis. ¶ Fuit aūt initium primi tem Gen.25.
poris a Jacob patriarcha:l; initiatio p̄/ Exo.Nū
ceſſerit in Habraam:cōſumatio v̄o eius Deuter.⁊
in Moyſe ⁊ Joſue. ¶ Secūdum ince/ Joſue.c.
pit a Moyſe ⁊ Joſue:cōſumatum v̄o in multis.
Samuel ⁊ Dauid. ¶ Tertium ab eiſdē p̄mi reg.
inchoans/in Helya ⁊ Helyſeo cōſuma/ 1.⁊.16.⁊
tionem accepit. ¶ Quartum/incipiens infra.
a diebus eoꝝ peruenit vſq; ad Eſaiam ⁊ tertij regū
Ezechiam regem iuda. ¶ Quintum ab 17.⁊.19.
eiſdem inchoans peruenit vſq; ad exci/ ⁊ infra.
dium hieruſalem/⁊ tranſmigrationē ba 4.reg.20.
bylonis. ¶ Sextum v̄o tempus habuit 4.reg.vlt°
Ezechielem ⁊ Danielem. ¶ Septimū ⁊ ſcd̄i para
autē habuit Jeſum filium Joſedech vel li.vltimo.
Joſue(q: binomius eſt) ſacerdotem ma/ Ezech.⁊
gnum:⁊ zorobabel filium Salathiel:ſub Dan̄.
quibus edificatū eſt templum domini: p̄mi Eſd.
prophetātibus in iudea Aggeo ⁊ Zacha 13.c.
ria : ⁊ poſt ipſos Malachia propheta. Ag.2.
Quibus omnibus cōſumatis ceſſauerūt zacha.3.
hyſtorie ⁊ ꝓphetie. Facta populo ꝓmiſ/ ⁊.4.
ſione per eūdem Malachiam/dicētem. Malach.
Ecce mittam vobis Helyam prophe/ vltimo.
tam ⁊ cetera. Verum hic nos op; gra/
dum figere ⁊ parumper q: ſic expedit fa
cere moram:vt liceat nobis contempla/
ri oculis ſicuti eſt:qd̄ exequi perfecte nō
poteſt. Oportet enim nos venerabilia
nomina preſcriptorum virorum in mo/
dum pauimenti marmorei/ſeriatim de/
ſcribere:vt qd̄ verbis ſicut expedit fari
nequimus:ſaltim figuris editis intima/
re poſſimus.

Universidad de Deusto Biblioteca

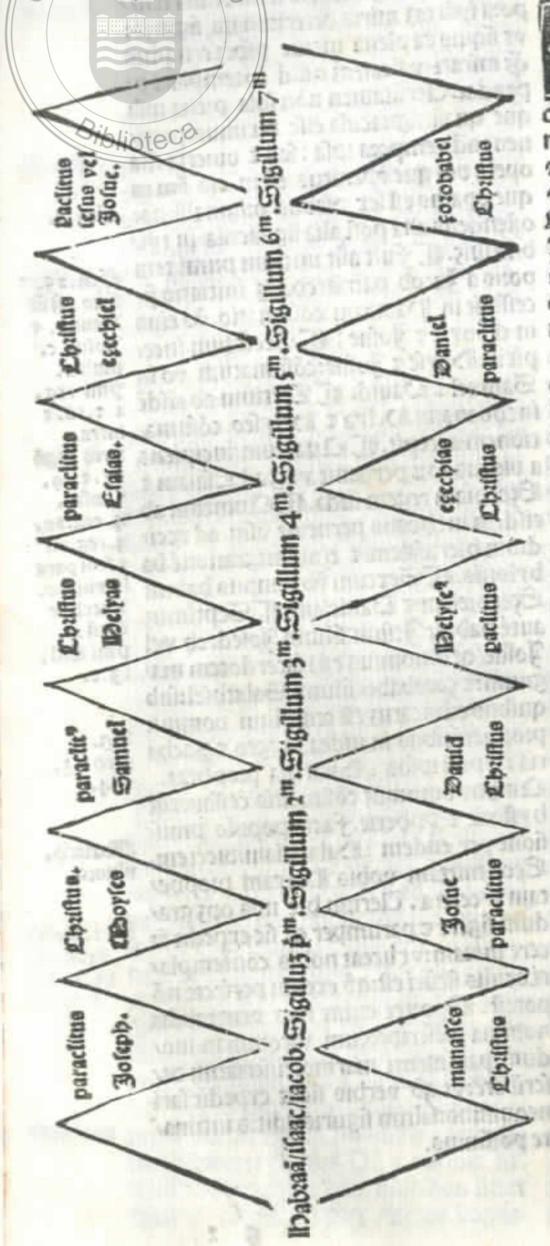

Capitulum 3^m.

HAbraā genuit iſaac.Jſaac ge/ Gene.21.
nuit iacob.De Jacob orti ſūt τ.25.
viri iuſti/patriarche τ pphe Matth.1
te:ex qb⁹ inter ceteros claros Geñ.49.
clari fuerūt viri iſti:quoꝝ τ noia τ ope/
ra apud deuz τ hoies nota ſunt.Joſeph Gene.48.
τ Manaſſes:Moyſes τ Joſue:Samuel Exo.leui.
τ Dauid:Helyas τ Helyſeus:Eſaias τ nūi.deut.
Ecechias:Ecechiel τ Daniel:Jeſus vel τ Joſue.
Joſue filius Joſedech τ Zorobabel. Si p̄mi reg.1 τ.16.
aūt viroꝝ iſtorum:quoꝝ noia tam diſtin tertij reg.
cte τ ꝓuide ſcripta ſunt geſta penſamus 17.τ.19.
inuenimus in primis tribus fundamen quarti Re
tum fidei nr̄e principal̄r cōtineri.Jn ſe/ gum.20.
quētibus aūt qui bini τ bini ſcripti ſunt p̄mi Eſd.
deſignari viciſſim filius τ ſpūſſanctus: 3.
ita vt in vna diſtinctione preſcribat̄ ſpi/
rituſſanctus:in altera fili⁹: vſq; ad ſepti/
mi numeri equalem τ cōgruam pfectio/
nē:ne alter altero/maior aut minor/prior
aut poſterior putaret̄:cum ſūma ſit equa
litas iter eos/eadem gloria coeterna ma
ieſtas.Cur aūt a principio tres viri equa
lis meriti:deinde v̄o bini τ bini per ſin/
gula ſex temporꝝ data ſunt?ecce in ſubie
cta pagina rōnem reddemus. Manenti
habrae in cōualle mābre/que eſt iter loca
montuoſa:maxime aūt reſpectu ſodome Geñ.18.
τ gomorre ciuitatū/ad quas ſe dixit dn̄s
deſcēſurum/apparuere tres viri : q: tres
ſunt pſone trinitatis:que manent in cul Aleph.
mine maieſtatis.Et tn̄ in eodem culmi/
ne manētes in corde humilium requie/
ſcunt:ſcriptura atteſtāte/que dicit. Qm̄
excelſus dn̄s τ humilia reſpicit.Porro pſal.137.
ad ſodomā τ gomorraz que iacebāt deor
ſum/duo tm̄modo miſſi ſunt:q: ſolus fi/ Gene.19.
lius τ ſpūſſanctus alter q̄dē in forma ſer Ad phi.2
ui quā pro nobis aſſumpſit:alter in ſpe/ Mat.3.τ
cie colūbe ab vno deo patre miſſi ſunt: Marci.1.
ſiue ad ſaluādos electos ſuos qui ſunt in τ Luc.3.
mūdo/ſiue ad ꝯdemnādos reprobos/qui τ Joā.1.
nolunt recipere verba vite.Hac pro cau
ſa in exordio illius tēporis qȯ ptinet ad
deſignādum p̄ncipiuz/premiſſi ſunt tres
viri magni/qui eſſent patres alioꝝ/τ q̄ſi
patriarcharuz

patriarcharum patriarche/gerentes ty/
puz oipotētis dei/qui eſt trinus τ vnus:
qm̄ quidem τ ipſi tres vna caro : τ ſi nō
eodem modo quo tres pſone vna ſubſtā
Nō bn̄. tia:ꝓpter qȯ τ deus ipſe loqtur dicens.
Exo,3. Ego ſum deus habraam τ deus Jſaac τ
deus iacob:hoc nomen mihi eſt in eter/
num.Oportebat ergo p̄mitti tres viros
iſtos/qui eēnt patres patrum:quatenus
in fundamēto noſtre fidei maneret ſemp
ſtabilis τ incōcuſſa ꝯfeſſio ſancte τ indi/
uidue trinitatis : nec obeſſet credulitati
noſtre duarū humilitas pſonaruz:ſeu ꝙ
Joan.1. vnigenitus dei filius limū noſtruz aſſū/
pſit.Seu ꝙ ſpūſſanctus qui eſt τ dī do/
nuz dei donari nobis dignatus eſt/vt no
Jn primo ſen.d.18. biſcum maneat in eternuz:ſed eo magis
Joan.14. accēderemur in deuotione eoꝝ/quo nos
ex ſola benignitate ſua ꝯiungere : cui di/
gnati ſunt vt ſimus cum eis vnus ſpūs/
Joan,17. gaudeamus cum eis in ſcl'a ſcl'oꝝ amen.
Jnde eſt ꝙ per tp̄a ſeptem miſſi ſunt vi
ri iſti bini τ bini in typo filij τ ſpūſſan/
cti:q: τ oia op̄a noſtra op̄ati ſunt in no/
bis.Nimirum q: τſi hoies ꝓpter hoies
miſſi eſſe viderent̄ a deo fruſtra tn̄ ſine il
lis duabus pſonis/que id poſſunt qȯ po
teſt illa aqua ad hoies miſſi ſunt . Neq;
eniz aliqd poſſent hoies miſſi ſi nō eēnt
cum eis qui p̄ſunt illis:miſſi a deo filius
τ ſpūſſanctus : τ q: nō tm̄ vt prodeſſent
populis electi ſunt a dn̄o viri illi:verum
etiam vt typum gererent eoꝝ qui op̄ati
ſunt per eos. Cap̄l'm 4^m.

AModo locus eſt vt agere de/
beamus de eis/oñdentes per
ſingula duoꝝ geſta/qualiter
perſone filij τ ſpūſſancti deſi
gnent̄ : vt dum iſta diligēter
exqramus / exq̄ſita ſecurius teneamus.
Et primo q̄d de Joſeph τ duobus filijs
Gene,41. eius. ¶ Cui reuerēdum illud myſteriuz
nō ſegniter extimat intuēdum/quo ma/
naſſes τ effraim filij Joſeph/cancellatis
Gene,48 duobus brachijs bn̄dixit Jacob/ponens
ſiniſtram ſup maiorem/qui ſibi erat col/
locatus ad dexteram:dexterā ſup mino/
rem/quem pater locauerat ad ſiniſtram:
quanta in eo fidei ſacramenta lateāt pre/
ſentibus q̄z mire aiaduertat figuris.Ad/
mirari enim magis q̄z exprimere notas
iſtas ſufficimus/ſi tp̄a τ ordines τ digni/
tates notamus.Tp̄a q̄dem q: opera ſigil
loꝝ diſtinguūt:ordine v̄o/q: ita ſibi a pri
mo vſq; ad vltimū per integros ſeptem
gradus viciſſim hinc τ inde ſingillatim
ꝓprie ſuccedunt:vt in alijs pſonis Chri
ſtus:in alijs deſignet̄ ſpūſſanctus:ita vt
iter duos qui deſignāt ſpūm vnus deſcri
bat̄ qui ſignificat chriſtum:τ inter duos
qui ſignificāt xp̄m/vnus deſcribatur qui
ſignificat ſpiritūſanctum.Dignitates pa
ri mō in eis/ita per ſingulas binas perſo
nas diſtinguunt̄:vt pſone ille que ſignifi
cant chriſtuz/eis qui ſignificāt ſpiritūſan
ctum viciſſim preponant̄ τ ſupponant̄:
quatenus illud mādatum ap̄l'icum quo Ad Ro.
nos iuicem hēre iubemur p̄ueniri myſte 12.
rijs:τ iter ſpūales tegendis exēplis ſuis
nos inſtruāt filius τ ſpūſſanctus:vt ſibi
pfecti quiq; ſubijciunt̄ adinuicem/exem
plis potius q̄z doctrinis inſinuēt q̄d ſit
vniuerſis fidelibus imitāduz.Notemus
igit̄ cur pſone iſte per ſingula deſtinētur
ſignacula:alterum ſignaculū diſtinguen
tes ab altero . Notemus cur bine miſſe
ſint:τ cur per binas ſingl'as in altera dei
filius/in altera deſignetur ſpūſſanctus:τ
cur ſibi ita viciſſim preponat̄ alterutruz
vt in altero Chriſti myſterium/in altero
paracliti preponat̄:quatenus dum h̄ tan
ta arte diſtincta eſſe ꝑpendimus/itelliga
mus in eis magna opera dn̄i exquiſita in
oēs volūtates eius.Primo ergo cernere pſal.110.
eſt de manaſſe τ effraim/qui tāti gerunt
typum ꝯſilij/quos τ tanta deus ſorte co/
equare voluit alterū alteri preponendo: Geñ.48.
vt ille ſit primus qui vltimus/τ qui vl/
timus primus:nō admittēdo q̄ſq; qȯ ha
buit/ſed accipiendo qȯ nō erat.Si enim
iunior duceret̄ ad dexteraz τ prior ad ſi/
niſtram ex toto vel alter primogenita p/
deret:vel alter mutato ordine ſuo ad ſu/
periorem trāſiret:ſm̄ qȯ factuz eſt de ru/ Geñ.35.
ben/qui ꝑdidit ex toto primogenita ſua/ τ.49.
que his duobus pueris data eſſe legunt̄.

Universidad de Deusto Biblioteca

Geñ.48. At qui nõ eſt amotuꝫ a parte dextera ſed
tactus eſt tm̃mõ manu ſiniſtra: nequaq̃ꝫ
ſicut Ruben p̄mogenita ꝑdidit: ſed di/
gniorem ſe germanũ ſibi ante poſituꝫ in/
tellexit. Aliud eſt enim ab eo qd̃ habetur
apoſtatãdo deſcẽdere: aliud eſt aliquẽ di/
gniorem ſentire. Verũtñ ⁊ h̃ ip̃m aliud
eſt ſi ſm̃ totum ſicut nõnunq̃ꝫ ⁊ nõnul/
lis accidiſſe compimus: aliud ſi ↄtingat
ex parte/ ſicut his de qbus agimus Ma
naſſe ⁊ effraim. Nõ eniꝫ/ vt iam dixi ma
maſſes iſte p̄mogenita ꝑdidit: aut penit⁹
eſt ei effraiꝫ ſubrogatus: ſed quaſi media
manẽs gratia coequauit vtrũq̃ꝫ: vt alter
eſſet prelatus ordine: alter maiori ſibi be
nedictione collata. Cum eniꝫ diceret Jo
ſeph nõ ita expedit pr̃/ q: iſte primogeni
Vbi.ſ. tus eſt: manũq̃ꝫ dexteram patris ſup ma
naſſem qui erat p̄mogenitus/ conaretur
ferre: nõ negauit illum iacob eẽ primoge
nitum/ ſed ait. Scio fili mi ſcio. Et iſte q/
dem erit in popl̃os ⁊ multiplicabit̃: ſed
frater eius minor maior illo erit: ⁊ ſemen
illius creſcet in gẽtes. Nõ igit̃ manaſſes
priuatus eſt p̄mogenitis ſuis: qui ruben
quoq̃ꝫ primogenita cum germano poſſe/
dit: ſed qui dedit manaſſe/ vt eẽt primo/
genitus tp̃e: ipſe dedit effraim vt eẽt gra
tia primus: atq̃ꝫ ex h̃ alter alterum hono
rare addiſceret/ ⁊ neuter in videndi alte/
ri occaſionem haberet. Et hoc quidem
ſm̃ litteram. Capl̃m 5m.

Spiritualiter v̇o in Manaſſe
humanitas xp̃i: in effraiꝫ fru
ctus ſpũs deſignat̃. Nẽpe ⁊
natiuitas Chriſti docet nos
declinare a malo ſm̃ euꝫ q di
cit mali^a paruuli eſtotote. Et ſpũſſancti
prime ad Cor.14. gratia fructificare in iuſtitia/ ⁊ facere id
In iterpre tationibus hebraicoꝝ qd̃ bonum eſt. Siqdem manaſſes inter/
pretatur obliuio: effraim fructificatio.
Quid aũt nobis inuũt noia iſta/ niſi de/
clinare a malo ⁊ facere bonum? quoꝝ p̄n
cipium/ vt loquar altius ſpectat ad legẽ:
Joã.bap. ſcd̃m ad gratiam. Primuꝫ ad precurſorẽ
Matth.3 dñi: ſcd̃m ad dñm precurſoris. Primum
Marci.1 ad baptiſmũ aque/ quem oñdit Joãnes:
⁊ Luc.3. ⁊ Joan.1. ſcd̃m ad ſpũalem baptiſmuꝫ/ quem xp̃s

Act.1. ſuis diſcipulis promiſit dicens: q: Joan
nes qdem baptiçauit aqua: vos baptiça/
bimini ſpũſancto/ non poſt multos hos
dies. Preceſſit ergo tp̃e lex: ſed gratia p̄/
Mal.3.⁊ ponit̃ dignitate. Preiuit Joãnes aduen
Eſa.4. tum dñi: ſed ſicut ipſemet teſtatus fuerat
Joã.1.⁊ iure ante ip̃m factus eſt chriſtus: q: prior
Luce.1. illo erat. Preceſſit natiuitas reſurrectio/
Reſurrectio eſt dignior natiuitate. nem: ſed reſurrectio dignitate precellit.
Primũ baptiſmum quo baptiçatus eſt
a Joãne ſaluator: qñ ⁊ columba ſup ip̃m
Matth.3 apparuit: ſed tñ aduẽtuꝫ ſpũſſancti/ quo
⁊ Mar.1 in igneis linguis oſtẽſus eſt/ ſolẽnius re/
⁊ Luc.3. colitur ab vniuerſis: ⁊ dies in quo veni/
⁊ Joan.1. re ad hoies dignatus eſt/ deuotius ab oi/
Act.2. bus celebrat̃. Sunt igit̃ humiliora illa/
preclara iſta. Quis aũt mortalium ſpon/
te ſe illi parti ſubijceret: qd inter vtraq̃ꝫ
differat nõ ignorãs. Aut vnigenitus dei
filius/ qui ſolus nouit iter ſalutis: vt do/
Ad phil.2. ceret hoies fieri ↄtentos pro ſũmi arbi/
trio donatoris dei: ſemetip̃m ſponte exi/
naniuit/ formã ſerui accipiens/ dans ſpiri
tuiſancto quidqd erat honoris ⁊ glorie:
ſiue in his oibus/ partem retinẽs inferio
Ad gal.4 rem. Nam ⁊ ſub lege fieri voluit ⁊ ex fe/
Matth.3 mina naſci/ ⁊ a Joãne baptiçari/ ⁊ ꝓprijs
Mat.19. ſubditis miniſtrare. Factus eſt enim ſer/
⁊ Luc.22 uus/ vt eos per gr̃am ſuã a legis redime/
Ad gal.4 ret ſuitute. Natus eſt ex muliere: vt nos
efficeret natoſ dei. Baptizatus eſt aqua:
vt nos renaſceremur ex ſpiritu. Sibiipſi
Ad phil.2. carnem vniuit: vt nos ſcõ ſpiritui ſpũa/
liter vniremur. Humiliauit ſemetipſum
vſq̃ꝫ ad terrã: vt nos exaltatos ſubleua/
ret ad celos. Tradidit ſemetip̃m vſq̃ꝫ ad
Augu. in in ſermõe quodã de natiuitate domini. terrã mortis: vt nos ꝑduceret ad regnuꝫ
vite. Fecit ſe hoiem: vt nos faceret deoſ.
Exul effect⁹ eſt: vt nos reduceret ad pa/
triam noſtram. Suſcepit in paſſione q̃ſi
manũ patris ſiniſtram: vt nos ereptos a
paſſione/ dei tangeret dextera. Ibi ergo
Joan.12. deleta eſt culpa: vt in nobis fructus gr̃e
eſſet. Mortificatũ eſt granuꝫ in terre pul
uere: vt nos per donuꝫ gratie ſurgemus
in meſſe. Factus eſt ergo dñs noſter q̃ſi
manaſſes in populo iudeoꝝ: vt donum
ſancti ſpũs efficeret̃ in gẽtibus effraim:
q: niſi

q: niſi moriente dño obliuioni traderet̃
lex carnis/ non poſſet in nobis regnare
gratia/ nec ꝑficere in nobis fructuꝫ iuſti/
tie/ donum ſpũs ⁊ lex vite. Preceſſit er/
go in carne natiuitas chriſti: ſecuta eſt na
tiuitas ſpũalis: ⁊ ecce que erat prima fa/
cta eſt vltima: ⁊ que vltima prima. Et q/
De prima Luce.1. dem vtraq̃ꝫ natiuitas per ſpiritũſanctuꝫ
De ſecũda Joan.3. facta eſt. Scd̃m q̃ manaſſeſ ⁊ effraim ab
vno viro iuſto/ qui eum deſignat ſpiritũ
ꝓceſſerũt: ſed tñ in hac parte natiuitas
ſpũalis precellit: q: tñ aliquãti iudeoꝝ
chriſtum ſibi natũ ſuſcipiẽtes ſm̃ q̃ pa/
tres in ꝓmiſſione acceperũt/ in numero
iuſtoꝝ inuenti ſunt: quot tñ putas milia
renati per aquã ⁊ ſpiritũſanctum: vt ait
xp̃s/ filij dei viui efficiunt̃. Cap̃.6m

Joan.3. Via igitur ꝑtinet alteruꝫ ad
natiuitatẽ carnis/ qua ⁊ chri
ſtus natus eſt ſm̃ q̃ homo/
⁊ patriarche ⁊ ꝓphete aſſũ/
pti ſunt in tp̃e carnis. Alte/
rum ad natiuitatẽ ſpũalem/ qua apoſtoli
⁊ chriſtiani oẽs renati ſunt ex aqua ⁊ ſpi
ritu ſancto. Voluit deus pater p̄ferre in
hac parte opus illud qd̃ ſpecialius perti
net ad ſpiritũſanctum: opus ſine quo nõ
Joan.6. eſt ſalus/ dicẽte dño. Spũs eſt qui viuifi/
cat: caro aũt nõ prodeſt quicq̃ꝫ. In tãtuꝫ
eniꝫ idem filiuſ qui ſignificat̃ in maneſſe
voluit ſibi p̄ferri ſpiritũſanctum/ vt dice
Matt.12 ret. Quicũq̃ꝫ dixerit verbum ↄtra filiuꝫ
Mar.3. hois/ remittet̃ ei: qui aũt dixerit ↄtra ſpi
⁊ Lu.12. ritũſanctuꝫ nõ remittet̃ ei/ neq̃ꝫ hic neq̃ꝫ
in futurum. Verũq̃ꝫ manaſſes p̄mogeni
Geñ.48. tus exhonorari videbat̃ pater ei⁹ ioſeph
grauiter tulit/ conatuſq̃ꝫ eſt dexteram pa
tris trãſferre ſup eum: q:. vꝫ. deus pater/
abiecta chriſti honorare deſiderãs/ ſigna
⁊ prodigia multa hieroſolymis fecit: vt
ibi glorificaret miraculis/ vbi humiliter
natus fuerat ⁊ paſſus: ⁊ tñ nõ preualuit
paterna ſentẽtia: ne inde exhonoraretur
donum ſpũs: vñ caro nõ ſatis humiliter
honorari ab ipſo ſpũ videretur: qd̃ ipſe
quoq̃ꝫ dñs indicat/ cuꝫ ⁊ de ſpũſancto lo
Joan.16. quit̃ dicens. Niſi ego abiero paraclitus
nõ veniet ad vos: ſi autẽ abiero mittam

eum ad vos. Nõ eniꝫ dñs nr̃ ideo carnẽ
induit vt in ea honorari voluiſſet: ſed vt
in ea detrimẽtoꝝ pateret̃ obprobria: ⁊ tñ
Ad phil.2. ſcriptũ eſt de eo: pro eo q̃ ſemetip̃m exi/
naniuit/ formã ſerui accipiẽs: deus illum
exaltauit ⁊ donauit illi nomẽ qd̃ eſt ſup
oẽ nomẽ: vt in noie ieſu oẽ genu flectat̃/
celeſtiuꝫ/ terreſtriũ/ ⁊ iſernoꝝ: ⁊ ois ligua
ↄfiteat̃/ q: dñs nr̃ Jeſus xp̃s in gloria eſt
Geñ.48. dei p̄ris. Jccirco ergo p̄fatis pueris/ can
cellatis manibus bñdixit Jacob: vt qui
locũ hẽret dextrũ/ manu tãgeret̃ ſiniſtra:
q̃tenus ſic ſequẽs p̄ferret̃ gr̃a/ vt meritis
qui p̄ceſſerat/ ſuo munere nõ p̄uaret̃. Nõ
Gene.35. ⁊.49. enim vt iã dixi/ ſicut ruben primogenit⁹
iſraelis ꝑdidit manaſſes p̄mogenita ſua:
qui ipſiuſ quoq̃ꝫ primogenita cũ fr̃e poſ/
ſedit: ſed ſic ipſe q̃ꝫmagno bñdictõis mu
nere potius eſt: vt tñ effraim dotaret̃ gr̃a
potiori. Sed vt h̃ aptius itelligamus/ li/
bet de Joſeph p̄e illoꝝ aliqd dicere. Di
co manaſſe ⁊ effraim quoꝝ priorem xp̃m
ieſum ſignificare diximus/ iuniorẽ donũ
ſpũſſci. Et qua rõne ad effraim ſpũſſcti
gr̃a referri valeat/ cum in p̄e eiuſdẽ Jo/
ſeph pſona deſignet̃ ſpũſſci. Et qdem de
humanitate xp̃i occurrit auctas/ ſi tñ pie
In ſymbolis.25.d.3 itelligat̃ que dicit. Deſcẽdit de celis: ⁊ i/
Matth.1 carnat⁹ eſt de ſpũſcõ. Et in euãge. de m^a.
Qd̃ enim in ea natũ eſt/ de ſpũſcõ eſt. De
effraim v̇o qui filius eſt ioſeph. Quid di
gni⁹ ſentire poſſumuſ/ q̃ꝫ vt in eo nõ tam
pſonã ſpũſſci q̃ꝫ ſpiritũ itelligamuꝫ: eum
ſcꝫ fructũ qui per iſuſionẽ ſci ſpũs in ele
ctoꝝ mẽtibus gĩiat̃. Qui. vꝫ. idem ſpũs
qui opatus eſt viſibile fructũ vẽtris/ ipſe
opat̃ vbi vult iuiſibilem fructũ mentis.
Luc.1. Qui enim vẽtrem potuit fecũdare ma/
rie/ ipſe per gratiaruꝫ dona electoꝝ ſuoꝝ
aias inſpirãdo fecũdat. Cap̃.7m.

De hac fecunditate ſpũs bea
Lib° p̄mo mor. c.28 tus papa Gregorius in mo/
ralibus dicit. Septẽ filij no/
bis naſcuntur/ cum per cõce
ptionem bone cogitationis
ſancti ſpiritus/ ſeptem in nobis virtutes
oriunt̃. Hanc naq̃ꝫ iternam prolẽ ꝓphe/
ta dinumerat/ cum ſpũs mẽtem fecũdat/

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eſa. 11. dicens. Requieſcet ſup eum ſpũs ſapien
tie ꝛ itellectus: ſpũs ꝯſilij ꝛ fortitudinis:
ſpũs ſcie ꝛ pietatis: ꝛ repleuit eũ ſpiritus
timoris dñi. Cum ergo per aduẽtuʒ ſpi/
ritusſancti/ſapia/itellectus/ꝯſiliuʒ/ forti/
tudo/ſcia/pietas/ac timor dñi / vnicuiqʒ
noſtrum gignit/quaſi mãſura poſteritas
in mente ꝓpagat que ſupne gratie nobi
litatis genus eo ad vitam longius ſeruat
quo amori eternitatis ſociat. Et hec qui/
deʒ ſcũs Gregorius. ¶ Sed ꝛ in his qd
ſentiẽdum eſt/qd tenẽdum niſi illud qȯ
prime ad Cor. 12. Apl's dicit. Diuiſiones gratiarum ſunt
idem aũt ſpũs. Deſignat ergo in Joſeph
ſpũſſanctus. In effraim aũt qui iterpre/
In iterpretationibus hebraicis. tatur fructificatio fructus ipſius: quem
idem ipſe ſpũs parit in nobis: ille. vʒ. fru
ctus de quo dicit Apl's. Fructus ãt ſpũs
Ad gal. 5 eſt charitas/patiẽtia/ꝛc. Licʒ xpi huma
nitas magnũ nobis dederit humilitatis
exẽpluʒ: ſine gr̃a tñ ſpũſſancti hẽre fru/
ctum ſpũs non poſſemus. Qua in re no
tãdum eſt: ꝙ enumerãs Joãnes duode/
Apoc. 7. ciʒ patriarchas in libro apocalypſis ſub/
lato Dan e medio iterpoſuit manaſſen/
dicẽs. Ex tribu manaſſes duodecim mi/
lia ſignati. Et ne qs extimaret filium aſ/
ſumptũ pro patre/qbuſdam interpoſitis
adiunctum eſt. Ex tribu Joſeph duode/
cim milia ſignati. Sane in teſtamẽto ve/
Ut Eſa. xj Effraiʒ nõ emulabit iudã ꝛc. teri frequẽtius tribus effraim ſcripta re/
perit: ꝛ nõnunqʒ ſub eius noie accipiun
tur pariter decẽ tribus. Qua in re mani
feſte colligit: ꝙ ipſa vna tribus aliqñ ſb
ioſeph noie/aliqñ ſub effraim indifferen
ter accipit: qȯ ꝓpheta manifeſtius ape/
Ezec. 37. rit dicens. Hec dicit dñs deus. Ecce ego
aſſumã ligmuʒ ioſeph/qȯ eſt in manu ef/
fraim ꝛc. Significat ergo in manaſſe hõ
chriſtus Jeſus. In ioſeph ſpũs: in effraiʒ
vt ſepe diximus fructus ſpũs deſignat.
Pſal. 79 Apoc. 7. Ideoqʒ manaſſes in teſtamẽto veteri vt
ſcribit cum effraiʒ ꝛ ſubſcribit. In nouo
aũt cum ioſeph ſcribit ꝛ pſcribitur/nimi
rũqʒ ꝛ ſcȯm aliqd ſic paruuʒ eſt chriſtus:
Pſal. 8. vt dicat de eo Pſalmiſta. Minuiſti eum
paulo minus ab angelis tuis c'l. ꝛ ſm ali
qd ita magnus: vt dicat ipſe de ſpũſctõ:

ille me clarificabit/quia de meo accipiet. Joan. 16.
Inde eſt ꝙ tpe redẽptionis noſtre pceſ/
ſit qdem humanitas Chriſti: fructus do
ni ſpũs ſecutus eſt: vt qȯ erat vltimum
efficeretur primũ: qꝛ. vʒ. charitas dei que Ad Ro. 5
per ſpiritũſanctum diffuſa eſt in cordib⁹
noſtris: ſimili forme chriſti que aſſumpta
eſt pro hoibus/iure preſertur. Fuit enim
ꝛ illud donum dei qȯ pro nobis dei fili⁹
incarnatus/ſuam nobis carnẽ ad mãdu/ Joan. 6.
cãdum diſtribuit: ſed niſi charitas adſit Ad gal. 5
quam eſſe fructus ſpũs Paulus teſtatur prime ad Cor. xj.
magis qs accipit ad iudicium q̃ʒ ad eter
nam ſalutẽ. Qʒ v̊o ſit magna humilitatis
virtus qs dicere ſufficiat? Et tñ q̃zuis ſit
magna humilitatis virtus / charitas tñ
precellit. Sicut ſunt aũt magne virtutes
iſte vnaqueqʒ per ſe: vt tñ altera ſine alte
ra eẽ nequeat: qꝛ vbi ineſt humilitas/gra
tia ſancti ſpũs ibi eſt: ꝛ vbi illa abeſt/gra
tia ſancti ſpũs eſſe nequit. Scriptũ quip Jaco. 4.
pe eſt. Deus ſupbis reſiſtit: humilib' aũt Eccl' x. ꝛ
dat gratiam. Et hec qdem de duab' vir/ alibi ſepe i
tutibus: quarum vna ad humanitatẽ fi/ veteri teſta
lij: altera ad libertatem ſancti ſpiritus p/ mento.
tinere dignoſcitur. Cap. 8m.

Eterum qȯ ad verbũ dei ꝛ ad
ſpiritũſanctum ſpecialius per/
tinet/ſcribunt in Apocalypſi Apoc. 7.
duo manaſſes. vʒ. ꝛ Joſeph/ef/
fraiʒ noie pretermiſſo: ꝛ qȯ eſt
eo euidẽtius pſcribitur manaſſes ille. ſ.
qui natus eſt de ioſeph: ipſius ioſeph di/
co de cuius lumbis ꝓceſſit: qꝛ. vʒ. vnige Gene. 41 ꝛ. 48.
nitum dei filiuʒ/de cuius matre angelus
dicit: qȯ in ea natuʒ eſt/de ſpũſancto eſt.
Audimuʒ poſt reſurrectionem voce libe Matth. 1
ra/precepiſſe diſcipulis/ac dixiſſe. Ite do Matthei
cete oẽs gentes/baptiçantes eos in noie vltimo.
pr̃is/ꝛ filij/ꝛ ſpũſſancti. Liquet ergo cla
rius ꝙ humilis manaſſes/qui patienter
ſuſtinuit preferri ſibi a iacob iuniorẽ ger/
manum/typũ gerit filij: qui exinaniuit
ſe in forma ſerui. Joſeph ſpũſſancti: qui Ad phil. 2. c.
incarnationiʒ extitit opator: ꝛ effraiʒ fru
ctus gratie ſpũalis/quẽ ſpiritus opatur Luce. 1. ꝛ
in nobis/datus nobis. ¶ Notãdum v̊o in ſymbo.
ꝙ in geſtis illoꝝ ꝓphetarum: qui gerũt 25. d. c. ij.
typum

Uide etiaʒ nũi. xj. typum ſancti ſpiritus: ſacramẽtuʒ ſepte/
narij numeri inuenitur ad myſterium:
vt. vʒ. patẽter detur itelligi de illo eẽ ſer
monem a quo ſunt ſepteʒ ſpũs dñi/miſſi
in oẽm terram. Inde eſt ꝙ viſionẽ illam
que de ãnis ſeptẽ ꝛ ſeptem in typo ſeptẽ
ſignaculoꝝ/ꝛ opationum eorũdem pha/
Geñ. 41. raoni/per ſomniuʒ facta eſt: Joſeph ſan/
ctus apecuit: qꝛ. vʒ. occulta myſteriorum
ſigna: que quaſi in viſione ſomni iudeoꝝ
populo quondam data ſunt/nobis poſt
reſurrectionẽ Chriſti ſpũs dñi patefecit.
Reſpicit enim initium tpis ſigilli primi
tp̃s reſurrectionis dñice/in quo ſpiritus
ſanctus quẽ deſignat ioſeph/datus apo/
Luce. 24 ſtolis in die paſche: cepit eiſdem aperire
ſenſum/vt intelligerent ſcripturas: ꝙ ex
inde per diuerſa tpa alijs atqʒ alijs apire
non deſinit/donec pueniamuʒ ad illȯ qȯ
prime ad Cor. 13. per Apl'm dictuʒ eſt. Cum venerit qȯ p/
fectum eſt: euacuabitur qȯ ex parte eſt.
Nam qd per ſeptem annos vberes niſi
tpa ſignaculoꝝ? Quid frumẽta niſi ver/
ba diuina? Quid per horrea niſi ſacra vo
lumina? ſeu ẽt ſacra vaſcula cordium hu
manoꝝ. Repoſuit enim ſpũſſanctus ſpi
ritualem frumẽtuʒ/per ſingula memora/
ta tpa ſignaculoꝝ ſeptẽ: in qbus patriar/
che ꝛ ꝓphete que vẽtura erant in extre/
mis diebus per ſpiritũſanctum/qui lo/
quebatur ꝛ opabatur in eis: aut pſigna/
uerũt operibus/aut verbis ꝓpheticis lo
cuti ſunt: preſertim cuʒ nõ ipſi eſſent qui
loquebant: ſed ſpũs dei patris qui loque
25. d. tertij ſen. Et in Nice 15. d c. canones batur per eos/ſicut in ſymbolo di. Cre/
do ꝛ in ſpiritũſanctum dñm ꝛ viuifican
tem: qui locutus eſt per ꝓphetas. Ut er
go anni ſeptẽ cõpleti ſunt/totidem anni
ſteriles ſequi ceperunt: in qbus ſm hũc
intellectum nec ſeminari põt nec meti:
nec ꝯgregare in horreis: qꝛ poſt illa ſeptẽ
tpa/in qbus ſcripture auctentice ſcripte
ſũt: ſequunt alia ſeptẽ tpa ab initio. ſ. ſcȯi
ſtatus/vſqʒ ad ꝯſumationẽ ipſius: in qb⁹
eo mõ quo tunc fiebat nulla aut admo/
dum breuis ſcriptura auctẽtica ꝓphetie
ſpiritu edita reperit: ſed que olim ſpirit⁹
ſanctus per ꝓphetas repoſuit nunc per

doctores eccleſiarum aperit: ꝛ domui ac
populo ſuo alimẽta largitur. Sane euan
gelia Chriſti ꝛ alie ſcripture canonice/
que in nouo edite ſunt teſtamẽto/p apo/
ſtolos ꝛ euãgeliſtas excludunt penitus a
lege iſta: qꝛ hec nõ in egypto edita ſunt/
ſed quaſi in hieruſalem/hoc eſt nõ in ter
ra ſed in celo: qꝛ nõ eo modo quo illa de
terrenis loquunt/ſed potius de celeſtib⁹
que in illiʒ extiterãt deſignata. Uñ ꝛ Joã Math. xj Luc. 7.
nes baptiſta: quo nemo maior iter natos
mulieꝝ/ꝯſiderans excellẽtiam eloquioꝝ
chriſti ꝛ humilitatem ſuoꝝ inquit. Qui
de terra eſt/de terra loqtur: qui aũt de ce Joan. 3.
lo venit/ſuper oẽs eſt. Capl'm 9m.

T notãdum ꝙ ſicut non fuit
datuʒ ꝓphetis ſub primo ſta
tu/vt exponerẽt manifeſtius
libros Moyſi: lʒ multa ſcri/
pſerint de verbis eius ad edi
ficationem legentium. In ſcȯo aũt ſtatu
quotidie in luce clareſcunt: ita ꝛ ſi multa
ſcripta ſunt a patribus in expoſitione no
ui teſtamẽti: pfecta tñ eiuʒ aptio in tertio
ſtatu ſeculi faciẽda ſeruatur. Hoc tñmȯ
inter vtrũqʒ diſtare puto: ꝙ ſicut littera
poris teſtamẽti diuerſis tpibus edita eſt/
ita ꝛ aperta expȯ eius in exordio tertij.
Qȯ ergo viſio illa pharaonis de tritico Gene. 41
pretẽdebat ad ſcripturam poris teſtamẽ/
ti referẽdum eſt: que ſicut in ſeptem tpi/
bus collecta eſt in horreis humanoꝝ cor
diuʒ: ita in ſeptem alijs vt pſit fidelibus
aperitur. Ut enim ſpũs dei patris per p/
phetas recondi voluit qȯ eſſet poſteris
ꝓfuturuʒ: ita idem ipſe cum filij ſpũs ſit/
amicis ipſius filij diuidendo largit. Pa
ter enim manet in abſcõdito/qꝛ dñs eſt.
Filius reuelatur/qꝛ frater eſt. Ille vt ti/
meamus/iſte vt fiduciaʒ hẽre poſſimus.
Alias ãt vterqʒ dñs: ſed nõ vterqʒ ſeipm
exinaniuit/formam ſerui accipiẽs/ſed tñ Ad phil. 2.
filius. Sane ſpũſſanctus qꝛ duoꝝ eſt ſpi/
ritus/quaſi medius eẽ voluit. Nimirum
qꝛ ꝛ ſic oportuit vt nec ex toto abſcõde/
retur cum patre: nec oino reuelaret cum
filio/ſed eẽt medius inter vtrũqʒ. Illud
aũt nõ dandum obliuioni pro quo occa/

Universidad de Deusto Biblioteca

ſio data eſt:vt hec de ſancto ſpiritu dice/
retur:pꝛo eo,vz.qȯ ad ipſum ſpectat : vt
ſub tante pfectionis numero ſignacula
Eſa.xj. ſoluerenẗ.Mimirum q: ſeptem ſunt ſpe/
cialia dona eiuſdez qbus τ dicit.Hi ſunt
ſeptem ſpũs dñi miſſi in oẽm terram.Et
zacha.4. de his qdem ſatis.¶Quia vȯ diximus
ſuperius vnigenitũ dei filiuz in manaſſe
deſignari:illud nũc videri opz quid ſibi
velit illȯ qȯ manaſſes qui ſignificat chꝛi
ſtum Jeſum/natus eſt a Joſeph/cũ chꝛi/
ſtus nõ fuerit filius ſpũſſancti:ſed a quo
pcedit ſpũſſanctus/niſi foꝛte ẜm illȯ ac/
In ſymbᵒ. cipiamus dictum qȯ in ſymbolo de chꝛi
Niceno.15 ſto ↄfitemur dicẽtes.Qui ↄceptus eſt de
d.c.cano/ ſpiritusſancto:imo nõ foꝛte ſed abſqꝫ du/
nes.τ.25. bio ſic opz itelligi/ſic teneri : nõ qȯ abſit
d.tertij. vt credaẗ ſpũſſanctus fuiſſe in vtero ge/
nitricis aũ pꝛo ſemine:ſed q: nõ amoꝛ li/
bidinis opatur germen illud ſanctũ/ſed
amoꝛ dei . Amoꝛ qui ex eadem hoꝛa ple/
narie τ incõmutabilr̃ habitauit in eo:ſi/
pꝛime ad cut τ per Apl'm dicit.Factus eſt pꝛimus
Coꝛ.15. Adam in aiam viuentem : ſcȯs adam in
ſpũm viuificãtem.Qȯ ergo ſpũaliter dĩ/
ſpũaliter accipiẽdum eſt . Conceptus eſt
de ſpũſancto ex Maria virgine:τ homo
factus eſt:q: ingreſſus ſpũſſanctus in au
lam vteri virginalis/ↄiunxit duas natu/
ras in vnã pſonam:vt eẽt homo ille ſpi/
Ibidem ritualis atqꝫ celeſtis/ſicut ſcriptũ eſt.Pꝛi
mus homo de terra terrenus:ſcȯe homo
de celo celeſtis.Dicit ergo dñs cõceptus
eſt de ſpũſcȯ:non vt caro illa vel aia/qȯ
abſit a coꝛde fideliũ/de ſpũſancto eẽ cre
daẗ.Sed q: gratia ſpũſſancti ab eodem
pꝛincipio ↄceptionis plena fuit:ſicut ma
tri eius Marie angelus locutus eſt di/
Luce.1. cẽs.Spũſſanctus ſupueniet in te/τ vir/
tus altiſſimi obumbꝛabit tibi : ideoqꝫ τ
qȯ naſceẗ ex te ſanctum/vocabitur filius
Pſal.35. dei.Inebꝛiata eſt enim ſcã illa ab vberta
te domus ſpũs:τ potata toꝛrẽte volupta
tis ipſius qȯ eſt verbuz pr̃is. Hoc quoqꝫ
mõ mediãte ſpũſancto vnio illa tam mi/
rabilis facta eſt iter dñm τ hoiem.Ipſe
eni ſpũſſanctus/q amoꝛ eſt dei viui/opa/
tus eſt vnionem illã:q: nunqꝫ poteſt eſſe

vera vnio/vbi amoꝛ nõ eſt.Nam qũo fie Joan.1.
ret verbum caro/ſi verbum hoiem nõ di Eſa.7.τ
ligeret?Aut qũo virgo cõciperet deum/ Luce.1.
ſi deum ſup oia nõ amaret?Qꝫ aũt adhe
ret dño vnus ſpiritᵘ eſt.Amoꝛ ergo fecit/ pꝛime ad
vt vgo adhereret altiſſimo . Amoꝛ vt v/ Coꝛ.6.
go cõciperet de ſpũſancto . Amoꝛ vt dei Mat.1.τ
filium parturiret . Hec igiẗ cauſa eſt cur Lu.1,τ.2
eius incarnatio ſpiritui ſcȯ aſcribiẗ. Hac
cauſa de ipſo cõceptus eſſe narraẗ:qꝫuis
aliud ſit qȯ attentius ↄſiderari opoꝛtet.

Capitulum xᵐ.

Si eniz(vt iam dixi) verba ſpi
ritualia ſunt/ſpũalem τ viui/
ficum itellectum requirunt.
Spũaliter enim itelligi neceſſe eſt quic/
quid ſpiritualr̃ dĩ.Plura ſcripta ſunt de
dño Jeſu chꝛiſto/que nunqꝫ ſane poſſunt
itelligi/niſi ad eius coꝛpus qȯ ſumus re/
ferãtur.Nõ ppter ſe dei filius/ſed ppter In ſymbo
nos hoies homo fieri dignatus eſt . Au/ lis:in Ni
diamus ergo ipm dñm . Audiamus qd ceno.15.
ipſe dixerit de verbis carnalr̃ itellectis. c.canones
Spiritus eſt inqt qui viuificat:nam ca/ τ.25.d.
ro nõ prodeſt qcqꝫ.Et Apl's.Littera oc/ tertij.
cidit/ſpiritus aũt viuificat. Attẽdamus Joan.6.
ergo ſpũaliter que ſpũaliter dicta ſunt:τ 2ᵉad coꝛ.3
quẽadmodum edificẽt ſpiritualiter reſo
luta que carnalr̃ itellecta inſcipida ſunt
τ decipiunt. Joſeph vir Marie oꝛdinez Matth.1
ſigñat apoſtolicũ:Maria gẽtilitatez pde
deſtinatam ad grãz.Gabꝛiel nouiſſimos
apl'oꝝ.Paulum.ſ.τ ſocios eius.Mittiẗ Luce.1.
gabꝛiel ad virginem/que nõ nouerat vi/
rum.Mittiẗ ad gẽtilitatẽ Paulus/que Act.13.
ppbetã τ Apl'm neſciebat.Erat tñ Ma Luce.1.
ria deſpõſata Joſeph/erat vice chꝛiſti ab
apl'o Petro gẽtiuz eccleſia ſubarata. Iaz
eniz Petrus accerſitus fuerat a gẽtibus
qñ Coꝛnelium τ eos qui erãt cũ eo cõ/ Act.x.
uertiẗ ad fidem:ſicut ipſe poſtea de ſeipo
in actibus apl'oꝝ ↄfiteẗ dicens.Viri frẽs
vos ſcitis q: ab antiqs diebus in nobis Act.15.
elegit deus per os meuz audire verbum
euãgelij τ credere.Erat ergo eccleſia de/
ſponſata Petro/cui ab ipſo dño dictum
fuerat/paſce oueas meas:ſed nec duz hãc Joan.21.
cognoſcebat q: fruſtra ſed non ex toto in
circunciſione

circunciſione ſudabat/querẽs ex illis ſal/
uos facere/ſiqs ex eis pꝛedeſtinati ad vi/
Matth.1 tam.Nõ ergo vgo cognoſcebat Joſeph/
q: nec dum Petrum eccleſia : cui nec ab
homine nec per hoiem ſed ab ipſo hoiuz
Act.x. dño vice ipſius dñi deſponſata erat:ſicut
ſequẽs tps/cum ad eam miſſus eſt Pe/
Luce.1. trus oſtẽdit.Pꝛemiſſus eſt ergo angelus
Act.9.τ ad vginem:pmiſſus eſt ad eccleſiam pau
13. lus.Ante ergo qꝫ ↄuenirẽt inuẽta eſt in
Matth.1. vtero hñs de ſpũſancto:q: anteqꝫ cõue/
niret Petrus cum fecundata eſt eccleſia
a ſpiritu ſcȯ:vt fructum nõ humane glo
rie ſed diuine iuſtitie parturiret.Sed qd
Luce.1. dicit Maria ad angelum?aut qd genti/
litas dicit Paulo.Qũo(inquit Maria)
fiet iſtud/qm̃ virum non cognoſco? Ad
quam angelus . Spũſſanctus ſupueniet
in te:τ virtus altiſſimi obumbꝛabit tibi.
Et paulus in epiſtolis ſuis/hoc ipm dili
genter oñdit.vz.q per gratiam dei ſalui
facti ſumus/τ per ſpũm qui datus eſt no
bis:ẜm qȯ in quadam epl'a ſcribiẗ dicẽs.
Ad Ro.8 Nõ accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iteruz
in timoꝛe:ſed accepiſtis ſpũm adoptio/
Luce.1. nis/in quo clamamus abba pater.Ideo
inqt τ qȯ naſceẗ ex te ſanctum/vocabiẗ
Joan.3. filius dei.Scȯs populus qui naſcetur de
Ad Ro.8 eccleſia/regñaẗ ex aqua τ ſpũſcȯ per ſpiri
tuz adoptionis quem accepit/vocatur fi/
lius dei.Et hoc qdem de euãgelio Luce.
Matth.1 Illud vȯ qȯ in euãgelio Matthei ſuper
hoc ſcriptum eſt/indicat pꝛius eccleſiam
Act.13. habuiſſe ſpirituz/quã ſibi illam ↄiunge/
ret Petrus.Eteniz pmiſſus eſt Paulus
vt cõciperet ad vocẽ eius ſicut ad vocez
angeli quã citius ↄcepit Maria. Qñ vȯ
hãc Petrus cognouit/iam pepererat fi/
Act.13. liuz ſuũ pꝛimogenituz:q: iam fidelis po
14.15. puli pmitias Paulus obtulerat deo ſuo.
Ecce qꝫplana ſunt in ſpũ : que in littera
Matth.1 aſpa videbaẗ.Et nõ cognoſcebat eaz in/
quit:donec pepit filium ſuũ pꝛimogeni/
tum.Tu itellexiſti Mariam:ſpũs intel/
lexit eccleſiam. Tu itellexiſti caput:ſpũs
intellexit coꝛpus τ mẽbꝛa. Veruz eſt er/
pꝛime ad go qȯ ſcriptuz eſt/ſi tñ ſane intelligaẗ.Et
Coꝛ.12. q: coꝛpus chꝛiſti ſumus quotquot rena

ſcimur de ſpiritu ſcȯ:nõ eſt mirum ſi ma Gen.41.
naſſes/qui chꝛiſtũ ſignificat/filius eſt Jo
ſeph:q: non ſolum Chꝛiſtus in manaſſe/
qui caput eſt fidelium deſignaẗ:ſed τ ps
nõ modica coꝛpoꝛis ſui ẜm qꝫ recte dici
põt/cõceptum eẽ chꝛiſtum vel natuz:nõ
carnaliter dico ſꝫ ſpũaliter de ſpiritu ſcȯ:
q: oẽs quotquot renaſcimur ex aqua τ
ſpũſancto/filij efficimur matris eccleſie
τ filij ſpũſancti.Ipſe enim fecit nos τ nõ Pſal.99
ipſi nos.Vñ τ Petrus pꝛimus apl's ba/ Math.16
riona noiatur:vt q filios erat plurimos
gñaturus in chꝛiſto/filiuz ſe cognoſceret
matris gratie/ex qua naſcunẗ oẽs electi: Joan.3.
qui per manus miniſtroꝝ baptiçanẗ in
Chꝛiſto. Miro valde τ admirãdo/ſi re/
cte intelligaẗ myſterio.Pontifex eteniz
qui baptiçat/locũ ibi retinet patris:aqua
fecundata ſpũ/typum gerit matris eccle
ſie/ſicut τ iſufflatio gratie ſpũſſancti.Js Joan.20.
aũt qui baptiçaẗ hois chꝛiſti Jeſu.Qua/
ſi eniz fons ille vterus eſt eccleſie:qui cir
cunſtãte clero τ populo per officiuz ba/
ptiçatoꝛis fecundaẗ a ſpiritu:vt ſicut ad
vocem Gabꝛielis ſpũſſanctus ingreſſus
eſt vterum virginis:ita ad vocẽ ſacerdo Luce.1.
tis idem ſpũs ingrediẗ fontem aque:vt
ex aqua τ ſpũſancto naſcanẗ τ heredes:
heredes quidem dei/coheredes autem Ad Ro.8
Chꝛiſti.

Capl'm xjᵐ.

Pꝛopoſiti noſtri erat metas
pcurrere ſignaculoꝝ/τ eoꝝ
intelligẽtias qꝫbꝛeui expli/
care ẜmone:ſed plerũqꝫ oc/
caſione dicti inferunẗ dicen
da:τ ex verbis vtilibᵒ vtilioꝛa pueniũt.
Sic agricolis fodientibus terram/maſſe
theſauroꝝ occurrunt : vt dum vite que/
runt ſubſidia/eos aliqñ τ ditari ↄtingat.
Nõ ergo arguẽdi ſumus/ſi cum pmiſſis
exſoluimus:τ non pmiſſa τ duplicia pꝛo
ſimplicibus impartimur:pꝛeſertim hoc
ipſum qȯ exceſſum dĩ. Solutio ppoſite
queſtionis. ¶Diximus frẽs τ qꝫ ſit ad/
mirãdum pꝛediximus ſic pſonas ſupꝛa/
ſcriptas per loca ſingula eẽ diſpoſitas:vt
viciſſim ſibi pꝛeferantur τ ſupponanẗ in
myſterio vnigeniti τ ſpũſſancti:vt quan

Universidad de Deusto Biblioteca

rus ſit fructus humilitatis exēplo magis
ꝓponaꝭ q̄ꝫ verbis. Nō ſoluz aūt ꝓpter h̄
verū etiam vt ꝙ de dn̄o deo nr̄o pia fide
tenemus/myſtica q̄ꝫtum ipſe dederit/cō
templatione ſcrutemur: ⁊ tāto nobis au
ctore ipſo aīn diluculuz pateat via lucis:
q̄ꝫto myſterioꝝ lāpades in obſcuro ſplē/
deſcunt. Neqꝫ enim nouū aliqd intelli/
gere querimus de fide trinitatis: ſed qꝺ
hactenus fide tenuimus ⁊ nūc tenemus:
vt cum iam fide cognouimus vſqꝫ ad cō
In oꝛone ep phanie templādam ſpēm ipſius celſitudinis p/
ducamur. Non ſolum aūt iſtud qꝺ ſatis
eſt euidēs per ſeipm: ſed illud magis qꝺ
anguſtat ⁊ deprimit ſapiētes hui⁹ mun/
In ſymb° Nice. 15. d. c. canones. ⁊. 25. d. tertij. di: qui audiētes ꝙ dei filius cōceptus eē̄
dicitur de ſpūſancto. Putāt eum oīmodis
eſſe minorem/nō itelligētes qꝺ dicit ipſe
de ſe ⁊ de ſpūſancto. Niſi ego abiero pa/
raclitus nō veniet ad vos: ſi autē abiero
Joan. 16. mittā eum ad vos: ⁊ ille me clarificabit/
qꝛ de meo accipiet: ⁊ his ſimilia. Nec il/
Ad phil. 2. c. lud qꝺ aptius teſtaꝛ Apl̄s. non rapinam
arbitratus eſt eē ſe equalē deo: ſed ſemet/
ipſum exinaniuit/formā ſerui accipiens/
in ſimilitudinem hoīuz factus/⁊ habitu
inuētus vt hō. Quia v̄o vtrūqꝫ teneri ſi
de necium erat: voluit in vtroqꝫ ſatiſfa/
cere nobis: cunctoꝝ preſcius deus/ordi/
nans myſteria pro velle ſuo a diebus an/
tiquis/ſm ea que futura erant per ipſum
in ꝯſumationibus ſeculoꝝ. Ecce enim in
Supꝛa in 8. c. ſupiori capl̄o myſteria ſpūſſancti in ty/
po caſti Joſeph: ꝑlata ſunt myſterijs fi/
lij: vt verus ⁊ eternus eē de eiuſdem my
ſterio monſtrareꝛ/⁊ vt filius dei futurus
homo eiſdem myſterijs ſignareꝛ. Nunc
ne ipſe filius minor eſſe credatur in ty/
Exo. 3. Nū. xj. po ipſius filij miſſus eſt Moyſes: cuius
miniſter fore legiꝛ Joſue: qui in hac par/
te myſterij ſancti ſpūs/typum tenuiſſe
monſtraꝛ: q̄ꝫuis eum aliqui chriſtuz deſi
gnare deſcribāt. Uerum hoc ſepe accidit
in ſcripturis ſanct: ⁊ cur accidat aut ac/
5. tractatu pꝛimo, ſcdi libri. c. 29 cidere queat: iam me recolo enodaſſe vi
delicet: ⁊ ꝙ vna pſona aliud ꝯiuncta al/
teri: aliud ſola deſignet/⁊ qꝺ plura ſub
eadē re cōprehēdanꝛ myſteria. Ca. 12.

Et aūt qꝺ dicēdum eſt in hac
diſtinctione ſcd̄a/excepta vi/
ciſſitudine ſupraſcripta ſupe/
rioribuꝫ ꝯuenire ꝓbetur. Ne/
ceſſarium arbitror coartare in breui qꝺ
ſupius aliquātulum ſparſum eſt. vꝫ. ꝙ ia
cob patriarcha/typum gerat oīpotentis
dei: a quo oīs paternitas in celo ⁊ in ter/ Ad ephe. 3.
ra noīatur. Joſeph ſpūſſancti. Manaſſe
vnigeniti dei filij/qui cōceptus eſt de ſpi
ritu ſancto ex Maria v̓gine. Effraiꝫ aūt
fructus ſpūs qꝺ eſt charitas dei: que diſ/
fuſa eſt per ſpiritūſanctum in cordib⁹ no Ad Ro. 5
ſtris/cum alijs donis ſpūſſancti/de qbuꝫ
ſuperius diſputauimus. Ibi ergo ioſeph
prelatus eſt manaſſe: is. vꝫ. qui ſignificat
ſpiritūſanctuz/ei quit ſignifica chriſtum.
Hic aūt moyſes qui ſignificat chriſtum/
preponiꝛ ioſue qui typum gerat ſpūſſan
cti: vt illud oſtēdatur in veteri myſteria/
liter precurriſſe/qꝺ in nouo teſtamento
dn̄s trāſitur⁹ ex h̄ mūdo ad patrē/loquēs
de ſpūſcō apl̄is apuit dicēs. Nō enim lo/
queꝛ a ſemetipſo/ſed q̄cūqꝫ audiet loque
tur: ⁊ que vētura ſunt annūciabit vobis. Joan. 6.
Ille me clarificabit/qꝛ de meo accipiet ⁊
annunciabit vobis. Hec eſt illa acceptio Nū. 27.
quā manus ipoſitio moyſi ſup ioſue deſi/
gnabat: vt de gr̄a Moyſi cui manus ipo
nebaꝛ acciperet. Nō qdem ſicut ab hoīe
vt deſignaret acceptionē illam ineffabilē
quā deus accipit ſicut deus a deo nō gra
tis ſed eternitate nature. Eſt tn̄ aliud ad
qꝺ acceptiones iſte referanꝛ: chriſto. vꝫ.
⁊ cum eccleſia. Qn̄ aūt duo iſta ponunꝛ
ſeparatim: chriſtus. ſ. ⁊ eccleſia: tunc ꝓfe/
cto caput totius eccleſie illa eē cognoſciꝛ
mater virgo: a qua vnigenitus dei aliqd
accepiſſe monſtraꝛ. Queris qd? Limum
noſtrum. In Maria ergo aliqd dei filius
accepit a nobis: vt nos tādem magnum
qd recipemus ab ipſo. Sꝫ qd eſt Maria
ſine gratia: ⁊ qd homo ſine verbo? Qꝺ
ergo tam bona eſt maria: gratia fecit qua
pre oībus feminis plena eſt: ⁊ qꝺ tam bo
nus eſt homo chriſtus ieſus: verbuꝫ fecit In. 3 ſen.
qꝺ in pſone vnitate nām noſtram aſſum d. 1. ⁊ cc.
pſit. At chriſtus ſolus chriſtus eſt: nō aūt
Maria

Maria ſola eccleſia. Eſt eniꝫ eccleſia ipſa
pariter cum filijs. Si mater eſt/ſola eſſe
Ariſto. in ꝑdicamento relonis Luc. 8. nō poteſt: deniqꝫ colūbe due ſunt. Ma/
ſculus nō habet niſi ſemen: ſemen aūt eſt
verbum dei/qui ſeminat filius hoīs. Fe/
mine v̄o vterus duoꝝ copia ſecūdus eſt.
Si aūt qui ſeminat ſemē/filius hoīs eſt/
que eſt iſta colūba/cuius vulua duis re/
pleta gratia dei que ſpūſſanctus eſt: qui
cum vnus ſit in natura/nō vnum eſt do/
Geñ. 24. num eius ſed multa. Inde eſt ꝙ Iſaac ty
puꝫ gerit vnigeniti dei: rebeccha matris
eccleſie repleta gratia ſpūſſancti: cuius iu
re efficimur filij/cuꝫ renaſcimur ex aqua
⁊ ſpūſancto. Que cum ita ſe habeāt/nō
imerito in Joſue duplex cauſa myſterij
ꝯtinetur: vt q̄uo in moyſe deus ⁊ hō de/
ſignatus eſt/⁊ tn̄ vnus eſt chriſtus: ita ⁊
in ioſue ſpūſſanctus ⁊ eccleſia: ⁊ tn̄ vnuꝫ
pꝛime ad Cor. 6. ſpūs: qꝛ ⁊ hec cuꝫ adheret dn̄o vnus ſpi/
ritus eſt. Qꝺ ſi ita eſt/imo qꝛ ita eſt: quid
miꝝ ſi ita diciꝛ ſpūſſanctus accipe aliqd
in eccleſia: q̄uo chriſtus in quo hō acce/
pit aliqd a ſpūſancto. Capl̄m 13m.

Eneralis deniqꝫ regl̄a eſt my
ſterioꝛuꝫ: vt quod nō poteſt
referri ad caput/referatur ad
mēbra. Et hec apud omnes
catholicos. Sed forte mouet
ſponſe myſteriuꝫ/cum Chriſtus filius ſit
virginis matris? Nolo te iſtud moueat:
filius chriſtus ⁊ ſpōſuꝫ eſt. In iſto deniqꝫ
Gei. 24. myſterio typuꝫ patris gerit habraam: ty
pum filij iſaac ſponſus rebecche/rebec/
ca ipſa matris eccleſie. In altero v̄o hoc
Gene. 1. ⁊. 4. eſt in myſterio ade. Adam ipſe typuꝫ pa
tris/eua eccleſie/abel chriſti. Si aūt acci/
piunꝛ ſoli adam. ſ. ⁊ eua/chriſtum ſignifi
cāt ⁊ eccleſiam. Mater ergo chriſti eccle
ſia: ⁊ nihilominus ſponſa chriſti eccleſia.
Quid miraris in iſtis? Chriſtuꝫ filius eſt
eccleſie: chriſtus pater: chriſtus ſponſus:
chriſtus frater ⁊ in oībus oīa. Uis ſcire
Math. 12 ꝙ ita ſit? Quicūqꝫ fecerit (inquit) volun
tatem patris mei qui in celis eſt/hic mi/
hi frater ⁊ ſoror ⁊ mater erit. Mater et/
enim chriſti eſt qcūqꝫ audit verbum dei/
cōcipit in corde ⁊ cuſtodit illud. Sed ⁊

omnes qui chriſtiano cenſemur noīe fra/
tres chriſti ſumus: qꝛ heredeꝫ qdem dei/ Ad Ro. 8
coheredes aūt chriſti. Filij chriſti ſumuꝫ
qꝛ ipſe nos per gratiam genuit. Unde ⁊
per pſalmiſtam de eos pariter ⁊ de nobis
ex voce dei patris dictum eſt. Ipſe inuo Pſal. 88
cauit me/pater meus es tu: deus meus ⁊
ſuſceptor ſalutis mee: ⁊ ego ꝑmogenituꝫ
ponā illuꝫ excelſuꝫ pre regibus terre. Et
poſt pauca. Et ponā in ſcl̄m ſeculi ſemē
eius: ⁊ thronus ei⁹ ſic̄ dies celi. Si cuſto/
dierint filij eius teſtamētum meū/⁊ teſti
monia mea h̄ que docebo eos. Sponſam Ad phil.
v̄o chriſti eccleſiaꝫ: oēs pene ſcripture no 5. ⁊ pꝛime
ui teſtamēti demonſtrāt. Ueruꝫ h̄ ꝓpter ad Cor. ⁊
eos qui verbis inuſitatis miranꝛ. Nunc ⁊ in Cantic cātícoꝝ
v̄o de filio dei illud oſtēdere locus eſt: ꝙ quoad ve
ſicut in ꝑmo myſterio deſignatuꝫ eſt chri tus teſtiū.
ſtuꝫ in manaſſe filio ioſeph/qui ſignificat
ſpiritūſanctum. In ſcd̄o de quo nūc agiꝛ Supꝛa. 8.
in moyſe/a quo accepit ioſue q eodē mō c. hui⁹ pꝛi/
ſignificat ſpiritūſanctuꝫ quo ⁊ ioſeph pa me partus.
ter eius. Ex ſtirpe etenim ioſeph ꝓceſſit
ioſue: ⁊ vtriqꝫ viri nomē pene ideꝫ iter/
pretaꝛ. Poſtremo tot annis Joſue quot Geñ. vlt°
ioſeph vixiſſe deſcibiꝛ cētum. ſ. ⁊ decem ⁊ Joſue vl
annis: vt tam in nomie q̄ꝫ in ꝯn̄e/tam in timo.
ope q̄ꝫ in ānis clareſceret: qꝛ vterqꝫ vni⁹
ſpūs geſſerit typum/a quo vnigenit⁹ dei
filiuꝫ accepit aliqd ſm ꝙ hō eſt: ⁊ cui dat
de ſuo ſm ꝙ deus eſt: qꝛ ab ipſo ꝓcedit ⁊ ꝑmo. d. xj
mittiꝛ ſicut ab ingenito patre: non ſicut Joā. 16. ⁊
ſubiectus ⁊ minor/ſed ſicut per oīa coeq̄/ p°. d. 15.
lis. Ad eius eniꝫ ꝑtinuit veritatē/vt ipſe
potius q̄ꝫ ſpūſſanctus humiliareꝛ in car
ne ꝓpter genus humanuꝫ/ne aliquā in/
iuriam patereꝛ apud nos ſpūſſanctus/ſi
pro eo qꝺ mittitur a patre ⁊ filio eius qꝺ
abſit/nō equalis/ſed inferior putaretur.
Sed dicit aliqs. Cum eq̄les ſint per oīa
filius ⁊ ſpūſſanctus: que neceſſitas fuit/
vt ita ſibi adinuicē ſubiecta myſteria pre
pararēt: poſſent eniꝫ taliter nutti viri iſti
qui ſignificāt eos/vt in nullo alter alteri
preferreꝛ: ſed longe nimis eſt hoc myſte/
rium a ſapientibus ea que ſunt carnis: ⁊
neſciētibus illud qꝺ Apl̄s ait. Charitas
nō querit que ſua ſunt. Qui aūt vir vir/

Universidad de De[usto] Bibliote[ca]

prime ad tutis eſt eo magis intelligit myſterij cau
Cor.13. ſam quo proprium hoc eſſe charitatis
agnoſcit. Capl'm 14m.

VT autem larga myſteria fi/
lioruꝫ Jacob reducamus ad
ſũmam. Joſeph quẽ deſigna
re dicimus ſpiritũſanctum/
deſcẽdit in egyptum:ꝗꝛ ſpi/
Gen.37. 39. ritusſanctus ſupuenit in ṽginẽ que erat
Luce.1. de populo iudeoꝝ. Natus eſt in eadẽ ter
Gene.41 ra manaſſes ex ioſeph:ꝗꝛ cõceptus eſt fi/
In symbo lius dei de ſpũſancto ex Maria virgine/
Nice.15. ⁊ factus eſt homo in ſpũ viuificãte. Quod
c.canonea ⁊.25.d. aũt Moyſes qui pari modo natus eſt in
tertij. egypto:⁊ in hoc ſequenti myſterio quaſi
Exo.2. ſucceſſor manaſſes/ſignificat chriſtũ/reli
cta terra egypti trãſijt in deſertũ:⁊ vtiqꝫ
Ibidem. vt teſtatur ipſemet iterfecto egyptio ad
In qtuor paſſionem vnigeniti dei referẽdum eſt/⁊
euãgeliſtis horam mortis eius qua trãſijt ex hoc mun
circa finẽ. do ad prẽm. Quod trãſiens p mare rubruꝫ/
Exo.14. viuus ⁊ icolumis puenit ad littus:ad re
In qtuor ſurrectionẽ referenduꝫ/qua reſurrexit a
euãg. i fine mortuis. Quod recedẽs moyſes ipoſuit ma
Deut.34 nus ſuas ſup ioſue ⁊ repletꝰ ſpũ ſapie/qui
Deut.1.⁊ etiam iubẽte ipſo deo princeps in pplo
Joſue.1. cõſtitutus eſt:ad hoc ꝙ poſt mortẽ ⁊ re/
Act.2. ſurrectionem ſiue aſcẽſionem dñi deſcen
dit ſpũſanctus ſup ſanctos aplos. Scdꝫ
ṽo prerogatiuã ſacri huius myſterij/ſpe/
Joã.vltº. cialiter ſup Joãnem:qui ⁊ ſupra pectus
dñi in cena recubuit/referẽdum eſt:ꝗꝛ ſi/
Joſue.13 cut ioſue ſeptem tribus/ita ⁊ hic ſeptem
⁊ infra. eccleſijs diuiſit hereditatẽ. Nõ auteꝫ ipẽ
Apoc.1. Joãnes/qui myſteriuꝫ fuit opis ⁊ verbi:
ſed ſpũſſanctus/qui auctor eſt per ipſum
Matth.x Joãnem. Nõ eniꝫ (ait dñs) vos eſtis qui
loqmini/ſed ſpũs patris veſtri qui loqui/
Joſue.13 tur in vobis. Diuiſit ergo Joſue heredi/
tatem dimidie tribui manaſſe:⁊ nouẽ tri
bus/que nec duꝫ acceperãt hereditatem
ꝙ qualiter in ſpũ intelligẽduꝫ ſit:⁊ qua/
liter noua veteribus in hac diuiſione re/
ſpondeãt in libro Apocalypſis ſufficien/
ter me arbitror explicaſſe. Quod eniꝫ moy
Nũ.27. ſes famulus dñi anno q̈dragesimo aſſen/
ſurus in mõtem/manus ipoſuit ioſue. Il
Luc.vltº lud eſt qd Lucas euãgeliſta de die q̈dra/
geſimo/quo celuꝫ erat dñs aſcẽſurus te/
ſtatus eſt/dicẽs. Eduxit diſcipulos ſuos
foras in bethaniã:⁊ eleuatis manibꝰ ſuis
bñdixit eis. Et factuꝫ eſt dum bñdiceret
illis/receſſit ab eis ⁊ ferebat in celuꝫ. Et
qd ſcriptum in deuteronomio. Joſue fi/ Deut.vltº
lius Num/repletus eſt ſpũ ſapientie: ꝗꝛ
moyſes poſuit ſup eum manus ſuas. Cõ
pletum eſt myſtice in choro aploꝝ/qbus
bñdicens ait. Ecce ego mitto ꝓmiſſum Luc.vltº
patris mei in vos:vos aũt manete in ci/
uitate/donec induamini virtute ex alto.
Caro ergo tetigit carneꝫ/vt aliqd homo
ab hoie videref accipe deſignãdam acce/
ptionem illam/que cõpleta eſt in ſanctis
apoſtolis in die pẽthecoſtes. Quod aũt Jo Joſue.13
ſue ſeptem tribus diuiſit hereditatem/ad
ſeptem ſpãles ordines referẽduꝫ eſt:qui
ſm numerũ eccleſiarum ad quas ſcribit Apoc.1.
Joãnes/ſub hoc ſcdo ſtatu ſeculi in gen/
tili eccleſia claruerũt. Trãſlata ṽo verba
hec ad typũ eccleſie/qd ſignificẽt videa/ Gene.37
mus. ¶ Joſeph deſcẽdit in egyptuꝫ/qñ 39.
ſpũſſanctus deſcẽdit in pplo iudeoꝝ/lo/
quẽs multo tpe per ꝓphetas. Manaſſes Gen. 41.
filius eius natuꝫ eſt in egypto:ꝗꝛ hõ chri Mat.1.⁊
ſtus ieſus in populo iudeoꝝ. Moyſes ſa Luce.2.
mulus dñi/qui pari mõ ſignificat chriſtũ
egreſſus de terra egypti ingreſſus in de/ Exo.13.
ſertum:ꝗꝛ Chriſtus relicta iudea in mẽ/ 14.
bris ſuis puenit ad gẽtes. Quadraginta Act.13.⁊
anni qbus moratus eſt in deſerto/tẽpus 10.⁊ Nu/
deſignat plenitudinis gẽtium. Anno q̈/ meri.14.
drageſimo defecit moyſes/⁊ ſubſtitutus Deut.vltº
eſt ioſue:ꝗꝛ/vt alteruꝫ tãgam myſteriuꝫ/
completa gñatione hac q̈drageſima/que
agitur nũc/cõmutãdus eſt ſtatus iſte ec/
cleſie de Lya in Rachel/de verbi eloquẽ Gen.29.
tia ad ſpũalem intellectum:de frondium
pulchritudine ad ſuauitatem pomoruꝫ.
Hoc eſt eniꝫ illud. Niſi ego abiero para/ Joan.16.
clitus nõ veniet ad vos. Si auteꝫ abiero
mittam eũ ad vos. Nota verbuꝫ ⁊ ſigna
myſterium. Ois eloquẽtia ptinet ad ver
bum:ois intelligẽtia ſpũalis ad ſpirituꝫ.
Illud ergo p̃cedit/ſeqtur iſtud:preceſſit
legiſlator moyſes eruditus ſcia egyptio/ Act.7.
rũ ſecutus eſt ioſue:de quo nihil tale ſcri Deut.vltº
ptura
Lib. ioſue ptura cõmemorat:ſed tñ pro Moyſe ter
ram ꝓmiſſam patribus introiuit. Nec il
Exo.4. lud moueat qd dicit Moyſes/nõ ſuꝫ elo
quens ab heri ⁊ nudiuſtertiuſ ex quo ce/
piſti loqui ad ſeruuꝫ tuũ:ꝗꝛ nõ ſcribendi
officio paſſus eſt detrimẽtum ſed in lin/
gua. Altero haud dubium exigẽte myſte
rio/preceſſit regum tpe eloquentiſſimus
Eſa.6. Eſaias qui dicit. Ecce ego mitte me. Se/
cutus eſt Hieremias qui dicit. A.a.a. dñe
Hiere.1. deus ecce neſcio loqui/ꝗꝛ puer ego ſum.
Preceſſit paulus facũdiſſimus/predicã/
Act.18. do in aſia:ſecutus eſt Joãnes cuius ſmo
⁊.19. deſpicabilis:ſed tñ ſpũalis gratie vberta
Apoc.1. te fecũdus. Queris quare iſtud? Qꝛ ver
bum p̃ceſſit/ſpũs eſt ſecutus. Queris qd
plus diſcipulis carnaliter adhuc ſapien/
tibus:⁊ qd magis placeat dño Jeſu chri
ſto. Quinimo qd vtilius ſit/dñs ipſe de/
Nota. monſtrat cuꝫ dicit. Ego veritatẽ dico vo
Joan.16. bis:expedit vobis vt ego vadaꝫ. Si ego
nõ abiero/paraclitus nõ veniet ad vos:
ſi aũt abiero/mittam euꝫ ad vos. Tale eſt
enim ac ſi diceref. Niſi cultum eloquẽtie
ſubtraho/in quo carnalis paſcif intelle/
prime ad ctus/ꝓpter eos qbus lacte opus erat ali
Cor.3.⁊ qñ ⁊ nõ ſolido cibo/ſpũalem itellectum
ad Heb.5 accipe nõ poteſtis. Eo nempe circa ſpiri/
tuꝫ mens declarari neqt/quo magis ani/
mus paſcif ſuauitate verboꝝ: ⁊ eo plus
fructus ſpũs quãte ſit dulcitudinis ſen/
titur: quo quicqd foris reſonat carnali/
bus hoibus ⁊ infirmis ſe ponif. Nõ eniꝫ
ptinet hoc ad reſurgẽtem dñm ſed ma/
gis ad naſcẽtem ſm carnẽ/⁊ adhuc incu
nabilis vagiẽtem: nõ aſcẽdentem in ce/
lum/ſed addeſcẽdentem ad ima. Si ergo
quadrageſimo anno vel die in typo hu/
ius noſtri tpis hec mutatio facta eſt/vi/
deat qui adhuc delectaf in folijs/ne iuſto
oipotentis iudicio expers efficiaf a fru/
Deut.vltº ctu. Moyſes itaqꝫ qui diſparuit q̈drage
ſimo anno ordinis doctoꝝ/qui inſtitutus
fuit a chriſto ⁊ ſanctis apoſtolis/pſeuerã/
ter vſqꝫ nũc typum gerit. Joſue alterius
ordinis/qui in pfectione monaſtice erat
Joſue.13 in gratia ſucceſſurus. Septem ṽo tribus
qbus Joſue diuiſit hereditatem ſeptem
quaſdaꝫ ſpẽs religionis/que in tertio ſta
tu ſeculi future ſunt. Sciẽdum ꝙ adhuc Nũ.27.
viuẽte Moyſe electus eſt Joſue:ꝗꝛ p̃us
oportuit ordinem tertij ſtatus deſignatũ
in Joſue:initiatuꝫ ṽo a ſcõ Bñdicto in/
ſtitutionis ſue claritatem accipe:q̃ꝫ ordo
ſcdi ſtatus dſignatꝰ in Moyſe/pfecte ꝯſu
mationis ſubitũ accipiat finẽ. Ca.15m

MEmorari opꝫ in hoc caplo il
lud qd p̃miſſuꝫ eſt de mutuo
honore filij ⁊ ſpũſſancti.vꝫ. Supra.c.
ꝙ in initio primi ſigilli prela 6.⁊.xj.
tus fuerit/qui typum gerit ſpũſſancti ei
qui figurã retinet chriſti. In ſcdo ṽo lo/
co moyſes p̃latus fuerit/qui typum reti
net chriſti:ioſue qui pſõnam gerit ſpiri/
tuſſancti. Sed ⁊ nũc in tertio loco preſe/
ref Samuel/qui typuꝫ gerit ſpũſſancti:
Dauid qui figurã retinet chriſti. Signi/
ficari autẽ in ſamuele/qui ⁊ datus eſt no/ In iterpre
bis/ipſum quoqꝫ nomẽ eius deſignat qd tationibus
interpretaf a deo datus. Qui aũt ⁊ quale hebraicis.
ſit datuꝫ ipm optimuꝫ ⁊ donuꝫ pfectum Supra tra
qd deſurſum eſt:hactenus cuꝫ de ſpũſcõ ctatu ſcdo
ageremus/oſtẽdimus. Et notãduꝫ ꝙ ſcã libri ſcdi
Anna mater Samuelis ꝓphete/ſilis fuit c.4.
Rachelis mřis Joſeph:in h.ſ.ꝙ vtraqꝫ primi Re
multo tpe hẽre filios anelabat nec pote/ gum.1.
rat/quouſqꝫ reſpiceret illas deus earum/ Gene.30.
eaſqꝫ optatꝫ pignoribꝰ miſerãdo dotaret.
At aliud ſignificãt pueri/qñ ſimł patres
eoꝝ cũ eis in myſterium aſſumunt:aliud
cum iam viri facti p̃ncipes populi extite
runt. Qñ enim de Joſeph ⁊ matre eius
ſiue de ſamuele ⁊ matre ipſius cõiter agi/
tur/tũc ꝓfecto in ioſeph ⁊ ſamuel aut fi/
lij eccleſie aut fructus gratie deſignãtur.
Nec imerito dixerim vocari matrẽ gra/
tiam illã ſpũſſancti/que deſignaf in An/
na/cui fructus quoqꝫ ille ſpũalis p̃ncipa
liter iunctus eſt. Quã deſignat puer ma/
ſculus ſamuel. Amor.ſ.dei/qui nutrif ꝓ/
ximi charitate: ſeptem ṽo filios/ſeptem
ſpãlia dona. Sic enim ait Anna poſt edi/
tum filiuꝫ. Repleti prius pro panibus ſe primi Re
locauerunt/⁊ famelici ſaturati ſunt. Do/ gum.2.
nec ſterilis peperit ſeptem/⁊ que multos
habebat filios infirmata eſt. Et hec qui/

Universidad de Deusto Biblioteca

dem cum matres ꝛ filij in ſacris myſte/
rijs copulate aliqd cõmuniter deſignãt.
Cum vo ſamuel ſicut ꝛ ioſeph ſolus acci
pit ſine matre:tũc idem ſamuel abſolute
ſignificat ſpũſanctum : in cuius ẽt typo
pmi reguꝫ 16. miſſus eſt a deo ad domuꝫ Jeſſe:vt Da/
uid vngeret in regẽ/qui ſigñat chriſtuꝫ:
ſm ꝙ eidem chriſto per eundem Dauid
Pſal.44 verbo ꝓphetico dictũ eſt. Unxit te deus
deus tuus oleo letitie pre ꝯſortibus tuis.
Nec putandum eſt nõ ptinere ad ſpiri/
tũſanctum opationem vnctionis ꝗꝛ di/
cit deus pater vnxiſſe filium ſcõ ſpiritu.
Augu.pᵒ de tri.c.8. ꝛ.6. Cuꝫ vna ſit opatio vtriuſqꝫ ꝛ effuſio ſpi
ritualis grẽ ad vtrũqꝫ ptineat/imo ad to
tam pariter trinitatẽ. Nõ enim ipſe ſpũs
effuſio eſt ipſa donoꝝ:vt nõ poſſit ptine/
re ad eum:ꝗꝛ aliud eſt id qd effunditur/
prime ad Cor.12. alius q effudit de ſuo/ꝛ diſtribuit ſingu/
lis put vult. Jgif Dauid in typo chriſti
ſcdi reg.5 vnctus eſt a ſamuele ꝓpheta/cum eẽt fi/
Luc.3 lius triginta annoꝝ:ſicut ꝛ chriſtus tri/
Luc.4. genarius baptiçatus ꝛ vnctus eſt a ſpũ
ſancto:vt impleref illud qd in pſona eiᵒ
Eſa.61.ꝛ Act.x. predixerat Eſaias. Spũs dñi ſup me/eo
ꝙ vnxerit me/euãgeliçare paupibus mi
ſit me. Jpſe eſt enim ſpũſſanctus/qui cuꝫ
baptiçaref dñs deſcẽdit ſup ipſuꝫ:ſm qd
Joan.1. ꝛ Joãnes baptiſta teſtatus eſt dicẽs. Qui
miſit me baptiçare in aqua/ille mihi di/
xit. Sup quem videris ſpũm deſcẽden/
tem ꝛ manẽtem ſup eum/ille eſt qui ba/
ptiçat in ſpiritu. Caplm 16m.

Uia in tertia diſtinctione de
qua egimᵒ vſqꝫ huc:regi da/
uid/qui ſignificat chriſtuꝫ/is
qui deſignat ſpiritũſanctum
videf eſſe prelatus. Neceſſe
erat in quarto loco Helyam qui ſignifi/
cat chriſtm pferri Helyſeo/qui gerit ty/
pum ſpũſſancti fuiſſe nãqꝫ helyſeuꝫ mi/
tertij regũ 19. Nũl.xj. niſtrum helye/ſicut ioſue moyſi docẽt hi
ſtorie libri reguꝫ. Et notãdum ꝙ myſte/
ria chriſti aliquãtulum in ſuo gñe preſe/
runf myſterijs ſpũſſancti : ne ꝗꝛ abiecta
pro hoibus ptulit chriſtus minor ab he/
reticis putaref. Eſt aũt minor ſm huma
nitatem:equalis in oibus ſm diuinitatẽ.

Significari vo in Helya chriſtum Jeſuꝫ
ſicut in Moyſe ꝛ dauid ſatis ſolenne eſt
in eccleſia dei. Aliqñ tñ helyas ipſe ſicut
ꝛ qdam alij qui ſignificãt chriſtũ/typum
gerit ſpũſſancti : vtpote in loco illo vbi
Malach. vltimo. ſcribunf ſimul moyſes ꝛ helyas/dicente
de eis dño per Malachiaꝫ ꝓphetã. Me/
mores eſtote legis moyſi ſerui mei/quam
mãdaui ei in oreb ad iſrael precepta ꝛ iu
dicia. Ecce mittã vobis helyam ꝓphetã
ante ꝙꝫ veniat dies dñi magnus ꝛ horri
bilis. Cõmutatione quippe locoꝝ agitur
vt ẽt myſterium cõmutef : ꝛ modo h ſi/
gnificet in hoc loco vnuꝫ qui in alio lo/
co ſignificat illud. Jgif helyas qui aliqñ
ꝛ alicubi deſignat ſpiritũſanctum:in hoc
loco ꝛ in alijs ſignificat chriſtum/ſicut ꝛ
Luce.1. Joãnes baptiſta qui in ſpiritu ꝛ virtute
Athana.i ſymbolo. ipſius venire per angelũ dictus eſt. Sed
quare duo in vno ſpũ/niſi ꝗꝛ vna pſona
eſt chriſtus Jeſus:cuius alia eſt ſubſtãtia
humanitatis/alia diuinitatis:ꝛ neceẽ erat
hoꝝ iudicem vnũ/aliuꝫ precurrere redẽ/
ptorem. Oportebat eniꝫ ita preire famu/
los/ſicut erat dñs ſecuturus:quatenus ꝛ
iudex pcurreret iudicẽ:ꝛ iudicatus ne/
quit redenptorem vẽturũ. Sane in aqua
Luc.1.ꝛ Joã.1.c. baptiſmatis Joãnes baptiçãdo preiuit/
Malach. vltimo. ventuꝝ in flãma ignis ꝯſumptura ipſos
precurreret helyas:ipſe.ſ.qui iam aliqñ
quarti regum.1. elapſo celitus igne iterfecit iniquos. Sꝫ
querit aliqs ꝛ non fruſtra/cur helyas ꝓ/
pheta qui vẽturus eſt in fine mũdi ante
tot curricula tẽpoꝝ puniendo ipſos pre/
uenit Joãnem? Cur(inquã)ſigna iudicij
ſigna miſericordie preceſſerũt/cum ratio
ipſa myſterioꝝ videaf exponere:qd ſicut
Math.3 Marci.1 Joãnes breui tpe chriſtum baptiçãdo p/
Luc.3. iuit:ita myſterium pcurſionis ſue in ipſo
Joan.1. mundi fine ꝯſumaret helyas : quatenus
Luce.1. ſicut in vno ſpũ electi ſunt ambo ꝛ vnuꝫ
erant dñm lꝫ diſſimiliter precurſuri/ita
Mala.3. quoqꝫ nunc tpe alter ab altero diſcorda/
Eſa.40. ret. Sed cuꝫ duos chriſti ſolẽnes ꝯfitea/
Marci.1 mur aduẽtus/quoꝝ qdem primũ preiuit
Malach. vltimo. Joãnes:ſcds eſt in fine ſeculi pcurſurus
helyas. Tunc recte intelligimus myſte/
rioꝝ differentiam/ſi eum quem in primo
aduentu

aduentu ſuo oſtẽdiſſe credimus formam
Ad phil.2 Math.25 ſerui:in ſcdo nõ ambigimus ꝯñſuruꝫ po
tentie maieſtatem/ſi illud nõ ſegniter i/
Joan.1.ꝛ Marci.1. tuemur:qd Joãnes ait. Qui poſt me ve
nit ante me factus eſt/qui prior me erat.
Hinc iam cui vacaret incipiũt eructare
myſteria:ꝛ velut ex abyſſo quadam erũ/
In iterpretationibus hebraicis. pere flumina aque viue. Helyas iterpre/
taf deus meus/ioãnes dei grã:ꝗꝛ.vꝫ.di/
uinitas chriſti nõ gratia eſt id qd eſt ſed
nã:humanitas vo eius gratia eſt non nã/
Joan.1. dei verbo vnita. Gerebat igif helyas ty
pum verbi:Joãnes typuꝫ humanitatis:
quarti Regum.2. ꝗꝛ ꝛ ille reſeruatus eſt viuus in typo dei
Marci.6 ſemp viuẽtis:ꝛ iſte iterfectus a rege im/
pio/typum exhibẽs crucifixi. Quo circa
notari opꝫ ꝛ aliuꝫ in helya ꝓpheta/ſm il
lud qd notat Apls in melchiſedech:di/
ad Heb.7 cens euꝫ ſine patre/ſine matre/ſine genea
Eſa.53. logia:aſſimilatuꝫ aũt filio dei:aſſimilatũ
inquã nato deo:de quo dicit ꝓpheta:ge/
nerationẽ eius qs enarrabit? Prius eniꝫ
ꝙꝫ dei filius cõciperef ex virgine/nõ erat
hõ ſed deus tm̃:non caro ſed verbũ/per
Joan.1. qd facta ſunt oia. Qui ẽt cum de mr̃e na
ſci voluit/noluit in terra hẽre hoiem pa
trem:vt iure ꝛ mirabilr dici poſſet de il/
lo ſine pr̃e/ſine matre/ſine genealogia. Ni
Augu in quodã ſermone ꝺ natiuitate domini mirum ꝗꝛ qui in terra natus eſt ſine pr̃e/
ipſe in celo natus eſt ſine mr̃e/nõ habẽs
initiuꝫ neqꝫ finẽ. ¶ Ad tam igif archa/
num declarãduꝫ myſteriuꝫ/itroducif ab
ad Heb.7 Aplo melchiſedech:qui cuiᵒ fuerit filiuſ
ſcriptura nõ dicit:ſicut ꝛ Helye ꝓphe ex
toto pſapia reticef. Si eniꝫ tam multoꝝ
patruꝫ/cuiᵒ nulla pene merita viſa ſunt/
parentes/auos/attauos/ſcriptura cõme/
morat:num caſu accidiſſe dicemus:vt q
tãti meriti fuit apud deum/vt celo aquã
ligaret/cuius fuerit filius nõ legaf. Loq/
tur ergo Joãnes in typo primi aduẽtus
Joan.1. dñi:de ſcdo ac dicit. Qui poſt me venit/
añ me factus eſt/ꝗꝛ prior me erat. Hoc ſa
ne verbum ad humanitatẽ chriſti referẽ
dum eſt:que prius reuelata eſt hoibus ꝙꝫ
diuinitas eius. Prius inquã ꝙꝫ ſciref ar/
Joan.1. chanũ illud qd Joãnes reuelauit dicẽs.
In principio erat verbum ꝛ verbũ erat

apud deum/ꝛ deus erat verbuꝫ. Uenire
etenim verbi eſt in gloria maieſtatis ſue:
apparere hoibus iuxta illd Joãnis. Sci prime Joã.1.
mus ꝗꝛ cuꝫ apparuerit ſilẽs ei erimus:ꝗꝛ
videbimus eum ſicuti eſt:de qua nimirũ
manifeſtatione filij dei que reſeruaf in fi/
ne ſeculi. Pſalmiſta ait. Deus manifeſte Pſal.49
veniet:deus nr̃ ꝛ nõ ſilebit. Jgnis in cõ/
ſpectu eius exardeſcet:ꝛ in circuitu eius
tẽpeſtas valida. Naꝫ de eius occultatio/
ne/que facta eſt in primo aduẽtu Eſaias
ait. Dñe qs credidit auditui nr̃o : ꝛ bra/ Eſa.53.
chium dñi cui reuelatũ eſt? Nõ eniꝫ tũc
ſicut in fine ſeculi appuit manifeſtus ꝓ/
pter exhilitatẽ humanitatis in qua ve/
nit humilis ꝛ mãſuetus:ſicut ꝛ alius ꝓ/
pheta locutus eſt dicẽs. Exulta ſatis fi/
lia ſyon/iubila filia hierlm. Ecce rex tuᵒ Zach.9.
veniet tibi iuſtus ꝛ ſaluator:ipſe pauper
ꝛ aſcẽdens ſup aſinum ꝛ ſup pullũ filiuꝫ
aſine:ꝛ diſpdet quadrigã effraim ꝛ equũ
de hierlm. Dicit ergo Joãnes de chriſto.
Qui poſt me venit ante me factus eſt/ꝗꝛ Joan.1.
prior me erat. Qꝛ nimiruꝫ futurus chri/ Matt.25
ſti aduẽtus/in quo eſt reuelanda claritas
maieſtatis/preponif primo eius aduẽtui
in quo eſt humilitas reuelata : ꝗꝛ huma/
nitas qdem ex tpe eẽ cepit:diuinitas vo
ſine tpe eſt. Et bñ non ait fuit ſed erat:ꝗꝛ
erat ꝛ eſt/diuinitatis eſt:fuit ꝛ erit/huma
nitatis. Naꝫ fuit/fuerat/ꝛ erit vix nunꝙꝫ
diuinitati ꝯueniunt. Sane h verbo erat/
Joãnes maxime vſus eſt:iuxta illud euã
gelij ſui. Jn pncipio erat verbum/ꝛ ver/ Joan.1.
bum erat apud deuꝫ/ꝛ deus erat verbũ.
Et in Apocalypſi. Qui erat ꝛ q eſt ꝛ qui Apoc.1.
vẽturus eſt. Quia vo ad diuinitatẽ iudi/
cium ptinet:ad humanitatẽ clemẽtiam:
primo qdem voluit deus notũ facere ar/
dorem iudicij:ꝛ ſic miſericordie ſue im/
pẽdere largitatẽ:ne forte ſi neſcirẽt hoies
iudicium abuterenf clementia:ꝛ ſolutis
timoris vinculis/in ſpe miſericordie pec
carẽt. Premiſit ergo Helyam in ardore
iudicij/vt nunꝙꝫ de clemẽtia preſumẽdo
delinquãt. Premiſit legis auſteritatẽ da/
turus clemẽtiam huic mũdo:ne forte ꝗꝛ
iudicium illud maximũ qd in fine ſeculi

Universidad de Deusto Biblioteca

futurum eſt nó de experiméto cognoui/
mus/eē eum iuſtum iudicē ⁊ terribilem
dñm neſciremus. Sic ergo manifeſte li/
quarti Re quet Helyam typum tenere iudicis Joā
gum.2. nem redemptoris:Helyam cū triumphi
gloriam aſcēdentis in celū:Joānem pro
Marci.6 patiētie pugna deſcēdentis ad ima.Uter
qꝫ ergo ſm hāc rōnem typum gerit chri
ſti Jeſu:qꝛ ipſe chriſtus ieſus vēturus eſt
Pſal.96 in ignem iudicij:qui quondā vt redime
ret genus hoiꝫ venit in aqua redēptio
Joan.1.⁊3. nis. Et hoc qdem digne ſatis. Uerūtñ
qꝛ chriſtus Jeſus qui hō ꝓpter hoies eē
voluit:ſic ſacramētuꝫ baptiſmi quo rena
ſcimur in ſpūſancto/in liqdo ſtatuit ele/
mento:vt tñ ꝓmiſſio illa ſpūalis/de qua
ait diſcipulis ſuis.Uos aūt baptiçabimi/
Act.1. ni ſpūſancto/non poſt multos hos dies:
Act.2. nō niſi oñſa ignis ſpecie aduenięte eodeꝫ
ſpū cōpleret:danda eſt aliqñ chriſto ſimi
litudo Joannis/qui miſſus eſt baptiçare
in aqua:ſpiritui ſcō vō ſimilitudo Helye
qui curſum myſterij ſui conſumauit in
igne.

Capitulum 17[m].

NUnc vō qꝛ de Helya ⁊ Hely
ſeo cōiter ſermo eſt:oñſa luce
clarius qō vnigenitus dei fi/
lius deſigneť in Helya:qua/
liter Helyſeus qdē deſignet
ſpiritūſanctum/inqſitis myſterijs videa
mus. Jllud autē in rebus myſticis ſūma
eſt ſolertia obſeruādum:ꝙ vix nunqꝫ ge
ſta cuiuſcūqꝫ iuſti viri pſonam patris aut
filij aut ſpūſſancti reſpiciūt ſm totuꝫ ſed
ſm patrē.Nōnunqꝫ vō pars ipſa geſtoꝝ
ita caput tāgit ⁊ mēbra/vt aliqd ſit in ea
ꝙ caput tm̄ aliqd ꝙ tm̄ mēbra/aliqd ꝙ
vtrūqꝫ reſpiciat.Habraam ſiqdē patriar
Gene.21. cha deuꝫ patrē deſignat/cuius legitimus
filius ex matre libera,ꝓcreatus mundi ſi/
gnificat redeptorem.Sed nō in hō qō di/
Gene.12. ctum eſt ei.Exi de terra tua ⁊ de cogna
tione tua ⁊ de domo patris tui ⁊ veni in
terram quā monſtrauero tibi.Faciāqꝫ te
ibi in gētem magnā:⁊ alijs atqꝫ alijs ge/
ſtis ſignificat deū patreꝫ. Sed in hoc qō
patriarchaꝝ patriarcha ꝙ multaruꝫ pa/
ter gētium ꝯſtitutus eſt:⁊ in hoc qō ꝓ/
prio filio nō pepercit/ſicut nec deus pa/ Gene.28.
ter vnigenito ſuo.Sed vniuerſa ſeries le
ctionis illius que mactare habraā filium
ſuum voluiſſe cōmemorat:⁊ qꝫtum ad ſe
deuotus ipleuit/celeſti pōt aptari parēti/
qui cui obediat ſubiectus nō habet maio
rem ſe:ſed magis patriarcharum ordini
cōuenire dignoſcit/qui myſticis opibus
deuotionis ſuoꝝ primitias filioꝝ ſacram
ſcꝫ turbam aplo꞉ ⁊ martyrum deo patri
victoriaꝫ obtulerūt. Sed qūo obtulerūt
qui preſentes nō erāt?Obtulerūt ſane ſa
crificijs gratuitis in myſterio futuroꝝ/
maxime cum aliq eoꝝ ꝓphetico ſpū fu/
tura preſcirēt. Sic igiť manifeſte liquet
ꝙ ſimplicitas qdem huius myſterij ſoli
ꝯuenit ſimplici deo/multiplicitas vō pa/
tribus referēda non ipſi. ¶ Ut aūt itelli
gamus plenius/ſcōm ꝓferamus exēpluꝫ.
Adam typum chriſti gerere nullus peri/
toꝝ ignorat.Sꝫ nō in quo audiuit a dño
Gene.3. pro eo ꝙ obediſti voci vxoris tue plus qꝫ
mihi:maledicta terra in ope tuo/cuꝫ ope
ratus fueris terrā nō dabit fructus ſuos/
ſed ſpinas ⁊ tribulos germiabit tibi?Ab/
ſit hoc/in hoc ſignificare chriſtū.Sed in
eo qō ait ſcriptura.Creauit deus hoiem
ad imaginē ⁊ ſimilitudinem ſuā:ad ima/
Gene.1. ginem dei creauit illū/maſculum ⁊ femi/
nam creauit eos.Et ſciēdum ꝙ alio mō
itelligēduꝫ eſt qō dī ad imaginē dei crea/
uit illum:alio qō addiť/maſculū ⁊ femi/
nam creauit eos.Alio qō ſubdiť:⁊ preſit
Jbidem piſcibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊c.Jn
eo enim qō ait/ad imaginem dei creauit
illum/chriſtum ſpāliter itelligi voluit/q
eſt totius caput eccleſie: caput.ſ.ſimul ⁊
mēbra.Qō aūt addit/maſculū ⁊ feminā
creauit eos/ďriam eſſe docet iter caput ⁊
Geñ.2.⁊ corpus:vt itelligamus magnū illud my
ad ephe.5 ſterium.Erūt duo in carne vna:chriſtus
Canticoꝝ. ſcꝫ ⁊ eccleſia.Sane qꝛ eccleſia que eſt ſpō
ſa chriſti in ꝑcipuos diuidiť ordines pre
latoꝝ.ſ.⁊ ſubiectoꝝ.Conſtet ēt in piſcibꝰ
Gene.1. maris ⁊ volatilibus celi ⁊ animātibus in
terra/tria gñā hoium eſſe itelligēda:cleri
coꝝ.ſ.⁊ monachoꝝ ⁊ laycoꝝ. Quid di/
cimus in illo loco itelligēdum eē in hoie

vbi dicitur

vbi dicitur Preſit piſcibus maris ⁊c.ni/
ſi chriſtū Jeſum/⁊ cum eo ſecūdarie vni/
uerſam eccleſiaꝫ prelatoꝝ/qbus ſubiecta
eſt vniuerſa multitudo fidelium. Uñ ⁊
in ſequētibus nō viro tm̄/ſed viro ⁊ mu
Gene.1. lieri dī. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ re/
plete terram:⁊ ſubijcite eam/⁊ dñamini
piſcibus maris ⁊ volatilibus celi/⁊ vni/
uerſis animātibus que moueť in terra.
Nō ſic igitur in adam chriſtū intelligere
debes:vt oia geſta ipſius ad chriſtuꝫ exi/
ſtimes referenda: ſed illa tm̄ in qbus ſi/
gnificat chriſtū:⁊ hoc nō ſimplr̄ vt iam
dixi:ſed multiplr̄ eſſe accipiēduꝫ.Solus
enim deus pater ſimplicem exigit itelle/
ctum:eo ꝙ nec miſſus legiť nec incarna
tus ſicut filius:ſꝫ neqꝫ datus alicui ſicut
ſpūſſanctus:qꝫuis ⁊ ipſe hēat cōpartici/
pes patres teſtamēti prioris: ⁊ ſi non eo
mō quo chriſtianos/chriſtus qui deus eſt
⁊ hō:quiqꝫ ꝓpter eos multiplicia exigit
Joan.15. ⁊ diuerſa myſteria. Qꝛ cum ipſe vitis ſit
⁊ nos palmites/eo plura in ſeipſo ſacra/
mēta reqrit/quo diuerſas diuerſis ordini
Pſal.2. bus efficacias habet.Et inde diues/inde
Matthei 8.⁊.12. pauper:inde magnus/inde paruus:inde
Ad phil.2. ſanus/inde eger exiſtimari voluit.Mini
ma ſua reſpicit membra/in qbus ⁊ dictu/
Eſa.53. rus eſt:ꝙ vni ex minimis meis feciſtis/
Matthei 25. mihi feciſtis.Quia igiť oēs fideles vnuꝫ
prime ad corpus ſumus in chriſto/⁊ tñ diuerſa mē
Cor.1.2. bra/nō eūdem actum hn̄t: ita oportebat
tēperari myſteria/vt mō totum mō par/
tem/mō caput mō corpus/mō reſpicerēt
vtrūqꝫ ſimul:quatenus nec vnitas con/
funderet ordines/nec vnitatē ordines ſe/
pararēt.Ut ⁊ mēbra inferiora ſupioribus
ſubeſſent:⁊ pacem haberēt mēbra/⁊ mē/
bra vnitatis vinculum conſeruarent.
¶ Hec regula myſterioꝝ taꝫ catholicis
viris neceſſaria eſt:vt icedere ſine ea per
myſterioꝝ itinera in ſyluarum ſit in vijs
oberrare.Quotienſcūqꝫ itaqꝫ patrum ge
ſta ad patrem vel ad filium/vel ad ſpūm
ſanctū ſpectātia occurrūt in diuinis ſcri
pturis ſub huius cautela regule ſcrutan
da ſunt:quatenus in verbis myſticis ſic
qō ſuū eſt creatori reddas:vt diſcrete qō
illius eſt impendere ſtudeas creature:ne
aut diuinitatis gloriam creature impen/
dēdo deſpicias:aut creature decus ad in/
iuriam trāſferas creatoris. Helyſeus er/
go/qui ſpūalium patrum in alijs myſte/
rijs typum gerit:haud dubium ꝙ ꝓpter
inhabitantem in eis ſpūm dei viui:qꝛ de
filio dei ⁊ ſpūſancto ſermo eſt in hac ꝑ/
rogatiua myſterij/in qua ſignificat ſpūm
ſanctum/verus ille Helyas poſt ſuam in quarti Re
celum aſcēſionem veriſſimis ꝓphetaruꝫ gum.2.
filijs in altera hierico:hoc eſt in ſynago/
ga iudeoꝝ cōmorātibus miſit opaturum
iter eos miracula ⁊ ꝓdigia multa.Opa/ Act.8.
tus eſt enim ⁊ hic ſpāliter per manū Pe
tri ⁊ per manū Joānis/quos apoſtoli ſi/
mul ad predicādum mittebāt:vt duplex
illa gratia deſignareť in eis quā poſtula/
uerat Helyſeus: vt qꝛ videri ab hoibus quarti Re
potuiſſet/ſic ſacra illa duo vaſcula ſpūs gum.2.
reciperēt electi dei:ac ſi in eis qō ⁊ verū
eſt duplex gratia ſpūs loqueretur.Quid
enim dicit Lucas in actibus aploꝝ de lo Act.6.
quēte Stephano ſpūſancto?Et nō pote
rant inquit reſiſtere ſpiritui qui loqueba
tur.Hoc ⁊ in euāgelio veritas dicit.Nō
enim vos eſtis qui loqmini/ſed ſpūs pa/ Math.x
tris veſtri qui loqtur in vobis.Jgiť He/ quarti Re
lyſeus ꝓpheta qui accepit ab helya ⁊ an/ gum.2.
nūciauit/vt dixerim/filijs ꝓphetaruꝫ ty
pum gerit ſpūſſancti: qui ⁊ regeuit ſup
eum:ꝙ ēt in alijs geſtis eius ſpiritualis
inſinuat itellectus.

Cap.18[m].

LEgimus enim in reguꝫ volu
mine/mulier quedaꝫ magna quarti Re
cuius erat vir ſenex/ſuſcipie/ gum.4.
bat Helyſeum in hoſpitium
ſuuꝫ/eiqꝫ miniſtrabat. Quadam vō vice
cū iuberet eam Helyſeus venire ad ſe/vt
ſciret ſi aliqd neceſſitatis hēret.Qui cuꝫ
cognouiſſet ꝙ nō eēt ei filius/predixit il/
li filium naſciturum.Factū eſt ⁊ cōcepit
mulier/⁊ pepit filiū iuxta verbū helyſei.
Creuit autē puer/⁊ ablactatus eſt. Qui
cū iret quadā die ad prēm ſuuꝫ ad meſſo
res agri doluit caput:pr̄ aūt illius voca/
to vno de pueris/miſit illum ad matrem
ſuam.Que ſuſcepit illa ⁊ poſuit ſup ge/

nua ſua vſq3 ad meridie3/ꝛ mortuus eſt.
Quo defuncto mox prexit mr̃ ad viru3
dei:ꝛ corruit ad pedes ei⁹. Qui cũ agno/
ſceret mortẽ pueri ꝑmiſit cu3 baculo ſuo
Geçi puerum ſuũ/vt iret ꝛ poneret eum
ſup facie3 pueri. Porro mr̃ pueri tenuit
pedes Helyſei/ꝛ iurauit ꝙ eu3 nõ dimit
teret. Uenit ergo Helyſeus ꝛ incubuit
ſuper puerum: ꝛ oſcitauit ſepties/ꝛ ſu/
ſcitatus eſt. Hec pauca de geſtis Helyſei/
ſm̃ textum hiſtorie cõmemorata ſunt: vt
ea ẽt ſm̃ ſpiritum ꝯtẽplantes/q̃liter He/
lyſeus ꝓpħa typum gerat ſpũſſancti ver
bis ſpũalib⁹ demr̃are poſſimus. Mulier
iſta magna/que tam ſedulo miniſtrat He/
lyſeo/deſignat eccleſiam ꝑncipale3/que a
mr̃e vniuerſali ſarra originẽ ſumẽs: ac ſi
altera dei vinea in electis vitibus ꝓſene/
rat. Hec a ꝑncipio ſterilis erat/ſicut in ty
Gen. 1. po ſynagoge de terra in geneſi dictu3 eſt.
Terra erat inanis ꝛ vacua. Erat tñ mu/
lier magna q̃ fide plena: q̃ l3 in eccleſia
illa originali pauci ꝯuenirẽt fideles: ma/
gna tñ fidei prerogatiua vigebãt. Huius
Hiere. 2. vir ſenex, deus oĩpotens itelligi põt: qui
ſibi antiquã illam eccleſiam/vt in ꝓphe/
quarti Re tis legit/deſpõſauit. Dictus eſt aũt ſenex
gum. 4. vt ipſe pꝛ oĩu3 ſolus eẽ credat. Miniſtra
bat aũt mulier illa Helyſeo ꝓphete: q̃ an
tiqua illa electoꝝ eccleſia ſatis affectuoſe
ſpũiſancto ꝛ opibus obſequebat a diebus
Gen. 11. ſc3 Habrae ꝛ Sarre: q̃b⁹ facta eſt quondam
ꝓmiſſio de ſemine ſpũali/ſm̃ ꝙ exponit
ad Gal. 4. Apl̃s in epl̃is ſuis/dicẽs Hiſmaelem na/
tum ſm̃ carnẽ: Iſaac ſm̃ ſpũm. Qd̃ igit
ſignificat in hoc puero a natiuitate ipſius
Iſaac cõpleri cepit: ꝙ ex verbis quoq3 ſi/
milibus itelligi põt. Ea ipſa nãq3 verba
dicere mulieri videt Helyſeus/que dixit
Gen. 17. dñs Habrae ꝛ Sarre: vt qd̃ in hoc Helyſei
miraculo myſtice legimus/illud in veri/
tate cõpletum eſſe ſciamus. Egreſſus eſt
aũt puer ad patrem ſuu3 ad meſſores: q̃
ſicut deſignat plenius in myſterio Eſau/
neſciuit ppl̃s ille itus q̃eſcere in ſinu pa/
tris: ſed egreſſus eſt foras/querẽs placere
deo in hoſtijs ꝛ opibus carnis. Uel cer/
te egreſſus eſt foras cũ relicta iſrael abijt
in egyptum: vt vbi famis tp̃e nutriret/ Gen. 46.
ibi enim meſſio electoꝝ fieri cepit: q̃ fi/
delis ꝓſecutio populi ibi ſũpſit exordiu3.
Erãt enim q̃ſi altere ſegetes/pueri qui in
flumine necabant. Caput doluit: q̃ pon Exo. 1.
dus certaminis ſuſtinere non valẽs/paſ/
ſus eſt mẽtis infirmitatẽ. Uocauit aũt pꝛ
vnu3 de pueris/vt eum duceret ad mr̃e3
ſuã: q̃ accerſito ad ſe dñs Moyſen puero/ Exo. 3.
ru3 electo eũde3 hebreoꝝ ppl̃m/ad mr̃e3
ꝓpria3 reportari ꝑcepit: hoc eſt in terra3
Chanaan/vbi primi patres eoꝝ q̃eſcebãt
ꝛ matres. Mãſit ãt ppl̃s ille vſq3 ad me/ Gen. 49.
ridiem in terra illa/quaſi ſup duo genua
matris. i. Hierl̃m ꝛ Samaria: vſq3. ſ. ad tp̃e
Oçie/Ioathan/Achaç ꝛ Eçechie regu3 iu/ quarti Re
da: ꝛ tũc mortuus eſt: q̃ traditus in ma/ gũ. 15. 16.
nus hoſtiu3 pene vitam fidei quã habe/ 17. 18.
bat amiſit. ¶ Remãſit tñ nomẽ mr̃nu3
in Hierl̃m in reliquijs populi iudeoꝝ: q̃
nequaq̃3 deſperãtes de ruina populi/ſeſe
ſpũi cõmiſcerunt: rogãtes ꝛ deprecãtes
attẽtius: vt ſaluum faceret dñs ppl̃m de/
ſperatum: eũq3 velut a mortuis ſuſcitare
voluiſſet. Quaſi ergo iſdem ppl̃s ſup le/
ctum Helyſei collocatus eſt: q̃ in ſpe re/
ſurgẽdi iterũ ruinã ſui populi nati ſunt:
ſm̃ ꝙ in pſalmo de carne Saluatoris dĩ.
Caro mea requieſcet in ſpe. Erat enim tũc Pſal. 15.
tp̃is Hierl̃m gemẽs ꝛ afflicta ſup ſterilita
te ſua: q̃ pauci erãt aut nulli/qui dñi ſpi/
ritum haberẽt. Erat tñ equi animi ꝛ ꝯfi/
dens de gr̃a ſpũſſancti: ꝓpter qd̃ ꝛ mu/
lier poſtulauit a viro/vt ſibi vnũ de pue/
ris donari debuiſſet: ire cupiẽs ad viru3
dei. Puer iſte/qui aſinã velocius minat/
ordinẽ ſignificat ꝓphetaꝝ: qui carnalem
ſynagogã illius populi ſpirituiſcõ appro
pinquare nolẽte3/modis oĩbus increpat:
ꝛ ea3 ad ſpũm intelligẽtie q̃buſdã ſtimu
lis feſtinare iſtigat. Sed mox vbi ſancta
mulier venit ad Helyſeum cecidit ad pe
des eius. Helyſeus aũt vidẽs eam decon
tra veniẽtem/miſicordia mot⁹ eſt: q̃ vbi
vidit fidelis illa mr̃: ꝙ in legis cerimo
nijs ppl̃s ſibi cõmiſſus viuificari nõ po
terat/dĩne ſe pietati cõmiſit. Sane Geçi/ quarti Re
qui poſtea ob culpã cupiditatis ꝑcuſſus gum. 5.

eſt morbo elefantino/a pedibus Helyſei
amouere ſanctã feminã conatus eſt: q̃ le
giſperiti quoꝝ Geçi typum gerit amoue
re electã plebem a ſpũali exercitio vide/
bant: vt eam ſicut antiq̃tus in legis ceri
monijs ꝯfirmarẽt/neſciẽtes illud qd̃ ſcri
ptũ eſt. Sacrificiu3 deo ſpũs ꝯtribulat⁹/
Pſal. 50. cor ꝯtritum ꝛ humiliatum nõ deſpicies.
Qd̃ v̾o ait Helyſeus/dimitte illam q̃ in
amaritudine eſt aĩa eius: ꝛ dñs celauit a
me/ꝛ non indicauit mihi. Sił́e eſt illius
Matt. 24 euangelij vbi dĩ. De hora aũt illa nemo
ſcit/neq3 angeli celoꝝ/neq3 filius niſi ſo/
lus pater. Nã q̃ ipſe ſpũſſcũs miſericor/
diam ſe exhibet pijs çelum ipijs/cu3 q̃ſi
miſereri ꝓmittit: celatũ ſibi dicit vulnus
doloris: ne is q̃ medicina dei eſt/egri vul
neri medeat. Eſt eni3 de⁹ bonitas bonis:
nec põt vnq̃3 a bonitate impãdenda ceſ/
ſare: ſed eius plerũq3 iuſta ſeueritas non
parcit ipijs: ne magne bonitatis blandi/
ties/ipſius maieſtatẽ in ꝯtemptu addu/
cat. At illa que itus patit apit ꝓphete do
lorem ſuũ: q̃ cum nr̃is gemitibus pulſat
ſpũſſanctus/illius aures ad nr̃as preces
efficiunt intente: vt quodãmõ aduerſus
dñm luctãte hoĩe vincat deus: ꝛ q̃ſi inui
to dei iudicio/miſericordia ipſius qui cle
mens eſt/q̃d hõ miſerabilis patiat agno/
ſcat. Hoc etenim mõ luctabat ꝯtra deu3
Moyſes: q̃ñ dicenti ſibi dño. Dimitte me
Exo. 32. vt iraſcat furor meus ꝯtra ppl̃m iſtu3 ꝛ
deleam eum: faciãq3 te in gẽtem magnã.
Ille multo magis renitebat/dicens. Ne
queſo dicãt egyptij callide eduxit eos vt
iterficeret in mõtibus ꝛ deleret de terra.
Quieſcat ira tua/ꝛ eſto placabilis ſup ne
quitiam populi tui. Cognouit ergo He/
lyſeus per vocẽ femine que ſibi deus re/
uelare noluerat: q̃ ibi diuinus ſpũs pre/
erat clemẽtie ſue munus corde. ſ. ꝯtrito ꝛ
humiliato: vbi nequaq̃3 deus ex iudicio
ꝓmittebat clemẽtiam/ſed ſeueritatis cẽ/
ſuram: q̃ ꝛ tam iuſtus eſt/vt impijs mu/
nus pietatis abſcõdat: ꝛ ta3 bonus vt pe
nitẽtibus dona ſue gr̃e miſerãdo reuelet.
Sic Iſaac ignorãs q̃d egerit iuniori filio
Gen. 27. bñdixit/ꝛ tñ in eodem myſterio typum
gerit oĩpotentis dei/qui illi populo per
infuſionem gr̃e multipl̃r bñdixit: quem
per legẽ ꝛ circũciſione3 eſſe ſuũ ppl̃m nõ
negauit. Miſit aũt Helyſeus Geçi puerũ
ſuum/dans illi baculũ ſuu3/vt poneret il
lum ſup faciem pueri: ſed tñ pia mr̃ iura
uit ꝛ ſtatuit: ꝙ eu3 nõ dimitteret/niſi ipſe
veniret: q̃ pulſatus ſpũſſanctus multis
precibus illius eccleſie ad reſuſcitãdum
ppl̃m iſrael/q̃ iam pene defecerat in fide.
Miſit Eſdram ſcribã ꝛ doctorẽ legis/ce/ In libris
teroſq3 doctores: qui quaſi ſup facie3 pue Eſdre ꝛ
ri/poneret baculũ Helyſei. i. qui pedago Machabeoꝝ.
gum legis ſup cor illius populi reforma/
rent/vt vite reſtitui debuiſſet. Hoc eteni
mõ a dieb⁹ Eſdre ꝛ Neemie vſq3 ad Ioã/
nem baptiſtã pedagogus ille ſup faciem
iudeoꝝ ꝑmãſit: nec tñ in gradum priſti/
num potuit reuocari: q̃ fruſtratus a ſpe
glorie tẽporalis/in qua ꝯſueuerãt gloriari
ſubiectos ſe eẽ regum gẽtiu3, vehemẽter
dolebãt: neſciẽtes adhuc myſteriu3 cru/
cis qd̃ clarificatum eſt in Chriſto. Et q̃ ꝑ
multas tribulationes op3 nos ingredi in Act. 14.
regnum dei. Quaſi enim q̃dam calor eſt
ſpes/que ꝛ vitam in viſceribus ſeruat: cu
ius cum ſe hõ fruſtratum eſſe ꝯſiderat/a
vita funditus ſpiritali que aĩa3 viuificat/
inaneſcit. ¶ Cum igit Helyſei baculum
hoc eſt mãdatu3 legis ſup faciem ſue mẽ
tis ppl̃s iudeoꝝ haberet: nec reuocaret
ad fidem reuerſus eſt Geçi ad Helyſeum
dicẽs/nõ ſurrexit puer. Q̃ nimiru3 cum
viderẽt ſacerdotes iudeoꝝ: qui ꝓpter ob/ Deut. 6.
ſeruationẽ legis ꝓſpera ppl̃o illi ꝓmiſe/
rant ſemꝑ ꝯtingerẽt deteriora ipſa ſua cõ
feſſione ꝯfiteri cogebant ſpũm eẽ qui vi/
uificat: caro aũt nõ ꝓdeſt q̃cq̃3. Inde eſt Ioan. 6.
ꝙ cu3 idẽ ppl̃s a facie Antiochi regis fu
giſſet/ſe que in abditis mõtiu3 timore ꝑ/ ſm̃ Ma
territus ꝯcluſiſſet/accideretq3 vt die ſab chab. 2.
bati gẽtes pugnarẽt aduerſus eu3: ꝛ eoꝝ
aliqui ob religionẽ ſabbati ſeſe ſalua ma/
nu cõprehendi ꝛ occidi ꝓmitterẽt. Uidẽ
tes ꝙ ꝓpter hoc nulla3 eẽnt ſpaliter mi
ſericordiam ꝯſecuti: nec ſufficiẽtem de i/
pijs vltionem. Intellexerũt nõ eſſe volũ
tatis diuine: vt ſe ob cuſtodiam ſabbati

Luce. 13. ab hoſtibus occidi pmitteret/qui bruta
& 14. quoqꝫ aialia ſabbato ſoluerēt a preſepio:
& iuxta ſaluatoris vocē a puteo ſi caderēt
ſubleuarēt. Hoies eni erāt & ipſi/& ea que
rōnis ſunt/rōne prediti ꝯſiderabāt:qꝛ &
ſi nec dum poterant cape myſteria regni
dei poterāt qꝺ verum eſt acumine rōnis
qrti Re- ſentire. Et bn̄ ꝓhibitus eſt gieꝫi ne ſalu/
gum. 4. taret aliquē dum eēt in via:aut ſalutan/
tem ſe aliquez reſalutaret:qꝛ nec ipſi qui
Exo. 34. preerāt illi pplo/voluerūt cum gētibus
Nūi. 18. aliquam hēre cōionem:nec volētibꝰ hēre
cum eis/abſqꝫ moſayce legis cuſtodia p̄/
buerūt aſcēſuꝫ:ne illoꝝ cohabitatione fe
dari in aliquo viderent. Tota ergo inten
tio illoꝝ erat excitare velut a mortuis fi/
Math. x lios iſrael:queādmodū & ipſe dn̄s diſci/
pulis mādauit/dicēs. In viam gētiuꝫ ne
abieritis:& in ciuitate ſamaritanoꝝ ne i/
traueritis:ſed ite potius ad oues que pe/
rierūt domus iſrael. Uerum & ſi legis do
ctores illius populi iuſſa ſpūſſci cōplere
pro tpe ſatagebāt:ppl's tn̄ ille a morte aie
excitari nō poterat:qꝛ & prius & posterꝰ
in peccatis iacebat. Nō enim poterat de
facili ad fidem quā pdiderat reparari:qꝛ
fruſtratuꝫ ſe eē arbitrabat a ſpe/qui ſe re/
gnuꝫ(vt iam dixi) hēre ſperauerat tpale.
Etenim cū idem ppl's de captiuitate re/
primi Eſ- uerſus/ꝯtaminarent a gētibus:talibꝰ ver
dre. 9. ſis Eſdras ſcriba/caſuꝫ ipſius populi de/
flebat/dicēs. Deus meus ꝯfundor & eru/
beſco leuare faciem meā ad te:qm̄ iniqta
tes nr̄e multiplicate ſunt ſup caput nr̄ꝫ:
& delicta nr̄a puenerūt vſqꝫ ad celuꝫ. Et
poſt pauca. Et nūc qd dicemus deus nr̄
poſt hec:qꝛ dereliquimus mādata tua?
Qꝺ tale erat ac ſi diceret. Baculum tuū
ſancte ſpūs poſui ſup faciem pueri/ꝑut
mihi iuſſiſti:mādatuꝫ tuū ꝓpoſui coram
pplo iſto ſicut p̄cepiſti:ſed tn̄ ab interitu
quarti Re mortis ſuſcitari non pōt. ❡ Uenit ergo
gum. 4. Helyſeus/& ingreſſus eſt domū/eoqꝫ in/
cumbēte ſup iacētem in lecto/calefactus
eſt puer:& oſcitauit ſepties/apuitqꝫ ocu/
ad Gal. 4 los & reuixit. Qꝛ vbi venit plenitudo tē
poris/ſpūſſanctus quē in noie chriſti mi/
ſit pater. Ingreſſus domuꝫ ſcē eccleſie/fi/
lios ipſius iacētes mortuos/igne ſue gra
tie calefecit:eoſqꝫ ab eterne mortis interi/
tu erectos/viuētes incolumes/matri ec/
cleſie p̄ſentauit. Fecit hoc Helyſeus poſt
aſcenſum Helye. Fecit hoc ſpūſſanctus Act. 1. 2.
poſt aſcēſionē dn̄i in alta celoꝝ:qꝺ etiam 3. & 5.
vſqꝫ ad pn̄s per p̄latos ſcē eccleſie adim/
plere nō ceſſat. Ipſe eſt eniꝫ ꝯſolator aliꝰ: Joā. 14.
quem dedit nobis pr̄ in noie filij:vt ma/ 15. & 16.
neat nobiſcum in eternū:opando p ſpūa
les viros/qꝺ oliꝫ gieꝫi opari nō poterat.
Ut aūt ſciremus manifeſte ꝙ Helyſeus tertij reg.
iſte typum gerit ſpūſſci. Helyas qdem ſe 17.
ipſum ſup iacētem pueꝝ/tribus vicibus quarti Re
mēſus eſt. Helyſeus vō os ſuū poſuit ſup gum. 4.
os pueri:& oculos ſup oculos : & manus
ſup manus ipſius/vt caleſceret caro eiꝰ:
puerqꝫ ſepties oſcitauit & vixit. Quia ni/
mirum duo maxima ſacra tenet eccleſia:
per que ab eterne mortis ſomno excitant
fideles. Primū cum in chriſti ſimilitudi Joan. 3.
ne in trinitatis noie baptiꝫant in aqua: Math. 3
prebēte ibi gr̄a/virtutem illius qui appa Marci. 1
ruit in colūba. Scꝺo per manus impoſi Luce. 3.
tionem pontificū/recipiunt munus gr̄e Joan. 1.
ſeptiformis. Unde & aſpſio cineris vacce Nūi. 19.
ruffe/que ſignificat dn̄icam paſſionē/ter/
tio & ſeptimo die fieri iubet:dicēte de eo
qui aſpgendus eēt ſcriptura:ſi tertio die
aſpſus nō fuerit/ſeptio nō poterit expia/
ri. Nimirum qꝛ qui prius in noie trinita Joan. 3.
tis baptiꝫatus nō eſt/acceptione gratiaꝝ
ſci ſpiritus ſanctificari non pōt. Licꝫ aūt
nil agat filius ſine ſpūſſancto/nihil ſpūs
ſanctus ſine filio:attribuit tn̄ prima illa
reſuſcitatio chriſto : ſcꝺa gr̄e ſpūſſancti:
altera pp corpus qꝺ reſuſcitat a morte:al
tera pp aiam que reſuſcitat a culpa. Bn̄
aūt dr̄ poſuiſſe ꝓpheta mēbra ſua ſup mē
bra pueri:& calefactaꝫ eē carnē pueri/os/
oculos/atqꝫ manus:qꝛ & ſeptem ſunt do/ Eſa. xj.
na ſpūſſancti/ſm ſeptem corporis mēbra.
Precipua tn̄ ſunt ſpūs ſapie/qui deſigna
tur in oculis:ſpūs ſcie qui deſignatur in
ore:ſpūs fortitudinis/qui ſignificatur in
manibus. ❡ Ceterum aūt qꝛ auribus &
pedibus ſiue alijs mēbris ſimilitudo nō
cōgruebat/mox additum eſt. Oſcitauit
puer

puer ſepties & reuixit:vt ſciremus opor/
tere formari aiam ſpūalium inſtitutione
donoꝝ/& vniuerſum pplm dei ordinum
diſtinctione ſuoꝝ:vt a donis ſanctiſpūs
nō diſcordēt. Alioqn ꝑfecta non erit illa
aia/cui deeſt aliqd in donis illis : nec ec/
cleſia ſi ordines ſuos diſtinctos & ꝑfectos
nō habeat. Quō eſſe ꝑfectus exterior hō
pōt/ſi ei deſunt ſiue aures:ſi manibus vl'
pedibus trūcatus ſit:ſi alteris minimis
mēbris corporis/vel etiā pudēdis ipſis vi/
deat inciſus. Sic ergo deus oipotēs per
ſingula mēbra corporis/ſingl'a quoqꝫ aie
receptacula dedit. Uel vt meliꝰ dicamus
nālia dona:que tn̄ prius q̄ꝫ donis ſepti/
formis gr̄e repleant/ita ſunt ocioſa in aia
quō ocioſi ſunt in corpore oculi qui non
vidēt:aures que nō audiunt:os qꝺ non
loquet:& ſic de ceteris. Habet enim nāli/
ter oia/prius q̄ꝫ redimat a Chriſto/poſſe
multa ſcire/poſſe itelligere & ꝯferre/poſſe
ꝯfortari & addiſcere/cōpati miſeris & ti/
mere:ita vt aliqua bona an̄ aduētuꝫ ſpi/
ritusſancti nāliter queāt hoies poſſide/
re. Licꝫ nō ſint talia que per ſe ſtare poſ/
ſint:aut que eternā per ſe valeāt ꝓmere/
ri ſalutem. Quia vō ſeptē ſunt mēbra cor
poris/alia ab alijs diſſimilia:ita ſepteꝫ ſpi
Apoc. 3. ritusſancti dona que donant:ſeptem ſpi/
Zach. 4. ritus dn̄i ſunt miſſi in oēm terram. Ne/
quarti Re quaq̄ꝫ Helyſeus ꝓpheta naaman ſyrum
gum. 5. ter in iordane lauari voluit/ſed magis ſe/
pties:vt itelligeret ſpūalis ille baptiſmꝰ/
qui ꝓprie ꝑtinet ad ſpiritūſanctū/de quo
Act. 1. dn̄s ait. Uos aūt baptiꝫabimini ſpūſan/
cto nō poſt multos hos dies. Ipſum eſt
enim baptiſma qꝺ nunq̄ꝫ extra fines iſrl'/
nunq̄ꝫ extra cōionē eccleſie dari pōt/vel
accipi a quocūqꝫ. Et ſi ſint aliqui hereti/
De ꝯſe. d. ci/qui extra ſinuꝫ matris eccleſie in noie
4. c. roma trinitatis baptiꝫent. Baptiꝫare ſiqdem
nus. & ſco heretici pn̄t extra ſanctam eccleſiam:nec
tus i 4º. d. reiterat baptiſmus/ſi in noie trinitatis in
5. q. 2. forma eccleſiaſtica baptiꝫant. Sed tn̄ ba/
Niſi caſu ptiꝫati ab illis nequaq̄ꝫ ſpiritūſanctum
nec̄itat; fue recipe queunt/quo valeāt ſordibus emē/
rit baptiꝫa dari/niſi adeant ꝯcito ſinu matris eccle/
tus. 1. q. 1. leſie vbi regeſcit colūba & ſacramētis ec/
c. multe. &
c. ſequēti.
cleſiaſticis imbuantur & gratia. Et notā/
dum ꝙ cum hō baptiꝫat & abrenūciat ſa
thane & oibus pompis eius:primo qdeꝫ
qui baptiꝫat honorificat deū:deinde cuꝫ
datur ei donum ſpūs honorificat a deo.
Igit Helyſeus qui ſepties iuſſit leproſuꝫ
lauari in iordane/gerit typum ſpūſſancti
qui ſpirat vbi vult:& ſpirando baptiꝫat/ Joan. 3.
abluens corda hoiuꝫ a cogitationibus i/
mūdis. Haud dubium ꝙ per donuꝫ cha
ritatꝫ quā diffundit ipſe ſicut vult in cor
dibus electoꝝ ſuoꝝ/vt nō cogitēt malū:
qꝛ charitas(vt ait Apl's)patiens eſt/beni prime ad
gna eſt:nō emulatur/nō agit pperam/nō Cor. 13.
inflat/nō eſt ambitioſa:nō querit que ſua
ſunt/nō irritat/nō cogitat malū:nō gau/
det ſup iniqtatem/ꝯgaudet aūt veritati.
❡ Sed & magnum illud miraculuꝫ qꝺ quarti Re
fecit ſup oleo helyſeus qd aliud deſignat gum. 4.
q̄ꝫ donum ſpūſſancti:quo pro arbitrio &
volūtate ipſius ſpūs infuſa ſunt/& infun/
dunt quotidie vaſa cordium nr̄oꝝ/quo/
uſqꝫ cōpleat numerus electoꝝ dei:qui p̄/
parati ſunt ad eternā vitam/ab origine Mathei
mūdi. Nam quē mulieris illius virum 25.
mortuū eſſe dicemus:quē ipſa quoqꝫ pia
mulier timēteꝫ dn̄m fuiſſe teſtat niſi chri
ſtum ieſum:qui cū in forma dei eēt/ſemet Ad phil.
ipſum exinaniuit/formā ſerui accipiens: 2.
factus obediēs patri vſqꝫ ad mortē:mor
tem aūt crucis. Querebat eniꝫ Moyſes
imo deus pr̄ per eum pro ablato talēto le
gis:& nō ſoluto liberos eccleſie filios ꝓpe
tue tradere ſeruituti:qꝺ feciſſet ꝓculdu/
bio ex ſe veritate iudicij/niſi gratia ſan/
cti ſpūs ſupabūdaſſet in eis. In qua. vꝫ.
factum eſt nobis poſſibile id qꝺ ipoſſibi/
le erat legi/morte tn̄ chriſti Jeſu pro no/
bis in hoc ipſo itercedēte. ❡ Sed neqꝫ
illud miraculum ab hac ꝑte gr̄e ſepan quarti Re
dum eſt:ꝙ per ſalis admixtionem aquas gum. 2.
ſteriles hierico ꝓpheta hic ſanctiſſimus
fecūdaſſe deſcribit. In quo ꝑfecto mira/
culo mirabilius cernit:dū nobis per my
ſteriuꝫ qd ſignificet aperit. Hierico ſane
interpretat luna:habēs ſicut & cetera ver
ba myſtica deſignare diuerſa. Aliqn̄ eniꝫ
eccleſiam:aliqn̄ pn̄tem mūduꝫ:aliqn̄ ſy/

Universidad de Deusto Biblioteca

nagogam iudeoꝝ deſignat. Signatur ec/
cleſia ⁊ cū luna lucet: ⁊ nō nunq̄ꝫ cum lu
na patif mēſtrua lucis ſue ⁊ ſynagoga cū
luna ad defectum venit: ⁊ mūdus nihil/
ominus fini quotidie appropinq̄t. Aque
ergo hierico ſcripture ſunt veteris teſta/
mēti: que vſq; ad aduētuꝫ ſpūſſancti ſpi/
ritualem fructū germinare nō poterant.
Ubi v̄o poſt aſcēſionem veri helye/ſpiri/
Act. 2. tuſſantus fratribus/qui in vnum cōmo/
rabanf aduenit/imiſcuit in eiſdem ſcri/
pturis donum ſapie: ⁊ ita vſq; hodie ger
quarti Re minare nō ceſſant. Quid v̄o ⁊ de pulmē
gum. 4. to mortifero dixerim/qđ admixta farina
in dulcedinem vertit. Sunt enim electis
dei q̄ſi colōqntide amariſſime paganoꝝ
ſcripture: ex q̄bus tñ nōnulla acceperūt
doctores/⁊ diuine ſcripture īmiſcuerūt:
ex quorum cōmixtione factuꝫ eſt/vt illa
quoq; eēnt ad vitam que prius erāt mor
tifera ⁊ veneno infecta. Sic igif pene in
oībus miraculis ſuis helyas typuꝫ qui/
dem chriſti: helyſeus autē ſpūſſancti te/
nuiſſe ꝓbaf: quoꝝ geſta ⁊ſi ex integro q̄s
exponere nō valeat hoſtium tñ oſtēſum
eſt ingrentibus ea. Cap. 18m.

s. c. 3. INter quartum ⁊ q̄ntum ſi/
gnaculum Eſaie ⁊ Eçechie
regis Juda memoria recolif
venerāda: quoꝝ alter qui ꝓ/
pheta erat/typuꝫ gerebat ſanctiſpūs: vt/
pote qui per eum manifeſtius loquebaf.
q̄rti Reg. Alter qui rex erat ⁊ regū proles veri re/
18. ⁊ 20. gis chriſti Jeſu retinebat myſteriuꝫ. Jpſe
enim infirmatus eſt in carne/nō pro ſuis
que nō habuit/ſed pro nr̄is delictis: ſicut
Eſa. 53. ⁊ ipſe ꝓpheta teſtatus eſt/dicēs. Nos pu
tauimus eum q̄ſi leproſum ⁊ pcuſſum a
ad Ro. 4. deo ⁊ humiliatū. Et Apl's. Mortuus eſt
(inq̄t) ꝓpter delicta nr̄a: ⁊ reſurrexit ꝓ/
pter iuſtificationem noſtrā. Accepit eniꝫ
in ſe genus humanuꝫ: vt in eo ⁊ cum eo
Eſa. 53. infirmaref in carne/cum quo ⁊ infirma/
tus eſt vſq; ad mortē: vſq; .ſ. ad defectum
vite: vt in eo lex ⁊ ꝓphete ꝯſumationem
acciperēt. Hoc eteniꝫ clamabāt de eo ſpi
ritus ꝓphetie. vꝫ. ꝙ moriturus eēt in car
ne/qui naſci pro hoib⁹ dignaref. Ad hoc
eniꝫ natus eſt/ad hoc baptiçatus: vt pro
ſalute humani generis in carne quā aſſū/
pſerat pateref. Innuebat ⁊ hoc ip̄m ſpi/ Matth. 3
rituſſanctus: qui in ſpecie colūbe appare Marci. 1.
re voluit ſup ipſum. Hec enim de vniuer Luce. 3.
ſis volucribus ſicut ⁊ de pecudibus ouis Joan. 1.
offerri ſepiſſime ꝯſueuit. Additur aūt co Leui. 5. ⁊
lumbe turtur ſicut ⁊ oui addif vitulus: 12. ⁊ Lu/
qui lꝫ pari mō ſumerenf in hoſtiam: non ce. 2.
tñ ita crebro vt illa: q: nō ſicut ouis vitu
lus/nec tam facile turtur q̄ꝫ colūba pote
rat īueniri. Deſcēdit aūt ſpūſſanctus in
colūbe ſpecie ſup chriſtum īnuēs ad q̄d
baptiçarenf fideles: haud dubium ꝙ ad
tolerādum ſuppliciuꝫ paſſionis/qđ ⁊ tā/
ti forma myſterij ⁊ ſacre diuinoꝝ volu/
minū auctēs declarāt. Naꝫ q̄d aliud inti
mare credif/cum in ſacri baptiſmi laua/
crum inclinaf infans/niſi cuiuſdā myſte
rium ſepulture. Mentior ego ſi nō Apl's
dicit. Cōſepulti (ait) eſtis cum chriſto per ad Col. 2
baptiſmū in morte. Et alio loco de reſur
rectione mortuoꝝ. Si mortui non reſur/
gunt: vt q̄d baptiçātur pro illis? Qđ eſt prime ad
dicere. Si mortui nō reſurgūt/quis fru/ Cor. 15.
ctus eſt illis qui ſe per baptiſmum oſten/
dunt eē mortuos/vt decetero nō ſeculo
ſed deo viuāt. Si in huius vite gaudijs
ſperātes eſſemus que eēt merces chriſtia
nis: q: pro noīe crucifixi per tormēta de/
ficiunt. Nō ergo mortis calicē bibit chri
ſtus/vt eē mortem diligēdam: ſed cōpaſ/
ſus eſt nobis ſicut egrotātibus medicus
aſſumpſit īfirmitates nr̄as in ſemetipſo:
vt auferret a nobis iniq̄tates nr̄as. Qui
vt ſe per oīa infirmis mēbris cōpatiētem
oſtēderet/īminēte hora paſſionis ſue ꝓ/ Luce. 22
ſtratus in terra orauit/dicēs. Pater ſi vis
transfer calicem hunc a me: verūtñ non
mea volūtas ſed tua fiat. Qđ cuꝫ dixiſſet
apparuit (inq̄t) angelus de celo ꝯfortās
eum: ⁊ factus in agonia ꝓlixius orabat.
Et factus eſt (inq̄t) ſudor ei⁹ tanq̄ꝫ gutte
ſanguinis diſtillātis in terra. Oratio igi/ quarti R
tur Eçechie hec q̄ꝫ neceſſaria paruulis gum. 20.
deſignat orōnem quā in pſona memboꝝ Eſa. 38.
infirmantium facere dignatus eſt chri/
ſtus. In lachryma v̄o ipſius ſudoreꝫ qui
diſtillauit

diſtillauit in terra. Solus eſt enim qui di
cere potuit. Memento dn̄e quō ambula
uerim corā te in veritate/⁊ in corde pfe/
cto: ⁊ qđ placitū eſt corā te fecerim. Re/
uera nullus eſt alius qui hoc dicere poſ/
Pſal. 13. ſit. Oēs enim declinauerūt ſimul/inuti/
les facti ſunt: nō eſt qui faciat bonuꝫ/nō
eſt vſq; ad vnū. Uidit ergo deus lachry/
mam Eçechie: vidit multo magis affli/
ctionē corporis chriſti: addiditq; illi an/
nos q̄ndecim/qui deſignāt illas. xv. v̄tu/
tes: in q̄bus plenitudo iuſtitie ꝯtinetur.
Haruꝫ ſeptem ſunt ſeptē ſp̄alia dona ſpi
rituſſancti. Quinq;/humilitas/patiētia/
fides/ſpes/⁊ charitas. Tria/operatio/le/
ctio/⁊ pſalmodia. Quaſi enim q̄ndecim
additi ſunt Eçechie: q: hec electi dei nō
prime ad hn̄t a ſemetipſis ſed a ſpūſācto qui opaf
Cor. 12. oia in oibus/diuidēs de ſuo ſingulis ꝓut
quarti Re vult. Reuerſus eſt enim Eſaias ad Eçe/
gum. 20. chiam quē predixerat moriturū: ⁊ muta
⁊ Eſa. 38. ta ſentētia ait illi: hec dicit dn̄s deus Da
uid patris tui. Audiui orōnem tuā ⁊ vi/
di lachrymam tuā/ecce ſanaui te. Sed ⁊
dn̄o noſtro cōſtituto in agonia/apparuit
Luc. 22. de celo angelus dn̄i/ꝯfortās eum: vt ſci/
rent mēbra corporis eius in paſſione ꝯſti
tuta/nō eſſe a dn̄o derelicta/ſed magis p
paſſionē ꝯſeruata in celis. Magnus eniꝫ
erat ille angelus: qui angeloꝝ dn̄m ⁊ dei
fortitudinem ꝯfortabat: q̄nimo magnus
erat is qui p̄ſidebat in illo. Arbitror eniꝫ
illum ſpūm ad ꝯfortādum ſaluatorē ap/
paruiſſe in angelo/qui p̄mo apparuit in
colūba: ꝓmittēs illi qđ Eçechie regi iu/
de metuēti ire ad portas inferi Eſaias ꝓ/
pheta. Et qđ eſt illud. Tertio (inquit) die
aſcēdens in tēpluꝫ dn̄i. Ecce iam nūc in/
cipiunt aperiri myſteria. Tertio die Eçe
Math. 28 chias aſcēdit in tēpluꝫ/q: tertio die a pa
⁊ Mar. 16 raſceue chriſtus reſurrexit a mortuis: ⁊
Luc. 24. ſeipſuꝫ in tēplo ſuo nō manufacto/ſed de
⁊ Joā. 20 viuis ꝯſtructo lapidibus/viuū ⁊ hilareꝫ
Mar. 14 preſentauit. Tertio quoq; die aſcēdit: q:
etate illa felice q̄ erit tertia a ſexta/⁊ octa
ua a p̄ma/chriſti mēbra reſurgēt: ⁊ in ſa/
crum illud regnū celi ꝯſcendēt ꝑpetuo
regnatura. Sexto naq; die paſſus eſt chri
ſtus: q: ſexta etate ſeculi patiuntur pro
dn̄o mēbra chriſti. Octauo die mediante
ſabbato reſurrexit a mortuis: q: finita eta
te ſeptima/octaua chriſti mēbra reſurgēt.
Uera eſt ergo ꝯfortatio angeli/fidelis ani
matio ſpūſſancti/que docet vitam mūdi
deſpicere ⁊ amare celeſteꝫ: q: ipſe qui no/
bis mortem ingerit/ipſe ſpei anchorā de
reſurrectione ꝓmittit. Si ſpūs (inquit) ad Ro. 8.
eius qui ſuſcitauit Chriſtum/habitat in
nobis qui ſuſcitauit Jeſum chriſtū a mor
tuis/viuificabit ⁊ mortalia corpora nr̄a/
ꝓpter inhabitātem ſpūm eius in nobis.
Hec eſt eniꝫ maſſa ficus/quā ſup vulnus quarti Re
eçechie ipoſuit Eſaias: dulcis. ſ. ⁊ ſuauis gum. 20.
reſurrectionis ꝓmiſſio. Maxima quippe
medela eſt firma egrotātib⁹ ſpes ſalutis.
Et bn̄ ait ſcriptura anteq̄ꝫ egrederetur
Eſaias mediam partē atrij factus eſt ſer
mo dn̄i ad eum/dicens. Reuertere ⁊ dic
Eçechie duci populi mei ⁊c. q: nimiruꝫ
prius facta eſt nobis de reſurrectione ꝓ/
miſſio/q̄ꝫ mortis eēt in chriſto data ſentē
tia ꝯſumata. Prius inquā nos fecit ſpūs
ſanctus de ſpe vite gaudere/q̄ꝫ debitum
mortis huius in vaſis fictilibus pſolua/
mus: ꝓpter qđ ⁊ leti imus ad morteꝫ/vt
pueniamus ad vitam. ¶ Et notāduꝫ ꝙ
mors iſta momētanea/infirmitas eſt po/
tius dicēda q̄ꝫ mors. Nec enim iſta erit Eſa. 38.
mors quā memorat Eçechias/cuꝫ dicit:
q: nō infernus cōfitebif tibi/neq; lauda/
bit te mors: ſed illa que deuorat ⁊ nō red
dit: ſempq; quos occidit poſſidet in iſer
no captiuos. Utiq; ⁊ alij medici p̄dicunt
hoies morituros: ſed nō ſicut Eſaias ꝓ/
pheta: q̄nimo ſicut dn̄s Eſaie/qui dixit:
Et penituit ſup dicto qui mortis ſenten
tiam itulit ⁊ vitaꝫ dedit. Et bn̄ ad ſignū
qđ poſtulauit Eçechias in augmētum il
lius diei decem lineis ſol eſt reuerſus: q:
decalaguꝫ mādatoꝝ qđ per ſe hoies por/ Act. 15.
tare nō poterāt/dono ſpūſſancti portaue
runt. Ut enim primus adam in meridie Gene. 3.
peccās vſq; ad ꝓfundum noctis in gn̄e
humano ꝓlapſus eſt: ita ſcđs adam no/
cte quaſi media natus/⁊ an̄ lucis crepu/
ſculum reſuſcitatus ad pfectū vſq; diem Joan. 20.

Universidad de ... Bib

Luce vlᵒ resuſcitatus ſublevatus aſcendit. In pri-
mo naq; parēte cecidimus in paradiſo:
Gene.3. in ſcdo ſurreximus in inferno. Erāt eniꝫ
in paradiſo/qui peccādo ceciderūt a glo-
ria. Erāt in inferno/qui penitēdo a pec-
catis ſurrexerūt a culpa. Unū ꝛ Joānes q
aliquā teſtamēti veteris typuꝫ gerit in eo
qđ dicit: qui de terra eſt/de terra loqtur.
Joan.3. Circa ſolſtitium eſtiuū quo tpe incipiūt
minui dies/noctes aūt creſcere/natus eſt/
dei aūt filius nō tunc: ſed circa ſolſtitiuꝫ
hyemale tpe.ſ.quo noctes minui icipiūt
ꝛ dies augeri: vt illud ſuis vocibus indi-
cet ordo rerum: ꝙ ipſe qui vox verbi eſt
Ibidem. lingua ſua teſtata eſt dicēs: illum opꝫ cre-
ſcere/me aūt minui. Et recte horologiuꝫ
illud in quo factum eſt ſignū achaꝫ regis
iniqui ꝯtinebanť cronice patruꝫ/ꝛ anno-
rum deſcriptiones/in iudeoꝝ pplō cōſti-
tutuꝫ fuit. Qđ tñ velut iure hereditario
trāſijt ad ppłm gētilem/deſignatū in eze-
chia: in quo trāſeunte nocte ꝓterite igno-
rantie/nō ſoluꝫ datū eſt gētili pplō vt lu-
ceret ei ſol iuſtitie chriſtus/donec cōplea-
tur vnus dies ſue ꝓſperitatis: verūetiam
ex dono grē augereť dies ipſe gñationi-
bus decem: ꝙ qliter cōpletum ſit in pce-
denti volumine dictum eſt. Cap.20m

[L]ocus eſt vt loquamur de ſe-
xta diſtinctione: in qua Eze-
chiel ꝛ Daniel ꝓphete ſan-
ctiſſimi in trāſmigratiōe cla-
ruerunt. Et de his qđ dicen-
dum? Significare Ezechielem ꝓphetaꝫ
Greg. ſup Ezech. vnigenitum dei filium veniētem in mū-
dum: ſanctus papa Gregorius ſufficiēter
edocuit. Danielem vō ꝓphetaꝫ ſignifica-
re ſpiritūſanctuꝫ ſicut ꝛ ioſeph ꝛ ioſue ꝛ
ſamuel ipſa ꝓrogatiua caſtitatis inſinuat:
que vbiq; pene cum occurrit ſpūiſancto
ſolet aſcribi: eo ꝙ ſit ipſe amor dei ꝛ effu-
ſor ſpūalis voluptatis/quaꝫ nemo nouit
niſi qui accipit. Haud dubium ꝙ in cor-
da eoꝝ qui amore voluptatis illius car-
nalem ꝛ imūdaꝫ delectationē deſpiciūt.
Nō ſolum aūt ꝓpter hoc/verūetiam pro
eo ꝙ Ezechiel ꝓpha obſcuris ſatis enig-
matibus inuolutus eſt: daniel manifeſtus:
quatenus ex hoc ipſo itelligať tacite qđ
dñs ait. Multa habeo vobis dicere ſed Joan.16.
nō poteſtis portare mō: cum aūt venerit
ille ſpūs veritatis/docebit vos oēm veri-
tatem. Neq; enim caſualiter actuꝫ eſt: vt
Hieremias ꝓpheta nollet deſcendere in Hier.40.
babylonem. Duo vō iſti ꝓphete ꝓpter
ppłm qui ibi erat pro ſuis ſceleribus de-
putatus mitterenť cum eo. Nimirum qꝛ
ſolus pater miſſus nō eſt ad redimēdum
genus humanū/ꝯſtitutum in lacu miſe- Ad gal.4
rie ꝛ luto fecis. Filius vō miſſus pro aſ- Act.2.
ſumptione carnis: ſpūſſanctus in ſpē lin- Gen.18.
guarum ignis: ſm ꝙ nec dum dño rece-
dente a ꝯſpectu habrae duo angeli ad ſo-
domā miſſi ſunt. Haud dubium ꝙ in ty-
po filij ꝛ ſpūſſancti/qui ꝛ in illis ꝛ per il-
los loquētes iniuriaꝫ ab ipſis paſſi ſunt.
Scribiť aūt primus Ezechiel qui ſignifi- Sup.c.3
cat filium: qꝛ in qrta diſtinctione ꝓceſſit
Eſaias qui ſignificat ſpiritūſanctum.

Capitulum 21m.

[S]ub eodeꝫ quoq; tpe ſexto qđ Per cyrū regeꝫ perſaꝝ ꝛ Darium regem medoꝝum.
diuiſum eſt excidio babylo-
nis ſecuti ſunt duo alij vene-
rabiles viri/per quos reedifi-
catum eſt ſcdo tēplum dñi. Joſue.vꝫ.fi- Dan.5.
lius ioſedech ſacerdos magnus: ꝛ zoroba-
bel filius ſalathiel: de qbus ſcriptum eſt
iter cetera in libro Eſdre. Surrexit ioſue
filius ioſedech ꝛ fratres eius ſacerdotes: ꝓmi Eſd.
ꝛ zorobabel filius ſalathiel ꝛ fratres eius 4.
ꝛ edificauerūt altare dei iſrael. Et hec q-
dem de ꝯſtructione altaris. Ubi autē fit
mētio de fundatione tēpli ꝓſcribiť zo-
robabel in aggeo ꝓpheta. Porro in Za- Aggel.2.
charia ꝓſcribiť Joſue de quo ꝛ dr. Oſten- zacha.3.
dit mihi dñs Jeſum ſacerdotē magnum
ſtātem coram angelo dñi. Et rurſuꝫ poſt
aliqua que de eo ſcripta ſunt. Ecce ego
adducam ſeruū meuꝫ orientem: qꝛ ecce la-
pis quē dedi coram Jeſu ſup lapidem vi-
uum/ſeptem oculi ſunt. Hoc eſt verbum zacha.4.
dñi ad zorobabel dicēs. Non in exercitu
nec in robore/ſed in ſpū meo dicit dñs
exercituuꝫ. Et paulo poſt. Manus zoro-
babel fundauerūt domū iſtam/ꝛ manus
eius ꝓficiēt eam: ꝛ ſcietis qꝛ dñs exerci-
tuum miſit

tuum miſit me ad vos. Quis eniꝫ deſpe-
xit dies paruos? letabuntur ꝛ videbunt
lapidem ſtagneum in manu zorobabel.
Septem ſunt iſti oculi qui diſcurrunt in
vniuerſam terraꝫ. Igitur in libro Eſdre
primo qdem ꝓſcribiť Joſue: ſcdo zoro-
babel typum gerēs ſpūſſancti: cui ꝛ ſub-
ſcribiť filiꝫ ſm ꝙ hō eſt. Et ſm ꝙ dictū
In ſymbᵒ Alce.15. d.c. canones.ꝛ.25. d.tertij. Joan.16. eſt de eo qui cōceptus eſt de ſpūſancto: ꝛ
ꝓſcribiť in hoc qđ dicit de ipō. Ille me
clarificabit qꝛ de meo accipiet ꝛ annun-
ciabit vobis. Significari vō in Joſue ſpi-
ritūſanctum: in zorobabel chriſtū Jeſuꝫ:
ēt tribus ipſe ex qbus deſcēderunt aper-
tiſſime innuit in hoc.vꝫ.ꝙ vna earum
De tribu iuda ꝛ beniamin.tertij Reg.xij ꝛ.12. Tribus leui q̄ erat mixta in iſrael reuerſa ē ad iudā: ne fedareť idolatria hieroboam. iiij reg.12 fuit leuitica/altera regalis. Cum iſte tri-
bus ponunť ſimť/in vna deſignať filius/
in altera ſpūſſanctus excepto cuꝫ adiun-
giť eis alia tribus in qua filius debet de-
ſignari: vt eſt in eo loco vbi ſcribunť ſi-
mul iuda beniamin/ꝛ leui. Tunc etenim
in Juda deſignať pſona patris: in benia-
min pſona filij: in leui pſona ſpūſſancti.
Si aūt ſubmoto leui adiungitur eis Jo-
ſeph: tunc ꝓfecto ioſeph typum gerit ſpi-
ritusſancti. Sed ꝛ qñ amoto beniamin i-
terſcribiť leui/tunc in iuda ſignificať pſo-
na patris/ꝛ leui pſona filij/in ioſeph ſpiri-
tusſancti. Hic igitur vbi ponunť ſimul
duo/qꝛ vnus eſt de leui alius de iuda: ꝓ-
fecto is q ꝛ de leui imaginē gerit ſpūſſci-
tanq; his qui iure ordinis ſui amplius
ſpūaliter vixit. Qui autē de tribu iuda
Aggel.2. ꝛ zach.3. ꝛ.4. deſcēdit ſimilitudinem filij. Qđ ergo io-
ſue qui ꝛ Jeſus coopatus eſt zorobabeli/
tēplum dño ꝯſtruenti: typum ꝓfecto ge-
rit ſpūſſancti: qui vnigenito dei filio/tē-
plum vero dño edificāti/coopatus eſt in
oibus ſicut deus: ſm ꝙ de eo in pſalmoꝝ
Pſal.32. volumine ſcriptuꝫ eſt. Uerbo dñi celi fir-
mati ſunt: ꝛ ſpūs oris eius ois virtus eo-
rum. Et bñ ſtructura tēpli ſpāliter perti-
net ad zorobabel: ſacrificium vō qđ offe-
rebať in illo ad Joſue: ideſt alterū ad ꝓn-
cipem populi/alterū ad ſacerdotem. Qꝛ
ꝛ ſi per verbum chriſti colliguť electi/
neceſſe eſt tñ vt cum eis ꝛ inter eos ma-
neat iugiter ſpūſſanctus/qui offerat pro
eis ſacrificium dño: vt ipſe ſuccendat in
eis ignem amoris ſui/fumuꝫ orōnum in
odore ſuauiſſimū deo ſuo: iuxta illud qđ
ſcriptuꝫ eſt. Dirigať oratio mea: ſicut in- Pſal.140.
cenſum in cōſpectu tuo. Igiť viri iſti ſe-
ptio loco ſcripti ſūt: nō eo ordine ſcripti-
ſunt/quo illi qui preceſſerūt/ſed viciſſiꝫ:
vt equalitas que pro honore mutuo vi-
debať eſſe occulta hic/vbi in vno gradu
cōſumatio eſt velut in vna cōmuni ſede
demonſtreť apte. Sigdem in Joſeph ꝛ
ſamuel ꝛ Eſaia pelata ſunt myſteria ſpi-
rituſſancti/ꝛ tribus vicibus myſteria fi-
lij: ita vt alia alijs videanť pferri: ꝛ ad
vltimuꝫ in equalitate ꝯſumationem ac-
cipiunt. Jccirco aūt ſexto tpe geminata
ſunt pſcripta myſteria: qđ me iam alio Sup.c.8.
loco cōmemoraſſe recolo. Quia ſicut filij
iſrael aſcēdentes de egypto duo gomor
in ſexto die/de pane ſibi dato diuinitᵘ pro Exo.16.
ſexto.ſ.ꝛ pro ſeptimo colligere ſolebant:
ita ſub ſexto tpe peracta ſunt ſimul duo
vltima ſigilloꝝ: quatenus tpe ſeptimo
qđ datum eſſet in ſabbatum gereret vi-
ri ſancti ab ope ſcribendoꝝ libroꝝ: in q-
bus māna celeſte/qđ eſt cibus aie/ꝯtineť.

Capitulum 22m.

[C]onſumatis operibus teſta-
menti veteris/pertinētibus
ad ſex ſignacula libri/ſiue ad
ſex tēpora laborioſa/qbus ſa-
cra verboꝝ ſemina in horreis libroꝝ col-
lecta ſunt. Mox in diſtinctione ſeptima
que incipit a reedificatione muroꝝ hie- Eſd.ſcdi 2.ꝛ.3.c.
ruſalem/data eſt a deo requies populo iſ-
rael: ꝯtenus reedificata domo dei ꝛ mu-
ris ciuitatis/requieſceret per annos ali-
quot a prelijs nationuꝫ: ꝛ maxime a ſcri-
bendis hiſtorijs ꝛ faciendis libris: vt vi-
deretur aduenīſſe quaſi ſeptimus annus/
in quo non licebat ſm legem ſeminare ꝛ Exo.23.ꝛ
ꝯgregare in horrea quouſq; veniret octa- Leui.25.
uus annus: qui ſignificat tempus nouuꝫ
incarnationis dominice: in quo excolen-
da erant noua ſemina verboꝝ dei/ad cō-
plenduꝫ illud quod predixerat moyſes.
Donec naſcantur noua/vetera comede- Leui.25.
tis. Et illō. Comedetis vetuſtiſſima ve- ꝛ.26.

terum: ⁊ nouis ſuperuenientibus/vete/
ra proijcietis.

¶ Explicit ꝑma pars tertij libri: in qua
agiť de ſeptē diſtinctionibus aptionū.

¶ Incipit ſecūda pars: de primo ſig na/
culo. Capitulum primum.

TErminus ſcri/
ptu
re canonice in hoc erat ar
ticulo tpis ſtatuēdus: in
Luc. 1. quo miſſus aū faciem dn̄i
Math. xj. Joannes baptiſta factus
⁊ Lu. 16. eſt finis veterum ⁊ initium nouoꝝ/dicē/
te dn̄o. Lex ⁊ ꝓphete vſqȝ ad Joānez ba
ptiſtam. Sed qꝛ mos eſt eoꝝ qui noctur/
no tpe conuiant viatores aliquātuluȝ cū
eis in aurora ꝓcedere oſtēdere illis adia/
centia loca/⁊ totius ſigna itineris itima/
re: non preter rōnis ordinem poſtea que
Apoc. 6. per ſeptem ſignacula ſcripta ſunt: in pri/
⁊ .j. ma aptione ſigilli per apl̄os ⁊ euāgeliſtas
a ſcō ꝓphete ſpū libri ad hoc myſtici ſcri
pti ſunt. In qbus ⁊ ſignaculi primi ma/
nifeſta eſſet oſtenſio ⁊ alioꝝ inditia ſigil/
loꝝ. Nōnulla eniȝ in eis hiſtorialiter ac/
cipimus ſm̄ ipſius littere veritatē ⁊ mul
ta plura in ſpū nō littera: nōnulla v̄o in/
ter vtrūqȝ. Sic enim ea que futura ſunt
myſterialiter ꝯtinent: vt tn̄ ea ipſa deſi/
gnēt que olim ſignificata fuerūt in vete/
ri teſtamēto: q̄ȝuis ⁊ nōnulla ita iuxta te/
xtuȝ hiſtorie futura ſunt: vt ſimplex ipſa
littera reſonare videť/iuxta illō. Venient
dies qn̄ deſideretis videre vnuȝ diem fi/
Matt. 24 lij hoīs: ⁊ niſi breuiati fuiſſent dies illi/
Mar. 13. nō fieret ſalua oīs caro: ⁊ his ſimilia. Sȝ
nunqd in re iſta a ꝯcordia veteruȝ diſcor
dať? Minime. Sic enim in teſtamēto ve
teri non oīa que futura ſunt/myſtice di/
cta erāt ita ⁊ nunc. At in hoc tm̄mō dif/
ferētia ꝙ veteris teſtamenti volumina ꝑ
ſex pretaxata tempora ſcripta fuere: noui
v̄o in primo tm̄: qꝛ. vȝ. tunc vt manentes
in tenebris ſemꝑ indigebāt ductore: nūc
⁊ illuminati gr̄a Chriſti iter noſtrum qō
eſt in ſpū ꝯtemplādo ꝑagimus. Vt enim
pium eſt apud patrem paruulo filio con
cedere pedagogus: ita iuſtum eſt auferre
q̄ȝtotius ab adulto/ne aut ille ſi nō habȝ
corruat: aut iſte ſi nō caret bonuȝ liberta
tis admittat. Tanta v̄o ꝑfectio in octauo
numero: vt cōſumatis in eo legibus pri/
mis/noua quaſi ſecula procreenť/dicente
Math. xj dn̄o. Inter natos mulieꝝ nō ſurrexit ma
ior Joāne baptiſta: qui autē minor eſt/in
regno celoꝝ maior eſt eo. Igiť in tpe iſto
qō primum eſt in teſtamēto nouo/octa/
uum ⁊ extremū in veteri: data eſt fidelis
ſimilitudo eoꝝ que geſta ſunt ſub ſigna/
culo ꝑmo: trium. vȝ. patriarcharum: ha/
braam. ſ. iſaac ⁊ iacob: duodeciȝ quoqȝ pa
triarcharum ⁊ duoꝝ pueroꝝ filioꝝ Jo/
Gen̄. 12. ⁊ ſeph/⁊ ſi qō ſiľe. Eteniȝ pro habraā/iſaac/
j. 21. 41. ⁊ iacob dati ſunt zacharias/Joannes ba/
49. ⁊c. ptiſta ⁊ hō chriſtus Jeſus. Pro duode/
Luce. 1. cim patriarchis duodecim apoſtoli. Da/
Math. 1 tus eſt ēt ſpāliter pro iuda/petrus: pro io
Luce. 2. ſeph euāgeliſta Joānes: pro duobus ne/
Math. x Mar. 6. potibus patriarchaꝝ/manaſſe ⁊ effraim/
Luce. 9. mathias ⁊ ioſeph/qui cognominatus eſt
Math. 4. iuſtus. Nouiſſime pro Moyſe datus eſt
Act. 1. ⁊ paulus: pro aaron barnabas. Et rurſum
13. qꝛ patriarche morte ꝓhibiti ſunt mane/
re/electi ſunt per tribus ſingulas duode/
Nūi. 7. cim principes in ſupplēdis locis patriar
⁊. 13. charum: iter quos caleph ſucceſſit in lo/
Joſue. 15 cum iude: ioſue in ioſeph. Ea ꝓpter ſicut
⁊ libro io/ iudas/ita ⁊ caleph ꝯcordat cum apl̄o pe
ſue ꝑ totū. tro: ⁊ ſicut ioſeph/ita ⁊ ioſue cum euāge/
liſta Joāne. Venerat enim tp̄s/vt ſermo/
ad Ro. 9. nem breuiatū faceret dn̄s ſuꝑ terraȝ. Vt
qō illuc in annis quadringētis ⁊ eo am/
plius myſterialiter geſtuȝ eſt: hic iſra an/
nos quaſi cētum/ſeu typice ſeu in cōcor/
dia ꝯſumatum apparet. Ecce hoc eſt re/
cte diuinum in quo ruit prudētia ſuper/
borum: in quo ⁊ aīalis defecit itellectus.
Concordat igiť cum Moyſe paulus/pe
trus cum caleph: ioānes aūt cum ioſue.
Caleph iubēte dn̄o data eſt in poſſeſſio/
Joſue. 15 ne ebron: in qua ꝓceſſu tpis rex Dauid
poſſedit ⁊ tenuit ſceptrum/prius q̄ȝ re/
ꝑme petri gnaret in hierl̄m. Sed ⁊ Petrus ſedit
vltimo. rome ſuꝑ ꝯuentum fidelium: qui ibi erat
Noīe ba/ cōgregatus iudeoꝝ ⁊ gētium: ⁊ poſt ali/
bylonis. quot annos romanus pontifex/qui ſuc/
ceſſit pro

ceſſit pro tpe/ſolēnem obtinuit principa
tum: prius. ſ. q̄ȝ ꝑueniret ad illum ſtatuȝ
in quo pro viſione pacis/hierl̄m vocari
Joſue. 13 mereret eccleſia. Porro ioſue ⁊ Joānes
⁊. j. tanta ſe cōcordie ſinceritate reſpiciūt: vt
Apoc. 1. ſicut ille ſeptē tribubus/ita iſte ſepteȝ ec/
⁊. j. cleſijs diuiſerit hereditatē. Habens ergo
diurnum iter gradere ſecurus per itine/
ra lucis. Neqȝ fas eſt pedagogum expo/
ſcere vbi liber eſt egreſſus/etas/lumē/ſe/
mita ⁊ prioꝝ exēpla. Verum hec oīa nō
tam ꝑtinent ad ſignaculuȝ primuȝ q̄ȝ ad
ea que geſta ſunt circa ip̄m ſignaculum.
Exo. 14. ¶ Signaculum primū ꝯflictuȝ reſpicit
⁊ circa. egyptioꝝ ⁊ filioꝝ iſrael: qō tunc veraci/
Matthei ter cōpletum eſt/qn̄ ꝯtrita ꝑfidia iudeoꝝ
vltimo. chriſtus reſurrexit a mortuis. Tūc eteniȝ
Exo. 12. ⁊ mortua ſunt primogenita egyptioꝝ: tūc
14.
ad Ro. 6. pharaonis currus deſcēderunt in mare:
filij v̄o iſrael tranſierunt incolumes per
mediuȝ eius: qꝛ nimiꝝ exterior noſter hō
crucifixus eſt ſimul/vt deſtruať corpus
peccati: nouuſqȝ hō cū chriſto a morte re
Per Titū ſiliat peccatoꝝ. Sed ⁊ tūc iudeoꝝ regnū
⁊ Veſpeſi. abſortum eſt: vt regnū inciperet chriſtia/
noꝝ: tunc demonioꝝ currus deſcēderūt
in mare: ⁊ electi dei quos mors ipſa te/
nuerat in canticis letitie remanerēt cum
chriſto. Vt ſm̄ triplicis intelligentie for/
mam aīe gētiles ⁊ mortui vocarentur ad
vitam: ⁊ illud multiformiter apparet cō/
Apoc. 6. pletuȝ qō Joānes ait. Vidi ⁊ ecce equus
albus ⁊ qui ſedebat ſuper eum/data eſt il/
li corona/⁊ venit vincens vt vinceret.
¶ Equus eteniȝ albus cui preſidet chri
ſtus/ipſa eſt primitiua eccleſia/ipſe ꝑmi/
tiuus electoꝝ ꝯuentus. Sedēs igitur in
equo albo chriſtus eſt rex iuſtitie/cui da/
ta eſt a p̄re corona victorie/ſm̄ ꝙ homo
eſt: nō ſm̄ ꝙ deus: qui reuera venit vin
cens vt vinceret: vt mūdum ⁊ mūdi ꝑn
cipem debellando ꝓſtraret/ſicut ipſe allo
Joan. 6. quens diſcipulos ſuos/de ſeipſo teſtatus
eſt dicēs. In mūdo qdem preſſuram ha/
bebitis: ſed cōfidite qꝛ ego vici mūdum.
Hec ſane victoria illa eſt/qua non mō ty
rānicum iudeoꝝ regnuȝ/verūetiam ⁊ gē
tiliū chriſti ſceptro ſubiecit: ſicut ip̄e ſuis
famulis promiſit/dicens. Nolite timere Luce. 12.
puſillus grex qꝛ complacuit patri veſtro
tradere vobis regnū. Vt eniȝ ſemen iſrl̄ Exo. 1.
diu ſe affligētes ſuꝑauit egyptios: ⁊ dele/ ⁊. j.
tis chananeoꝝ ſentibus/illoꝝ obtinuit
hereditatem. Ita chriſtianoruȝ genus iu Libro Jo
daicam ſuperauit perfidiam: ⁊ deuictis ſue.
idolorum cultoribus/romanum toto or/
be ocupauit imperium.

¶ De ſcdo ſignaculo. Capl̄m 2m.

NOn ſic ſe hn̄t ſignaculorum
mete: vt ſtatutos limites pe
nitus in nullo cōicent: ſed
ſicut ſolet fieri in obſerua/
tione ſemētis. Neqȝ eniȝ al/
tero anno ordeum altero triticum ſeu fa
bam/aut ſi qō ſiľe pitus terre iacit agrico
la: ſed manēte adhuc alio in pulueribus
terre/aliud atqȝ aliud ſeminat in ordine
ſuo: ⁊ eodē item ordine ⁊ qn̄qȝ prepoſte/
ro ea que ſeminauerat/ꝯgregare feſtinat.
Licȝ ergo ſcōm ſignaculū ab obitu moy Deut. vlt°
ſi/⁊ ex quo ioſue filius Num obtinuit ꝑ/
lationem in ppl̄o iſrael inchoaſſe dixeri/
mus: pugne tn̄ ille que in deſerto ſunt ha Nūi. 34.
bite/viuēte adhuc moyſe famulo dn̄i/q/
bus ruben ⁊ Gad ⁊ dimidia tribus ma/
naſſen poſſeſſionibus ſunt locate/ad ſcōȝ
nō eſt dubium ꝑtinere ſigillum: cum nec
dum primū ex toto ꝯſumationē acciperet.
¶ In ſcdo itaqȝ ſigillo chananeoꝝ bella
⁊ alioꝝ quoqȝ gētium ꝯtineneť cōflictus:
quotqȝ a diebus ioſue vſqȝ ad dauid regē
in libro ipſius ioſue/⁊ in libro iudicū ſcri
pta ſunt. Quibus nimirum aſſimilata fo
re conſtat ingētia illa chriſtianoꝝ infide/
liumqȝ certamina: que poſt primos chri/
ſti apl̄oꝝ ⁊ iudeoꝝ ꝯflictus in ppl̄o gen/
tili ꝯſumata leguť. Vſqȝ. vȝ. ad tpa Cō
ſtantini: qn̄ noua hierl̄m eccleſia. ſ. petri
regali eſt coronata faſtigio: quēadmoduȝ
⁊ vetus illa hierl̄m in tribu iuda/nō aliā
reſpicit per ꝯcordiam q̄ȝ occidētalem ec/
cleſiam ſicut ediuerſo orietalem ſamaria.
Multe deniqȝ fuerunt familie iude/mul
Jonel. 15 te vrbes ⁊ caſtella ⁊ vici/ſola tm̄ hierl̄m
electa eſt in tēpluȝ dn̄i ⁊ vrbem regalem.
Et nimiruȝ latinoꝝ eccleſie multe ſunt/

Universidad d… Bi…

aliȷs alie dignioreſ:ſed tñ vexilluz regni/
romane eſt ſolēniter attributum eccleſie.
In oibus itaqꝫ iudeoꝝ ⁊ chananeoꝝ cō/
flictibus/chriſtianoꝝ ⁊ paganoꝝ certami
na deſignata ſunt:excepto ꝙ in cōtrario
ſeſe pugne reſpiciūt:ita vt ibi chananeo/
rum caſus victoria extiterit iudeoꝝ:chri
ſtianorum vo caſus/ruina extiterit paga/
norum.Nō poterant chriſtianos ſubire
mortem pro chriſto/niſi in paganoꝝ vi
ctoria.Judei nāqꝫ victoreſ erant/cū iugu
lare poterāt chananeos. Chriſtiani tunc
magis vincūt/cuz pro chriſto in corpore
moriunt. Chananei tūc ruebāt/cum iu/
deoꝝ perimebant mucrone.Pagani tūc
cadebāt/cum ꝯuertebant ad chriſtū:cuz
pcuſſi gladio/ſpūs carnaliter viuere deſie
bant.Miro ergo mō vita iudei/mortem
precioſam chriſtiani deſignat:mors autē
illius deteſtabilem vitā.Sed ⁊ vita cha/
nanei/mortē ſpūalem pagani:ruinam vo
eius beatiſſimā vitam.Tūc enim iudeus
male morit/cuz miſer chriſtianus deſerit
chriſtum ſuū.Tūc felix chananeus cadit
in p̄lio/cum verā paganus vitam recipit
qui eſt chriſtus.Quia vo magnum iſtud
eccleſie prelium:in quo antiquus ille ho
ſtis priuatus eſt regno ſuo:imperio.ſ.ro/
manoꝝ/qd poſſederat a diebus antiquis
non ſine chriſtianoꝝ ſanguine ⁊ infinite
multitudinis occiſione cōmiſſum eſt:re/
cte in aptione ſcdi ſigilli ſcriptū eſt in li/
Apoc.6. bro Apocaly.Et cum apuiſſet ſigillum
ſcdm/audiui vocem ſcdi aialis dicentis.
Ueni ⁊ vide.Et vidi : ⁊ ecce equus ruf/
ſus/⁊ qui ſedebat ſup eum/datū eſt illi vt
ſumeret pacē de terra:⁊ vt inuicem ſe ho/
mines iterficiant:⁊ datus eſt illi gladius
magnus.Quid enim in h loco per equū
ruffuz/niſi paganoꝝ exercitus deſignat?
Apoc.12 qui iccirco ruffus eē di ſicut ⁊ draco ma
gnus:q: ſemp ſitiens chriſtianoꝝ ſangui
nem/⁊ frequēter fundens/illius ſe made/
fecit ⁊ ſedauit cruore.Qui autē ſedebat/
regem ſignificat paganoꝝ:in qbus re/
gnabat homicida ille magnus/qui voca
bat diabolus ⁊ ſathanas/cui datus eſt gla
Apoc.6. dius magnus:poteſtas.ſ.faciēdi iudiciuz

⁊ verbum acutum/ad inſerēdam in pre/
cepto reſiſtētibus ſibi necem/ſm qd deſi/
gnatuz eſt in gladio goliath:gladius go primi Regum.17.
liath.ſ.vt ſeminaret ſcandaluz iter frēs ⁊
fratreſ/aſſumpta occaſione verbi dei:qui
lz volens pacem abſtulerit/coronam ta/
men martyrij miniſtrauit inuitus.

De tertio ſigillo. Cap.3m.

Terminatis in Dauid chana
neoꝝ p̄lijs/occaſione ſciſma/ ſcdi reg.8
tis:que facta eſt in regno ei⁹ tertij reg.
vt ſcinderet in duo:orta ſunt 12.⁊ infra
inter filios iſrael ⁊ iuda gra/
uia nimis ⁊ frequentia bella : ita vt ſeſe
mutuis deuaſtarēt mucronibus . Sed ⁊
ſyri qui erant decōtra/pugnare ceperūt tertij reg.
ꝯtra iſrael:cōtra filios aūt iuda qui erāt 15.⁊.14.
ex hac parte philiſtijm ⁊ alie finitime na
tiones:⁊ vſqꝫ ad tpa aſſirioꝝ/crebrius ſa
tis bellis ⁊ pene cōtinuis vtriuſqꝫ regni qrti Reg.
pplm affixerunt:ita vt in diebus azaelis x.⁊.13.
vſqꝫ ad iternitionem ꝯſumptus eſſet ab
exercitu ſyrie ppls iſrael:ſm ꝙ predixe/ qrti reg.8
rat in ſpū Helyſeus ꝓpheta. Quoꝝ
oium ſimilia acciderūt in eccleſia chriſti
ſub tertij ſignaculi aptione : inchoata q/
dem a diebus Cōſtantini auguſti:termi
nata vo in tpibus aut circa tpa Juſtinia/
ni:qui poſt Cōſtantinum auguſtum ma
gnus fuit ⁊ ipſe in numero principū ro/
manoꝝ.Sicut aūt illo tpe ſeparate ſunt tertij Regum.12.
decem tribus a domo iuda:ita ⁊ nunc oc
culto dei iudicio actuz eſt:vt grecoꝝ ec/
cleſie ſcinderent multiplr a latina/deſce/
rentes domū petri ⁊ ſucceſſoꝝ eius:⁊ cō
ſtituētes ſibi caput ꝯſtantinopolitanum
epm.Inuēte ſunt tñ in populo iſrael ali/
quāte reliquie:e qbus fuere illa ſeptē mi tertij reg.
lia viroꝝ:qui non curuauerūt genua ſua 19. ⁊ ad Romā.xj.
ante baal:⁊ in grecis ſilr.Erant quoqꝫ i/ qrti reg.2
ter eos qui potius nō inter ſed ſupra eos
helyas ⁊ helyſeus ⁊ filij ꝓphetaruz qui
erāt in hierico:pro qbus eremite viri ſan Ut baſili⁹
ctiſſimi/⁊ pcipue monachi/ſanctitatis in Athana.
grecoꝝ partibus dati ſunt:quoꝝ alta vi/ Criſoſto.
te inſignia admirari potius poſſumus qꝫ ⁊ alij.
preſumere.Errauerūt filij iſrael ⁊ iuda: tertij reg.
ꝓuocantes deum patrem ſuoꝝ in adin/ 12.15.16.⁊.j.
uentionibus

uentionibus ſuis:ſed tñ in filijs iuda bo
na vtcūqꝫ opa ſunt repta:eo ꝙ eēnt aliq
reges in hierlm de qbus dictum eſt per
ſingulos eoꝝ fecit qd erat rectum in cō/
qrti reg.12 14.15.18 ſpectu dñi:ſicut ediuerſo.De vno quoqꝫ
tertij ⁊ qrti Reg.c. multis, rege iſrael dicit ſcriptura:qd fecerit ma/
lum in ꝯſpectu dñi:q: nimiꝝ latina eccle
ſia:que velut altera tribus iuda/cuſtodi/
ta eſt a chriſto.Non vſqꝫ adeo pmiſſa eſt
errare cum grecis:qui aut vix aut nunqꝫ
ab erroꝝ ſordibus/imunes extitiſſe legū/
tur.Qui ergo ꝓpter ſcelera ei⁹ excitauit
regez ſyrie ꝯ iſrael/ipſe pp pares exceſſus
incitauit regē pſaꝝ ⁊ eoꝝ exercituz ꝯ gre
tertij reg. 20.⁊ quarti.13.c. cos.Aliqñ tñ vicerūt reges iſrael exerci
tum regis ſyrie:⁊ aliqñ gētes pſarum vi
ſe ſunt velle ꝯuerti ad fidē chriſti:⁊ mul
ti eoꝝ baptiʒari ſūt credētes ſicut greci
tertij reg. 12. tradiderūt in noie eius.Ibi hieroboam
abiecit ſacerdotes dñi:ne ſacerdotes fun
gerent:fecitqꝫ ſibi ſacerdotes excelſoꝝ ⁊
idoloꝝ/que poſuit in dan ⁊ bethel : ⁊ no
tertij reg. 16.18.19 uiſſime achab/occiſis ꝓphetis dñi/cōſti
tuerunt pro eis idolatras ⁊ ꝓphas baal.
Uide in legenda ſcti martini pape. Hic heretici epi/⁊ precipue ꝯſtantinopo
litani pſecuti ſunt catholicos ſacerdotes:
ſtatuētes in eoꝝ locis arrianos epos.In/
Uide in legenda ſcti Silucrij. greſſa nāqꝫ eſt ꝯſtātinopolitanū impiū al
tera illa hieʒabel cuz familia ſpurciſſima
ſcz gens gothoꝝ:que ſemel arriana effe/
cta/ad expugnādos ſacerdotes catholi/
Uide cronicā archiepi florentini pte.2. titulo.12. cos/⁊ ꝯſtituēdos arrianos ⁊ macedonia/
nos epos:nō mō auxiliata eſt in malum
verūetiam exupauit ⁊ vicit : cuius filia
velut altera athalia ad fedādam domum
iuda:hoc eſt latinoꝝ eccleſiam in diebus
Zenonis impatoris/pars ipſius gētis ef/
ferre preliādo trāſiuit. Et ſciēdum ꝙ cū
de aliqua femina bona vel mala teſtatur
ſcriptura in canonicis libris:iccirco cuz
aliqua ſecta vel eccleſia ſonat in textura
cōcordie : q: ſolent huiuſcemodi magne
femine hēre ſecuz familias viroꝝ ac mu/
lierum/quoꝝ ſit cum eis in bono vel ma
lo vnus ſpūs ⁊ vna voluntas. Hoc ergo
mō hieʒabel illa peſſima cum gēte barba
ra gothoꝝ:que ingreſſa eſt aulam orien/
talem/⁊ facta eſt quaſi vxor ꝯſtantinopo

litani auguſti ꝯuenire dignoſcit.Athalia
vo cum patre gothoꝝ/que intrauit ita/
liam:quo tpe vandali quoqꝫ ⁊ longobar
di/ac ſi alteri philiſtijm irruperūt de fi/
nibus ſuis/ad pſequēdam eccleſiaz:vt cō
pleret illud vaticinium Eſaie prophete.
Uertit ſyriam ab oriente ⁊ philiſtijm ab Eſa.9.
occidente:⁊ deuorabit iſrael toto ore.Or
vo gētes iſte/que ſub tertij aptione ſigna/
culi/arriana ipietate ſubuerſe ſunt/initē/
tes arrianis epis/viſe ſunt ſubuertere ve
ram fidem.Recte beſtia illa neqꝫ in qua Dañ.7.
quattuor in Daniele inxta ꝓnunciantur Apoc.6.
capita in libro Apocaly.equo nigro ſimi
lis eē perhibet:q: nimirum albi eſſe non
poterāt/que chriſtum lumē veruz in ſuis
pectoribus nō habebant . Seſſor huius
equi reges ⁊ epi arriani fuere. Hec vtiqꝫ
pſecutio nō ab alienis ſed e medio eccle/
ſie orta eſt:qui tñ decurſis annis/in exte/
ras conuaiuit nationes . Qui.vz.arriani Ibidem.
epi recte ſtateraz in manu baiulaſſe dicti
ſunt:q: de patre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto quis
eēt maior aut minor/dialecticis diſputa/
tionibus ingrebant:qd cauēdum eē ele/
ctis dei vox/que iter quattuor aialia audi
ta eſt/cōmouit dicēs.Bilibris tritici de/ Ibidem.
nario vno:⁊ tres bilibres ordei denario
vno:⁊ vinū ⁊ oleum ne leſeris.In triti/
co enim deſignat intelligentia typica:in
ordeo hiſtorica:in vino moralis : ꝯtēpla/
tiua in oleo.His intelligētijs itelligunt
catholici/his diſputationibus ſeſe inquā
tum poſſunt exercentur tuent:vt ſm eaſ/
dem intelligētias pie interpretentur que
ſcripta ſunt:fidei magis ⁊ pietati inten/
dentes/qꝫ ſenſibus ⁊ humilitatis magis
gratia promerentes qꝫ ſtudio.

De quarto ſigillo. Cap.4m.

Quartum ſigillum qd ſequi/
tur poſt predictū ab aſcenſu
helye ſumpſit exordium.Et
in Ezechia rege iuda:vt ſu/
perius diximus/ꝯſumatur.
Cuius.vz.ſigilli apertio a tpe Juſtiniani
auguſti inchoata eſt . Terminata vo ſub
Gregorio papa 3o ⁊ ʒacharia:circa quoꝝ
tpa inchoata eſt aptio qrti ſigilli ablato

Universidad de Deusto Biblioteca

a ꝯſtātinopolitanis auguſtiſ/romane pa/
trocinatu eccleſie:⁊ collato Carulo fran
coꝝ pͥncipi/⁊ ſucceſſoꝛibus eius. Sub
quarti Re gum.13.
quarto itaq; ſigillo poſt vniuerſa pꝛelia
azaelis ⁊ benadab filij eiꝰ ſecuta ſunt bel/
la aſſyrioꝝ:ſub q̄bus regnum iſrael qḋ
quarti Re gum.17.
erat in ſamaria vſq;quaq; defecit:ſola in
ſucceſſione Dauid tribu iuda relicta. In
eccleſia v̄o poſt bella pſica ſecuta ſunt p̄/
lia ſaracenoꝝ/occupātibus eiſdem chꝛi/
ſtianoꝝ fines:⁊ duabus q̄ſi alis extēſis in
oꝛiētem ⁊ occidētez/ſm ꝙ p̄dixit Eſaias
ꝑpheta in typo regni aſſyrioꝝ. Cū eniz
metueret achaz a facie raſim regiſ ſyrie ⁊
filij romelie. Hec inter cetera locutus eſt
Eſa.8.
Eſaias ꝑpheta. Pro eo ꝙ abiecit ppl̄s
iſte aquas ſyloe/que vadūt cum ſilētio/⁊
aſſumpſit magis raſim ⁊ filium romelie:
ꝑpter h̄ ecce dn̄s adducet ſup eos aquas
fluminis foꝛtes ⁊ multas/regez aſſyrioꝝ
⁊ oēm gloꝛiā eiuſ:⁊ aſcēdet ſup oēs ripas
eius:⁊ ibit per iudam/inundans ⁊ tran
ſiens vſq; ad colluz:veniet ⁊ erit extēſio
alarum eius/implēs latitudinē terre tue
o emanuel. Dicit aūt h̄ Eſaias q̄ſi de po
pulo aſſyrioꝝ:ſed qḋ ait:erit extēſio alaꝝ
eius/implēs latitudinem terre tue o he/
manuel/apte inuit in hoc verbo qḋ non
tam de ppl̄o illo locutus eſt q̄z de popl̄o
ſaracenoꝝ/per quē videmus tam inume
ras deuaſtatas eccleſias. Culpa aūt pꝛeci
pue huius ruine oꝛta in gēte grecoꝝ que
abiecit aquas ſyloe:que vadūt cum ſilen
Joan.9.
tio:hoc eſt p̄dicationes ⁊ doctrinas apo
ſtolice ſedis. Syloe náq;/teſte euangelio/
interpꝛetaf miſſus:ſimil̄r ⁊ Apl̄s. Aque
igif ſyloe/decretales ſunt epl̄e apoſtolice
ſedis/ſeu ēt doctrine ſcōꝝ patrum nr̄oꝝ
que pꝛeponunf fidelibus cum ſilētio:eo
ꝙ in pace vocati ſumus a deo/nō tam ti/
moꝛe humano q̄z diuino/tenemur ſāctis
doctoꝛibus ⁊ romano pontifici obedire.
De ſepatione grecoꝝ a romana ecclia vide archiepm floꝛē. i cronica pte.3. titu.22.
At grecoꝝ eccleſie fugientes ꝯſoꝛtia lati/
noꝝ/cum beatū Petrum apl̄oꝝ p̄mum
⁊ eccleſiam ipſius/pꝛincipē eccleſiaꝝ ne/
gare nō poſſint:ne illi cēſura eccleſiaſti/
ca ſubijci cogerenf:ad terrenos pͥncipes
hūt ꝯfugium/eligētes magis mundano
culmini/q̄z chꝛiſti vicario obedire:⁊ he/
reticis ep̄is magis q̄z catholicis ſubiace/
re. Qꝛ igif iſtud magiſ elegerūt q̄z iſtud/
iuſto dei oīpotentis iudicio/date ſunt in
manus ſaracenoꝝ:per quos vt cuiuſdaz
magni fluminis illuuione ipulſe domus
rena poſite coꝛruiſſe noſcunf. Neceſſe eſt
In hiſtoria Eccliaſtica. ⁊ Augu. ꝯtra arrianos.
enim vt domus coꝛruāt/que in petri nō
reſidēt fundamento. Uerum qꝛ latinum
quoq; ppl̄m erroꝛ ſedauerat arrianus/ne
ceſſe erat vt participarēt calici/qui ſocij
extiterāt delictoꝝ. Multas náq; latinoꝝ
eccleſias in affrica ⁊ in hyſpanijs ſcitas:
⁊ alias atq; alias in littoꝛibus maris con
ſtitutas/gens ipſa peſtifera occupādo de/
leuit. Quaſi ergo ſepe ſcriptus ppl̄s alas
ſuas extēdit ad volādum/implēs latitu/
dinem terre chꝛiſti:quia egreſſus a locis
ſuis verſus oꝛiētem ⁊ occidētem/dilata/
tus eſt in roboꝛe ſuo. Cum ꝑphetia ipſa
cuius tam ſunt clara myſteria/nec dum
ſm totum videaf eſſe cōpleta. Cōplebi/
tur aūt ſub ſexta apertione/que ſub quar
ta eſſe cernimus inchoata:cum ſub eadē
intelligētia illud quoq; ꝯſumationē acci
piet/qḋ ſcriptum eſt in Daniele ꝑpheta.
Dan̄.7.
Beſtia quarta/quartū regnuz erit in mū
quarti Re gum.17.
do/⁊ deſtruet vniuerſaz terram. Igif ſub
quarto ſignaculo p̄ualētibus aſſyrijs hu
miliata eſt ſupbia iſrael:⁊ ſub aptione q̄r
ti ſignaculi/p̄ualētibus ſaracenis/humi/
liata eſt ſupbia gentis grecoꝝ : datis illis
magnis eccleſijs/que patriarchatus fun
gebanf honoꝛe in manus alienoꝝ ⁊ p̄mi/
tiuis illoꝝ ſedibus in poteſtatē inimici.
Defecit ēt in eis imitatio illa ſanctoꝝ:de
quarti Re gum.1.
qua extollebanf apud latinos ⁊ ſimilitu/
do helye ⁊ helyſei ⁊ filioꝝ ꝑphetarum/
qui erant in hierico. Haud dubiū ꝑpter
Luc.16.
illud qḋ dn̄s dicit in euāgelio. Qḋ altuz
eſt hoībus/abhominatio eſt apud deum.
Nec illud moueat qḋ cōſtantinopolita/
nus impatoꝛ manet vſq; ad p̄ſens in glo
ria ſua:qꝛ aliud eſt qḋ ptinet ad munda/
nos pꝛincipes:aliud qḋ ad clerum:aliud
qḋ ad arma militaria : aliud qḋ ad leges
diuinas. Sicut eni illo tpe alius erat rex
egypti:alius rex iſrael qui ⁊ ꝯfugerat ad
ipſum.

ipſum. Sic in nouo teſtamento aliud eſt
qḋ pertinet ad mundanum impatoꝛem:
aliud qḋ ad paſtoꝛem oꝛientalis eccleſie:
quoꝝ vnus qui dictus eſt ꝯſtantinopali/
tanus aduerſus romanū pontificem/qui
eſt vt ita dixerim/de filijs ⁊ de domo da/
uid/potētia imperatoꝛis ſe uite curauit/
quaſi excuſationem habeat apud deum:
qui obſiſtēte humana potētia/diuino tn̄
examini in fine relinqf iudicādus. Quā/
tertij Re gum.12.
uis eni decem tribꝰ recederēt a deo patrū
quarti Re gum.17.
ſuoꝝ ⁊ a domo dauid/vſq; ad tpa aſſyrio
rū:nō deerāt tn̄ q q̄rerēt deuz ſuū ⁊ ado
rarent in tēplo dn̄i qḋ erat in hierl̄m:de
tertij Re gum.19.⁊ ad Ro.xj
quoꝝ nūero erāt illa ſeptem milia viroꝝ
q nō curuauerūt genua ſua añ baal. Un̄
tertij Re gum.17.
⁊ helyas qui fuerat de galaat/miſſis litte
ris ſuis ad ioꝛam/increpauit eum valde
ſcḋi para li.21.
ꝙ nō ambulauerit in via ioſaphath pr̄is
ſui/ſed in via regum iſrael. Silr̄ ⁊ Hely/
ſeus cum veniſſet ad eum achab rex iſrl̄
cum ioſaphat rege iuda ⁊ iterrogauit eū
q̄rti reg.3
reſpōdit. Uiuit dn̄s exercituuz in cuius
ꝯſpectu ſto:ꝙ ſi nō vultū ioſaphat regis
iude erubeſcerem/nec attēdiſſem q dem
te/nec reſpexiſſem. Hec iccirco dico/vt i/
Ut Criſo. Baſilius. Atha. ⁊c̄.
telligamus a ſimili ſcōs patres grecoꝛuz
ſemp adheſiſſe aīo pontificibus romanis
q̄zdiu ꝯſtātinopolitani impatoꝛes poſſe/
derunt Italiaz. Qḋ tn̄ bonum ex eo tpe
quo romanū impium trāſlatuz eſt ad frā
cos. Et tam̄ multe grecoꝛuz eccleſie date
ſunt in manus inimicoꝝ ſuoꝝ/occaſione
diuoꝛtij ⁊ pſecutionis:necnō ⁊ diuiſione
terrarum defecit penitus in gēte grecoꝝ
adeo vt ſicut tribus iſrael elongate ſunt
coꝛpoꝛe a tribu iuda : ita eccleſie grecoꝝ
recederēt aīo a latina eccleſia : ita vt iam
in eis ex magna parte videamus comple
Apoc.xj.
tum qḋ ſcriptū eſt in libꝛo Apocalypſis.
Atrium qḋ eſt foꝛis tēplum eijce foꝛas:⁊
ne metiaris illud qꝛ datum eſt gentibus.
Sane idem ppl̄s ſaracenoꝝ/cui datuz eē
cernimus atrium tēpli:oſtēſuz eſt in ſpe/
Apoc.6.
cie equi pallidi:⁊ qui pꝛeſidebat vocabaf
moꝛs. Haud dubium ꝙ maumeth ⁊ ſuc/
ceſſoꝛes ipſius qui tam infinite multitu/
dinis factus eſt occaſio ⁊ cauſa moꝛtis:
quouſq; veniat ille qui vocaf infernus:
Apoc.6.
de quo ⁊ dr̄:⁊ iſernuſ ſequebaf eū. Quā/
uis enim ſub aptione quarti ſigilli fecit
equus iſte tot mala ſup terraz:nihilomi/
nus tn̄ ferocitas ipſius vſq; ad ſextuz ſi/
gnaculum pſeuerare debet. Et ſi nō deſit
alia clades inter vtrunq; tempus perti/
nens ad operationem q̄nti ſigilli:de qua
ſi dabitur poſſe in ſequenti loquemur.

¶ De quinto ſignaculo. Cap.5m.

APertio quinti ſignaculi in/
choata eſt a diebus Zacharie
pape:qui reſpicit in ꝯcoꝛdia
Ezechiam regez iuda. A die/
q̄rti reg.18 ⁊.j. de papa zacha. vide archiepm floꝛētinū in cronica. pte.2 titu.14.
bus deniq; pape zacharie ce
perūt reges francoꝝ/romanū obtinere i/
perium. Fuit enim rex babylonis:cuius
pꝛimo facta eſt mētio in libꝛo reguz/ami/
cus Ezechie:nec minus p̄mi reges fran
coꝝ/amici pontificum romanoꝝ. Sane
quarti Re gum.20.
circa finem ſurrexit rex alius in babylo/
q̄rti Reg. 24.25.
ne:per quem humiliata eſt valde ſupbia
hierl̄m:ſm ꝙ ⁊ nunc a diebus Henrici
pꝛimi impatoꝛiſ alemanoꝝ q̄buſdam in/
tricatis queſtionibus anguſtaf eccleſia.
¶ Et ſciēdum:ꝙ ſub q̄nto ſignaculo ſa
cta eſt pꝛimo mētio de babylone:nimirū
qꝛ multitudo chꝛiſtianoꝝ que a pͥncipio
eccleſie pꝛo maioꝛi quātitate bonoꝝ dici
poterat hierl̄m/iam nūc pꝛo infinita nu/
meroſitate maloꝝ dicenda eſt potiꝰ baby
lon:q̄zuis nec tūc defuerint qui ptinerēt
ad babylonez:nec mō qui ptinēt ad hie/
ruſalem. De quoꝝ numero ſunt ⁊ illi de
q̄bus in aptione q̄nti ſigilli dictuz eſt in
Apoc.6.
libꝛo Apocaly. Uidi ſub altare dei aīas i/
terfectoꝝ ꝑpter verbum dei/⁊ ꝑpter te/
ſtimoniuz qḋ habebāt. Dictuz eſt h̄ de il
lis inocentibus:qui ꝑpter verbum dei ⁊
teſtimonium veritatis qḋ hūt in ſemet/
ipſis/occidunf in ſinu matris eccleſie a fi
lijs huius mūdi. Siue qꝛ nolūt ſepari a
ſinu matriſ eccleſie in tpe ſupboꝝ:ſiue qꝛ
ſic tradunf incoꝛpoꝛati/vt nequeāt ſepa/
ri. Sicut nōnunq̄z accidit in eccleſia dei/
Matt.24
⁊ etiam cuz ꝯſurgit ⁊ regnum aduerſus
regum in ppl̄o chꝛiſtiano. Et aliqui non
attendētes tpalem pꝛoſperitatem:ſed tn̄

Universidad de Deusto Biblioteca

ne faciant irritum iuramentum ⁊ pri/
mam fidem eligūt magis moꝛi in ſimpli
citate ſua ⁊ trucidari a militibus aduer/
ſe partis:q̄ȝ ſoluēdo iuſiurādum peccare
in facie dei ſui. Et tales qdem martyres
multos aſſidue lucraꝛ eccleſia. Sed qm̄
plerūq; res venit in dubium/qui ſint illi
⁊ cuius meriti deus ipſe melius nouit q
intelligit cogitationes humanas: ⁊ qua
qſq; itentione in rebus dubijs dirigaꝛ.

¶ De ſexto ſignaculo. Cap. 6m.

Sextum ſignaculuȝ vn̄ cepit
ſupius dictuȝ eſt:ſed ⁊ nunc
q: locuȝ exigit/memoꝛari nō
piget. Sub magnis illis vi/
ris qui ꝓphetauerunt in ba
Supꝛa pri ma pte ter/ tij libꝛi. c. 20. bylone/poſtq̄ȝ deſolata eſt ciuitas hieru/
ſalē. Ezechiel. ſ. ⁊ Daniel/ſextuȝ ſignacu
luȝ predixımus inchoaſſe. Sub quo. vȝ.
ſexto ſignaculo preter h̄ qd percuſſa eſt a
Dan̄. 5. medis babylō:que fuit metropolis chal
deoꝝ/due q̄ȝmaxime tribulationes oꝛte
ſunt ꝯtra filios iſrael:in qbus ⁊ timoꝛe i/
ſolito cōcuſſa ſunt coꝛda filioꝝ iſrl':⁊ ma
gna poſt timoꝛē ꝯſolatione firmata. Fuit
Judith. 4 aūt haruȝ pma que legiꝛ in libꝛo Judith
Heſter. 3. nabuchodonoſoꝛ regis. Altera que legiꝛ
in Heſter ſub Aſſuero rege magno:q re/
gnauit ſup cētum viginti ⁊ ſeptem ꝓuin
cias. Scd̄m hec opoꝛtere accidere ſub ſe/
xta aptione nō ſolum de cōcoꝛdie ſereni/
tate manifeſte colligimus:verūetiam de
Vide iſtuȝ ſup Apo. ſexta parte libꝛi Apocaly. in quo pcutien
da tradiꝛ noua babylon/⁊ regnare opoꝛ/
tere duos reges ipios:quoꝝ vnus ſextus
eſſe dī:ſeptimus alius. De quoꝝ. vȝ. pri/
mo dī vnus eſt:de altero nōdum venit:
Apoc. 17 ⁊ cum venerit opȝ illuȝ breue tp̄s mane/
re. Et qdem hoꝝ primus ſimilis erit na
Judith. 2. ⁊ infra. buchodonoſoꝛ regi aſſyrioꝝ. Alius ſimi/
lis aman/qui erat ſcd̄s a rege aſſuero:ſub
Heſter. 3. quo decretum erat piclitari modis oib⁹
ppl'm hebꝛeoꝝ:niſi eis diuina clementia
mirabil'r affuiſſet. Hoc tn̄/vt iam dixi/ſi/
mile nō eſt ſm carnem ſed ſm ſpūm. Ni/
mirum q: victoꝛia illa hebꝛeoꝝ que data
eſt a dn̄o in vtraq; tribulatione nō reſpi
cit victoꝛiam carnis/ſed victoꝛiam ſpūs
eoꝝ. ſ. qui moꝛientes pro chꝛiſto triūpha
bunt ſicut olim de aduerſarijs ſuis. Vn̄
⁊ in Daniele de ſexto rege dī q ſctōs al/ Dan̄. 7.
tiſſimi ꝯterat:⁊ de ſeptimo ſupꝛa q̄ȝ cre/
di pōt vniuerſa vaſtabit. Tēpus aūt qn̄
hec erūt dico manifeſte q: ꝓpe eſt: diem
aūt ⁊ hoꝛam dn̄s ipſe nouit. Quātuȝ tn̄
ſm coaptationē ꝯcoꝛdie extimare queo/
ſi pax ꝯcediꝛ ab his malis vſq; ad annuȝ
milleſimuȝ ducēteſimum incarnationis
dn̄ice:exinde ne ſubito iſta fiant ſuſpecta
mihi ſunt oimodis ⁊ tēpoꝛa ⁊ momēta.
Erit aūt tunc tribulatio qualis nō fuit Matt. 24
ab initio:ſicut apte liquet ex aptione ſe/
xti ſignaculi in libꝛo Apocaly. vbi iter ce Apoc. 6.
tera ſcriptum eſt. Reges terre ⁊ pncipes
⁊ tribuni/⁊ diuites ⁊ foꝛtes/⁊ ois ſeruus
⁊ liber abſcondēt ſe in ſpelūcis ⁊ petris
montium:⁊ dicēt montibus ⁊ petris/ca
dite ſup nos:⁊ abſcondite nos a facie ſe/
dentis ſup thꝛonū/⁊ ab ira agni:q: venit
dies magnus ire ipſoꝝ: ⁊ qs poterit ſta/
re? Verum tp̄s ſextum duplex eſſe predi
ximus liquet q iter duas illas tribula/
tiones futurum eſt. Haud diutinum ſpa
tium quātulecūq; pacis:vt qui poterint
poꝛis ptrāſire ſupplicia/queāt reſumptis
viribus tolerare ſequentem.

¶ De ſeptimo ſignaculo. Cap. 7m.

Septimum ſignaculū inchoa
tum eſt a diebus vltimis nee Neemie. 1
mie:ſb quo edificati ſūt mu vel Eſdre
ri hierl'm. Aptio ſigilli ſepti/ 2°. c. 2. ⁊. 3
mi erit ex eo tp̄e quo capieꝛ
beſtia ⁊ pſeudo ꝓpheta:⁊ mittenꝛ in ſta/ Apoc. 19
gnum ignis. Breuiſſimuȝ aūt eē puto tē
pus ſeptime aptionis: q: ⁊ in Apocaly. Apoc. 8.
ſcriptum eſt. Et cum apuiſſet ſigilluȝ ſe/
ptimū/factum eſt ſilētium in celo q̄ſi me/
dia hoꝛa. Ego aūt mediam hoꝛā in loco
iſto pro dimidio anno accipiēdum eē pu
to. Quid tn̄ de hoc verius ſit iudicio dn̄i
relinquēdum eſt. Hec de ſeptē ſignaculis
⁊ aptionibus eoꝝ neceſſaria dicta ſunt:
vt oſtenderemus quo oꝛdine ⁊ quo ꝓfectu
pduxerit deus opa ſua ad fines ſeculoꝝ:
in ſexto oꝛdine ⁊ tp̄e tribulatio validiſſi/
ma facta ſit:⁊ quēadmodum eoꝝ ſimilia
ꝯſumāda

conſumanda ſint in eccleſia dei:vt rege/
ſcat reuera in ſeptimo tp̄e is qui creauit
oia ab operibus ſuis. Ut enim in princi/
pio ſeculi in ſex diebus cōpleuit fabꝛicaȝ
totius mūdi:ſeptimo aūt die requeuit ab
Gene. 2. opibus ſuis:ita ⁊ in opibus ſeculoꝝ ter/
mini ꝯſtructi ſunt ab ipſo ſm pfectioneȝ
ipſius numeri/qui preteriri nō poſſunt.
Et ſicut ſexto die paſſus eſt chꝛiſtus/ita
ſexto tempoꝛe preijt paſſio/vt ſequatur
ſabbatum requietionis.

¶ Explicit ſecunda pars tertij libꝛi de ſeptem apertionibus.

¶ Incipit liber quartus. Capl'm pmū.

Post initia pri/
mi
libꝛi:qui in fundamento
huius opis iactatus eſt:
ſecuti ſunt ſcd̄s ⁊ tertius/
in qbus de precipuis con
coꝛdiarum locis ſm terminos denarij ⁊
ſeptenarij numeri bꝛeuiter ac ſuccincte
tractauimus:oſtēdentes in vtroq; libꝛo
q in ſex tp̄ibus prefinitis adeo pſeuera/
uit laboꝛ in ppl'o dei:⁊ q eo aucto in ſe/
xto tp̄e/quies in ſeptimo data ſit: Q: vo
ſequētes eoſdem terminos nōnulla pter/
miſimus infra ipſos/opȝ nos in h̄ quar/
to libꝛo de oibus que occurrūt ſm textū
libꝛoꝝ gn̄aliter agere: vt ſi cui foꝛte non
ſufficit ſpālis ſermo/ſufficiat gn̄alis:ſi tn̄
ex multis que aperta ſunt ⁊ pſpicua in il
lis/ſe fidelē exhibere curauerit/que ob ni
mis venerāda archanaq; myſteria/occu
patis circa multa mentibus/ſeſe reddūt
obſcura. Si ad reȝ veniamus. ¶ Multꝫ
ac luciduſſimis ſcripturaruȝ teſtimonijs
ꝓbari pōt:q ſicut ex carne que de limo
terre ſumpta eſt ⁊ aia rōnali cōſtat vnus
Gene. 2. hō:ita ex duobus populis vocatis ad fi/
Athana/ ſius i ſym/ bolo. dem/quoꝝ vnus ꝓpagatus eſt ex ſemine
habꝛae ſm carnem:alius ſpūaliter geni/
Gene. 16. tus eſt in fide oiuȝ electoꝝ dei edificatur
⁊. 21. eccleſia. Et qdem vt caro ſpūȝ:ita is qui
ad Gal. 4 ſm carnē natus eſt/pſecutus eſt eum qui
ſm ſpūm:lȝ nec in illo ppl'o defuerint fi/
lij ſpūs/nec in iſto filij carnis: pro qbus
inter vtrūq; teſtamētum mira cōcoꝛdia
data eſt. Verum q: ꝓpter paucos filios
ſpūs qui fuerūt ibi/nō erant vſq; in finē
tolerādi filij carnis aliqd geſtum eſt ad
litteram per ſingulas diſtinctiones gn̄a/
tionum decem:in qbus oſtēdereꝛ diſtan
tia eoꝝ qui ſm carnem nati ſunt/⁊ eoꝝ q
ſm ſpūȝ:ne qs iter repꝛobos ⁊ electos da
tam cōcoꝛdiam eē putet:cuȝ h̄ vix naq;
aut raro accidit/⁊ nō magis iter electos
⁊ electos/pro qbus etiam inter repꝛobos
⁊ repꝛobos:vtpote iter gētem ⁊ gentem
ſimilitudo cōcoꝛdie reperiꝛ. Nō enim vt Gene. 21.
inter agar ⁊ ſarram ſimilitudo cōcoꝛdie
querēda eſt:ſed veluti iter ſarram ⁊ hely
ſabeth/iter habꝛaā ⁊ Zachariam ⁊ hoꝛuȝ Luce. 1.
ſil'es:nimirum q: caro nr̄a ſm aliqd vite
ppetue cōſeruata eſt/ ⁊ ſm aliqd repꝛoba
⁊ obnoxia moꝛti. Duplex eſt enim cauſa
ſimilitudinis veteris teſtamēti ad nouū.
Aliqn̄ eni deſignanꝛ duo populi in duo/
bus electis. Aliqn̄ in duobus: quoꝛum
vnus repꝛobus alius electus fuit. Quare
hoc? Quia populus ille antiquus qui ge Gen̄. 16.
nitus eſt ex habꝛaam ſm carnē/ſm aliqd ⁊. J.
repꝛobus/⁊ ſm aliqd electus fuit. Fuit
enim electus quoad eternā ſalutem:ſed
nō fuit electus ad hoc vt maneret tpali/
ter vſq; in finem ꝓpter ipſectionē ſuam:
ſed quouſq; veniret ille ppl's qui ſm ſpi/
ritum naſcereꝛ:dicēte de vtroq; ſcriptu/
ra. Ejice ancillam ⁊ filium eius:non erit ad Gal. 4
heres filius ancille cū filio libere. Verbi Gen̄. 16.
gr̄a. Agar ⁊ ſarra due femine fuerūt vxo 21.
res vnius viri:⁊ tn̄ vna ſynagogam re/
pꝛobam/altera electam deſignauit eccle/
ſiam. Si aūt ſubmota agar agimus de ſar Gen̄. 24.
ra ⁊ rebeccha: que ambe pariter fuerunt
ſancte femine ⁊ vxoꝛes patriarcharuȝ:in
loco. ſ. illo vbi dicit ſcriptura de iſaac:q
intātuȝ dilexerit rebeccham vxoꝛē ſuam
vt doloꝛē qui de moꝛte matris acciderat Ibidem.
tēperaret: tūc mutata ſimilitudine ſarre
ipſa ſarra ſignificat ſinagogā:non quoad
repꝛobos/ſed quoad electos:rebeccha q̄
ſucceſſit illi/electam de ppl'o gētili electo
per fidem que eſt in Chꝛiſto eccleſiam:
¶ Sciēdum quoq; q cōcoꝛdia non ſm
totuȝ exigēda eſt:ſed ſm q clarius ⁊ eui/

Universidad de Deusto Biblioteca

dentius eſt non ſm curſum hiſtoꝛie ſed
ſm qd. Neqꝫ enim qꝛ iter habꝛaam ⁊ ça/
chariam/iſaac ⁊ ioānem baptiſtam iacob
⁊ hoiem chꝛiſtum ieſum aſſignamus cō/
coꝛdiaꝫ:iccirco querēdus eſt in çacharia
filꝰ ancille/aut in ioāne ⁊ hoie chꝛiſto te/
ſu vxoꝛes ⁊ filij carnis ſicut in iſaac ⁊ ia/
Geñ.25. cob:ſed tñ in rebus ꝓpꝛijs ꝑtinentibꝰ ad
⁊.46.49 rem. Ut enim ꝑſona filij ſimilis eſt ꝑſone
In pꝛimo d.31. patris:⁊ tñ alia eſt ꝓpꝛietas pr̄is/alia filij.
Ita nouū teſtamētum ſile eſt veteris te/
ſtamēti:⁊ tñ alia eſt ꝓpꝛietas veteris te/
ſtamēti/alia noui: in qbus ꝓpꝛietatibus
ſimilitudo nō eſt: quatenus ⁊ in hoc qꝺ
eſt diſſimile/nō vnum ſed duo eſſe intel/
liganł. Sicut ergo ſunt arboꝛes ſylue plu
rime/que in ſtipitibꝰ ſunt ſiles: ſed tñ in
ramis folijſqꝫ diſſiles:ſic ⁊ duo teſtamēta
in rebꝰ qdem gñalibus ſimilia ſunt/ſed in
ſpālibus diſſimilia. Quocirca in oibus
que ſcripta ſunt in veteri teſtamēto per
ſingulas poꝛtiones ⁊ maxime ſm carnē
querere ꝯcoꝛdiam errare eſt:⁊ ſub vna le
ge cōcoꝛdie velle cuncta ligare decipere.
Nō enim exigēda eſt ſimilitudo ꝯcoꝛdie
vbi nō eſt ſed vbi eſt. Nō eniꝫ ſupſtitio/
ſo exactoꝛi ſubiecta eſt in hac pte ſatiſfa/
ctio ingerētis:ſed fideli pectoꝛi pꝛeſto eſt
grā pꝛeſidētis. Neqꝫ enim debituꝫ eſt vt
nō liceret ei qui cuncta fecit in ſapia ire
quo vellet:⁊ gñalibꝰ/vt ita dixerim/filis
interſerere diuerſos coloꝛes/q multo am
plius varietate ſua/telaruꝫ ſupficiem de/
coꝛarēt:⁊ appareret qd differat iter telaꝫ
⁊ telā:ſed fuit ſicut ⁊ illud:ita ⁊ iſtud ne
ceſſarium in gñe ſuo:quatenus ⁊ per id
qꝺ ſile eſt diſcat qui legit ſimilia eē opa fi
lij operuꝫ patris:per hoc qꝺ diſſile itelli
gat alia hec alia illa fuiſſe. Quāuis hoc
ipſum qꝺ diſſile eſt nō ſit diſſonum a ve/
ritate:qnimo eo magis neceſ̄ſiuꝫ quo ipſa/
met regula exigit veritatis. Eteniꝫ quia
Athana. in ſymboꝰ alia eſt ꝑſona patris/alia perſona filij/alia
d.31.pa/ ꝑſona ſpūſſancti:⁊ tñ ſimilis eſt ꝑſona fi/
nil. lij/ꝑſone patris ſimilis perſona ſpūſſan/
cti:patris ⁊ filij opoꝛtebat eē aliqua ope/
ra que ꝓpꝛietate ſimilitudinis ꝑtinerent
ad ꝑſonam patris:aliqua que ꝑtinerēt ad
perſonam filij/aliqua ꝑtinerēt ad ꝑſonaꝫ
ſpūſſancti:⁊ in eis oibus ſimilitudo con
coꝛdie. Quia vō pater infudit grām ſuā
in coꝛdibus electoꝝ/infudit filius/infu/
dit ſpūſſanctus:ſiqdem dona illa inume
ra que cōmemoꝛat pſalmiſta cum dicit.
Aſcēdiſti in altum/cepiſti captiuitatem/ Pſal.67
accepiſti dona in hoibus: ita ſunt patris
qūo filij/qūo ſpūſſancti:opoꝛtebat eē ali
qua opa que nō ꝑtinent ad cōtionem cō/
coꝛdie/reſpicientes ꝑſonas trinitatis:ſed
magis ad ꝓpꝛietatem donoꝝ tam in pꝛi/
mo ſtatu:qui ꝓpꝛie referł ad patrem/qꝫ
in ſcꝺo qui ꝓpꝛie referł ad filium:qꝫ in
tertio qui ꝓpꝛie vel quadam ꝓpꝛietate ꝑ/
tinet ad ſpiritūſanctum. ¶ In pꝛimo ſi/
qdem ſtatu ſegregata ſunt a coꝛpoꝛe con
coꝛdie nōnulla de ſcriptis ꝓphetaruꝫ in
ſcꝺo ⁊ tertio/qꝫ inumera ſcripta vel opa
que nequaqꝫ ſm concoꝛdiam ꝯtēplanda
ſunt/ſed ſm itelligētiam ſpūalez. Ut oſtē
datur ꝙ ſicut dona ſpūalia patris ſunt a
quo oia/ita ſint ⁊ filij manātis ex ipſo pa
tre per quem oia/ita ſint ⁊ ſpūſſancti in
quo oia:qui cū ſit vnus idem a patre fi/ In pꝛimo
lioqꝫ ꝓcedit. Ut enim oſtēdał ipſa dona ſen.d.xj.
nō alia eē in patre/alia in filio/alia in ſpi/ ⁊ in ſym/
ritūſcō:ſed eadem plurimūqꝫ id ipſuꝫ i/ bolis.
uenił ſignificatuꝫ in veteri teſtamēto qꝺ
in nouo:ita vt ⁊ duobus vł tribus ſigni/
ficātibus ineniał ꝓcedere vnū ſignifica/
tum. Sane cū duobus vel tribus dixi nō
qdem indifferēter/ſed ſm qd. Ubi enim
e duobus ſignificātibus inuenił ꝓcedere
vnum ſignificatuꝫ:oſtendił ꝙ a patre fi/
lioqꝫ ꝓcedat. Ubi autē ex tribus vnum/
oſtendił ꝙ vna ſit opatio patris ⁊ filij ⁊ Ut creatio
ſpūſſancti. Sed iam nūc ſcribēde ſunt ꝑ in ꝑncipio
oꝛdinem gñationes/nec alie quā annota/ ſcōi ſen.
te ſunt in ſcꝺo libꝛo: nec ad aliud qꝫ qꝺ
ibi digeſſimus:ſed vt ibi qꝺ decurſu cō/
coꝛdie agētibus nobis in eodem libꝛo de
certis terminis tempoꝝ ⁊ etatibus ſecu/
loꝝ pꝛetermiſſum eſt. Hic facta recapitu
latione minutius exequamur: nō qdem
multiplicātes digreſſiones in effuſiones
verboꝝ:ſed exhibētes vbertatē fructus
in ſimplicitate ſermonis. Ibi qdem mul
tiplicanda

tiplicanda ſunt verba vbi poſſunt hinc
⁊ inde queſtiones moueri. Ubi aūt que/
ſtiones cōpoſite ſunt/opꝫ id qꝺ quereba/
tur paucis ſermonibus exhiberi. Licꝫ er
go libꝛum iſtum reſpectu trium pꝛecedē
tium gñalem dixerimus:nō ideo tñ ma/
ad Ro.9. ioꝛ verboꝝ copia expectanda eſt:ſed ma/
gis ſm illud ſermonem bꝛeuiatum faciet
dñs ſup terram. Et ꝑmo qdem ſcribēde
ſunt gñationes carnis/ꝑtinentes ad ve/
Gene.16. tus teſtamētum. Deinde gñationes ſpūs
21.⁊.j. ꝑtinētes ad nouū:h eſt ab habꝛaam vſqꝫ
Luc.1. ad çachariam patrem Joānis baptiſte:⁊
ab eodem çacharia vſqꝫ tpa nr̄a:ſiue alio
mō vſqꝫ ad ꝯſumationem ſeculi. Preceſ/
ſerunt aūt ibi decem ⁊ vndecim gñatio/
nes:in qbus initiatum fuit vetus teſta/
mētum/incipiētes a pꝛimo parēte. Pre/
ceſſerūt ⁊ hic ſimilr̄ decem ⁊ vndeciꝫ/in
qbus initiatum eſt nouū:incipientes ab
Oçia rege iuda: in cuius diebus/vt ait
Aug.18. Aug. in libꝛo de ciuitate dei:initiatꝰ fuit
de ci.c.27 ppl's romanus/⁊ miſſi ſunt a deo ꝓphe/
te:qui venturum Chꝛiſtum in mūdum
ꝓphetico ſpiritu nunciarent.

Capitulum 2m.

Gene.5. ADam. Seth. Enos. Caynan
Malaleel. Zareth. Enoch.
Matuſalem. Lamech. Noe.
Gene.x.⁊ Sem. Arphaſath. Sale.
xj.⁊.j. Heber. Phalech. Reu. Seruch. Na/
choꝛ. Thare. Habꝛaam. Iſaac. Jacob. Ju
Matth.1 das. Phares. Eſrom. Aram. Aminadab
Naaſon. Salmon. Booç. Obeth. Jeſſe.
Dauid. Salomon. Roboam. Abias. Aſa
Joſaphat. Joꝛam. Ocoçias. Joas. Ama/
ſias. Oçias. Joathan. Achaç. Eçechias.
Manaſſes. Amon. Joſias. Joachim. Je/
chonias. Salathiel. Zoꝛobabel. Abiud.
Helyachim. Açoꝛ. Sadoch. Achim. E/
liud. Eleaçar. Mathan. Jacob. Joſeph.
¶ Ab Adam vſqꝫ ad Jacob gñones.xxj
⁊ a Jacob vſqꝫ ad Oçiam gñones.xxj.
⁊ ab Oçia vſqꝫ ad chꝛiſtum gñones.xxj.
Oēs gñones ab adam vſqꝫ ad chꝛiſtum
ſexagintatres:harum viginti vna vſqꝫ.ſ.
ad Jacob in nudam arboꝛis ſtipitem re/
putate ſunt. Poꝛro ſub quadragintadua
bus hoc eſt a Jacob vſqꝫ ad chꝛiſtū/mul
tiplicatis ramis duodecim tribuū ⁊ mul
tarum ramuſculis familiarū gētium ar/
boꝛ ipſa germinauit ⁊ ꝓtulit fructū ſuū:
ſicqꝫ in chꝛiſto rege ꝯſumationē accepit.
Eodem mō ab Oçia vſqꝫ ad Joſeph ge
nerationes.xxj.exinde vſqꝫ ad ꝑſens ge/
nerationes.xl. Igił adam pꝛimus parens
reſpicit Oçiam regem iuda: qui regna/
uit in diebus Eſaie ꝓphete:qui ſicut adā Eſa.1.
ob culpam elationis fedatus pudoꝛe lu/ Gene.3.
xurie. Ita Oçias ob reatum ſupbie pol/ ſcōi para/
lutus eſt imūditia lepꝛe:⁊ vterqꝫ expul/ li.27.
ſus eſt de loco ſctō. Alius.ſ. de paradiſo: Hiſdem
alius de ſanctuario dñi. Nimirum qꝛ ⁊ ſi locis.
vterqꝫ pꝛius bonus ⁊ iuſtus/vſurpando
tñ vetituꝫ vterqꝫ ꝑuaricatoꝛ ⁊ culpe ob/
noxius effectus eſt. Sed ⁊ illud ad cōcoꝛ
diam ꝑtinere nō eſt dubium:ꝙ ſicut eua Ibidem.
ꝑma mater coꝛrupta per ſerpētez genuit Geñ.4.
geminos in peccato: quoꝝ iunioꝛ a pꝛi/
mogenito iterfectus eſt. Ita vt traditur
tpe pꝛedicti Oçie mater populi romani/
que vocata eſt Rhea vel Ilia geminos
concepit de ſtupꝛo:⁊ nihilominus ꝑmo/ Augu. de
genitus iunioꝛē occidit. Sane pꝛima illa ciui.18.c.
etas obtulit mūdo magnos patres vſqꝫ 21.
ad Noe:a qbus diſſeminatū eſt totuꝫ ge
nus humanum:ita a diebus Oçie miſſi
ſunt diuinitus ipſi ꝓphete in potētia ſpi
ritus ⁊ virtute verboꝝ. Ut qm̄ verbum
dei reuelādum in carne/⁊ vēturū dei ſpi
ritum ad hoies nūciarent:necnō ⁊ filios
ſpūales gignēdos eſſe per verbum dei in
pplo gentili:in quo Roma obtinet pꝛin
cipatum in ea:virtutis potētia pꝛecede/
rent ſancti dei ꝓphete:in qua erat filius
⁊ dñs ꝓphetaruꝫ cū ſanctis ⁊ electis ſuis
circa finē vēturus. Uñ ⁊ ipſi ꝓphete nu
bes dicti ſunt:ſicut hi qui pꝛeceſſerāt in
virtute ſignoꝛuꝫ celoꝝ/noie nūcupati/di
cente vno eoꝝ qui eſt clarus ⁊ inclitus
inter ipſos. Roꝛate celi deſup/⁊ nubes Eſa.45.
pluant iuſtum:aperiał terra/⁊ germinet
ſaluatoꝛem. Quare aūt celos ⁊ nubes po
ſuit:roꝛem quoqꝫ ſimul ⁊ pluuiaꝫ:niſi qꝛ
ex illis ꝑmis ꝓphetis/qui ducebāt vitaꝫ
ſolitariam. Helya.ſ.⁊ helyſeo/⁊ filijs ꝑ/ quarti Re
gum.2.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝓphetarũ qui erant in hierico:verba ſub/
tilia ⁊ ſpũalia/⁊ vtiqꝫ ꝑtinentia ad eum
ſpũm quo erãt imbuti ſubtiliter diſtilla/
bant.Ab eis aũt qui venerunt poſt eos a
diebus Oçie nõ tam ros ſubtilis q̃ꝫ ver/
bi pluuia deſcẽdere cepit:vt auditis ver
bis manifeſtis de incarnatione verbi dei
Pſal.41 aperiret coꝛ ṽginis/qᷓ erat ſitiẽs ad deuꝫ
fontem viuũ/cõcipiens filium germina/
ret oiuꝫ ſaluatoꝛem . Uerum hec iccirco
Scdo tra/ dico/vt non elabat a memoꝛia nr̃a id qᷓ
cta.c.26. iam diximus in libꝛo ſcdo/cum ageretur
27. de lineis gn̄ationum/geminam.ſ.fuiſſe li
neam a diebus Helye ⁊ Eſaie ꝑpter my
ſteria filij ⁊ ſpũſſancti.Et vt ſciamus ꝑ/
tinere ad cõcoꝛdiam carnis ⁊ ſpũs colla/
tionem antiquoꝝ patruꝫ/qui ſecuti ſunt
adam in ꝓcreatione carnis vſqꝫ ad Ha/
bꝛaam/iſaac/⁊ iacob:⁊ ſanctoꝝ ꝓphetaꝝ
ſcdi Pa/ qui miſſi ſunt a diebus Oçie in potentia
rali.27. ⁊ verbi vſqꝫ ad Joãnem baptiſtã.Ceteruꝫ
quarti Re qᷓ dictum eſt de roꝛe celoꝝ ad cõcoꝛdiaꝫ
gum.14. ꝑtinet ſpũſſancti:que qualiter iterſerẽda
ſit cõcoꝛdie patris ⁊ filij:aut ẽt in tertio
ſtatu in ſuo oꝛdine accipiẽda:in ſcdo hu/
ius operis libꝛo ſufficienter dictum eſt.
Gene.5. ¶ Cõpletis aũt decem gn̄ationibus ab
7.8. adam/facta inundatione diluuij ꝑdidit
peccatoꝛes terre:liberãs de medio eoꝛuꝫ
iuſtuꝫ Noe ⁊ domũ eius:⁊ ſaluuꝫ faciẽs
illum in archa in qua ⁊ reliquie aialium
ſimul cũ eo ſaluate ſunt:vt eſſet pꝛo ſemi
Math.1 ne ſup terram.Poꝛro ab Oçia vſqꝫ ad
ſalathiel decem gn̄ationes fuerũt/ſicut ⁊
ab Adam vſqꝫ ad Noe . Et ſicut illuc in
Gene.7. vndecima gn̄atione venit diluuiuꝫ ⁊ ꝑ/
didit foꝛnicatoꝛes terre:ita hic quoqꝫ in
vndecima gn̄atione facta eſt inundatio
gẽtiuꝫ ꝯtra babylonem:⁊ cõpleta eſt ſm
litteram ꝓphetia Hieremie/dicẽtis.Su/
Hiere.51 ſcitauit dñs ſpũm reguꝫ medoꝝ ꝯtra ba
bylonem.Cõpletis aũt a ſem gn̄ationi/
Gene.18. bus decem miſit deus duos angelos qui
19. ſubuerterẽt ſodomam ⁊ gomoꝛrã.Et cõ
pletis a çoꝛobabel eiuſdem numeri gn̄a/
tionibus/miſſis duob⁹ magnis angelis.
Hoc eſt Joãne baptiſta/⁊ hoie Jeſu chꝛi
Luc.1. ſto ad ppl̃m ſceleratuꝫ/ſubuertit deus in
ſpiritu domum iſrael ⁊ domũ iuda:⁊ ex/
tincta eſt in illis ois aia viuens:exceptis
dũtaxat illis qui ꝯfugerũt ad eccleſiam:
ſm q̃ ⁊ Loth ꝯfugit in ſegoꝛ:vt in ea ſal Gene.19.
uaret aiam ſuam . Hoc eſt enim illud qᷓ
per Apl̃m dr̃.Reuelat ira dei ſup omneꝫ ad Ro.1.
ĩpietatẽ ⁊ iniuſtitiam hoiuꝫ eoꝝ/qui iu/
ſtitiam dei in iniuſtitiam detinẽt.Ut aũt
aluei ſui ad curſuꝫ ſermonis vnda recur
rat.Ab adam vſqꝫ ad habꝛaã gn̄ones vi/ Gene.5.
ginti:⁊ ab Oçia vſqꝫ ad Jacob/qui fuit x.xj. Math.1
ꝯtẽpoꝛaneu ꝫ çacharie patris Joãnis ba/ Luce.1.
ptiſte:ſiqdem ſenex erat qñ genuit Joã/
nem/gn̄ationes viginti.Qualr̃ aũt cõue
niant ſibi in parilitate cõcoꝛdie/habꝛaam
⁊ çacharias/ſarra ⁊ helyſabeth/iſaac ⁊ io
annes baptiſta/iacob ⁊ hõ chꝛiſtus Je/
ſus:duodeciꝫ patriarche ⁊ duodeciꝫ apo
ſtoli:in ſcdo huius opis libꝛo ſufficienter
dictum eſt.Cõcoꝛdãt eniꝫ in ſignificatio/
ne ⁊ſi nõ oĩo in cauſis:q2 alterum hoꝝ
magis aiale fuit/alterum ſpũale . Sic re/
beccha mater iacob cõcoꝛdat cum maria Geñ.25.
matre dñi : quia vtraqꝫ ſm hoc deſigna/ Luce.2.
uit eccleſiam.Sic ⁊ rachel mater ioſeph
⁊ beniamin/que fuit vxoꝛi Jacob cõcoꝛ/ Geñ.30.
dat cum mr̃e Joãnis ⁊ iacobi:q2 vtraqꝫ Math.20
ſignificat ſpũalem eccleſiam . Sic ruben
cum Andrea/qui pꝛimo venit ad Chꝛi/ Geñ.46. Joan.1.
ſtum:ſic iudas foꝛtis manu cum Petro
fide robuſto.Sic ioſeph amatus a patre Geñ.49.
cum ioãne ſpãlius dilecto a chꝛiſto . Sic Geñ.37.
Dan quem oſtẽdit ioãnes : imo per eum Joã.vlt⁰. Apoc.7.
ſpũſſanctus in Apoca.amotuꝫ de oꝛdine
patriarcharum cum iuda : qui ſublatus Matt.27
eſt de numero apl̃oꝝ.Sic manaſſes ⁊ ef/
fraim cũ mathia ⁊ ioſeph/qui cognomi/ Geñ.41. Acẽ.1.
natus eſt iuſtus . Sane a iacob pr̃iarcha
vſqꝫ ad Dauid regem velut abſconditi
fuere patres:ne ſub eis cronica tempoꝝ
ſcriberet.Et ideo nihil certi exceptis p̃/
mo ⁊ ſcdo ⁊ vltimo ſub gn̄ationibus pa/
trum aſſignari põt/niſi cõfuſe ⁊ ſine oꝛdi
ne ſupputatis.xij.gn̄ationibus hinc ⁊ i/
de ſimilia ſatis opa ꝯſumata cernuntur.
Poꝛro a Dauid vſqꝫ ad Achaç patrem Math.1
eçechie diſtinctus eſt per gn̄ationes cur/
ſus concoꝛdie:⁊ rurſus occulto quodam
mysterio

myſterio totidem gn̄ationibus pene im
mutatus.Nec mirum tñ ſi cauſa myſte/
rij itelligit.Si enim tria tpa iſta ad ſimi/
litudinem triuꝫ ꝑſonarum nõ fruſtra ꝓ/
pꝛijs ſignis diſtincta eẽ ꝑpendimus apte
hoꝝ pꝛimum ſub ꝯfuſa quadam caligine
pactum eſt . Scdm ac ſi in claro lumine
⁊ veluti luce meridiana:q2 anteq̃ꝫ Chꝛi/
ſtus veniret in mũdum/occulta erãt ni/
mis cõſilia ⁊ eloquia dei/exinde aũt ape/
riri cepeꝛũt.Siqdẽ ab adam vſqꝫ ad ha/
bꝛaam ⁊ vſqꝫ ad moyſen/ſatis oñdit deus
volũtatem ſuã:in qbus opoꝛtebat hoieꝫ
Geñ.2. ⁊ iuſtificari.Qñqdem ⁊ ade vnaꝫ tm̃ aſſo/
14.17. ciauit vxoꝛem/ſicut ⁊ noe ⁊ ſũmo ſacer/
doti melchiſedech oſtẽdit ſacrificiuꝫ pa/
nis ⁊ vini:⁊ habꝛaã pꝛiuſq̃ꝫ eum circũci/
di pꝛeciperet iuſtificauit per fidem.Que
tñ oia ⁊ ſimilia occulta fuerũt poſt ea ſub
littera legis/donec verus dauid veniret
pꝛime ad in mũdum:qui manifeſte faceret conſilia
Coꝛ.4. coꝛdium:⁊ illuminaret abſcondita tene/
bꝛarum. ¶ Qᷓ aũt in Eçechia rege iu/
da imutatus eſt cõcoꝛdie curſus:vt non
oĩo ex equo ſe reſpiciãt duoꝝ tpa teſta/
mẽtoꝝ ad illam ꝑſonam trinitatis refe/
rẽduꝫ eſt/que nõ genita nec ingenita no/
minat:nimirũ q2 idem ſpũs a patre cum
filio miſſus eſt.Miro eniꝫ mõ ipſe filius
Joan.9. cum ſit oĩo ſimilis patri opoꝛtebat illuꝫ
ſicut ipſe ſibi teſtimoniuꝫ ꝑhibet oĩo ſi/
milia opari.Sed q2 is qui dictus eſt ſpũs
Jn pꝛimo veritatis ab ipſo qui eſt veritas ſimul ⁊ a
d.xj. patre ꝓcedit/opoꝛtuit in nouo teſtamẽto
Jaco.2. miſericoꝛdiaꝫ duplicari ⁊ ſupexaltari mi
ad Ro.5. ſericoꝛdiam iudicio:vt vbi abũdauit de/
Joan.8 lictum ſupabũdaret gratia/dicente dño.
Qui ſine peccato eſt veſtrum/ille in pec/
cantem mulierẽ pꝛimus lapidem mittat.
Hoc ergo tam archanũ ⁊ tam iocũdum
quarti Re myſterium ſignificatũ fuit/ſicut iam di/
gum.20. ximus in geſtis Eçechie : cui poſtq̃ꝫ di/
⁊ Eſa.38. ctum eſt/diſponi domui tue q2 moꝛieris
⁊ non viues:reuerſo ſole retroꝛſum in ſi/
gnum additi ſunt qdecim anni . Quare
eni reuerſus eſt ſol retroꝛſuꝫ/niſi vt quo/
Joan.1. dãmõ duplicarent dies ſm illud euãgeli
ſte:gratiam pꝛo gr̃a dedit nobis.Magne
ſiqdeꝫ miſericoꝛdie fuit q̃ per baptiſma/
tis ſacramẽtum pꝛeterita delent peccata:
ſed maioꝛis eſt q̃ poſt baptiſma per peni
tentiam ⁊ effuſionem lachꝛymarũ datur
iterum indulgẽtia naſcẽtiuꝫ delictoꝝ di/
cente aplo Jacobo.Jnfirmat qs in vo/ Jaco.5.
bis inducat pꝛeſbyteros eccleſie ⁊ oꝛent
ſup eum:vngẽtes eum oleo in noie dñi:
⁊ oꝛatio fidei ſaluabit ĩfirmũ:⁊ ſi in pctĩs
ſit remittetur ei.Jgit a iacob vſqꝫ dauid
⁊ a xp̃o vſqꝫ ad extrema tpa ſilueſtri ꝯfu
ſis hincide reb⁹:⁊ velut in faſciculo col/
ligatis/abſqꝫ certo oꝛdine rõnis:aut nu/
mero gn̄ationum opa ſimilia geſta ſunt:
vt.vꝫ.ipſum ſit cõcoꝛdie cauſa q̃ ſub tot
⁊ totidem gn̄ationibus obſcura tpa trã/
ſierũt.Geſta ſunt tñ ſilia opa in vtriuſqꝫ
tenebꝛoſi tpis ſpatio ſatis clara:inter que
illud magnuꝫ opus poſtea que de chꝛiſto
⁊ duodecim apoſtolis dicta ſunt memo/
rãdum puto:q̃ ſicut poſt duodecim pa/
triarchas moyſes ⁊ aaron viri nominati
eduxerũt ppl̃m de egypto:ita poſt duo/ Exo.14.
decim apl̃os electi ſunt a dño paulus ⁊
barnabas:qui pꝛepararẽt viã ꝓpl̃o fideli Act.13.
egreſſuro de ſynagoga iudeoꝝ : vt tranſ/
euntes per deſerta gẽtilium/itroirent in
terram fluẽtem lac ⁊ mel. Sic ⁊ obeunti
moyſi ſucceſſit ioſue:qui diuiſit ſeptẽ tri Deut.vlt⁰
bubus hereditatem:ſic recedenti paulo a Joſue.13
regione aſye ſucceſſit ioãnes:qui ſcripſit
libꝛuꝫ Apocalypſis ſeptem eccleſijs que Apoc.1.
fuerũt in ea.Uiuente adhuc ioſue poſſe/
derũt filij iſrael ex magna parte terram
chananeoꝝ.Uiuẽte adhuc ſancto Joãne
obtinuerũt ex magna pte fideles largas
poſſeſſiones gẽtilium.Obeũte ioſue cõ/ Libꝛo iu/
flixerunt gẽtes ille cum filijs iſrael mul/ dic. ⁊ p̃mi
to tpe:vſqꝫ.vꝫ.ad tẽpoꝛa dauid regis.Et Reg.4.
obeũte Joãne pugnauerũt pagani cõtra
chꝛiſtianos vſqꝫ ad tpa ſancti Silueſtri.
Jn tpe illo non erat rex vnctus in iſrael:
vſqꝫ.vꝫ.ad tp̃s ſaul ⁊ dauid:⁊ in tpe iſto
qᷓ decurſum eſt a chꝛiſto vſqꝫ ad beatuꝫ pꝛimi Re/
ſilueſtrum ⁊ ꝯſtãtinum auguſtuꝫ nõ fuit gum.x.
rex ſolẽniter vnctus criſmate in populo
chꝛiſtiano:ſed vnuſqſqꝫ viuebat arbitrio
ſuo.Fuit aũt longa cõcertatio inter do/

Universidad de Deusto Biblioteca

ſc̄di reg. 3 mum ſaul in tribu beniamin ⁊ domum
Dauid in tribu iuda: ⁊ nihilominus vt
tradūt hiſtorie iter epheſinā ⁊ romanam
eccleſiaꝫ. Obtinuit aūt domus iuda: ob/
tinuit ⁊ romana eccleſia. Intātum enim
preualere viſus eſt: vt ibi legiť: policrates
epheſinus ep̄s de obſeruatione paſce: vt
accenſus ſup hoc çelo victor papa cōtra
ſciſmaticum ⁊ complices eius oēs pene
orientales eccleſias excōicaret. ¶ Duode
cim v̄o gn̄ationes veteres: in q̄bus cōſu/
Matth. 1 mata ſunt hec myſteria/ſunt iſte. Jacob.
Judas. Phares. Eſrom. Aram. Amina/
dab. Naaſon. Salmon. Booç. Obeth.
Jeſſe alio noie diciť Jſai: vt p̄/ mi Reguꝫ 16. 17. ⁊ li ra Matt. 1. c. Jeſſe. Dauid. De primo non dr̄ quot an/
noꝝ erat qn̄ genuit Judam. De vltimo
dicitur quot annoꝝ erat ieſſe/qn̄ natus
eſt ei Dauid cum decem p̄ſcriptis viris
⁊ ideo nō incōgrue a iacob annumerādi
ſunt. Infra haꝫ duodecim gn̄ationes ge/
ſta ſunt myſteria duoꝝ ſignaculoꝝ: p̄mi
vꝫ. ⁊ ſc̄di. In nouo quoqꝫ teſtamēto duo/
decim vt iam dixi gn̄ationes decurſe ſūt
ab incarnatione dn̄i vſqꝫ ad extrema tp̄a
ſci Siluestri pape: gn̄ationes dico ſpūa/
Luce. 3. les non carnales/ſm̄ q̄ chriſtus triginta
annoꝝ erat qn̄ cepit acquirere ſibi filios
per euāgeliuꝫ ſuū: ⁊ debet eſſe de iure oīs
ep̄s aut ſacerdos. Triginta itaqꝫ anni cō
putādi ſunt in nouo teſtamēto per ſingu
las gn̄ationes: ꝯſideratis annis romano/
rum pōtificum ⁊ impatoꝝ: ſi tn̄ nō ſunt
falſe cronice que occurrūt: qm̄ q̄dem in
diuerſis diuerſa legi: q̄uis ꝯtēnenda ſit
nimia ſcrupuloſitas in hac pte. Nec pro
decem aut duodecim annis ſi culpa ſcri/
ptoꝝ vitiate ſunt cronice q̄ōnes mouen
de: q̄ ſatis eſt īfidelis/q pro minima par/
ticula vniuerſitatem ꝯtēnit. Teneť enim
credere hō fidelis qd̄ minus eſt vbi p̄ſto
eſt q̄ maius eſt: ne qn̄ dicať. Quia vidiſti
Joan. 20. me credidiſti: beati qui nō viderūt ⁊ cre
diderūt. Si eniꝫ incuria librarioꝝ in cul
pa fuit: vt nō recte ſeruareť in oīb⁹ inte/
gritas cronicarum: nec multū curādum
ſi parūper diſcordat: nec mihi qui mini/
ſter ſuꝫ verbi aut cōcordie vitio iputan/
de/ſed magis cōburēde igne fidei/imita/
to viro illo fideli: qui ad verbum dn̄i di/
cētis: vidi te ſub ficu/ptinus rn̄dit ⁊ ait.
Magiſter tu es filius dei: tu es rex iſrl'. Joan. 1.
Sic (inquā) admirāda ſunt opa ſpūſſan/
cti potiuſ q̄ ad vnguem ſcrutanda: vt ⁊
in eo qd̄ dari pōt proficiat itellectus: ⁊ in
eo qd̄ differtur/cōmendeť fides. Ut igiť
ſequamur eas cronicas: que vobis occur
rere potuerūt ab anno icarnationis dn̄i/
ce vſqꝫ ad annum q̄ntūdecimum impij
tyberij ceſaris: quo anno ſicut crediť ba/ Luce. 3.
ptiçatus eſt chriſtus annoꝝ triginta. Et Ibidem
ab anno ſextodecimo impij tyberij ceſa/
ris. i. ab eo quo baptiçatus eſt Chriſtus
vſqꝫ ad annum q̄ntūdecimuꝫ/ex eo quo
Petrus apl's ſedit Rome: ⁊ vſqꝫ ad an/
num quartū Neronis pacti ſunt anni tri Vide cro/
ginta. Ex eo aūt tp̄e vſqꝫ ad nonum an/ nicam ar/
num pōtificatus Cleti pape ⁊ impij do/ chiep̄i flo/
mitiani annū ſeptimum anni xxx^ta. Ex rētini ⁊ a/
eo v̄o anno vſqꝫ ad annuꝫ nonū Euariſti lias: vt tri/
pape ⁊ impij Adriani ſunt anni xxx^ta. ⁊ partitaꝫ/ ⁊
ſic de ceteris. Uerum hec in reliq̄s annis eccliaſticā.
eatenus aſſignāda ſtudioſo ⁊ curioſo le ⁊ Euſebiū
ctori/cui forte magiſ vacat relinquimus. ceſariēſeꝫ
Utilius v̄o fore cēſemus/ſi noīa pontifi/ de tp̄e.
cum aut impatoꝝ/ſub q̄buſ ſingule gn̄a/
tiones ꝯſumate ſunt/ſeriatim notamus:
vt ſciat lector quo tp̄e hoc vl' illud ⁊ ſub
quo pontifice aut impatore geſtuꝫ fuit: ⁊
vt ex hoc maxime ꝯſiderari queat parili/
tas gn̄ationum. Cap. 3^m.

Prima gn̄atio peracta eſt ſub
dn̄o Jeſu chriſto/ab anno i/ Luce. 1. ⁊ 3.
carnationis ſue vſqꝫ ad an/
nuꝫ baptiſmi. Sc̄da ſub btō
petro p̄ncipe aploꝝ ⁊ impa/
toribus romanis gaio/claudio/⁊ nerone.
Tertia incipiens ſub nerone ꝯſumata eſt
in diebus Cleti pape ⁊ domitiani augu/
ſti. Quarta incipiēs ſub domitiano/ꝯſu/ Vide cro/
mata eſt ſub papa euariſto ⁊ adriano im/ nicā archi
peratore. Quinta incipiens ſub adriano ep̄i ⁊ alio/
ꝯſumata eſt ſub papa theleſphoro ⁊ anto rum.
nino auguſto. Sexta incipiēs ſub anto/
nino/ꝯſumata eſt in diebus ſotheris pa/
pe ⁊ marchi imperatoris. Septima inci/
piens ſub eodem impatore/cōſumata eſt
ſub papa

ſub papa victore ⁊ helio auguſto. Octa/
ua incipiens ſub eodem helio/cōſumata
eſt ſub pōtiano papa ⁊ maximo auguſto.
Nona incipiēs ſub eodem maximo/ꝯſu/
mata eſt in diebus ſixti pape ⁊ valeriani
auguſti. Decima incipiēs ſub eodem va/
leriano/ꝯſumata eſt ſub marcellino papa
⁊ diocletiano auguſto. Undecima inci/
piēs ſub diocletiano/ꝯſumata eſt ſub bea
to papa Siluestro ⁊ Conſtantino impa/
tore: qui primus chriſtianum ampliauit
impium. Porro gn̄atio 12^a agi cepit ſub
eodem papa ⁊ eodem impatore: ⁊ ꝯſuma
ta eſt ſub liberio papa ⁊ ꝯſtātino arriano
⁊ filio ꝯſtātini: q poſt annos fere q̄ttuor/
iulianuꝫ apoſtatā ſucceſſorē accepit. Igiť
primi Re/ gū. x. ⁊ 16 duodecima gn̄atione a iacob cepit hēre
regem vnctuꝫ oleo ppl's iſrael: ⁊ 12^a gn̄o/
ne a chriſto cepit hēre regem chriſtianuꝫ
ppl's gētilis: calcatis ⁊ ſupatis in vtroqꝫ
pplo vnice fidei inimicis. Ibi quoqꝫ ele/
cta eſt hierl'm/⁊ ſublimata ſup oīa taber/
nacula Jacob: hic Romana eccleſia ſup
oēs orientales. Utiqꝫ nēpe hierl'm in ꝯſi
mili/vt iam dixi gn̄atione: ꝯceſſa eſt ſub/
limitas regni. ¶ Sciēduꝫ v̄o q̄ hō chri/
Eſa. 61. ⁊ Luce. 4. ſtus Jeſus/qui vnctuꝫ eſt a ſpūſancto re/
gnat in pplo chriſtiano. Rex eſt pater ⁊
ſacerdos. Un̄ ⁊ his qui ſunt chriſti, Pe/
p̄me Pe/ tri. 2. trus ait. Uos aūt, genus electum/regale
ſacerdotiuꝫ. Pertinet enim regia maie/
ſtas ad diuinitateꝫ: ſacerdotis humilitas
ad humanitatem. Propter h̄ eniꝫ ⁊ per
pſal. 109. pſalmiſtā dr̄. Tu es ſacerdos in eternuꝫ/
ſm̄ ordinē melchiſedech. Fuit eniꝫ mel/
Gene. 14 chiſedech ſacerdos dn̄i ⁊ rex ſalem: ⁊ ſm̄
hoc oportebat romanū pontificem eē ſi/
mul regem ⁊ ſacerdotē. Qd̄ itelligēs Cō
ſtātinus impator btō pape Siluestro/im
perialem quā ipſe tenere videbať/tanq̄
debitā chriſto regi/ſponte obtulit digni/
tatem. Uerūtn̄ q̄ regnum chriſti non eſt
Joan. 15. ex hoc mūdo: ſic viſuꝫ fuit romanis pon
tificibus/debitam ſemp a Chriſto accipe
poteſtatem. Ut tn̄ vſum tpalis regni/vel
potius bonuꝫ corporalis regiminis illis
cogerenť pmittere/qui mūdi gloriā que/
runt: ne hi qui iuxta Apl'm militāt deo/
implicarentur tpalibus negocijs. Non ſecūde ad Timo. 2.
ſolum aūt ppter hoc: ſed q̄ vt hoc ita fie
ret cauſa myſterij exigebat. ¶ Scimus
enim q̄ in primo ſtatu preceſſerūt ſignifi
cantia. In ſc̄do ſucceſſerūt ſignificātia ⁊
ſignificata. In tertio amotis ſignificātib⁹
ſequunť tm̄mō ſignificata. Quare hoc?
Quia ſignificātia ad patrem ⁊ filium/ſi/
gnificata v̄o ad ſpiritūſanctum. Et q̄ pa Athana. i ſymbolo
ter ſoluſ a nullo eſt: oportebat in p̄mo ſta
tu precedere ſignificantia. Quia filius ⁊
ſpūſſanctus ſimul ſunt ambo ab vno pa
tre/oportebat ſuccedere in ſc̄do ſtatu ſi/
gnificantia pariter ⁊ ſignificata. Quia ſo
lus ſpūſſanctus a patre ⁊ filio eſt/oporte/
bat in 3° ſtatu ſequi tm̄ ſignificata. Hoc
eſt in voce ſeptimi angeli/cuꝫ ceperit tu/ Apoc. 10
ba ſua canere. Igiť qd̄ in veteri teſtamē/
to deſignabāt reges iuda: cōſumatum eſt
ſub nouo teſtamēto in chriſto ⁊ in ponti
ficibus romanis. Et q̄ ſignificauerūt im
peratores romani a Conſtantino/⁊ dein
ceps cōſumabiť circa finem mundi/cum
ſubiecerit dn̄s Jeſus oēs inimicos ſuos pſal. 109.
ſub pedibus ſuis. Quia ⁊ ſūmos pontifi
ces/qui ſunt veri reges aīarum: ⁊ reges
qui mūdana facerēt iudicia/ob ſcriptam
cām myſterij oportebat hēre ppl'm chri/
ſtianum vtiqꝫ: quia ſic voluit ⁊ diſpoſuit
deus. Ita oportebat nihilominus icede/
re vtrūqꝫ cōcordie ſermonem: vt aſſimi/
lata veteribus noua/partim oſtenderenť
ꝯſumata in regibus: partim in pontifici/
bus romanis: q̄nimo in toto corpore ec/
cleſie/p̄ſertim vbi aliq̄d myſticum occur ad Ro. 12
rit: q̄ oēs fideles vnuꝫ corpus ſumus in
Chriſto. Capitulum 4^m.

Ut aūt ſtatuta meta teneatur
iter duodeciꝫ/incipiamus a
13^a gn̄atione/pcurrentes ab
eadem vſqꝫ ad achaç duode
ciꝫ gn̄ationes. Primuſ poſt tertij Regum. 1.
Dauid/qui fuit duodecimus a iacob re/
gnauit Salomon: per quē donauit deus
ſapiām ⁊ pacē pplo iſrael. Sc̄ds roboam tertij Re/
ſub quo diuiſus fuit regnuꝫ dauid in iu/ guꝫ. 12. 15
da ⁊ iſrael. Tertius Abia. Quartus Aſa.
Quintus Joſaphat: q habuit amicitiam tertij reg. 22

Universidad de Deusto
Biblioteca

⁊ vnitatem cum impijſſimo rege iſrael.
q̄rti reg. 8 9. xj. ⁊ 12 ibidē. 14.
Sextus Jorā. Septimus ochozias/ quē
occidit iheu. Octauus Joas: qui ⁊ ipſe
occiſus eſt in peccatis ſuis. Nonus ama/
ſias: qui ⁊ ipſe ſicut pater ⁊ auus occiſus
eſt in ſcelere ſuo. Iſtos tres reges impios
Math. 1
qui occiſi ſunt gladio excludit euāgeliſta
a genealogia ſaluatoris. Decimus quoqꝫ
Ozias alio noīe dicit̃ Azarias.
a ſalomone fuit Ozias: a cuius dieb⁹ miſ
ſi ſūt ꝓphete annūciare aduētum chriſti
q̄rti reg. 15 Eſa. 1. ⁊ Oſee. 1. c.
in carne. Incipiētibus Eſaia ⁊ Oſee pri
mis oīuꝫ ꝓphetarum: qui libros ꝓpheti
cos ediidiſſe noſcunt. Undecimus Joa/
q̄rti reguꝫ 15. 16. 20. ⁊ Eſa. 38.
than filius eius. Duodecimus Achaz: in
cuius horologio reuerſus eſt ſol decē gra
dibus in diebus ezechie. Hec de veteri.
¶ Sub nouo quoqꝫ teſtamēto ſcriben/
de ſunt per ordinem gñationes. vꝫ. a 13ª
vſqꝫ ad 24ªᵐ: vt notatis tꝑibus Roma/
noꝝ pontificum ⁊ imꝑatoꝝ ſciamus per
Uide cronicā archiepī florēti. Euſebium de tpe. hiſtoriam tripartitam ⁊ ecclicaꝫ: ⁊ faſciculuꝫ tēporum.
ſingulas vnde agēdum ſit. ¶ 13ª gñatio
a chriſto pacta eſt ſub romanis pontifici/
bus. Felice. Damaſo. Sirico. Et imꝑato
ribus romanis. Juliano. Jouiniano. Ua
lētiniano: ⁊ Gratiano. ¶ 14ª peracta eſt
ſub romanis pōtificibus. Anaſtaſio. In/
nocētio. Et imꝑatoribus romanis. Theo
doſio. Archadio: ⁊ Honorio. ¶ 15ª pacta
eſt ſub romanis pōtificib⁹. Coſimo. Bo
nifacio. Celeſtino. Sixto. Leone: ⁊ imꝑa
tore romano Theodoſio minore. ¶ 16ª
pacta eſt ſub romanis pontificibuꝫ. Hila
rio. Simplicio: ⁊ imꝑatoribus romanis.
Marcelliano. Leone. Zenone. ¶ 17ª p/
acta eſt ſub romanis pōtificibus. Felice.
Gelaſio. Anaſtaſio. Symaco: ⁊ imꝑatori/
bus romanis. Zenone ſup̄ſcripto ⁊ Ana
ſtaſio. ¶ 18ª pacta eſt ſub romanis ponti
ficibus. Hormiſda. Joāne. Felice. Boni/
facio. Joāne. Aghabito. Silueiro: ⁊ ipe/
ratorib⁹ romanis. Juſtino ⁊ Juſtiniano.
¶ 19ª gñatio pacta eſt ſub romanis pon
tificibus. Uigilio. Gelaſio. Joāne: ⁊ im/
peratoribus romanis. Juſtiniano ſup̄ſcri
pto ⁊ Juſtino minore. ¶ 20ª pacta eſt ſꝫ
romanis pōtificibus. Bñdicto. Gelaſio
⁊ Gregorio doctore magno: ⁊ imꝑatoribus
romanis Tyberio ⁊ Mauritio. ¶ 21ª p/
acta eſt ſub romanis pontificibus Sabi/
niano. Bonifacio ⁊ alio bonifacio. Deo/
dato ⁊ alio Deodato. Bonifacio ⁊ Ho/
norio: ⁊ imꝑatoribus romanis. Foca. He
radio: ⁊ Cōſtantino. ¶ 22ª pacta eſt ſub
romanis pontificibus. Silueiro. Joāne.
Theodoro. Martino. Eugenio. Uitalia/
no: ⁊ imꝑatore romano Cōſtantino: qui
imꝑauit vigintiocto annis. ¶ 23ª pacta
eſt ſub romanis pontificibus Deodato.
Dōno Agatone. Leone. Bñdicto. Joā/
ne. Canone. Sergio. Et imꝑatoribus ro
manis. Cōſtātino. Juſtiniano. Leontio.
¶ 24ª pacta eſt ſub romanis pontificib⁹
Joāne. Siſinio. Conſtantino. Gregorio.
Et imꝑatoribus romanis. Tyberio. Ju/
ſtiniano. Philippo. Anaſtaſio. Theodo/
ſio. Leone. Hucuſqꝫ poſt romanos ꝯſtan
tinopolitani imꝑatores tenuerūt Romā
a qua Romani dicti ſunt. Exinde exigē/
tibus culpis eoꝝ ⁊ erroribus infinitis vo
cati ſunt Frāci ⁊ ad extremū alemani/ad
ꝓcurationem Romani imꝑij. Et tenue
runt illud gñationibus circiter ſexdeciꝫ:
de q̄bus in ſequētibus ſuo loco aget̃. Ut
aūt vigintiquattuor gñationuꝫ. i. duode/
cim ⁊ duodecim cōcordiam oſtēdamus:
hoc eſt a ſalomone vſqꝫ ad achaz: ⁊ a 13ª
gñone eccleſie vſqꝫ ad 24ᵒʳ. Opꝫ nos a
prima earuꝫ/ hꝫ eſt a 13ª iterato incipe: ⁊ or
dinatis duobus parietibus gñationuꝫ i/
ſerēdo/ vt ita dixerim/ fila filis telam in/
choatam ꝑficere. Que. vꝫ. gñatio: q: ſub
papa Liberio inchoata eſt. Ab ipſo repe
tēdus eſt numerus duodecim ſequētiuꝫ
gñationuꝫ: quouſqꝫ aſcēdat ad vigeſimā
quartam. Capl'm 5ᵐ.

T Ertiadecima gñatio a iacob
pacta eſt ſub ſalomone filio
dauid regis iuda. Sub hac
tertij Reg. 3. 4.
gñatione dedit deus pacem
pp'lo iſrael: ⁊ regeuit terra a
prelijs gētium regnāte ſalomone: cui ēt
ſapia magna data eſt ad diſcernēduꝫ iter
verum ⁊ falſum: ⁊ ſcire de oibus rōnem.
Uide cronicā archiepī ⁊ ceteras vt. ſ.
¶ Tertiadecima quoqꝫ ab incarnatione
dñi inchoata eſt ſub papa Liberio ⁊ Cō
ſtantino filio ꝯſtantini. Sub hac gñone
defuncto Juliano: qui vſurpauerat impe
rium/ ⁊ tenuerat annis ferme duob⁹/ da/
ta eſt pax ⁊ reges pp'lo fideli: ceſſante in
orbe terrarum ꝑſecutione paganoꝝ/ ſub
imꝑatoribus chriſtianis: ⁊ ad nihilū iam
pene redacta idoloꝝ cultura. Licet enim
nō deeſſent qui ēt poſt hec colerent plu/
res deos: poteſtas tñ ⁊ imꝑiuꝫ data ſunt
pp'lo chriſtiano/ cuius regnuꝫ ſempiter/
num eſt ⁊ poteſtas ꝑpetua. Sed cuius ſi/
milem fore dicimus infelicem illū iulia/
num: qui cū eſſet diaconus in ſinu mr̄is
eccleſie effectus apoſtata ⁊ īfidelis inſur
rexit cōtra regem chriſtum: niſi ſuꝑbiſſi/
muꝫ abſalon: qui facta iniquoꝝ hoīuꝫ cō
ſcdi reg. 15 16. 17. 18
ſpiratione erexit calcaneuꝫ ꝯtra patrem.
¶ Et notātum ꝙ in veteri teſtamento
multi facti ſunt reges: eo ꝙ morte diu ꝓ/
hiberent̃ manere: Chriſtus aūt eo ꝙ ma
neat in eternuꝫ/ ſempiternū hēt imꝑiuꝫ.
Inde eſt ꝙ oēs gñationes noui teſtamē/
ti ſub vno regno chriſti accipiende ſunt
qui oia oꝑatur in oibuꝫ. Hec iccirco dico
vt nōnulla per myſteriū tm̄ vt iam dixi
itelligant̃ fore cōplenda ꝓpter ſpiritūſan
ctum: cetera per cōcordiam ꝓpter filiuꝫ
vt ambo itelligantur a patre ꝓcedere: lꝫ
In primo ſen. d. xj.
ſpūſſanctus nō a ſolo patre/ ſed a patre ⁊
filio. Nō enim in hac gñatione aliq̄s im
perator ſimilis Salomoni in ſapia repit̃:
vt in vtraqꝫ/ vt iam dixeriꝫ/ ſalomone cō
cordie parilitaſ valeat aſſignari. Et tamē
per ſpūalem itellectuꝫ completum eſt in
hac eadē gñatione/ ſꝫm aliq̄d myſterium
ſalomonis: q: chriſtus Jeſus quē ſignifi/
cat ſalomon altius pre ſolito per quoſdā
preordinatos ſeruulos abūdanter influ/
xit: docens per eos pp'lm ſuuꝫ in certa ⁊
occulta ſapie ſue: ⁊ complens per eos qd̄
Eſa. 41.
ante ꝓmiſerat per ꝓphetaꝫ. Aperiam in
ſupremis montibus flumina: ⁊ in medio
cāpoꝝ fontes. Sub eadem nāqꝫ gñatio/
Uide cronicā archiepī florē. ⁊ legēdā ſanctoꝝ maxime antiq̄. Uide in libris coꝝ.
ne ⁊ ſub eodem tꝑe Hylarius in. G. Am
broſius in Italia. Hieronymus in beth/
leem claruiſſe noſcunt̃: q̄bus etiaꝫ Joan
nes criſoſtom⁹ in archadia. Auguſtinus
in africa in doctrine facūdia ſucceſſerūt.
Qui q̄dem nō taꝫ de arboribus ⁊ iumen
tis ⁊ herbis q̄ꝫ de deo viuo ⁊ vero ⁊ ſan/
ctis angelis ⁊ hoībus tam multa ſcripſe
runt: reſiſtētes q̄ꝫ ſtrenue veſanie hereti/
coꝝ/ ⁊ oſtēdentes viam lucis ignorātib⁹
eam. Hec gñatio 13ª a chriſto ſcribēda eſt
ꝑma in ſcd̄o curſu eccleſie: ſicut ⁊ ſub ve
teri teſtamēto Salomon rex pacificus: q
ēt in typo eccleſie tēpluꝫ deo edificauit. tertij reg. 6.
¶ 14ª gñatio a iacob que fuit ſcd̄a a ſalo
mone pacta eſt ſꝫ roboā filio ſalomonis.
Sub hac gñatione diuiſuꝫ eſt regnū Da
Eodem libro. c. 12.
uid in duo regna: hꝫ eſt in iuda ⁊ effraim
(ſequētibus deceꝫ tribubus hieroboam)
filio ſalomonis relicto. Sicqꝫ factum eſt
vt cōgregata multitudine populi in vno
tertij Regum. 12.
rege iuda ⁊ ꝑncipib⁹ ſuis: tribus effraim
ſublimaret̃ in regnum: tñ qd̄ diuino iu/
dicio factum eē intellexerūt ſuſtinere pro
tꝑe cōpulſi ſunt. ¶ 14ª gñatio a chriſto
que fuit ſcd̄a a Liberio papa inchoata eſt
Uid hiſtoriaꝫ tripartitā ⁊ hiſtoriaꝫ eccliaſticā. Cronicā archiepī florē. Euſebium de tpe. Faſciculū tēpoꝝ.
ſub papa Sirico ⁊ Gratiano imꝑatore:
cōſumata v̄o ſub papa Innocētio ⁊ Ho
norio auguſto. Sub hac gñatione imꝑan
te Theodoſio auguſto cōgregata eſt ſyno
dus ꝯſtantinopolim/ mediāte ipſo imꝑa/
tore: ad cuius ſuggeſtionem iuitis ⁊ reni
tētibus Romane eccleſie legatis epī qui
ꝯuenerāt ſublimauerūt ſedem ꝯſtātino/
politanam/ attribuētes epo ipſius vrbis
nomē patriarche. Scd̄m ꝙ in veteri te/
ſtamēto ſublimata fuit in regnuꝫ tribus
effraim iuito/ vt iam dixi/ rege iuda ⁊ ꝑn
tertij Regum. 12.
cipibus eius. Nō ſolum aūt/ ſed ⁊ diuiſio
facta eſt inter Archadium ⁊ honorium:
haud dubium ꝙ ad inditiuꝫ ſciſſure que
fiebat iter eccleſias grecoꝝ ⁊ latinoꝝ/ ſꝫm
Ubi ſupra ⁊. c. xj.
ꝙ facta eſt diuiſio regni inter roboam ⁊
hieroboam: ⁊ etiam quoad cultuꝫ inter
domū iuda ⁊ iſrael: ita vt ſola tribus iu/
da obediret preceptis ſūmi pōtificis qui
preerat templo dñi: cetere v̄o tribus ſe/
ſcdi Paralı. xj.
quētes ſacerdotes baal ambularēt de re/
liquo in erroribus ſuis. Sic ⁊ eccleſie gre
coꝝ ſequeſtrate per Cōſtātinopolitanos
epos: quoꝝ aliquos fore conſtat magnos
Uid hiſto. ⁊ cronicas vt ſupra.
hereſiarchas a Romana eccleſia: que eſt
locus orationis ⁊ tēplum ſolidū dei viui
ambulauerūt de reliquo in errorib⁹ ſuis.

¶ 15ª gñatio a Jacob: tertia a ſalomone pacta eſt ſub Abia filio roboam rege iuda. Sub hac gñatione pugnauit Abias ꝯtra hieroboam: ⁊ preualuerũt filij iuda aduerſus filios iſrael: eo ꝙ ſperantes in dño deo ſuo. ¶ 15ª gñatio ab incarnatione dñi. 3ª a Liberio papa inchoata eſt ſb papa Innocẽtio ⁊ Honorio auguſto: cõfirmata ṽo ſub Leone papa ⁊ Theodoſio iuniore. In hac gñatione pugnatum eſt aduerſus Neſtoꝛium ꝯſtantinopolitanum epm ⁊ ſequaces eius: ⁊ ꝯuincta eſt hereſis eius a catholicis patribus: ⁊ condẽnatus eſt tam ipſe ꝗ̃ complices eius. Preſidẽte nãq̃ in vꝛbe Roma papa Celeſtino ducentoꝝ catholicoꝝ patrum cõgregata eſt ſynodus apud epheſum: ⁊ cõdemnatus eſt in ea neſtoꝛius cũ ſequacibus ſuis. Diligẽti enim memoꝛie cõmendari opꝫ: ꝙ cum agereť ſuperius de concoꝛdia duodecim eccleſiaruꝫ ⁊ duodeciꝫ tribuuꝫ inuẽta eſt epheſina eccleſia ꝯcoꝛdaſſe cum tribu beniamin. Cum ṽo Roboam decem tribus ſepaſſet a domo iuda/ tribus beniamin ſola adheſit tribui iude: ⁊ cum ea deinceps habitauit. Rurſum ſcriptuꝫ eſt in libꝛo paralipomenon: ꝙ ſacerdotes ⁊ leuite/ qui erãt in vniuerſo iſrael: venerũt ad regem iuda de cunctis ſedibus ſuis/ relinquẽtes ſub vꝛbana ⁊ poſſeſſiones ſuas: ⁊ tranſeuntes ad iudeam ⁊ hierl̃m eo ꝙ abieciſſet eos hieroboam ⁊ poſteri eius/ ne ſacerdotio fungereť. Qui ꝯſtituit ſibi ſacerdotes excelſoꝝ ⁊ deoꝝ/ vituloꝛũq̃ quos fecerat. Sed ⁊ de cũctis tribubus iſrael quicũq̃ dederant coꝛ ſuuꝫ: vt quererẽt dñm deuꝫ iſrl̃: venerũt hierl̃m ad imolandas victimas dño deo patrum ſuoꝝ: ⁊ roboꝛauerũt regnuꝫ iuda: ⁊ ꝯfirmauerũt roboam filiuꝫ ſalomonis. Verũetiam hec iccirco dicimus/ ne aurũ in ſtercoꝛibus occultemus ⁊ patres catholicos grecoꝝ: qui adheſerũt firmiter romanis pontificibus reputemus in filios belial. Et ſacerdotes excelſoꝝ: qui tñ patria relicta ⁊ dimiſſis filijs trãſire ad romanos coꝛpoꝛaliter nequiuerunt/ eis tñ fide integra ⁊ animi deuotione ꝯiuncti ſunt/ pugnãtes ⁊ ipſi pariter pro catholica fide. Cap. 6m.

ſcõi Paralí. 13.

In hiſto. ⁊ cronicis vt ſupꝛa.

tertij Reguꝫ. xj. 12 ⁊ ſcõi Parali. xj.

ſcõi Parali. xj.

In hiſto. vt ſupꝛa.

Extadecima gñatio a Jabo: quarta a ſalomõe filio dauid peracta eſt ſub Aſa filio Abie regis iude. Sub hac gñatione aſcẽdit ȥara ethyops cuꝫ magna multitudine ethyopuꝫ: hoc eſt decies cẽtena milia: curꝛibus hũs trecẽtos. Oꝛauit autẽ Aſa toto coꝛde ad dñm ⁊ exaudiuit eum dñs/ ꝑterrens ethyopes: ⁊ inimicos eius in fugam ꝯuertẽs. Sub hac ꝑterea gñatione Amri impijſſimus rex iſrael edificauit ciuitatem in mõte ſamarie/ vocãs eaꝫ ſamariam: ⁊ ſtatuẽs illam in ſedem regni ita vt de parilitate niteref ciuitas illa cõtendere ꝯtra hierl̃m ciuitateꝫ quã elegit dñs: vt poneret nomẽ ſuuꝫ in ea vſq̃ in eternum. Vſq̃ eniꝫ ad tp̃s illud incerta erat ſedes iſrael regis ⁊ minoꝛis auctis/ ꝗ̃ deinceps ſamaria eẽ cepit. Et ſciẽduꝫ ꝙ reges iſrael/ qui ſub hac gñone regnauerũt in ſamaria. Amri. ſ. ⁊ Achab peſſimi fuerũt ⁊ negoꝛes ceteris/ qui tũc vſq̃ regnauerũt in iſrael. ¶ 16ª gñatio ab incarnatione dñi: 4ª a Liberio papa ichoata eſt ſb Leone papa ⁊ Theodoſio iuniore: ꝯſumata ṽo ſub Simplicio papa ⁊ ȥenone auguſto. Sub hac gñatione fultus foꝛtiſſimaꝝ gẽtiuꝫ multitudine/ quas ſibi ſubiugauerat ad demoliẽduꝫ occidentale impium rex Athila venit. Erãt eniꝫ vt ferť ſubiecti eius dñio gepidarum Ardari⁹ noie/ gualamir/ ẽt gothoꝝ rex/ ipſo cui tũc ſuberat rege nobilioꝛ/ gẽteſq̃ foꝛtiſſime cũ ſuis regulis Sueui. Marchomãni. Squadi. Heruli. Rugi ⁊ Tracilingui: alieq̃ ꝑter has nationes barbare in aglonis finibus cõmanentes. Ingreſſus tñ Italiam/ pugna atrociſſima cũ romanis cõgeſſit. Sed cuꝫ eiuſ ferocitatẽ ⁊ potentiaꝫ romanoꝝ bꝛachia ſuſtinere nequirent. Sicut Aſa rex iuda totum ſe ꝯtulit ad exoꝛãdum deũ: cuius oꝛone exaudita/ hoſteſ in fugam ꝯuerſi ſunt: ſic oꝛãte ſanctiſſimo viro leone papa victoꝛioſiſſimũ regem chꝛiſtũ: homo barbarus ⁊ ifidelis cui reſiſtere carnis bꝛachiuꝫ neqbant: reſiſtente

tertij Regum. 15.

ſcõi Parali. 14.

tertij Regum, 16.

Abl. ẽ.

In croní. Archiepí ſto. ⁊ alioꝝ

ſiſtẽte dño coꝛde ꝯtremuit: ⁊ quem milia hoiuꝫ ſupare non poterãt/ inermis ſenex ad eum ꝓperãſ oꝛis gladio ſupauit. Naꝫ ita eius animus ferť foꝛe ꝑterritus: vt nil romano pontifici negare poſſet ex oibus que poſtulaſſet ab eo. Sicut namq̃ nutu dei ꝯteritiſ ethyopib⁹/ Aſa illeſam pꝛiam cuſtodiuit ⁊ vꝛbem: ſic Leo vir beatus tam multa hoſtiuꝫ caſtra/ dñi potẽtia ſuperauit. Factum eſt aũt h̃ diebus Martiani auguſti: qui ſcõs a theodoſio iuniore/ auguſtalem obtinuit dignitatẽ. Pꝛophetauit aũt ꝓpheta qdam in dieb⁹ Aſa: ꝙ ex eodem tp̃e exigẽte culpa ipſius ⁊ filioꝝ iuda/ bella ꝯſurgerent ꝯtra eum: ſed ꝓnunciauit de qbus diceret. Gñatio ṽo de qua nũc agimuſ/ ipia guandaloꝝ gens veniens ab africe partibus cepit Romã ⁊ in ꝓuincia campanie multa mala cõmiſit. Sub hac ꝑterea gñatione ꝯſtantinopolitanus patriarcha/ anelãs ad maioꝛẽ dignitatem/ cepit iuadere alias ſedes: cõſtituens ſedem ſacerdotij ſui caput ⁊ ꝑncipem oiuꝫ oꝛiẽtaliuꝫ eccleſiaꝝ. Et ſcienduꝫ ꝙ ꝯſtãtinopolitani pꝛiarche h⁹ gñonis Achatius ⁊ euthinius. ſ. adeo peſſimi heretici ⁊ hereſiarche fuerũt/ vt putares eos Amri ⁊ Achab reges imundiſſimos iſrael: q neq̃us opati ſunt ſup oẽs qui fuerũt añ eos/ ex eo tp̃e quo diuiſo regno dauid ceperũt eẽ in decẽ trib⁹ iſrl̃. Ca. 7m

ſcõi Parali, 14.

In croní. Archiepí ⁊ hiſto. tripartí.

ſcõi Parali. 16.

In croní. Archiepí ⁊ tripti, ⁊ alijs.

tertij Regum, 16.

Eptimadecima gñio a iacob. 5ª a ſalomõe: pacta eſt ſb ioſaphat rege iuda. Sub hac gñone cõfoꝛtato regno ſamarie idẽ Joſaphat rex iuda/ qui erat bonus ⁊ pius/ cepit querere pacẽm achab regis impijſſimi iſrael: ita vt inuitatus ioſaphat ab eodem achab vt iret cum eo in ꝑliuum ꝯtra ramoth/ rñderet. Sicut ego ſuꝫ ita ⁊ tu: ppl̃s meus ppl̃s tuus vnum ſunt: ⁊ eqtes mei eqtes tui. Junctus qppe erat illi affinitate/ accepta filia eius Athalia ꝯiuge ioꝛam filio ſuo: qui ⁊ poſtea regnauit pro eo. Pꝛobať aũt h̃ per numeꝝ annoꝝ regni ioſaphat ⁊ ioꝛam ⁊ annoꝝ natiuitatis ochoȥie. Nam. 25. annis regnauit ioſaphat: octo Joꝛam: poꝛro ochoȥias filius athalie erat. 22. annoꝝ cum regnare cepiſſet. Ex qbus oibus apte colligitur: ꝙ regnãte ioſaphat itrauit athalia in domuꝫ iuda: ⁊ aſſumpta eſt in vxoꝛẽ a ioꝛam/ qui erat pꝛimogenitus ioſaphat: ⁊ ãno duodecimo regni ioſaphat nat⁹ eſt ochoȥias filius Joꝛam: ⁊. 13. annis regnauit Joſaphat/ ꝑoꝛtum ipſius ochoȥie. Diſplicuit aũt dño ꝙ ita iunctus eſſet rex iuda regi iſrael: ita vt vellet eum dñs occidere: niſi qꝛ pepcit ei ꝓpter bona opa eius. ¶ Septimadecima gñatio ab icarnatione dñi: qnta a Liberio papa inchoata eſt ſub papa Simplicio ⁊ ȥenone impatoꝛe: ꝯſumata ṽo ſub papa ſymacho ⁊ anaſtaſio auguſto. Sub hac gñatione deficientibus in Italia viribus auguſtoꝝ/ rurſum vniuerſalis auctoꝛitas oꝛiẽtalib⁹ auguſtis ꝯferri cepit: ex qbus neccium arbitroꝛ pauca de multis ꝯferẽdo notare: qꝛ ad finem hui⁹ quarti libꝛi inhianter feſtino. Defuncto valẽtiniano/ qui tp̃e theodoſij minoꝛis/ occidẽtale moderabať impiuꝫ: mox guãdali romã occupãt/ eamq̃ ſpolijs nudatam relinquũt. Quibus recedẽtibus ex inanitate reipublice romani adiutum in auguſtuꝫ pꝛeficiunt. Quo vita decedẽte maioꝛamus apud rauẽnam vſurpauit iperiuꝫ: ipſumq̃ per annos q̃ttuoꝛ qbus ſupꝛauixit/ poſſedit. Deinde Romani iperatoꝛem anteraũ quarto anno recimer qdam trucidauit gladio/ inuadẽs vꝛbeꝫ: qui tñ poſt mẽſes tres ex hac luce migrauit. Miſſus interiꝫ a ꝯſtãtinopolim Romam olibꝛius qdã impialẽ adeptuſ eſt dignitatem: regnauitq̃ mẽſibus. vij. Poſt hũc gliceri⁹ impatoꝛ effectuſ ſequẽti ãno deponiť. Deinde auguſtulus cũ exercitu veniens/ impialẽ occupauit dignitatem. In quo. ſ. auguſtulo/ ẽt auguſtalis illa dignitas/ que a Ceſare auguſto incepta eſt/ apud Romã deperijt: cõpletis vt diꝛ ab incarnatione dñi ãnis circiter ſeptuagintaq̃nq̃. Sicq̃ ſũma impij ſub vno collecta eſt: ita tñ vt tyrãni reges nec dum in Italia deeſſent. Cui eniꝫ pſcriptus auguſtuluſ/ inuaſum nõduꝫ per annũ poſſideret impiuꝫ/ ab extremis pãnonie finibus

tertij Regum, 22.

Abl. ẽ.

q̃rti reg. 8

tertij reg. vltimo.

q̃rti reg. 8

ſcõi Parali, 19.

Vide cro. Archiepí ſto. ⁊ hiſt. tripar.

Vide cro. vt ſupꝛa.

cuꝫ magno exercitu ſupueniens/regnuꝫ
italicum adouacer iuaſit. Qui cũ italiam
⁊ ipſam Romã/pulſo auguſtulo poſſide
ret/nequaq̃ꝫ ſe auguſtuꝫ ſed regem appel
lari voluit:atqꝫ ex hoc iam in italia reges
eſſe ceperũt. Uerum h̃ pro cõtinuatione
hiſtoꝛie/vt ſciremus qbꝰ malis affecti ro
mani cõpulſi fuerint ꝯſtantinopolitanis
familiarius adherere:⁊ eis quaſi potẽtio
ribꝰ ſubeſſe/atqꝫ ab eis ꝯſiliuꝫ ⁊ auxilium
poſtulare. Intãtum aũt diſplicuit ſermo
hic coꝛam dño/vt feraꝭ a qbuſdam ana/
ſtaſiuꝫ papã:q̃ꝛ cõicauit cõicantibus pa/
triarche ꝯſtãtinopolitano qui erat here/
ticus/diuinaꝫ ſñiam incurriſſe. Sub hac
q̃rti reg. xj — quoqꝫ gñatione ipijſſima gens gothoꝝ
In cro. ar — deſignata in ſpũ in Athalia pmiſſione ⁊
chiepĩ flo. — voluntate ꝫenonis impatoꝛis/egreſſa ab
⁊ alioꝝ. — oꝛiente ꝯtra eccleſiam itroiuit italiam:vt
tertij reg. — ꝙ apud ꝯſtãtinopolim opata fuerit gens
1?.19. — illa:quaſi altera ieꝫabel h̃ impijſſima tur
ba egreſſa de ventre eius oparet Rome.
Nõ enim gens gothoꝝ/relicta oꝛientali
eccleſia/abijt in italiam:ſed vna pars vñ
Ubi ſupꝛa — alij gothi alij oſtoꝛgothi alij guiſgothi
vocati ſunt.

Caplm̃ 8m.

OCtauadecima gñatio a iacob
6ª a ſalomone pacta eſt ſub io
q̃rti reg. 8 — raꝫ filio ioſaphat regis iude.
Sub hac gñatione artius pꝛe
ſolito vnitũ eſt regnum iuda
regno iſrael:eo ꝙ eẽt ioꝛam gener achab
⁊ incederet per vias regum iſrael. Et no
tertij Re/ — tãdum ꝙ nunq̃ꝫ legiꝭ achab ⁊ filius eius
guꝫ. 22. c. — veniſſe ad ioſaphat ⁊ filios ipſius:ſꝫ ma/
⁊ q̃rti. 3. c. — gis Joſaphat ⁊ filij eius ad eos iuiſſe le/
⁊ ſcõi Pa — gunꝭ:vt maioꝛis tũc potẽtie ⁊ gloꝛie tẽ/
rali. 18. 22 — poꝛalis reges iſrael q̃ꝫ reges iuda tacite
⁊ q̃rti Re — fuiſſe monſtreꝭ. At Joſaphat pater ioꝛaꝫ
gum. 8. — ⁊ſi iunctus fuerat amicitia regi iſrael/im
pietatem tñ illius modis oĩbus execre/
baꝭ. Joꝛam ṽo ⁊ coꝛpoꝛe ⁊ aĩo adheſit ei/
imitãs erroꝛes adinuẽtionis ipſius. Sic
eniꝫ/vt iam ſupꝛa meminimus/ꝯtinetur
in litteris helye pphete/miſſis ad eũdeꝫ
ſcõi Pa/ — ioꝛam. Hec dicit dñs deus dauid patris
rali. 21. — tui ioſaphat. Qꝛ nõ in vijs Aſa regis iu/
da ſed inceſſiſti pariter in vijs regũ iſrł:

⁊ foꝛnicari feciſti iuda ⁊ habitatoꝛes hie/
ruſalem:imitatuſqꝫ es foꝛnicationem do
mus achab patris tui melioꝛes te occidi/
ſti:ecce dñs pcutiet te plaga magna cum
pplõ tuo. Ualde aũt miruꝫ videꝭ ꝙ He/
lyas qui ſublatus erat in celuꝫ in diebus — Qđ hely/
Joſaphat:miſit litteras ad ioꝛam/niſi qꝛ — as poſtquã
ſicut pꝛius rapiebaꝭ a ſpũ dñi ⁊ ducebaꝭ — ſublatꝰ eſt
in deſertum/⁊ iteꝝ apparebat ſic:⁊ poſt/ — in curru
ea potuit iubente dño appere cui voluit — igneo mi/
⁊ has litteras valde duraſ regi ipio deſti — ſit litteras
nare. Ceteꝝ ſub hac gñatione poſt ſuble/ — Joꝛam.
uationem helye/helyſeus indutuſ ṽtute — quarti Re
eius opabaꝭ pꝛo eo:ita vt plura per eum — gum. 2. 3.
dñs miracula faceret/q̃ꝫ pus fecerat per — 4. 5. 6. 7.
helyam:q̃ꝫuis a diebuſ aſa incepit opari/ — 8. 9. 13. c.
in cuius diebꝰ ſublatũ foꝛe ꝯſtat helyam.
¶ Octauadecima gñatio ab icarnatio/
ne dñi/ſexta a Liberio papa inchoata eſt
ſub ſymaco papa ⁊ anaſtaſio impatoꝛe:cõ — In cronĩ.
ſumata ṽo ſub papa ſiluerio ⁊ iuſtino au/ — Archiepĩ
guſto. Sub hac gñatione Theodoꝛicus — flo. tripti.
rex gothoꝝ regnabat in italia/hõ ipius — Uide Eu/
⁊ iniquus/interfectoꝛ bonoꝝ viroꝝ/⁊ fi/ — ſebiũ ð tpe
dei catholice inimicus. Cum enim tãta — hiſto. eccle
eſſet gothoꝝ potẽtia:vt ſe ab illoꝝ cõſoꝛ/ — ſiaſticam.
tio catholici abſtinere non poſſent. Uel/
letqꝫ vt feraꝭ iuſtinus impatoꝛ/arrianos
in oꝛiẽte poſitos/ad fidem catholicã re/
foꝛmare. Theodoꝛicus rex gothoꝝ Joã/
nem papã miſit ad auguſtum/dicẽs ſe in
italia claudere eccleſias catholicoꝝ/ſi ipe
in oꝛientis partibus/arrianos dimitteret
ingetare. Factũqꝫ eſt/vt venerabilis pa/
pa iret ꝯſtantinopolim:vt qđ vtilius vi/
dereꝭ pꝛo inſtãtia tpis/vna cum Juſtino
ipſo pncipe/diſpẽſando tractaret. Uerũ/
tñ idem papa beatiſſimus ab auguſto re/
uerſus furoꝛẽ regis impij ⁊ſi pꝛius diſtu
lit nõ euaſit. Nam ſicut hoc ipm ſanctuſ
papa Gregoꝛius/in libꝛis dialogoꝝ com
memoꝛat:⁊ eũdem papã Joãnem in car/
cere affligẽdo pdidit:⁊ ſymachuꝫ patri/
tium gladio iugulari fecit. A qbꝰ tñ poſt
dies aliquot iactatus eſt in ollam vulca/
ni illoꝝ nimiruꝫ moꝛtuus ſubeũdo iudi/
cium:quos ipſe duꝫ aduiueret/iniquo iu
dicio ꝯdẽnauit. Nam ⁊ Boetiuꝫ ⁊ alios
viros

Uide icro — viros nobis occidiſſe narraꝭ:imitans il/
nicis vt. ſ. — lius ſui cõparis ferinam imanitatem: Jo
ram. ſ. filij Joſaphat:qui ⁊ oẽs frẽs ſuos
ſcõi Pa/ — occidit gladio ⁊ quoſdã de pꝛincipibus
rali. 21. — iſrael. Nec miruꝫ ſi eodeꝫ tpe minus ma
lum inuẽtus fuit in ꝯſtãtinopolim/cum
de ioꝛam filio achab regis iſrael ſcriptuꝫ
q̃rti reg. 3 — ſit. Qđ fecerit malum in ꝯſpectu dñi:ſed
nõ ſicut pꝛ eius ⁊ mater:tulit eniꝫ ſtatuã
baal quã fecerat pater eius. Sub hac ẽt
gñatione claruit monachoꝝ pater ⁊ dux
Bñdictus:nimirũ qꝛ in veteri Helyſeuſ
ppħa:q fuit rectoꝛ ⁊ dux filioꝝ pphetaꝝ
quarti Re — Pꝛeceſſerat eniꝫ vita eremitica/deſigna/
gum. 2. 6. — ta in Helya eleuato in celo: ⁊ adhuc illa
Ubi ſupꝛa — manẽte in claritate ſua:inchoata eſt con
2. c. — uẽtualis deſignata in helyſeo. Quãuis a
tertij reg. — pueritia ſua Bñdictus foꝛe legaꝭ ex eo
19. ⁊ quar — tpe quo fractũ capiſteriuꝫ ꝯſolidaſſe nar/
ti. 2. c. — raꝭ. Et notãdum ꝙ hierico in quo pfuit
Btũs gre — helyſeus filijs pphetaruꝫ/datum fuit in
goꝛius in — poſſeſſionem filijs beniamin:que ſola ex
dialogo li/ — oĩbus cum leuitica adheſit tribui iude:⁊
bꝛo pmo. — facta eſt cuꝫ ea vna tribus. Hec icc irco di
q̃rti reg. 2 — co/vt perpẽdat lectoꝛ ita fuiſſe helyſeuꝫ
Joſue. 18 — quaſi mediatoꝛẽ inter tribum iudã ⁊ tri/
tertij Re/ — bum iſrael:q̃m Bñdictus per obſerua/
gum. 12. — tionem monaſtice pfeſſionis/que ppaga/
ſcõi Pa/ — ta eſt a pfectis patribus grecoꝝ/effectus
rali. 12. — mediatoꝛ inter grecos monachos ⁊ lati/
Criſoſto. — nos:tenẽs firmiter fidẽ Petri/⁊ ſequẽs
Baſilio. — vitam pioꝝ monachoꝝ: qui claruerunt
Athana. — apud illos ⁊ regulam ſcĩ patri Baſilij.

Capitulum 9m.

NOnadecima gñatio a iacob/
ſeptima a ſalomone:pacta eſt
q̃rti reg. 8 — ſub ochoꝫia filio ioꝛam regis
iude: cuius mater fuit atha/
lia achab filia regis iſrael. Fecit aũt ocho
ꝫias maluꝫ in ꝯſpectu dñi ſicut ⁊ pꝛ eiuſ.
Ambulauit in vijs domus Achab: ipſi
ſcõi Pa/ — enim ingt ſcriptura fuerant ei ꝯſolatoꝛij
rali. 22. — poſt moꝛtẽ pr̃is eius. Obierat tñ Achab
rex iſrael/⁊ regnabat ioꝛam filius eiꝰ pꝛo
eo qui erat auũculus eius. Qui cuꝫ eẽnt
q̃rti reg. 9 — ſimul in domo ioꝛam traditi ſunt pariter
in manu iheu/quẽ ſuſcitauit dñs in iſrł/
ad delẽdam domũ achab. Igiꝭ ochoꝫias

interfectus eſt gladio: qui ⁊ pꝛimus ſic
occubuit in regibus iuda:⁊ fuit regnum — Ubi ſupꝛa
iuda ſine rege annis ſex. Athalia ṽo im/ — xj. c.
pijſſima regnauit ĩ terra. Poꝛro ĩ terra — quarti Re
iſrael iterfecta eſt ieꝫabel iubẽte iheu:qui — gum. 9. x.
⁊ optime fecit ꝫelum dñi/delẽs nõ ſolum
domum achab/verũetiam iterficiens ſa/ — quarti Re
cerdotes baal/delẽs ex iſrael. In tpe autẽ — gũ. 9. 13.
illo cepit tedere dñm ſuper iſrael:⁊ miſit
ꝯtra eos regem ſyrie/qui ⁊ percuſſit eos
plaga magna/⁊ afflixit nimis. ¶ Nona/
decima gñatio ab incarnatione dñi:ſepti
ma a Liberio papa: inchoata eſt ſub pa/
pa Siluerio ⁊ Juſtiniano auguſto:cõſu/
mata ṽo ſub iuſtino minoꝛe. Sub hac ge
neratione rex gothoꝝ/qui erat arrianus
ſm̃ qđ didicerat in oꝛientali eccleſia vti — Uide cro.
ſupꝛa iam dixi/pꝛeſidebat Italiam:⁊ erat — Archiepi
multa cõfederatio iter grecos arrianos ⁊ — flo. ⁊ alias
gothos. Sigdem a diebus valẽtis q fuit
arrianus/ingreſſi gothi aulam oꝛiẽtalem
cum eſſent adhuc gentiles/pꝛo fide chꝛi
ſtiana arrianam pfidiam acceperũt. Su/
ſcitauit aũt deuſ ſup hac gñatione nona/
decima ſpũm Juſtiniani quaſi alterius
iheu:⁊ cõgregata ſynodo epoꝝ/tradidit
illis cõdemnãdam poſteritatem Anaſta/
ſij impatoꝛis heretici:⁊ alioꝝ hereticoꝝ
qui erant reuera ſacerdotes baal. Sed ⁊
gentem gothoꝝ cum rege ſuo/cum eſſet
indomabilis animi/nõ reputans quicq̃ꝫ
gladium ſpũalem/miſſo exercitu arma/
toꝝ/deleuit ex italia:⁊ deſijt Italia hẽre
regem annis paucis. Ut ergo nonadeci/ — quar i Re
ma gñatione a Jacob defecit rex in terra — gum xj.
iuda:ita nonadecima a chꝛiſto ðfecit rex
in Italia:imperãtibus vt dixi in oꝛiente
Juſtiniano ⁊ iuſtino. Nec defuit ſm̃ con
coꝛdiam altera athalia auguſta. ſ. ſub ea/
dem gñatione/manens qdem coꝛpoꝛe in
aula conſtãtinopolitana: ſed animo ſup/
bo poteſtatẽ. q. virilem exercẽs in italico — In cronĩ.
regno/adeo vt romano pontifici pꝛo re/ — Archiepĩ
uocãdis hereticis quoꝝ ipſa fautrix erat/ — ⁊ alijs.
feratur oĩmodis fuiſſe infeſta:nõ parcẽs
feminee verecũdie/nec tãti pontificis di/
gnitati. Erat autẽ ⁊ narſes patritius:hõ
vt tradiꝭ bonus ⁊ rectus/animo ⁊ ṽtute

Universidad de Deusto Biblioteca

laudabilia: qui adherēs romano pontifi
ci/romanum impium tuebaꝛ. Sicut aūt
moris eſt malos odiſſe bonos/⁊ hereti/
cos ipugnare catholicos: nō valens im/
peratrix impia amare pios / que ſautrix
erat hereticoꝝ. Scripſit huic narſeti ver
ba ꝯtumelijs plena accuſantibus eum q/
buſdam romanoꝝ: pro qbus narſetis ani
mus iuſto dei iudicio qdem ſed occulto
cōcitatus in iram queſiuit/qūo poſſet re/
ſpondere impie auguſte/nō verbis ſed ſa
ctis. Erat quoqꝫ eo tpe rex lōgobardoꝝ
velut in quodā angulo degens in pāno/
nia narſetis patritij ⁊ romanoꝝ amicuſ.
Hic pmo a narſete vocatus/vt aduerſus
gentem gothoꝝ ſibi ferret auxilium pa/
rauit: ⁊ pacta victoria reuerſus eſt. Erat
aūt amicus romanoꝝ cūctis dieb⁹ qbus
ꝑmanſit in pānonia. Cum vō impatrix
impia ꝯtumelijs angeret narſetem/acci/
dit vt eūdem lōgobardoꝝ regem cuꝫ po
pulo ſuo narſes ad Italiam iuitaret: ⁊ in
ea ꝑtātē regiam quā iuſtinianus deleue/
rat/reſtauraret. Sicqꝫ factum eſt: vt qūo
iude deſijt eē rex reſtitut⁹ eſt: ⁊ ſi iniquus
pro iniquo: ita ⁊ in regno italico pro im/
Uide ar/ pio impiuſ ꝯſurrexit. Sub eadem quoqꝫ
chiepm in gnātione rex pſarum trāſiens fines ſuos
cro. ⁊ Eu/ adiacētes ſuis finibus ꝓuincias chriſtia/
ſebiū detē norūꝫ/bellis plurimis afflixit. Haud du/
pore. ⁊ hi/ bium pro peccatis ⁊ erroribus ſuis/in q/
ſto. tripti. bus ambulauerūt orietaleſ ex eo tpe quo
⁊ eccliaſti. erexerūt calcaneuꝫ ꝯtra eccleſiam Petri
que eſt caput ⁊ princeps omnium fide/
lium eccleſiarum. Cap. 10m.

Igeſima gnātio a iacob: octa
ua a ſalomone: pacta eſt ſub
quarti Re ioas filio ochoçie. Sub hac
gum. xj. gnātione reſtitut⁹ eſt rex ſi/
cut diximus in domo iuda/
pactis ſex annis ab obitu ochoçie. Qui
quarti Re vꝫ. rex a principio iuſtitiam oſtēdit ⁊ pa/
gum, 12. cem: ꝓceſſu vō tpis ad paternam praui/
tatem reuerſus eſt. ¶ Uigeſima gnātio
ab incarnatione dn̄i: octaua a Liberio pa
pa: inchoata eſt ſub papa Joāne ⁊ Juſti/
no auguſto: ꝯſumata vō ſub beato grego
rio ⁊ mauritio impatore. Sub hac gnā/
tione reſtitutus eſt/vt ſupra diximus/in In croni.
italia rex iuitatus cum oī gente lōgobar/ Archiepi.
doꝝ a narſete patritio. Hic ppl's/vt iam in triptita
diximus/a pncipio romanorum amicus hiſto. ⁊ eu
fuit: ⁊ ad delendas reliquias arrianoꝝ. i. ſebio ð tpe
gentis gothoꝝ/que ſedauerat italiam nō
mediocris adiutor: ſed tn̄ poſt paucos an
nos oblitus ꝑcepti bn̄ficij cum pplo ſuo
ingreſſus per vias patrum ſuoꝝ/factus
eſt ⁊ ipſe arrianus/⁊ perſequens ſanctos
miniſtros domini. Caplm 11m.

Igeſimaprima gnātio a Ja/
cob: nona a ſalomone: pacta quarti Re
eſt ſub amaſia filio ioas regis gū. 13. 14
iude. Sub hac gnātione ꝓ/
ualuit ioas aduerſus regem
ſyrie/qui percuſſerat plaga magna filios
iſrael: ⁊ abſtulit vrbes de manu benadab
quas tulerat de manu ioachā patris ſui.
Sed ⁊ hieroboā filius eius reſtituit ter/
minos iſrael ab introitu emath vſqꝫ ad
mare ſolitudiniſ. Reliqua ingt ſermonū quarti Re
hieroboam que fecit/⁊ fortitudo eius q gum. 14.
preliatus eſt: ⁊ qūo reſtituit dauid dama/
ſcum ⁊ emath in iſrael: necne hec ſcripta
ſunt in libro ſermonuꝫ dieꝝ iſrael. ¶ Ui In croni/
geſimaprima gnātio ab incarnatione dn̄i cis vt. ſ.
nona a Liberio papa: inchoata eſt ſb btō
Gregorio papa ⁊ mauritio auguſto: cōſu
mata vō ſub Honorio papa ⁊ ꝯſtantino
auguſto. Sub hac gnōne pugnauit Era/
dius impator/pater predicti ꝯſtātini ad/
uerſus gētem pſarum ⁊ regem eius: qui In lectio/
multas ꝓuincias romani impij ⁊ ipſam nibus exal
hieroſolymaꝫ adauxerat regno ſuo: ⁊ ꝑ/ tatiōis ſan/
cuſſo eo/recuꝑauit ꝓuincias ante ꝑditaſ: cte crucis.
⁊ reſtituit illas chriſtianis/qui veri ſunt
filij iſrael. Siqdem ⁊ filium regis pſaruꝫ In croni/
chriſtianum fecit: ⁊ cōſtituit eum regem cis vt. ſ.
pro patre ſuo: vt ēt in gente illa barbara
inuocaretur nomen chriſtianuꝫ. Nam ⁊
poſt annos aliquot regina pſaruꝫ primo/
deinde vir ipſius cum quadraginta mili
bus veniens ꝯſtātinopolim/chriſti fideꝫ
accepit. Notādum vō ꝙ in hac gnātione
21a migrauit ex hoc ſeculo beatus papa
Gregorius: qui inter cetera ſacra opera
quo profutura ſuis poſteris reliquit: li/
brum

brum dialogorum de miraculis ſan
ctoꝝ patrū ſibi pene cōtēporaneorū
deſcripſit ꝑeuntibus illis viris ma/
gnis qui in thebaide ⁊ egypto in gē
tibus miraculis claruere. Peruene
rat aūt vita ſolitaria ichoata a pplo
grecoꝝ vſqꝫ ad latinos maxie pro
eo ꝙ italicū regnū grecos latinoſqꝫ
ſil poſſederat a dieb⁹ antiqs ⁊ fuerat
vtriqꝫ pplo regio vna cois. Hec id/
3ii re. 17 circo dico qꝛ poſt heliā qui magna
18. et 4i illa miracula opatus eſt in terra iſrl:
reg. 1. 2. ⁊ ſucceſſorē ipſi⁹ Helie Heliſeū pro/
3. 4. 5. 6 phetā qui obijt gnātione a iacob vi
7. 8. geſimaprima. A pmo vō parēte qua
nō ſenſere etiaꝫ alij prophete qui ta/
lia ⁊ tam multa operarenꝛ miracula
etſi nō deeſſent ſimiles qui ſuccede/
rent eis in ꝑfectione doctrine. Sci/
p'ad co mus eni iuxta illud aplī: qꝛ ſigna nō
rin. 14. fidelib⁹ ſed ifidelib⁹ data ſunt: qua/
tin⁹ qui adhuc aut nō credūt aut ti/
tubāt in fide in miraculis radicē po
nant quouſqꝫ eleuati in altū ꝑ ſpūa/
leꝫ itellectū expectatū diu fructū ꝓ/
ferant in tpe ſuo: vt ergo in veteri te
ſtamēto ꝓceſſit miraculoꝝ ⁊ ſecutuꝫ
eſt tp̄s ſcie a dieb⁹ Oçie: ita accidit
in nouo teſtō a gnātione 21a. Qd̄ bn̄
deſignatū eſt in petro ⁊ paulo quoꝝ
prim⁹ ꝓceſſit in virtute miraculoruꝫ.
i actib⁹ Scd̄s ſecutus eſt in deitate ſcie: qꝫ/
aploꝝ uis ſicut nec petrus ſcia nec paulus
caruit poteſtate ſignoꝝ: ita nec pmū
tp̄s ſignoꝝ ſine ſcia: nec tp̄s ſcie oio
ſine miraculis fore dicam⁹: qꝛ ⁊ pau
lus ſigna multa fecit ⁊ petr⁹ ſi nō eēt
ſapiēs paſtor in eccl'ia iutiliter foret.
Qd̄ cū ita ſit nō abſqꝫ nutu dei acci/
diſſe arbitror ꝙ cōpletis ab icarna/
tione dn̄i gnōnib⁹ 21a/iterrogat⁹ bea
in dial. tus papa Grego⁹ a petro diacono q̄
cā eſſet ꝙ tales viri q miracula face
rent iā tūc iueniri negrent ſub iſtiuſ
modi rōne ſilitudis btōs petrū ⁊ pa
ulū in teſtimoniū ꝓbatiōis aſſūpſit:
⁊ cū termin⁹ eſſet diſtinctionis inter
vtraqꝫ tēpora illud de petro ⁊ paulo
ꝓbari cōtigit ꝙ beati petrus ⁊ pau/
lus an̄ tot tp̄a deſignauerāt. Ca. 12m

Zarias q ⁊ oçias 22⁹ a ia/ 4i regū
cob: decim⁹ vō a ſalomōe 15°. et 2i
amaſie patri ſucceſſit in re para. 27
gnuꝫ. Iſte tm̄ in regib⁹ iu/
da binomius fuit nec ꝑter rōne my/
ſterij. Si eniꝫ hui⁹ q̄rti voluminis ad
cor redit origo ab oçie regis diebus
ꝯcordie h⁹i cepit exordiū. Quia eni
tp̄s illud qd̄ decurſū eſt ab oçia vſqꝫ
ad chiꝫ duplici myſterio claꝝ eſt: nō
fruſtra regē Oçiā binomiū eē ꝓtulit
vt alterū ad geſtoꝝ veteꝝ ꝯtinuatio
ne referaꝛ qd̄ qdē fig' aliq̄ meli⁹ oſtē
di pōt q̄ꝫ vbis. Scribaꝛ ergo h ſi pla
cet açarias ꝓ oçia vt alter hic q̄ꝫ ibi
eſſe puteꝛ: quatin⁹ qui ibi locū pmū
quo ad aliqd tenuit. Hic loco 22° a ia
cob in patrū numero accipiaꝛ. A die
bus aūt h⁹i regis pars q̄dā de pplo
iſrael tradita eſt in ꝑtāte regis aſſy
rioꝝ. Sic eniꝫ ſcriptū eſt in regū vo
lumine. Anno 39° Açarie regis iuda 4i re. 15
regnauit manaen filius gaddi deceꝫ
ānis ſuꝑ iſrael in ſamaria: fecitqꝫ qd̄
erat malum coraꝫ deo. Nō receſſit a
peccatis hieroboā filij nabath q pec
care fecit iſrl. Cūctis dieb⁹ ei⁹ venie
bat phul rex aſſyrioꝝ in therſa: ⁊ da
bat manaen phul mille talēta argen
ti vt eēt ei i auxilio. In paralipome/
non aūt habetur ſic. Suſcitauit dn̄s p par. 5
ſpūm phul regis aſſyrioꝝ ⁊ ſpūꝫ the
glat phalaſar regis aſſur ⁊ trāſtulit
ruben ⁊ gad ⁊ dimidiā tribū manaſ
ſe ⁊ adduxit eos in ela ⁊ abor ⁊ ara
⁊ fluuiū goçan vſqꝫ in pn̄teꝫ diē. Et
rurſuꝫ in regū volumie de rege pha
laſar ſcriptū eſt. Anno 52° açarie re
gnauit facee filius romelie ſuꝑ iſrl ⁊ 4i re. 15
ſamaria 20i annis ⁊ fecit malū in cō
ſpectu dn̄i. Nō receſſit a pcc̄is hiero
boam ⁊c̄. In dieb⁹ facee regis iſrael

Universidad de Deusto Biblioteca

venit Theglat Phalaſar rex Aſſur
⁊ cepit Aion ⁊ Ahel ⁊ domũ Maa-
⁊ cepit Aion ⁊ Ahel ⁊ domũ Maa-
cha ⁊ Anoe ⁊ Cades ⁊ Aſſoꝛ ⁊ Ga-
laath ⁊ Galileã ⁊ vniuerſam terram
neptalim ⁊ trãſtulit eos in aſſyrios.
¶Secũdũ hec igiť accidit in eccl̃ia
gñatõe 22ª. Suſcitauit eni de⁹ ſpm̃ re
gis arabũ q per ſucceſſioñe nõ tã re-
gni q̃ꝫ pfidie deſcẽderat a Maomet
pſeudo ꝓpheta ſaracenoꝝ: ⁊ pmo q-
dẽ deuaſtauerũt hieroſolymitanã vꝛ
bẽ ⁊ antiochiã ⁊ alexãdrinã eccliaꝫ:
deinde alias atqꝫ alias iuſto dei iudi
cio pmittente veluti ſpiſſas ſegetes:
aut ſyluarũ depſſa nemoꝛa ſucciderẽt
ita vt poſſet dicẽ alienus: vbi eſt de⁹
eoꝛum. Cap. 13m.

in Cronica Archiepi florentini et tripartita hyſtoꝛ.

IOathan 23°. a iacob 11mo. a Sa
lomone Azarie qui ⁊ Ozie ſuc
ceſſit in regnũ. Regnauit auteꝫ
anno 2° Facee filij Romelie: in
cuius tpibus vt ſupꝛa ſcripſimus: fa
cta 2ª depopulatio a rege aſſyrioꝝ.
¶In eccl̃ia vo 23ª: 11mª vo a Liberio
papa regnãtibus in Italia lõgobar
dis ſb romanis põtificibus / Deoda
to / Bono agathone / Leone / Bñdi-
cto / Joanne / Canone / Ata / Sergio.
Juſtinianus cũ Tyberio iperauerũt
in partibus oꝛiẽtis: in quoꝝ dieb⁹ ſa
racenos plurimas ecclias deuaſtaſſe
traduntur. Cap. 14m.

4i regũ 15. cap.

Uide i cronica Archiepi florẽtini ⁊ triptita hyſtoꝛi. et Euſ. de tpe.

AChaz 24° a iacob. 12mo a ſa
lomone ioathan ſucceſſit i
regnũ. Regnauit aũt in di
ebus facee regis iſrl̃ queꝫ
ſupꝛa ſcripſimus. Fecerũt aũt maluꝫ
in ꝯſpectu dñi tã achaz rex iude q̃ꝫ ⁊
rex iſrael: augẽtes erroꝛes nouos ve
teribus erroꝛibus ſuis: ⁊ ꝓuocantes
ad iracũdiã deũ patrũ ſuoꝝ. In hu-
ius aũt regis diebus aſcẽdit rex aſ-
ſyrioꝝ in damaſcũ ⁊ iterfecto Raſiꝫ
regẽ ſyrie ſyros trãſtulit Cyrenen.
¶In eccl̃ia vo gñatione ab icarna-
tione dñi 24ª. 12ª vo a Liberio papa /

4i regũ 15. 16.

eodẽ li° 16. cap. Uid in crõicis vt ſ.

regnãtibus lõgobardis in italia quĩ
in vno cõtaminãtibus ⁊ affligẽtib⁹
eã Philippus / Anaſtaſi⁹ / Theodo-
ſius / Leo cognomẽto Syrus / ⁊ Cõ
ſtãtinus pnoie pſecutoꝛ iperauerũt i
oꝛiẽte ſb romanis põtificibus ioãne
⁊ alio ioãne / Siſinnio / Cõſtãtio / gre
goꝛio. Tot aũt adinuẽtiones erroꝛũ
apud eoſdẽ oꝛiẽtales auguſtos ⁊ pꝛe
deceſſoꝛes eoꝛuꝫ a multis retroactis
tpibus iuẽte ſunt pꝛo quibus etiã ro
mani põtifices multa grauamina ſu
ſtinebãt vt eos amplius eq̃nimiť ſu
ſtinẽ nequirẽt. Sed ⁊ deus oipotẽs
qui eſt iuſtus iudex tã iueteratos er-
roꝛes / quinimo nouos per augmẽtũ
idicare decernẽs retẽtas adhuc ⁊ co
artatas circa fines ſuos ſeuientium
ſaracenoꝝ diſſoluit habenas: qui ca
ptis ⁊ deuaſtatis ecclijs / ꝓuintijs de
ſolatis totũ põdus ipetus ſui ꝯtra cõ
ſtãtinopolim duxerũt. Sed ⁊ ſicut in
diebus achaz aſcẽdit rex aſſyrioꝝ in
damaſcũ ⁊ iterfecto raſim rege ſyrie
ſyros trãſtulit cyrenen: ſic gẽs ſara-
cenoꝝ dicimicans ꝯtra gẽtem pſaꝝ
ſupatos ⁊ deuictos pſas trãſtulit in
ſectã ſuã: ita vt ex eo tẽpoꝛe ſaraceni
pariter dicerẽtur. Ca. 15m.

vide hyſtoꝛiam triptitã Euſeb. de tpe. cronicã Archiepi floreti. hyſtoꝛiam eccleſi.

4i regũ 16. cap.

Uide i cronica Archiepi et alijs vt ſupꝛa.

HUcuſqꝫ pſeuerauit regnũ
iſrl̃ in loco ſuo. Deletũ ẽ ãt
ſub ſequẽti gñatione ſexto
vꝫ anno ezechie regis iude
Siľr auguſti oꝛiẽtales vſqꝫ ad ꝯſimi-
lẽ gñationeꝫ participes fuerũt roma
ni imo eccleſiaſtici pncipat⁹ ita vt ro-
mani iperatoꝛes dicerenť ⁊ eẽnt. Ex
hinc ⁊ regnũ iſrael ſup qđ aliqñ re-
gnauerat rex dauid ſiẽ ⁊ ſup iuda de
ſijt eſſe regnũ: qꝛ filij iſrael qui elege
rant ſibi regẽ hieroboã filiũ nabath
amoti ſunt de loco ſuo ⁊ iperiuꝫ gre-
coꝝ quoad vꝛbẽ romã deſijt eſſe im
periũ. qꝛ atriũ ingt Joãnes qđ eſt fo
ris tẽplum eijce foꝛas ⁊ ne metieris
illud qm̃ datũ eſt gẽtibus. Duodeciꝫ
itaqꝫ

4i re. 17

vid cronicas vt ſ.

Apoca 11. cap.

ſtaqꝫ generationibus pſeuerauit pꝛi
mus tẽpoꝛis curſus in ppl̃o iſrael. ⁊
duodecim ſcõs. ⁊ nihilominus in ec
cleſia ſimul imutatio fctã eſt. Fuit tñ
in pꝛimo curſu initiatio ab Abꝛaam
in 2° a ſaule vt cõmixtis aut duplica-
tis duabus medijs gñationibus hoc
eſt iſai ⁊ Dauid: quatuoꝛdeciꝫ eſſe vi
deãtur. Cui rei nec in nouo teſtamẽ-
to decẽ credẽda eſt ſilitudo ꝯcoꝛdie.
¶Explicit 2ª diſtinctio. Cap. 16m.

EZechias 25° a Jacob pꝛimus
poſt achaz regnauit in iuda.
Iſte poſt dauid ſolus vſqꝫ ad
ſe abſtulit excelſa. Atqꝫ i hoc
ſupꝛa ceteros ꝙ rem magnã fecerit
cõmendať. ¶In eccleſia vo gñatio-
ne ꝯſimiliť Gregoꝛi⁹ papa ⁊ ali⁹ gre
goꝛius ⁊ zacharias romanã guber-
nauit eccleſiã. in quoꝝ reuera dieb⁹
ablata ſũt excelſa a domo iuda: ⁊ cal
cantes ſupbiã hereticoꝝ auguſtoꝛuꝫ
ſpꝛeuerũt eoꝝ pꝛocinatũ: ⁊ nequaq̃ꝫ
pꝛauis iperatoꝝ pceptis inclinari vo
luerũt: ſciẽtes deo eſſe obediẽdũ ma
gis q̃ꝫ hoibus. Si autem ea que in 2°
li° de tribus diſtinctiõib⁹ pꝛime linee
ſcripta ſunt ad memoꝛiã veniunt ter
tia diſtictio inchoaſſe ab ezechia ſub
q̃ in hoꝛologio achaz abijt ſol retroꝛ
ſum decẽ gradibus non ſine magno
ſigno ⁊ enidẽti myſterio. Diximus ãt
in eodẽ li° ⁊ vt puto ſufficiẽter oñdi-
mus aliã eſſe ꝓpꝛietatẽ diſtinctionis
pꝛime: aliã ſecũde: aliã tertie: ꝓpter
ea que i li° eodẽ pꝛo nr̃o modulo ſuf-
ficiẽter diſcuſſimus oñdẽtes hoc pti
nere ad ſacrũ myſteriũ trinitatis: ne
ſi hic diſcutiẽda occurrere cõcoꝛdia-
rum ſeriẽ ipedirent. Regnauit itaqꝫ
ezechias. 25. a iacob cultoꝛ iuſtitie ⁊
veritatis. Huius vite diebus additi
ſunt qndecim anni: in qbus vt iã ſu-
perius diximus gñationes qndecim
deſignate ſunt: in qbuſ latinoꝝ eccle
ſie ꝯceſſa eſt q̃dãmõ lux ⁊ vita ſm ꝙ

4i regũ 18. cap.

i cronicis vt ſ.

Actu. 5.

li° 2° tra. p. c. 26.

4i re. 26 et iſa. 38

ezechie regi myſteriaľr dcm̃ ẽ. Addã
diebus tuis qndeci annos / ſed ⁊ de
manu regis aſſyrioꝝ eruã te ⁊ ciuita
tẽ hanc ⁊ ꝓtegã eam ꝓpť te ⁊ ꝓpter
dauid ſuũ meũ. Quare aũt vꝛbs hie
ruſalẽ ꝓtegẽda pmittiť a regib⁹ aſſy
rioꝝ iã cepant decẽ tribus ⁊ demoli
ti fuerant eaꝫ ⁊ facere ſilia hieruſalẽ
minabanť. Et qꝛ ſimile aliqd dictuꝫ
eſt per ſaracenos in eccleſijs grecoꝝ
ſeiuncti ſunt eni per eos a pticipatio
ne occidẽtalis iperij / ꝓpť crebꝛa bel
la ⁊ anguſtias quas paſſi ſunt indeſi
nẽter ab eis: nõ iconueniẽter pollice
tur deus oipotens ꝓtectionẽ domui
iude a regibuſ aſſyrioꝝ. Donec com
pleať numerus annoꝝ additus eze-
chie qꝛ nimiꝝ rabies ſaracenoꝝ a va
ſtatione ppl̃i latini ꝓtegẽte deo amo
ta eſt quouſqꝫ cõpleať tp̃s pfinitum
qđ deſignatũ eſt in qndeci ãnis / poſt
quos ſoluẽda ſunt retinacula gẽtiũ /
ad faciẽdã vindictã in nationibus ⁊
increpationes in pplis dicẽte ioãne
in li° apocalypſis. Et ciuitatẽ ſanctã
calcabũt mẽſib⁹ q̃dragintaduobus.
Nõ ãt ꝯtra ſolas decẽ tribus abiere
aſſyrij in dieb⁹ ezechie cũ ſcriptuꝫ ſit
de rege ſennacherib ꝙ aſcẽderit ad
vniuerſas ciuitates iuda munitas ⁊
cepit eas: ſed neqꝫ ſaracẽi ꝯtra ſolas
ecclias grecoꝝ cũ multas per eos ec
cleſias latinoꝝ maxie in partib⁹ afri-
ce euerſas radicitus doleamus. ſed
plane diſtat inter vtrunqꝫ ꝙ multitu
dinẽ filioꝝ iſrael trãſtulerũt aſſyrij i
terrã ſuã. filios aũt iuda etſi affligere
ad hoꝛam p reatibus ſuis nõ ſunt tñ
eos a ſuis finibus amouere pmiſſi.
Sic ſic maxima multitudo grecoꝛuꝫ
cõmixta fuit quõdã ⁊ eſt vſqꝫ ad pꝛe
ſens cũ ppl̃o ſaracenoꝝ ita vt lingua
eoꝝ vtantur ⁊ moꝛibus. Latinos vo
abſoꝛbeť nõ ſunt pmiſſi eo ꝙ dñs ꝓ-
texerit latinã eccliam a furoꝛe ipſoꝝ.
haud dubiũ ꝙ pꝛo glia chꝛiſti ſui: ne

i cronicis vt ſ.

Apoca. 11. cap.

4i re. 18

4i regũ 17. cap.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ps.103 forte dicant in gẽtibus vbi eſt deus
eoꝝ. Erit autez hoc vſq; ad tempus
illud qḋ ꝓpe eſt de quo dicit pſal-
miſta. Poſuiſti tenebras ⁊ facta eſt
Ps.103. nox in ipa ptrãſibũt oẽs beſtie ſylue.
Et in typo corporis ſui dñs ipſe: hec
Luc.22 eſt hora veſtra ⁊ poteſtas tenebraꝝ.
¶ Ut aũt redeamus ad curſuȝ ꝯcor-
die a quo aliquãtulũ digreſſi ſumus
li.2.tra. memorari debemus dixiſſe nos in 2°
p.c.25. libro/⁊ luculẽtiſſime demõſtraſſe/ꝙ
⁊ infra Ezechias qui in numero patrũ 25°/
eſt a Jacob: ita in numero iudicuȝ ⁊
principũ 24° iuenit/vt ſi lineã patꝝ
ſequi volumus oporteat fieri recapi
tulationẽ ab Aſa rege iuda ſm ꝙ ſol
reuerſus eſt decẽ lineis in horologio
Achaz. Quia vo decẽ earũdẽ gñati-
onuȝ aſſignatã cõcordiã fore liquet:
ita eas iterũ numerari oportet ad p-
ficiẽdũ ſepe ſcriptũ numeꝝ/vt tñ nõ
ſit exigẽda cõcordia operũ ⁊ geſtoꝝ
iter has ⁊ illas que cõueniũt cuȝ eis
de teſtamẽto nouo: qꝛ decẽ gñatiões
bis ſcripte apte inꝫ opib° cuȝ viginti
cõcordare nequirẽt. A 20ª ergo 6ª ge
neratione vſq; ad 35am nõ eſt oio exi-
gẽda cõcordia niſi in numeri eqlita-
te/vt oſtẽdanť decẽ gñatiões ipe ad
dite de clemẽtia ſub teſtamẽto nouo
⁊ nihil pene cũ ceteris hře cõe. Jnde
eſt ꝙ eiſdẽ cõpletis reddita gñatiõi-
bus ſuis ſm ꝙ in locis ſuis cum ad
ipſa venerimus oſtẽdeť. Jta vo in oi
illo tpis ſpatio regnãtib° regib° im-
peratorib° frãcoꝝ qui ſatis benigne
tractauerũt ſucceſſores Petri reſpe-
ctu alioꝝ tẽporũ optata diu pace ro-
mana eſt potita ecclia: vt merito itel
ligi poſſet cõpletũ eſſe ſpũalr in ea il
lud Jſaie vaticiniũ qḋ ait Dñs Eze
4ª regũ chie. Addã dieb° tuis quindecim an
20.⁊ iſa. nos/ſed ⁊ de manu regis aſſirioꝝ li
38.c. berabo te/⁊ ciuitatẽ hãc ꝓtegã ꝓ
bẽ iſtã ꝓpter Dauid ſeruũ meũ. Sig
dẽ ex eo tpe quo ſedit Petrus rome

poſt paganos Guãdali ⁊ Gothi: poſt
gothos Lõgobardi ceteriq; heretici
vix ad horã ⁊ momẽtũ ab infeſtatiõe
ecclie quieuerũt: ita vt qñq; vltia ne
ceſſitate coacta pioꝝ principũ frãco-
rũ poſtularet ſbſidiũ/⁊ ſpretis Con-
ſtãtinopolitanis Auguſtis qui ⁊ ipſi
nõ defẽſores erãt/ſed ſbuerſores ec-
clie ad illoꝝ cõfugeret patrocinatuȝ.
Jgiť ſb pfato tpis ſpatio vt cũq; reg
eut eccl'a. Sane eo cõpleto non va-
lẽs iniquus mũdus coercẽ diuti° ini
quitatẽ ſuã: miſit iterũ cõtra miſeraȝ
Jtaliã ꝓpugnatores ſuos/vt ablata
iterũ ⁊ iterũ pace de terra mutuis ſe
gladijs chriſtiani trũcarẽt. Qḋ vide
licet malũ ichoatũ eſt a Normannis
qui pro eo ꝙ viſi ſunt inuaſiſſe iperiuȝ
facti ſunt Theotonicis odioſi. Ex q-
rũ mutua inimicitia ⁊ lõga de regno
cõtẽtione actũ eſt vt nauis petri inci
dẽs in bithalaſſum dũ ſe ſm deũ ha
ud dubiũ qḋ faciẽtib° culpis nřis a
neutra parte explicare potuit manẽ-
te fixa prora puppis ſoluta eſt a vidẽ
ti. Sed de hoc in ſequẽtib° nũc rede
undũ ad ceptũ iter vt ſingulis in ſu-
is locis ordinatius inoteſcãt. Opor
tet aũt nos decẽ memoratas gñatio
nes põtificũ romanoꝝ ⁊ frãcoꝝ pri-
cipũ chronica pũti opi annotare: ne
videamur aſſignationẽ ipſarũ gñati
onũ qſi aliter ſit qȝ dicimus ſilẽtio p
terire. ¶ Jn pª gñatiõe pfuere ecclie
romane/Stephanus/Paulus/Cõ-
ſtãtinus. Stephanus in dieb° Pipi
ni ⁊ Caroli regũ frãcoꝝ. ¶ Jn 2ª Ha
drianus ⁊ Leo per annos aliqt i die
bus ſupraſcripti caroli qui poſtea fa
ctus eſt iperator. ¶ Jn 3ª idem Leo/
Stephanus/Paſchalis/Eugenius
Ualẽtinus/Gregorius: ⁊ in dieb° ca
roli iperatoris pmi/⁊ in dieb° Lodo
uici filij eius. ¶ Jn 4ª Sergius/Bñ
dictus/Nicolaus/Stephanus/Ha-
drianus in dieb° Lotharij ⁊ Lodo-
uici.

vid. cronicã archiepi hyſtoriam tripititã ⁊ eccliaſticã ⁊ Euſebiũ ceſarieſeȝ ꝫ tpe.

Act. 27

Jn cronicis et hyſtori. ut ſ.

uici. ¶ Jn 5ª Joãnes/Marin°/Ha-
drian°/Stephan°/Formoſus/Bo-
nifacius/Stephanus/Romanus/
Theodorus in dieb° Caroli 2i ⁊ Ca-
roli 3i. ¶ Jn 6ª Joãnes/Bñdictus/
Leo/Chriſtoforus/Sergi°/Anaſta-
ſius/Lãdo/Joãnes/Leo/Stepha-
nus. Jn dieb° Lodouici 3i ⁊ Beren
garij pmi/⁊ Berẽgarij 2i ⁊ Ugonis.
¶ Jn 7ª Joãnes/Leo/Stephanus
Marinus/Againt°/Joãnes. Jn di
ebus Lotharij 3i/Berẽgarij 4i ⁊ Al
berti filij eius cũ ipſo. ¶ Jn 8ª Bñdi
ct°/Leo/Joãnes/Bñdict°/Bon°/
Bonifacius/Bñdict°/Joãnes/Jo
annes. Jn diebus Othonis pmi/⁊
Othonis 2i/⁊ Othonis 3i. ¶ Jn 9ª
Gregorius/Joãnes/Syluester/Jo
annes/Joãnes/Sergius/Bñdict°
Jn dieb° Othonis 3i ⁊ Henrici pmi.
¶ Jn 10ª Joãnes/Bñdict°/Sylue-
ſter/Gregorius/Clemẽs/Damaſus
Jn dieb° ſupraſcripti Hẽrici ⁊ Cor-
radi/⁊ Hẽrici 2i. Jn hijs gñationib°
cõparatione alioꝝ tẽporũ fuit roma-
na ecclia in gete/qũuis filij carnis p-
Ad Gala.4. ſequanť eos qui ſm ſpiritũ nati ſunt
ob hoc nec in ipſa qualicũq; pace: pa
ce dei filij hře potuere: qꝛ quo ipſi cõ
Ad Gala.5. cupiſcũt aduerſus filios carnis/⁊ fi-
lij carnis cõcupiſcunt aduerſus eos.
Sed ad hoc ſaltẽ tẽpus illud pacem
hře viſum eſt: qꝛ vſq; ad tpa frãcorũ
poſt paganos vt iam dixi gothi: poſt
gothos lõgobardi pſecuti ſũt eccliã
dei querẽtes in ea ſbuertẽ piã fidẽ ⁊
explãtare germẽ eius de terra viuen
tiũ. Eiſdẽ aũt regnãtib° deletũ eſt pe
nit° regnũ lõgobardoꝝ a quo infeſta
ba ecclia pſtituto ſibi a deo tmio quẽ
i croni. ut ſ. pteriri nõ poterat. Sed ⁊ gẽs idoma
bilis ſaracenoꝝ multis ⁊ crebris pli
is hac illacq; cõtrita etſi nõ potuit a
frãcis penit° ſupari: abſorbẽ tñ pro
libito ſanctã ciuitatẽ ꝓtegẽte eã dño
nõ eſt vſquequaq; pmiſſa. Permitte

ret aũt eã etſi nõ cõterẽ calcare tñ cũ
cõplet° fuerit numerus gñationũ de
ſignat° in quindecim annis additis 4ª regũ
Ezechie. Quia vo retrogradatio ſo 20.⁊ iſa.
lis q̃ facta eſt in decẽ lineis: iter decẽ 38.
pcedẽtes gñationes: ⁊ quinque ſbſe
quẽtes diſtare in aliquo deſignabat.
Oportet nos quoq; qui ⁊ loquimur
hec diſtinguẽ iter iſtas ⁊ illas. nimi-
rũ qꝛ in iſrael decẽ in ſolio gñationũ
numero in iſtis rerũ geſtarũ ⁊ operũ
cõcordia manet. Etenim cõpletis in
ſpiritu decẽ lineis de quib° diuti° diſ
putauimus ad ſolitũ ſol redijt curſũ:
⁊ iã aduesperaſcẽte die mutat° eſt oi-
modo ſtatus mũdi. Et quidẽ ſm or-
dinẽ genealogie decurſis poſt Eze-
chiã gñationib° decẽ/illas dico que
deſignate ſunt in decẽ gradib° horo
logij Achaz repetẽda eẽt linea patꝝ
a Manaſſe filio Ezechie. Sed quo-
niã ab Ozia vſq; ad trãſmigrationẽ 4ª regũ
babylonis: imo vſq; ad Chriſtũ du- 20.21.
plicẽ eſſe diximus lineã genealogie/
⁊ duos reges qui manẽt extra serieȝ 4ª regũ
genealogie ioachaz. ſ. ⁊ Sedechiam 23.24.
amittẽdos eſſe numero alioꝝ reguȝ
apta quedã ipſius ꝯcordie exhibitio
cogit ita accipiẽdas eẽ credim° in ſe
rie cõcordie vtraſq; gñationes ipas
quatinus in aſſignationẽ noue linee
que icipit ab Ozia teneamus Ma-
naſſen ⁊ ammon omittẽtes ioachaȝ
⁊ ſedechiã. Jn veteri aũt linea que i
cipit ab Adam omittẽtes manaſſen
⁊ ammon/teneamus Joachaz ⁊ ſe-
dechiam ſtatuentes ſingulos in or-
dinibus ſuis. Cap. 17m.

IGitur 28ª gñatiõe a Jacob regna 4ª re.22
uit Joſias Rex pius ⁊ iuſt°: qui
ſm eã lineã que deſcẽdit per iu
dices ab eodẽ Jacob 36ª. Quo
regnãte ſup iudã/⁊ adhuc vniuerſo
populo in pſperitate manẽte exorſus
eſt Hieremias pphetare cõtra hieru Hiere.p
ſalẽ: ⁊ annũtiare vniuerſa mala que

paſſurus erat ille populus pro pecca
tis ſuis ab exercitu chaldeoꝝ. Sꝫ qꝛ
duplicē eē diximus ꝑoris lineā teſta
mēti: oportet nos iudicū ꝛ regū no-
mia in hoc loco notare / vt eē Joſias
Uid. S. 36° ſine cunctatione credaṫ. Eſt autē
li°2° tra hoꝝ primus ipſe Jacob. 2° Joſeph.
cta ꝑ.c. 3° Moyſes. 4° Joſue. 5° Othoniel.
26. 6°. Aioth. 7° Delbora. 8° Gedeon.
9° Abimelech. 10° Thola. 11° Jair.
12° Jepte. 13° Abeſſa. 14° Abilon.
15° Abdon. 16° Sanſon. 17° Heli.
18° Samuel. 19° Saul. 20° Dauid.
21° Salomon. 22° Roboam. 23° Abi
am. 24° Aſa. 25° Joſaphat. Deinde
ſecute ſunt .10. ſupra gn̄ationes que
ſimul cū ſuꝑioribus faciunt .35. quo-
rum iſta ſunt noīa. Jorā / Ochoçia /
Joas / Amaſias / Oçias / Joathan /
Achaç / Eçechias / Manaſſes / āmō.
4ⁱ reg. Noli aūt mirꝫ ducere ꝙ Eçechias ꝗ
8. ꝛ ſe- in linea patrum eſt vigeſimuſqntus.
quētib° ꝛ in nouo teſtamēto ſicut ſupra mō-
ſtrauimus ꝯcordiā ſuā hēt. Hic ſicut
ꝛ qdam aliȷ altero ordine ſcripti ſūt
ꝛ ob aliud qꝛ alia eſt vt iā ſcripſimus
ratio linee que deſcendit per iudices
Luc.3. ꝛ alia que deſcēdit per patres ſm ꝙ
mat.1. ꝛ lucas varia ꝓtulit a mattheo vt per
geminā cauſe rōnem alia eē itelligaṫ
perſona filiȷ alia ꝑſona ſpūs ſancti.
Igiṫ ioſias qui genuit filios in trāſ-
migratione babylonis ſm lineā que
deſcēdit per iudices .36° eſt in ordi-
4ⁱ reg. ne rectoꝝ ꝛ ipſe percuſſus eſt a rege
23.ca. ꝛ egypti eunte ꝯtra regeꝫ aſſyrioꝝ. Et
2ⁱ para- qm̄ de regibus egypti in diuerſis lo
lipo.35. cis hmōi voluminis mētio diſſimili
Exo. 5. ter facta eſt: opꝫ nos aliq̄ de eis in h̄
ꝛ ſequē loco notare. Siqdem ab ip̄o ꝑncipio
tibus ꝛ pharao rex egypti habuit cōflictum
14. cum Moyſe ꝛ Aaron ꝛ ſubmerſus
3ⁱ regū. eſt ip̄e ꝛ ppl's eius i mari rubro. De-
14. ꝛ 2ⁱ inde in dieb° roboā regis iude aſcē-
parali. dit ſeſac rex egypti in hieruſalē ꝛ ab
2.c. ſtulit theſauros domus dn̄i ꝛ theſau

ros regios ꝛ dn̄at° ē filioꝝ iuda / dicē
te de eis dn̄o: nō diſperdam eos. Da
boqꝫ eis pauxillū auxiliȷ non ſtillabit
furor meus ſuꝑ hierl'eꝫ ꝑ manū ſeſac
verum tn̄ ſeruient ei vt ſciant diſtan-
tiā ſuitutis mee ꝛ ſuitutis regni ter
raꝝ. Nouiſſime aūt pharao nechao 4ⁱ reg.
rex egypti ꝯtra regē aſſyrioꝝ ꝛ ꝑcuſ 23. ꝛ 2ⁱ
ſit ioſiā regē iude obuiāte ſibi. ꝛ dn̄a para.35
tus ē ad tp̄s filioꝝ iuda ꝛ humiliauit
hieruſalē. Sic ăt ꝯſtat oino ꝙ regnū
illud iudeoꝝ aſſimilatū regno egy-
pti abſortū eſt a romanis ꝛ ꝙ i diuer
ſis regib° egypti diuerſoꝝ regna ho
minū deſignātur. Nec mirꝫ tn̄. Sicut
eni ſignificatū ſare a ꝑn° ecclie vſqꝫ
in finē accipiēdū eſt. Licet ip̄a ecclia Gen.16
mutata fuerit de gēte in gēteꝫ: vl' po 21.
tius ꝓpagata ꝛ dilatata ita ſignifica
tuꝫ Agar egyptie multo tp̄e ꝑdurat.
Nimirꝫ qꝛ nō ſolū in aduētu dn̄i pri
mo reprobatio facta eſt carnaliū iu-
deoꝝ: verꝫ ēt in 2° futura eſt carnaliū
chriſtianoꝝ. Sicut tūc ingt Apoſto-
lus: is qui ſꝫ carnē natus fuerat ꝑſe Gal.4.
quebaṫ eū q ſm ſpūꝫ ita ꝛ nūc. ¶ Ut
igiṫ iſraelite ſignificāt filios ſpūales
tā de ppl'o iudeoꝝ q̄ꝫ ppl'o gētili ꝓge
nitos: ita egyptiȷ carnales oēs q in fi
de ṽi dei ſine cā glie gliaṇṫ ꝺſignāt.
Porro chaldei ꝛ filiȷ babylonis eos
qui nō ſolū carnales ſunt: verꝫ ēt in
ſilitudinē beſtiaꝝ ꝛ gētiū que igno-
rant deū abſqꝫ viſcerib° miſico:die
gaudent in humani ſanguinis effu-
ſionē: ita vt illoꝝ imanitas gētiū q̄qꝫ
ferocitateꝫ excedat. Igiṫ pharaonis
regno prio regnū iudeoꝝ aſſimilatū
eſt. Regnū pharaōis cuius filiā ſalo 3ⁱ regū.
mō accepit in vxorē / regnū ꝯſtātino 3.c.
politanū qꝺ creatū ē a ꝯſtātino augu
ſto cuius filius ꝯſtātius arrianus di- i croni-
micans ꝯtra verā fidē ꝛ ſanctā nice- cis vt ſ̄
nā ſynodū alteꝝ ſe ſeſac in ecclie ca
tholice ꝑſecutionē exhibuit. Sili mō
ꝛ valēs iꝑator ꝛ aliȷ multi q nō pote-
rant

rant ſubeſſe ſpūi eo ꝙ carnaľr ſapie-
3ⁱ regū. bant. Et notādū ꝙ quēadmodū rex
11. 12. egypti ſeſac fouit ꝛ manu tenuit hie
roboā fugiētē a facie ſalomonis qui
facturus erat diuiſionē inter domuꝫ
iude ꝛ domū iſrael. Ita iꝑatores cō-
ſtātinopolitani fouerūt ep̄os cōſtāti
nopolitanos a facie pōtificū romāo-
rū: donec facerēt ꝑpetuū ſciſma iter
grecos ꝛ latinos. Sane vltimum re-
Uide i gnū egyptioꝝ qꝺ aſcribiṫ nechaoni
cronica aſſimilatū eſt regno gentis frācoruꝫ
Archi- que viriliter pugnauit contra no-
ep̄i flo- uos aſſyrios hoc ē ſaracenos cui ſuc
rētini ꝛ ceſſit ad extremū iꝑeriū alamānoruꝫ
i hyſto- qꝺ regnū a regno francoꝝ deriuatū
ria triꝑ agnoſcitur. Cū vtiqꝫ Corradus qui
tita. ꝛ i imꝑauit poſt henricū ſucceſſorē ter-
Euſeb. tiȷ othonis natione francus fore no-
ceſariē- ſcaṫ. Ita miro mō cōmixtio q̄dam fa
ſe ꝺ tp̄e cta eſt inter regnū ꝛ regnum vt vix
diſcerni queat iter ꝑcedētis finē ꝛ ini
4ⁱ re.23 tium ſubſequētis. Ueruꝫ qꝛ nechao
et 2ⁱ pa- rex egypti ꝛ ioſiā .36ᵐ a iacob expu-
rali. 35. gnauit. ꝛ ioachā .37ᵐ priuauit regno
ſbſtituens fratrē eius pro eo. Liquet
ꝙ oēs reges ꝛ iperatores qui regna
uerūt in populo latino vſqꝫ ad trige-
ſimā ſeptimam gn̄ationem regibus
egypti aſſimilati ſunt. Ceteri qui ſe-
cuti ſunt eos regibus babylonis.
Que cum ita ſe habeant ꝛ ꝯſtet mo-
dis oibus ꝙ regnū babylonis ꝑceſ-
ſit regnū egyptioꝝ: regnum ṽo egy
ptioꝝ regnū hieruſalē. qd eſt ꝙ econ
uerſo poſt regnū dauid ꝛ filioꝝ eius
preualuit rex egypti cōtra hieruſalē.
ꝛ ad vltimū rex babylonis: niſi ꝙ ſi
cut per filiū dei actū eſt vt ꝺ tenebris
fidelis popul's veniret ad lucē: ita ap
propinquāte filio ꝑditionis de luce
pro peccatis ſuis captiueṫ ad tene-
bras: vt ſm illud ꝓpheticuꝫ. Egreſ-
Mich. ſus de ciuitate abiȷt in regionē ꝛ ex-
4. inde ducaṫ vſqꝫ ad babylonē. Quo
circa cōſiderari oportet diligentius

non eſſe in hiȷs tribus populis intel
ligēda ꝓprietas populoꝝ: ſed vnius
vt ita dicam populi varietates ſm ꝙ
ait: aut gratia Jeſu chriſti diſcernit i
ter bonos ꝛ malos: aut diuerſitas de
lictoꝝ inter malos ꝛ bonos. Et hoc
quidē a ꝑncipio vſqꝫ in finē. Ueꝝ qꝛ
verum eſſe cōuenit qꝺ veritas dicit.
abūdabit iniqtas refrigeſcet chari- mat.24
tas mľtoꝝ. ꝛ illꝺ apli. In nouiſſimis 2ⁱ ad Ti
diebus iſtabūt tēpora ꝑiculoſa quis mo.3.
nō videat tm̄ differre inter tēpora ec
cleſie prima media ꝛ vltima ideſt in-
ter hoies primi tēporis mediȷ ꝛ ex-
tremi: q̄ꝫtum inter regnū hieruſalem
egypti ꝛ babylonis. Qꝺ ſi vel pri-
ma tēpora dedere aliquos malos ex
trema bonos: nonne ꝛ hieruſalem
fuere aliq mali ꝛ in babylone boni?
Sed qꝺ generale eſt tenere ꝯuenit ꝛ
hic ꝛ vbiqꝫ in regula myſterioꝝ. Ut
igiṫ ſm hanc regulā loq̄r qꝺ loquor.
Sicut populus iſrael qui aliq̄ꝫdo re-
gnare ceꝑat in hieruſalē traditus eſt
proceſſu tp̄is i manu regis egypti ꝛ
ad vltimū regis babylōis. Ita chri-
ſtianus populus qui tp̄e ſylueſtri pa
pe frui ceperat q̄ꝫfeliciter eccleſiaſti
ca libertate: appropinquāte iā mūdi
fine cū incremēto vitioꝝ ꝓ tuēda li-
bertate ipſa de qua ſe dolet ꝑpeti de
trimētū multa diſcrimina paſſus eſt.
¶ Qꝺ ergo aſcēdit pharao de terra 4ⁱ re.23
ſua vt pugnaret ꝯtra aſſyrios dn̄o ſe
mittente cōtra eos: ad gentē franco
ruꝫ ꝛ alioꝝ qui moraṇṫ circa eos re-
ferēdū eſt. qui moti ais aduerſus ſa-
racenos qui ex lōgo iam tp̄e trāſito in Cro/
mari iuaſerant ſiciliā ꝛ alias inſulas nica Ar
maris quiqꝫ maritimas ciuitates ca chiep̄i
labrie ꝛ appulie / ꝛ etiā cāpaniaꝫ cre- florenti
bris iſultibus ipugnabāt cepūt egre ni et tri
di ꝺ terra ſua: ꝛ tanq̄ꝫ ꝑparaturi ſibi partita
iter appuliā expugnare. Sicut auteꝫ et Euſ.
rex Joſias lꝫ alias bonus eſſet ꝛ iu- de tp̄e.
ſtus non credidit nechaoni ꝙ a dn̄o 2ⁱ pa.35

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

mitteret: ⁊ ob hoc dimicans ꝯtra eũ
cõtritus eſt ip̃e ⁊ exercitus eius. Jta
in chꝛo leo papa q̃uis vir eſſet vite venera-
ni. vt s̃. bilis ⁊ laude dignus neſciẽs tñ con
ſilium domini in hac parte/ ⁊ ꝙ con-
tra hoſtes fidei ſič poſtea claruit mit
teret aſcẽdit cum exercitu cõtra eos
a quibus deuict⁹ eſt ipſe ⁊ exercitus
eius. Neq; eniꝫ vulnerib⁹ coꝛdis ſui
potuit eoꝝ quos ad bellũ ꝑduxerat
nõ videẽ ruinã: aut iacula detrahẽtiũ
ſibi: ⁊ ignoꝛata tamẽ iudicia dei non
ſentire: aut nõ ſentire ſe moueri a ta-
li temeritate ne vltra ſil'e aliqd attẽta
re p̃ſumeret. Suſtinuit enim decete-
ro volẽs nolẽs ꝑncipari illas ⁊ patri
monio ſancti petri facẽ qd vellẽt: im
mo qd ꝑmitteret Deus in cuius po-
4ⁱ regũ teſtate ſũt ⁊ oĩa regnoꝝ iura. Deniq;
23. c. ⁊ in ſequẽti gñatione que reſpicit io
in chꝛo achaꝫ q2 ſine ꝯſenſu iꝑiali electus
nica Ar eſt Gregoꝛius 7^mus in romanũ põtifi-
chiep̃i ⁊ cẽ obſeſſus ab iꝑatoꝛe idẽ papa ſb
triptita latuſq; ide a duce noꝛmãdoꝝ duct⁹ ẽ
⁊ Euſe. vſq; Salernũ. Jn cuius locũ idẽ im
ꝺ tp̃e et peratoꝛ ſbſtituit Gilbertũ rauẽnateꝫ
ecclĩaſti epiſcopũ/ vocauitq; eũ Clemẽtẽ. Cõ
ca pleta eſt aũt in hoc facto ſilitudo rei
4ⁱ regũ que accidit regi ioachaꝫ quẽ rex egy
23. c. pti amouit a hierl'm ne regnaret i ea
⁊ ſbſtituit ei Joachim fratrẽ ei⁹ pꝛo
eo. Jn cuius dieb⁹ aſcẽdit Nabucho
donoſoꝛ rex babylonis ꝯtra hierl'm
4ⁱ regũ ⁊ cepit regẽ ioachim ⁊ fact⁹ eſt Joa
24. chim ſeruus eius: qui tñ poſtea rebel
lauit cõtra eũ ⁊ excuſſit ceruicẽ ſuãa
mãdatis ipſius. Jn ſili quoq; gñati-
one venit rex Hẽric⁹ in vꝛbẽ ⁊ cepit
Paſchalẽ papã in ecclĩa ſancti petri
⁊ tãdẽ accepto pꝛiuilegio ab eo lꝫ in
uito ⁊ coacto de iueſtitura ecclĩaꝝ re
ceſſit. Quo recedẽte fregit idẽ papa
pactũ illud ſeruitutis qꝺ firmauerat
pꝛiuilegio: ⁊ facta vt dꝛ excoĩcatione
euacuauit ꝑuilegiũ ip̃m qꝺ coact⁹ cõ
ceſſerat dicẽs nõ debẽ aliquẽ hꝛe vi
goꝛẽ qꝺ potẽs in potẽtia ſua per ter-
roꝛẽ extoꝛſerat. ¶ Defuncto aũt ioa 4ⁱ re. 23
chim regnauit Jeconias filius eius 4ⁱ regũ
pꝛo eo. Hũc amouit rex babylonis a 24.
hierl'm ⁊ duxit in babylonem: Sede vt s̃. 24
chiã v̇o patruũ eius cõſtituit regẽ ꝑ
eo. Fuit aũt iſte ſedechias filius ioſie
homo peſſimus ⁊ iniquus. Ubi ⁊ il-
lud diligẽtius notari ꝯuenit: ꝙ inſtã-
te tp̃e cõfuſionis cõfuſum eſt regnuꝫ
iuda/ vt nõ ſꝫm oꝛdinẽ ⁊ rationẽ ge-
nerationũ regnarẽt ipſi reges: ſed tũ
frater/ tũ nepos/ tũ patru⁹ veluti coi
ter duo ⁊ duo. Sic ⁊ in ecclĩa cõfuſio
quedã facta eſt occaſiõe ꝑncipũ mũ-
di: de quoꝝ viribus ſciſmatici hoĩes
p̃ſumpſere / ita vt aliquãdo tã idecẽ
ter q̃ꝫ illicite duo ⁊ duo: ſb eodẽ tp̃e
viderent coaſcẽdẽ ad papatũ de qui
bus ſtupefacti populi diutius dubita
rẽt: ⁊ ꝯ̃rie partes hominũ ꝯ̃ria ſenti-
rẽt: ⁊ q̃ꝫuis vnũ duoꝝ catholicũ alte
rũ ſciſmaticũ foꝛe cõſtiterit: nõ ideo
tñ ꝙ ſic accidit a ꝯcoꝛdia vacat: q2 ⁊ 4ⁱ regũ
ꝙ ibi viuẽte adhuc ioachaꝫ regnum 23. 24.
obtinuit ioachiꝫ: aut cõuiuẽte iecho-
nia ſeu ioachim regnũ obtinuit ſede
chias: ſic diuina voluntate accidiſſe
credẽdũ eſt: vt tamẽ ꝙ ſic accideret/
vt videlꝫ reges gẽtiũ cõſtituerẽt re-
ges in populo dei peccata populi me
rerent. Jgit quinque iſte gñationes
extreme veluti pꝛo vna magna gña-
tione accipiẽde ſunt: ⁊ nõ tã oꝛdo re
rũ q̃ꝫ ip̃e res in ꝯcoꝛdia manẽt: vt cõ
fuſio earũdẽ rerũ cõfuſionẽ toti⁹ mũ
di doceat aduenifſe. Sũma itaq; cõ-
coꝛdie iſtarũ gñationũ illa eſt qua et
ibi regẽ babylonis pugnaſſe legim⁹
ꝯtra hierl'm: ⁊ hic romanos iꝑato 4ⁱ regũ
res ꝯtra libertatẽ ecclĩe. Et ꝙ ibi ali- 24. 25.
qui regũ iuda obedirẽt ei: ⁊ rurſũ re
nitẽtes ⁊ ſtare in libertate ſua p̃ſtina
regis egypti virib⁹ niſi ſunt. aliquis
itaq; egreſſus eſt ad eũ ducẽdus cuꝫ
ip̃o in babylonẽ. Hic aliqui romano
rum

rũ põtificũ aliquãdo iclinati ſũt ⁊ aſ
ſenſerũt iꝑatoꝛib⁹: aliquando viri
bus aliquoꝝ ꝑncipũ adiuti eiſdẽ vi-
riliter reſtiterũt. Aliqui oĩno decreue
rũt humiliari ſub potẽti manu eoꝝ ⁊
agere pacifice dies ſuos. Quoniã v̇o
⁊ in tenebꝛoſo aere videmus aliqd i
enigmate nõ eſt inutile: ⁊ in ipſa ꝯfu
ſione rex cõfuſe qd cernere nõ infru
ctuoſum: faciẽda eſt adhuc recapitu
latio a ioſia vt aſſignatiſ hincinde ge
nerationib⁹ ad finẽ ſuũ nũerus q ſcri
ptus eſt dirigatur. Cap. 18^m.

IGit Joſias rex qui ſꝫm lineã pa
trũ. 28⁹ eſt a iacob: ſꝫm lineã que
deſcẽdit ꝑ iudices. 36⁹. 17⁹ a da
uid regnauit in hierl'em ⁊ genu
it filios in traſmigratiõe babylonis.
mat. 1. Eteni 13ᵒ anno quo regnare ceperat
ſup iudã exoꝛſus eſt Hieremias pꝛo-
pheta ꝓphetare captiuitatem plebis
c. 5. 6. 7 ſue ⁊ annũtiare ruinã hieruſalẽ hac
ꝑ cã ab eodẽ rege qꝺ reliquũ ẽ tp̃is
in trãſmigratiõe reputat dicẽte euã-
ge. Mattheo: Joſias ãt gẽuit iecho
niã ⁊ fratrẽ eius in trãſmigratiõe ba
bylonis. Pꝛedixit aũt hieremias ca
cap. 50. ptiuitatẽ hierl'em: nec minus excidi
um babylonis ⁊ vtrunq; in paucis
annis cõſũmationẽ accepit. Perſe-
uerauit eni idẽ hieremias vſq; ad ex
cidiũ hieruſalẽ oñdens cõpletum qꝺ
ip̃e p̃dixerat ⁊ nec ſic potuit coꝛ po-
puli ad lamenta cõuerti. Cap. 19^m.

IN ecclĩa v̇o generatione. 36ᵃ ve
nerabilis leo papa romanã re-
xit eccliam ⁊ poſt ipſuꝫ Uictoꝛ/
Jn cro- Stephanus/ Bñdictus/ Nico
nicis et laus/ Alexãder. Pugnauit aũt Joſi
hyſtori. as ꝯtra regẽ egypti ⁊ ſuꝑatus eſt ip̃e
ut s̃. ⁊ exercitus ei⁹ ab eo. Pugnauit leo
4ⁱ regũ papa contra noꝛmãnos ⁊ ſimile in
23. ⁊ 2ⁱ foꝛtuniũ paſſus eſt. Multũ poſt h̃ io
para. 25 ſias cõmẽdat p̃conijs nec minus ve
4ⁱ re. 23 nerabilis leo papa q2 ⁊ ille ꝯtamina-
tũ tẽplũ a ſuis p̃deceſſoꝛibus emen-
dauit. Et iſte romanã ecclĩaꝫ que de
teſtando vt dꝛ ſciſmate nõ lõge ante
fedata fuerat ad ea que honeſta ſunt
refoꝛmauit: ⁊ in ea vſq; in finẽ lauda
biliter vixit. A dieb⁹ ioſie regis hiere Hiere. ꝓ
mias vt diximus ꝓphetare exoꝛſus
eſt: ⁊ a diebus leonis papa cõpleri ce
perũt per ꝯcoꝛdiã v̇ba hieremie nec
deſinũt cõpleri vſq; ad p̃ſens tẽpus
quouſq; reedificentur muri hierl'em
pꝛeeũte tamen iudicio foꝛnicarie ba
bylonis. Cap. 20^m.

IOachã. 37⁹ rõne ſupꝛaſcripta a
Jacob: ioſie pꝛ ſucceſſit i reguũ
⁊ trib⁹ tm̃ mẽſibus regnauit in
hierl'em. Amouit eũ q̇ppe pharao ne 4ⁱ re. 25
chao ⁊ ductus eſt in egyptũ: eiq; ad
huc viuẽte in egypto ſubſtitutus eſt
Joachim. ¶ Jn ecclĩa v̇o gñatione
37ᵃ/ Gregoꝛius papa romanam rexit
eccliam: ⁊ poſt ip̃ꝫ Uictoꝛ ⁊ vꝛban⁹.
Quo vꝫ/ Gregoꝛio papa ducto ſaler in chꝛo
nũ a duce noꝛmãnoꝝ: vſurpauit ca- nica Ar
thedrã põtificalẽ Gilbert⁹ archiep̃s chiep̃i
rauẽne noians ſeip̃ꝫ clemẽtẽ. Ca. 21^m floꝛẽti.

IOachim. 38⁹ in numero p̃latoꝝ
ſil'r ceſſit ioachaꝫ ⁊. 11. annis re 4ⁱ regũ
gnauit in hieruſalẽ. Cõtra hũc 23. 24.
aſcẽdit rex babylonis ⁊ factus
eſt ioachim ſuus eius qui tñ poſtea
rebellauit ⁊ noluit illi eſſe ſubiectus.
¶ Gñatione quoq;. 38ᵃ venit rex hen
ricus in vꝛbẽ: ⁊ cepit papã paſchalẽ in chꝛo
in ecclĩa ſancti petri ⁊ tãdiu illũ ⁊ ali nica ar-
os multos cũ eo tenuit in cuſtodia ꝑ chiep̃i ⁊
iueſtitura ecclĩaꝝ donec extoꝛqueret Euſeb.
ab eo ꝑuilegiũ per qꝺ poſſet euacua- ꝺ tp̃e et
re libertatẽ ecclĩe. verũtñ hoc factuꝫ triptita
nec ip̃e papa nec eccleſia ſuſtinuit pa ⁊ eccli.
tiẽter: q2 qꝺ papa fecerat coactus vi
goꝛẽ ꝯſtãtie nõ hẽbat. Cap. 22^m.

IEchonias. 39⁹ rõne ſupꝛaſcri- 4ⁱ regũ
pta regnauit poſt pꝛeꝫ ſuũ ioa- 24.
chiꝫ in hieruſalẽ tribus mẽſib⁹
⁊ ductus eſt cũ magna ꝑte ꝑpli
i babyloneꝫ. Sedechias v̇o patru-

Universidad de De... Bibliote...

ne eius ſubſtitutus eſt a rege baby/lonis vt regnaret in hieruſalē ꝛ.11. annis regnauit in ea. Facta ergo di/uiſione populi in dieb⁹ iechonie ps vna ducta eſt in babylonem ꝛ pars altera remanſit in hieruſalem. ⁋ In eccleſia quoqꝫ generatione 39ª/fa/ctum eſt magnum ſciſma in eccleſia occaſione octauiani ꝛ pape alexan/dri ꝛ aliꝭ tranſlatis ad partem im/peratoris. aliꝭ ſeruātibus liberta/tem eccleſie. Cap.23m.

i croni/cis vt s̄

Sane gñatiōe qdrageſima fcā ē pax iter impatorē ꝛ papā alexā/drū ꝛ annuit ei pacifice tenere papatū rogans ut eadē pax fir/ma ꝛ icōcuſſa oī tpe pmaneret. Per/ſeuerauit aūt pax eadē religs dieb⁹ ipſi⁹ pape: q̄ cepit iterꝝ iſtringi i dieb⁹ pape lucij maxieqꝫ Urbāi: ita vt i die/bus eius ſupra modum ꝛ ſupra vi/res anguſtiaretur eccleſia. Utrum autem huiuſcemodi occaſione ami/ſerat aliquid eccleſia de libertate ſua apud filios babylonis noue videat ipſa que nouit melius quid patiaṫ. Nobis autem ſupſedendū ē iteri do/nec pleni⁹ illuceſcat vtꝝ meli⁹ fuerit reſiſtē an pati donec ſie⁹ bone ꝛ ſie⁹ male de ſuo fine itelligant: ne forte ꝛ hoc ipm a nr̄is exigaṫ delictis vt nō liceat nobis ipune agē ꝙ meli⁹ eē ſci/mus: ſꝫ tabeſcam⁹ ꝛ erubeſcam⁹ in inigtatibus nr̄is. Plerūqꝫ eni ꝛ hoc accidit ex diſtricto iudicio vt illō qꝺ plati bonū eē ſentiāt nō poſſint agē ſine magno piculo ſbditoꝝ. ꝛ ꝙ ma/lū eē nō dubitant multis pueniat ad ſalutē. Ubi ſi venialis ē culpa tolerā/da ē poti⁹ q̄ꝫ vitāda: ꝛ ſi ſine flagellis nequeāt ptrāſire dicēte aplo gbuſdā quos ſciebat eē iualidos ad pugnā/dū. Reuertimini in idipm ne tentet vos ſathanas pp incōtinētiā veſtrā. Hoc aūt dico nō ſm impiū ſꝫ ſm in/dulgentiam. Cap.24m.

Uis cro/nicā do/mini an/tonini/Archie/piſcopi/florenti/ni ꝛ tri/ptitā ꝛ/Euſebi/um ō tē/pore ꝛ/eccleſia/ſticā hy/ſto.

Hiere. 24.

p⁹ad co/rin.7.

Uſqꝫ ad p̄ntē diē ꝛ locū per expta vt ita dicā littora na/uigantes ſecuro remigio if/fecim⁹. Amō cauti⁹ ē agē/dū: ꝛ ide circūſcripte reliquū itine/ris pagēdū: vtpote qui nō p cognita nauigare icipim⁹: etſi velut e vicino cōſcripta: qꝛ nimiꝝ aliud ē audita re/ferre: aliud viſa q̄uis eque ex deo ſit vtrūqꝫ pōle. Illud aūt lectorē mōeo ꝛ maxie i legēdis hyſtorijs ꝛ notā/dis annoꝝ numeris ſtudioſum: vt ſi forte i diſtictiōe pōtificū ꝛ impatorū aliqd p gñatiōes ſingulas inuenerit corrigēdū qꝺ ex corruptiōe multimo/da chronicaꝝ accidiſſe poſſe n̄ nego. liberꝝ ſit ei pie tn̄ ꝛ veracit emenda/re. ne forte ſicut ego i diuerſis diuer/ſa repperi/ ita accidē potuerit: vt ad ſummā vitatis venire nequeri: pſerti cū n̄ fuerit mihi cā pſonas ꝛ pſonas diſtiguē p metas ānoꝝ: ſꝫ ſub ſingu/larū noib⁹ pſonaꝝ geſta cuiuſqꝫ tpis deſignaṫ. ⁋ Sꝫ de nr̄a tpis hui⁹ an/guſtia quā a dieb⁹ vt iā dixim⁹ leōis pape ꝛ hērici theotonicoꝝ regis tole/rātes portam⁹ illud qꝺ nobis ppriū eſt ſilētio nō expedit pterire: imo nec ſine cordis gemitu ꝛ dolore pferre hieremie icrepatio: q̄ peccata iudeo/rū enumerat i nos q chr̄iani dicimur ꝛ nō ſum⁹ redūdat: qui educti de ter/ra egypti hoc ē de p̄nti ſclō neqꝫ: uel etiā i ptib⁹ nr̄is aplis de ſynagoga iu/deoꝝ/adducti ſum⁹ ad terrā carmeli terrā vt vere di/lacte ꝛ melle manā/tē/ꝛ idurauim⁹ ceruices nr̄as vt ne/qui⁹ opemur q̄ꝫ gētes q̄ ſunt i circui/tu nr̄o/ita vt nulla iter nos ꝛ paga/nos/imo magna ſit diā. vbi.n. lis? vbi fraus? niſi iter filios iuda? niſi i/ter clīcos dn̄i? vbi zelus? vbi ambi/tio? niſi iter clericos dn̄i? Ergo neceſ/ſe fuit/vt iudiciū icipet de domo dn̄i ꝛ ignis egredereṫ a ſanctuario ei⁹ ad cōburēdū illud/vt videāt/ꝛ recogi/tēt/

Hieṙ.2. ꝛ pluri/b⁹ aliis

Ezec.9.

tēt/ꝛ itelligāt ceteri/qꝺ fut ux/ſit ſup ſe/ſi de⁹ peccātib⁹ filijs nō idulget/ꝛ eos q vtrūqꝫ vbū ei⁹ audiūt/nō exau/dit. Uerūtn̄/o vos clīci/vias pus de/flete ruinas/ꝛ miſeriā mētis vie le/uatis in rama vocib⁹ deplorate. Nō vm ē cōponere elegos/nec dictare lamēta/tn̄ vt ſciatis p̄ntialr pmerē q̄ vobis hieremias de q̄ ꝛ logmur/an̄ tot ſecula pparauit. Cap.25m.

threno/rū.1.c.

Quo modo ingt ſedet ſola ciuitas plena pplo? facta eſt q̄ſi vidua/dn̄a gētiū/ priceps puītiaꝝ facta eſt ſb tributo. Nō hierl̄em illa treſtris q̄ fuiuit quōdā regibus terre ipa parit cū filijs/dn̄a gētiū fo/re legis ꝛ pnceps puīciaꝝ. Sꝫ ecclīa petri/imo chr̄i/q̄ i dieb⁹ cōſtātini au/guſti pſtituta fuit dn̄a toti⁹ mūdi. Sꝫ heu q̄ aliqn̄ erat plena/mō vacua ē. qꝛ ꝛ ſi plena vi eē pplo ēt nūc/non tn̄ ſuo pplo/ſꝫ alieno. nō filijs ſuis/q ſunt ciues celeſtis hierl̄em/ſed filijs babylonis. An/qꝛ oēs dn̄r chr̄iani? Quid.n. pdeſt nomē vbi n̄ ē effect⁹? Sꝫ ꝛ illō qꝺ ſequiṫ: fcā eſt q̄ſi vidua dn̄a gētium/nō vacat a ſui itellectu. Nō.n.ait fcā eſt vidua/ſꝫ q̄ſi vidua. Qꝛ ꝛ ſi ſint ſingl̄is locis pſtituti epi aut pauci ſunt tn̄ aut fere nulli/q ſe p/bātes eē paſtores morſib⁹ opponāt lupoꝝ. Querit vnuſqſqꝫ qꝺ ſuū ē/nō qꝺ ieſu chr̄i paſcūt iuxta illō ezechie/lis ſemetipos nō oues. Et ſicut ſcri/ptū ē in iſaia pph̄eta. pncipes eius i/obedientes ſocij furū. Oēs regrunt munera ſequūtur retributōes: pupil/lo nō iudicāt ꝛ cā vidue nō ingrediṫ ad eos. veꝛ ergo facta ē quaſi vidua domina gentiū. vere princeps puin/tiarum facta eſt ſub tributo. vt auri/ ꝛ non delicti. Inde eſt ꝙ non inue/nitur qui conſoletur eam ex omni/bus caris eius. inde eſt ꝙ ꝛ amici eius ſpreuerunt eam: ꝛ facti ſunt ei

ibidem

ad phil. 2.c.

Ezech. 34.c.

Iſa.1.

thre.1.

inimici. qꝛ dignū profecto eſt/vt pa/tiatur iniuriam qui facit iniuriā cre/tori. Nam ꝛ illud exigentibus cul/pis iam ex parte non modica com/pletum cernimus/qꝺ ſequitur ibi. vie ſyon lugent/eo ꝙ non ſit qui ve/niat ad ſollēnitatem. Et illud/pctm̄ peccauit hierl̄m propterea inſtabilis facta eſt. Omnes qui glorificabant eam ſpreuerunt illam/qꝛ viderunt ignominiam eius. verum hoc totū/ ſicut ꝛ cetera que ibi ſcripta ſunt/ imputandum eſt inertie ſacerdotum qui conſolātur eam dicentes. pax/ pax/cum non ſit pax. de quibus di/citur prophete tui viderunt tibi falſa ꝛ ſtulta/nec aperiebāt ignominiam tuam/vt te ad pniam prouocarent. viderūt autem tibi aſſumptiones fal/ſas/ꝛ abiectiones: de quibus ſane ſacerdotibus in ſequētibus dicitur. quo modo obſcuratum eſt aurū mu/tatus eſt color optim⁹: diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omniū platearū? Etenim ordo ille qui pro claritate ſapientie dici poterat aurū modo obſcuratum eſt/ꝛ rurſum ve/lut in nigrum plumbum. Et hij qui quaſi lapides precioſi/contineri cō/ſueuerunt in clauſtro cordis/modo percurrentes vias latas diſpſi ſūt in capite oium plateaꝝ/diſponētes ex/teriora negocia/dirimentes cās ꝛ li/tes iudicioꝝ non bonoꝝ: vbi ꝛ mox ſbdit: filij ſyon iclyti ꝛ amicti auro p⁹ q̄ mō reputati ſunt in vaſa teſtea/vt opus manuū figli: filij ſane ſyon/ipi ſunt ſacerdotes eccleſie: de gb⁹ eidē eccleſie di: pro ptib⁹ tuis nati ſunt ti/bi filij/pſtitues eos pncipes ſup oēm terrā: q̄ꝫ vo fuerint iclyti in pn⁹ ꝛ idu/ti auro primo/dono vꝫ ſpūs ſācti/qs ignoret? Nūc āt ipſius eccleſie exigē/tibus culpis/hij qui ſucceſſerūt i ipo ordine ſacerdotali/nihil pene hn̄tes de imitatiōe celeſtis hois/freni ſunt

ibidem

hiere.6

thre.2.

thre.4.

ibidem

ps.44

Universidad de Deusto Biblioteca

oino ⁊ terrena ſectanť/nõ igredien-
tes per deũ ad altare/ſed per hoies:
nõ ituita diuini lucri/ſꝫ obtẽtu mune
ris tẽpoꝛalis:neqꝫ eni q̃runt paſcere
gregẽ ſed ſeipſos:nec lactare paruu
eſe.34. los ſꝫ dñari in plebe. Cap.26m.

V Ide/⁊ in typo hereticoꝛũ
qui libẽter docẽt ſequaces
ſuos lamias itroducit in te
ſtamẽtum ꝯtra eos:ſic eniꝫ
thre. 4 ꝓtinus adiũctũ eſt.Sed ⁊ lamie nu-
dauerũt mãmas/lactauerũt catulos
ſuos:filia ppl'i mei crudelis ſicut ſtru
ctio in deſerto:adheſit lingua lacten
tis ad palatuꝫ i ſiti. Paruuli petie-
rũt panẽ/⁊ nõ erat qui frãgeret eis.
Lamie nudant mãmaſ ⁊ lactãt catu
los ſuos:q2 ſiue ſchole hẽticoꝝ/ſiue
ſynagoge iudeoꝝ docẽt erroꝛẽ ſuũ fi
lios ſuos/⁊eos ad magiſteriũ ꝑfidie
ſue/q2 ituitu pietatis ꝓmouere feſti
nant:filia ṽo populi mei crudelis/q2
ſtructio i deſ'to/q2 ſicut ille nõ curat
ď oꝛib'ſuis/ita iſta ꝑ nihilo ducit do
cere viã dñi filios ſpũales:q2 nõ eſt
ſollicita de ꝑfectu ſubditoꝝ/ſed ma-
giſ de lucro tẽpoꝛali.Sed ⁊ q̃ſi ligua
lactẽtis adheret palato in ſiti/dũ me
ditatio ꝑfic ere cupiẽtis/dũ nõ ẽ qui
2ªad co ei ꝓpinet lac doctrine ſpũalis/adhe-
rin.3. ret lr̃e que occidit:putãs ſic̃ legit i li-
bꝛis ſic eẽ ſimplr̃ itelligẽdũ.Sed ⁊ il
li paruuli qui euulſi ſũt a lacte petũt
panes ⁊ nõ eſt qui frãgat eis:q2 non
nulli itelligẽtes/ꝙ expoſitione egeãt
libꝛi canonici/q̃runt qui eiſ exponãt
verba/⁊ nõ inueniunt q2 vnuſq̃ſqꝫ q̃
rit que ſua ſunt ⁊ nõ que ieſu chꝛiſti.
ad phi. Que vꝫ negligẽtia/ne cui parua vi-
2.c. deať/q̃ꝫtũ malũ inde ſequať cũ ſb̃di
thꝛe.42 tur.Qui veſcebãť voluptuoſe iterie
runt in vijs:qui nutriebanť i croceis
amplexati ſunt ſtercoꝛa.Qui ſunt ãt
qui veſcebanť voluptuoſe/niſi mini-
ſtri altaris/qui cũ ſũma delectatione
cõſueuerũt accipe coꝛpus ⁊ verbum
chꝛiſti?Quare ãt mõ ꝑierunt i vijs?
niſi/q2 ſequentes deſideria carnis/
pereũt/nõ via iuſta?Sed ⁊ hij q nu-
triebanť in croceis amplexati ſt̃ ſter-
coꝛa/q2/qui ſoliti erãt vti cibis ſpũa
lib9/nũc/nõ ad ſuſtentationẽ nãe/ſꝫ
ad libidinẽ/magis gule q̃runt deliti
as epulaſq3 carnales.Et hec q̃dẽ de
miſeria clericoꝝ. Cap.27m.

Q Uib9/ne foꝛte aliq mona-
choꝝ/q̃ſi vl'ipſi iuſti ſint i
ſultare ꝑſumant/audiant
quid de eis in ſequẽtibus
dr̃. Cãdidioꝛes erant thꝛe. 4
naçarei ei9 niue:nitidioꝛes lacte/ru
bicundioꝛes eboꝛe antiquo/ſaphiro
pulchꝛioꝛes:denigrata eſt ſuper car-
bones facies eoꝝ ⁊ nõ ſunt cogniti
in plateis/adheſit cutis eoꝝ oſſib9/
aruit ⁊ facta eſt q̃ſi lignũ.Naçarei di
cebanť in veteri teſtamẽto hij/q ha- Nũe. 6
bebãt votũ abſtinẽdi a vino/⁊ ſigni
ficant eos/qui abſtinent a volupta-
te carnis:hij ergo qui eẽ cõſueuerãt
cãdidioꝛes niue ꝓpter caſtitatẽ/niti
dioꝛes lacte ꝓpť lachꝛymaꝝ effuſio-
nẽ/rubicũdioꝛes eboꝛe antiquo ꝑꝑ
longã macerationẽ ⁊ afflictionẽ car
nis. Pulchꝛioꝛes ſaphiro:ꝓpter ſe-
renã ai contẽplationẽ ⁊ celeſtiũ me-
ditationẽ/mõ d̃nigrata eſt facies eo
rum ſuꝑ carbones:q2 plena ſunt coꝛ
da eoꝝ/acidia/⁊ cogitationibus ma
lis/vñ ⁊ nõ ſunt cogniti in plateis.
Quia non eſt d̃ña iter eos ⁊ hoieſ ſe
culares.Sed ⁊ cutiſ eoꝝ adheſit oſ-
ſibus/pꝛo fame/⁊ facta eſt q̃ſi lignũ:
q2 pꝛo eo/ꝙ ſeipſos non reficiunt le
ctiõibuſ diuinis/nihil ſe oñdunt hꝛe
de vita mõaſtica ꝑterq̃ꝫ hitũ exterio-
rẽ:⁊ in modũ ligni aridi deſiccantur
ab humoꝛe ſpũali:nõ referũt fructũ.
Pꝛo hijs ergo/⁊ ſil'ib9 d̃lictis/obte thꝛe2.
xit caligine in furoꝛe ſuo domin9 fili
am ſyon:ꝓiecit de celo in terrã iclytã
iſrael/⁊ nõ eſt recoꝛdatus ſcabelli pe
dum

dum ſuoꝝ in die furoꝛis ſui.Et recte
filia iſrael/⁊ non eſt recoꝛdatus ſca-
belli pedũ ſuoꝝ in die furoꝛis ſui:re-
cte enim filia ſyon vocať eccleſia:ad
differẽtiã ſynagoge que fuit mr̃ ſyõ.
Nimiꝝ/q2 in illa fuerunt pr̃es:i iſta/
ps. 44 pꝛo pr̃ib9 filij nati ſunt. Et q2 ſanct9
ꝓphetie ſpũs/non tã ꝑterita q̃ꝫ futu
ra reſpicit/vt ſe de noua ſyon loqui
mõſtraret/nequaq̃ꝫ eã mr̃eꝫ ſyon vo
care voluit/ſed potius filiam nuncu
pauit. Cap.28m.

Gif iechonias ⁊ ſedechias cuꝫ
4ᵗ regũ i vniuerſo populo iuda/exceptis
24. 25. dũtaxat aliqb9 de pauꝑib9terre
migrauerunt in babylonẽ ⁊ fuerunt
Hie.29. in captiuitate.70.annis:de q̃bus tñ
⁊ da.9. annis opiniones diuerſe ſunt/aſſer-
tiones ambigue/ꝓpter multa que ac
ciderũt tꝑe trãſmigrationis.Que:q̃
oꝛdine geſta ſunt/aut q̃bus annis a
tꝑe trãſmigrationis cõfuſis oib9/nõ
apparet. Maxime : q2 Daniel dicit
intellexiſſe in li°numeꝝ annoꝝ/de q̃
fact9 eſt ſmo ad hieremiã ꝓphetam
vt cõplerenť deſolationes hieruſalẽ
70.annis/anno vꝫ ꝑ̊ darij regis filij
aſſueri de ſemie medoꝝ q iꝑauit ſuꝑ
regnũ chaldeoꝝ.Zacharias ãt ꝓphe
ta audiuit angelũ ſcd̃o ãno darij ꝑſe/
quẽ cõſtat regnaſſe poſt pꝛimũ annũ
huius darij.40.anno cõ querẽteꝫ do
mino/ac dicẽtẽ/dñe de9 exercituum/
vſq3quo non miſereberis hieruſaleꝫ
⁊ vꝛbium iuda q̃bus iratus es? Iſte
Zach.1. 70mo9ãnus eſt:veꝝ hoc i ſuo loco diſ-
cutiẽdum ſuetur de hijs aũt que ge-
ſta ſunt tꝑe captiuitatis/quo oꝛdine
aut q̃ tꝑe geſta ſint/nihil certum/niſi
ꝙ vicina fuiſſe vniuerſa/⁊ pene ꝯtẽ-
poꝛanea ex aliqb9 ṽbis eoꝝ geſtoꝝ ꝓ
bari p̃t. Etſi diuerſi de h̃ diuerſa ſen
tiãt/vel potius non ſentiant ſed opi-
nenť.Certe/qui a tꝑe tranſmigratio
nis annos diuerſoꝝ pꝛincipũ/nõ ex-
auctoꝛitate diuine pagine/ſed ex tra
ditione veteꝝ notauerunt/vltimam
oium hyſtoꝛiaꝝ ponũt heſter:qđ q̃li
ter veꝝ ſit/nõ apparet.Quia in eadẽ Heſter
hyſtoꝛia ſcriptũ ẽ/Mardocheũ fuiſ 2.caꝑ.
ſe ex eo numero captiuoꝝ/qui egreſ
ſi fuerũt de hieruſalẽ cũ iechonia re-
ge iuda.Sed tñ hoc ipſum veꝝ ẽ cuꝫ
nõ cõtineať in coꝛpoꝛe libꝛi/ſed inuẽ Uide ꝓ
tuꝫ ſit/vt ait hieronymus/in editiõe logũ be
vulgata. Si ergo hoc ita ẽ/magis vr̃ ati Hie
geſtũ foꝛe id qđ cõtineť in eadẽ hy- ro. in li
ſtoꝛia infra.70.annos:ſicut ⁊ hyſto- bꝛũ he-
ria.Sꝫ qm̃ alienũ eſt ab opinione nõ ſter
gñali/hoc magis q̃ꝫ illđ iter apocry-
pha cõputeť. Ut vꝫ hyſtoꝛia iꝑa poſt
excidiũ babylonis ꝑacta eſſe tradať
circa vꝫ tẽpoꝛa alexãdri:maxime/q2
aman ſuſpectus factus eſt regi/q̃ſi re
gnuꝫ ipſius trãſferre conareť ad gre
cos.Erat aũt Aman natione mace-
do ſicut alexãder.Sed ⁊ rex babylo 4ᵗ regũ
nis euilmeradach/qui eduxit de car vlti°.c.
cere iechoniã/vtrum eo tꝑe regna-
uerit/quo eiectus eſt Nabuchodono
ſoꝛ de regno/pꝛo eo ꝙ ſcriptuꝫ eſt in
eodẽ loco/donec cognoſcant viuen-
tes qm̃ dñatur excelſus in regno ho
minum/⁊ cuicũq3 voluerit dabit illđ Dan.5.
⁊ humillimũ hoieꝫ cõſtituet ſuꝑ eũ/
an poſt moꝛtẽ ipſius ⁊ vtrũ filius ei9
fuerit an nõ/q2 ꝓbari nõ p̃ot aucto-
ritate/q̃cq̃d inde dr̃ iter dubia manet
Sꝫ ⁊ oia q̃ ſcripta ſũt i li°eſdre ita vi
denť eſſe cõfuſa/vt neſciať q̃d ante ⁊
q̃ mõ geſtũ ſit/q̃n tũc alia poſt alia eo
oꝛdine quo ſcripta ſunt accidiſſe cre
dunť. Non eniꝫ dicit ſcriptura quot
annis regnauerit nabuchodonoſoꝛ
rex/aut quot annis vixerit poſt exci
dium hieruſalẽ:quot annis vixerat
in babylone:aut quo oꝛdine ſiue tꝑe
quo Baldaſar aut darius ſiue cyruſ
⁊ alij q̃s ſcriptura cõmemoꝛat. Sed
neq3 cuius tꝑe iſtoꝝ reguꝫ qui regna
uerũt in babylone ꝑacta ſit hyſtoꝛia
iudith aut heſter:aut ſi ille fuit Arta

Universidad de Deusto Biblioteca

xerſes/ſiue aſſuerus:binomius eniꝫ
fuit/cuius vxoꝛ heſter qui fuit ⁊ mi-
ſit Eſdrá ſcribam in hieruſalem/aut
Eſdre. fuerit ipſe qui miſit Neemiaꝫ/ita vt
7. nee- cófuſis oíbus tpe cófuſionis/cóſun
mie.2. danť pariter itellectus ⁊ neſciať pꝛo
certo qđ qñ aut quo tpe geſtú ſit.Sꝫ
⁊ illud abſurdiſſimú vꝛ/qꝺ tradunt
quidá hyſtoꝛiographi ſine ꝓbatione
diuine auctoꝛitatis regnaſſe vꝫ octo
reges a dario medo ſiue cyro vſqꝫ ad
alexádrum cú cóſtet anno tertio cyri
factú eſt reſpóſuꝫ diuinú per angelú
ad Danielez/ꝙ adhuc tres reges re
gnaturi eſſent in ꝑſide/⁊ qrtus dota
Dan.11 retur opibus multis.Et ex inde pꝛo
uocatus rex grecoꝝ ideſt Alexander
pugnaret contra eú ⁊ ſuper illú qꝺ ⁊
factú eſt.Igiť vt ſepe dixi/in tpe có-
fuſionis oía non imerito ſunt confu
ſa.Quia vbi lux abſcondiť pꝛo pec-
catis/tenebꝛe ignoꝛantie condéſan-
tur/ita vt neſciat homo peccatoꝛ vbi
ſit/⁊ qua die vel hoꝛa accidat illud
Iſa. 13. qꝺ dicit iſaias . Ecce dies dñi venit
crudelis ⁊ idignatione plenus ire fu
roꝛiſqꝫ ad ponédam terrá in ſolitudi
ne/peccatoꝛes eiꝰ cóterédos de ea.
pꝛie ad Et apoſtolus/cú dixerint pax ⁊ ſecu
theſ.5. ritas ſubauditur filij babylonis/túc
repentinus irruet iteritus tanqꝫ ivte
ro habétis/⁊ non effugient. Si eniꝫ
per exéplaria veteꝝ itelligamus no-
ua/neceſſe eſt vt ibi ex parte aliq̃ de-
ficiat itellectus in nouo vbi defeciſ-
ſe cóſtat in veteri:nó vt ignoꝛeť vici-
nitas tpis:ſed vt dies pariter igno-
retur ⁊ annus.Nó eniꝫ moꝛtui ſunt
iechonias ⁊ ſedechias ſicut ceteri re
ges iuda quádo ceſſauerút a regno.
4^{i} regú Sed ducti in babyloné vbi ꝑegerút
24.25. dies ſuos.Qua i re péſandú eſt.40^{a}
generatio partim ꝑacta eſt in liber/
tate hieruſalem/partim in ſeruitute
babylonis/⁊ vtrú infra ipſam vel in
fine ipſiꝰ ꝑcuſſa fuerit babylon igno
ratur/eo ꝙ neſciatur vtruꝫ anni vite
iechonie vel ſedechie ꝑuenerint vſqꝫ
ad excidiú babylonis nec ne:niſi ß
tm̃:ꝙ pꝛo certo ſcimꝰ/qꝛ ſi foꝛte vſqꝫ
ad illud non ꝑuenerunt ipſi reges a
deo tamé vicinú fuit tempus excidij
vt multi ꝑuenirent vſqꝫ ad illud ⁊ re Eſdre
uerterentur ad ciuitates ſuas. ṗ^{i}.2.c.

Cap. 29^{m}.

IGitť generatio q̃drageſimapꝛi-
ma q̃ ſimilis eſt diei in qua paſ-
ſus eſt chꝛiſtꝰ nó habet regem
pꝛopꝛiú aut ducé populus iſra- Luc. 22
el/qꝛ iá aduenerat tépus impioꝛum
⁊ poteſtas tenebꝛaꝝ:aſcribiť tamen
ſalathieli filio iechonie/qui nec pꝛi- mat.ṗ.
us nec poſterius legitur fuiſſe in hie ṗ^{i} eſd.3.
ruſalé.Siqdé iechonias deſcédit de 4^{i} reg.
hieruſalé in babyloné ⁊ Zoꝛobabel 24.25.
de babylone aſcendit in hieruſalem Eſd.ṗ^{i}
terrá in qua regnauerat auus eius: 3.5.6.
Salathiel auté qui fuit medius iter
vtrúqꝫ/in babylone crediť foꝛe natꝰ matt.ṗ.
puto ꝙ ⁊ in ipſa defunctus.Itaqꝫ ſa
lathiel filius iechonie pꝛo vna gene
ratione accipiatur/vt curſus inchoa
te concoꝛdie conſúmationem acci-
piat.

Cap.30^{m}.

SAlathiel itaqꝫ filius iechonie
ea qua ſupꝛa ſcripſimus ratio-
ne quadrageſimuſpꝛimus a ia
cob natus eſt:vt ait euágeliſta
poſt tráſmigratóez babylonis.Utꝝ matt.ṗ.
aút poſtqꝫ iechonias eductus eſt de 4^{i} reg.
carcere/an antea ignoꝛať.iſra vtrámqꝫ vlti.c.
autem generationé neſcimus quan-
do ſuboꝛta eſt tribulatio que cótineť
iu hyſtoꝛia iudith.Et ſiue ante ipaꝫ
ſiue poſt ipſam neſcio deus ſcit . Fa-
ctum eſt iudiciú de populo babylo-
nis qꝺ tanto tépoꝛe ꝑſcribere ⁊ pꝛe-
núntiare ſtuduerunt ꝓphete tanqꝫ ſr
ipſa eſſet pena vel cá vniuerſoꝝ ſcele Iſa. 13.
rum filioꝝ iſrael.In eccleſia vo inci 14.21.
pit generatio q̃drageſimapꝛima an- Hie.50.
no dñi.1201.icarnationis dominice. 51.

Si

Si ergo hyſtoꝛia iudith pꝛius acta é
qꝫ Sedechias Rex iude vel iecho-
nias moꝛaretur in babylone pꝛofe-
cto tribulatio gñationis iſtius/que
inchoata é ſub rege turchoꝛum eam
reſpicit per cócoꝛdiam que facta eſt
ſub Nabuchodonoſoꝛ rege aſſyrioꝝ
Judith ⁊ cótinetur in hyſtoꝛia iudith. Si át
4.⁊ifra quod magis creditur / poſt iſtoꝛum
obitum acta eſt/qcquid mali contin
git per hunc regé initium qdem fuit
eoꝛum maloꝝ.Sed tamé expectádú
eſt cum igenti timoꝛe/donec cóplea-
tur illud apoſtolicú.Tamen vt qui te
ſcꝺe ad net nunc teneat donec de medio fi-
theſ.2. at

Cap. 31^{m}.

ZOꝛobabel filius Salathi-
el ea qua ſupꝛa ſcripſimus
matt.1. ratióe quadrageſimuſſecú-
dus a iacob oꝛtus qdem fuit in ba-
bylone/ſed tamen volente deo pꝛin
ṗ^{i} Eſd. ceps eſt in populo cóſtitutus ⁊ cum
3.5.⁊3^{ii} multis qui ſecuti ſunt eum aſcendit
Eſdr.5. in Hieruſalem ⁊ reedificauit téplum
Aggei quod erat deſtructú domino deo ſuo
ſcꝺo. ita vt diceret de eo pꝛopheta.Ma-
Zach.4 nus Zoꝛobabel fundauerunt domuꝫ
iſtam:⁊ manus eius perficient eam:
⁊ ſcietis/quia dñs exercituum miſe-
rit me ad vos . In iſtam generatio-
nem que quadrageſimaſecunda a
Jacob eſt ſicut ⁊ pꝛecedétem/nó pu
to ſupputádam eſſe ſub numero an-
noꝛum alioꝝ.41.qꝛ ſcriptum eſt/niſi
bꝛeuiaſſet dominus dies illos / non
mat.24 fieret ſalua omnis caro.Sꝫ alie atqꝫ
alie rationes id omnino vell e viden
tur/ſed melius hic articulus tempo-
ris relinqtur ei qui hec ⁊ multa alia
in ſua poſuit poteſtate/nó enim ꝑti-
net ad cócoꝛdiam querere numeruꝫ
annoꝛum in nouo/vbi non habetur
in veteri/⁊ vltra quadrageſimápꝛi-
mam generationé aliqd per certum
numerum incautius diffinire . Nec
mirum.Solent enim ⁊ naute cóſpe-
cto cominus poꝛtu/nauis armamen
ta ꝺponere/⁊ alijs auxilijs initi có-
petétibus. Finis ſollennis myſterij
⁊ numero datus eſt dicente Dauid
in libꝛo pſalmoꝛum/ Quadraginta
annis ꝓximus fui gñatióí huic/⁊ di
xi ſemꝑ hij errát coꝛde.Et ſi ſenarie
ꝑfectionis exigat numerus vt veluti
in ſex hebdomadis laboꝛ eccleſie có
ſumeť.In eccleſia icipiet generatio
42^{a}/anno vel hoꝛa qua deus melius
nouit.In qua vꝫ gñatione/ꝑacta pꝛi
us tribulatione gñali/⁊ purgato di-
ligenter tritico ab vniuerſis ʒiʒanijs
aſcendet q̃ſi nouuſ dux de babylone
vniuerſalis ſcꝫ pótifex noue hieruſa
lé hoc eſt ſancte mr̃is eccleſie.In cu- Apo.7.
ius typo ſcriptú eſt i apocalypſi:vidi
angelum aſcédenté ab oꝛtu ſolis/ha
bété ſignú dei viui/⁊ cú eo relíqe ex-
cuſſoꝝ.Aſcédet aút nó greſſu peduꝫ
aut imutatióe locoꝝ/ſed qꝛ dabiť ei
plena libertas ad inouádam chꝛiſtia
ná religioné/⁊ ad ꝑdicádú verbú/i-
cipiéte iá regnare dño exercituú ſuꝑ
oém terrá : veꝝ qꝛ tribulatio heſter/
in diebus ʒoꝛobabel crediť cóſúma-
ta : ſeqť hic valida ét illa tribulatio/
que erit in diebus illius ſeptimi re-
gis qui ſcriptus eſt in li^{o} apocal. ⁊ de
quo dꝛ i daniele ſupꝛa qꝫ credi poteſt Dan. 7
vniuerſa vaſtabit. Et ſciendú ꝙ tṗs
6^{m} dux erit ſed tñ bꝛeuiatú a dño ꝓ-
pter electos:ita vt iſte due gñatióes
pꝛo vna duplici gñatione ſint accipi
ende.Igiť qꝫtú dať intelligi/tribula
tio iudith aſcribéda eſt gñationi q̃-
drageſimepꝛie/tribulatio heſter 42e/
quaꝝ tñ ſimiles cóplende ſunt in ꝓ-
ximo ſub vna duplici gñatione/hoc
eſt 41e/vt 42ª ſit in ſabbatú donec ſe
quať tṗs gaudioꝛú in quo regnabit
dñs exercituú ſuꝑ oém terraꝫ.Non
enim regnabunt vltra ſuꝑ ꝑplm dñi
reges ſuꝑbi/⁊ idoloꝝ abomiatione
polluti/ſicut tunc ⁊ núc ⁊ vſqꝫ ſcꝫ ad

ad eph. 5.cap. preſentez dié. Eſt eni ⁊ auaritia/ido
loꝛum ſeruitus/ſed ⁊ is qui redemit
nos i ſanguine ſuo/regnabit ſup eũ
cótritis pariter auro ⁊ argéto ere fer
ro ⁊ teſta deletiq; oibus regnis a q-
bus paſſa eſt pſecutionem ois ecclia
iuſtoꝛum a Joáne baptiſta pcurſoꝛe
domini/vſq; ad aduétum helie. Oia
quippe hec ⁊ hys ſimilia/ad regnũ
Apoca. 17.cap. pertinent babylonis ⁊ beſtie/ que
poꝛtat eá in quarũ deſolatione vni-
uerſa peribũt. Erit ergo tps illud qd
ſupererit vſq; in finem abſq; huma-
na extimatione annoꝝ ſicut in ſab-
batum ſicut ſupꝛa ſcripſim⁹ reputa/
tũ abſq; ſcádalo abſq; ſollicitudie ⁊
terroꝛe/qꝛ deus bñdicet ei:⁊ ſancti-
ficabit illud:eo q in ipſo ceſſabit ab
Gen.2. oi ope ſuo qd patrarat. Cap. 32[m].

P Oſt tribulationé q facta é ſb
p[i] mac. pluriб⁹ cap. antiocho i pplo iudeoꝝ ieſus
chꝛs fili⁹ dei venit i mũdũ q
poſtq; ꝯſũmauit opus qd acce
pit a pꝛe ſolués ptoplaſtoꝝ ðbitũ in
carne moꝛtali/tádé reſurrexit a moꝛ
i euág. tuis cum teſtibus reſurrectióis. Et
inter alia magnalia que fecit aſcen-
dens in celum ⁊ ſedens a dextris
dei pꝛomiſſum ſpiritum ſanctum in
Actu.2. ⁊ infra. filios adoptióis effudit. Silr in fine
mũdi poſt pſecutioné quá factur⁹ é
Eze. 38 39.⁊ apoc.20. Gog cũ iam vniuerſa erũt cópleta ⁊
peracta pꝛim⁹ reſurrectioné moꝛtuo
rũ ſedebit dñs ieſus i ſede maieſta-
tis ſue ad ſegregádos electos ſuos
mat.25. a multitudie repꝛoboꝝ:q̃tenus reple
ti ſpũ ſancto vadát ipſi pariter ad vi
tam eterná: Impij aũt i ignem eter-
num. Cap.33[m].

F Inis eſſet libꝛi/ſermo iſte vl-
timus ⁊ finalis/in quo facta
eſt mentio de nouiſſimo/niſi
qꝛ de tpe iſto pſenti/qd finem
eſſe diximus ſecũdi ſtat⁹/⁊ initiũ ter
tij minus ſatis diximus q̃ locus ex-
poſcit/ne ſi in oꝛdine ſuo dicerentur
oia que dicẽda erant ipetus ſermo-
nis tẽdentis ad ſuũ finé magnũ ob-
ſtaculũ pateret. Nunc ergo repeten
dus eſt idé locus/vt ſtatuto ibi exoꝛ
dio tertij ſtat⁹/de tio q̃q; curſu ꝯcoꝛ
die aliqd/vel inuendo exhibere poſ-
ſimus:quatinus platis tam lucide/
duob⁹ teſtimonijs/addat tertiũ. Ut ps.62.
pꝛopalata ex oibus veritate/obſtrua
tur os loquentiũ iniqua qd ſepe dixi
mus in opuſculis nris/cogimur di-
cere ⁊ in hoc loco. Ne fruſtra tamé.
Eadé enim inqt apls vobis ſcribere ad phi. 3.cap.
mihi qdé nõ pigrũ/vobis át neceſſa
riũ. Igitur vt iam ſcripta reſcribam.
¶ Pꝛimus ſtatus ſeculi initiatus eſt Uide s. li°2° tra. p.ca.4.
ab Adam/fructificauit ab aabrã/cõ-
ſũmauit in chꝛiſto. ¶ Scds initiatus
ab ozia:fructificauit a Zacharia pꝛe
Joánis baptiſte acceptur⁹ conſũma
tionez in tpibus iſtis. ¶ Tertius ſu-
mens initiũ a beato bñdicto. Cepit
pꝛoferre fructum 22[a] gñatione ab eo-
dé ſctó viro:cõſũmandus ⁊ ipe in cõ
ſũmatione ſeculi. Et pꝛimus qdé:in
quo claruit oꝛdo cóiugatoꝝ ppꝛieta Uide s. li°2° tra. p.ca.4.
te myſterij aſcribit pꝛi. Scds:in quo
claruit oꝛdo clericoꝝ in tribu iuda a
ſcribit filio. Terti⁹ in quo claruit oꝛ-
do monachoꝝ/aſcribit ſpiritui ſácto
Sic eni voluit/ſic ſtatuit/⁊ ſic oñdit
is qui fecit oia in ſapiẽtia ſua: vt in ps. 103
omnibus oꝛdiate creatis creatoꝛem
agnoſceret creatura. Et ſciret quia/ In ſymbolo niceo. 15. d.c. canones. ⁊.25.d. 3.⁊ath. i Symbolo i p d.11.
vnus é deus pꝛ/q a nullo é:vn⁹ dei fi
lius q a ſolo pꝛe:vn⁹ ſpũs veritatis/
qui a patre ſimul pcedit ⁊ filio. Uer
qꝛ/nõ a ſolo filio/ſed a pꝛe ⁊ filio di-
gnũ fuit vt oꝛdo monaſtic⁹/q ppꝛie
tate/vt iá dixi myſterij ptinet ad ſpi-
ritũ. ſ. duos ſtat⁹ ſcli/quos ſupꝛa ſcri
pſimus occuparet. Scdm. ſ. q ptinet
pꝛopꝛie ad filiũ. ⁊ tertiũ q ad ſpiritũ
ſ. ptinere dignoſcit. Sicut eni Lia ⁊
Rachel/ſub eodé iũcte ſunt i matri-
monio Jacob. Et tñ pceſſit tps par- Gen.29
turitionis

parturitionis Liae: secutum est autem circa finem Rachelis: ita et
si Ordo Monasticus simul cum Clericali sub secundo statu saeculi cla-
ruisse videatur; propterea tamen secundus status proprie adscribi-
tur filio: tertius Spiritui Sancto. Quia in secundo statu fructificavit
Ordo Clericorum, et inchoatus à Christo, et Sanctis Apostolis per actio-
nem praedicationis, contemplativa interim perfectione usque scilicet ad
haec tempora nostra in sterilitate manente. Nimirum quia ut ad sex-
tam aetatem labor; ita ad septimam pertinet contemplatio: quorum alte-
rum quidem usque modo praecessit, alterum et iam incepit, et perfecti-
us in perfectis manebit. Ut autem omisso tempore sterilitatis Rachelis,
de secundo eius tempore eloquamur, sicut in sexta aetate Mundi cla-
ruit Ordo Clericorum, ita in aetate septima oportet clarere Ordinem
Monachorum. Quia vero, ut iam dixi, Spiritus Sanctus Spiritus est
Patris, et Filij, et ipse nihilominus verus Deus; primo consideranda
est Concordia in operibus eius secundum eam rationem, quâ noscitur
idem Spiritus procedere ab utroque iuxtà quod ostensum est in se-
Lib 2.° tract 1. cap 8 et tract 2 cap 6 cundo libro per figuras, ubi opera operibus respondere noscuntur.
Deinde secundum quod opera eius, quae facturus erat in tertio statu
similia sunt operibus pertinentibus ad Patrem, et operibus pertinen-
tibus ad Filium; non quod absit, ut saepè dixi, divisione potestatis; sed
proprietate Mysterij: et quia de primo modo sufficienter egimus in
secundo libro; agendum est amodo de secundo. Cap. 34.

Sicut Ordo Coniugatorum initiatur ab Adam fructificavit ab Abraham
vel potius ab Iacob secundum id, quod pertinet ad claritatem carnis
consummatus est in Christo usque; quia usque ad Christum non licebat
ministrare altari nisi qui essent ex semine Levi, et Aaron. Nec reputa-
bant in semine Abrahae nisi qui essent de filijs Israel secundum car-
nem. Et Ordo Clericorum initiatus ab Osia fructificavit à Christo, et consu-
mabitur, ut putamus, circa finem Generationis 42ae ab incarnatione
Domini. Consummabitur, dico, secundum id, quod pertinet ad verbum
Domini dicentis Petro, sequere me circa finem Generationis 42ae ab in-
carnatione Dominica. ita Ordo Monasticus accipiens, ut iam dixi,
initium secundum regulam Monasticam, qua Latini utuntur, à B. Be-
nedicto, tempus fructificandi Generatione 20 ab eodem Sancto Viro:

Universidad de Deusto Biblioteca

cujus consummatio in consummationem saeculi est. Illud autem non oportet tradere oblivioni, quod dictum est in secundo libro Cap. 4. et 5. de Concordia quadragenarii, et quinquagenarii numeri, qualiter scilicet quadragenarius pertineat ad laborem, quinquagenarius ad quietem. Qualiter totum primus idem quadragenarius pertineat ad Ordinem Conjugatorum, qui creatus est ad imaginem Patris: et ad Ordinem Clericorum, qui institutus est ad imaginem Filii: secundus ad Ordinem Monachorum, qui electus est ad imaginem Spiritus Sancti. Equidem in singulis duorum statuum claruit miro modo à principio similitudo Trinitatis: haud dubium, quod et in tertio Trina ipsa similitudo consummanda; sed tamen proprietas paternae similitudinis in primo statu; proprietas filialis in secundo; proprietas spiritualis in tertio. In primo siquidem statu post gesta Abrahae, Isac, et Jacob, et 12 Patriarcharum, secuta sunt gesta Moysi, et Aaron, et eorum, qui egressi de Aegypto defecerunt in deserto; deinde eorum, qui cum Joseph filio Nun ingressi sunt terram promissionis.

Cap. 35.

In secundo agitur primum de Zacharia, Joanne Bapt.ta et Homine Xpto JESU, et 12 Apostolis, et eorum, qui cum eis acceperunt donum Spiritus Sancti. Deinde agitur de Paulo, et Barnaba, et eorum, qui relicta Synagoga, intraverunt ad Populum Gentilem, qui erat tunc locus horroris, et vastae solitudinis: ubi coiverunt quod Corpus omnes Apostoli praeter Joannem, et multi cum eis, complentes ea, quae deerant Passionum Xpti. Deinde agitur de ipso Xpto, et eorum, quibus data est pax in Asia sub eodem Apostolo, qui fuit quasi alter Joseph, et alter Josue, cognitor secretorum Dei, et dividens septem Ecclesiis, ac si septem Tribubus haereditatem. In tertio simile aliquid futurum est in Ordine Monachorum, qui videlicet Ordo in multis speciebus divisus est, quia multae sunt divisiones Gratiarum. Pertinet enim proprietate Mysterii, sicut saepè diximus, ad Spiritum Sanctum, cujus plena sunt dona Gratiarum, sicut per Apostolum dicitur: divisiones Gratiarum sunt; idem autem Spiritus. Et in alio loco de Xpto: Captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Et sciendum, quod cum loquimur de Spiritu S.to duo nobis praecipuè consideranda occurrunt: unum cum loquimur simpliciter de ipso, aliud cum loquimur de donis ejus; quod

pertinet ad simplicitatem ipsius, designatum in Tribu Levi, quae juncta est Juda, et Benjami. Quod vero pertinet ad dona ejusdem designatum est in decem tribubus, in quibus inventi sunt justi Elias, et Eliseus, et Filii Prophetarum; et in novo testamento simile aliquid reperitur. Quod ergo in veteri testamento claruerunt sub Eliseo filii Prophetarum, qui erant segregati à populo Judaeorum, et in fine Pharisei, qui interpretantur divisi. Vel quod in novo testamento claruerunt Monachi sub B. Benedicto Abbate, et nuper ante nos aliqui, qui essent Zelatores traditionum Paternarum suarum, totum ad divisiones pertinet Gratiarum. Effudit enim dona ipsa Pater; effudit et Filius, de quo scriptum est, ascendit in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Secundum enim ea, quae operatus est Pater in veteri testamento, operatus est et Filius in novo, licet neuter sine altero; sed ambo utrumque simul.

Cap. 36.

Est autem Spiritus Sanctus Spiritus utriusque, et ideo quo operatur utrique, qui vero, et ipse in se ipso Deus est Deus, sicut Pater, et Filius oportet et ipsum quoque operari aliquid ad imaginem, et similitudinem suam secundum ea, quae operatus est Pater, et quae operatus est Filius: excepto quod propterea quae multipliciter scripta sunt de Spiritu S.to multiplicia sunt opera, quae ascribuntur eidem. Nam propter id, quod dictum est de similitudine donorum ejus, etiam secundum quod ipse procedit à Patre non defuit, pergens cum figura Filii figura ipsius. Etenim à diebus Elisei Prophetae, et Oziae Regis Juda, qui regnavit in diebus Isaiae, ita initiatio secundi status ab ipsa, ut ita dicam, sui origine ad utramque se habuit, ut quod in semine Abrahae apparet commune, in propriis nominibus appareret discretum: Denique et ad Virginem cooperari Filio missus est idem Spiritus, et super eumdem Spiritus in specie columbae descendit in Jordane, et docturus eos omnem veritatem super Sanctos Apostolos missus est. Verum hoc totum ut ostenderetur idem Spiritus cooperari Filio in secundo statu tanquam

Universidad de Deusto Biblioteca

sis, qui cum Filio procedit â Patre secundum eas, quæ operatus est in tertio ad hoc, ut ostendatur, quod procedat â Filio. Igitur pro ut ego arbitror in anno, vel in tempore, quo venturi sunt, sicut tenet Ecclesia, Enoch, et Elias, eligendi sunt duodecim viri similes Patriarcharum, et Apostolorum ad prædicandum Judæis: et erunt præclarissima Monasteria similia duodecim Tribuum, et duodecim Ecclesiarum. Quamdiu pro eo, quod quinque Tribus primæ acceperunt hæreditatem, et quinque principales Ecclesiæ pertinentes ad Petrum præcesserunt alias septem, quas ædificavit Joannes; nescio, si quinque principales Abbatiæ ordinis Cisterciensis, quæ sunt Matres aliarum, et tam in his temporibus nostris claræ habitæ sunt in Ecclesia Dei, ut ad hoc magnum Mysterium pertinere queat, licet ea, quæ præcedere oportet, nec tunc præcedere videmus: nisi forte dicat aliquis faciendam esse aliquam commutationem in Spiritu S.to ut sint prima novissima, et novissima prima.

mat. 19 nouiſſima ⁊ nouiſſima prima ma-
mar. 10 xime propter iudeos qui fuerunt ali
⁊ luc. 13 quando primi ⁊ ecce erunt nouiſſi-
ioã. 20. mi in fide chriſti ſm̄ ꝙ ⁊ petrus qui
fuit vltimus primus intrauit in mo-
numentum. Si ergo dicat aliquis
illo modo eſſe futurum / ego non in-
ficior / maxime quia quando intra-
Nu. 2. uerunt 12m principes in terram pro
miſſionis / omnes tribus filiorum iſra
el diſtincte incedebant per deſer-
tum cum familijs ſuis habentes ſin
gule ſingulos principes de fratri-
bus ſuis. Maneat ſi placet interim
hec opinio donec illuceſcat dies ⁊
oriatur lucifer in cordibus noſtris:
nec dum enim apparuere ſupraſcri-
pti viri Enoch vȝ ⁊ helias / nec dum
ad predicandum iudeis predicato-
res oſtenſi ſunt: niſi forte dicat ali-
quis de Enoch ⁊ helia non eſſe fa-
ciendam queſtionem: quia iam appa
ruerunt in diebus ſuis / etſi nõ fuerit
eis datum procreare filios ſpiritua-
gen. 21. les vſqȝ ad nouiſſimos dies / ſicuti
30. nec ſare que prima copulata eſt viro
nec racheli que p̄ma occurrit iacob.
Nimirum qr ⁊ ſi ſpiritus p̄ceſſit car
vide in nem prius enim creati ſunt angeli
2°. d. 2. q̄ȝ genus humanum / nec tamẽ apud
2ᵉ ad co homines prius qđ ſpirituale eſt / ſed
rin. 15. quod animale: deinde qđ ſpirituale.
Deinde ſi exigẽda eſt concordia vi-
rorum. 12. ſicut in exordio primi ſta-
tus ⁊ in exordio ſcđi memorari de-
bemus eorum que diſponimus in li°
ſcđo vt diximus quedam eſſe ſcripta
ſub primo ⁊ ſcđo ſtatu. myſterialiter
tamen: quedam autem exigunt con-
cordiam: vnde factum eſt / vt nõnul-
la ſcripta inueniamus ſub priori te-
ſtamento / quorum ſimilia ſm̄ cõcor-
diam deſinunt in 2° ⁊ 3°: nõnulla in 2°
gen. 49 quorum ſimilia non inueniunt in 3°
nũeri. 1. ¶ In primo eniȝ ſtatu electi ſunt 12m
li° ioſue patriarche in veritate. 12m v̇o egreſ-

ſi ſunt de egypto i typo. 12. apoſtolo
rum / ſicut ⁊. 12. qui intrauerũt in ter
ram promiſſionis in typo eoruȝ qui
venturi ſunt in 3° ſtatu. In 2° electi
ſunt 12m apoſtoli in veritate quorum mat. 10
typum tenuerunt. 12. principes qui
egreſſi ſunt de egypto: duodecim v̇o
quibus impoſuit manus paulus ⁊
acceperunt ſpiritum ſanctum non act. 19.
niſi in typo eorum qui futuri ſunt.

Cap. 37m.

Porro in 3° ſtatu non erant eli
gendi 12m: 12m ⁊ 12m: hoc ẽ ter
12m ſicut in p̄°: nec bis. 12. ſicut
in 2°: ſed tm̃ 12im ſm̄ concor-
die veritatem quorũ typum geſſerũt
illi 12m viri qui intrauerunt terrá pro
miſſionis: ⁊ illi 12m quibus impoſuit ioſue. 2.
manus paulus: tãdiu enim oſtendũ-
tur figure quãdiu veritas figuraruȝ
conſummata non eſt: vbi autẽ inci-
pit conſummari qđ prenuntiauerũt
figure oportet ex toto euacuari figu
ras: vt ſciat illud qđ ſcriptum eſt: ſer- ad ro. 9
monẽ breuiatum faciet dominus ſu-
per terram: hoc ſi ita eſt / non abſur-
dũ videtur mihi completam eſſe ſm̄
concordiam ſimilitudinẽ quinqȝ tri-
buum ⁊ quinqȝ eccleſiarum in ordi-
ne ciſtercienſi. Quippe cum in no-
ſtris temporibus compleri oportet
per myſterij ſimilitudinem tranſituȝ ioſue. 3.
iordanis ⁊ tranſitũ iudaiſmi ad gra 4.
tiam completa hac 40ᵃ generationẽ
quatenus vt populus qui egreſſus ẽ
de egypto tranſito iordanis flumine
intrauit terram illaȝ fertilem que po
ſtea vocata eſt terra iuda. Et vt po-
pulus fidelis qui egreſſus eſt de ſy-
nagoga tranſiens per doctrinam ⁊
verbum chr̄i qđ eſt aqua munda ab-
luens peccata mundi receptus eſt in
ſinu matris eccleſie que fundata eſt
ratione / ita nunc quoqȝ amatores
chr̄i tranſeant per doctrinã ſpiritua-
lem recipiẽdi quãdoqȝ ⁊ ipſi in ſinu

Universidad de Deusto Biblioteca

ſpiritualis eccleſie. Quod tale eſt ac
Gñ.21. ſi diceret: ſicut iſaac collocatus eſt in
25.30. ſinu ſare/ ⁊ iacob in ſinu rebecce/ ita
opʒ in ſinu rachelis collocari ioſeph:
hec idcirco dico ne cui videat diſſi-
mile in ordine rex ſuccedétiũ ſibi ſʒ
veritaté cócordie/ qñqdem cóſtat ꝙ
nec 12^m viri illi qui itrauerunt terram
promiſſionis ꝑceſſerunt diuiſionem
nũe.34 quinqʒ tribuũ que rex aliqua ſui pte
iam poſſederant hereditaté. Ná illi
qui p impoſitioné manus pauli acce
perunt ſpm̃. ſ. fundationé qnqʒ eccle
ſiaꝝ: iá eni iactata erant fundaméta
fidei in illis ciuitatib⁹ vel puitijs in
quib⁹ ꝓceſſu tpis/ qnqʒ ſupraſcripte
eccleſie/ pͣiarchali ſunt ꝓdite digni-
tate. Sane 7^m trib⁹ ⁊ 7^m ecclie poſtre
me viſe ſunt accepiſſe hẽditaté. Qua
ex re nó eſt abſurdũ idipſum itellige
re de qnqʒ monaſterijs ſupraſcriptis
⁊ de viris ad pdicádum iudeis circa
finé laborioſe vite ⁊ initiũ ſeptime fe
ſtinãde hijs in quoꝝ dieb⁹ ſeq opʒ id
qd deſignatum eſt in 7^m tribub⁹ ⁊ 7^m
eccleſijs que fuerũt in aſia. Quibus
etiá futuris monaſterijs/ opʒ eſſe pla
tos ſimiles ioſue qui fuit de tribu io-
ſeph ⁊ Joánis euágeliſte in qruʒ die
bus dedit dñs pacé in pplis ſuis in ſi
Ad he- gnũ illius pacis de qua dicit apls: re
bre. 4. linquet ſabbatiſm⁹ populo dei. Erit
át hoc in tertio ſtatu qui futurus eſt
imo pſens i ſeptima etate ſeculi que
ſequet ſextá. Scd̃m qd in hoc ope ſe
pe nos dixiſſe meminimus. Et inde
ne forte hoꝝ 7^m habeant aliqͣ pre-
rogatiuá inter 12^m. Sicut quódaʒ. 5.
apli. Petrus. ſ. ⁊ Andreas/ Jacob⁹
⁊ Joánes ⁊ alius iacobus qui dict⁹
eſt frater dñi inter 12^m apoſtolos ꝑpt
myſteriũ illud qd oñſuʒ eſt/ qñ ſepté
Joã.21 diſcipulis piſcantibus ſimul maniſe
ſtauit ſe ieſus ad mar tyberiadis. Et
Apoc. ꝑpter illos 7^m angelos eccleſiaꝝ qui
2.3.c. ſcripti ſunt in li⁹ apocal. vex hec me-

lius nouit is qui fecit oia i ſapia ſua. ps.103.
De quinqʒ autem Ciſterciéſibus ce In li⁹
nobijs/ cuius claritas ⁊ pſto eſt ⁊ ꝓ dialo-
ceſſit. Jn qbus ſtatus ipſe terti⁹ icho goꝝ bti
atus eé vꝫ lʒ ꝑceſſerit initiatio ipius/ Greg.
a beato bñdicto: ⁊ ſm alteraʒ rónem 4^a re. 2.
ab heliſeo ꝓpheta de quo aliqd dicé
locus eſt/ nó ꝙ aliqd hoꝝ temere af-
firmare velimus: cũ ea que recétia ⁊
noua ſunt quoruʒ ignorantie nebu-
la plerũqʒ ne videri queant ob va-
rios euétus rex ⁊ multiplicitaté pal
leſcant. Sed vt ſciat futurus lector
iſta que pſentia ſunt nobis/ cũ hijs q̃
viſurus eſt ipſe prouida diſcretione
cóferre: ⁊ ex collatióe vtrorũqʒ pcipe
qd tenédũ ſit/ qd cauendũ. Cap. 38^m.

GEneratio 23ª agebat a ſan-
cto bñdicto: ipſe eſt eniʒ ter
minus tertie partis addito
tm̃ monade ſeptuagenarij
numeri qui pertinet ad ſpirituʒ ſcm̃.
Quádo vir qdam bonus ⁊ timens
deum/ egreſſus eſt a cenobio moli-
méſi cuius erat abbas cũ hijs qui in
ſpirati ſecuti ſunt eũ: ⁊ puenit in ſoli
tudineʒ ciſtertij. Et edificato mona- Uid ar
ſterio ciſterciéſis ordinis fundamé- chiepm̃
ta iactauit: máſit auté ſterilis ⁊ infe- floré. in
cunda eadé/ quaſi per annos. 14. Et cronica
tunc demũ abbati ipſius domus qui ſup par
erat tertius a primo dati ſunt filij de- te ſcda.
ſiderij ſui bñdicéte domino eideʒ do
nui. ad itroitũ ſancti viri Bernardi i croni-
⁊ fratrũ eius/ ⁊ alioꝝ qui relicto ſecu ca vt ſ.
lo intrauerunt cum eo/ adeo vt in ea
tunc tépoꝛis videret ꝓpheticum il-
lud eſſe completum. Letare ſterilis
que non paris: decanta laudem ⁊ ad ga-
hymnũ que non pariebas: qm̃ mul- la. 4.
ti filij deſerte magis q̃ eius que hʒ
vixꝫ: vt eniʒ oñderet domin⁹/ vir ille
qualis ⁊ q̃tus eſſet futurus ⁊ mira- Bern.
biliter natus eſt matri ſm carnem/ ⁊
mirabilius pſcripte domus fact⁹ eſt
filius ſpũalis/ vt q̃ſi alter leui/ ⁊ alter
Moyſes

Moyſes eſſe/ ⁊ ꝗ ortu/ ⁊ in doctrine
Geñ.30 gratia videret. Ná ſicut lia vxor ia-
cob/ ſex filios ⁊ filiá genuiſſe narrat:
ita mr̃ beati Bernardi ſex filios ⁊ fi
liá deo non ſeculo parturiuit. Siqdé
oés effecti móachi boná deo militiá
militarét. Et ad extremũ ſoroꝛ eoꝝ/
quá aliqñ ſicut diná filiá Jacob coꝛ
Geñ.29 rupat amoꝛ mũdi. Jbi i filijs lie ter-
tius leui: hic in filijs pie mr̃is tertius
nũeri.1 bernardus. Leui ꝯſtitutus eſt a dño
magiſteriũ ⁊ nihilomin⁹ bernardo
vex hoc de oꝛdine matris ſue ⁊ fra-
trũ ſuoꝝ. Ut át de minoꝛibus venia
mus ad maioꝛa. Cũ bñdiceret deus
oipotés ciſterciéſi cenobio/ ⁊ i eo ſpi
rituales filij multiplicari cepiſſent/
ita vt diuerſos per abbatias putares
nũe.1.5 filios iſrael in tribubus ⁊ familijs di
ſtributos/ ſuſcitatis in eis plátis qui
eſſent q̃ſi principes tribuũ ⁊ familia
rum. factus qdem bernardus ciſter-
cienſis monach⁹ quaſi vnus ex eis.
Sed tñ gr̃e ꝓrogatiua q̃ſi dux oium
⁊ magiſter/ eo ꝙ eſſet doctus a ſpũ ⁊
manus dñi eſſet cũ eo: factus eſt etiá
quaſi alter moyſes qui nó tam filios
ſuos/ q̃ fratres ⁊ filios fratrũ ſuorũ
educeret ð egypto eo ꝙ magnificaſ-
i Exo. ſet eum dñs corá pharaone ⁊ ſeruis
eius videntibus ſigna ⁊ ꝓdigia que
faciebat. Ná ⁊ egyptũ ꝑcutiebat pla
ga magna quotienſcũqʒ ei dabat oc
caſio vt ſcriberet cótra filios hui⁹ mũ
di reſiſtétibus ei hẽticis operibus ⁊
verbis iniqs. Nec defuit illi ſoci⁹ q̃li
ter alter aaron qui fuit ſũmus ſacer-
dos Eugenius papa roman⁹. Cui al
ter quoqʒ leuiticus tradit⁹ eſt ab ipo
liber de conſideratione qué eius noi
dedicauit. Sed ⁊ ſicut Moyſes edu
xit patres de egypto ⁊ perierunt in
deſerto: ita ⁊ btũs Bernar. imenſaʒ
multitudiné pegrinoꝝ ſegregans ab
illis qui ſeculariter viuũt monuit ire
cótra hoſtes fidei: ſed nihilominus

perierunt in via. adeo/ vt ſicut ppls
ille accepit lapides contra Moyſen Exo.17
⁊ aaron: ac ſi cótra viros mendaces
⁊ calide eos eduxerit ð egypto. Jta
⁊ iſti vba blaſphemie aduerſus ſan-
ctum virꝫ ⁊ Eugeniũ papá: ſed i hoc
articulo ipſe reſpódeat pro ſeipſo. Si
cut enim ſcribit de hoc iudicio in li-
bro de cóſideratione. Eccleſie filij ⁊
qui chꝛiſtiano céſent noie/ proſtrati
ſunt in deſerto aut interfecti gladio/
aut fame cóſumpti. Effuſa eſt cótem
ptio ſuper ꝓncipes/ ⁊ dñs errare fe- ps.106
cit eos in inio/ ⁊ nó in via: cótritio ⁊
infelicitas i vijs eoꝝ: pauoꝛ ⁊ meroꝛ ps.13.
⁊ cófuſio in penetralibus regũ ipſo-
rum. Quá cófuſi pedes annũtiátiuʒ
pacem annũtiátiũ bona: dixim⁹ pax
⁊ nó eſt pax: ꝓmiſimus bona: ⁊ ecce
turbatio: quaſi vo temeritate i opere
iſto aut leuitate vſi ſumus. Cucurri-
mus plane in eo nó quaſi in icertuʒ.
Sed te iubente imo permittéte deo.
Quare ergo ieiunauimus ⁊ nó aſpe Jſa.58.
xiſti? humiliauimus aias noſtras ⁊ ne Jſa.5.
ſciuit. Ná in hijs oibus non eſt auer
ſus furoꝛ eius. Sʒ adhuc manus ei⁹
extenta. Qm̃ patienter iteriʒ adhuc
audiuit voces ſacrilegas ⁊ egyptios
blaſphemátes/ qꝛ callide eduxit eos
vt occideret in deſerto. Et qdeʒ iudi
cia dñi vera/ ⁊ qs neſciat? An iudiciũ
hui⁹ abyſſus táta? vt videat mihi nó
immerito bonum qui nó fuerit ſcádali
ʒatũ in eo. Et quo mó tñ humana te
meritas audet reprehédere/ qd com
prehédere minime valet? Recorde-
mur ſupnoꝝ iudicioꝝ q̃ a ſeculo ſunt ps.118.
ſi forte ſit cóſolatio. Ná qdá ita dixit
memoꝛ fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo do
mine ⁊ cóſolatus ſum. Né dico igno
tam nemini/ ⁊ nunc nemini notam:
népe ſic ſe habent moꝛtaliũ coꝛda ꝙ
ſcimus cũ neceſſe non eſt/ ⁊ neceſſita
té neſcimus: Moyſes eductor⁹ po- Deu. 6
pulum de terra Egypti melioré illis

Universidad de Deusto Biblioteca

eſt pollicitus terram. Nam qñ ipſuz
alius ſequeret̃ populus ſolã ſapiens
terrã eduxit/eductos tñ in terrã quã
pꝛomiſerat nõ itroduxit: nec eſt ꝙ du
cis temeritati iputari queat/triſtis ⁊
inopinati euẽtus: omnia faciebat do
mino iperante dño coopãte ⁊ opus
cõfirmãte ſequẽtibus ſignis: ſed po-
Deu.13 pulus ille dure ceruicis iniquus fuit
ſemp cõtentioſe agens cõtra dñm ⁊
Moyſen ſeruũ eius: bene illi icredu
li ⁊ rebelles: hij aũt qd? Ipſos inter-
roga/quid me dicere opus eſt: quod
fatent̃ ipſi/dico enim vnũ. Quid po
terant pficere/qui ſemp reuerteban
tur cuz ambularent? Añ ⁊ iſti per to
tã viam/nõ redierunt coꝛde in egy-
ptũ? Qđ ſi illi ceciderunt ⁊ pierũt p-
pter iniqtatem ſuam/miramur iſtos
eadẽ facientes/eadẽ paſſos? Sz nũ-
quid illoꝛum caſus aduerſus pmiſſa
dei? ergo nec iſtoꝝ. Neqz enim aliqñ
pꝛomiſſiones dei iuſtitie dei pꝛeiudi
cant. Et hec qdem de ſancto Ber-
nardo. Cap.39m.

Josue. 13.14. DE abbatijs autẽ que crea-
te ſunt pꝛime/illđ eſt iſerẽ-
duz: ꝙ ſicut qnqz maioꝛes
tribus tanqz pꝛioꝛes ceteris/⁊ mul-
taꝝ matres familiaꝝ/pꝛime accepe-
runt hereditatẽ. Ita qnqz pꝛime do-
mus ciſtercienſis oꝛdinis/in oibus
alijs pꝛimatũ tenent: ⁊ quaſi qdã pa
triarchatus aliaꝝ omniũ facte ſunt.
Sed ⁊ ſicut patriarche illius populi
gaudebant in ppagatione familiarũ
ita ⁊ iſti: nec min⁹ i poſſeſſione oui-
um ⁊ armẽtoꝛum. ¶ Que tamẽ oia:
q̃ non tam ptinent ad ſublimitatez
ad gal. 4. libere q̃ȝ ad abiectionẽ ancille in eo-
dem diu ſtatu ſicut ſunt manere non
poſſunt. Neceſſe qppe ẽ/vt ſuccedat
ſimilitudo vera apoſtolice vite in q̃
non acgrebatur poſſeſſio terrene he-
reditatis/ſed vendebat potius ſicut
ſcriptũ eſt. Quotquot eniz poſſeſſio
nes domoꝝ ⁊ agroꝛum erant vẽden Actu.4
tes/afferebant pꝛecia eoꝝ que vẽde-
bãt ante pedes apoſtoloꝝ: diuideba
tur autem ſingulis pꝛout cuiqz opus
erat. Et in qua nõ gaudebat aliquis
in filijs ſed in fratrib⁹/ dicẽte domio mat.23.
patrẽ nolite vobis vocare ſup terrã
vnus eſt eniz pꝛ veſter qui in celis ẽ.
Unde ⁊ romanus põtifex qui eſt ca-
put oium epoꝛum/nõ cõſueuerat vo
care epiſcopos filios/ſed fratres: ni-
mirũ q̃ maioꝛis humilitatis eſt/vel-
le habẽ fratres q̃ȝ filios: coheredes
q̃ȝ heredes. Sicut ⁊ dñs noſter ieſus
chꝛiſtus dignat⁹ eſt apoſtolos voca- matth.
re fratres vt ſit ipſe pꝛimogenitus in 12. 28.
multis fratribus. Nõ enim ita reci-
pit oꝛdo rationis miniſtrare pꝛes fi-
lijs/quo mõ fratres fratrib⁹ ſuis mi-
noꝛibus ſe. Quinimo illud laudatur
omnino: illud abſurdiſſimuz ⁊ quaſi
deteſtandum videtur. Ut ergo oꝛdo
monaſticus illius ſpiritus oſtenda-
tur eſſe pꝛopꝛius qui a patre filioqz
pꝛocedit. Et in pꝛecedẽtibus opoꝛ-
tuit illum habere ſimilitudinem pa-
triarcharum/⁊ in ſuccedẽtibus apo-
ſtoloꝛum / vt vterqz oꝛdini per con-
coꝛdiam reſpondere videat̃. ¶ Ut
enim non mutata eſt conuerſatio
in terra pꝛomiſſionis: ita ⁊ nunc
deniqz inter multa bona que contu-
lit deus per ſpiritum ſanctum pꝛimi
tiue eccleſie fundate Hieroſolymis
per chꝛiſtum dominum/non defuit/
vel ipſa peſtis que confunderet eaz/
ȥelus ſcilicet phariſeice ſuperſtitio-
nis ⁊ emulatio legis dicente de ea
Luca in actibus apoſtoloꝛum. Qui- actu. 15
dam deſcẽdẽtes de iudea docebant
q̃ niſi circũcidamini ſm moꝛez moy
ſi non poteſtis ſalui fieri. Et cuz iret
Paulus hieroſolymã videre fratres
collectos ſenioꝛes in vnum hec iter
cetera dixiſſe narrant̃. Uides frater
quot millia ſunt ex iudeis qui credi-
derunt

derunt ⁊ omnes emulatoꝛes ſunt le
gis. Audierunt aũt de te q̃ diſceſſio
nes doceas a Moyſe eoꝝ qui p gẽ-
tes ſunt iudeoꝛum ⁊ cetera que ibi ſe
quuntur. ¶ Qui vz ȥelatoꝛes legis
illos deſignant religioſos qui ppo-
nunt traditiones maioꝝ gratie dei.
Hac in re caueant ſibi illi qui nõ ha-
bent dulcedinẽ charitatis in ſeipſis.
Extollunt̃ aduerſus alios pꝛo eo ꝙ
a cõſuetudinibus ceteroꝝ quaſi iu-
ſtioꝛes ceteris oñduntur diuiſi eſſe p
pter altitudinẽ coꝛdis ⁊ gloꝛiã ſingu
larem/pꝛopter ȥelum inoꝛdinatum
paternarum traditionum euacuan-
nũe.14 tium a gratia ſicut ⁊ illi. Quia nec
omnes qui acceperunt legem in mõ
te ſynai permiſſi ſunt intrare terram
pꝛomiſſionis pꝛopter duritiam coꝛ-
dis ſui. Nec omnes qui ſeparati fue
runt a ſynagoga iudeoꝛum perſeue-
rauerunt in gratia habentes quidez
ȥelum dei. Sed non ſm ſcientiam.
Unde ⁊ quibuſdam eoꝛum qui cre-
diderant ⁊ pꝛolapſi fuerant ob ȥe-
ad he.5 lum legis per apoſtolum dicitur. Cũ
deberetis eſſe magiſtri pꝛopter tem-
pus/rurſus indigetis vt vos docea-
mini/que ſint elementa exoꝛdij ſmo
nuz dei ⁊ facti eſtis qbus lacte opus
ſit nõ ſolido cibo. Si igitur delectat
illud quod ſuperius diximus/deter-
reat iſtud ne deterius aliquid cõtin-
matt.23 gat. Sicut enim tunc phariſei iacta-
bant ſe coꝛam hominibus de iuſtitia
ſua: Ita nõnulli monachoꝛum arbi-
trantes in religioſo habitu ⁊ nõ poti
us in humilitate/⁊ charitate eſſe p-
fectionem iuſtitie/⁊ eternam ſalutẽ.
Juſtificant ſemetipſos coꝛam homi
nibus non attendẽtes quid dixerit
dominus de duobus hominib⁹ qui
Luc. 18 aſcenderunt in templum vt oꝛarent:
verumtamen fides phariſeoꝛum ve
ra erat / ſaduceoꝛum falſa. Unde ⁊
Paulus phariſeum ſe foꝛte teſtatus
eſt ſicut ⁊ nichodemus ⁊ gamaliel ⁊
alij multi. At nos hucuſqz cucurri- Act. 23.
mus ⁊ puenimus vſqz ad nos. Qđ
autem reliquum eſt vltra nos eſt / ⁊
magis opinioni ſubiacere cenſemus
q̃ȝ intellectui expectantes potius q̃ȝ
exhibentes ⁊ oꝛantes dominum vt
ſit nobiſcum ſicut fuit cum patribus
noſtris/⁊ operet̃ in nobis opus bo-
num quod ſit ad laudem ⁊ gloꝛiam
ex hoc nunc ⁊ vſqz in ſeculum.

Cap. 40m.

ARbitroꝛ tamẽ vt iam dixi
ꝙ in viris illis quos ven-
turos expectat mũdus/ad
dito vt puto alio đ quo nõ
eſt ſermo manifeſtus/conſũmabitur
ſimilitudo ȥacharie/ioãnis baptiſte
⁊ hois chꝛiſti ieſu. In quoꝝ manife-
ſtatiõe/erit quoqz vt credimus mani
feſta ſimiltitudo ⁊ duodecim apoſto Apoca.
loꝛum/maxime autem Joan. euan- 1. ⁊ ifra
geliſte ſeptem eccleſiarum que fue- Joſ.15.
runt in Aſia/ſiue etiam ſeptem tribu ⁊ ſequẽ
um que poſtreme acceperunt here- tibus.
ditatem / ⁊ pꝛedicabitur euangeli-
um regni in vniuerſum oꝛbez: ⁊ per-
ueniet ſpiritualis itellectus vſqz ad
iudeos/⁊ confringet quaſi quidam
tonitruus duritiam coꝛdis eoꝛum/
vt compleatur quod ſcriptum eſt in
Malachia ppheta. Ecce ego vobis Mala.
mittam Heliam pꝛophetam anteq̃ȝ vltio. c.
veniat dies domini magnus ⁊ hoꝛ-
ribilis/vt conuertat coꝛda patrum
ad filios ⁊ coꝛda filioꝛum ad patres
eoꝛum/ne foꝛte veniam ⁊ percutiaz
terram anathemate. Hoc totum cõ-
ſũmandũ eſt in fine ſecundi ſtatus/
⁊ pꝛincipio tertij/tempoꝛe videlicet
aut circa tẽpus in quo calcabunt ci- Apo. 11
uitatẽ ſanctã mẽſibus quadraginta
duob⁹. Regnãte rege illo iniquo: q
ſcriptus eſt in Daniele ppheta. Qui Dan.8.
⁊ ſupꝛa q̃ȝ credi põt/vniuerſa vaſta-
bit. ¶ Explicit liber. 4°.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Incipit quintus liber. Cap. pᵐ.

Quatuoꝛ cōcoꝛdiarum
libꝛi quos hucuſq; di-
Ecc.1. geſſimus ita ſm nu-
ꝛ Apo. merum 4ᵒʳ animaliū
4.c. accipiant in ſpecie/ vt
pꝛimus in quo ſimplr
cōpilātur hyſtoꝛie referatur ad homi
nem. Scðs in quo agit de pꝛecipuis
ꝛ euidentioꝛibus locis concoꝛdiarū
referatur ad vitulū. Tertius in quo
agitur de cōcoꝛdijs 7ᵐⁱ ſignaculi re-
feratur ad leonem. Quartus in quo
agitur de plenitudine cōcoꝛdie/ re-
feratur ad aquilam. Etenim in hijs
4ᵒʳ libꝛis paꝝ agit ſm ſpiritū magis
aūt ſm lr̄am hoc ē ſm cōcoꝛdiā lr̄e:
ꝛ lr̄e ſm. ſ. duoꝛū teſtamētoꝛū. Quia
ṽo poſt illa 4ᵒʳ magna opera chꝛi qui
bus ſe naſcēdo patiēdo reſurgendo:
necnō etiā aſcēdēdo in celū 4ᵒʳ ani-
malibus cōfoꝛmauit/ nō niſi in qnto
oꝛdine ignis ē oſtēſus diuinus. Sed
Actu.2. ꝙ ꝛ de ipſis verbis hyſtoꝛicis ſpiri-
tuales ꝑdeunt intellectus. Opꝫ nos
in hoc qnto liᵒ de qbuſdam geſtis ſol
lēnibus q̄ occurrerūt ſpiritualr age-
re: vt ex multis teſtimonijs oſtenda-
mus laboꝛioſos reꝝ fines: ꝛ poſt ma
gnos agones ꝛ certamina pacē vi-
ctoꝛibus ipartiri. Unde aūt melius
exoꝛdimur q̄ꝫ a reꝝ exoꝛdio? Ūn me
lius initiū ſumimus q̄ꝫ de ipſo initio
pꝛincipali. Eſt eni primᵒ liber liber
geneſeos ꝛ pnᵐ ipſius liⁱ/ de 7ᵐ die-
Geñ.p. bus oꝛiginalibᵒ. De hijs ergo agen-
dum ē ſm allegoꝛicū intellectū cuiᵒ
multe ſunt ſpecies. ¶ Eſt eni haꝝ pᵃ
hyſtoꝛica/ 2ᵃ moꝛal/ 3ᵃ tropologica/ 4ᵃ
cōtēplatiua/ 5ᵃ anagogica. De typica
aūt itelligētia/ q̄ alia rōne pma aſcri
bit in ſequēti dicet. Hyſtoꝛica intelli
gētia/ illa ē qua perſona ꝑ pſona/ nō
eo modo quo in cōcoꝛdia / ſed alio
quodāmodo vꝫ cū videmus aliquā
virginē deo dicatā/ ꝛ dicimus hec li-
bera eſt: videmus cōiugatā ꝛ dicimᵒ
hec ācilla: Ita vt nō imerito de vtri
uſq; filijs dici q̄at q de ancilla ſm car
nem natus eſt. Qui aūt de libera per ad Ga-
repꝛomiſſionē. Satis eni ancilla ē q̄ la.4.
nō habet ſui coꝛpis ptātē. Melioꝛ ē
tū iſta ſeruitus q̄ꝫ ſi haberet liberta-
tem mechandi: quāuis abuſiue talis pᵃ ad co
licētia noiet libertas: qꝛ q facit inqt rin.7.
peccatū ſeruus ē peccati. Quidam
aūt putāt hyſtoꝛicā intelligētiā eſſe Ioā.8.
ipſam hyſtoꝛiā q̄ vocat lr̄a/ ſed nō eſt
ita: aliud ē eni hyſtoꝛia: aliud hyſto- Dr̄ia in
rica res. dicta ē aūt hyſtoꝛica intelli- ter hy-
gētia iſta qꝛ diſſimilis ē a lr̄a vtpote ſtoꝛiā ꝛ
vbi mulier pꝛo muliere puer ꝑ puero hyſtoꝛi
ꝛ vir accipit pꝛo viro: vt cū dicimus cā itelli
alicui ſeni quē volumus exhoꝛtari vt gentiā.
pꝛoficiat in boᵐ. Eſto tu qualis fuit
abꝛaā: mulieri qualis fuit ſara: adole
ſcētulo/ q̄lis fuit iſaac. Qui rurſum ſi
increpare volumus aliquā lubꝛicam
mulierē ꝛ q̄ ſola mūdi gaudia cōcu-
piſcat/ eā exēplo agar increpamᵒ di-
cētes. Quid o inſana mulier ſine cā
laboꝛas? nō ſunt tua hec q̄ lucraris i
ſollicitudie/ ꝛ laboꝛe/ nec tu domum
ad quā intras diutius es/ velut ad
pꝛopꝛiā cū viro māſura. Quādoq̄dē
expelleris ſicut agar ancilla ꝛ nihil
inuenies in manibus tuis. Sic ꝛ ille
dicēdus eſt filius ancille ꝛ natus ſm
carnē q virū ꝑſequitur ſpiritualem.
¶ Moꝛalis aūt intellectus eſt ille q Moꝛa
in vno ſolo homine aſſignari pōt: vt lis intel
eſt i ancilla ſignificari affectionē car- lectus
nalē. In libera ṽo ſpiritualē. ¶ Tro Tropo
pologica quoq; intelligētia illa ē/ q̄ logica i
agit de diuerſis modis ſermonū dei: telligē-
vt eſt in agar ſignificari lr̄am: in libe tia
ra ṽo itelligentiā ſpūalē. ¶ Cōtēpla cōtēpla
tiua ṽo intelligentia illa ē q̄ oīno re- tiua itel
licta carne tranſit in ſpiritū ita vt in ligētia.
ancilla accipiatur vita actiua/ in li- Anago
bera cōtēplatiua. ¶ Poꝛro anagogi gica itel
ca intelligētia illa ē q̄ docet nos ter- ligētia.

rena

rena deſpicere ꝛ amaꝛ celeſtia: docet
enim in agar intelligēdā eſſe totā vi
tam ꝑſentē q̄ ex maioꝛi ſui ꝑte obno
xia eſt multitudie ſeruitutis: in ſara li
bera vitā futurā. Et hec q̄dē de qnq;
intelligētijs generalibᵒ/ q̄ in moduꝫ
Ioā.6. illoꝛū quinq; panū oꝛdeaceoꝝ qbus
ſatiauit dn̄s. 5. millia hominū de coꝛ
tice lr̄e ꝑcedūt. ob quā cām/ ꝛ ꝑ apo
2ᵃ ad co ſtolum dictum eſt lr̄a occidit ſpiritus
rin.3. autem viuificat. Cap. 2ᵐ.

Sane intelligētia typica in. 7. di
uidit ſpēbus ſꝫ ꝙ q̄nario addi-
mat.15. to ſeptēnario nūero panū per-
fectio duodenaria ꝯſūmationē
pᵃ accepit. ¶ In pꝛima ſpecie intelligē
tie typice q̄ pmā iter 4ᵒʳ. Agar ſigni-
ficat hieroſolymā plebē: ſara tribū le
Nu.35. ui. cui cōſtitutū erat a deo viuere de
2ᵃ laboꝛe filioꝝ iſrl̄. ¶ In ſcða agar ec/
cleſiā ſeculariū: ſara eccleſiaꝫ clico-
3ᵃ ruꝫ. ¶ In tertia qppe agar ſignificat
eccleſiā cōuerſoꝝ: ſara ecclīaꝫ mona
choꝛū. pꝛimus itaq; intellectᵒ ꝑtinet
ad pr̄eꝫ. ſcðs ad filiū. tertiᵒ ad ſpūm
4ᵃ ſanctū. ¶ Quarta ſpēs eſt illa q̄ ꝑti-
net ſimul ad pr̄em ꝛ filiū: vt cū dici-
mus agar ſignificat ſynagogaꝫ: ſara
ecclīaꝫ latinoꝝ. Nimiꝝ qꝛ ipſi datuꝫ
eſt vice chꝛi per ṽbū ꝑdicationis fi-
5ᵃ lios parere ſpūales. ¶ Quīta ꝑtinet
ſimul ad pr̄eꝫ ꝛ ſpūm. ſ. vt cū dicimᵒ
agar ſignificat ſynagogā: ſara ecclīā
ſpūalē q̄ floꝛuit a pncipio apud gre-
cos in religione monaſtica/ Cuiᵒ tā-
dē venerabilis iſtitutio vſq; ad lati-
6ᵃ nos ꝑuenit. ¶ Sexta ſpēs ꝑtinet ſi-
mul ad filiū ꝛ ſpūm. ſ. vt cū dicimus
agar ſignificat ecclīam eoꝛū qui ſub
hac 6ᵃ etate ſcl̄i/ que icipit a chꝛo ad
huc ꝑ culpaꝝ meritis nō parua cōpꝛi
mit ſeruitute/ Sara ecclīaꝫ ſpūalē ꝑ-
tinētē ad ſabbatū q̄ ſponſo illi qui in
celis eſt caſto copulat amoꝛe. manēs
ioā.vlt. ſicut ait dn̄s vſq; ad cōſūmationem
7ᵃ ſcl̄i. ¶ Septia aūt ſpēs ꝑtinet ſimul
ad tres ꝑſonas: vt cuꝫ dicimus agar
ſignificat totā pariter eccleſiā pꝛimi
ac ſcði ſtatus q̄ ſedēs eiulās ꝛ flens geñ.16.
incolatū ſuuꝫ donec cōpleat tp̄s qð ꝛ.21.
deſignatū ē in. 70. annis hoc ē i. 30. Hiere.
q ſignificāt tp̄s pꝛioꝛis teſtamēti/ Et 29.
40. qui ſignificant tp̄s noui vſq; ad
finē ſcði ſtatus. libera autē ſignificat
felicē illā eccleſiā que ſequet in fine
hoc eſt in illa 7ᵃ etate ſcl̄i de qua in ty
po ſabbati dicit ſcriptura/ Et bn̄di- Geñ.2.
xit diei ſabbati ꝛ ſanctificauit. Quia
in ipſo ceſſauerat ab oī oꝑe qð patra
rat. ¶ Hoꝛū 7ᵐ intellectuū 4ᵒʳ habē-
tur in vſu: tres. ſ. pꝛimi ꝛ vltimᵒ. Cō
tineri eni in 7ᵐ cōfeſſoꝛibᵒ ſacrū my
ſteriū deitatis/ ꝛ ſi foꝛte ſub certa foꝛ
ma nūeri declaratū nō eſt. ſatis eſt tñ
a pr̄ibus in ſuis opuſculis intimatū.
dicit eni inter cetera auguſtinᵒ diſpu Aug. ꝯ
tans cōtra arriū ꝛ cōtra oēs qui diui arrium
dunt deitatē. Si queritis de pr̄e ſolo
quid ſit reſponde deus: ſi de filio q̄ri
tis reſpōde ſilr deus: ſi de ſpiritu. ſ. ni
hilominᵒ reſpōde deus: ſilr ſi de pr̄e
ꝛ filio pari mō reſpōde deᵒ. ſi de pr̄e
ꝛ ſpiritu. ſ. reſpōde deus. ſi de filio ꝛ
ſpiritu. ſ. nihilominus reſpōde deus
ſi de tribᵒ ſilr ꝑſonis pari modo rn̄-
de deᵒ. Pꝛia ergo cōfeſſio eſt de pr̄e
ſcða de filio. tertia de ſpiritu. ſ. quarta
de pr̄e ꝛ filio. 5ᵃ de pr̄e ꝛ ſpiritu. ſ. 6ᵃ
de filio ꝛ ſpū. ſ. 7ᵃ de pr̄e ꝛ filio ꝛ ſpi-
ritu. ſ. Quāuis aūt 7ᵐ iſte cōfeſſiōes
eq̄les ſint/ ꝛ in radice vere fidei pa-
ri modo inſerte: qꝛ tamē nō multum
differt dicere pater ꝛ filiᵒ pater ꝛ ſpi
ritus. ſ. filius ꝛ ſpiritus. ſ. ſunt ſimul
vnus deus. Et dicere pater ꝛ filiᵒ ꝛ
ſpiritus ſimul ſunt vnus deus. ꝑter- Aug. pᵒ
miſſis tribus illis que quaſi medie de ſi. c.
ſunt: tres pꝛimas tm̄ ꝛ vltimam pla- 2.
cuit bꝛeuitatis gratia in conſuetudi
neꝫ aſſumi: vt dicatur pater deus: fi-
lius deus: ſpūs. ſ. deus: ſancta trini-
tas vnus deus. Quia tres ꝛ trinus

r

⁊ vnus deus eſſe itelligatur. Quod
ſatis ē ꝯ duos hereſiarchas arriū vꝫ
⁊ ſabelliū. porro quinqꝫ intelligētie
ſupradicte ita ꝑtinēt ad myſteriū dei
tatis: vt ſm ꝙ vnaqueqꝫ illarū hꝫ ꝓ-
prietatē ſuā/ita eē intelligaꝛ relatio
quā hꝫ pater ad filiū: alia quā hꝫ filiꝰ
ad prēm: alia quā hñt pr̄ ⁊ filius ad
Aliꝰ eſt prī aliꝰ ē filiꝰ aliꝰ ſpūs. ſ. ſed non aliđ i ꝓ d. 4. in fine
ſpūm. ſ. alia quā hñt filiꝰ ⁊ ſpūs. ſ. ad
prēm: alia quā hñt ſimul tres ad crea
turā. Nō aūt eēt alia ⁊ alia. Si ita ha
beret alius relationē ad aliū. Sicut
proximus ad ꝓximū. Et amicus ad
amicū. In hijs aūt. 12. modis myſti-
ce iterꝑtatiōis ꝯtineꝛ plenitudo q̄dā
ſpūalis intellectꝰ ſm ꝙ. 12. veteri ce-
li a pleriſqꝫ ſcribunꝛ. Nec imerito tū
Dan. 7 Daniel 4or vētos celi vidit pugnare
in mari magno. Quia ex hijs oībus
4or ſunt intelligētie ꝓncipales q̄ cete
ras oēs cōtinēt ifra ſe. Hyſtorica. ſ. ⁊
moralis cōtēplatiua/ſub cuius noie
ꝯtineꝛ due/tropologica ⁊ anagogica
quarū ꝓma inferior eſt contēplatiua
ſcđa ſupior: ⁊ typica q̄ vidiꝛ in. 7. ſpe
ciebus. Quāuis eorū q̄tuor magis
habeanꝛ in vſu. Eoqꝫ tres eaꝝ ſpā-
les ſint. q̄rta quo ad tres gn̄ales veꝝ
hec exempli cā: vt ſciat lector de quo
agiꝛ cū de rebus myſticis ſermo eſt.
Nūc de opibus. 7. dieꝝ ſm 4or mo-
dos typice itelligētie breuiter ē agē-
dū: vt per multa q̄ pro ipetu ſpūs aſ-
ſignare ſtudemus ad vnaꝫ veritatis
notitiam peruenire poſſimus.

Cap. 3m.

Gen̄. ꝓ. IN principio creauit deus celuꝫ
⁊ terrā. In ꝓꝰ itellectu accipiē-
da eſt per celū pars illa gn̄is hu
mani q̄ manebat in amore ⁊ re
uerētia vniꝰ dei in ſcl'o illo originali.
Ita vt q̄dā eoruꝫ dicerenꝛ filij dei ad
dr̄iaꝫ eoꝝ q vocabanꝛ filij hoiuꝫ. Ter
ra āt erat ianis ⁊ vacua: qꝛ exceptis
illis qui ꝑ merita ſanctitatis celi dici
poterāt etiā tūc cetera oium multitu
do inanis erat ⁊ vacua. Inanis ab
ope iuſtitie: vacua a gr̄a ⁊ veritate.
Etiā ſi per doctrinā iuſtoꝝ in deum
credere viderentur veꝝ. Et tenebre
erāt ſuꝑ faciē abyſſi. Quia populꝰ q
ſurrexit poſt diluuiū ſecutꝰ eſt deꝰ te-
nebraꝝ ⁊ coluerūt creaturā potiꝰ q̄ꝫ
creatorē qui eſt bn̄dictꝰ in ſcl'a amē. ad ro. 1
Verūtamē ſpūs dn̄i ferebaꝛ ſuꝑ aq̄s
Quia gr̄a dei ſpirabat etiam tunc in
quorūdā cordibꝰ iuſtoꝝ/vt ꝓſcirent
futura ⁊ itelligerent bona oꝑa dn̄i q̄
facturus erat dn̄s ſuꝑ terraꝫ vt non
abūdātiori iuſtitia abſorberenꝛ. Nā
ſequiꝛ: dixit aūt deus fiat lux ⁊ fcā eſt
lux: loquēs apl's fidelibus ppl'is ait.
Eratis aliquando tenebre nunc lux ad eph.
in domino. Si autem qui crediderūt 5.
in deum viuū lux eſſe ceperūt. Ergo
abraam iſaac ⁊ iacob qui credide-
runt a principio ⁊ ſecuti ſunt ipſum
deū lux in dn̄o facti ſunt: vtpote a
quibus diſſeminatus eſt populus fi-
delis de quo proceſſerunt prophete
⁊ apoſtoli ſm carnem ⁊ ipſemet vni
genitus dei. Et bene illi tres patri- matt. 1.
arche lux facta eſt vel creata dicendi
ſunt: qꝛ ad imaginem illius lucis in
create: create ſunt que dicit in exodo
moyſi. Ego ſum deus abraam deus Exo. 3.
iſaac ⁊ deus iacob. ſequiꝛ: ⁊ vidit deꝰ
lucē ꝙ eēt bona ⁊ diuiſit lucē a tene-
bris vocauitqꝫ lucē dieꝫ ⁊ tenebras
noctē. Videre dei ſcire eſt: aut viden
tes ⁊ itelligētes facere. Sciuit enim
deus ab eterno bonā eē lucē quā fa-
cturꝰ erat ipſe ⁊ tenebras malas. Et
ideo mox vbi fecit lucē diuiſit iter lu
cem ⁊ tenebras/vſqꝫ eteni ad tp̄s il-
lud in quo elegit deus abraā iſaac ⁊
iacob ⁊ ſemen eorum nulla diſcretio
erat iter lucē qꝛ reprobi ⁊ electi mo-
rabanꝛ ſimul oēs q erant ſine lege ⁊
nihil videbaꝛ differre inter fideles ⁊ Deut. 7
ifideles. Ex quo aūt elegit deꝰ abraā 14. 36.
⁊ ſemē eius vt eēt ei i populū pecu- gen̄. 17.
liarē

liarē dedit deus abrae ⁊ ſemini eius
ſignaculū circūciſiōis: vt eſſet dr̄ia i-
ter eos ⁊ ceteras gētes que ignora-
bāt deū: vocauit autē lucē diē ⁊ tene
bras noctē: vt q̄ꝫta dr̄ia ſit inꝛ fideles
⁊ ifideles ex diuerſitate ipſa noiuꝫ q̄
tā ſunt ꝯ̄ria ſentireꝛ. Sequiꝛ: ⁊ factū
eſt veſpe ⁊ mane dies vnus. 24or ho
ras cōtinet ifra ſe circulus ſolis qua
rū 12m attribuunꝛ nocti ⁊ 12m diei di-
cēte dn̄o: neſcitis qꝛ 12m hore ſūt diei?
Joā. 11 Si autē hore diei 12m ſunt ⁊ noctis.
ſicut eni terminꝰ 12m horaꝝ diei facit
veſperū: ita terminꝰ 12m horarū no-
ctis facit mane. Significat aūt veſpe
trifariā: mane letitiā ſicut in liꝰ pſal-
moꝝ demōſtraꝛ cū diciꝛ ad veſperuꝫ
ꝓs. 29. demorabiꝛ fletus: ⁊ ad matutinū leti
tia. Qđ cū ſit q̄re poſtpoſitū eſt veſꝑ
⁊ poſtea mane? niſi qꝛ oēs electi: qꝛ
deſignanꝛ in oꝑibꝰ iſtis dn̄i quāuis
ſint in eis aliqua quibus iꝓbi de-
ſignenꝛ ſicut ſūt beſtie ⁊ reptilia cer-
ꝓs. 65. te prius trāſeūt per ignem ⁊ aquam
poſtea inducunꝛ in refrigeriū: vt nō
prius fruanꝛ feſtiuitate paſchali q̄ꝫ
inſtituti vt ita dixerim/ieiunio q̄dra
geſimali mūdenꝛ ⁊ dealbenꝛ arcāibꝰ
ſuis. Quis eſt eni hō natꝰ ex muliere
qui nō ſimul cū culpa ⁊ fletus egreſ-
ſus ſit de vtero mr̄is ſue/qui niſi libe
reꝛ per gr̄aꝫ nō de carcere vite huiꝰ
trāſeat ad gehēnā? Et q̄dē q de tene
bris vteri venit ad lucē iſtā vr̄ quōcū
qꝫ de caligie noctis ꝑueniſſe ad diē:
qꝛ veluti đ morte euigilauit ad vitā.
Sed qꝛ dies ipſa ꝓtinꝰ declinat ⁊ ac
cedit ad veſperā dedignatꝰ ē ſermo
diuinus vocare diē id qđ tā celeriter
tēdit ad noctē. Magis aūt veſperū
vocādū cēſuit totū illud ſpatiū vite/
ſicut e diuerſo id qđ ſequiꝛ mane: vt
oīs afflictio tꝑalis que tendit ad pa-
cem diē eſſe magis exiſtimeꝛ q̄ꝫ nox.
Videamꝰ breuiter quō viri iuſti pri-
us habuerūt veſpere ſm deum ⁊ po
ſtea mane. Quomō de tenebris ve- gen̄. 12.
nerunt ad lucē. Abraā eduxit dn̄s de
terra ſua ⁊ ꝑegrinatus eſt multo tꝑe
in terra aliena eratqꝫ in timore ⁊ tre
more ita vt rogaret vxorē ſuā dicere
de ſe hoibus regionū illarū qꝛ frater
meus eſt. Silr̄ iſaac. ad vltimū autē ibidem
bn̄dixit vtriqꝫ deus: ⁊ dedit illis ſub gen̄. 26
ſtātiā ml'tā ⁊ ꝓſꝑitatē ⁊ pacē. Jacob gen̄. 24
poſt fugam ⁊ laborē factus eſt incly- 26.
tus ⁊ diues valde in filijs ⁊ armen- gen̄. 27
tis ⁊ ſubſtātia multa. Job poſt inau- 32.
dita flagella factus eſt ditiſſimus du iob. vlt.
plo q̄ꝫ erat prius ⁊ in pace ac quie-
te multa obdormiuit in dn̄o. Moy- Exo. 2.
ſes poſt fugā ⁊ exiliū fcūs eſt ꝓnceps 3. c.
populi ⁊ amicꝰ dei. Dauid ſupra mo ꝓi reg.
dum perſecutionē ſuſtinens tandem 19. ⁊ ſe-
poſt laborem ⁊ incolatuꝫ ꝑuenit ad quētibꝰ
regnuꝫ: vnuſquiſqꝫ ergo electorum pluribꝰ
quātū ad id qđ ſpectat ad dn̄ꝫ ⁊ eter 2i reg. 2
nā ſalutē prius neceſſe eſt/vt expiaꝛ
veſpere q̄ꝫ ꝑueniat ad mane: qꝛ q nō
vult ad veſperū pati fletū fruſtra ad
matutinū ꝓſtolaꝛ letitiā. Hec de ꝓma
die in q̄ facta eſt lux in qua fundamē
ta bonorū oiuꝫ a luce illa vera q̄ illu
minat oēm hominem venientem in
hunc mundum in re ſibi amica iacta
ta ſunt: vt quicquid ſequereꝛ qđ eēt
ſm deum tenebris careret ⁊ nocte.
Nunc quod deus dederit de ſecūda
videamus.

Cap. 4m.

DIxit quoqꝫ deus: fiat firma
mentum in medio aquarū De 2e
⁊ diuidat aquas ab aquis die
⁊ fecit deus firmamentuꝫ Gen̄. 1.
diuiſitqꝫ aquas ab aquis que erant
ſub firmamento ab hijs que erant ſu
per firmamentum ⁊ factuꝫ eſt ita. vo
cauitqꝫ deus firmamentum celum: ⁊
factum eſt veſpere ⁊ mane dies ſecū
dus. Scđo tempore quod incepit a
moyſe ſuſcitauit deꝰ tribū leui: vt mi
niſtraret ſibi i tabernaculo/ ⁊ eēt aſ- Nūe. 1.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ſidua in cultu diuino nec terrená ⁊
tranſitoꝛiá ſed celeſtem q̄reret here-
ditatē. Hec ergo trib⁹ reſpectu aliaꝝ
facta eſt celū ⁊ firmamētū: qꝛ ꝑ ipaꝫ
que celeſti cultui dicata erat egreſſus
populus ex egypto ⁊ alijs adoꝛanti-
bus vitulū ipa in inocētia ſtetit. Hoc
Exo.32 ergo celo ſeparate ſūt 12^m tribus iſra
el ab egyptijs ⁊ ceteris nationib⁹ ter
re/q̄bus terreſtria data ſunt/ducteqꝫ
ſunt iu locū qui ſibi parat⁹ erat a deo
ps.77. ſicut dicit in pſalmo: abſtulit ſic̄ oues
ppl'm ſuū ⁊ ꝑduxit eos tanq̄ꝫ gregeꝫ
in deſerto: ⁊ induxit eos in mōtē ſan
ctificatiōis ſue/montem quē acq̄ſiuit
dextera eius. Igit in diebus abꝛae
Ge.17. diuiſio facta eſt iter domū abꝛae ⁊ ce
teras gentes per circūciſionē nō aūt
ſeparatio inter illá ⁊ illas: in diebus
aūt Moyſi ſeparatio facta eſt abiui
cem in egypto in mari rubꝛo/vt quo
Ex.14 dámodo in circūciſione eſſet ſimili-
tudo cathecuminoꝝ. In exitu ꝺ egy
pto ⁊ tranſitu maris rubꝛi/ſimilitu
do baptiſmi/per qꝺ fit ſeparatio iter
fideles ⁊ infideles. Qꝺ autem ſequi
tur. Et factū eſt veſpere ⁊ mane dies
ſcꝺs. Et in ſequētibus dies tertius/
dies q̄rtus/dies q̄ntus ⁊ ſextus/vni
foꝛmiter vbiqꝫ itelligatur. Nimiruꝫ
qꝛ in ſingulis tp̄ibus p̄ceſſit affli-
p^i reg.2 ctio ⁊ ſecuta eſt pax: ſꝫm illud libꝛi re
gū: dn̄s moꝛtificat ⁊ viuificat: ducit
ad iferos ⁊ reducit. Notādum v̊o ꝙ
in capite libꝛi ſcriptū eſt. In p̄ricipio
creauit de⁹ celū ⁊ terrá. Et ecce nūc
in ſcꝺo dī creatuꝫ firmamētū/ip̄mqꝫ
vocatum eſſe celum. Quod ⁊ ſi ſꝫ lit
teram abſurdū ſit vbi ſane itelligat
ſꝫm ſpirituꝫ: vtrunqꝫ ſtare pōt. Ut vi-
delicet ⁊ illud celū dicatur/⁊ iſtud: ſꝫ
ꝙ diuerſis modis dī hieruſalē ⁊ ba-
bylon ⁊ hijs ſimilia. Quid eniꝫ ſi po
ſuit ſcriptura celū ⁊ celū ⁊ tn̄ vtrūqꝫ
vnum celum: Cū teneat fides noſtra
deum ⁊ deum ⁊ inde vtrunqꝫ vnum
deum patrem. ſ. ⁊ filium a quibus p̄-
cedit ſpiritus ſanctus. Cap.5^m.

Dixit quoqꝫ deus: congre- De 3°
gent aque: q̄ ſub celo ſunt die ge.1
in locū vnum/⁊ appareat
arida. Et factuꝫ eſt ita. Et
vocauit deus aridá terram/cōgrega
tioneſqꝫ aquaꝝ appellauit maria. Et
vidit deus ꝙ eſſet bonū ⁊ ait. Germi
net terra herbá virentē/⁊ facientem
ſemē/⁊ lignū pomifeꝝ faciēs fructū
iuxta genus ſuum: cuius ſemen in ſe
metipſo ſit ſuper terram. Et factū eſt
ita. Et ꝓtulit terra herbá virentē af-
ferentem ſemen iuxta genus ſuum/li
gnūqꝫ faciens fructū/⁊ habens vnū
qꝺqꝫ ſemētē ſꝫm ſpeciē ſuá. Et vidit
deus ꝙ eēt bonū. Et factū eſt veſpe-
re ⁊ mane dies terti⁹. Sicut ſol ⁊ lu-
na celū ⁊ terra/angelus ⁊ homo/ani
ma rōnalis ⁊ caro cum ſint in aliquo
diſſimilia quodá tn̄ federe pacis con
uenire noſcunt. Ita ſacerdotiū ⁊ re-
gnū ab eo qui cōdidit hec oia cōſtitu
ta ſunt. Quatenus ſimulacra leuita-
ruꝫ quereret celeſtia ⁊ diuina/dom⁹
aūt iude ⁊ Dauid tractaret terrena ⁊
humana. quatenus ex illa velut ex al
to celo deſcenderet pluuia ſalutaris.
Ex iſta velut de bona terra ꝓcederēt
ligna paradiſi: ⁊ ſupꝛa cetera lignuꝫ
vite: cuius ſemen ſunt oēs electi. Ni ps.84.
mirꝫ qꝛ veritas de terra oꝛta eſt: ⁊ iu
ſtitia de celo ꝓſpexit: fuit ergo terra
fructifera germinans herbá virēteꝫ
tribus iuda in qua ⁊ ciuitas hierl'm/ i li.reg.
ſup quá regnauit rex dauid de cuius Mat.1
ſemine nat⁹ eſt chꝛiſt⁹. Et ex terra q̄
ꝓceſſerunt q̄ſi ligna fructifera reges
iuſti ⁊ ꝓphete. Nec ⁊ non populus
fidelis quaſi herba virens qui ꝑſeue
rauit in fide ⁊ teſtamēto/vſqꝫ ad ad- 3^ii regū
uētum dn̄i. Etenim a diebus hiero 12.⁊ 2^i
boá tribus iuda ⁊ leui ⁊ beniamin fa par.11.
cte ſunt vna tribus/reliq̄s.10.tribu- 4^i regū
bus ſeparatis ab eis ⁊ tráſlatis i aſ- 17.
ſyrios

ſyrios pꝛo peccatis ſuis. ſcm̄ eſt autē
in tertio tp̄e qꝺ incepit a Samuele ⁊
Dauid hoc eſt ex eo tp̄e quo habere
p^i regū. ceperūt reges filij iſrael. Scimus eni
7.10. ꝙ ex eo tp̄e/quo itrauerūt in terram
ꝓmiſſiōis. Maxie át ab obitu ioſue
vſqꝫ ad tp̄s Samuelis ⁊ Dauid cō-
mixtio q̄dam facta eſt iter gētes ⁊ fi
lios iſrael: ſꝫm ꝙ on̄ditur in libꝛis iu-
Jud.4 dicuꝫ. Qui ⁊ refert filios iſrael ſepe
6.13.c. ſeruiſſe gētibus que erát in circuitu
eoꝝ etſi lōge diſſilis ab illa que p̄ceſ-
ſerat ab Abꝛaá vſqꝫ ad exitū filioꝛuꝫ
Gn̄.12. iſrael de egypto: qn̄ neqꝫ lex in taber
⁊ infra naculū iter ppl'ꝫ ⁊ ppl'm diſtiguebat.
exo.14 A diebus át ſamuelis ⁊ ſaulis ⁊ ma-
p^i reguꝫ xime a diebus Dauid ceſſerunt gen
⁊ 2^i.7. tes filijs iſrael/⁊ retruſerunt ſe ad lo
ca ſua/vt appareret pl'chꝛitudo ſua.
Et bn̄ gētes ifideles maria dicti ſūt:
qꝛ ſicut maria ſemꝑ fluctuát ⁊ naues
demergunt ita gētes infideles ſemꝑ
ſunt inſtabiles ⁊ i motu: ⁊ cogitatio
eoꝝ cōtra ſimplices/vt ꝑdant de ter
ra memoꝛiá eoꝝ. Singulari v̊o nūe-
ro arida vocata eſt terra/aquaꝝ v̊o
collectiones plurali numero vocate
ſunt maria. Quia plebs illa iudeoꝛū
que ſynagoga dicta eſt/vna erat ⁊
parua. Gens v̊o multaꝝ linguaꝝ mo
ribus terriſqꝫ diuiſe. Nō aūt congre
gata ſunt maria in locuꝫ vnū/eo mō
quo in puteis ꝓfundis aut aliquo ar
to loco ſed in circuitu ⁊ in medio oꝛ-
bis terre. Un̄ ⁊ mare occeanū/mare
mediterraꝝ dictū eſt. Que tn̄ in locū
vnū cōgregata eſſe dn̄r idcirco qꝛ ⁊
ſi diffuſa ſunt per oꝛbē oia tn̄ per con
tinuationeꝫ vnitate iungunt. Sic ⁊
nationes terre/q̄ꝫuis ⁊ tūc in circui-
tu hieruſalē ⁊ nunc in circuitu ecclie
diffuſe ſunt/in vno tn̄ loco cōgrega-
te foꝛe dn̄r/qꝛ ⁊ hic infidelitatis ſue
vnitate iuncte ſunt/⁊ paulopoſt ad
vnū puteū inferni cateruatim deſcē-
dent. Sed illis ꝯgregatis in loco ſuo
de terra illa q̄ vocata eſt terra iuda
ꝓceſſit herba virēs ⁊ ligna pomifera
vt non eſſet inanis ⁊ vacua. Quia ⁊
vniuerſa multitudo ppli cepit iclina-
re aurem coꝛdis ad retinenda verba
legis/vt ea ſaltim carnal'r ⁊ ſꝫm l'ram
ſeruare pꝛo tp̄e videret: ⁊ aliq̄d/ve-
lut ligna pomifera cōtulerunt aliqua
de coꝛde bono ⁊ optimo/que eſſent Luc.8.
grata ⁊ vtilia veſcētibus eis: vtpote
Dauid ⁊ ſocij eius/qui cōpoſuerunt
pſal'os: Salamon qui edidit tres li-
bꝛos. Et alij viri magni qui ſcripſe-
runt libꝛos regū ⁊ ꝑalipomenon ad
vtilitatē legētiū. Sꝫ ⁊ ſcripta vetera
vt iá dixi eos q erát docibiles docue
runt. Ná antea q̄ꝫ eēt rex in iuda pe
ne obliuiōi tradita erat lex ⁊ ſcripta
maioꝝ/qꝛ nō erat qui coerceret eos
virga ⁊ reduceret ad viá iuſtitie ſicut
ſcriptū eſt in libꝛo iudicū. In tp̄e illo Jud.17
nō erat rex in iſrael/ſed vnuſq̄ſqꝫ qꝺ
ſibi rectū videbat hoc faciebat. Igit
vbi illi ppl'o paſtoꝛ ⁊ doctoꝛ dat⁹ eſt/
tūc ſolūmō iuenit receſſiſſe a cerimo
nijs dei ſui. Cū q cōſtitutus erat pꝛo
tp̄e ſuꝑ eos recedebat a mandatis ⁊
legitimis domini. Cap.6^m.

Dixit át de⁹ fiant luminaria De 4°
i firmamēto celi ⁊ diuidát die ge.
diē ac nocte ⁊ ſint in ſigna 1.c.
⁊ tp̄a ⁊ annos/vt luceant
in firmamēto celi ⁊ illuminent terrá
⁊ ſcm̄ eſt ita. Quarto die fecit deus
duo magna luminaria: qꝛ q̄rto tem-
poꝛe clarificauit deus duos magnos
ꝓphetas i ppl'o hebꝛeoꝝ heliá. ſ. qui
leuatus eſt in altū vt eēt p̄mus eoꝝ q 4^i re.2.
ducturi erát vitá ꝯtēplatiuá/⁊ heliſe
um: qui p̄eſſet ecclie fratrū cōmoꝛan
tiū in iericho oꝑantiū manibus ⁊ vi 4^i re.2.
uētiū de laboꝛe ſuo. In q̄b⁹ ⁊ ꝑ eūdē 6. cap.
heliſeum ſigna ⁊ ꝓdigia facta ſunt. 4^i re.2.
Erát át f̄res ipſi filij ꝓphetaꝝ q ⁊ q̄ſi 3.4.5.6
quedá p̄clara ſidera lucebát in cali- 7.8.
ginoſo loco p̄currētes vocē illaꝫ dn̄i

Universidad de Deusto Biblioteca

matt.5. dicetis. Sic luceat lux vr̄a coram ho-
minibus/ vt videāt bona vr̄a opa/ ꝛ
glorificent prem vr̄m qui in celis eſt.
4ᵒ regū 2.cap. Et bn̄ in hierico fcm̄ ei⁹ memoratur
q꞉ hierico iterptatˀ luna/ ꝛ luna illius
eccl'ie ſimilitudinē gerit que nouit p ti-
morē dn̄i ſuſcipe diſciplinā: ꝛ per ſtu
diū bone actiōis fidelē ipedere ſui-
tutē: qd̄ ꝓpriū eſt hoꝝ/ q alioꝝ filios
ſe eſſe dicunt/ vt platos ſe habere ꝛ
magiſtros agnoſcāt. Nō eni ꝓphete
4ᵒ regū 2.6. ſimplr̄ dicti ſunt: ſed ꝛ filij ꝓphetarū
vt ipſi filij reputenꝰ in lunā/ pres in
ſtellas. Qd̄ ſi ita eſt: Heliſeus vna de
magnis ſtellis fore dicaꝰ. Eccl'ia vo/
vt iā dixi reputeꝰ in lunā. Bene autē
eadem luminaria dicta ſunt diuidere
diē ꝛ noctē. Et vtiq꞉ ſꝫ illud qd̄ dcm̄
ps.135. eſt in pſal'o. Qui fecit luminaria ma
gna/ ſolē in ptāte diei: lunā ꝛ ſtellas i
ptāte noctis. Ibi eni ſic: hic āt lumia
re maius/ vt peſſet diei: luminare mi
nus vt peſſet nocti: hoc ergo mō diui
dunt diē ac noctē videlicet q꞉ ſol illu
minat diē: luna vo ꝛ ſtellis illuminaꝰ
noꝝ. Sic eleuatꝰ eſt in altū vt nūq꞉ re
deat ꝛ pſit diei ꝟ eſt ppl'o chriāno q
adhuc pro tpe erat nox pfuerūt dico
nō carnali platione ſed potiꝰ ſpūali
inſtruētes illos exēplo ſuo: ꝛ oñden-
tes illis qd eēt faciēdū. In ſigna aūt
fuerūt: q꞉ vtrūq꞉ iter eūdi ad deū ire
volētib⁹ oñderūt. In tpa ꝛ dies ꝛ an
3ᵒ regū. 17.ꝛ ia co.5. nos fuerūt. Quia ꝙ helias abſcōdi-
tus fuit p tp̄s ꝛ tpa ꝛ dimidiū tpis ꝟ
eſt annis tribus ꝛ mēſib⁹ ſex ſiue die
b⁹.1260. magni erat cā myſterij: nec
alia q̄ꝫ illa de qua ſpecialr̄ agiꝰ in li⁹
hoc. Qd̄ āt ſbiunctū eſt: vt luceāt in
firmamēto celi ꝛ illuminēt terrā. Il-
li ſoli terrigene ſcire nequeūt ꝙ exē-
plo vite illoꝝ nihil ꝯſecuti ſunt. Non
enim hoies ſunt q nolūt oclos ſuos
leuare ad celum: ſed bruta ꝛ iſenſata
aialia reſpiciētia ſemp ima. Et ideo
expertes ſunt a luce illa q̄ illuminat
hoiem oēm venientē in hūc mūdū. Jo.1.c.
Qui āt vere hoies ſunt leuāt ꝑfecto
oculos ſuos ad celū ſurſū a q̄ egreſ-
ſus eſt ſol iuſtitie: ꝛ vident luminaria
celi que illuminānt terrā: hoc eſt viros
illos pfectos qui exemplo vite ſue ꝛ
oñſiōe ſignoꝝ magnā ſpem ſalutis
ſuis poſteris reliqrūt. Cap. 7ᵐ.

De qn̄ta die. Gen.1.
Dixit ēt deus: pducāt aque
reptile aie viuētis ꝛ vola-
tile ſupra terrā ſub firma-
mēto celi. Creauitq꞉ deus
cete grādia ꝛ oēm aiam viuētē atq꞉
motabilē quā pduxerāt aque in ſpēs
ſuas/ ꝛ oē volatile ſm genus ſuū. Et
vidit deus ꝙ eſſet bonū: bn̄dixitq꞉ di
cens. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ re
plete aquas maris: auesq꞉ multiplicē
tur ſup terrā. Et fcm̄ eſt veſpe ꝛ māe
dies 5ᵒ. ¶ Quinto tpe qd̄ icepit adie 4ᵒre.19 c.ꝛ iſa.1
bus iſaie ꝛ ezechie regis iuda cōfede 4ᵒre.18 20.cap.
ratio q̄dā fcā eſt iter reges iuda ꝛ re
ges gētiū egypti. Uidelicet ꝛ baby-
lonis eūtes etſi inuita aliq̄ pte filioꝝ
iuda veluti i ꝓfundū maris ꝛ egyptū
ꝛ babylonē ꝛ alias ciuitates iude: q̄
ten⁹ ꝛ ipſe gētes cognoſcerēt deū ce
li: reliq̄ vo etſi modica i pria liberta-
te manete. Eodē nāq꞉ tpe claruerūt
illi ꝓphete q nō ſolū pdixerunt ſꝫ po-
ſuerūt in libris. Ex q̄rū tn̄ ſacro col-
legio/ q̄dā q̄ſi aues aq̄tice fuēti ſunt
cū ceteris in babylone ꝛ fuerunt ibi
vſq꞉ ad diē mortis ſue. Hoc idcirco
dico: q꞉ cū celū ꝛ terrā ſupi⁹ oino in
bonā accepimus ſignificationē ꝙ
ſecus ſit accipiēdū de aqs niſi tm̄ in
pte hoc eſt de aqs fluminū q̄ dulcia
ſunt in qb⁹ ſolet rigari ſupficies tre.
Nimiꝝ q꞉ aque mariū aut infideles
hoies aut mūdanos deſignāt: vtiq꞉
ꝛ piſces ſiue aues nō oēs in gn̄e mū
di ſunt ſꝫ legē. Sꝫ alij mundi ſunt ꝛ Gen.7.
alij imūdi. Quia igiꝰ ex eo tpe cepūt
vellent nollent filij iſrael cohitare gē
tilib⁹ ꝛ gētes cū eis. Ita vt nōnlli gē
tilium

filiū addiſcerēt ēt legē dei: ſicuti illi q
miſſi ſunt in ſamariā a rege aſſyrioꝝ
nō immerito de cōmiſſis illis hoiam
gn̄atiōib⁹ dcm̄ eſt/ vt pducerēt aq̄ pi-
ſces ꝛ volatilia pēnata. Quia ꝛ nōnl
4ᵒ regū 18.22. li pceſſerūt ex eis q itēderēt doctrine
maxꝰ ad mādatū ezechie ꝛ ioſie regū
iuda ꝛ ad correctionē ꝓphetaꝝ/ ꝛ nō
nulli ꝓphetico repleti ſpū ac ſi qbuſ-
dā pēnis aſſūptis alti⁹ pceteris mor
talib⁹ ad excelſa volarent. Notādū
vo ꝙ i prio loco noiauit cete grādia
que ſignificant reges ipſos gētiles q
regnauerunt ſup ppl'm iſrael. Nimi-
rum q꞉ vt̄ in p tpe preſuerunt illi po
pulo patriarche. 2ᵒ Judices. 3ᵒ ꝛ 4ᵒ re
ges iſrael ꝛ reges iuda. Ita vt in qn
to tpe diuino pmittēte iudicio reges
gētium dn̄ati ſunt eoꝝ. Incipientes
venerari quomōcūq꞉ deum celi quē
coluerat idē ppl's a pricipio imo quē
deſpexerant ipſi ꝛ maiores eoꝝ. Igi
tur in piſcibus maris nō ſolū iudei q
erant in captiuitatē manētes iter gē
Eſdr.p̄ c.1.2ᵒpa ra. vlti⁹ tes ifideles ac ſi in viſcerib⁹ ſeui ma
ris deſignati ſunt. Uex etiā ꝛ ipſi gē
tiles/ qui ꝓuocati mirabilibus que fe
cit deus in babylone cōpulſi ſunt co
lere deū celi. Cap. 8ᵐ.

De 6ᵉ die. Ge.1.c.
Dixit quoq꞉ deus: pducat
terra aiam viuētem in gn̄e
ſuo. Jumēta ꝛ reptilia ꝛ be
ſtias terre ſm ſpecies ſuas
factūq꞉ eſt ita ꝛ fecit deus beſtias ter
re iuxta ſpēs ſuas iumēta ꝛ oē repti-
le terre i gn̄e ſuo. Et vidit de⁹ ꝙ eēt
bonū ꝛ ait: faciamus hoiem ad ima
ginē ꝛ ſilitudinē nr̄am ꝛ pſit piſcib⁹
maris ꝛ volatilibus celi ꝛ beſtijs vni
uerſe terre. Et creauit deus hoiē ad
imaginē ꝛ ſilitudinē ſuā: ad imaginē
dei creauit illū: maſculū ꝛ feminam
creauit eos bn̄dixitq꞉ illis ꝛ ait. Cre
ſcite ꝛ multiplicamini ꝛ replete ter-
rā ꝛ ſubijcite eā ꝛ dn̄amini piſcibus
maris ꝛ volatilibus celi ꝛ vniuerſis
aiantib⁹ q̄ mouenꝰ ſup terrā. Notan
dum q꞉ qd̄ diſtat iter volatilia ꝛ pi-
ſces maris hoc diſtat iter piſces ma-
ris ꝛ beſtias terre: q꞉ terra iferior ele
mētū eſt: ꝛ ptinet ad illos qui bruta
ſunt corde ꝛ de his q̄ dei ſūt nihil ad
eos ptinet. Uerūtn̄ q꞉ hūilia reſpicit
de⁹ nō deeſt bōa ſigtio in qbuſdā aia
lib⁹ fre maxꝰ in illis q̄ accepta fiebāt i
ſacrificio/ ſicꝰ ſūt oues ꝛ boues ꝛ hijs
ſilia/ ſꝫ ꝛ aſini ꝛ cameli i bonā pn̄t re
cipi ſigtionem q꞉ onera dn̄oꝝ ſuoꝝ.
Signt āt vniuerſa hec aialia hūiles
ꝛ getos ꝛ trementes vba dei: ſigdē ꝛ
ipā timēt vgā dn̄i ſui: nā ꝛ eq ſi man
ſueti ſūt ꝛ pacifici ſignt illos nobiles
ꝛ potētes q ꝯtēpta nobilitate ſua hie
ſe deū recognoſcūt i celo ꝛ obtēpāt in-
quātū pn̄t pceptis ꝛ mādatis ipi⁹: lꝫ
q̄ iter aues ꝛ piſces ꝛ aialia fre mul-
ta ſit diia. Cū ꝯſtet ꝙ i illis ſigti ſūt ſa
piētes ꝛ prudētes: i iſtis ſimplices ꝛ
idiote: ſatis tn̄ ē ꝙ ipſi i deū credūt ꝛ
deū timēt ꝛ nō ſunt ſeq̄ſtrati a nūero
electoꝝ dei. Talis fuit inerudita illa Eſd.p̄. c.1.ꝛ.2.
plebs iudeoꝝ q̄ reuerſa fuit i hierlm
poſt pſecutionē babylōis eo ꝙ neſci
ret mādata dei ſicꝰ pri⁹ cū adhuc filij
dauid regnarēt i ciuitatib⁹ iuđ ꝛ ſacer
dotes ꝛ ꝓphete docerēt ppl'm i tēplo
dn̄i ſicꝰ pcepat moyſes. Nimiꝝ q꞉ ad
uſtis libris ꝛ teſtō ꝛ tēplo nō licebat
ſacerdotib⁹ ꝛ ꝓphetis q erāt i baby-
lone ꝯgregarꝰ libē ſynagogā ad audi
enda vba dei: q̄tū ꝛ ſi liceret libros
q̄s legēt nō hēbāt: pp ꝟ q fideles in-
deoꝝ q collecti ſūt eo tpe i vrbib⁹ in
da/ nō hn̄tes pēnas ſcripturaꝝ qb⁹ le
uarēꝰ i altū imitari freſtria aialia po-
ti⁹ q̄ celeſtia viſi ſūt. Creauit ēt eo tē
pore de⁹ reptilia ꝛ beſtias fre: haud
dub^m ꝙ p pctis hoiū ipioꝝ q꞉ ꝛ ſecte
hēticoꝝ orte ſunt in ſamaria iſidian in libro
tiū iudeis. i. regna terribilia valde i- Judith
ter q̄ aſſyrioꝝ ꝛ macedonū q̄ꝝ fero heſter ꝛ
citas ꝛ po⁹ a ccēſa ē ꝯ iudeos/ vt eos macca.

Universidad de Deusto Biblioteca

penitus delerent de terra: qd ⁊ feciſ-
ſent abſqꝫ mora niſi eis diuina miſe-
ratio celerius affuiſſet. Dicit autem
deus creaſſe reptilia ⁊ beſtias terre/
qꝛ ſine eius iuſta pmiſſiõe nec mala
nec bona eſſe poſſunt in mundo nec
ſine ei⁹ iuſto iudicio q facit vt ait apo
ad eph. p. ſtolus omnia ſm cõſilium volũtatis
ſue. Cõpletis aũt deus vniuerſis opi
bus ſupraſcriptis videns inquit ꝙ
eſſet bonũ adiecit ⁊ ait. faciamus ho
minẽ ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ nr̃az.
Qua in re notãdũ ẽ ꝙ in ſinglis die
bus vniformia opa vel ſaltiꝫ ſimilia
creata ſunt: vtpote lux celũ ligna fru
ctifera ⁊ herbe: ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle pi-
ſces ⁊ aues. In 6° vo die poſtqꝫ fecit
iumenta ⁊ beſtias terre fecit etiã ho
minẽ ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ ſuã
qui preeſſet piſcibus maris ⁊ volati
libus celi/ necnõ ⁊ beſtijs vniuerſeqꝫ
terre: vt patenter daretur intelligi ꝙ
hoc vnũ opus ſingulare ſegregatuꝫ
eſſet ab omnibus illis ⁊ prelatũ glo
ria ⁊ dignitate/ Cui magis aſcriben-
da ſit iuſtitie nouitas qꝫ peccati ve-
tuſtas. Ipſe eſt nouus homo chr̃s ie
ſus cũ corpore ſuo/ qd eſt eccleſia de
quo ⁊ ꝑpter quẽ dicit ſcriptura. Et
creauit deus hominẽ ad imaginẽ ⁊
Geñ. 1. ſimilitudinẽ ſuã: ad imaginẽ dei crea
uit illũ maſculuꝫ ⁊ feminam creauit
eos. Ipſe inquã eſt nouus hõ qui fi-
lius hois dictus eſt de quo in ps. 8°
per pſalmiſtaꝫ dicit. Quis eſt homo
ꝙ memor es eius: aut filius hois qꝛ
viſitas eũ. Minuiſti eũ paulo min⁹
ab angelis tuis dñe gloria ⁊ honore
coronaſti eũ/ ⁊ cõſtituiſti eũ ſup opa
manuũ tuarũ. Omnia ſubieciſti ſub
pedibus eius: oues ⁊ boues vniuer-
ſas inſup ⁊ pecora campi. Volucres
celi ⁊ piſces maris qui pambulãt ſe
mitas maris: ipſe ſolus ſubiugat ſibi
oia qui ſolus potẽs eſt ad debellan-
das terrenas ⁊ aereas ptãtes vt ſit
dñs omniũ qui oia cum pie creauit:
deniqꝫ ſemẽ eoꝝ hoc eſt chr̃i ⁊ eccle-
multiplicatũ eſt nimis ⁊ repleuerũt
terrã ⁊ ſubiecerũt eam/ ⁊ dominati
ſunt oibus qui ſignificati ſunt in pi-
ſcibus maris ⁊ volatilib⁹ celi ⁊ vni-
uerſis animãtibus terre/ Maxime
ex eo tpe quo romanus impator in-
clinauit ceruicẽ ſuã ſub iugo chr̃i: ⁊
tradidit eccleſie romane corõnã im-
perialis dignitatis vt ipſa eẽt dña ⁊
regina cũctorũ. Et hec quidem ita.
¶ Sed qꝛ per tres ſupraſcriptos ſta
t⁹ mũdi myſteria ſeptẽ dieꝝ aſſigna-
re decreuimus/ nõ erit abſurdũ acci-
pere hic vice chr̃i magnũ illũ regem
artaxerſes qui regnauit ſup. c. ⁊. 27. Heſter.
prouintias: ⁊ vice eccleſie heſter re- 16. c.
ginã pſertim cum in horum cõiugio
cõtineat ſollẽniter magnũ illud my
ſteriũ chr̃i ⁊ eccleſie de quo ſcriptum
eſt in li° pſalmoꝝ: aſtitit regina a dex ps. 44
tris tuis. quatenus reliquũ tps vſqꝫ
ad chr̃m reputetur in ſabbatũ. Nimi
rum qꝛ in ipſo ceſſauerũt hyſtorie: ⁊
acceperunt ſilentium preconia pro-
phetarũ. Quod aũt ſequitur dixit qꝫ
deus. Ecce dedi vobis oẽm herbam
afferentẽ ſemẽ ſuper terrã ⁊ vniuer-
ſa linga q̃ hñt in ſemetipſis ſementẽ
generis ſui ⁊ ſint vobis in eſcã ⁊ cũ-
ctis animantibus terre/ omni volu-
cri celi ⁊ vniuerſis q̃ moueẽ in terra
⁊ in quibus ẽ anima viuẽs/ vt hẽant Geñ. 1.
ad veſcẽdũ: de duplici ſpecie doctrie
accipiendũ eſt. Sicut enim ſuperius
cũ agereẽ de opib⁹ tertij diei/ lꝫ moy
ſes dediſſet legeꝫ filijs iſrael/ vſqꝫ tñ
ad ſamuelẽ ⁊ dauid ꝑualẽtibus hoſti
bus cõtra eos/ Et qꝛ nec dũ edifica-
ta erat hierl̃m ⁊ tẽplũ de filijs iſrael
hoies erãt ruſticani neſciẽtes legẽ ⁊
mãd ata q̃ dederat dñs moyſi: vnde
⁊ de filijs heli dicit ſcriptura. porro
filij heli filij belial neſcientes deum p° Reg.
neqꝫ officiũ ſacerdotuꝫ ad populũ: ſꝫ 2. c.
quicũqꝫ

quicũqꝫ imolaſſet victimã veniebat
puer ſacerdotis dũ coquerentur car
nes ⁊ habebat fuſcinulaꝫ tridẽtẽ in
manu ſua/ ⁊ mittebat eã in lebetẽ/ ⁊
oẽ qd leuabat fuſcinula tollebat ſa-
cerdos ſibi. Qd ſi illi neſciebãt deuꝫ
qui erãt filij ſũmi ſacerdotis/ quãto
min⁹ alij qui vix ſemel in anno aſcẽ
debãt ad tabernaculũ adorare deũ?
p° Reg. Vbi autẽ creuit ſamuel cepit docere
7. 16. populũ legẽ dñi ⁊ exinde dauid, quẽ
p° para. ipſe vnxit in regẽ qui ⁊ diuiſit officia
16. leuitaꝝ vt cõfiterenẽ dño/ ⁊ docerẽt
populũ legẽ dei: atqꝫ ex hoc iaꝫ cepit
populus iuda eẽ herba virẽs hñs ſe
men ṽbi dei in ſemetipſo/ quo poſſet
propagari in filijs ⁊ nepotibus vſqꝫ
ps. 77. ad chriſtũ ſicut dicit i ps. attẽdite po
pule meus legẽ meã. Inclinate aurẽ
veſtrã in ṽba oris mei: apiaꝫ in para
bolis os meũ: apiã ꝑpoſitiões ab ini
tio: quãta audiuimus ⁊ cognouim⁹
ea ⁊ pres nr̃i narrauerũt nobis. Nõ
ſunt occultata a filijs eoꝝ in gñatiõe
altera. Ecce quo ordine herba virẽs
habuit ſemẽ in ſemetipſa. Ecce quõ
tribub⁹ decidẽtib⁹ a ſtatu ſuo ſemen
bonũ herbe virẽtis ꝑpagatũ ẽ vſqꝫ
ad tps gẽtiliũ/ vt eẽt in vſuꝫ ⁊ i cibũ
vniuerſis aiantibus terre. Sed ⁊ li-
gna pomifera orta ſũt ex eadẽ terra.
cuius poma vſqꝫ hodie hñt in vſum
ſicuti ſunt pſalmi quos cõpoſuit da-
uid ⁊ ſocij eius: libri ſalomõis ⁊ ſi qd
ſimile: diſtat aũt inter herbã ⁊ ligna
qꝛ herba cito areſcit ⁊ deficit ⁊ tamẽ
ſemẽ eius relinqueẽ in vſu: ligna aũt
manẽt eadẽ ⁊ ſingulis annis pferũt
fructum ſuum. Sic ⁊ ṽba hyſtorica
moyſi ioſue ⁊ iudicũ ſamuelis regũ
⁊ palipomenon ac ſi quedã herbe in
cordib⁹ carnalis popull veluti nãliẽ
poſuerũt radicẽ. Qui tamẽ vbi venit
tps maturitatis vt ducanẽ ad aream
ſepaẽ mox a paleis lr̃e fruct⁹ itelligẽ
tie ſpũalis: ⁊ ipſe quidẽ ſpũalis fact⁹
reſeruaẽ in horreo: herba vo lr̃e q̃ le
nis eſt redacta in pulverẽ euaneſcit.
Sane pſalmi dauid ⁊ libri ſalomõis
nõ ita: ſꝫ lꝫ accipiaẽ ex eis fruct⁹ itelli
gẽtie ſpũalis ipſi tñ ſꝫ maiorẽ ſui ptẽ
iuxta id qd ſcriptũ eſt ad lr̃aꝫ vtiliter
perſeuerãt: qꝛ ⁊ ſm intelligẽtiã ſpũs
paſcũt eſuriẽtes: ⁊ ſm ipſaꝫ lr̃aꝫ obũ
brant fugiẽtibus eſcã: vt ſi verbi grã
pſalmũ primũ in quo dicit. Beatus
vir qui nõ abijt in cõſilio ipioꝝ ⁊c. di-
cat qs referẽdũ ad chr̃m audiendus
ſit. ⁊ ſi dicat referẽdũ ad quẽlibet vi-
rum iuſtũ veꝝ dicit/ qꝛ nõ eſt aliqua
diuerſitas inter caput ⁊ mẽbra/ vbi
aũt dixit Moyſes nõ arabis i boue Deu. 22
⁊ aſino ſicut prudẽtis viri eſt ibi req-
rere ſpiritualẽ intellectum ita ſtulti ⁊
fatui tenere ibi lr̃e ſeruitutẽ. Non eſt p° ad co
enim cure deo de boue ⁊ aſino: ſꝫ de rin. 9.
eo qd in boue ⁊ aſino deſignaẽ. Vex
hoc exẽpli cã. cetez qd ſpectat ad ſu-
praſcripta/ ⁊ ſi nec dũ homines illi⁹
tẽporis ſufficiẽtes erãt ad diſcernen
dũ inter lr̃am ⁊ ſpũm: nihilomin⁹ tñ
legẽtes ⁊ audiẽtes paſcebat in fide.
Sicut ⁊ nõnulli chriianoruꝫ: quãuis
qꝛ homines quibus hic dicit nondũ
erant creati quãdo iſta creata ſũt/ ne
quaquã vſus ipſe herbarũ ⁊ pomoꝝ
ad ſex tẽpora iudeorũ referendus ſit
ſed potius ad tẽpora que ſecuta ſũt.

Cap. 9m.

Igitur pfecti ſunt celi ⁊ terra ⁊ Geñ. 2.
oĩs ornatus eorũ. Compleuitqꝫ
de⁹ die 7° opus ſuũ qd fecerat
⁊ requieuit die 7° ab vniuerſo
opere qd patrarat ⁊ bñdixit diei 7° ⁊
ſanctificauit illũ/ qꝛ in ipo ceſſauerat
ab vniuerſo opere ſuo qd creauit de⁹
vt faceret. Notãdũ ꝙ in capite libri
ſcripſit celum ſingulari numero/ ſimi
liter ⁊ in die ſcdo. Nunc autem dici-
tur igitur perfecti ſunt celi ⁊ terra: vt
qſi duos celos ſe ſuperius ſcripſiſſet
demonſtret. perfecti ſunt autem celi

Universidad de Deusto Biblioteca

⁊ terra ⁊ omnis oꝛnatus i eoꝛũ/iuxta
eum intellectũ quẽ hactenus proſe-
cuti ſumus. Et poſt nimium laboꝛez
ſexti tempoꝛis ſecutũ eſt tempus ſe-
ps.73. ptimum. Juxta hunc intellectum ex
Ezec.21 eo tempoꝛe quo deſijt eſſe propheta
in iſrael: vt ſabbatiçátibus qui ſemi-
nauerant in lachꝛymis daretur quo
ad hoc quoddam ocium populo dei
quouſqꝫ veniret tẽpus in quo ait ſal-
Joã.4. uatoꝛ diſcipulis ſuis. Ego vos miſi
metere qꝺ vos nõ ſeminaſtis/alij la-
boꝛauerunt: ⁊ vos in laboꝛes eoꝛuꝫ
ingreſſi eſtis. Hec de pꝛimo intelle-
ctu bꝛeuiter dicta aſſignata ſunt quo
quo modo i coꝛtice exterioꝛi: qꝛ nec
dum peruenimus ad teſtam nucis/
nec dum ad tenuiſſimam cutem que
nucleo iuncta eſt. Sed tñ groſſioꝛa
⁊ exterioꝛa perſpeximus. Jn multis
ſane rebus inuenitur imago iſta ter-
ni velanimis coꝛij vꝫ teſte ac tenuiſ-
ſime cutis. Et in eis iſtoꝛum intelle-
ctuum ſimilitudo manet. Qui ergo
vidimus de pꝛimo neceſſe eſt vt tran
ſeamus ad ſecundum. Cap. 10m.

2° itelle ctus Geñ.1. p⁴ die ſupꝛa li° 2° tra.1. c.4.

IN pꝛincipio creauit deus celuꝫ
⁊ terram: terra aũt erat inanis
⁊ vacua ⁊ tenebꝛe erant ſuper
faciez abyſſi. Sicut initiatio pꝛi
mi ſtatus fuit ad adam ⁊ peruenim⁹
vſqꝫ ad chꝛm. Jta in 2° incipiendum
eſt ab oçia ⁊ veniendũ vſqꝫ ad tem-
pus plenitudinis gentium. Jn pꝛin-
cipio inquit creauit deus celuꝫ ⁊ ter
ram. Pꝛincipiuꝫ vocat deus vetus
teſtamentum in quo iactatuꝫ eſt fun
damentũ teſtamenti noui. Neqꝫ eni
vbiqꝫ pꝛincipium pꝛo initio ſeculi ac
cipiendum eſt: ſed pꝛo initio illoꝛum
tempoꝛum aut dierũ de quibus agi-
tur. Non enim ab initio ſeculi fuerũt
apoſtoli cum chꝛo de quibus dicitur
Et vos teſtimoniũ perhibebitis: qꝛ
ab initio mecũ eſtis. nec de predeſti-
ioã.15. natione aut poteſtate eius occulta
accipiendum eſt: ſed de initio pꝛedi-
cationis ſue poſtquã regreſſus eſt a
ioꝛdane. Jn hoc itaqꝫ pꝛincipio crea
uit deus celum ⁊ terram: qꝛ aliquos
elegit ex omni multitudine filioꝛum
dei ⁊ adiunxit illos abꝛae iſaac ⁊ ia-
cob vt eſſent reuera quaſi celum re-
ſpectu alioꝛum: eo ꝙ non terrenam
patriam: ſed celeſteꝫ inquirerent. Ce
tera vo multitudo reputata eſt quaſi
terra: qꝛ terrenis inhiabat ⁊ in terre
nis gaudebat. Erat ergo terra ianis
⁊ vacua. Jnanis a gratia: vacua a iu
ſtitia ⁊ veritate. Neminem enim ad
ꝑfectuꝫ adduxit lex. Tenebꝛe quoqꝫ
erant ſuper facieꝫ abyſſi: qꝛ populus
gentium qui erat infidelis ⁊ cecus a
natiuitate ſua neſciebat deum veruꝫ
⁊ legem eius: ſed erant ignoꝛantes
ſuper facieꝫ coꝛdis: ita vt neſciret ad
dexteram vel ſiniſtram. Verũtamen
ſpiritus domini ferebat ſup aquas.
Quia gratia illa que fuit cum iacob
ſpirabat ſuper gentes per oꝛa ꝓphe-
tarum annũtians ⁊ pꝛedicens repo-
ſitum eſſe gentibus tempus lucis ſi-
cut ex voce paterna eidẽ vere luci di
ctum eſt/poſui te in lucem gentium/ Jſa.42
vt ſis ſalus mea vſqꝫ ad extremum 49.
terre. vnde ⁊ cũ ipſa vera lux in typo
populi gentilis cecũ a natiuitate ſua
vellet illuminare ait iter cetera diſci-
pulis ſuis. Me opoꝛtet operari opa Joá.9.
eius qui miſit me donec dies eſt: ve-
nit nox qñ nemo poterit opari. Quã
diu in mũdo ſuꝫ lux ſum mũdi. ſi aũt
chꝛs lux mũdi eſt agnoſcamus de eo
in ſpiritu dixiſſe deũ pꝛem fiat lux: de
quo ⁊ per ioãnem dictũ eſt. Erat lux Joá.1.
vera q̃ illuminat oẽm hoiem veniẽ-
tem in hũc mũdũ. facta vo eſſe dicit
ſm humanitatẽ ꝓpter illud qꝺ ſeq-
tur: verbum caro factum eſt: ⁊ habi- ibidem
tauit in nobis. Quẽ eni in ſue maie
ſtatis gliã videri nõ poteram⁹ fact⁹ ẽ
nobis hõ ex tpe vt eẽt lux viſibilis.
Quia

Quia verus hõ ⁊ iacẽtẽ in tenebꝛis
⁊ i vmbꝛa moꝛtis gẽtilẽ populũ illu
ſtraret ſicut de eo iſaias lõge añ ꝑdi-
Jſa.9. xerat: populus gẽtiũ q ſedebat i tene
bꝛis: vidit lucẽ magnã habitantibus
in regione vmbꝛe moꝛtis lux oꝛta eſt
eis. Appellatũ vo chꝛꝫ diẽ nõ ſolũ ex
pñti loco verũ etiã ex euãgelio noui-
mus. Qui gdẽ volẽs ſe diẽ/aplos vo
itelligi hoꝛas. Cũ ei ne iret hieroſoly
Joá.11 maꝫ diſſuadẽdo crederẽt ait: neſcitis
qꝛ 12m ſunt hoꝛe diei? Qui ambulat
in die non offendit. Ergo apli quos
nominauit hoꝛas ꝑticipes facti eiuſ
dẽ lucis in ipſa pmi diei opatione ac
cipiẽdi ſunt. Ex eiuſdem nãqꝫ lucis
matt.5. oꝛe audire meruerunt. Vos eſtis lux
mũdi. Pꝛim⁹ nãqꝫ dies ſeculi ipſe ẽ
qui dominicus dies appellat in cui⁹
ſimilitudinis ſpecie 12m ſibi dñs co-
pulauit aplos qui ſe vt hoꝛe dieꝫ in
ps.18. lucis opibus ſequerent. Jgit ⁊ chꝛs
lux ⁊ apli lux in chꝛo: chꝛs dies cui
dies ver⁹ loquit eructuat vbũ. Qui
immo oẽs fideles dies eẽ ceperũt: qꝛ
ad eph. lux in dño. Tenebꝛe aũt q̃ ⁊ nox oẽs
5. infideles oẽs qui dilexerũt tenebꝛas
Joá.3. magis q̃ꝫ lucẽ. facta eſt aũt diuiſio in
ter fideles ⁊ ifideles in baptiſmatis
ſacro: qꝛ nemo põt adiũgi chꝛo ⁊ ec-
ibidem cleſie ſue qui nõ eſt baptiçat⁹ i chꝛo.
Joá.8. dictus eſt aũt chꝛs lux: qꝛ ipſe eſt ſa-
piẽtia dei. dicti ſũt ⁊ apli: qꝛ ⁊ ab ipa
vera luce acceperũt vt eẽnt lux mũ-
di ad annũtiãdũ mũdo euangelium
Euãge dei. Nẽpe ⁊ euãgeliũ ipſuꝫ lux eſt: qꝛ
liũ ẽ lux verbum dei: qꝛ per ipſum illuminate
ſunt gentes ⁊ erepte ſunt a tenebꝛis
ignoꝛantie ſue. Cap. 11m.

2° die Geñ.1.

DIxit quoqꝫ deus: fiat firma
mentũ in medio aquarũ ⁊
diuidat aquas ab aqs. Et
fecit deus firmamẽtũ: diui
ſitqꝫ aquas que erãt ſub firmamẽto
ab hijs que erãt ſup firmamentum ⁊
factum eſt ita. Vocauitqꝫ de⁹ firma-
mentũ celũ ⁊ factũ eſt veſpere ⁊ ma
ne dies ſcꝺs. Scꝺo tpe eccliẽ factuꝫ
eſt firmamẽtũ i medio aquaꝝ. Firma
mentũ eſt ecclia petri qui ſpãliter aſ-
ſumpta cruce ſecutus eſt chꝛm. Eſt
enim ecclia ipſa ſupꝛa petrã q̃ chꝛs ẽ
ſingulariter ab ipſo fundata dicente
eodẽ dño eideꝫ petro. tu es petrus ⁊
ſup hanc petrã edificabo eccliã meã mat.16
⁊ poꝛte inferi nõ ꝑualebũt aduerſus
eã. hoc aũt firmamẽtũ qꝺ ⁊ celũ dcm
eſt in medio aquaꝝ hoc eſt in medio
nationũ fundatũ eſt: qꝛ aque multe:
vt ait angelus Joãni ſunt ppli multi
dictũ eſt aũt firmamẽtũ ꝓpter tole- Apo.17
rantiã paſſionũ quas ſuſtinuit idem
petrus cũ ceteris militib⁹ chꝛi. nimi-
rũ: qꝛ nec cõfuſi lapidib⁹ nec ferro ex
parte aliqua cõciſi flecti aut concuti
potuerunt: fundati enim erant ſupꝛa
petram. Et qꝛ ex eiſdem populis qui
aque myſtice dicti ſunt ad fidẽ cõuer
ſi in ſinu firmamenti huius aſſumpti
ſunt ſublimãdi quãdoqꝫ in illam ce-
leſtem ciuitatem que eſt mater credẽ
tiuꝫ: diuiſi ſunt ab eis qui fidẽ dñi nõ
habebãt: merito dictũ eſt de eodẽ fir
mamento: ⁊ diuidat aquas ab aqs.
Aquas eni ab aqs firmamẽtũ diuiſit
qꝛ fideles ab infidelib⁹ mater ecclia
ſegregauit: alios q̃ſi filios recipiens
in vlnis ſuis: alios q̃ſi ſpurios extra
ſinũ relinquẽs. Nam ⁊ ſi cõfuſio ad-
huc plebib⁹ ⁊ vbiqꝫ cõmixtis ſimul
in vna vꝛbe vel vna domo pagani fi
deleſqꝫ manerent: fides tamen petri
⁊ eccleſie inter vtrunqꝫ populum di-
ſtinguebat. Appellata eſt ergo ecclia
petri que fandata eſt celum ⁊ firma-
mẽtum: qꝛ ⁊ omniũ aliarũ eccleſiaꝝ
refugium facta eſt: ⁊ vt pꝛeclara celi
ſidera ifixos in ſe tenet electos. Fru
ſtra ſe enim aliquis iactitat in chꝛo
manere qui ab huius firmamẽti gra
tia ⁊ a cõmunione diſcedit.
Cap. 12m.

Universidad de Deusto Biblioteca

3ᵃ die DIxit quoqꝫ deus.Congre-
gētur aque oēs que ſub ce
lo ſunt in locum vnū ⁊ ap-
pareat arida / appellauitqꝫ
deus aridā terrā: ꝯgregationeſqꝫ aq̈
rum appellauit maria. Tertio die cō
gregate ſunt aque que ſub celo erāt
Cōſtantinum in locū vnū ⁊ apparuit arida . Quia
tertio tpe ecclie per romanū pncipē
cōuerſum ad deū ifideles a fidelibꝰ
ſeparati ſunt ⁊ inſtar maris occeani
in circuitu collectis:eccleſia ꝟo i mo
dū terre libera in pace ꝑmanſit.Atqꝫ
ex hoc iā cepit germinare herbāvirē
tem lignū pomiferꝝ iuxta genus ſuū.
Ex quo enim ꝑ ꝯſtātinū data eſt pax
eccleſie chꝛiſti; inoleuit in ecclia dei
vt oēs chꝛiſtianoꝝ filij ſollēniter ba-
ptiçati iſtituerenť a chꝛiſtianis ⁊ do-
cerent attētius verba dei q̄tenus ha
berent in ſemetipſis ſemen verbi qꝺ
poſſet i alijs pꝛopagari. Pꝛotulit ꝟo
pꝛeter hos ligna pomifera facientia
fructū doctoꝛes vꝫ oꝛthodoxoꝝ ⁊ vi
ros eruditos q̱ fcti q̄ſi ligna que plā
tata ſunt ſecus decurſus aquaꝝ ꝺde
runt fructum in tpe ſuo:deniqꝫ vt ꝑ-
ps.1. termittā ceterosquoꝝ noia nō adeo
clara ſunt/ſub eodē tertio tēpoꝛe ⁊ ꝑ
pe ſimul:Hylarius/Ambꝛoſiꝰ/hiero
quo tpe nymus/Auguſtinꝰ / ⁊ Joānes chꝛy
viꝺ cro. ſoſtomus claruerūt in verbo dei q̄rū
archi- ſemia in toto oꝛbe diffuſa quot mala
epi floꝛ. hoium pauerunt ⁊ adhuc paſcāt eiꝰ
eſt agnoſcere qui nouit oia anteq̄ꝫ ſi
ant.Tranſeamus ad diē 4ᵐ ⁊ de eo
vel paꝝ aliq̄d eloquamur. Cap.13ᵐ.

4ᵃ die. QUarto die dixit deꝰ vt fie-
rent luminaria in firma-
mēto celi ⁊ pꝛeeſſent diei
ac nocti ⁊ diuiderent iter
lucē ⁊ tenebꝛas ⁊ eēnt
in ſigna ⁊ tpa ⁊ dies ⁊ annos.Et in
quarta parte apocalypſisſcriptū eſt:
apparuiſſe ſignū magnū i celo/mľie
rem amictam ſole ⁊ lunā ſub pedibꝰ
⁊ in capite eius coꝛonaꝫ ſtellaꝝ 12ᵐ.
Deſignatur aūt in claritate ſolis vi- Apo.12
ta cōtemplatiua que ꝑtinet ꝓpꝛie ad
anachoꝛitas:in luce lune vita actiua
que ꝑtinet ad cenobitas:in ſtellis ꝓ-
pꝛietates virtutū que faciebant ſin-
gulos habitare in ꝓpꝛijs cellis anti-
quos monachos ob ꝓpꝛietatē dono
rum dicente apľo. Unuſq̄ſqꝫ ꝓpꝛium ꝑᵃ ad co
donū hēt ex deo:aliꝰ q̄dē ſic:alius āt rin.7.
ſic. Uerūtn̄ ſm̄ plus ⁊ minus dicimꝰ
hoc in ſole hoc in luna hoc aūt i ſtel-
lis:alias āt totū qꝺ celeſtū eſt ꝑtinet
ad vitā cōtēplatiuā que maxie quar-
to tpe claruit in ecclia chꝛiſti mľtipli-
catis i heremis caſtris dei . Quāuis
ſub eodē quarto tpe ꝑficiendo decre
uerit/qꝛ ⁊ herba tūc magis ꝑficit cū
appꝛopinquat ad meſſem:nēpe ⁊ tē-
pus eius nō tā illud eſſe diciť in quo
incipit q̄ꝫ illud in quo ꝑacta meſſiōe
grana per triturā ſeparanť a paleis.
Sic ⁊ oꝛdines iuſtoꝝ ꝓpꝛia ⁊ ſpālia
tēpoꝛa accepiſſe fatemur/nō tn̄ q̱bꝰ i
ceperunt:ſed in q̱bus ad cōſūmatio-
neꝫ ⁊ ꝑfectionē venerunt. Quod āt Exulta
diximus oꝛdinē quartū qui eſt here- tio cum
mitaꝝ ⁊ virginū ꝑficiendo defeciſſe ruina
timēduꝫ eſt potius q̄ꝫ dicendū:eteni pꝛouer-
apta ꝑfectō ꝯliationē ꝑit/ꝯliatio exul bi.16.
tationē:exultationeꝫ ꝟo comitať rui-
na. Quia ſcriptū ē : an̄ ruinā exaltať
coꝛ.Igiť oꝛdo iſte quartus qui deſi-
gnatur in ſideribus celi q̄rto q̄dem
tpe claruit ſed mox defecit/nō q̄deꝫ
in ſe qui ꝑſeuerat vſqꝫ in finē:ſed in
illa claritate ⁊ in illis locis in q̱bꝰ vi-
ſus eſt floꝛuiſſe ad hoꝛam haud du-
biū/ꝙ ꝓpter malitiam inhabitantiū
in ipſis.Igitur in ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis
eccleſia cōtemplatiua deſignať ⁊ illa
vtiqꝫ eccleſia que deſignať in mulie-
re amicta ſole ⁊ de qua ſcriptū eſt in
cāticis canticoꝝ.Que eſt iſta que ꝓ- Cāti.6.
grediť quaſi auroꝛa cōſurgens/pul-
chꝛa vt luna/electa vt ſol/terribiľ vt
caſtroꝛum

caſtroꝛuꝫ acies oꝛdinata.Quo eteni
modo?qꝛ tria q̄dā genera monacho
rum quoꝝ alij in Helia/alij in heliſeo
alij in filijs ꝓphetarum qui ſimul de-
4ᵃ regū gebant in hierico ſub heliſeo ꝓphe-
2.6. ta deſignata ſunt in vna erant ecclia
copulanda.Sic vnā Joānes mulie-
reꝫ deſcribit:quatenus in ſole intelli
gamus eos qui modis oibus adhe-
rent chꝛiſtuꝫ eūqꝫ ſm̄ apľm ꝑfectius
induentes nihil i mundanis faculta
tibus q̄runt:in luna que ſub pedibꝰ
manet illos qui manētes cōmuniter
ſubviris ſpūalibus deſignatis in ſtel
lis ſicut ⁊ noſtris faciunt tpibꝰ obe-
dientes erant.Excepto ꝙ illis nulla
erat poſſeſſio/aut poſſeſſionū āxietas
ſicut in tpibus iſtis.Sed ſūma ⁊ vna
pauꝑtatis voluntas.Hec idcirco di-
co vt ſciamus q̄d inter illos/⁊ mona
chos niſi tpis differens aut indiffe-
rens ſit.Ne foꝛte cū detractare cepe
rimus vel certe de illis electis qui ca
noniçe viuunt alterū occurrat ꝓ alte
ro ⁊ noium identitas itellectū obſcu
ret.fuerunt nāqꝫ ⁊ tunc qui dicerenť
monachi ſicut ⁊ nunc.fuerunt qui di
cerenť monachi ſicut ⁊ nunc : nec tn̄
aut illi minus ꝑfectionis ꝓpter hoc
habuiſſe credēdi ſunt/aut nobis cō-
fert aliq̄d nomen ſcm̄ ſi imitari negli
gimus ſanctos viros. Cap.14ᵐ

SI quis āt ea que deſcripta ſunt
de ſole ⁊ luna ⁊ ſtelľ/ad vniuer
ſitatem eccleſie aut ad niſi tpis
monaſteria retoꝛquere volue-
rit non deeſſe poterit q̄d cōuenienter
dicať.Sed tn̄ : illoꝝ ꝓpꝛietas quarti
curſum tpisſpāliter tangit:vna ergo
mulier amicta ſole cum luna ⁊ ſtellis
vnū deſignat oꝛdinē cōtēplantiū nu
mero mō tripartita varietate diſtin-
ctum.Cuius caput ꝑlati ſunt cuiꝰ pe
des ſubiecti/ipi ꝟo inter vtrūqꝫ/igiť
cōtemplatoꝛibꝰ ſol:ꝑlatis monacho
rum ſtelle:ipſis ꝟo monachis aſcribi
tur luna.Quatenus vnuſq̄ſqꝫ ex ſuo
lumine diſcat q̄d deſit ei ⁊ qualis ei
virtus neceſſari a ſit:nec imerito ſtel
le que dona ſancti ſpiritus moꝛaliter
pꝛenotant ꝑlatis q̄ꝫmaxime neceſſa-
ria in capite emicant mulieris:qꝛ ab
bates qui aias regēdas accipiunt lo
cū chꝛiſti tenent in cenobijs ſuis.Et
ob hoc ꝑfecti illi monachi qui ſub eo
rum diſciplina regulariter viuunt/lu
ne ꝑfecte ſilitudinē ſeruant q̄ ad hoc
inſinuandū myſteriū manere ſub pe
dibusviſa eſt.Cuius quoqꝫ tēperata
frigiditas/nō vacat i hac parte a my
ſterio boni:qꝛ ſicut pleruqꝫ in frigi-
ditate malitia/ita in ea ſepe ſepius ti
moꝛis humilitas deſignať.debēt eni
ſubiecti a pꝛincipio timoꝛe dn̄i eē fri
gidi ⁊ triſtitia gelidi pꝛo peccatis/q̄-
uſqꝫ charitatis igne ſuccēſi itelligāt
ſibi dimiſſa eſſe peccata/aliogn timē
da eſt illis ſnia illa terribilis qua an-
gelo laoditie dictū eſt/qꝛ non es cali Apoc.3
dus neqꝫ frigidus icipiā te euomere
ex oꝛe meo . Et q̄dem libertatē ſpūs
ſꝑ debet fideliter affectare ſubiectꝰ.
Sed nō pꝛius debet collū a timoꝛis
excutere ſuitute/q̄ꝫ ſe charitatis ſpi-
ritū ſe accepiſſe ꝑpendit:lꝫ aūt poſſi-
bilitatis iequalitas diſtinctionē hāc
triplicē oꝑetur vnitas tn̄ voluntatis
ſimul oēs cōiungit:ide eſt ꝙ nō tres
mulieres ſed vna infra ſolem ⁊ lu-
nā ⁊ ſtellas media ꝯſiſtere viſa eſt:qꝛ
ex illis tribus ꝑfectionibus vna co-
adunatur eccleſia que mira pulchꝛi-
tudine lune ꝑfectiōe ſolis caſtroꝛūqꝫ Can.6.
terribilitate induta tanto in ſuperna
patria deo erit viciniou quāto i huiꝰ
mundi caligine eſt ab actibus ſeculi
aliena.Et bn̄ aſſumptis alis aq̄le di- Apo.12
citur hec mulier aduolaſſe in deſertū
in locum ſuuꝫ:re ⁊ enim vera ipſe eſt
locus cōtemplantium:vt illud q̄nqꝫ
meretur audire cuius ſupꝛa fecimus Canti.
mētioneꝫ:que eſt iſta que aſcēdit per 3.c.

Universidad de Deusto Biblioteca

deſertum ſicut virgula fumi ex aro-
matibus myrre ⁊ thuris. Sed certe
mulieri huic pēne agle date ſunt/vt
illa eſſe agla intelligat̃ de qua dicitur
Apo.4 ⁊ quartū aial ſimile agle volanti/de
quo nimiꝝ aiali cuʒ diceret ezechiel
facies leonis ad dextris ipſoꝝ 4^or:
ꝓtin⁹ adiecit ⁊ ait facies vo agle de
Eze.1. ſup ipoꝝ 4^or. Si eni verbi grā paſto-
rum principē Petrū: martyrū Ste-
phanū/doctoꝝ paulum/Mariā vir
ginū eſſe dicimus/iueniunt̃ Petrus
⁊ paulus a dextris/qꝛ eqlis ſunt me
riti ⁊ dignitatis: Stephan⁹ a ſiniſtris
qꝛ miniſter apl'oꝝ fuit. Deſup Ma-
ria qꝛ regina eſt hoium ⁊ angeloꝛuʒ.
Sunt enim Petrus ⁊ paulus altio-
res Stephano/inferioꝛes maria. Sʒ
ſi illi altioꝛa penetrāt qꝛ altius ſubli-
mant̃/recte luminaria celi iter luceʒ
⁊ tenebꝛas inter ſapiam ⁊ ſtultitiam
qui luce ſapiētie ſunt ꝑfuſi. Qui itel-
ligunt ipſa duce qd habeant hoies a
ſeipſis/⁊ quid ſint a gratia cōſecuti.
Qui enim cōtēptis lucris mūdi ſola
celeſtia cōcupiſcunt/eo poſſunt habe
re diſcretionē iter vitia ⁊ virtutes/ q̃
conſtat qꝛ ſcientib⁹ lucē etiā tenebꝛe
ſunt apte: vnde per apl'm ſcriptū eſt.
ꝑme ad Spiritualis homo oia iudicat ⁊ ipſe
coꝛin. 2 a nemine iudicat̃/qui bn̄ quoqꝫ diei
ac nocti pꝛeeſſe dicti ſunt/qꝛ ⁊ iuſtis
pꝛeſunt magiſterio ⁊ peccatoꝛib⁹ exē
plis: quatenus ⁊ illi audiāt qd ſit eis
tenēdum/⁊ iſti reſpiciant quid agen
dū. Quāuis ⁊ nō de ſole ⁊ luna ſed
tm̄ de ſtellis dicta iferius videant̃: qꝛ
qđ pꝛius vbi agit̃ de rebus creādis
exhibet̃ cōfuſum/vbi agit̃ de creatis
demoſtrat̃ diſtinctū. Qđ aūt ſubiun
ctū eſt/⁊ ſint in ſigna ⁊ tꝑa ⁊ dies ⁊
annoʒ: qualiter illi oꝛdini qui claruit
quarto tempoꝛe magis cōueniant q̃ʒ
ceteris tribus/tam de veteri vt iā di
xit teſtamēto q̃ʒ de nouo colligi pōt:
qꝛ ⁊ ibi aliqd accidit quod eſſet in ſi-
gna ⁊ tēpoꝛa ⁊ dies ⁊ ānos ⁊ hic ad
dictuʒ eſt per Joānem in apocalypſi
quod ab eodem myſterio non diſcoꝛ
dat. Cap.15^m.

Et cū tales viri vel femine i ſi
gna fuere / qꝛ ſicut ſtelle celi i
ſigna ſunt nauigātibus: ita ⁊
vita iſtoꝛum in exēpluʒ fidelibus da
ta eſt. Ut ſciant quo ire debeant oēs
qui cōſiderāt oēs fuere quoqꝫ in tꝑa
⁊ dies ⁊ annos/ qꝛ ſic quōdā helias
certis tempoꝛibus diebus vel annis
3^ii regū māſit abſcōditus a facie iezabelis ħ
17.19. eſt tribus annis ⁊ mēſib⁹ ſex/ita ſub
Apo.12 eodē ſpatio dieꝝ ⁊ annoꝝ dicta ē me
moꝛata ſtetiſſe in ſolitudine ħ.1260.
hoc tēpus ⁊ tēpoꝛa ⁊ dimidium tem
poꝛis/qꝛ vo numerus iſte dieruʒ vel
annoꝝ noctibus ſit ad agnoſcēda tē
poꝛa dies ⁊ annos/⁊ in ſcđo huius
opis libꝛo ſufficiēter dcm̄ ē. Sʒ ſi cō-
ſtat ꝙ ſig̃tū hui⁹ numeri ſit totū tꝑs
filioꝝ iſrael hoc eſt gn̄atiōes.42.q̃s
matt.1. deſignat Mattheus. Jta totū tem-
pus plenitudinis gētium ſub codeʒ
generationis numero ꝯtinere digno
ſcit̃. Quia ſub 4° tēpoꝛe poti⁹ q̃ʒ ſub
aliq̃ alio/iſdē in ſtellis numerus ſcri
ptus: niſi qꝛ q̃rtū tēpus cui hoc aſcri
bit̃ velut in libꝛa manens tribus tē-
poꝛibus ꝓcedētibus totidēqꝫ ſequē-
tibus veluti ex equo cōiunctū eſt/ita
vt vtriqꝫ parti ꝑticipare videat̃. Nē-
pe ⁊ eccleſia iſta virginū que ſignifi-
Jſa.7. cat̃ in muliere/mater eſt ⁊ nutrix fi-
matt.1. deliū/qꝛ virgo poꝛtauit Chꝛiſtum in
Luce.2 vtero: virgo peperit ⁊ lactauit. Ut er
4^i re.2. go Helias ⁊ Heliſeus ⁊ filij ꝓpheta
rū mediū ſub teſtamēto veteri tenue
runt tēpus. Jta ſub nouo oꝛdo here
miticus ⁊ virgineus diſtinguens in-
ter annos ⁊ annos: iter tꝑa ⁊ tꝑa ple
nitudinis gentium. Et hoc
qdē ita: qđ āt ſeqt̃. Ca.16^m

Gene.1 Et fecit deus duo luminaria
magna: luminare maius vt
pꝛeeſſet

pꝛeeſſet diei: ⁊ luminare minus vt ꝑ
eſſet nocti. Sicut in rei veritate hoc
coꝛpoꝛaliter factū videmus. Jta ſpi-
ritualiter fieri in ecclia dei oꝛdo eccle
ſiaſticus doctrinaqꝫ demonſtrat. Si
2^a ad co enim que audiuit Paulus in paradi
rin.12. ſo raptus vſqꝫ ad tertiū celū tacenda
eſſe hoibus poſtq̃ʒ dicēda teſtat̃. Et
ſi tm̄ iter ꝑfectos loq ſe idicat ſapiē-
tiā liquet ꝙ ſolis ſpūalibus viris ꝓ-
ꝑme ad ponēda eſt vita cōtēplatiua/deſigna
coꝛi.2. ta in claritate ſolis. Carnalibus aūt
qui nō itelligunt que ſunt ſpūs dei/
⁊ qui tenebꝛis ignominie iuoluti ſūt
actiua potius vita deſignata/ꝓponē
da eſt i modica luce lune. Quia non
pꝛius in homine quod ſpirituale eſt
ſed quod animale/deinde quod ſpi-
ꝑ^a ad co rituale. Si enim animalibus homi-
rin.15. nibus ac ſi cuiuſdam ſplendidiſſimi
ſolis pꝛedicas vitam alicuius ſan-
ctiſſimi heremite ipſi iſirmati coꝛde/
quid eis ꝓdices nō ꝑcipiunt: ⁊ qꝛ nō
intelligūt que dicis ad operādū ali-
quid nō cōſurgunt: vident eni hoieʒ
ſolū/⁊ hois opus nō vident/⁊ ob ħ
inertē iudicant ⁊ iutilē/cuius iternā
lucē ⁊ ignitos radios nō agnoſcunt.
Si aūt igrediunt̃ monaſteriū fratruʒ
oꝛdinate viuētiū ⁊ oñdētiū illis oꝑa
manuū ſuaꝝ: accidit plerūqꝫ illud qđ
matt.5. dicit dn̄s in euāgelio. Sic luceat lux
veſtra coꝛaʒ hoibus/vt videant oꝑa
veſtra bona ⁊ gloꝛificent pꝛem vꝛuʒ
qui in celis eſt. Jgit̃ luminare maius
facit domin⁹ vt ꝓeſſet diei: ⁊ luminar̃
minus vt ꝓeſſet nocti: qꝛ ⁊ vita con-
tēplantium ꝓponenda eſt ſpūalibus
⁊ perfectis: ⁊ vita bene operātiū aia
libus ⁊ infirmis. Quid de ſtellis? Et
fecit inquit ſtellas ⁊ poſuit eas in fir
mamēto celi/vt ꝓeſſent diei ac nocti:
hoc iam ſupius expoſuimus cum de
eis faciendis ſermo pꝛopheticus tā-
geretur. Sed ⁊ nunc vbi agit̃ de iam
factis non eſt extimandū ſuperfluuʒ
ſi quod ibi minus ſcripſim⁹ hic ſup-
pletur. Fecit deus omnipotens ſtel-
las ⁊ poſuit eas in firmamēto celi vt
pꝛeeſſent diei ac nocti: qꝛ poſt viros
illos ſpirituales qui ſequentes vitaʒ
Helie noctis cōſoꝛtia neſcierunt/da
ti ſunt alij viri ſancti imitatoꝛes heli
ſei: qui incedētes inter vtrāqꝫ vitam
⁊ iuſtis pꝛebuerunt ſanctitatis regu-
lam ⁊ peccatoꝛibus oſtēderunt bo-
ne actionis exēpla. Jnde enim eſt ꝙ 4^i re.2.
ſpūs Helie duplex factus eſt in ani-
mo Heliſei: qꝛ viri illi ſancti qui ſm̄
Heliſeum deſignātur in ſtellis/tantā
perfectionis gratiā conſecuti ſunt vt
digne ꝑ meritis pꝛeeſſe poſſunt diei
ac nocti. Jdeſt vt ſic inuigilent acti-
ue vite/vt contēplatiuam nō deſerāt
ſic amoꝛis dei iocūdentur dulcedine
vt tamen pꝛoximoꝛum nō cōtēnant
ſalutem. Unde ⁊ bene ſubditur: ⁊ di
uiderent lucē a tenebꝛis. Quaſi eniʒ
inter lucē ac tenebꝛas diuidunt/duʒ
inter vtrāqꝫ vitam diſcernunt ⁊ quo
dāmodo in die liam: in diei lumine
amplexatur Rachelem. Tales enim
apti ſunt ad officiū paſtoꝛale qui ſci-
ant ⁊ aſcendere ⁊ cōdeſcendere: qui
perfectos in altis doceant ⁊ in imis
infirmos. Uerum quia luna ⁊ ſtel-
le ad noctem pertinere noſcūtur/ſo-
lus autem ſol ad diem ſcriptura atte
ſtante que dicit: fecit deus ſolem in
poteſtate diei: lunam ⁊ ſtellas in po-
teſtate noctis/abſurdum videtur di- ꝓs.135.
ci de ſtellis ꝙ poſuerat eas domin⁹ i
firmamento celi vt lucerēt ſuper ter-
ram/⁊ pꝛeeſſent diei ac nocti ⁊ diui-
derent luceʒ ac tenebꝛas: niſi qꝛ alia
tamē ſcriptura dicit. Spiritus eſt qui Joā.6.
viuificat: caro non pꝛodeſt quicq̃ʒ. 2^a ad co
Quid enim ſi deficit littera que occi rin.3.
dit. Si deficit iudeo deficit qui ſecta
toꝛ eius eſt. Mihi autem manet qđ
meum eſt ⁊ deficere nequit. Quocir
ca ⁊ ſi ſtelle q̃s attēdit iude⁹ nō ꝓſunt

diei ac nocti:nec diuidunt lucē ⁊ te-
nebꝛas ſicut lr̄a velle videꝛ/ ſtelle tñ
quas intuemur in ſpiritu id hn̄t poſ-
ſe qꝺ ſcriptura teſtatur. Et nihil iter
eſt vtrū ſit verū ſm̄ lr̄am ſi ſm̄ ſpiri-
tum nō eſt falſum. Et bene in firma-
mento celi poſite referūtur ſtelle:qꝛ
qui nō eſt fundatꝰ in fide petri a nu-
mero iuſtoꝛū alienꝰ exiſtit. Cap.17m.

5ᵉ die
Quinto die dixit deꝰ vt ꝓ-
ducerent aque reptile aīe
viuētis/⁊ volatile ſup ter
ram ſub firmamento celi.
Quod cū factū fuiſſet/
benedixit eis dicens. Creſcite ⁊ mul
tiplicamini ⁊ replete aquas maris
aueſqꝫ multiplicenꝛ ſup terrá. Notá
dum ꝙ ea que in quatuoꝛ diebꝰ crea
uit deus ſic bona creata ſunt vt vix
vnquá aliqd eoꝛū in mala parte itel-
ligi queát. In qn̄to v̄o die mūda pa-
riter ⁊ imūda creata ſunt. Sunt enī
piſces ſm̄ legē mūdi ⁊ imūdi aueſqꝫ
ſimiliter. Eodem modo in ſexto die
aīalia mūda ⁊ imunda ⁊ in ipſis mū
dis ⁊ imundis aliqua foꝛtia ⁊ hoꝛri
bilia/ſicuti ſunt leōes pardi vꝛſi aſpi
des baſiliſci dꝛacones vipe ceraſtes
⁊ vniuerſa reptilia que mouenꝛ i ter
ra. Et tamē vidit deus cūcta q̄ fece-
rat ⁊ erāt valde bona. Si qs eis bn̄
vtiꝛ bona ſunt/qꝛ ad aliquá vtilitatē
creata. Alioquin ⁊ cibus malus eſt:
qꝛ eo nōnunquá ꝓfocanꝛ incauti: ⁊
aqua mala eſt qꝛ multi moꝛiuntur in
ea:⁊ ignis malus eſt/qꝛ multos facit
egere cū tá bona ſint in natura ſua ⁊
tam neceſſaria filijs hoīu vt plerūqꝫ
pꝛius vita q̄ꝫ illoꝛū vtilitatibꝰ carere
volūt. Quinimo ⁊ plerūqꝫ hocipſu
ſit illis carere vita: qꝛ qui eis carent
carere eos vita neceſſe eſt. Oia ergo
bona fecit deus: quinimo nō ſimpl̄r
bona:ſed valde bona/qꝛ ſi qua ſunt
que ſibi nō ꝓſunt/pꝛoſunt electis dei
pꝛo quibus facta ſunt:qꝛ qcqd crea-
tum eſt infra mūdu aut ſunt ipſi aut
pꝛopter ipſos. Cete aūt grandia illi
reges mūdani itelligēdi ſunt/qui lꝫ
multos abſoꝛbeát multi tamē pꝛo cō
feſſione chꝛiana cēſenꝛ ⁊ fidei catho
lice defenſoꝛes exiſtunt. Ceteri boni
piſces clerici ſunt ſi tamē boni qui lꝫ
inter ſeculares hoies ac ſi iter fluctꝰ
maris coꝛpoꝛal̄r maneát mēte tamē
⁊ aīo ad ſupioꝛa ſuſpirant. Bone v̄o
aues que monachoꝛū ſunt turme/ſi
tamē bone que relictis abyſſis huiꝰ
mūdi ad celeſtia volant:qui ⁊ ſi vſqꝫ
ad perfectionem ſolis ⁊ lune ⁊ ſtella
ru ſublimari nequeunt dūtñ vita ſo
litaria aut cōuentuali ſocietate gau-
dent/aues mundiſſimas imitantur/
maxime autē turtures ⁊ columbas:
poꝛro aues rapaces ſicuti ſunt coꝛui
⁊ milui bubones noctue ⁊ earū ſimi
les auaros cupidos luxurioſos atqꝫ
innocētū oppꝛeſſoꝛes deſignant ſeu
etiá ſciſmaticos ⁊ hereticos qui paſ
ſi catholicos ꝑſequunꝛ. Quoꝝ aliq
poſt multa diſcrimina que intulerūt
eccleſie abierunt in locum ſuū:alios
nouas pugnas illaturos vſqꝫ ad pꝛe
ſens tēpus ſuſtinet patientia dei. Su
ſtinet aūt illos qui facit aliud vas in ad ro.9
honoꝛe aliud in cōtumeliam vt notá
faciat potentiam ſuam ⁊ oſtēdat di-
uine gloꝛie ſue in vaſis miſericoꝛdie
que elegit ſm̄ conſilium voluntatis
ſue. Sane illi clerici ⁊ illi mōachi qui
in piſcibus ⁊ auibus deſignantur q̄ſi
in quinto tp̄e creati ſunt/qꝛ nunq̄ꝫ i
pꝛeteritis tēpoꝛibus eccleſie vel mo
naſteria in tali mō quo conuenit plu
ribus oꝛdiate fuere/quomodo in tē-
poꝛe quito. Nunq̄ꝫ ex alijs eccleſijs
tot multitudines pꝛopagate ſunt. vñ
bene dictum eſt illis. Creſcite ⁊ mul
tiplicamini ⁊ replete aquas maris/
aueſqꝫ multiplicentur ſuper terram/
quod alijs creaturis que in quatuoꝛ
diebus pꝛeceſſerant non eſt dictum.

Quia nō dico clericoꝛū ⁊ monacho
rum/verum etiá eccleſiarū ⁊ mona-
ſterioꝛū que pꝛopagata ſunt ab alijs
in tēpoꝛe quinto in hac occidētali ec
cleſia colligere numerū nō eſt facile.
Maxime vt compleretur in ea illud
myſticū qꝺ ſcriptū eſt de ipſo in typo
iude patriarche cuius filij abſqꝫ nu-
mero multiplicati ſunt. Sic enim di-
citur de eadē tribu in paralipomenō ꝑⁱ para.
fratres aūt eius nō habuerunt filios circa ꝓn
multos ⁊ vniuerſa cognatio nō po- cipium
tuit equare ſūmá filioꝛū iuda. Scd̄m
hoc dicere poſſumus de eccleſijs gre
coꝛum ⁊ de latina eccleſia ꝙ omnes
filij eccleſiaru vſqꝫ ad Carolum ſub
quo inchoatū eſt tēpus quintū non
potuerūt adequare ſummá filioꝛū oc
cidentalis eccleſie/fuit enim clemen
tioꝛ circa filios pꝛeterq̄ꝫ in peccatis
⁊ ideo magis creuit in ꝓpagine pꝛo-
lis. Ut enim pꝛetermittá cetera de ſe
ueritate ⁊ clemētia. Quid magis ſe-
De mo uerum q̄ꝫ qꝺ ſcripſit ſanctus Baſiliꝰ
nachis non eſſe monachis indulgenda po-
latinis cula vini. Quid aūt clemētius q̄ꝫ qꝺ
⁊ grecis ait ſanctus Benedictus dandá eſſe
eminá vná per diē abſtinere nō valē
tibus:vbi haberi pōt/⁊ maxime dá-
das eſſe carnes infirmis quas greci
negant indifferenter:quáuis quidā
grecoꝛu dicant magis ex vſu maio-
rum q̄ꝫ ex regula ſupꝛaſcripti ſancti
viri eſſe egrotantibus carniū fercula
interdicta. Sed hoc iure vigilanter
conſidera quid magis altum ſit ⁊ cō
ueniens raritati:quid magis humile
⁊ fratrū multitudini oppoꝛtunū. Ne
quis qꝺ abſit duoꝛū alteru cauilleꝛ
erraſſe:qui enī hoc putat inſanus ē.
Ne aūt hoc putet aliquis nouerit iu
nioꝛem pꝛioꝛem tēpoꝛe cōmendaſſe
quocirca nō imerito qn̄to die piſces
maris ⁊ aues celi nō ſolū creati ſunt
veꝝ etiá vt creſcerēt ⁊ multiplicarēt
benedictionē ꝯſecuti. Ut qꝺ in alijs
tempoꝛibus defraudauit ſeueritas ꝑ
bn̄dictionē clemētie ſuppleret in qn̄
to. Ac ſi de eo ſcriptū eſſet in pſalmo.
Miſericoꝛdia ⁊ veritas obuiauerūt ꝑs.84.
ſibi iuſtitia ⁊ pax oſculate ſunt. ⁊ pau
lo poſt etenim dn̄s dabit benignita-
tem ⁊ terra noſtra dabit fructū ſuū.
Igiꝛ ⁊ vita monachoꝛū quarti tp̄is
clarioꝛ fuit. Iſtoꝛū tñ ſatis fecūdioꝛ: geñ.30.
qꝛ ibi/vt illud inferá rachel emulatá
ſoꝛoꝛē poſtulauit ſibi liberos dari a
viro:⁊ qꝛ nō potuit obtinere ꝓpꝛios
habuit quos potuit ꝺ ancilla. hic lia
que poſt quartū filiū ceſſauerat a cō/
ceptu:rurſum reſumptis viribus bi-
nos ⁊ filiá parturiuit. Cap.18m. ibidem

6ᵉ die
Sexto die dixit deus vt pꝛodu-
ceret terra animá viuētē i gn̄e
ſuo iumēta ⁊ reptilia ⁊ beſtias
terre/ſm̄ ſpecies ſuas. Et fecit Geñ.1.
inquit deus beſtias terre iuxta ſpe-
cies ſuas ⁊ iumenta ⁊ omne reptile
terre in genere ſuo. Et vidit deus ꝙ
eſſet bonū ⁊ ait. Faciamus hominē
ad imaginem ⁊ ſimilitudinē noſtrá.
Et pꝛeſit piſcibus maris ⁊ volatili-
bꝰ celi ⁊ beſtijs vniuerſeqꝫ terre. Et
creauit inquit deus hominē ad ima
ginem ⁊ ſimilitudinem ſuá. Ad ima-
ginem dei creauit illum:maſculum ⁊
feminá creauit eos/benedixitqꝫ eis
deus ⁊ ait. Creſcite ⁊ multiplicami-
ni ⁊ replete terram ⁊ ſubijcite eam
⁊ dñamini piſcibus maris ⁊ volati-
libus celi:⁊ vniuerſis animantibus
que mouentur ſuper terram. Beſtie
⁊ reptilia que creauit deus ſexto die:
regna ſunt paganoꝛū ⁊ ſecte pſeudo
pꝛophetarū que ſexto tp̄e eccleſie qꝺ
in iānuis eſt atrocius ꝑmittentur ſe-
uire cōtra eccleſiá ꝓpter peccata di-
cente apl̄o:qꝛ charitatē veritatis nō 2ᵉ ad th
receperūt vt ſalui fierent mittet illis eſſa.2.
deus operationē erroꝛis vt credant
mēdacio ⁊ iudicenꝛ oēs qui nō credi
derūt veritati/ſꝫ cōſenſerunt iniqtati

Dominus inquit mittet illis opatio
nem erroꝛis.i.eo ꝑmittēte in ira ſua
fiet malū iſtud ꝓpter peccata/quēad
modū ſi ꝗs vꝛſuꝫ vel leonē volētem
currere ad ꝓdā teneret alligatuꝫ ca⸗
tenis ferreis clamaretqꝫ circūſtanti⸗
bus vt ſibi cauerēt ꝗ tñ negligerēt ſe
metipſos:⁊ ꝙ eo grauius eſt viro te⸗
nenti beſtiā cōtumeliā irrogarēt alia
qꝫ multa inceſſanter cōmitterēt. Ille
quidē intra ſuā alligatā beſtiā ſolue⸗
ret cōtra malos/queqꝫ tñ dimiſſa avi
ro id faceret omnino qđ priꝰ facere
cupiebat. Sic ⁊ beſtie iſte ex ſua ꝗdē
volūtate parate nocere fidelibꝰ:ſꝫ tñ
non licet eis niſi cū iuſto dei iudicio
ps.103. certis tꝑibꝰ ꝑmittanť. Scriptū ꝗppe
eſt. Poſuiſti tenebꝛas ⁊ facta ē nox
in ipſa ꝑtrāſibūt omnes beſtie ſylue.
Quāuis aūt vniuerſa etas iſta ꝗ vo⸗
cať ſexta ſub qua cōtineňť ſeptē tꝑa
iſta de ꝗbus agimus nō caruerit ꝑſe
cutione huiuſcemodi beſtiaꝝ. Exigē
te hoc generali itellectu de quo nos
opꝫ agere in ſequēti ſpāliter tñ inſul
tus iſtarū beſtiarū ⁊ reptilium ſm ꝙ
oſtēdiť in daniele ⁊ apocalypſi pꝛo⸗
pꝛie reſpicit ſextū tꝑs ſexte huiꝰ eta⸗
tis. Nimiꝝ qꝛ ⁊ generalia generale
⁊ ſpālia exigūt ſpāle. Et notādū ꝙ i
vtraqꝫ auctoꝛitate ſenarius numerꝰ
Da.7. eſt in cā. Ut eni in ſexta viſiōe danie⸗
Apoca. lis expoſuit angl's myſteria beſtiaruꝫ
13. aſcēdētiū de mari:ita ⁊ in liº apocaly
pſis quatenꝰ patēter dareť intelligi
ꝙ in futuꝝ erat in tꝑe ſexto. qđ crea⸗
tio ſexte lucis myſteriali iudicio pꝛe
mōſtrauit:veꝝ hec ꝓpter peccata/ꝓ⸗
pter ſe auteꝫ dñs creauit in die ſexto
oues ⁊ boues vniuerſas inſuꝑ ⁊ pe⸗
coꝛa cāpi. Creauit in hoc tꝑe ſexto in
oꝛdine laicoꝝ nouas ſpēs religiōis:
ſicut ſunt fratres tēpli ⁊ hoſpitala⸗
rij:⁊ ꝗdā alij in partibꝰ hiſpaniarū ⁊
cōuerſi oꝛdinis ciſterciēſis ⁊ eoꝝ ſi⸗
miles qui oēs in adiutoꝛiū clericoꝛū
aut monachoꝝ creati ſunt a dño ſm
ſpecies ſuas:vt impleanť multe ille
māſiōes que ꝓpter diuerſas ſpēs ele
ctoꝛuꝫ in domo domini parate ſunt.
Qđ aūt cōpletis oibus ad vltimū in
die 6º creatus eſt homo qui ꝑeſſet pi
ſcibus maris ⁊ volatilibꝰ celi ⁊ be⸗
ſtijs vniuerſeqꝫ terre:nō eſt alienū a
myſterio filioꝝ lie ⁊ rachelis. Natis Ge.29.
enim.6.filijs lie quaſi in ſex tēpoꝛibꝰ 30.
mox circa finē editus eſt ioſeph qui
pꝛefuit fratribꝰ ſuis ⁊ dominatus eſt Ge.41.
in oi terra egypti:ita vt ipſe pharao 44. ⁊
obediret ei ⁊ ſtaret oibus ꝯſilijs eiꝰ. 50.cap.
Futurus eſt enim vt oꝛdo vnus ꝯua
leſcat in terra filijs ioſeph ⁊ ſalomo⸗
nis ⁊ ipſius quoqꝫ abba hois cuius
etiaꝫ filius dictus eſt a ꝓpheta:qꝛ in
ipſo ⁊ per ipſuꝫ ⁊ ſm ipſuꝫ foꝛmatus
erit gl'a ⁊ dignitate ⁊ ipē ſubijciet be
ſtias ⁊ oēm terrā:vt cōpleať in eo ꝓ⸗
miſſio illa pſalmi dicētis:⁊ domina⸗ ps.71.
biť a mari vſqꝫ ad mare ⁊ a flumine
vſqꝫ ad terminos oꝛbis terraꝝ. Ipſe
eſt ille ppl's ſanctoꝝ de quo dixit an
gelus danieli regnū aūt ⁊ ꝑtās ⁊ ma Da.7.
gnitudo regni ꝗ eſt ſubter oē celū da
biť populo ſanctoꝝ altiſſimi. Hic eſt
populus ille ſanctus oꝛdo.ſ.iuſtoꝛuꝫ
circa finē futurus de quo in typo ſa⸗ 2i Re⸗
lomōis dictū eſt a dño ꝑ nathā ꝓphe gum.7.
tam. Ego ero illi in pꝛēm ⁊ ipſe erit
mihi in filiū. Neqꝫ eniꝫ ſm ꝙ aperte
docet angl's i ꝓſcripta viſiōe danielis
de ſolo filio dei itelligēda ſunt verba
iſta:ſꝫ tā de ipſo ꝗꝫ de his ꝗ ſunt eius
de illis vꝫ ſanctis hoibꝰ circa finē fu
turis ꝗ ſecuti ſunt ad itegrū veſtigia
eius/⁊ in ꝗbus occurſurus ē ad inte
grū chꝛianꝰ ppl's in virū ꝑfectū i mē
ſuraꝫ etatis plenitudinis chꝛi. Qđ ſi ad eph.
queriť de ſanctitate illꝰ ppl'i vel oꝛdi 4.
nis ꝗlis erit ꝗꝫ apte in ȥacharia de⸗
mōſtrať cū di. Extēdam manū meā
ad paruulos ⁊ erunt in oi terra dicit Ȝacha⸗
dñs. Partes due in ea diſꝑdentur ⁊ rie.13.
deficiēt

deficiēt ⁊ tertia ꝑs relinqueť in ea:⁊
educam tertiaꝫ ꝑtem per ignē ⁊ vꝛā
eos ſicut vꝛiť argentū:⁊ ꝓbabo eos
ſicut ꝓbať aurū. Ipſe iuocabit nomē
meū ⁊ ego exaudiā eū. Ueꝝ qꝛ idem
oꝛdo nō erit abſqꝫ ꝓlatis ꝗ gerāt i eo
vicē chꝛi. Et ſi gñalis itellectus totū
ipſuꝫ oꝛdinē tāgit ſpāliter tñ ipſos ꝓ
latos in ꝗbꝰ regnauit chꝛs ieſus quē
ps.109 opꝫ dñari ⁊ regnaꝛ donec ponat oēs
inimicos ſuos ſub pedibꝰ ſuis: ſane
vxoꝛ ade ꝗ data eſt illi in ſodaleꝫ ec⸗
cleſiam ſignificat ꝑ quos ⁊ ꝓdicabiť
euāgeliū regni in vniuerſum oꝛbeꝫ.

Cap.19m.

Gen.2. Patratis deus oipotēs celis ⁊
terra oiqꝫ oꝛnatu eoꝝ regeuit
die ſeptio ab oibus opibꝰ ſuis
qꝛ ꝯſūmatis oibus myſterijs
que deſignata ſunt in opibus ſex die
rū dabit deꝰ pacē ⁊ ociū electis ſuis
⁊ regeſcet reuera ab oi ope ſuo ſicut
ſcriptū eſt i.10º.c.libꝛi apocalypſis:le
Apoca. uauit angl's manū ſuā ad celū ⁊ iura
10. uit ꝑ viuentē in ſecula qꝛ tꝑs iā non
erit ampliꝰ. Sꝫ i voce ſeptimi angeli
cū cepit tuba canere ꝯſūmabiť myſte
riū dei ſicut euāgeliȥauit ꝑ ſeruos ſu
os ꝓphetas. Bñdicet autē huic diei
hoc ē tꝑe 7º ⁊ ſanctificabit vt ſit ſan⸗
ctificatus ⁊ liber ab oi ope ſeruili:qꝛ
cōſūmatis diebꝰ luctꝰ electoꝛum ſuo
rum adducet tꝑs pacis ⁊ innocētie
vt gaudeat coꝛ eoꝝ ⁊ gaudium eoꝝ
nemo tollet ab eis. Cap.20m.

Cuperē de tertio celo hoc eſt
de tertio itellectu ſupꝛa cuiꝰ
fecimꝰ mētioneꝫ in honoꝛe
ſpūs ſancti aliꝗd vel bꝛeuiť
intimare:eſſetqꝫ vt ego puto poſſibi⸗
le/ſi cōſūmatio ipa opis exhiberet ⁊
tꝑs. Si eni iā cōpleta eſſent opa ꝗ fu
tura ſunt ſub tertio ſtatu:quō cōple⸗
ta ſunt ea ꝗ viſa ſunt ꝑtiere ad ꝑmū
⁊ ſecunduꝫ/poſſemus foꝛſitan iſtius
opa quēadmodū ⁊ illoꝛū in ꝯcoꝛdie
ſtatura coaptādo ligare. Sed qꝛ i pꝛi
mo illius tempoꝛe ſtatus cōſtituti ſu⸗
mus/ſola adhuc initialia que pꝛeſto
ſunt exhibere ſufficimus. Si ergo il
lius intellectus qui pertinet ad ſpiri⸗
tum.ſ.in ſeptem futuris tempoꝛibus
queritur aſſignandus / fateoꝛ me ad
huc aſſignare nō poſſe:quia nonduꝫ
eſt completum opus ipſoꝛum tempo
rum quod tertius exigit intellectus.
Sicut eniꝫ Ȝacharias pater Joānis
inter ſynagogam ⁊ eccleſiam conſti
tutus adeſſe quidem tempus eccle⸗
ſie/⁊ chꝛiſti natiuitateꝫ pꝛedixit/ſed
tamen ea que Chꝛiſtus erat factu⸗
rus non eſt ſeriatim intimare ꝑmiſ⸗
ſus/ita ⁊ nos/qui inter ſecūdū ⁊ ter
tiū ſtatū cōſtituti ſumus/multa ꝗdeꝫ
de tertio illo ſtatu ȥōtēplari ꝑmitti⸗
mur: oꝛdinem vō rei/quem factu⸗
rus eſt dominus: iuxta numeruꝫ die
rum ⁊ diſtinctiones operum aſſigna
re nequimus/niſi foꝛte aliꝗd pꝛo lo⸗
co ⁊ tempoꝛe de pꝛincipio. Quāuis
enim nō ſit liberum aſſignare ſequē
tia. Quid ſibi tamen velit qđ ait. In
pꝛincipio creauit deus celū ⁊ terraꝫ:
iam nūc plene ſentimus alijs tñ ad⸗
iuti myſterijs:que tertiū efflagitant
intellectū. Deniqꝫ vt aliꝗñ denotať
differētia inter rē obſcurioꝛē ⁊ clario Ge.16.
rem in typo agar ⁊ ſare qđ ad pꝛimū 21.
ꝑtinet intellectuꝫ: aliꝗñ in typo ſare Ge.24
⁊ rebecce:quod pertinet ad 2m. Ita Ge.29
quod ad tertium ꝑtinet in typo ra⸗ 30.
chelis ⁊ lie/quarū alterā terrenam
⁊ coꝛpoꝛeam vitaꝫ: alteram ſpiritua
lem ⁊ celeſtem vitam deſignat. Ita
enim donante deo creauit ſtudiū re⸗
ligionis in oꝛdinibus electoꝛum: vt
id quod in pꝛimo ſtatu viſum fuit li⸗
berum ⁊ celeſte/in ſecundo ſtatu vel
oꝛdine/inueniretur humile ⁊ terre⸗
num: ⁊ quod clarum in ſecundo: in
tertio parumper obſcuruꝫ. Quia vō
dictum eſt de pꝛimo itellectu:ꝗ vꝫ ꝑ⸗

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

tinuiſſe ad agar ⁊ ſara: ⁊ de 2° qui vi-
ſus eſt ptinuiſſe ad ſarā ⁊ rebeccā.
nūc de 3° intellectu qui ptinet ad liā
⁊ Rachelē paꝝ id quod poſſum⁹ ve
ſtigare curemus. Ut q̄tum in nobis
eſt non remaneat quicq̄ de carnali
pme ad intellectu. Sed vorātes ex eo totum
corin. 5 illud q̄d poſſum⁹ epulemur/i azimis
ſinceritatis ⁊ veritatis. Cap. 21m.

De 3° i- IN principio inq̄t creauit deus
tellectu celū ⁊ terrā. Principiū p̄: prin
Gen. 1. cipiū filiꝰ: p̄cipiū ſpūs. ſ. Pro
Uide i pter patrem qui eſt principium
prin° 2i intellectus primus īcepit ab Abraā.
ſenté. ⁊ Propter filiū qui eſt principiū ſcd̄s
ſco. ibi. intellectus incepit a Joāne baptiſta
Gen. 12 ⁊ a natiuitate ipſius filij ſm carnem.
Lu. 1. 2. Propter ſpiritū. ſ. qui eſt principiū
tertius intellectus incipit a tēporib⁹
Uid. ſ. iſtis. Jn primo ſtatu auctoriçatus eſt
li. 2° tra. a deo pie ordo coniugatoꝝ. Jn ſcd̄o
p. c. 5. glificatus eſt a filio ordo clericoꝝ.
Jn 3° glificabiť a ſpū. ſ. ordo mōacho
rum. Jn primo ſane ordine veneran
da eſt imago p̄ris. in 2° filij. i 3° ſpūs. ſ.
Quia vo in ſingulis ſtatib⁹/pars iſe
rior aialis eſt ⁊ terrena: ſupior/ſpūa
lis ⁊ celeſtis. Ubiq̄ pars inferior di-
cenda eſt terra/pars ſupior celū. Et
tū vtraq̄ in quo fidelis ⁊ amās deū
qui alios coronat pro iuſtitia: alios
ſaluos facit per miſericordiā ſuā. Si
cut aūt in exordio primi ſtatus/dicta
eſt terra/pars filioꝝ Adam/qui dice
banť filij hoīuꝫ: celū pars eoꝝ qui di
cebantur filij dei/prius. ſ. q̄ populus
iſrael oriref ⁊ diſtingueref p tēpora
in gn̄ationibus ſuis. Et ſicut in exor
dio ſcd̄i ſtatus dicta eſt terra ſynago
ga carnalis terrenis ſemp inhians ⁊
terrena cōſectans. Celū illa pars po
puli que celeſtia ſapiebat/priuſq̄ po
pulus chriſtian⁹ oriref ⁊ diſtinguere
tur per tpa in generationib⁹ ſuis/ita
in exordio tertij dicēda eſt terra illa
pars ecclie que ſapit terrena/celum
vo pars illa que ſectaf celeſtia: ⁊ hoc
ipſum ſub hoc tpe ſcd̄i ſtatus poſtq̄
populus ille ſpūalis qui futurus eſt i
tertio ſtatu/diſtinguaf per tpa in ge-
nerationibus ſuis. Q̄d ergo dicit
ſcriptura in principio creauit de⁹ ce-
lum ⁊ terrā/ita eſt ab ope ſex dierum
vniformiter diſtinguēdū vt in p̄io i-
tellectu aſſignenť myſteria celi ⁊ ter-
re ab Adā vſq̄ ad Abraā: myſteria ſe
ptē dieꝝ ab Abraā vſq̄ ad Joānem
baptiſtā. Jn ſcd̄o itellectu myſteria
celi ⁊ terre ab oziavſq̄ ad Joānē ba
ptiſtā: myſteria ſeptē dieꝝ a ioāne ba
ptiſta vſq̄ ad hec tpa nr̄a. Jn tertio
intellectu/myſteria celi ⁊ terre a bea
to benedicto vſq̄ ad p̄ſens/myſteria
7m dieꝝ a p̄ſenti tpe vſq̄ ad finē mū-
di. Igiť ⁊ i hoc tpe videmus nouos
dn̄m creaſſe celū ⁊ terrā. Sed tū ter-
ra vſq̄ adhuc inanis ⁊ vacua ſm q̄d
q̄ qui velut ſub ptextu iuſte neceſſi-
tatis terrenis ihiant ⁊ terrena ſectā-
tur celeſtibus muneribuꝫ nō poſſunt
eſſe repleti: ſed ſunt ſicut iam dixim⁹
inanes a gratia ſpiritualiū ⁊ vacui a
fructu ſpūalis iuſtitie reſpectu dum-
taxat ſpūaliū viroꝝ qui nequaq̄ ca
duca ⁊ terrena ſed ſola ſpiritualia cō
cupiſcunt. Sed ⁊ tenebras adhuc eē
videmus ſup faciē abyſſi: q̄ adhuc
infideles populi manent in cecitate
⁊ neſciūt ad dexterā vel ſiniſtrā. Di-
xit āt deus/fiat lux ⁊ facta eſt lux. Si
aūt apli lux mūdi fuerunt q̄ per eos
illuminate ſunt gētes. Cur nō eodē
mō dicanť lux vltimi p̄dicatores p
quos iudeoꝝ cecitas pceptura eſt lu
men? Sed hoc vn̄: haud dubiū/q̄ a 11. d. p̄
luce illa a patre filioq̄ pcedit/lꝫ eniꝫ Aug°. 1
vna ſit opatio trinitatis/q̄ tres/vn⁹ de trini
deus ſunt: vt tū oñdaf trinitas pſo- ta. c. 5.
naꝝ illuminatio patriarcharum ſpe-
cialius attribuenda eſt patri/apoſto
lorum filio. Eoꝝ vo qui in hoc tēpo
re futuri ſunt p̄dicatores ſpiritui ſan
cto.

cto. Erit ergo ⁊ nunc lux creata per
quā illumineñ hij qui in tenebris ⁊
vmbra mortis ſedēt ⁊ diuidantur a
Luc. 1. multitudine increduloꝝ qui dicunť
chriſtiani ⁊ non ſunt/vt ſit poſita me
ta diuiſionis inter lucem ⁊ tenebras
ſicut ⁊ in diebus apoſtoloꝝ/qn̄ hij q
nō videbant illuminati ſunt: ⁊ q pri⁹
videbant amiſerunt lucē: hec pau-
ca de primo die. Cap. 22m.

CEterꝫ de ſex dieb⁹/nō hui⁹
tēporis eſt diſputare vnum
dico: q̄ myſteria tertij intel-
lectus ſubtiliora ſunt my-
ſterijs ſecundi ⁊ myſterijs primi. Et
neſcio vtꝝ tēpora tertij ſtatus eo mō
breuiora ſint tēporibus ſecūdi/quo
breuiora fuere tpa ſecūdi tpib⁹ pri-
mi lꝫ in opibus nō diſcordent. Scri-
ptum q̄ppe eſt/ſermonē breuiatū fa-
ad ro. 9 ciet dominus ſup terrā. Etenim ab
ortu iſaac vſq̄ ad moyſen pene qua
drigēti anni fuere: ab ortu autē Joā
nis baptiſte vſq̄ ad cōuerſionē ſan-
cti Pauli/min⁹ quadraginta annis
completū eſt tempus/⁊ tamē opera
cōuenientia ſunt. Quid ergo ſi eodē
modo q̄ in hoc ſecūdo ſtatu ifra mil
le ⁊ ducētos annos pſecutuꝫ eſt in il
lo tertio ſtatu ſb breui tēporis ſpatio
cōpleatur. Quāuis ſicut ē nobis pli-
xitas dubia: ita ⁊ breuitas ſit icerta.
Ut illi ſoli ſup hoc magiſteriuꝫ reſer-
uetur qui ait multitudini que cōuene
rat/nō eſt veſtrū noſſe tēpora vel mo
mēta que pater poſuit in ſua poteſta
Actu. 1. te. Nō ait abſolute: nō eſt veſtrū noſ-
ſe tēpora vel momēta quaſi ois noti
tia tēporum negata ſit apoſtolis ⁊ p
phetis/q̄d falſum eſt: ſed de illis tm̄
momētis vl̄ tēporibus dictū eſt que
paf poſuit in ſua poteſtate: alioquin
fruſtra ſancti dei pphete annūtiaue-
rūt appropinquare tēpus ſaluatoris
in carne. Et iniuſte arguit ipſe domi
Lu. 19. nus hieruſalē q̄ non cognouerit tē-
pus viſitationis ſue/⁊ illos q̄bus ſal Lu. 12.
uator ip̄e exprobrauit dicēs hypocri
te faciē celi ⁊ terre diiudicare noſtis
ſigna autē tēpoꝝ quo mō nō cogno-
ſcitis? Igiť ⁊ ſi finē mūdi querere te
merariū eſt/ſigna tamē tēporū pſen-
tire fidele. Alioq̄n ſi antichriſtum qui
vēturus eſt circa finem/nō cognoſce
rent electi/quo modo ſibi cauere po
terunt ab iſidijs eius? Cauebunt aūt
ſibi pter ſigna que faciet pro q̄bus
oēs reprobi ſeduceť ab eo. Ceterꝫ
q̄d ſpectat ad opa ſex dieꝝ/poſſibile
eſt in breui tēpore ſurgere i p̄dicatio
ne qui iure p ſplendore iuſtitie q erit
in eis noieť lux. Et poſt ipſos aliq̄s
alios qui pro robore patiētie noienť
celum/⁊ ilico poſt illos aliq̄s alios q
aſſimilenť arborib⁹ ⁊ herbe virēti ⁊
ſic de ceteris. Q̄d totū cōſumari pu- Apo. 11
to in illa vltia pte ſexti tpis i qua cal
cature ſunt gētes ſanctā ciuitatē: vt
vꝫ ipſi mēſes. 42. reputenť p ſex die-
bus marie ppť illud q̄d ait dn̄s opor mat. 24
tere. ſ. pter electos breuiari dies il-
los. Quāuis ſi religio chriſtiana pfe
cte eſſet ordinata ⁊ diſtincta p virib⁹
in ſpēb⁹ ſuis poſſent ⁊ deberēt ſeptē
iſte dieꝝ ſpēs in ſingulis domib⁹ iue
niri. Si eni māſiones mlte ſunt in re
gno celoꝝ p eo q̄ vnuſq̄ſq̄ ppriū do
minū hꝫ ex deo alius q̄dē ſic alius āt pme ad
ſic. Et ſi eo mō quo mlta mēbra que cori. 7.
eūdē actū hn̄t ita ſunt ⁊ in oib⁹ diui-
ſiones grāꝝ. Quo mō ordinata eſſe
dꝫ domus aliq̄ religionis que oēs ſb
vna norma coercere cōtēnit. Q̄d ſi
illos ſolos recipit ad ſe veniētes qui
cōueniant in vnā q̄libet ſpēm ptinē
tē ad aliq̄d corporis mēbrū/alios vo
abiecit ⁊ excludit/vbi vnitas ⁊ dile-
ctio? Et q̄dē p tpe tolerādū fuit re-
ſpectu vo illud q̄d apoſtolus ait do-
nec occurramus oēs in viꝝ pfectum
in mēſurā etatis plēitudinis chriſti. ad ephe
Primo diuiſit mēbra ⁊ poſtea tulit ſi. 4.

Universidad de Deusto Biblioteca

vnitatem primo demonſtrauit quid
ad ro- conueniat diuerſis: poſtea ſubiunxit
ma. 12. qd expediat oib⁹ velut nõ ſit ſciſma
in corpore/ſed vt ſollicita ſint mẽbra
pro mẽbris/maxime cum dñs dicat.
Jo.6. Qis qui veniet ad me/nõ eijciam fo
ras. Qð ſi dñs recipit tu expellis/q̃
modo potes dicere locũ chriſti teneo
in monaſterio: niſi qꝛ ſola diuerſaruꝫ
excuſat neceſſitas mãſionũ/eo ꝙ nõ
poſſit vna mãſio in ſe ſpecies diuer-
ſas cõtinere. ¶ Quã võ lõge ſit ois
moderna religio a forma eccleſie pri
mitiue eoipo itelligi pt/quo illa apo
ſtolos ⁊ euãgeliſtas doctores ⁊ vir-
gines ⁊ ʒelãtes vitam cõtinẽtes q̃qꝫ
⁊ cõiugatos veluti vnus cortex ma-
li punici: diuiſis tñ cellulis mãſionuꝫ
cõiũgebat in vnum ⁊ cõiunctis mẽ-
broꝝ ſpeciebus efficiebat ex omnib⁹
vnum corpus. Nunc autẽ alibi cor-
pus mẽbra ⁊ ſingula pro ſeipſis/non
pro alijs ſunt ſollicita. Cap.23ᵐ.

BEne aũt redirẽt chriſtiani ad
formã illam/ſi vna queqꝫ do
mus religionis diuerſis foret
mãſionibus ſub certo nume-
p̃ man- ro fratrum ⁊ etiã mãſionũ diſtincta.
ſio Quia tunc ſm deuꝫ ordinatũ videre
tur/ſi prima qdem mãſio ſeruoꝝ dei
cõtineret ſeniores etate ⁊ corporum
moleſtia laborantes qdem/⁊ ſi alias
perfecti eſſe queant ſunt tñ in multiſ
⁊ precipue in alimẽtis pia cõſidera-
2ᵃ tione ⁊ miſericordia idigẽtes. ¶ Se
cũda mãſio cõtineret illos iuuenes q
ſeu pro neceſſitate aliqua/ſeu ꝑ cer-
ta ifirmitate vacare lectioni ⁊ medi-
tationi non poſſunt/qui tñ miniſtri
patiẽtes ſunt in miſterio fortes in la
b ore eq̃nimes iferẽtes obediẽtie in
go: inſup ⁊ vſqꝫ ad mortẽ obedire pa
rati: de talibus aũt dicit apl's: qui bñ
ꝑme ad miniſtrat bonũ ſibi graduꝫ acquirit.
thi.3. ¶ Tertia mãſio contineret illos q de
3ᵃ biles ſunt ⁊ delicati ad faciẽduꝫ/ſed

tñ lectiones ſacras ardẽtiſſime dili-
gunt abſtinẽtiã cõpetẽter ſeruãt/ſpi
rituali magis q̃ʒ animali gaudent.
¶ Quarta mãſio cõtineret illos qui 4ᵃ
velut quedaꝫ aſtra celi/terram inha-
bitare deſpiciũt hymnis ſpũalibus i
deſinẽter/inſiſtunt. delitias corpis ꝑ
veneno aufugiunt/ſola celeſtia cõcu
piſcunt. ¶ Quinta mãſio contineret 5ᵃ
illos qui feruẽtes ſũt i fraterno amo
re ⁊ alioꝝ vtilitates poti⁹ q̃ʒ ꝓprias
ituent: vnde ⁊ in cõuentu fratrũ ma
nere/⁊ ſiue in modum canonicoruꝫ
regulariũ ſiue ſꝫ regulã ſancti Bñdi
cti/oino regulariter viuere ɔcupiſcũt
cãtãtes ⁊ pſallẽtes in cordibus ſuis
dño/ac dicẽtes. Ecce q̃ʒ bonũ ⁊ q̃ʒ io pſ.132.
cũdum habitare fratres in vnũ. hec
duo gña cõuẽtualiũ deſignata ſunt i
piſcib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi. Quã-
uis illi cõuẽtus monachoꝝ qui infra
menia ciuitatũ locati ſunt/magis in
piſcibus maris q̃ʒ volatilib⁹ celi de-
ſignẽt: vtpote qui mũdanis fluctib⁹
aſſueti hoc ſuaue extiment ⁊ iocũdũ
ꝙ ad celum volãtes vẽturi monachi
exoſuꝫ idicãt ⁊ amar. ¶ Porro ſex
ta mãſio cõtineret q̃ʒutiliter deſigna 6ᵃ
tos in iumẽtis ⁊ aiantib⁹ terre: qꝛ ⁊
ipſi ſi vere diligant deũ/nõ ſunt alie-
ni a ſalute qꝛ nec ſeparati a mẽbris
corporis chriſti. Tales auteꝫ debent
eẽ ⁊ ipi quales decet chriſtianos. Ut p̃ the.
nõ luxurie inſeruiant ſicut gẽtes que 4.c.
ignorant deũ/ſed habeãt vxores q̃ſi p̃ cor.7
non habẽtes vaſa. ſ. honeſte/plis ma
gis q̃ʒ deteſtãde libidinis. Homo ãt
qui pfert piſcibus maris ⁊ volatili-
bus celi ⁊ iumentis vniuerſeqꝫ terre
illos reſpicit viros ſanctos/qui ſan-
ctitate ⁊ ſapiẽtia ⁊ doctrina eos qui
deſignati ſunt in piſcibus maris vo-
latilibus quoqꝫ ⁊ iumẽtis miro mõ
traſcendunt. Ac per hoc plati cetero
rũ conſtituti fulgebũt iuxta illud da- Da.12.
niel quaſi ſplẽdor firmamẽti ⁊ quaſi
ſtelle

ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Sane
ipſi hoi creato ad imaginẽ dei/datuꝫ
eſt adiutoriuꝫ ſimile ſibi: qꝛ vſus fuit
ſemp ⁊ eſt ſanctis matris eccleſie/vt
ois platus habeat ſpãlem eccleſiam
pfectoꝝ diſcipuloꝝ quo qð concipit
ex ore magiſtri effundat in corda ſci
entiũ populoꝝ. Hec ꝺ tertio itellectu
quomodocũqꝫ dicta ſunt/ne ꝺ eo pe
nitus tacere videremur/nõ inferen-
tes ꝑiudiciũ his qui in illo tpe futuri
ſunt. Sed ꝑcurrẽtes adhuc velut in
aqua/quouſqꝫ veniat ille qui bapti-
ʒat in igne. Cũ enim ingt venerit il-
le ſpiritus veritatis docebit vos oẽs
Jo.16. veritatem. ¶ Sed qꝛ in vna eadẽqꝫ
lectione tres allegorici intellect⁹ qui
cõueniant ſigillatim ſingulis pſonis
deitatis aſſignati ſunt/neceſſe eſt/vt
aſſigneť ⁊ quartus qui ſit cõis trib⁹
ſtatibus ⁊ diuine conueniat vnitati.
Utpote qꝛ tria tpa q̃ ſupra dicta ſunt
in ſeptẽnarijs ſuis ſꝫ vno ſeptẽnario
cõprehẽdit icipiens ab exordio tem
porũ ⁊ pueniẽs vſqꝫ ad finẽ. Ca.24.
4⁹ intel IN principio creauit deus celuꝫ
lectus ⁊ terrã: terra autẽ erat inanis ⁊
Gene.1 vacua ⁊ tenebre erant ſup faciẽ
abyſſi. Si futuroꝝ ſeculoꝝ que
per etates diſtinguunť generatiões
aduertimus ⁊ metas ipſoꝝ tẽporuꝫ
cõſiderare libet/liquet ꝙ tẽpus illud
in quo creati ſunt celũ ⁊ terra qꝛ con
dita eſt in eo ſpũalis creatura/ꝓpter
hec eni duo reliq̃ oia. Terra aũt erat
inanis ⁊ vacua/qꝛ examinata huma
na natura in paradiſo/inuenta eſt re
vera ianis ⁊ vacua. Quia ſi plena eſ
ſet gratia nõ tã execrabilẽ incurreret
culpã: qꝛ ibi deus habitat qui vita eſt
nõ põt eo habitãte ibi mortale inha
Apo.12 bitare peccatũ. Sed ⁊ tenebre erant
Gen.3. ſup faciẽ abyſſi/qꝛ iaꝫ ceciderat parſ
angeloꝝ cuius princeps igreſſus ſer
pẽtem tẽtauit Adam ⁊ noluit domi-
nus indicare cãm iudicij qualiter pu

nit⁹ eſt a principio princeps tenebra
rum cũ ſodalibus ſuis/ſed manſit oc
culta ⁊ obſcura nimis/vſqꝫ ad pſens
⁊ vſqꝫ ad horam illam in qua veniet p̃ ad co
dominus qui ⁊ illuminabit abſcon- rin.4.
dita tenebrarum ⁊ manifeſtabit con
ſilia cordium. Uerumtamen ſpiritus
domini ferebatur ſuper aquas/qꝛ in
electis angelis habitãs ſpiritus ſan-
ctus iam ſe oſtẽdebat in illis eſſe ſpi-
ritum vite: ⁊ qꝛ non eſſet mors impij
in bene placito ſuo ſed vita ⁊ miſeri-
cordia in voluntate ipſius: dixit autẽ
deus fiat lux ⁊ facta eſt lux/lux icrea
ta deus eſt: lux creata angelus ⁊ ho-
mo: verum quideꝫ ſermo apoſtoli eſt
ad fideles. Eratis aliquando tene- adephe
bre nũc autem lux in domino/liquet ſi.5.
ꝙ neqꝫ angelus neqꝫ homo eſſe lux
poteſt a ſemetipſo ſed ab eo tantum
cui dicit pſalmiſta. Signatum eſt ſu- pſ.4.
per nos lumen vultus tui ſuper nos
domine: vt oſtenderet que eſſet ipſa
lux/ſubiecit ⁊ ait: dediſti letitiã in cor
de meo. Quare aũt ſic/niſi qꝛ illi ſoli
ſunt lux in domino in cordibus quo
rũ manet letitia ſpiritualis. Mane-
re aũt ipſam letitiã in filijs adoptio-
nis pſalmiſta indicat in pſalmo.44.
Qui loquens regi chriſto quẽ vnxit ad Ro
pater ſpũ ſancto ait: dilexiſti iuſtitiaꝫ ma.8.c.
⁊ odiſti iniquitateꝫ ꝓpterea vnxit te
deus/deus tuus oleo letitie pre con-
ſortib⁹ tuis. ſi enim in hac leti tia ſpũ
ali nõ ſolus eſt chriſt⁹/liquet ꝙ pſor
tes ipſi⁹ pticipes ſunt hui⁹ letitie oẽs
ſ. illi de qb⁹ ait Apl's/hẽdes qdẽ dei:
cohẽdes aũt chri. Qui igiť cohẽdes
chriſti ſunt ipſi ſũt lux in dño/ob pti-
cipationẽ letitie: qꝛ vbi letitia ſpũalis
ibi ſpũs ſanct⁹: ⁊ vbi ſpũs. ſ. ibi lux.
Qð ſi ita eſt: qd accipiẽdũ dicimus i
luce primi diei niſi iuſtos illos qui in
pria etate ſeculi electi ſunt ad eternã
vitã/ita vt ꝑ dono gr̃e qð acceperũt
mererenť vocari filij dei ad differẽtiã Gen.6

Universidad de Deusto Biblioteca

eoꝛum qui filij hoium dicti ſunt: diui
ſit aūt deus inter lucē ⁊ tenebꝛas vo
cans lucem diē ⁊ tenebꝛas noctē: qꝛ
tanta diuiſio facta eſt in illa pma eta
te ſeculi inter repꝛobos ⁊ electos vt
illi dicerent filij hoiuꝫ: iſti filij dei vo-
cari p gr̄am mererent. Illi ergo tene
bꝛe/iſti lux. Illi nox/iſti dies: qꝛ ab
ipſis cōcepit mūdus exempla mali-
tie: ab iſtis priuſq̄ꝫ iungerent ſibi fi-
lias hominum noꝛmaꝫ iuſtitie ⁊ ſan
ctitatis. Cap̄. 25ᵐ.

2ª die SEcundo die dixit deus vt fie-
ret firmamētū in medio aquaꝝ
⁊ diuideret aquas ab aqs. Et
inchoata ſcda etate ſeculi edi-
ficata eſt arca in figura eccleſie per
Geñ. 6 quā facta eſt diuiſio inter aq̄s ⁊ aq̄s
hoc eſt iter domū iuſti ⁊ domos pec-
catoꝝ. Aque eni multe vt ait angelꝰ
apo. 17. in apocalypſi ſūt populi multi. Quia
⁊ ipi relicti ſunt extra pcepturi iu-
diciū de peccatis ſuis. domus autem
iuſti collecta ē in arca tanq̄ꝫ honora-
ta a dño ⁊ cōſeruata i celis. Quāuis
nec poſt diluuiū defuerit imitatio ma
loꝛū maxime cuꝫ vnus ex filijs Noe
etſi coꝛpoꝛe ſaluatus fuerit in arca
mēte tamē ⁊ aio fuerit extra relictus
geñ. 9. vtpote qui expers effectꝰ eſt a bene-
dictione paterna. Etenim firmamē
tum ſolidum ipſa eterna benedictio
fuit a qua lōge factꝰ eſt cham ⁊ oēs
3ª die repꝛobi vſq̄ꝫ in pſentē diē. Cap̄. 26ᵐ.

TErtio die dixit deus. Cōgre
gent aque que ſub celo ſunt
in locuꝫ vnū ⁊ appareat ari-
da. Qui in diebꝰ Noe diui-
ſit domū ipſius a multitudine pecca-
toꝛum ⁊ ſaluauit in arca. Ipſe in 3ª
etate ſeculi ſepauit abꝛaā ⁊ ſemē eiꝰ
a ceteris natiōibus terre: ⁊ cōſtituit
in terrā illud velut in vmbilico terre diſcedē
promiſ tibus populis a facie eius facta ē di/
ſionis uiſio inter populū ⁊ populū ac ſi iter
mare ⁊ aridā gētilē vꝫ ⁊ iudaicum.

Pꝛotulit aūt terra herbā virētem ⁊
lignū pomiferū iuxta genus ſuuꝫ: qꝛ
de ſtirpe ipſius abꝛae oꝛtus eſt ppl's
fidelis q̄ſi herba virens: ⁊ nōnulli q
pro pfectione dicerent ligna pomi-
fera ſicuti ioſeph ⁊ moyſes ioſue ⁊ ſa
muel ⁊ alij viri iuſti quoꝛuꝫ doctrina
⁊ exēplis letificat eccleſia vſq̄ꝫ i pꝛe-
ſentem diem. Cap̄. 27ᵐ.

QUartus dies in quo crea- 4ª die
uit deus ſolē ⁊ lunā ⁊ ſtel
las: ⁊ poſt ipſuꝫ dies qntꝰ
in quo creati ſunt piſces
maris ⁊ volatilia celi.
In 4° die deſignata eſt 4ª etas in-
choata a dauid ⁊ termiata in trāſ-
migratiōe babylonis in qua claruit
helias ⁊ heliſeus ⁊ alij pꝛophete viri
ſanctiſſimi: necnō ⁊ filij pphetarū cō
moꝛātes in bethel ⁊ hierico de qbus
in pꝛimo intellectu ſufficienter dixi- 4ⁱ reg.
mus. Cap̄. 28ᵐ. 2.

SImili modo in 5° die ſignifica- 5ª die
ta eſt 5ª etas a tranſmigratione
babylonis vſq̄ꝫ ad chꝛiſ in qua
aliqui iudeoꝝ velut aſſueti gur
gitibus maris māſerunt inter gētes
inter quas oꝛti ſunt alij velut aues
celi qui aſcenderunt in montana iu- Eſd. 1.
dee poſſidere iteꝝ ſācta ſua. Cap̄. 29. c. 1. 2. 3.

SEcutus eſt dies ſextus in quo 6ª die
ſignificata eſt ſexta etas ichoa-
ta a ioāne baptiſta ⁊ terminan
da in pximo in qua velut q̄daꝫ
aialia terre creata ſunt ad eternā vi-
tam collegia ſaluādoꝝ ⁊ nihilominꝰ
⁊ beſtiaꝝ ⁊ reptiliū multitudo innu-
mera. Quas. ſ. beſtias ſub 4ᵒʳ beſtia
ruꝫ ſpecie cōpꝛehēdit daniel de qui-
bus in li° apocalypſis occaſione data Dan. 7
vnius beſtie aſcēdētis de abyſſo co-
pioſe tractauimꝰ. Oſtēdētes q̄ tp̄s Apo. 13
beſtie inchoatū eſt ab herode termi-
natuꝫ in rege illo ſeptimo de quo dic
Jo. ⁊ vnꝰ nōdū venit. Et cū venerit
opꝫ illuꝫ bꝛeue tp̄s manere in quo ⁊ Apo. 17
finis

finis erit huiꝰ q̄ꝫ nimis laboꝛioſe eta
tis donec ſequat ſeptima etas cui do
minꝰ oium bn̄dixit. Quāuis ſm aliā
rōneꝫ inchoata ſit etas 7ª a Joanne
Baptiſta lꝫ aūt huiꝰ beſtie ſextā vni
uerſaliter cōpꝛehēdat etatē/ſpālīꝰ tn̄
in 6° tp̄e huiꝰ etatis 6ᵉ/ſupꝛamodū
exardeſcet in ira: ⁊ in oibus viribus
ſuis cōplebit opa regis ſui: faciet aūt
malū iſtud beſtia illa quarta quā ſcri
Dan. 7 bit in 6ª viſione Daniel ppheta ⁊ ē
Apo. 13 pars illius beſtie de qua agit Joan-
nes. Q̄ð. n. eidē Joāni oſtēſuꝫ eſt in
vna hoc in 4ᵒʳ beſtijs longe ante vi-
derat Daniel. Formatꝰ eſt quoq̄ꝫ in
hac etate ſexta homo qui pſit oibus
creaturis/nō ille q peccando pdidit
paradiſum/ſed is q p ſilitudine pec-
cati expulſus ē extra ſynagogā/is in
q̄ꝫ de quo pſalmiſta loquit deo patri
⁊ dicit/minuiſti eū paulo minꝰ ab an
ps. 8. gelis glīa ⁊ honoꝛe coꝛonaſti eum: ⁊
cōſtituiſti eū ſup opa manuū ſuaruꝫ.
Non aūt ipſe ſolus: ſed ipſe ſimul ⁊
eccleſia que eſt coꝛpus eius: qꝛ ma-
Geñ. 1. ſculū ⁊ feminā creauit eos. Ca. 30ᵐ.

SEquit aūt 7ª etas que erit tp̄s
iudicij ⁊ ire. ſ. repꝛobis: ⁊ exul-
tatiōis electis qꝛ faciet i ea deꝰ
ps. 145 noſter iudiciū iniuriā patiētibꝰ
⁊ dabit eſcā eſuriētibus. Huic eteni
diei benedixit dñs: ⁊ ſanctificauit il-
lū/Quia in ipſo erūt cōpleta oia my
ſteria regni dei ſicut ſcriptū eſt: vt iaꝫ
Apo. 10 diximꝰ i li° apocalypſis. Jurauit an
gelus p viuentē in ſecula ſeculoꝝ: qꝛ
tp̄s iam nō erit amplius. Sed in die
bus vocis ſeptimi angeli cū ceperit
tuba canere cōſūmabit myſteriū dei.
hec de intellectu gn̄ali qui ptinet ad
vnitatem deitatis eo q̄ tpa triū ſta-
tuū cōpꝛehēdat ſub vno bꝛeuiter di-
cta ſunt: data tm̄ ſapienti occaſione
vt ſapiētioꝛ fiat: ne ſi oia volumus lo
qui oppꝛimamur a glīa: ⁊ dū cupimꝰ
multa fari ſileamus ab oibus. Nunc

itellectū gn̄alē q ſeptimꝰ eſt a p reſpe
ctu trium ſpecialiū ſepe quartū voca
mus ſm q̄ tres pſonas ſolemꝰ dicē
vnū deū. Quod idcirco a lectoꝛe no
tari volumꝰ ne cām cōpēdij arbitre
tur erroꝛem. Ne aūt tres alios itelle
ctꝰ q medij ſunt iter ſpāles ⁊ gn̄alē oī
no i hoc ope taceamꝰ. Opꝫ ⁊ nos ⁊
de hijs aliqd pſtringēdo iferre/vt ex
paucis q̄ ſeminare ipſi i hoc loco ſtu
demus poſſint in coꝛdibus fidelium
copioſe ſegetes in locis alijs gn̄ari.
In eo itellectu q ptinet ad pꝛeꝫ ⁊ ſpi
ritū. ſ. in typo celi ⁊ terre id q̄ð itelle
ctu gn̄ali accipiēdū ē. In . 7. v̄o die-
bus ſeptē etates deſignate ſunt: que
iſto mō ſunt aſſignāde. Pꝛima etas Geñ. 5.
ab adā vſq̄ꝫ ad Noe decē gn̄onibus 10. 11.
termiata. 2ª a Noe vſq̄ꝫ ad abꝛaam
decē gn̄ationibus terminata. Tertia
ab abꝛaā vſq̄ꝫ ad booz decē gn̄oni-
bꝰ terminata. 4ª a booz vſq̄ꝫ ad oziā Mat. 1
ſm Mattheū dico decē gn̄onibꝰ ter
minata. 5ª ab ozia vſq̄ꝫ ad zoꝛobabel
decē gn̄onibꝰ terminata. 6ª a zoꝛoba
bel vſq̄ꝫ ad Chꝛiſ decē gn̄onibꝰ ter-
miuata. 7ª vſq̄ꝫ in fineꝫ. Ecce iſto mō
7ª etas inchoauit a Joāne Baptiſta
Nimirū qꝛ lex ⁊ pphete vſq̄ꝫ ad Jo mat. 11.
ānē Baptiſtā: exinde aūt libertas q̄ Luc. 16
eſt i fine ⁊ ſpū ſcō. ¶ In eo itellectu
q ptinet ad patrē ⁊ filium vſq̄ꝫ ad Za
chariā vſq̄ꝫ ad Jouinianū auguſtū q
tenuit monarchiā poſt Julianū apo vide ar
ſtatā ſupputatis ⁊ hic gn̄onibꝰ 14ᵐ chiepm
ſicuti ſupꝛa ſcribit Matthēꝰ. reliquo floꝛē. in
v̄o tp̄e reputato in ſabbatū. ¶ In eo 2ª parte
itellectu q ptinet ad filiū ⁊ ſpūm. ſ. in chꝛoni.
choādū ē ab ozia rege Juda. Sunt
eni ex eo tp̄e vſq̄ꝫ ad pſens quaſi ſex
decade gn̄onū: reliquum v̄o tpis q̄ð
erit vſq̄ꝫ in finē reputat in ſabbatuꝫ.
¶ Aſſignatis q̄ꝫ bꝛeuiter. 7. intellecti
bus iſtis admonēdus ē lectoꝛ huius
opis ne putet vniuerſos vbilibet exi
gēdos maxime cū nō ſit ſcriptum de

Universidad de Deusto Biblioteca

ſcis aīalibꝰ vbi erat ſṗs:ſꝫ cū adiun-
Ezec.1 cto vbi erat ipetꝰ ſṗs illuc gradiebāt
gppe. Quia etſi mlte ſūt vie qbus iri
poſſit ad multa:nobis tēdētibus ad
vnū vna tm̄ via neceſſaria ē. Ca.31ᵐ

NOe cū qngētoꝝ eſſet an-
noꝝ genuit Sem/Cham/
Gen.5. ⁊ Japhet. Noe pricipalr
ſignificat Chriſtū. Cuius
caro qdeꝫ ꝑpagata eſt ab adā cōſtat
eū quodāmō ſm̄ hoiem a pricipio ſe
culi fuiſſe in mūdo ſm̄ ꝙ ſcriptū eſt.
Et de leui qui dr̄ fuiſſe decimatus in
Ad he- lūbis abrae eo ꝙ eſſet in lūbis eius
bre.7. qñ decimas ſoluit. Sic eni Chriſtus
Jeſus dici pōt a principio fuiſſe i mū
do ꝑpter carnis originē que ſumpta
ē ab adā quō oēs filij eius dicunt ce
cidiſſe in ꝑadiſo:non ꝙ ipſi ꝑſonalr
fuerimus ſed qꝛ ex carne illius ꝑpa-
gati ſumꝰ q fuit ⁊ cecidit in ꝑadiſo.
Gene.3 Cū igit Noe qngentoꝝ eſſet an-
noꝝ genuit Sem Cham ⁊ Japhet.
Quia cōpletis qnqꝫ etatibus mūdi:
mat.4. genuit Chriſtus i fide diſcipulos ex
10. Judeis q ſteterūt in fide alios q poſt
Joā.6. fidē abierunt retroꝛſuꝫ: alios qui ad
actu.10 extremū crediderūt ex gētibus. Nā
11.13. ſtāte ordine aplico deſignato i ſem/
in fide Chriſti nōnulli quoꝝ typū te
nuit Cham reuerſi ſunt retro ⁊ pla-
pſi ſunt:qꝛ ꝑēſantes infirma Chri i-
firmati ſunt fide. Et qđ in ipo debue
rūt fidelr admirari obijciētes fideli-
bus irriſerunt. Cū cepiſſent aūt ho-
mines multiplicari ſuꝑ terrā ⁊ filias
ꝓcreaſſent: vidētes filij dei filias ho
minū ꝙ eſſent pulchre accepunt ſibi
vxores ex oibus quas elegerāt. Di-
xitqꝫ deus/nō ꝑmanebit ſpiritꝰ meꝰ
in hoie in eternū qꝛ caro eſt. Erunt
dies illius.120.annoꝝ qñ Chriſtꝰ ve
nit in mundū multiplicandū reperit
genus hoium ſuꝑ terrā:⁊ ſm̄ multi-
tudinem ita erat imēſitas ⁊ enoꝛmi-
tas peccatoꝝ. Et hoc vnde gigātes
inqt erāt ſuꝑ terrā i diebꝰ illis. Poſt
q̄ꝫ eniꝫ ingreſſi ſunt filij dei ad filias
hoium/illeqꝫ genuerūt iſti ſunt potē
tes a ſeclo viri famoſi. vidēs aūt deꝰ
ꝙ multa malitia hoium eēt i terra: ⁊
cūcta cogitatio coꝛdis itēta eſſet ad
malū oi tꝑe penituit eū ꝙ hoiem fe
ciſſet i terra. Filios dei vocari fideles
eſt q dubitet. Et qꝛ ꝑ filij iſrael credi
derūt in deū viuū ⁊ veꝝ dicti ſunt ⁊
ipſi filij dei:ſic pſalmiſta ait. Ego di-
co dij eſtis ⁊ filij excelſi oēs. Poꝛro ps.81.
filie hoium ciuitates gētiliū. ingreſſi
ſunt aūt filij dei ad filias hoiuꝫ:qñ ꝑ
cuſſerūt Judei fedus cū diuerſis na
tiōibꝰ terre:eo ꝙ eēnt pulchre moꝛi-
bus ⁊ doctrinis hoium iſtitute ſicut Jud.8.
iuenit ſcriptū i liᵒ Maccabeoꝝ. ⁊ ſic ⁊ Oſee
eis iꝓperāt ſci ꝓphe:q arguūt eos 12.
ꝑcuſſiſſe fedus cū Egyptijs: Cana-
neis aſſyrijs ⁊ chaldeis: ⁊ foꝛnica- Jſa.57
tos eē cū hoſtibꝰ aiaꝝ ſuaꝝ. Qđ cuꝫ
factū eſſet oꝛti ſunt ex eis viri ſuꝑbi:
de qbus vitas ipa dic. Ue vobis ſcri
be ⁊ phariſei hypocrite:q circūdatis mat.23.
mare ⁊ aridā vt faciatis vnū ꝓſelitū
⁊ cū factus fuerit facitis eū filiū ge-
hēne duplo q̄ꝫ vos. vt eni taceamus
ceteros. Qualis ꝓſelitꝰ fuit herodes
ſub q̄ natꝰ eſt Chriſtꝰ:q audiēs ꝙ de
bethleē Chriſtus naſciturꝰ eſſet: nō
eſt humiliatꝰ coꝛde vt q̄reret in vita matt.2.
te ⁊ adoꝛaret cū magis: ſꝫ credēs ꝙ
poſſet imutare ꝯſiliū dei miſit i beth
leem ⁊ occidit oēs pueros regiōis il
lius. Qualis ēt ꝓſelitꝰ fuit alius he-
rodes:q Joānē baptiſtā decollauit:
⁊ Chriſtū ſpꝛeuit: Aut ille: ſi tn̄ non mat.6.
fuit ipſemet q poſt paſſionē dn̄i occi-
dit Jacobū fratrē Joānis gladio: ⁊
q̄ꝫtū in eo fuit nihilominꝰ occidit ⁊ actu.12
Petrū:occidit eni eū:⁊ ſine re/volū
tate tn̄ volēs poſt paſcha ꝑducē eum
ꝑplo. Ecce q̄les gigātes erāt i terra
Jſrael/in tꝑe quo dei filius reuelatꝰ
eſt mūdo. Tꝑe q̄ ꝓ ſalute mūdi ꝺ vir
gine

gine naſci dignatꝰ eſt. Qui eni dete-
rioꝛes eē potuerūt eis q ab ipo exoꝛ
dio natiuitatis eiꝰ ꝑſecuti ſunt Chri
ſtū:⁊ n̄ ꝺſtiterūt vſqꝫ i finē. Cap.32ᵐ.

IDcirco aūt gn̄onē illā vipeream
ſpālīꝰ reſpicit ſmo diuinꝰ:qꝛ ibi
magis i hoc ſeclo exercet deꝰ oi
potēs iudicia ſua vbi non ipune
cōtēnit lex ſuſcepta. Si eni illi q vi-
debant hīc legē ſimul cū pncipibꝰ ⁊
ſacerdotibꝰ tales erāt:qd pſumi po-
terat de gētibꝰ ꝯuertēdis ad eos:ni
ſi qꝛ ⁊ ipſi ad vltimū altū ſaperent ⁊
imitarent veſtigia patrū ſuoꝝ: Et bn̄
Gen.6 ait ſcriptura. Jſti potētes a ſeculo vi
ri famoſi:qꝛ illi multo magis multi-
plicāt mala ſuꝑ terrā:q de antiq̄ no-
bilitate ⁊ patrū potentia gliant. Et
hec qdē illi q̄s deſignāt gigātes/deꝰ
aūt qꝛ vitas/ faciet qđ locutꝰ ē in ira
ſua ꝯſtituēs terminū humano gn̄i q
pteriri nō pōt. Durꝰ ē aūt ſmo hic:⁊
hoꝛribilis valde ſuꝑ filios hoiuꝫ. qd
eni deteriꝰ q̄ꝫ admittē ſpūm dei viui
vt nō maneat i eternū cū filijs ſcele-
ratis: Dat eni hoibꝰ ſpūs.ſ. qñ bapti
zant in Chro ad hoc vt moꝛtui pec-
catis decetero iuſtitie viuāt. Sed eis
plerūqꝫ delinquētibꝰ in mltis nō tol
lit ab eis gr̄a eiꝰ:qꝛ illoꝝ digna ⁊ ꝑ-
fecta ad deū ꝯuerſio expectat dicēte
Eze.18 aūt dn̄o ꝑ ꝓphetā:nolo moꝛtē pctō-
ris ſed vt conuertat ⁊ viuat. Qñ aūt
mat.24 ſic ſuꝑabundat iniqtas: vt frigeſcat
charitas mltoꝝ tollunt ab ingratis
ocioſa talēta vt dent alijs q opent in
illis. Non ꝑmanebit inqt ex eo ſpūs
Gen.6. meus i hoie i eternū:qꝛ caro ē. Erūt
dies illius.120.ānoꝝ.120.ānis.12.de
narios faciūt. Ego aūt ſatis vereoꝛ
ne denariꝰ ſignificet cētenariū ⁊.12.
denarij accipiant ꝓ.12.cētenarijs:qꝛ
denarius ex.10.monadis: Cētenariꝰ
vō ex.10.denarijs conſtat. Quia vō
exēpla ſuꝑbie ⁊ malitie ab antiquis
gn̄onibus pſto ſunt:⁊ nō deſinit ty-
rānoꝝū ſucceſſio/vſqꝫ ad tp̄s iudicij
qđ ⁊ ꝓpe eſt de q̄ recte dr̄ i ſcriptura
vidēs aūt deꝰ ꝙ mlta malitia hoiuꝫ
eēt in terra:⁊ cūcta cogitatio coꝛdis Gen.6.
itēta eſſet ad malū oi tꝑe/penituit eū
ꝙ hoieꝫ feciſſet ſuꝑ terrā. Non vtiqꝫ
illū hoieꝫ de q̄ dic Apls/q̄lis celeſtis
tales ⁊ celeſtes:ſꝫ illū ꝺ q̄ dic q̄lis ter pˢad co
renꝰ tales ⁊ terreni. ꝺ illo.n. hoie dic rin.15.
pſaliſta. iurauit dn̄s ⁊ n̄ pēitebit eū. ꝺ ps.109
iſto. Exurge dn̄e nō ꝑualeat hō. Si-
ne aūt ex hoc ꝙ ait moyſes loquēs
in ſpū de deo viuēti tactꝰ doloꝛe coꝛ-
dis intrinſecus/ſiue in hoc qđ ſubiū
xit. Et penituit eū ꝙ hoieꝫ feciſſet in Gen.6.
terra:moꝛe humano locutus ē ſm̄ ꝙ
ſolēt hoies doleꝛ ⁊ penitē qñ eis diſ
plicet in operibus. Cap.33ᵐ.

ET notādū ꝙ plerūqꝫ facit hō
opus de q̄ accidit ⁊ bonuꝫ ⁊
malū ⁊ penitet ſe feciſſe in eo
qđ malū nō aūt i eo qđ bonū
inde ꝯtingit intantū aūt cōplacet ſi-
bi i bono:vt ēt ſi ſe ſciat penitē ꝓ ma De pe-
lo:non iō tn̄ omittat illud facere pro nitē de
pter bonū qđ inde futurū ē. Licet au claratō
tē nō doleat deus aut peniteat ſicut
homo: nō tn̄ miſeratio illa hominis
Chriſti Jeſu:qꝛ fleuit ſuꝑ ꝑditā ciui Luc.19
tatē alienā ab illa miſeratiōe diuini-
tatis memoꝛis impij lꝫ occultuꝫ ſit ⁊
archanū valde:quō aliqd velit odiat
⁊ tn̄ fieri velit qđ odit:niſi quia illud
oimodis nō manifeſtū eſt. Quod ⁊
ſi aliqd manifeſtū eſt fieri velit qđ nō
amat ꝓpter id tn̄ qđ amat fieri velit
aut faciat aut ꝑmittat. Sic ſic deus
oipotens fecit aliqua de qbus peni-
tere ſe dicit:non qꝛ ipſe fecit ipſa ma
la: ſed qꝛ alique creature quas fecit
bonas/malas ſemetipſas iuſtitiā de
ſerēdo fecerūt. Et cum pſciret mala
ipſa que acciderunt bonis que ipſe Jſa.13.
fecit:nō ideo tamē voluit non feciſſe 14.
qđ fecit:ſed dicit ſe penitere vt oſten
dat ipſa mala que facta ſūt nequaq̄ꝫ

Universidad de Deusto Biblioteca

accidiſſe in bñplacito ſuo. Sic eni dr
in ſequētib⁹. Cū vidiſſet de⁹ terrā eē
corruptā. Ois quippe caro corrupat
viā ſuam ſup terram. dixit ad Noe.
Gen.6. Finis vniuerſe carnis venit corā me
ꝛ iſra: Fac tibi arcā de lignis leuiga-
tis: Māſiūculas in arca facies ꝛ bi-
Gen.7. tumine linies itrinſecus ꝛ extrinſe-
cus: adhuc enim ꝛ poſt dies ſeptem
ego pluā ſup terrā quadraginta die-
bus ꝛ quadraginta noctib⁹: ꝛ dele-
bo oēm ſbam quā feci de ſupficie fre
De arca. Arcā ipſam matrē eē eccliam oib⁹ ca
tholicis notū eſt: que iō de lignis le-
uigatis fieri pcipit: qꝛ leues opꝫ eſſe
ab onerib⁹ ſeculi ꝛ carnis humorib⁹
exiccatos/ qui tot millia hoiuꝫ gñā i
tātis ſunt pelagis ſeruaturi vt non p
carnis deſideria deorſum ruāt: ſed p
v̄tutes ſpūales rapiant ad ſūmū. Ar
ca v̄o hec māſiūculas hēt in qb⁹ ma-
neāt aialia diſiūcta in ſpēb⁹ ꝛ gñib⁹
ſuis. Cōiūcta v̄o ſimul quātū ad diu
turnitatē arce/ qꝛ plures ſunt ordies
electoꝝ nō vnus tm̄/ ꝛ tñ in vni⁹ cor
pore ecclie pueniūt pariter i fide chri
Uniti ſunt eni pacis vinculis ꝛ piun
cti bitumine charitatis. Et bñ ait in-
trinſecus ꝛ extrinſecus: qꝛ niſi intus
amor ſit/ qcqd foris oſtēdit falſuꝫ eſt
Et ſi foris amoris opus nō oſtendit
per affectū: affect⁹ iterioris hois tor
poris inhertia inaneſcit. Cap.34.

Gen.7. Anno v̄o ſexcenteſimo vite
Noe mēſe ſecūdo: ſeptimo
decimo die mēſis rupti ſūt
oēs fontes abyſſi magne:
ꝛ cataracte celi apte ſunt. Et facta ē
pluuia ſup terrā quadraginta dieb⁹ ꝛ
quadraginta noctib⁹. Si in quique
centenarijs quinque etates mundi
deſignate ſunt: quid in ſexto cētena
rio/ niſi ſexta etas ſignificat. Jn āno
ergo ſexcēteſimo iundauerunt aque
diluuij ſuper terrā ꝛ deleta eſt vniuer
ſitas carnis. Quia videlicet circa tē
pus plenitudis gētiū beſtia illa aſcē-
ſura erat de abyſſo/ que ſicut teſtatur Dan.7
daniel/ deſtruet vniuerſam terram et
hominū multitudinē ptrahet i abyſ-
ſum. Fontes abyſſi magne ipſa eſt in
undatio gētiū. Aque que ceciderunt
de cataractis celi ſignificāt ſectas he
reticoꝝ que pdeūt de ecclijs ſicut ſcri
ptū ē. Ex nobis pdierūt qui nō erāt pª Jo.2
ex nobis/ nā ſi ex nobis fuiſſent/ no-
biſcū utiqꝫ ſtetiſſent. Teſtat aūt hoc
Joā. in epl'a ſua que in libro apocaly
pſis duo gña ipſa hoiuꝫ peſſimoꝝ do
cet eē futura: quoꝝ vnū vocat beſtiā
aſcēdētē de terra. Quadragenarius Apo.13
v̄o numer⁹ ſepe id qd̄ ſext⁹ deſignat.
Quadraginta enim dies duob⁹ addi
tis ſex hebdomadas faciūt/ que vi-
deliꝫ ſex hebdomade aliqñ ſignificāt
ſex etates mūdi: aliqñ tpa ſignaculo
rū/ aut aptio eorūdē. Jn hoc itaqꝫ lo
co qꝛ in ſexcētoꝝ ānoꝝ numero/ ſex
mūdi etates deſignant: pfecto in q̄-
draginta dieb⁹ minus aliqd deſigna
tur: hoc eſt tēpus illud in quo ſupra-
ſcripte beſtie poteſtatē hēbūt ſup ter
rā. Sane in Noe ꝛ filijs ei⁹/ ꝛ diuer-
ſis gñib⁹ aīaliū ꝛ volucrū diuerſe ſpe
cies ſaluādoꝝ deſignate ſunt: que q̄
id ordine accidat ignoramus. Jn ſi-
nu matris ecclie quā Chriſtus edifi-
cat requieſcēt. Ad qd̄ illud quoqꝫ mi
hi ptinē videt qd̄ ait dñs in euange Mat. 24. ca.
lio. Ubicūqꝫ fuerit corpus illic ɔgre-
gabuntur ꝛ aquile. Dedit vtiqꝫ dñs
exēplo huius diluuij ꝛ itroit⁹ noe et
filioꝝ ſuoꝝ i arcā. Et adiūxit ꝙ i no
cte illa duo erūt in agro uel in mola:
vel in tecto: ꝛ vnus aſſumet ꝛ alius Mat. vbi. ſ.
relinquet. Jta ſiquidē factū eſt in ar
ticulo diei illius. pars ſiquidē animā
tiū terre aſſumpta eſt in arca/ ꝛ ps re
licta: quatenus pars altera miſicor-
diā: ps altera iudicij vltionē ſentiret.
Quā v̄o inundatio illa metuēda ſit/
indicat cū dicit. Uehemēter inunda

Gen.7. uerūt aque ꝛ oia repleuerūt in ſuper
ficie terre. Porro arca ferebat ſuper
aquas ꝛ aque pualuerūt ſup terram
Scriptū eſt: vt iā dixi i li⁹ apocalypſis
Apo.7. Aque multe ſunt ppli multi. Arca v̄o
ſup aquas fert/ qꝛ ſancta ecclia de q̄
incepit iudiciū natabit quaſi nauis i
aqs maris: hoc eſt in motiōe illa gen
tiū que futura eſt ſm ꝙ plantis petri
aque fluctuātes ſtagni/ ſeſe calcabi-
les pbuerunt. Cap.35.

Qualit aūt hec futura ſint
nō ad plenū capere poſſu
mus. quia aliter ſomnij cō
ſūmādi ſunt ope/ alr̄ cōie
cture ſentiunt. Aliquis
eni videt in viſione noctis inſurgere
beſtiam ɔ̄ ſe. Naufragari ſe in vndis
maris ſiue in pcipitiū ire: qui moꝝ vt
euigilat/ triſte ſomniū eſſe cognoſcit:
ſed tñ quo ordine cōſūmandū ſit nō
agnoſcit. Sic mala iſta q̄ futura ſunt
magna qdē eſſe ꝛ vicina ſentimus/
ſed tñ quo ordine futura ſint: ꝛ queꝫ
articulū corpis illius: ꝛ ſecūdus mē
ſis ꝛ ſeptimuſdecimus dies mēſis ſi
gnificet ignoramus: ꝛ in quot annis
vel dieb⁹ terminent ſicut futuꝝ ē pe
netrare nequimus quouſqꝫ ſcindat ve
lū tēpli a ſūmo vſqꝫ deorſum. ¶ Nā
p quot ānos aut dies ptelat tps illd̄
qd̄ deſignatū eſt in 40° diebus: in q-
bus pluet ſup terrā/ ſiue in .150. icer-
tū eſt: qꝛ tñ annoꝝ numer⁹ q pcedit
oino pcellit in q̄titate/ ſignificare h̄
breue tps in dieb⁹ vſus ipſe ſcriptu-
Sup illud apo raꝝ ratioqꝫ depoſcit. Et qdē tribulo
calyp.11. ſequēs: quā factur⁹ eſt fili⁹ pditionis
mēſib⁹ in ecclia dei tribus annis ꝛ dimidio
42. ciui fieri ſollēnis ſatis/ ſnia ꝛ magnis vi
tatē ſan ris tradita opinio tenet. Hec aūt que
ctā cal pcedet in romani deſolōne iperij in
cabūt. certi eſt tpis ꝛ momēti. de hac eni tri
bulatiōe prima ſcribēs apoſtolus ad
pme ad theſſalonicēſes ait: d̄ horis aūt ꝛ mo
theſ.5. mētis non neceſſe habetis vt ſcriba
mus vobis. Jpſi enim ſcitis: qꝛ dies
dñi ſicut fur ita in nocte veniet. Cuꝫ
eni dixerint pax ꝛ ſecuritas: tūc repē
tinus eis ſupueniet iteritus ſicut do-
lor in vtero habētis ꝛ nō effugient.
Quia v̄o putauerunt diē dñi ſolam
diem illā eſſe accipiendā in qua ma-
nifeſtus veniens dei filius/ indicatu
rus eſt mundū erroꝛē ipum q eos ex
ſterili timore cōpreſſerat: alia epiſto-
la correxit dicēs. Rogamus vos fra
tres p aduentū dñi noſtri Jeſu Chri ſcd̄e ad
vt nō cito moueamini a veſtro ſenſu: theſ.2.
neqꝫ freamini neqꝫ p ſpiritum neqꝫ p
ſermonē neqꝫ p epiſtolā tanqꝫ p nos
miſſaꝫ quaſi inſt dies dñi ne qs vos
ſeducat vllo mō: qm̄ niſi venerit di-
ſceſſio primū: ꝛ reuelatus fuerit ho-
mo peccati filius pditiōis qui aduer
ſat ꝛ extollit ſupra oē qd̄ dicit: deus
aut qd̄ colit: ita vt in tēplo dei ſedeat
oſtendens ſe tanqꝫ ſit deus ſubaudi
tur nō inſtabit. Ecce q in prima epi-
ſtola negauit ſignū ad pſciendū dieꝫ
aduentus dñi/ in ſecūda dedit ſignū
diſcenſiōis ꝛ reuelatiōis antichriſti:
vt p alio iudicio accipiat ille dies de
quo locutus eſt in prima epiſtola. p
alio ille vltimus de quo locutus eſt
in ſecunda. primus enim ſic ſurripit
vt pruideri nō poſſit. ſecūdus ſignis
euidētibus quē hunc ppe eſſe iudi-
cent pueniet diſceſſio. ſ. que ventura
primū ꝛ reuelatio filij perditionis: ꝛ
ſm euāgelium ſigna in ſole ꝛ luna ꝛ Luc.21
ſtellis areſcentibus hoibus ptimore
ꝛ expectatiōe que ſupueniet vniuer-
ſo orbi. Quāuis ſi d̄ illa die agitur ꝛ
hora incerta erit vtraqꝫ: qꝛ ſicut de il pme ad
la dicit/ dies dñi ſicut fur in nocte ita theſ.5.
veniet. Jta ꝛ de iſta. Ecce venio ſic apo.16
fur: beatus qui vigilat ꝛ cuſtodit ve
ſtimenta ſua. Sane poſt iudiciū illud
qd̄ precedet alterū moꝝ futuꝝ/ quod
qꝫ quaſi diluuiū generale inundabit
in furore ſup faciem terre/ apparebit

Universidad de Deusto Biblioteca

ille iniquus quem dominus ieſus in
terficiet ſpiritu oris ſui ⁊ deſtruet illu
ſtratione aduētus ſui:data tamen ali
quātula pace inter vtrunq; flagellū
vt poſſint recreari electi poſt primā
hoꝝ tribulationē ad ſuſtinēda patiē
ter ſecuture diſcrimina. Cap.36^m.

OStēſo q̄ breuiter in duoꝝ
tempoꝝ geſtis/terrore qui
imminet hijs diebus ⁊ gau
dio quod in fine ꝯſequetur
electos.libet ad etatē tertiā mentis
greſſib⁹ tranſire : vt qđ min⁹ forte in ſu
ſcriptis claruit/clareat in ſbſcriptis.
Vel qđ ibi dictū nō eſt hic addat/q2 ⁊
ſi mūdi curſus vnus eſt : opa tamen
domini que per tēpora opat diuerſa.
Ge 3ᵃ e ¶Abraam ille ſeruus pater:cui dn̄s
tate in oibus bn̄dixit.Cū eēt fere cētū an
Ge.17. noꝝ genuit ex vxore ſua filiū/quem
21.c. ſemp optauit ⁊ fact⁹ eſt p̄riarcha in ſe
nectute ſua.Qui p̄us cū eēt iuuenis
ꝓlem ex iuuene nō accepit. Erat eni
Sara vxor ei⁹ ſterilis vt ſcriptura te
ſtat/⁊ deſierāt illi fieri mliebria . Vn̄
Ge.19. ⁊ ancillā ſuā egyptiam tradidit viro
ſuo vt ſaltē ex ea filiū videret hēre.Hi
Ge.16. tauit aūt Abraam in mōtanis. Loth
Gen.13 aūt nepos eius in ꝓfūdo vallis quā
eodē tpe influebat iordanis ⁊ irriga
bat ſicut paradiſus dn̄i ⁊ ſicut egy
ptus.Ipſa eſt terra de qua dicit pſal
miſta/poſuit dn̄s terrā fructiferā in
p̄s.106 ſalſuginē a malitia ihitātiū in ea.Eo
dē quippe die quo locut⁹ eſt de⁹/vn⁹
⁊ trinus cū eodē abraā oſtēſis illi tri
Ge.18. bus angelis in qb⁹ ⁊ loquebat/reue
lauit ei tanq̄ fideliſſimo ſuo iudiciū
qđ erat facturus/dicēs ita.Num ce
lare potero abrae que geſturus ſum?
cū futurus ſit in gētē magnā ac robu
ſtiſſimā:⁊ bn̄dicende ſunt in illo oēs
Ibidē nationes tre.Igit reuelatū eſt abrae
qui habitabat in mōtanis qđ nec dū
reuelatū erat loth qui morabat imo
Nā dictū eſt ibi a dn̄o qui ⁊ loqueba

tur ſibi ꝙ clamor ſodomoꝝ aſcēdiſſē Ge.18.
ad eū/⁊ ꝙ deſcēſurus eēt ad eos ad
experiēdā veritatē.Qui cū quereret
ab abraā vtrū pro aliquāto numero
iuſtoꝝ flecteret a furore ire ſue?⁊ ite
rū atq; iteꝝ rn̄deret ac diceret/ꝙ pro
decē iuſtis parceret toti loco.Deſcen
dit deus in duobus angelis ⁊ ꝑuenit
ſodomā hora ueſptina.Exptuſq; eſt Ge.19.
quodāmodo qđ audierat q̄ſi ante ne
ſciret:vt diſcāt hoies nō iudicare an̄
tēpus ⁊ nō eē pigros ad eūdū per ſe
cauſa expiende veritatis vbiq;:q2 ſe
pe nūtij mētiunt ⁊ fallūt . Qn̄quidē
ille dict⁹ eſt ire vel deſcēdē qui vbiq;
eſt/⁊ velle expiri v̄itatē qui nouit oia
ante q̄ fiāt:q̄ſi aūt ip̄e vadit cum va
dit nūtius ei⁹.⁊ cū nūtius eius reci
pit/recipit ⁊ ip̄e/ſicut ip̄a v̄itas teſta
tur dicēs.Qui vos recipit me recipit mat.x.
⁊ qui me recipit/recipit eū qui miſit
me.Igit cū ꝑueniſſent angeli ſodo
mā/⁊ iniuriā ab incolis recepiſſent/
eduxerūt ide loth qui ⁊ receꝑat eos
Ceteri aūt cū ſuis vrbib⁹ velut i ictu Ge.19.
oculi terribiliter ſunt puniti:vt oēs qui
hoc audirēt/ſcirēt ꝙ altiſſim⁹ regna
ret in celis qui poſſet reddē vnicuiq;
ſm opa ſua.Et quidē ⁊ audierunt ⁊
audiētes timuerūt/egerūtq; peniten
tiā de reatib⁹ ſuis:Nūc aūt mundus
timorē dei/ante oculos ſuos nō hēt.
Quidē ſi forte vnus de mille gnimo
de decē millib⁹ inuenit ad terrā/qui q̄
ſi loth ille iuſt⁹ recipiat v̄ba dei in ho
ſpitio cordis ſui/tollit ab eo facultas
reſiſtēdi viris iniquis/ita vt nō quaſi
ciuis honoret a filijs huius mundi ſi
habeat contemptui / quaſi accola ⁊
peregrinus. Cap.37^m.

QUid igit ſperare pōt mun
dus poſit⁹ in maligno : ni
ſi reuelationē ire ⁊ furoris
de celo?niſi vt potet ⁊ ip̄e
calice Sodome matris
ſue/vt quoꝝ ſunt filia opa ſiles ⁊ rui
ne.

ne.Sed melius hoc oſtēdimus ſi ea
que cōpilauim⁹ ſm lr̄am ēt myſtice ꝑ
ſcrutemur.Abraā cui dictū eſt:Exi
Ge.12. de terra tua ⁊ de cognatiōe tua ⁊ de
domo p̄ris tui.Significat illos ſpūa
les p̄latos qui ſola celeſtia ꝯcupiſcūt
Qui in hac ꝑegrinatōe ſolo corpore
cōſtituti/cogitatione ⁊ auiditate in il
ad gal. la eterna p̄ria ꝯuerſant.Hui⁹ ordinis
4. p̄ma vxor carnalis fuit gn̄ans in ſui
tute:q2 in oib⁹ eccliaſticis p̄cedit ali
p̄ᵃad co qđ qđ aiale ſit:dicēte Apl̄o quibuſdā
rin.3. chr̄ianis qui nouiter ſuſceperāt v̄bū
chr̄i.Nō potui vobis loq̄ q̄ſi ſpūali
bus ſed q̄ſi carnalib⁹:tanq̄ paruulis
in chr̄o lac vobis potū dedi nō eſcā.
Sed hoc forte illis qui neophiti erāt
in fide chr̄i.Et nō vt p̄termittā cete
ros in chr̄o ſpūales p̄ceteris eē debe
ret ordo monachoꝝ.Sed de hoc nō
opꝫ loq̄ aliq̄d ſed dolere.Multi dico
ſunt noie mōchi pauci re:dicēte dn̄o
mat.16 nō poteſtis deo ſeruire ⁊ māmone.⁊
p̄ᵉ ad ti apl̄o:qui volūt diuites fieri icidūt in
mot. 6. tētationē ⁊ laqueū diaboli:⁊ deſide
ria multa inutilia ⁊ nociua que mer
gūt hoiem in iteritū ⁊ ꝑditionē.Qđ
ſi illi tales ſūt qui lumē ſūt ceteroꝝ/
ip̄e in ceteris hoib⁹ tenebre q̄te ſūt?
Verūtn̄ adeſt tp̄s vt naſcat fili⁹ libē
p̄s.21. de quo dicit pſalmiſta.annūtiabūt ce
li iuſtitiā ei⁹ ppl̄o qui naſcet quē fec̄
dn̄s.¶Hoc aūt dico ſequēs illū itel
lectū qui ꝑtinet ad 2^m ⁊ 3^m ſtatū:hoc ē
ad tp̄s ecclie de quo nobis p̄cipue cā
eſt:nō ſm illū qui ꝑtiet ad p̄mū ⁊ 2^m
itellectū:q2 nō tā querimus mō aſſi
gnare p̄terita q̄ iueſtigare futura/ſi
qn̄ det nobis aliq̄ ſignificatio ad fu
giēdū a facie arcus.Igit ſm hūc itel
lectū:nōdū datus eſt libē verus hēs
nec dari pōt ſicut expedit in oi tpe la
boris.Quia v̄a libertas a curis mū
di nō pōt hr̄i ꝑfecte niſi in ſabbato :
Ge.16. hoc eſt in tpe libertatis.¶Qđ v̄o eo
21.

anno quo naſciturus erat fili⁹ libē p̄
ceſſit iudiciū ſodomoꝝ:ſignū fuit tē
poris iſtātis iudicij qđ factur⁹ eſt do
min⁹ in filijs ſceleratis.Qđ illi ſiq̄dē
deſignant in abraā qui audiūt i mō
te cōtēplationis:qui autē manēt So
domis quaſi Loth:nō pn̄t ſcire oino
niſi per deſcēdentes angelos ad eos
hoc eſt per predicatores veritatis /
qui cōdeſcendūt ad eos per viſcera
pietatis ſiquando pn̄t rapere illos a
ſocietate pereuntiū ⁊ ſeruare in die
malo a ruina multorum.Rogat quo
que dominū Abraam per ciuitatem Ge.18.
ſodomorū.Quia viri ſpirituales ro
gant dn̄m pro populo peccatore : vt
ſaltem pro pietate iuſtorum indulgē
tiam mereatur.Siquidem ⁊ ꝙ vſq;
nunc diſtulit dominus iudicare mū
dum propter electos ſuos diſtulit : q
erant in mundo/ſicut ⁊ per Petruꝫ
dicitur.Nō tardat dominus promiſ
ſis / ſed patienter agit propter vos/
nolēs aliquem perire:ſed omnes ad 2ᵃpet.3.
penitentiā reuerti. Cap.38^m.

NUnc autem quia non mo
do quinquaginta / verum
etiam nec decem iuſti iue
niuntur in ciuitate : quid
reſtat niſi vt pauce ille reliquie / que
deſignantur in Loth exeant foras /
ne forte ⁊ ipſi pereant ſimul in ſub
uerſione ciuitatis . Queris qui ſunt
illi boni clerici implicit curis mun
di qui abhorrent quidem ſcelera im
piorum:Sed tamen ab illorum par
ticipatione abſtinere nequeunt quā
diu cum illis manent in communi.
Oportet autem illos egredi et per
uenire ſaltem vſque Segor . Nimi
rum quia etſi vitam celibem ⁊ con
templatiuam ilico tenere nequeunt:
ſaltē in ꝯiugali ⁊ actuali vita/que hu
milior eſt illa ſaluari queunt ⁊ habē
illā in refugiū vſq; ad articulum ꝑfe

Univerſidad de De Bibli

ctōis extreme. Jn quo vꝫ articulo tē
poris/ vxorē ducere: ⁊ pcreare filios
nō licebit ipune: qꝛ ſcriptū eſt ve pꝛe
gnātibus ⁊ nutriētibus in illis die-
matth. bꝰ. Duo ꝟo angeli mittunt ſodomā
24. qſi Moyſes ⁊ Helias: qꝛ duo ſunt
gn̄a ſpūaliū viroꝝ q mittunt a dño p
dicare in mūdū. vnū ꝙ ſicut Moy-
ſes pplo ſpūali peſt ſimplr in deſerto
aliud ꝙ quaſi helias vitā ſolitariam
ſeorſum a cōuētibus ducit. Et bene
duo tm̄ qui ſoli filius ⁊ ſpūs: q vnus
p carnis aſſumptionē alius p viſibi-
matth. les ſpēs in qbus ſe moꝛtalibus reue
3. actu. lare dignatus ē. Solus aūt pr̄ a quo
2. cap. ſunt filius ⁊ ſpūs. ſ. ſicut a nullo ē: ita
nunq̄ȝ legit miſſus. Quia recte quo
q; ad veſperū puenerūt ſodomā: qꝛ
Ge.19. filius ⁊ ſpūs. ſ. velut ad veſperū hu
ius ſeculi miſſi ſunt i hūc mūdū. Et
in fine huius ſexte etatis mittent ali
qui viri ſpūales: in qbus loquit ipſe
filius cū ſpū ſcō: q cōpellāt egredi de
medio pctōꝛū viros metuētes dn̄m
deſignatos i Loth. Ve aūt illis q ab
utent verbis eoꝝ: ſed qꝛ multuꝫ ptī-
net ad rē myſteriuꝫ Loth: ſcribenda
ſūt p oꝛdinē ꝟba hyſtoꝛie: vt dū ſpiri
tualr fuerint a nobis diſcuſſa/ ſentiat
vnuſqſq; q̄ti gaudij ſit reliqſſe mun-
dū: ⁊ q̄te trepidatiōis adhuc in ſecu
lo coꝛde manere. ¶ Venerūt inquit
Ge.19. ſcriptura duo angeli ſodomaꝫ veſpe
ſedēte Loth in pfoꝛibꝰ ciuitatis: q̄s
cū vidiſſet ſurrexit: ⁊ iuit obuiā eis/
adoꝛauitq; pnus in terra: ⁊ dixit ob
ſecro dñi declinate ad domum pueri
veſtri: ⁊ lauate pedes veſtros ⁊ ma-
ne pficiſcimini in viā veſtrā. Qui di
xerūt minime: ſed in platea manebi-
mus. Cōpulit illos oppido vt diuer-
terēt ad eū. Jngreſſiq; domū illiꝰ fe-
cit cōuiuiū coxit azima ⁊ comederūt
priꝰ ante q̄ȝ irēt cubitū/ viri ciuitatis
vallauerūt domū illius a puero vſq;
ad ſenē oiſq; populꝰ ſimul. Vocaue-
runtq; Loth ⁊ dixerūt ei: vbi ſunt vi
ri q itrauerūt ad te nocte adduc eos
huc vt cognoſcamus eos. Egreſſus
ad eos Loth: poſt terguꝫ ac claudēs
oſtiū ait. Nolite q̄ſo fratres mei /no
lite maluꝫ hoc facere/ habeo duas fi
lias que nec dū cognoſcūt viros edu
cā eas ad vos ad abutendum eis ſi-
cut placuerit vobis dūmō viris iſtis
nihil faciatis mali qꝛ igreſſi ſunt ſub
vmbꝛa culminis mei. At illi dixerūt
recede illuc: ⁊ hic igreſſus es iquiūt
vt aduena nunqd vt iudices. te eniꝫ
magis q̄ȝ eos affligemꝰ. vimq; facie
bāt Loth vehemētiſſime. Jam ppe
erat vt effrigerēt foꝛes. Et ecce miſe
rūt manus viri ⁊ introduxerūt ad ſe
Loth: clauſeruntq; oſtiuꝫ: ⁊ eos qui
erāt foꝛis pcuſſerūt cecitate a mini-
mo vſq; ad maximū: ita vt oſtiuꝫ in-
uenire nō poſſent. dixerūtq; ad loth:
habes hic tuoꝝ quēpiā generuꝫ aut
filios aut filias: Oēs q tui ſunt educ
de vrbe iſta. delebimus eni locū iſtū
eo ꝙ icreuerit clamoꝛ eoꝝ coꝛā dño
q miſit nos vt pdamus illos. Egreſ- Ge.19.
ſus itaq; Loth ad gn̄os ſuos q acce
pturi erāt filias eius ⁊ dixit eis. Sur
gite. Egredimini de loco iſto qꝛ dele
bit dñs ciuitatē hāc. Cūq; eēt mane
cogebāt eū angeli dicētes/ ſurge: tol
le vxoꝛē tuam ⁊ duas filias quas ha
bes ne ⁊ tu pariter peas in ſcelere ci
uitatis: diſſimulāte illo apprehēdide
rūt manū eiꝰ ⁊ manū vxoꝛis ⁊ filia-
rū eo ꝙ pceret dñs illis ⁊ duxerunt
euꝫ poſueruntq; extra ciuitatē ibi lo
cuti ſūt ei dicētes. Salua aiaꝫ tuā. no
li reſpicē poſt tergū: nec ſtes in oi ter
ra circa regionē: ſed i mōte ſaluuꝫ te
fac: ne ⁊ tu ſimul peas. Hucuſq; ꝟba
libꝛi. Nūc canēdo lugubꝛe carmen
expoſitionē ſoluamus. Cap. 39m.

QUid eſt ꝙ pfoꝛibꝰ ſedet Loth: Jntelle
niſi qa viri iuſti q in ſeculo ma- ctꝰ my-
nēt velut exituri de mūdo magis q̄ ſticꝰ.
extra

19.ge.c extra mundū ſunt q̄ȝ que infra reſpi
ciunt. Et catena magis familie com
pediti q̄ȝ voluntate aut amoꝛe mūdi
inter viros ipſos cōuerſant. Renuūt
aūt angeli ingredi in hoſpitiū eius:
tanq̄ȝ qui ad hoc miſſi fuerāt: vt euꝫ
eductū de hoſpitio ab vrbis excidio
liberarent. Et qꝛ nullus alius pꝛeter
eū inuentus eſt dignus ad cuius ho
ſpitiū declinarēt. Et certe ipſemet ſi
ſm̄ ſeueritatē vir eſſet inocēs ibi mi
nime moꝛaret: Neſciēs illud qđ poſt
ps.17. ea ſcriptū eſt. Cū electo electus eris:
⁊ cū puerſo puerteris. vidit aūt loth
angelos: ⁊ iuit obuiā eis/ adoꝛauitq;
pnus in terra eoſq; vt declinarēt do
mū ſuā reuerenter oꝛauit. Quia illi
ſoli qui deſignant in Loth: hn̄t ocu-
los aptos ad cognoſcēdos nuntios
oipotentis dei. Soli petūt ab eis vt
ad ſe ſaltē i vna nocte diuertē dignē
tur ne oino ſint vacui ⁊ expers a fru
ctu legatiōis ⁊ cōſolatiōis eoꝝ. Qui
bene quoq; ad lauandos pedes āge
los inuitant qꝛ exhibito nūtijs oipo
tentis dei obſequio charitatis vt re-
creent mēbꝛa opis laboꝛe feſſi hūili
ter exoꝛant q̄tenus dū ſibi aliqd hu
manitatis exhibere feſtinent poſſint
iterū ſubire laboꝛē ⁊ pcepta aliquan
tula cōſolatione cito pagere curſum
ſuū. Quaſi enim mane pficiſci ē nol
le pendinare ⁊ facere longā moꝛā in
loco in quo nō ſperat: ſed veluti co-
acti ſubſiſtunt renuūt aūt angeli di-
centes nequaq̄ȝ: ſed in platea mane
bimus. Quia renuūt viri ſpūales in
gredi cū hoibꝰ mūdanis ad pertra-
ctāda cū eis archana myſteria q la-
titant in ſcripturis: ne foꝛte nō valē
tes intelligere patiant ſcandalū cuꝫ
eis q abierunt retroꝛſum: qui tn̄ eis
aliquid foꝛis ſm̄ litterā loq pati ſunt
vt nō habeant excuſationē in nouiſ
ſimio die. Sed quid dicit veritas in
mat.11. euangelio. Regnū inquit celoꝝ vim
patit ⁊ violenti diripiunt illud. Com
pulit Loth angelos ingredi: ⁊ igreſ
ſi ſunt. Sic ⁊ Chananea illa/ cui di- mat.15.
ctū eſt pꝛimo a dño. Nō eſt bonū ſu/
mere panē filioꝝ: ⁊ mittere canibus
ob ſuā ipoꝛtunitatē meruit audire: o
mulier magna eſt fides tua fiat tibi ſi
cut petiſti. Jngreſſi ſunt autē angeli
in domū Loth cenaturi cum eo que
parauit in cibū: qꝛ hij qui mittunt a
deo pꝛo ſalute ſaluandoꝝ pꝛimo qui
dē ingrediunt per verbū in domum
coꝛdis ⁊ ſic qđ illis parant in cibū li
benti aio deguſtant dū nequaq̄ȝ fer-
mentū malitie: ⁊ neqtie: ſed azimum pme ad
ſinceritatis ⁊ veritatis apud illos in coꝛ. 5.
uenerūt. Pꝛius aūt q̄ȝ angeli irēt cu
bitum/ viri ciuitatis vallauerunt do
mū poſtulantes ad Loth vt educe-
ret ad ſe viros qꝛ ante q̄ȝ requieſcant
viri dei in coꝛdibus electoꝝ per ver-
bum vite: tunc enim regeſcunt cū eis
cū edificantes eſſe cōſpiciunt/ acce-
dunt de cōtra viri ipȳ qui cupiunt vo
cari rabbi q̄rētes diſputare cū eis in
aſtutia lingue/ vt eos afflictos ⁊ hu-
miliatos polluan t immundo ſemine
maliloquioꝝ ſuoꝝ. Sed de hoc quid
dicendū. O quotiens vellēt viri ſan
cti ingredi penetralia coꝛdiū electo-
rū dei qui ſunt in mundo vt eis ipar
tiretur aliqd gratie ſpūalis: ſi eos p-
mitterent filij huius mundi quieſce-
re apud eos: ⁊ ſi non interrumperēt
ſanctū ociū verbis iniquis/ quaſi in pme ad
ſublimitate verboꝝ maneat verbum coꝛ.2.
dei ⁊ non potius in virtute ſpiritus
⁊ fide Jeſu Chꝛiſti. Nā quis neſciat
filios huiꝰ ſeculi paratos eſſe ad diſ
putandū magis q̄ȝ ad audiendum:
Et erectos aduerſus eos qui ſibi an
nuntiāt verbū vite/ nolentes audire
excidiū huiꝰ mūdi vt ſalui fiāt. Sed
oi genere apparere victoꝛes ⁊ luxu/
riari verbis diſputationū ſuarū. Ve-
rū Loth vadit poſt tergum: ⁊ oſtium

claudit aduerſus eos vt nõ egrediã-
tur ad angelos. Quia viri metuẽtes
deũ inter fidẽ ⁊ pudorẽ poſiti/mode
ſtos ſe exhibẽt ad vtrũqꝫ/dũ ſic ſeor
ſum ⁊ quaſi latẽter reſiſtũt inquantũ
poſſunt corruptoribus v̇itatis/vt tñ
corã ſanctis doctorib⁹ nec ꝓ ipſa de
fenſione veritatis loqui alicui preſu
mant. Scientes illud quod ſcriptuꝫ
p̃ ad co rin.15. eſt. Corrumpunt bonos mores col-
loquia mala. Cap. 40m.

Quod aũt iuſtus Loth ꝓ-
mittit ſe ꝑducere duas fi-
lias que nõ nouerãt viros
dũmõ viros illos q̃ igreſſi
erãt ſub vmbra culmi-
nis ſui nihil iniurie ꝑpetrarẽt: tale ẽ
vt ſic diceret. Si vos delectat hẽ di-
ſcipulos in ſcientia veſtra in quoꝛuꝫ
auribus effundatis doctrinã artium
veſtrarum/quã vt vobis faciatis no
mẽ in ſecretario cordiũ veſtroꝝ cõti
nere humil'r non poteſtis. Ecce ſunt
ſimplices idiote illos aſſumite ⁊ do-
cete: ⁊ in illis iplete libidinẽ deſide-
rioꝝ veſtroꝝ: viros aũt ſpũales quo-
rũ cõuerſatio eſt in celis in pace di-
mittite ⁊ q̃ete/ne hoc ipſuꝫ nobis re
puteẽ ſi manẽtes in crimẽ apud talẽ
iniuriã patiunẽ. Et bñ Loth duas fi
lias q̃s habebat expoſuit: q2 ſm̃ pra
cticã vt aiũt ⁊ theoꝛicã/diſcipulos q̃
eos audiãt hẽ deſiderãt/vt ſibi non
ſolũ in carnalibus ⁊ humanis verũ
ẽt in ſpũalibus ⁊ diuinis nomẽ ma-
giſterij arrogãtes aſcribãt. Et hoc q̃
dem Loth ⁊ hij q̃ deſignanẽ in ipſo.
Qui aũt meditati erãt iniq̃tatẽ in cu
bilibus ſuis nolebãt acquieſcere de/
p̃canti. Sed cũ ſe magis affligere mi
nabanẽ dicentes recede. Ingreſſus
hic es ſic vt aduena: non vt iudices.
Quia dum vident hij qui ſapientes
ſunt in oculis ſuis ⁊ coram ſemetip-
ſis prudentes viros iuſtos qui ſunt
in ſeculo zelari pro veritate eos quo

qꝫ verbis malitie aggredi non verẽ-
tur. Exiſtimantes peregrinos in ſe-
culo eos qui nõ habẽt prudentiã in
malũ ⁊ quo ſe tueanẽ in cauſis exer
citiũ lingue. Ut ergo eo tp̄e q̃ Chri- mat.15.
ſtus venit in mũdũ pontifices ⁊ pha ⁊ Jo.8
riſei ⁊ legis ꝑiti inſurrexerunt ꝯtra
ipſuꝫ Chriſtũ: ⁊ cõfeſſores eius i di-
ſceptatiõe verboꝝ. Ita ⁊ nũc conſur
gent aliq̃ aduerſus ſpũalez itellectũ
⁊ diſcipulos veritatis qui oẽs in vi-
ris illis peſſimis q̃ erant in ſodomis
deſignati ſunt/eo ꝙ ſunt iuxta illud
apoſtoli adulterantes verbum dei: ⁊ 2e ad co
eos qui ſpũaliter doceant violenter rin.2.
ſtudeant intrare. Tales ſunt illi cleri matt.7.
ci qui elegerunt viã latã ⁊ ſpatioſam
que ducit ad ꝑditionem: ⁊ vſqꝫ ad fi
nem vite ſue cõmorari in ſodoma ⁊
gomorra non illi qui cũ abraam pe-
tierunt montana/quibus ⁊ reuelatũ
eſt conſiliũ dñi ſuꝑ ruinã grecoꝛuꝫ ⁊
latinoꝝ: in ipſis eniꝫ eſt mõ ſodoma
⁊ gomorra illis ſolis exceptis qui ſi-
gnificanẽ in Loth. Et notãdũ ꝙ ait
ſcriptura: recordatus eſt abrae ⁊ libe
rauit Loth de ſubuerſione vrbiuꝫ in Ge.19.
q̃bus habitauerat: q2 vt hoc merean
tur viri iuſti qui moranẽ in conſortio
impioꝝ illoꝝ iuſtorum meritis ⁊ ora
tionibus daẽ qui ſignificanẽ in abra
am hoc eſt qui non ſolũ fide ⁊ quali
cunqꝫ oꝑatiõe iuſti ſunt: veꝝ etiã cõ
uerſatione illa celeſti/que facit homi
nes integros ⁊ ꝑfectos dicẽte dño.
Niſi quis abrenũtiauerit oibus que
poſſidet non põt meus eſſe diſcipu- Lu.14
lus. Igitur iuſtus Loth ⁊ prece ⁊ vi
reſiſtebat inquantũ poterat viris ini
quis: q2 hij qui deſignanẽ i Loth re
ſiſtunt inquantũ poſſunt hijs qui ab Luc.11
ſtulerunt clauem ſcientie: ⁊ nõ ſinũt
ingredi alios in regnum dei oſtendẽ
tes ſe adiuuare eos qui mittũtur ad
ipſos vt opem ferant ſalutis: non q2
illi indigeant ſed vt iſtoꝛuꝫ fidelitas
cõprobeẽ

cõprobeẽ/nam non ſolũ non reſiſte-
re vltra nõ poſſunt/verũ etiam vitu
perati ⁊ cõfuſi repellũtur ab eis faci
entibus eis vim ⁊ iam prope ianuas
effringẽtib⁹. Effringere eni ianuas
⁊ non aperire eſt nõ mereri intrare ꝑ
fidẽ ad intelligentiã ſpũalem: que la
tet in cordibus electoꝝ: ſed quaſi hu
mana rõne ⁊ diſputatione verboꝛuꝫ
examinare verba dei que viri ſpũa-
les loquunẽ. mittunt aũt viri manũ
Ge.19. ⁊ introducũt ad ſe Loth ⁊ oſtiũ clau
dunt. Eos v̇o qui foris ſunt ꝑcutiũt
cecitate a minimo vſqꝫ ad maximuꝫ
ita vt oſtiũ iuenire nõ poſſint. Quia
oſtenſa viri ſpũales gratia ſpũs ſan-
cti: que in eis eſt in oꝑe pietatis vi-
ros iuſtos qui ſunt in mundo/ꝯtra-
hũt ad interna myſteria narraturi il
lis/q̃d facturus ſit dominus in vrbi
bus iniquoꝝ. Aditũ eni itelligentie
claudunt dum ⁊ ſiſtẽtibus peccatori
bus aduerſus eos ⁊ muteſcunt peni
t⁹ ⁊ ſilent a bonis ne audianẽ ab eis.
De reliquo vox eoꝝ qui potius ꝑ ac
ceptã a dño iudicij poteſtatem ipſos
pctõres iterna percutiunt cecitate a
laico vſqꝫ ad ſacerdotẽ: vt palpãtes
litterã nõ videant ſpũm ⁊ ſentiẽtes
exteriora libri internos apices non
ꝑcipiant. Et illi q̃dem manẽt foris ꝑ
cuſſi tenebris ⁊ cecitate/hij aũt q̃ de
ſignanẽ in Loth audiũt cõſiliũ ange
loꝝ dicentiũ. Si quos habetis qui ꝑ
tineant ad vos aut qui vobis iungã
tur affinitate educite de cõſortio ho-
minũ impioꝝ delebimus eni locum
iſtum: q2 ꝑfecto filius ⁊ ſpũs. ſ. qui lo
quunẽ in viris ſanctis minantur in
ſcripturis diuinis/quod ſe ꝓ culpis
hoiuꝫ facturos eſſe denuntiant: con
ſulunt viris iuſtis qui ſunt in mũdo
vt ⁊ ipſi q̃ñqꝫ mundũ deſerant ſalteꝫ
vel ꝓ meritis ruituris: ⁊ ſi quos ha-
bent ꝓximos vel amicos ſecũ pari-
ter exire cõpellant. Quod aũt verba

Loth generi luſuꝫ putant ⁊ exire cõ
tẽnunt ſatis oſtendiẽ eſſe cõpletũ/in
gñone mala ⁊ adultera que ſignum
petit. Et ſignũ nõ dabiẽ ei niſi ſignũ mat.12.
Jone ꝓphete. Cap. 41m.

Videmus eni plerũqꝫ viros
timoratos loqui amicis ſu-
is quos hñt in mũdo ⁊ an-
nũtiare illis parũ id qd̓ ſen
tiunt de iudicijs dei p̃ſumentes ꝙ ſi
bi credant quaſi familiaribus ⁊ ami
cis: ſed tñ cũ audiunt fabuloſum pu/
tant ⁊ magis ad terrorẽ dictũ: q̃ꝫ vt
vera eſſe exiſtimẽt que dicunẽ. Quia
v̇o propter alios diſſimulant egredi
hij qui deſignanẽ in Loth ⁊ filiabus
ſuis apprehendũt angeli quodãmõ
manus eoꝝ ⁊ educunt eos foras: q̃a
quos mõ diſſimulare videm⁹ ⁊ nol-
le egredi/Ecce appropinquat hora
qñ manu fidei ſue capienẽ ⁊ educen
tur foras dicẽtibus eis ſpũalibus vi
ris ſi creditis vera eſſe que audiſtis
egredimini de medio babylonis ⁊
ſalui eritis/alioquin neceſſe eſt peri
re voſipſos ſicut ⁊ ceteros in ſcele-
re ciuitatis. Et bene hec cõpulſio nõ
veſpere qñ angeli venerunt ſodomã
ſed mane diluculo fcã eſt. Quia q̃ cir
ca finẽ huius ſexte etatis exhortanẽ
electos dei/vt deſerãt mundũ ⁊ om
nia q̃ ſunt mũdi eo ꝙ ꝓpe ſit deſola
tio ei⁹: circa pricipiũ ſeptime qd̓ ꝓpe
ẽ imo qd̓ in aliq̃bus iã icepit nõ iã ꝑ
exhortationẽ dicturi ſũt aliq̃ ⁊ cõpel
lẽtes/dicẽte de hora illa Joãne in li⁹
apocalypſis. Ois ſeruus ⁊ liber ab-
ſcõdẽt ſe in ſpeluncis ⁊ petris mon- Apo.6.
tiũ: ⁊ dicẽt mõtibus ⁊ petris cadite
ſuꝑ nos: ⁊ abſcondite nos a facie ſe
dentis ſuꝑ thronũ ⁊ ab ira agni qm̃
venit dies magnus ire ipoꝝ ⁊ q̃s po
terit ſtare. Egreſſus ẽ ãt loth: ⁊ vxor Ge.19.
ei⁹ ⁊ due filie ei⁹ cõpellẽtib⁹ angel' ⁊
p̃ceptũ eſt ei ne reſpiceret poſt tergũ
nec ſtaret i omni terra circa regionẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

ſed ſaluũ ſe faceret in mõte/qꝛ qui dĩ
gni hũtur iã mũdũ deſerere debẽt ca
uere ſibi ne reſpiciãt retro:⁊ nõ mo-
do mũdũ ꝯtemnẽ ſed ea que ſũt mũ
di.nec ſtare in planitie vite cois:ſed
extẽdẽ ſe ad alta vite ꝯtẽplatiue:ne ſi
carnis adhuc curã faciũt i deſiderijs
aut retro reſpiciũt per amoꝛẽ mundi
tñ illud periculũ differãt nõ euadãt.
Et Loth qdẽ hijs auditis in ꝑte qdẽ
ſeruauit ꝓceptũ/in parte qꝛ infirmus
erat clemẽtiã poſtulauit.Ceteri vo q
relicti ſunt in vꝛbe moꝝ vbi egreſſus
eſt ab ea loth/terribiliter ſunt puniti
Quia cũ cõpletꝰ fuerit numerus ele-
ctoꝝ pꝛo quibꝰ deus ſuſtinet pecca-
ta mũdi/effundet ſuꝑ ipios irã indi-
gnationis ſue/⁊ ꝑdet oẽs qui foꝛni-
Lu. 17. cant ab ipſo:dicẽte dño ſicut factum
eſt in diebꝰ loth edebãt homies ⁊ bi
bebãt/emebãt ⁊ vẽdebãt/plãtabant
⁊ edificabãt.Qua die aũt exijt loth
a ſodomis pluit ignis ⁊ ſulfur de ce-
lo ⁊ oẽs ꝑdidit.Secũdum hec erit q̃
die filius hois reuelabit. Reuelatio
iſta filij hois occulta ⁊ repẽtina aliter
accipiẽda q̃ʒ illa que fiet de celo ap-
parẽte ipſo dño in maieſtate:etſi alte
ra alteri vicina:qꝛ iſta dies dei occul
ta erit:⁊ in ipa reuelabit veritas:cui
in hac die ſua hoies nõ credũt. Jlla
Lu. 21. vo ſigna manifeſta ꝓcedẽt.Et que ſt
illa?Erũt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ ſtel-
lis ⁊ ſilia:vt aũt ſciremus ꝙ ita ſit:
noluit Lucas loqui de vtraqʒ die:⁊
mat.24 muniuit ſicut Mattheus ⁊ Marcꝰ
mar.13. ſed magna iterpoſitione vboꝝ ⁊ ope
rum dñs diſtinguit iter vtrũqʒ.ita vt
hoꝝ ꝑmũ referat dictũ⁊ ad iterroga
tionẽ phariſeoꝝ querẽtiũ qñ veniet
mat.24 regnũ dei?ſequẽs ſecrete ⁊ ſeoꝛſum
⁊ mar. ab alijs/ad iterrogationẽ diſcipuloꝝ
13.lu.21 querẽtiũ qꝺ ſignũ eẽt aduentꝰ ſui?⁊
cõſũmationis ſeculi.Et illis quidem
tanq̃ʒ extraneis ⁊ ſilibus eoꝝ ſuꝑ q̃s
repẽtina ſuꝑueniet hoꝛa illa / noluit
maniſeſtare aſtruere ⁊ dicere:ſed ait
Nõ venit regnũ dei cũ obſeruatione Lu. 17.
neqʒ dicẽt ecce hic/⁊ ecce illic. Diſci
pulis aũt ſecretius atqʒ humiliter re
quirẽtibꝰ dedit multa idicia aduentꝰ
ſui ⁊ cõſũmationis ſeculi : negata tñ
die ⁊ hoꝛa/ne quis de ſciẽtia glietur mat.24
Jgit qꝺ dictũ eſt de egreſſione loth/
nõ eſt ad aduẽtũ dñi referẽdũ:ſed ad
quoddã futurũ iudiciũ occultum qꝺ
aduẽtũ ipm ꝓcedet ⁊ dr:in hoꝛa illa Lu. 17.
qui fuerit in tecto ⁊ vaſa eius in do-
mo nõ deſcẽdat tollẽ illa:⁊ qui i agro
erit nõ recedat retro.⁊ ſbiũxit dicẽs
memoꝛes eſtote vxoꝛis loth.Nõ eni
dubiũ eſt ꝙ vxoꝛ loth/vbi audiuit ab
angelis ꝙ nõ auderet manẽ in oi fra
circa regionẽ timuerit ne moꝛeretur
frigoꝛe ⁊ fame ⁊ penuria multa vt q̃
vacua ⁊ inanis euaſit:qꝛ ⁊ ꝯtra ꝓce- Ge. 19.
ptũ angeloꝝ reſpexit retro verſa ꝯti
nus in ſalis ſtatuã vitã quã ꝑdere ti
mebat amiſit. Sic ⁊ nõnulli mõachi
dum reſpiciunt retro per cõcupiſcen
tiam carnis/pꝛiuati vitali ſpiritu ver
tuntur quodãmodo in ſtatuã ſal:qꝛ
nimiꝝ per hoc ꝙ ſtare videntur aiali
bus hoibus qui ſola viſibilia ituẽtur
ꝑ viſibilia exẽpla ⁊ ꝑ exẽpla viſibiliũ
opeꝝ ꝓſunt ſed ſibi nõ ꝓſunt qꝛ ſcri-
ptũ eſt.Hõ videt ea que patent:deus ꝑ̓re. 16
aũt ituet coꝛ. Et hec qdem de vxoꝛe
Loth que deſtitit ambulare coꝛam
facie ſua. Cap.42m.

PORro ipſe Loth ⁊ filie q̃ non
cõſiderauerunt vnde viuerẽt
vixerunt: qꝛ deus qui eripuit
eos de excidio Sodomoꝝ ꝓ-
uidit eis vñ viuerẽt in ſegoꝛ ⁊ in mõ
te.Ut ãt aliqꝺ inferã exẽpli cã eoꝝ q̃ Exẽplũ
acciderunt in diebus nr̃is in ea tẽpe
ſtate/quã nuꝑ paſſa eſt hieroſolyma
Quidã fr̃es nr̃e ꝓfeſſiõis euaſerũt ſe
minudi/⁊ ꝑuenert ſeminauigio vſqʒ
maſſanã. Quo cuʒ ꝑuẽiſſent abierũt
ad regẽ petẽtes ab eo locũ i q̃ reqeſce
ret

ret pes eoꝝ.Sʒ dũ ille de locis rñde
re differret . Oblata ſunt eis loca in
calabꝛia pauꝑibꝰ chꝛiſti ſatis apta/⁊
deſpexerunt ea/dicẽtes ſe nõ poſſe vi
uere in pauꝑibus locis q in terra illa
ſatis fertilis abũdare ꝯſueuerãt.Qꝺ
cũ audiſſet qdam ex noſtris/eis iter
cetera locutus eſt dicens . Si vellet
vos dñs eſſe diuites non pateret da
ri ſubſtãtiaʒ domoꝝ viꝛoꝝ in manibꝰ
paganoꝛũ.Sed qꝛ hij qui in delitijs
viuunt lõge ſunt a regno dei idcirco
abſtulit a vobis diuitias vt ſentiatis
in veritate/qd ſit tollere crucem ⁊ ſe
qui Chꝛiſtum:quid tollere cũ apoſto
lo paulo glorꝛiari i fame ⁊ ſiti ⁊ frigo
re ⁊ nuditate/alioqn ſi reſpiciatis re
tro ſicut ⁊ reſpicitis eligentes vobis
loca fertilia inter ſaracenos quoꝛum
manus paratas ad cruoꝛeʒ vix nudi
potuiſtis euadere/vt viuatis ſicut in
delitijs hactenus carnis cũ nequaq̃ʒ
deceat monachũ querere illa omnia
ſicut gẽtes ingrunt.Uidete ne querẽ
tes hoc modo vitã incurratis moꝛtẽ
incidẽtes iram dei/quã vos per miſe
ricoꝛdiam euaſiſſe letamini . Siqdeʒ
cõtempta calabꝛia que minus abun-
dat:in ſicilia que eſt terra fertilis/lo-
cũ in quo degerent poſtulabant.Si-
quidem factũ eſt vt ꝓces ſequerent
effectus/effectum obitus regis/obi-
tum regis diſcoꝛdia inter fideles ⁊ i-
fideles/diſcoꝛdiam vo ruina multo-
rum in qua ⁊ ipſi qbus ꝓdictum fue
rat truncati ſunt amiſſis theſauris ec
cleſiarum ſuaꝝ ⁊ datis ſanctis eoꝛuʒ
in manibus inimici.Sicqʒ factuʒ eſt:
vt qꝛ vitam petierunt/perdiderũt vi
tam:⁊ qꝛ reſpexerunt retro perierũt
in via.Ueruʒ hoc exempli cauſa.Ui-
detur eniʒ eis ſimile aliquid accidiſ-
ſe ſm verba angeloꝛũ qui locuti ſunt
Loth/vt per id qꝺ minus eſt/maius
aliquid intelligatur.Nã enim poſtq̃ʒ
Ge. 19. egreſſus eſt Loth a ſodomitis ⁊ po-
ſitus eſt extra ciuitatem ſeqtur ſcri-
ptura ⁊ dicit/ibi locuti ſunt ei dicen-
tes/Salua animã tuam/noli reſpice-
re poſt tergũ/nec ſtes in omni regio-
ne circa:ſed in mõte ſaluũ te fac/ne⁊
tu ſimul ꝑeas/ad illud oſtẽdit ꝑtine-
nere qꝺ Petrus ait.Uix iuſtus ſalua ꝑme pe
bitur.Jbi iqt locuti ſunt ad eũ ſubau tri.4.c.
ditur ꝙ poſſet eum grauare dum is
qui cõſueuerat ire per lataʒ viam ire
compellitur ad montana. O quot vi
dimus cõpunctos ⁊ deſiderio deſide
rãtes egredi de ſocietate pꝛauoꝛum
qui tamen vbi itelligunt q̃ʒ ardua ſit
⁊ alta via iuſtoꝛum ad quã iubentur
aſcendere/frangunt animo ⁊ deſpe-
rant ab ipſa vita quã ſe iam per effe-
ctum diuine gratie obtinere gaude-
bãt/egredi ſicut Loth:hoc eſt qui nõ
plena voluntate ſequuntur angelos
ſed magis ab ipſis angelis cõpellũt
exire.Arbitroꝛ multũ intereſſe inter
eos q ꝓ arbitrio mũdũ deſerũt ⁊ eos
qui in talibus articulis hoc mõ com
pellũtur exire.Et idcirco ſi in aliquo
diſpẽſatur a rectoꝛibus in eis qui ſic
deſerunt bona mundi/nõ debẽt diſ-
penſatoꝛibꝰ eſſe moleſti hij qui ſpõ-
te ſeculum reliquerunt.Maxime cũ
Dominus dicat diſputantibus Di-
ſcipulis de pꝛioꝛatu. Manſiões mul
te ſunt in regno patris mei.Siquidẽ Jo.14.
vt ait ſanctus papa Gregoꝛius.Ue-
ra iuſtitia compaſſionem habet falſa
iuſtitia dedignationem . Ecce enim
Loth qui viſus eſt ſaluari in monte ⁊
non ſtare circa regionem/timens ne
qui moꝛtẽ euaſerat infirmatus in mõ
tibus moꝛretur/rogat angelos vt ꝑ-
mittatur manere in ſegoꝛ dicens ita Ge. 19.
queſo domine mi/qa inuenit ſeruus
tuus gratiam coꝛam te ⁊ magnifica-
ſti miſericoꝛdiaʒ tuam qui confeciſti
mecum vt ſaluares animaʒ meã nec
poſſum in monte ſaluari ne foꝛte ap-
pꝛehendat me malum ⁊ moꝛiar.eſt ci

Universidad de Deusto Biblioteca

uitas hec iuxta/ad quam poſſum fu
gere parua ⁊ ſaluabor in ea. Nunqd
nec modica ſibi ⁊ ſaluabiť in ea ani
ma mea. Modica ciuitas modica iu
ſtitia: qđ enim nõ ſufficit ad coronã
põt ſufficere ad ſalutem. Qui ergo ti
met ne infirmetur in mõte cõtempla
tionũ/nõ valens ibi ſuſtinere aurã
tentationum/cõtineat ſe/vel ad tem
pus in humilitate vite actiue ⁊ ſalu⁹
erit. Quod autẽ ſol ortus eſt ⁊ Loth
Ge.19. ingreſſus eſt ſegor: ⁊ dominus pluit
ſulfur ⁊ ignem a dño de celo/⁊ perdi
dit ſceleratos illos: dſignat q̄ ſub eo
dem tẽpore ⁊ veluti ſub eodẽ momẽ
to orieť electis ſol iuſtitie ⁊ cadet ſu
per ipſos qui ſunt in mũdo caligo te
nebroſa/ita vt vnus idẽq; dies ⁊ ob
ſcurus reprobis ⁊ lucidus ſit electis
Zac.14 dicẽte ð eo ʒacharia ꝓpheta erit dies
vna que nota eſt domino/non dies
neq; nox ⁊ in tẽpore veſperi erit lux.
Et bene ait ſcriptura dominus a do
mino: q2 filius cum ſpiritu ſancto/ac
cepit poteſtatẽ a deo patre faciẽdi iu
dicium inimicis: vt itelligať illud qđ
ipſe dicit. Neq; enim pater iudicat
Joã.5. quenq̃;/ſed omne iudicium dedit fi
lio/vt oẽs honorificent filiũ ſicut ho
norificant patrẽ: vbi ⁊ bene ſubditur
qui nõ honorificãt filium nõ honori
ficant patrẽ qui miſit illum: de hoc iu
ad ro.1 dicio per apoſtolum dicitur: reuela
bitur ira dei de celo ſuper omnẽ im
pietatem: ⁊ iniuſtitiam hominum
eorum qui veritatem dei in iuſtiti
am detinent. Queritur autem quod
ſit iſtud celum vnde progreditur tã
ta peſtis: audi apoſtolum Joãnem
pᵃ Jo.2 loquentem de multis antichriſtis/
qui futuri erant in mundo. Ex no
bis inquit prodierunt ſed non erãt
ex nobis: nam ſi ex nobis fuiſſent
nobiſcum vtiq; ſtetiſſent. Quod ſi
celum eccleſia ſanctorum eſt/⁊ ex
ea procedunt filij perditionis liquet
quo intellectu ira dei reuelanda eſt
de celo. Liquet q̄ de celo deſcen
dit ignis ⁊ Sulfur/doctrina ſcili
cet hominum mente corruptorum
habentium quidem ſpeciem pieta
tis: virtutem autem eius abnegan 2ᵃ ad ti
tium. Et quod dicit apoſtolus ſu mo.3.c.
per omnem impietatem/alibi aper ſcđe ad
tius demonſtrat cum dicit. Tunc theſ.2.
reuelabitur ille iniquus quem do
minus interficiet ſpiritu oris ſui: ⁊
deſtruet/illuſtratione aduentus ſui.

Cap.43.

SCiẽdũ q̄ cũ duo pſcripta iudi
cia ponunť ſimľ: hoc eſt diluuij
⁊ perditionis ſodomor in primo Ge.7.19
deſignať inundatio gẽtium: in
altero abluuio hereticoꝝ. Sed Loth
ſaluatus in ſegor videns ſeueritatẽ
iudicij omnipotẽtis dei/lʒ extorſerit
potius q̃ obtinuerit a dño pce ſua vt
permittereť manere in ſegor/timuit
tamẽ manere ibi: ſed ſicut prius an
geli pceperant aſcendit in montẽ: q2
quod mõ hoies dux putant attendẽ
tes delitias ſodome ⁊ gomorre qb⁹
nutriti ſť/⁊ abhorrẽtes q̃nimis aſpi
tates montium/vbi deſunt delitie ſo
domoꝝ in hora illa vidẽtes oia eſſe
turbata/iueniri ſibi loca getis q̃uis
horrida pro magnis delitijs cõputa
bunt. Sane q̄ filie Loth ꝓpinauerũt
vinum patri/⁊ ipſo dormiẽte ⁊ neſci
ente/cõceperunt ex eo: q2 ſcilʒ homi
nes illius tẽporis collocati iã in mõ
te contẽplationis ⁊ queſcentes curis
mundi illi cum putent docere adhuc
ſubiectas plebes que erant cum eis
que ſint elementa ſermonũ dei/qui
adeſſe omnino ſentient tempus ſpi
ritualium gratiaꝝ/ipſi tamẽ inebria
bunt eos vino charitatis. Si quãdo
ab eis dormientibus in hac parte/⁊
minus ſuſpicantibus cogitationes
eoꝝ/ſaltem quaſi furtim accipiãt ali
quid ex ore eoꝝ ad iformationẽ par
uuloꝝ

uuloꝝ quatenus ꝓpagatio doctrine
maneat etiã tunc ad ſalutẽ in hijs q
pro etatis humano magiſterio indi
gebunt. accipit autẽ hoc vt prelatus
loquitur cauſa cõpunctionis: hij aũt
qui audiũt nõ tam parant cor ad cõ
punctionem q̃ ad doctrinam: nec tã
vt ament quod ſapiunt q̃ vt ſapiant
quod amẽt: ꝓpterea vo fraus iſta ar
guenda nõ eſt: q2 etſi nõ eſt talis qui
placeat pro tẽpore deo qui ⁊ permi
Ge.29. ſit dari in nocte Liam Jacob lʒ ipſe
diu ſeruierit ⁊ deſiderio flagrauerit
pro rachel. Duo vo filij qui orti ſunt
Ge.19. ex eis/duos nouiſſimos ordines de
ſignare puto: quorũ vnus erit laico
rum: alius clericorum qui ⁊ ambo re
gulariter viuent/non qdem ſm for
mam monache perfectionis: ſed ſʒ
inſtitutionem fidei chriſtiane/imo ſʒ
regulam illam generalẽ actuum apo
ſtolorum de qua ⁊ dicitur multitudi
Actu.4 nis credẽtiũ erat cor vnum ⁊ anima
vna. Que vʒ credentium regula in
tm̃ conueniebat vniuerſitati eorum/
vt nec etiam cõiugatos excluderet/
adeo vt anania ⁊ ſaphira vir videli
cet ⁊ vxor eius graui pro tranſgreſ
Actu.5. ſione mulctarentur pena/q2 aliquid
de ſuo proprium hẽre/in clanculo ꝑ
ſumpſiſſent. Oportet ergo adhuc fi
deles redire ad primam illam cõuer
ſionem eccleſie ſaltem vel coactos ti
more ⁊ expectatione que ſuperueni
ent vniuerſo orbi: ⁊ nũc qui audit au
Luc.21 diat. Qui quieſcit queſcat. Sonẽt ſpe
culatores buccinas ⁊ non ſit qui pa
retur ad pugnã: nubant ⁊ nuptui tra
dant: edificent ⁊ plantent mandu
cent ⁊ bibant ⁊ ſurgãt ludere donec
ſuperueniat repentina dies illa/que
quaſi laqueus ventura eſt ſuper oẽs
qui habitant ſup faciem vniuerſe ter
re.

Cap.44.

Ge.19. QUia diximus aliqd de abraã ⁊
Loth occaſiõe iudicij ſodomo
rũ de q̃ miſſis a dño duob⁹ angelis/li
berat⁹ eſt ipſe Loth ⁊ dom⁹ eius. Or
do ipſe rõnis expoſtulat vt aliqd ad
huc loq̃mur de ipſo Abraã ⁊ Iſaac fi
lio eius q̃tenus in omnib⁹ q̃ dñr aut
dici queunt appareat veritas de fi
ne mundi qđ prope eſt. Si tamen in
tellectui noſtro fidei puritas adhi
beatur. Si enim de tribus viris ⁊
vxoribus eorum cõmuniter ſermo
eſt/ſignificat Abraam patres primi
ſtatus cuius caput eſt ille a quo om
nis poteſtas ⁊ in celo ⁊ in terra no
minatur. Iſaac patres ſecundi quo
rum caput eſt Chriſtus. Jacob pa
tres tertij/quorum caput eſt ſpiritus
ſanctus ⁊ ſinguli omnium caput/⁊
tres pariter vnum caput ⁊ domin⁹
ſingulorum: propter hoc enim deus
ipſe trinus ⁊ vnus interrogatus a
Moyſe/quod eſſet nomen eius?
Rñdit. Ego ſum deus Abraã deus Exo.3.
Iſaac ⁊ deus Jacob. Sed ⁊ ſara/ſʒ
hunc intellectum ſignificat eccleſi
am illam antiquam/que patriarchis
⁊ prelatis illius temporis erat ſub
iecta/habens quidem filios ex an Ge.16.
cilla: ſed tamen in ſeipſa manens ſte
rilis vſq; ad Joannem baptiſtam.
Erat enim ancilla illius populi ex
maiori parte carnalis/ex qua na
ſcebantur filij carnales/quia non
dũ venerat tps vt naſcereť verus il
le Iſaac qui inſtituit ſacramẽtũ ba
ptiſmi ex quo naſcunť filij ſpiritales
dicente ipſo domino Nichodemo/
quod natum eſt ex carne/caro eſt:
⁊ quod natum eſt ex ſpiritu/ſpiritus
eſt. Igitur in Iſaac ſignificatus eſt Joã.3.
Chriſtus/qui baptiʒat in ſpiritu/⁊
hij qui renati ſunt ex aqua ⁊ ſpiritu
ſancto. Porro ſeruus ſenior qui ꝑ Ge.24
erat omnibus que habebat Abraam
ille eſt de quo dominus dicit in e
uangelio/Miſit ſeruum ſuum hora
cene dicere inuitatis/vt venirent Lu.14

Universidad de Deusto Biblioteca

Luc.22 qꝛ iam parata ſunt oia. ⁊ alio loco: q
maioꝛ eſt veſtrum erit oium ſeruus.
Seruus iſte itaq; ſenioꝛ: ⁊ qui pfuit
domui abꝛae ſpáliter Petrus eſt re
vera ſenioꝛ ceteris ſed robuſtioꝛ fi-
Joá.21 de. ipſi eniʒ ſpecialius cõmiſit domi
nus oues ſuas ⁊ ipſe pfuit annis ali
quot hieroſolymis ecclie pmitiue. di
ctus eſt autẽ ſeruus ſpálius pceteris
ſanctis: ne ſe de culminis ſui ſingula
Ge. 24 ritate extollat. Sáe adiuratio abꝛae
ad vota ſanctoꝝ patriarchaꝝ ſciẽtiũ
voluntatẽ dei patris referenda eſt: ⁊
illoꝝ pcipue qui erãt in mũdo qñ na
tus eſt Chꝛiſtus. Ex quoꝝ numero
Lu.1.2. fuit ſymeon ille ſenex ⁊ Joſeph ⁊ Za
Mat.1 charias pꝛ Joánis. quiq; videbant il
lum populũ verſum in ferreçeũ: ⁊ ſy
nagogas ipſiꝰ in filias chanaã. Quo
circa non imerito poſtulauit abꝛaam
a ſeruo vt iuraret ſibi per dñm deuʒ:
Ge. 24 vt non accipet vxoꝛẽ Jſaac filio ſuo
de filiabꝰ chanaã/in quoꝝ terra ha-
bitabat ipſe: ſed iret ad cognationeʒ
ſuã ⁊ ad domũ patris ſui ⁊ inde acci
peret vxoꝛẽ Jſaac filio ſuo. Quia vi
dentes relige patriarchaꝝ qui vide-
runt Chꝛiſtũ natũ ⁊ agnouerũt ſicu
ti vt iam dixi Zacharias pꝛ Joannis
Lu.1.2 Joſeph ⁊ ſymeon ⁊ ẽt ipſe Joánes
⁊ mat.1 Baptiſta duritiã Judeoꝝ cõcoꝛdan
tes volũtati dei patris cõuerſionẽ gẽ
tiũ intellexerũt ⁊ amauerunt/⁊ ver-
bis que locuti ſunt ⁊ indicijs adiura
re viſi ſunt futuros pdicatoꝛes: qua
tenus relictis ſynagogis Judeoꝛuʒ
irent pdicare in gentibus ⁊ inde ac-
ciperent vxoꝛem nato Chꝛiſto ſm ꝙ
poſtea factũ eſt dicente eidẽ eccleſie
apoſtolo Paulo. deſpondi vos vni
pme ad viro virginẽ caſtã exhibere Chꝛiſto.
coꝛ.7. Siquidẽ Zacharias ppheta de Chꝛi
ſto ait. p viſcera miſericoꝛdie dei no
Luc.1. ſtri in qbus viſitauit nos oꝛiẽs ex al-
to. Jlluminare hijs q in tenebꝛis ⁊ i
vmbꝛa moꝛtis ſedẽt. Symeon ſuſci-
piens natũ Chꝛiſtũ dixit. Lumen ad Luc.2.
reuelationẽ gentiũ. ⁊ qd ſubiũxit. Et
gloꝛiã plebis tue iſrael. ad illos iſrae
litas referendũ eſt qui credituri ſunt
per verbum in fine poſtq̃ʒ introierit
plenitudo gentium. Cecitas inquit
Paulus ex pte ꝯtingit iſrael donec ad Ro
plenitudo gentiũ intraret: ſic ois iſra ma.11.
el ſaluus fieret. Jgitur ⁊ Zacharias
⁊ Symeon pnuntiauit illuminatio- Mat.2
nẽ gentiũ Joſeph ppter malitiã Ju ⁊.3.
deoꝝ fugit d terra iſrael ⁊ abijt i egy
ptũ. Joánes Baptiſta baptiçans ve
nientes ad ſe dicebat Nolite dicere:
qꝛ patrẽ habemus abꝛaã/potens eſt
enim deus de lapidibus iſtis ſuſcita
re filios abꝛae. Et hec quidẽ dicimꝰ
quia ſcripta ſunt. Cap. 45m.

QUi ãt crediderũt i eũ poſt
30. annos a natiuitate ſua
⁊ viderũt mala q̃ egerunt
in eũ infideles iudei quid
putatis dicẽ potuiſſent
niſi id qd lõge ante dixerat ppheta.
Obſcurent oculi eoꝝ ne videãt ⁊c. q̃ ps.68.
ibi ſequunt. Nõ. n. nõ poterat odiſſe
odio pfcõ ⁊ exoſas hꝛe ſynagogas
eoꝝ q ⁊ ꝯdẽnauerãt regẽ ſuũ. Sʒ. n. to
tũ exactio q̃dã iuramenti fuit. Quia
volũtas pioꝝ hoium p petitiõe repu
tat. Porro exactꝰ ſuus iurauit dño
ſuo p dñm deũ celi ⁊ terre: impoſita Ge.24
mãu ſubter femur abꝛae p poſſe ſuo
iplere pmiſſa. vʒ ꝙ nõ accipet vxoꝛẽ
Jſaac de filiabus chanaã i quaꝝ ter
ra habitabat ipſe: ſʒ iret ad cognatio
nẽ ſuã ⁊ ad domũ pꝛis ſui. vidẽs. n.
Petrus q aliqñ audierat a dño i viã
gẽtiũ ne abieritis. bonã volũtatẽ ſcõ mat.10
rũ pꝛuʒ q crediderãt in Chꝛm imo ⁊
ipſius pꝛis q a pꝛicipio opatꝰ fuerat
in eis receſſiſſe a Judeis gr̃a ſpũs. ſ.
ppter incredulitatẽ illoꝝ ⁊ eſſet icli
nata ad ꝯuerſionẽ gẽtiũ q̃ erãt ſemo
te ab iſrael poſuit q̃dem fidei ſue ma
nũ ad facienda miracula in pplo illo
qui

qui deſcenderat de femoꝛe abꝛae vt
eſſent ſigna ipſa in teſtimoniũ ꝯ euʒ
ad iponendũ finẽ legi carnali q̃ tunc
vſq; pſeuerauerat in iſrael: ⁊ attẽdẽ-
tes in eũ: qui nõ eſt caro ſed ſpũs: ⁊
qui non tm̃ Judaici populi erat dñs
ſed ẽt generalr hoium ⁊ angeloꝛuʒ.
Statuit firmiter in coꝛde ſuo deſere-
re tribus que facte erãt i ſpiritu filie
chanaã ſequẽdo legẽ carnis ⁊ circũ
ciſionẽ ⁊ ire ad populũ gentilẽ i quo
erãt ſm pdeſtiationẽ cognati fideliũ
Judeoꝝ: ⁊ ꝙ iuſtificãdi eſſent p fidẽ
ſicut abꝛaã pꝛ eoꝝ ſm ꝙ plixa ſatis
diſputatiõe pbat egregius pdicatoꝛ
ad ro.3 dicẽs viuificari hoies p fidẽ que fuit
4. in pputio pꝛis noſtri abꝛae. eẽ vo ſub
maledicto qui legẽ moyſi ſm litterã
ſectarent. Jgit fidelis ſeruus miſſus
eſt in arã. Et pmiſſa oꝛone affuit ſta-
Ge.24 tim rebecca que ei libentiſſime obtu
lit qd petiuit. Sed ⁊ ſeruus patris fa
milias venit ad populũ gentileʒ cui
mox affuit vera rebecca. i. eccleſia cũ
longeua pie mentis quam impleue-
rat fide. Jam enim aduenerat tẽpus
hauriẽdi aquã de fontibus ſaluato-
ris: puenit ſiquidẽ gr̃a nuntiũ ſicut p
batũ eſt in coꝛnelio ⁊ hijs qui erant
actu.10 cũ eo. Neq; eniʒ ſine gr̃a erant hij q
miſerant p Petro audire myſteriuʒ
regni dei. Qui ẽt ipſo loquente obtu
lerunt petro ⁊ hijs q cũ eo erãt aquã
viuã aquã que hoꝛa eadẽ ipleuerat
coꝛda eoꝝ. Siquidẽ loquente petro
cecidit ſpũs. ſ. ſup oẽs qui audierũt
vbũ: ⁊ erant loquẽtes linguis ⁊ ma
gnificantes deũ. Obtulit eniʒ pꝛimo
oẽm deuotionem coꝛdis/nouiſſime
aũt ⁊ ſemetipſam. Et quid p. 20. ca-
Ge.24 melos quos duxit ſecũ ſeruus niſi il
li ex circũciſione fideles accipiendi
ſunt qui licet aſſueti poꝛtare ſuper ſe
onus legis: tñ ducti a petro venerũt
cũ illo vt eſſent in miniſteriũ. vel cer
te illi ſimplices ⁊ idiote qui lʒ non
haberẽt gratiã pdicandi poꝛtãt tñ ſu
pꝛa ſe onus obedientie adminiſtran
dũ viris pfectis: ac p hoc vtillimi ſũt
⁊ neceſſarij nimis. vnde ⁊ apl's dicit
que inhoneſta ſunt veſtra abunda- pme ad
tioꝛẽ honeſtatẽ habent. Et bene. 10. coꝛi.12.
eſſe dicunt: qꝛ hijs qui nolũt aut nõ
poſſunt tranſire ad libertatẽ: vt relin
quant funditus onera mundi ad ſe-
quendũ Chꝛiſtũ decalogi legis debi
toꝛes ſunt dicente dño. Si cupis hꝛe
vitã eternã/ſerua mandata. Si vis mat.19
aũt pfectus eſſe vende oia q̃ habes
⁊ da pauperibus ⁊ veni ſequere me.
Porro ⁊ hij ⁊ ſi nõ ſequunt ducunt
tñ. ⁊ qꝛ duci ſe pmittunt inutiles eſſe
nõ poſſunt. Celebꝛato auteʒ cõuiuio Ge.24
aſcendit rebecca ſuper camelos ⁊ ce
pit ire. poſtq̃ʒ refecti ſũt fideles cibo
ſpirituali ſublimata eſt eccleſia ſuper
doꝛſa fideliũ ⁊ exinde non ceſſat ire
donec pueniat ad virum ſuum. Sed
hoc qñ inclinata iam die vadit autẽ
credendo ⁊ inquirendo ⁊ puenit ad
illum in fine ſeculoꝛũ qñ ⁊ ſine enig pme ad
mate intuebitur eum ſicuti eſt. Non coꝛi.13.
enim ſic poteſt homo videre deum
quõ homo hoiem. Sed videre deuʒ
eſt pfecte intelligere veritatẽ ⁊ agno quid ſit
ſcere eos in quibus loquit ipſe. Eo vidẽ de
iquit tẽpoꝛe Jſaac deambulabat p um.
viam que ducit ad puteuʒ cui nomẽ Ge.24
viuentis ⁊ videntis. Tempus iſtud
qui vult recipere ppe ẽ. Cap. 46m.

VEritas ſane vſq; modo mã
ſit abſcondita in terra au-
ſtrali. quia ſic i deuotis aia
bus ⁊ ardentibus deuotio
ne requieuit hactenꝰ per amoꝛeʒ: vt
tamen nollet egredi mãifeſte ad me
ditandũ in agro teſtamẽti veteris ⁊
noui/in quo eſt puteus viſionis ⁊ vi
te/hoc eſt ad exponendũ ipſuʒ teſta
mentũ manifeſte. Quia nondũ vene
rat tẽpus illud de quo dicit ſcriptura
clauſi ſignatiq; ſermões vſq; ad tps Da.12.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝑfinitum vſqꝫ.ſ. ad tẽpus ſextum in
quo ⁊ in libꝛo apocalypſis liber a q̄
apo. 10 daꝫ angelo exhibetur apertus. Ubi
autem appꝛopinquat tempus egre-
ditur Iſaac ad meditanduꝫ in agro
et deambulabat per viam que du-
Ge. 24 cit ad puteum viuentis ⁊ videntis.
Quia quod hactenus auditum eſt i
tenebꝛis dicendum eſt in lumine: ⁊
Luc. 12 quod in aure auditũ eſt in cubiculis
pꝛedicandum ſuper tecta. Exhauriẽ
da quoqꝫ eſt intelligẽtia illa ſpũalis
que hactenus ſm maioꝛem partẽ la-
tebat in puteo/vt ⁊ vitam pꝛeſtet bi-
bentibus ſe: ⁊ videre faciat oẽm ve-
ritatem: manet in velamen ſuper fa-
2ᵉ ad co ciem Moyſi: ſpiritus aufert velamẽ
rin. 3. vt appareat v̄itas: ſed quando iſtud?
inclinata iam die ſic ⁊ dominus: icli
Lu. 24 nata iam die agnitus eſt a duobꝰ di-
ſcipulis in fractione panis. Cũ ergo
appꝛopinquaſſet Iſaac ⁊ vidiſſet eũ
rebecca ait ſeruo. quis eſt ille homo
Ge. 24 qui venit per agrum in occurſum vo
bis? Cui ille reſpõdit: ipe eſt dominꝰ
meus. Quo audito rebecca tollens
cito pallium operuit ſe. videbit enim
eccleſia veritatem ⁊ non omnino co
gnoſcet illam ſicuti eſt: quouſqꝫ fi-
delis ſeruus ⁊ pꝛudens quem conſti
ma. 24 tuit dominus ſuper familiam ſuam/
vt det illis in tempoꝛe tritici mẽſurã
reddat illi per omnia rationeꝫ ⁊ per
ducat eam per doctrinaꝫ ſpiritus ad
notitiaꝫ veritatis: quia.ſ. veritate cõ
perta cooperiet ſe pallio iuſtitie ſue.
ſic ⁊ i ſexta p̄te libꝛi apocalypſis poſt
apo. 19 q̄ꝫ agit de ruina babylonis manife-
ſtius dicitur. Gaudeamus ⁊ exulte-
mus q̄a venerũt nuptie agni ⁊ vxoꝛ
eius pꝛeparauit ſe. Et datum eſt illi
vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti cã
dido. Byſſinuꝫ enim iuſtificationes
ſunt ſanctoꝛum. Aſſumet autem illã
vir ſuus Chꝛiſtus qui ⁊ veritas: ⁊ in
Ge. 24 troducet illam in tabernaculum ſare

matris ſue: quia ducta in regnuꝫ dei
collocabitur inter patriarchas ⁊ pꝛo
phetas/inter quos cum eſſet in ter-
ris cõmoꝛata fuerat ſynagoga: que
defecit in fide. Ut compleatur illud
quod veritas ipſa dicit in euangelio
multi enim veniunt ab oꝛiente ⁊ ab mat. 8.
occidente/ ⁊ recumbent cum abꝛaaꝫ
Iſaac ⁊ Iacob in regno celoꝛum: fi-
lij autem regni eijcientur extra in te-
nebꝛas exterioꝛes. ¶ Cerne nũc pꝛu
dens lectoꝛ/qualiter accipiẽda ſunt
myſteria in cõmutationibus perſo-
narũ. Qualiter quod reſpectu vniꝰ
rei manet in dextera parte/reſpectu
alterius vertitur ad ſiniſtram. Ecce
eniꝫ ſara que reſpectu agar deſignat
eccleſiam: reſpectu rebecce ſignificat
ſynagogam. letabitur auteꝫ ſponſus
eius in introitu illius qui doluit in
moꝛte ſynagoge ⁊ quaſi temperabi
tur doloꝛ ꝓmagnitudine amoꝛis eiꝰ.
Hec de Iſaac ⁊ rebecca quoꝛum ve- Ge. 24
neranda myſteria pertinent pꝛ opꝛie
ad 2ᵐ ſtatum/ſicut abꝛae ⁊ ſare de q
bus pariter ſermo fuit pꝛopꝛie refe-
rũtur ad pꝛimum. Amodo locus eſt
vt de patriarcha Iacob aliquid ſcri-
bere debeamus.

Cap. 47ᵐ.

NOn ẽ omnino ſimilis cau
ſa in myſterijs Iacob ⁊
Iſaac ⁊ abꝛae. Quia my-
ſteria abꝛae pertinent pꝛo
pꝛie vt iam diximus ad pꝛimum ſta-
tum ⁊ quaſi ad deum patrem qui a
nullo ẽ. myſteria Iſaac ad 2ᵐ ⁊ qua
ſi ad dei filium qui a ſolo patre ẽ. my
ſteria v̄o Iacob ad duos ſimul hoc
eſt ad 2ᵐ ⁊ tertium ⁊ quaſi ad ſpiri/
tum.ſ. qui a patre filioqꝫ pꝛocedit: ꝓ
pter hoc enim non ſicut auus vnam
liberam duxit vxoꝛem/aut ſicut filiꝰ Geñ. 11
ſolam ⁊ liberam/Sed duas liberas 24. 29.
ſimul q̄ꝫuis intuitus eius totus eſſet
ad

ad illam que pertinet ad tertium ſta
tum. Inuitus autem pateretur illam
que pertinet ad 2ᵐ. Igitur ſub eodẽ
Ge. 25. tẽpoꝛe nati ſũt gemini Iſaac. Quia
duo oꝛdines oꝛti ſunt Chꝛo: ⁊ hijs
qui per ſucceſſionem tenent locum
ipſius de eccleſia gentium pꝛimitiua
que fundata eſt a pꝛincipio in gente
grecoꝛum. Unus qui videretur am-
bulare ſm pꝛeceptum: alius qui ſm
conſilium: ideſt vnus ſecundũ carna
lem intellectum littere: alius ſm ſpi-
ritualem. Siquidem clericoꝛum oꝛ-
do ſm grecos/non ſm ſpiritum ce-
pit ambulare ſed ſm litteram. mona
choꝛum vero qui ab eis quidem in-
cepit/ſed tamen pꝛoceſſu tempoꝛis
tranſijt ad latinos audiens conſiliuꝫ
p̄me ad apoſtoli de caſtitate/magis elegit
coꝛ. 7. ambulare ſm ſpiritum q̄ꝫ ſm litterã.
non enim ſimpliciter voluit audire
de ſacerdote vniꝰ vxoꝛis vir/ſed ma
p̄me ad gis illud/qui ſine vxoꝛe eſt ſollicitus
timo. 3 eſt que domini ſunt quomodo place
p̄me ad at deo. Qui autem cum vxoꝛe eſt ſol
coꝛ. 7. licitus eſt quomodo placeat vxoꝛi.
Que nimirum deteſtãda diuiſio/nõ
ſolum ſacerdotum grecoꝛuꝫ offuſca-
uit eccleſiam/verum etiam pꝛeualen
te pꝛauo vſu non modicam partem
latinoꝛum infecit/adeo vt nonnulli
quia legitimas vxoꝛes nequeunt/ꝑ
eis non verentur habere etiam con
cubinas. Uerumtamen/qui ſic am-
bulauit ſm litteram laboꝛans in ver
bo dei viſus eſt obedire Chꝛiſto/
⁊ hijs qui tenent locum ipſius. qui
autem ambulauit ſm ſpiritum viſus
eſt ſimplex ⁊ deuotus eligens mul
to amplius continere ſe ſimpliciter
in ſinu matris eccleſie/⁊ ſeruare di-
ligenter innocentiam ſuam q̄ꝫ qua-
ſi operãs aliquid magni de pꝛopꝛijs
meritis inaniter gloꝛiari. Dilexit au
Ge. 25. tem mater Iacob a quo diligebatur
⁊ ipſa. Quia oꝛdo ipſe quieſcentiũ

dilectus eſt p̄cipue a mr̄e gratia qua
plena eſt eccleſia Chꝛiſti: eo q̄ ⁊ ipſe
dilexerit ſimplicitatem illam vnita-
tis de qua ⁊ dictum eſt in actibus
apoſtoloꝛuꝫ. Multitudinis autẽ cre
dentium erat coꝛ vnũ ⁊ anima vna. actu. 4
Et quia ſcriptum eſt de hac vnitate.
Ecce q̄ꝫ bonum ⁊ quam iocundum p̄s. 132
habitare fratres in vnum. Sicut vn
guentum in capite quod deſcendit
in barbam aaron. Non immerito cõ
ſilio matris gratie que manet vbi
vnitas eſt actum eſt vt ille oꝛdo ac-
ciperet benedictionem a domino q
erat per deuotioneꝫ ipſius particeps
vnitatis: cuꝫ etiam pꝛimogenita ſua
vendidit frater ſuus pꝛopter eduluꝫ
cibi ruffi. Et occaſiõe pꝛedicationis Ge. 25.
non caſtigat coꝛpus ſuum ſicut de ſe p̄me ad
dicit apoſtolus pꝛedicans ⁊ docens coꝛ. 9.
aliquos/⁊ ipſe repꝛobꝰ efficitur. Si
quidem honoꝛem ſuum qui huiuſ-
modi eſt viro ſobꝛio vendit. Quia
dum accipit abunde in vſum pꝛopꝛi
um quod deſerit frater ſuus: pꝛofe-
cto ſpiritalia ſua pꝛo carnalibus cõ-
mutat: ⁊ honoꝛis ſui gloꝛiam ei qui
ſibi deſerit partem ſuam eternaliter p̄me ad
vendit. Quod ſe timere apoſtolus coꝛ. 9.
indicat cum dicit. Melius eſt mihi
moꝛi q̄ꝫ vt gloꝛiam meam quis eua-
cuet. Nam ſi is qui minoꝛ eſt digni-
tate: potius eſt ſpiritalis ⁊ plenus
gratia q̄ꝫ is qui maioꝛ eſt poteſtate ⁊
honoꝛe in hac vita pꝛeſenti/⁊ tamen
ille non quia ſanctioꝛ/ſed quia ma-
ioꝛ eſt iſto: vult accipere illam mer-
cedeꝫ que de iure cederet fratri ſuo.
Num iniuſtus eſt deus vt non red-
dat vnicuiqꝫ ſm opera ſua? Et qui- mat. 16
dem ille quia venatum pergit vide-
tur amplius placere q̄ꝫ iſte eſurien- Ge. 25.
ti patri. Sed tamen ⁊ huic oſtendi-
tur vnde citius placeat: quia illud in
certum eſt: omnino tardum ⁊ ra-
rum. Iſtud certum eſt ⁊ velox ⁊ fre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quens nimis. Js enim qui venatur
ſyluestria nõ querit aialia caper̃: qui
aũt vadit ad greges/q̃rit domeſtica.
Ge. 27. Et qui eſt qui ſylueſtria querit aialia
capere niſi qui p̃dicando ⁊ baptiçã-
do paganũ vel iudeũ/querit ꝓuoca-
re ad fidẽ aut, hẽticũ aut ſciſmaticuꝫ
hoiem ad eccleſie reducere vnitatẽ?
Quis võ domeſtica aialia? niſi qui fi
deles hoies cõuertit a vanitate ſecu
li/vt ſeruiant mẽte ⁊ coꝛpe vero ⁊ vi
uo deo? Et q̃dem illud bonũ valde ⁊
optabile patri. Sed qꝛ is cui cõmiſſũ
eſt myſteriũ p̃dicationis ſicuti iaꝫ de
fine colligimus piger fuit ad repoꝛtã
mat.25. dum lucrũ de recepto talẽto: quia ni-
miꝝ religioſus qui minoꝛ dignitate
pꝛo ſtudio obedientie ſue/potioꝛeꝫ ⁊
pꝛimã accepit benedictionem. Sicut
enim religioſus cui cõmittiť q̃d mai⁹
eſt/de reddẽda rõne cõmiſſi cura ꝑ-
uigil inardeſcit maioꝛi pꝛeceteris cõ
ſeruis ſuis eſt honoꝛe cõdignus. Jta
ſi minus q̃ꝫ res exigit feſtinat ad ex-
plẽdũ mãdatũ dignũ ⁊ iuſtũ eſt/apd̃
eũ qui diligit ſtudioſos. Ut ille ei pꝛe
ferať in bñdictione qui in minoꝛi lꝫ
cõmiſſo fidelis ⁊ vigilans repiť. Nã
⁊ illud ſatis ad ipſos oꝛdines ꝑtineť
Geneſ. dignoſcitur/ꝙ Eſau hõ piloſus erat
25.27. Jacob lenis qui tñ/ne lenis appare-
ret in cõſpectu patris/pelliculis edo
rũ mater manus ipſius ⁊ colli nuda
pꝛotexit. Fuit enim oꝛdo ille clerico-
rum in natione grecoꝝ quaſi nãliter
piloſus/qꝛ cõpatiens carnalib⁹ filijs
⁊ ꝓpings ſollicitudine plenus. Sane
monachoꝝ oꝛdo nõ q̃dem de oib⁹ di
co/ſed de quibus vere monachi ſunt
qui curã ſuoꝛum deſerunt oiaqꝫ ſimĺ
pꝛopter deum lenis eſt. Sed tñ ne le
nis appareat quaſi negligens aut cõ
temnens alioꝛum ſalutem pelliculis
edoꝛum qui mactanť munitur dum
eni curat peccatoꝛes hoies occidere
in carne vt viuant deo factus iuxta
apoſtolũ infirmis infirmus recipiẽs p̃⁹ad co
in ſemetipſo curam infirmi fratris vt rin.9.
ſaluus fiat: multo melius aſſumens i
ſe q̃d nõ ſibi adminiſtrat nã/ſed ma-
ter gratia coꝛã omnipotẽti deo/alie-
nis pelliculis piloſus appet q̃ꝫ ſi na-
turaliter cõpatiať ꝓpings. Quia ⁊ il
lud etſi nõ ſit in habitu niſi cũ excedi
tur modus tñ ⁊ iudeis ⁊ gẽtibus nã
le eſt iſtud in ſolis illis inuenitur qb⁹
vt haberi queat ſola dei charitas q̃
mater eſt virtutũ inſpirat. Cap. 48m.

ET notãdũ/ꝙ Eſau in pꝛinci-
pio laudabilis fuit: ſed in fi-
ne Jacob. Quia oꝛdo ipſe cle
ricoꝝ qui modo exigẽtib⁹ cul-
pis tardus eſt ad oẽ bonũ/in pꝛinci-
pio in ſuo genere clarus fuit. Mona
choꝝ võ qui in pꝛincipio quaſi tepẽs
⁊ in oculis fraternis eſt viſus vt i fi-
ne deſpicabilis ⁊ abiectus magis cla
reat ⁊ caleſcat ex illius bonitate ſpi-
ritus ſperãdũ eſt qui diligit ſpiritaleſ
⁊ quẽ optet opari opera ſua in oꝛdi-
ne iſto nouiſſimo/ſicut in duobus p̃-
cedentibus operati ſunt ſua/pater ⁊
filius. Operati ſunt ſua dixi non q̃d
abſit a coꝛde fideliũ diuiſioneꝫ maie
ſtatis/ſꝫ ſicut ſepe dixi ꝓpꝛietate my-
ſterij. Quod autẽ non videbať Jſaac
caligans oculis pꝛe ſenectute/⁊ pu-
tans ſe bñdicere Eſau bñdixit iacob Ge. 27.
ad eos qui bñdixit aliq̃bus vice chꝛi
ſti ⁊ ignoꝛauit occulta dei ꝯſilia refe-
rendũ eſt. Etenim impꝛecãtes ꝓſꝑa
eis/quos pꝛeſentes eſſe putant/ple-
runqꝫ non eis bñdicunt qui p̃ſentes
ſunt carne ⁊ non ſpiritu. Quia nõ ſꝑ
datur bñdictio ei quem mater gratia
ad benedictionẽ iuitat. Nã ſi ſolam
in hoibus attendimus coꝛpoꝛalem
pꝛeſſurã q̃d aliud eẽ dicimus p̃ſſurã
coꝛpoꝛis niſi quandam imaginem
Eſau exiſtentis coꝛam Jſaac qñ bñ-
dicebat Jacob filio ſuo? Siq̃deꝫ ocu
lis mentis eius/ſpecies Eſau p̃ſens
erat/

erat/ſpecies võ Jacob quaſi qui eẽt
Ge. 27. alibi abſens ⁊ tamẽ iveritate abſens
erat Eſau/pꝛeſens erat Jacob. Re-
uerſus eſt aũt Eſau a venatione/ſed
p̃s. 58. veſpere. Cõuertentur inq̃t ad veſpe
ram ⁊ famẽ patienť/vt canes: ⁊ cir-
cuibunt ciuitatẽ. Jpſi diſꝑgentur ad
mãducãdum. Si võ non fuerint ſa-
turati ⁊ murmurabunt. Ego autẽ cã
tabo foꝛtitudinẽ tuaꝫ ⁊ exaltabo ma
ne miſericoꝛdiã tuã: hoc teſtimoniuꝫ
de illis dictum eſt qui pꝛo cibo tẽpo-
rali vendunt p̃mogenita ſua. Ad ve-
ſpeꝝ enim reuertũtur ⁊ cõuertuntur
qꝛ circa finem intelligent ſe eſſe dece
ptos ⁊ ſalteꝫ ſero cõuerſi ſerotinã ac
Jo.21. cipient bñdictionẽ. Siq̃dem ⁊ Pe-
trus ipſe deſignat eũdẽ oꝛdinem: au
diens qꝛ dominus erat p̃ſens tunica
ſuccinxit ſe/erat enim nudus ⁊ miſit
ſe in mare. Et ipſe q̃dem ſic. Eſau ãt
mala.1. odio habuit Jacob ꝓpter dataꝫ illi a
Ge. 27. domino bñdictionem: vnde ⁊ com-
pulſus eſt Jacob monente matre fu-
gere in aram/nõ ſolũ aũt/ſed ⁊ pꝛo-
pter filias Laban vt acciperet inde
ſibi vxoꝛẽ. Sed ⁊ oꝛdo geſcentiũ qui
a pꝛincipio claruit apud grecos pꝛo-
pter iuidiã eoꝝ qui ambulant ſ̃ꝫ car-
nem. Maxime qꝛ ſacerdotes greco
rum noluerunt ſicut latini cõtinẽter
viuere: ſed acceperunt ſibi in vxoꝛes
filias iſmaelis qui natus eſt ſ̃ꝫ carnẽ
⁊ pꝛeter alias quas a pꝛĩcipio habue
runt fugit ab eis quaſi nudus ⁊ in-
ops ⁊ intrauit italiã in qua ⁊ requie-
uit quaſi nocte vna pauloante tem-
pus ſanctiſſimi viri Bñdicti. Uidit
aũt nocte illa quaſi in ſomnis ſcalaꝫ
Ge. 28. a terra vſqꝫ ad celũ per quã aſcẽſu-
ri eſſent humiles coꝛde: ipſa eſt regu
la monachoꝛuꝫ ſancti bñdicti in qua
gradus ipſius ſcale notati ſunt vt ap
pareret ꝙ in tꝑe ipſius venerabile il
lud Jacob myſteriũ cõſũmationẽ ac
ciperet. Erexit autẽ Jacob lapidem
in titulũ fundens oleuꝫ deſuꝑ. Quia
ſpiritus ſanctus qui opatur ſpãlius
in oꝛdine monachoꝝ ſicut fili⁹ in oꝛ-
dine clericoꝛum ⁊ pater in oꝛdine cõ
iugatoꝛuꝫ. Nõ vt ſupꝛa dixi ⁊ ſepe di
xi operum diuiſione ſed pꝛopꝛietate
myſterij ipſum bñdictum huius ſan-
cte regule iſtitutoꝛẽ erexit re vera in
titulum ⁊ in ſignũ vngens illuꝫ oleo
ſancto ſuo de quo vnctus eſt Chꝛi-
ſtus ⁊ ſancti apoſtoli. Ut eſſent ex eo Lu. 4.
tẽpoꝛe pater ⁊ dux inumerabiliũ mo Jſa.61.
nachoꝛum ⁊ eſſet ꝯgregatio eius do Actu.2.
mus dei ⁊ regula ei⁹ poꝛta celi/eo ꝙ 2ᵃad co
per eãdem poꝛtam multe caterue ho rin.1.
minũ rapianť ad deum. Ueꝝ ⁊ ſi lo-
cus ſanctus in quo talia ⁊ tam digna
vidit ſanctus Jacob/noluit tñ moꝛã
facere in eodem loco: ſed abijt in arã
accepturus ibi vt iam diximus inde
vxoꝛes de filiabus laban fratris ma
tris ſue. Quia oꝛdo monaſticus qui
tẽpoꝛe gotice ꝑſecutionis veluti ſub
vna nocte mãſit in italia faciẽte eo q Uide i
facit oia ſ̃m cõſiliuꝫ volũtatis ſue in chꝛo.ar
beato Mauro diſcipulo ſancti viri ⁊ chiep̃i
ſocijs ſuis repente iuentus eſt in par floꝛẽti.
tibus gallie vbi erant quaſi fratres
Rebecce reuerendi ſcilicet ſatis ep̃i
qui ſingulari quodã pꝛiuilegio iun-
cti ſꝑ fuerunt fide ſancte romane ec-
cleſie/habẽtes apud ſe quaſi duas fi
lias Liaꝫ videlicet ⁊ Rachelẽ aptas
quidem matrimonio/ſed ſine viro ⁊
ſine liberis tamen. Erant eni ibi mĺ-
te fideles anime apte ſatis ad ꝓcrea-
tioneꝫ filioꝝ/deuote q̃ꝫ nimis ad ſua
uitatem amoꝛis dei/ſed non erant q̃
ad doctrinam vite religioſe qui eas
verbi ſemine fecũdaret/quouſqꝫ cuꝫ
diſcipulis ſancti viri oꝛdo monaſti-
cus ꝑueniret illuc. Abijt ergo idẽ oꝛ-
do ⁊ intrauit quaſi domum Laban ⁊
manſit ibi vſqꝫ ad p̃ſens. Reuerſus
quandoqꝫ ad ꝓgẽitoꝛes ſuos cuꝫ tur
ba filioꝝ quos ibi ſollenniter acquiſi

nit. Et quidem ſpiritualiũ viroꝝ vo-
ta ſemper ſunt ad Rachelẽ: ſed tamẽ
deuoti epĩ qui deſignantur in laban/
pretulerunt Liam: ſcientes ꝙ ⁊ ſi il-
la felicior/ hec tamen pro tẽpore in
Ge.29. multis vtilior repitur. Siquidem ⁊
dominus aperuit vuluaꝫ Lie/ quate-
nus ⁊ prius ⁊ phares q̃ꝫ ʒaraꝫ filios
parturiret/ quandoqdem non dicam
in multitudine monachoꝝ: verũetiã
in diuerſitatem ordinũ qui orti ſunt
ibi venerãdum illud myſterium Lie
cõſũmatuꝫ apparet. Neqꝫ enim qes
Rachelis ⁊ nõ potius labor Lie tot
multitudines monachoruꝫ viris ſpi
Ge.29. ritualib⁹ parturiuit. Nimiꝝ qꝛ vt tot
⁊ talia/ de viuis vt ita dicam lapidi-
bus fundarẽtur cenobia doctrina cũ
opere fuit in cauſa. Et bene noctur-
no tempore ipſo ignorãte ipoſita eſt
Lia Jacob/ qui iaꝫ expleuerat in ſer
uitute pro Rachel continuos ſepteꝫ
annos. Nimiꝝ qꝛ a pricipio viri ſpi-
rituales intuitu contemplatiue vite
multos ſuſtinuerũt labores expectã
tes tempus pacis ⁊ gratie in quo re-
quieſceret cor eoꝝ. Et tamen conſi-
lio diuino actum eſt/ vt operatiõe tri-
bulationis ⁊ pacis que ſibi in hac vi
ta alternatim ſuccedunt tempus du-
plicaretur laboris/ quatenus ⁊ eis ꝓ
merito fertilis laboris/ terra vt ita di
xeriꝫ daretur fecũda: ⁊ pro gratia cõ
templatiue vite ſibi exhibita: vel ex
parte debitum reſtauraret laboris.
Quatenus ⁊ illud eſſe intelligamus
diuini muneris quod pro labore/ ⁊ il
lud multorũ vtilitatis/ qđ nos ⁊ poſt
tãtam illam libertatem debitores ſer
uitutis/ pro lucris agnoſcimus ani-
marum. Neqꝫ enim ſic cõcedit alicui
ſpeciali prelato ſuauitas vite cõtem-
platiue/ ⁊ ſocietas contemplantis ec
cleſie vt abſoluatur propter hoc de-
bito ſeruitutis. qꝛ etſi ipſe diligit qđ
ſuaue eſt nihilominus tamen ſimpli-
ces ⁊ idiote quod ſuum eſt exigunt
a paſtore.

Cap. 49.

IGitur qui paſtor eſt in ordi-
ne monachorum ⁊ capacibus
diſcipulis / tenetur infundere
verba vite: vt pars ipſa mona-
chorum reputata in Lia pariat do-
ctrina filios ad ſeruitium dei: ⁊ aſ-
perantibus ad amorem ſuperne pa-
trie / quanta ſit illius regni ſuaui-
tas verbis anagogicis: hoc ve ſepe
⁊ ſepius intimare. Et illis qui qua-
ſi ʒelpha ⁊ Bala ſeu iam valentibus Ge.30.
in doctrina/ ſeu ſuſpirãtibus ad amo
reꝫ patrie felicibus ſtudijs appropin
quant verbis ⁊ opibus tẽperare do-
ctrinaꝫ. Et hijs qui ſunt ſimplices ⁊
idiote verbis aptis ⁊ ſimplicibus nu
dã oſtendere veritatẽ. Qui videlicet
docẽdi modus tũc recte ſingulis ſua
quiqꝫ diſtribuit. Si his qui deſignati
in ouibus loqmur id qđ iuenimus in
libris. Si his qui deſignati ſunt i lia
proponimus typicũ itellectũ. Si his In ʒel
qui deſignantur in ʒelpha ⁊ in Bala pha ba-
hyſtoricũ ⁊ moralem. Qui ṽo in Ra la Rac.
chel anagogicum/ vt vnaqueqꝫ pars ſenſus
proficiat pro modulo ſuo ⁊ procre- diuer-
ent ſimul oẽs gregẽ ⁊ populum ſpiri ſos ſi-
tualẽ. Uerũ hec hactenus ⁊ vſqꝫ ad gnare
preſens/ non enim defuerunt qui ſic
docerent. Sed neqꝫ qui taliter doce-
rent a qbus ꝓpagati ſunt multi filij/
tam videlicet de lia q̃ꝫ đ ʒelpha ⁊ ba
la/ ſola huc vſqꝫ Rachel in ſterilitate
manente. Unus eſt enim Jacob ſed
plures filij: qꝛ vnus eſt ordo mõaſti-
cus. Sed plures ſpirituales ordines
monachorũ. ¶ Porro Rachel que Ge.30.
erat ſterilis ſexto anno concepit / ſic
⁊ mater domini ſexto mẽſe. Quia ec
ce iam appropinquat ſextum tẽpus
eccleſie. Ut naſcatur ordo vnus ſpi- Da.11.
ritalis:

ritalis: de quo dicit in Daniele/ po-
pulus autem ſciens dominum deum
Dan.7 ſuũ obtinebit ⁊ faciet. Et i alia viſio
ne ipſius regnũ ingt ⁊ poteſtas ⁊ ma
gnitudo regni que eſt ſubter omne
celũ dabit populo ſanctoꝝ altiſſimi.
verũ hoc i generali itellectu. In vno
aũt ſpecialiter quẽ hacten⁹ ꝓſecuti ſu
Ge.30. mus: puto iam alicubi natum ioſeph
31. ⁊ tẽpus iaꝫ inſtare Jacob/ vt cupiat
reuerti ad patriam: veꝝ tñ ⁊ ſi voluit
non obtinuit vſqꝫ adhuc: quia ⁊ Ja
cob paſſus eſt moram propter gre-
ges Laban manens apud illum ſex
annis in cuſtodia gregum: ⁊ ordo
monaſticus ſtetit in occidentis par
tibus annis multis pro multorum
ſalute. Maxime ex eo tempore/ quo
ordo Ciſtertij: conualuit in turba
monachorum ⁊ conuerſorum. Eli-
gens ſibi abiecta queqꝫ ⁊ que mi-
nus offenderet oculos filiorum La
ban. Et tamen deus iuſtus auxit
Ge.30. vehementer Jacob de ſubſtantia la
31. ban: reddens vnicuiqꝫ ꝓpriam mer-
ꝑme ad cedem ſm ſuum laborem etiam in
corin.3 hac vita. Deniqꝫ ⁊ in romana ſyno-
do que habita eſt ſub Papa Ale-
xandro: audita ſunt verba filioruꝫ
Laban murmurantium coram eo-
dem papa ⁊ dicentium abſtulit or-
do ciſtertij omnem ſubſtantiam pa
tris niſi ⁊ murmurant ſuper hoc:
vſqꝫ in preſentẽ diem. Dolent eniꝫ
valde ſeculares clerici amantes mũ
dum cum vident attenuari reddi-
tus clericorum grandeſcere mona-
chorum / putantes eſſe ſui iuris qc-
quid illis prouenit de terrena ſub-
ſtantia: videntes ꝙ multi offerant
ſeipſos ⁊ ſua. Uidentes ꝙ ad ſpe-
ciem virgarũ cõcipiant fideles ani-
me ⁊ pariant diſſimiles a ſe ipſis:
diſſimiles inq̃ꝫ a ſeipſis: quare diſ-
ſimiles? Omnis enim mater ſi bo-
na eſt cupit gignere meliorem ſe.
Etenim cum vident aliquos pro-
bos viros ſolent inſtruere propri-
os natos dicentes. Quare vos o fi
lij non eſtis ſicut illi ⁊ illi. Sic ſic
ex eo tempore quo iualuit ordo mo-
naſticus in partib⁹ occidentis/ qua-
ſi quedam virge ſtature ſunt in ca- itellect⁹
nalibus: vt viderentur ab ouibus myſtic⁹
euntibus ad potum: quia in conuen de ṽgis
tibus piorum monachorum / ſtatu- poſitis
ti ſunt a ſpiritu ſancto viri ſpirita- in cana
les qui erant in exemplum. Qua- libus.
tenus in eorum aſpectu delectaren
tur anime fideles ⁊ concipientes a
ſenioribus ſuis parerent filios ſpi-
rituales. Que videlicet virge ex Ge.30.
parte decorticate ſunt non ex toto:
quia ſic contemperatam eſſe placuit
vitam monaſticam vt aliquid re-
linqueretur in ea quod eſſet ſm ho-
minẽ: ⁊ aliqd auferet q̃tenus cedens
inter vtranqꝫ vitam actiuam: ſcilicet
⁊ contemplatiuam vtrunqꝫ charita-
tis preceptum deuote ⁊ fideliter ad-
impleret. Igitur etſi magna ſepa-
ratio facta eſt inter gregem Laban
⁊ greges Jacob: hoc eſt inter fide-
les ⁊ infideles qui ſunt in ſeculo ⁊
conuerſos a ſeculi vanitate ad ſer-
uitium dei: interpoſito videlicet ſpa
tio trium dierum. Ideſt opere ma- Ge.30.
nuum oratione ⁊ lectione. Dies eniꝫ
ſunt iſta exercitia cum fiunt intuitu
diuine miſericordie: remunerationis
nihilominus tamen cum fideles ho
mines appropinquant monaſterijs
haurire aquam ſpiritualem que lon
ge eſt a ſeculo iſto ⁊ vident viros ꝑ-
fectos ſtantes in rectitudine veri-
tatis illorum magis vitam commen
dant / contemnunt ſuam: loquen-
tes adinuicem ⁊ admirantes con-
uerſationem illorum. Sicqꝫ fit: vt
plerunqꝫ audientes deuoti pueri ⁊
ſimplices quiqꝫ/ accẽdant ad amorẽ
ſuperne patrie ⁊ q̃rant fieri ſimiles

Universidad de Deusto Biblioteca

eoꝝ anhelantes id qđ audiunt ⁊ elõ
gantes ſe ab opibus que in ſeculo vi
dent hec ſicut audiuimus ſic ⁊ vidi-
mus. Et bñ ea que erant primi tpis
facta ſũt Jacob. Quia illi ſoli digni
ſunt tranſire ad ptem feliciorẽ/hoc ẽ
illius ordinis quẽ deſignat Jacob: q
neſcientes pati morã in obſeruatio-
nẽ mandatoꝝ dei ⁊ ſurgere mane di
luculo ad opus dei ſuſtinẽtes diuti-
nã tentatiõis pugnã ⁊ expectãtes re
ꝑme ad tributionẽ illã quaꝫ demõſtrat Apl's
coꝛin.3 cũ dicit vnuſquiſqꝫ ꝓpriã mercedem
accipiet ſm ſuũ laboꝛẽ. Quo contra
Ge. 30. ſerotina ⁊ extrema queqꝫ facta ſunt
laban. Quia diuiſis ſpũalibus ⁊ ꝑfe
ctis ab iperfectis hij q ſpũales ſunt
ſeruituri deo trãſeũt ad monaſteria.
Qui aũt differunt de die in diẽ vt cõ
uertãtur ad veſperã: ⁊ qui timent vt
ita dixerim facere bonũ ne incurrãt
malũ remanẽt ſub cura ſacerdotum
exhibẽtes eis lac ⁊ lanã decimarum
ſuaꝝ. Et hec qdẽ ita.

Cap. 50m.

IAcob aũt vbi audiuit murmur
filioꝝ laban colloquentiũ adin
Ge. 31. uiceꝫ ac dicentiũ. Tulit Jacob
oia que fuerũt pñis noſtri ⁊ de
illi⁹ facultate ditatus factus eſt icly
tus tollens vxoꝛes ſuas ⁊ liberos ⁊
qcquid poſſederat ẽt aram furtim ar
ripuit iter ⁊ cepit reuerti ad patriam
ſuã maxime qꝛ hoc ipm ꝑceperat illi
angel⁹ dñi q apparuerat ei. Sed ⁊ vi
ri ſpũales qui ꝑſunt hijs diebus col-
legijs mõachoꝝ. Et magis debẽt co
gitare qualr cũ ſuis oibus reuertan
tur ad ſuos/quo magis vidẽt nõnul
los clericoꝝ inuidere ſibi ſup ꝓſperi
tate donoꝝ dei imitãtes patrẽ ſuum
Jn lib° ſanctũ benedictum qui declinãs a fa
dialo- cie ſacerdotis neqq̃ꝫ abijt ad mõtẽ
goꝛum vt diabolus q ſponte ei inferebat pu
bti Gre gnã occaſiõe victoꝛie miniſtraret iui
goꝛij. tus: quaſi eniꝫ ad parentes noſtros
reuertimur vt eis iũgamur cũ de il-
lius antiqui populi cogitamus ſalu-
tẽ. De quo ꝓceſſerunt ꝓphete ⁊ apo
ſtoli qui nos in fide genuerunt. Sed
quare hoc magis modo q̃ꝫ tpib⁹ re-
troactis. Quia cum intrauerit vt ait ad ro.
apoſtolus plenitudo gentium tunc 11.
ois irſael ſaluus fiet. vt aũt eo tẽpo-
re quo ceperunt intrare gentes ceci-
tas ex pte cõtingit in iſrael ⁊ delictũ
incredulitatis eoꝝ factũ eſt quodam
mõ ſalus gentiũ. Jta cecitas que cõ
tigit nũc ex pte in populo gẽtili illi⁹
hactenus ceci populi ꝑo ſtendit ſalu
tem. Quid enim? Nunqd nõ ⁊ agri
cola alternat agros cũ feſſa ex diuti-
no laboꝛe terra: ꝓ tritico ferre inci
pit tribulos ⁊ ſpinas. Jgitur cum vi
dent viri ſpũales recedere donũ dei
a filijs laban/qui deberent eſſe ꝓ tpe
magiſtri intelligunt appꝛopinquare
tꝑs qđ ꝑdixit apoſtolus de cõuerſio-
ne iſrael maxime qꝛ hoc ꝑcepit ange
lus dñi: qꝛ ſuggerit ⁊ iubet ſpũs dñi
Jeſu. Et idcirco mentis greſſib⁹ tra
hunt ad eos/dum illoꝝ ⁊ cupiunt ⁊
credunt ſe poſſe ipetrare ſalutẽ. Sed
⁊ clam nequaq̃ꝫ palam arripiunt iter
qꝛ nolũt carnales ſacerdotes: vt ali
quis ꝑſumat officium ꝑdicationis: ⁊
accipere clauem ſcientie que tradi-
ta eſt illis non attendentes illud euã
gelicum qđ dictũ eſt a dño ꝯtra eos.
Ve vobis legis periti qui tuliſtis cla Luc. 11
uem ſcientie: ipſi nõ introiſtis: ⁊ eos
qui introibant ꝓhibuiſtis. Jnde eſt/ Gen. 31
ꝙ laban inſequit fugientem Jacob
cupiens eum ꝑmere ſeruitute. Quia
plerunqꝫ qui maioꝛes ſunt dignitate
ꝑſumptionẽ reputant ⁊ ſupbiaꝫ quic
quid hij qui minoꝛes ſunt gradu abſ
que illoꝝ conſenſu ⁊ ꝑmiſſione ꝑſu-
munt. Verũtamẽ ſermo dñi factus
eſt ad laban: ne aliquid dure loquere
tur cum Jacob. Quia dum inueniũt
ſcriptũ in apoſtolo. Si iunioꝛi reuela Ge. 31.
tum

ꝑme ad tum fuerit prioꝛ taceat/⁊ vbi ſpirit⁹
coꝛ.14. dñi ibi libertas. Mox vbi ꝑcipiunt
2e ad co cõſiliũ dñi a celo qui nõ eſt ſm ſciam
rin.3. mutata ſnĩa cõquieſcũt. Vex quia te
nẽt diſcreti epĩ ne alique noue doctri
ne ſupinducant ab illis qui ſignificã
tur in Jacob his quos acceperũt ab
eis/quaſi aceruũ lapidũ ſtatuunt i te
ſtimoniũ cõtra eos. Dum eos conte
Ge. 31. ſtant ſeruare ꝑcepta ⁊ traditiões ſe-
nioꝝ ſm ꝙ ſcriptũ eſt i libꝛo q di de-
cretoꝝ. finit huiuſcemõi pugna. Et
ecce venit nuntius qui dicat obuia-
re illi eſau fratrẽ ſuũ cũ quadringen-
Ge. 32. tis viris. Quia dũ ſermo dei q egreſ
ſus eſt ab hebꝛeis qui erãt in oꝛiẽte/
⁊ trãſiens per grecos venit ad occi-
duas ptes mundi. Rurſum ꝑ viros
ſpũales reuertit ad populum vnde
egreſſus eſt populus grecoꝝ q cepit
a pꝛincipio odiſſe latinos ⁊ illos ꝑci
pue qui ambulãt ſm ſpiritũ querens
eis reſiſtere inquãtũ poterit muniẽs
ptem ſuam multitudine populoꝝ/⁊
auctoꝛitate magnaꝝ quõdã eccliaꝝ
ſuaꝝ vꝫ hieroſolymitane i q̃ a pꝛinci
pio cõuenerũt apli anthiocene alexã
drine ⁊ ꝯſtãtinopolitane. Cap. 51m.

POꝛro Jacob territ⁹ occurſio-
Ge. 32. ne fratris diuiſit ſuos. Quia
latinus populus cõgreſſus cũ
greco non confidit de multi-
tudine ⁊ de oꝛdine rationis. Jn pꝛi-
mo etenim loco ſtatuit Jacob ancil-
las cũ filijs ſuis/in 2° liam cũ ſuis: i
Ge. 33. tertio racheleꝫ cum vnigenito ſuo/q
oẽs adoꝛauerunt venientẽ de cõtra
eſau: vt mitigarẽt furoꝛẽ coꝛdis ſui.
Quod ⁊ factũ eſt. Quod aũt ſic Ja
cob diuiſit filios ⁊ vxoꝛes deſignat
alia eſſe ꝑcepta que cõueniunt carna
triplex libus: alia que medijs: alia que ſpũa
op⁹ ſm libus. Jllis enim qui aiales ſunt in
differẽ- monaſterijs iponendũ eſt opus ma-
tiã mõa nuũ illis qui medij ſtudiũ doctrine il
choꝛũ. lis qui ſpũalibus requies contẽpla-
tionis. Sane virtus humilitatis in
oibus ſimiliter debet eſſe cõis vt q̃s hũilita-
foꝛte nõ ſuperat oꝛdinis pulchꝛitu- tis la°.
do ſupet humilitas q̃ vincit oia. Et
eniꝫ cũ hoc vidiſſet furibũdus Eſau
mitigatus eſt valde ⁊ voluit eſſe co-
mes itineris qui erat aliqñ perſecu/
toꝛ: verum hoc a dño ⁊ a ſpiritu eius ꝑme ad
cui oia poſſibilia ⁊ qui cupit oẽs ho- timo.2.
mines ſaluos fieri. Siquidẽ cum au
diſſet Jacob de aduentu Eſau ⁊ ti-
muiſſet nimis. Ecce apparuit Jacob Ge. 32.
vir luctans cũ eo vſqꝫ mane. Qui cũ
videret ꝙ eum ſuperare nõ poſſet be
nedixit ei dicẽs: nequaq̃ꝫ vocaberis
Jacob ſed iſrael erit nomen tuum.
Luctat ſane ſpũs .ſ. velut in nocte
cum ſpiritalibus viris ⁊ eos quodã
modo ſuperare non põt dum nec re-
ſiſtentibus pꝛeſſuris quieſcunt a vo
to ſuo ⁊ oꝛatiõe fideli/ſed magis ac
magis obſecrãt deũ ſuum/vt replea-
tur in bonis deſiderium ſuum. Spe-
culari ſibi diem dñi ⁊ videre deũ deo
rum in ſyon. Sic chananea illa viſa mat.15.
eſt ſupaſſe dñm: qñ ipſo dicente. Nõ
eſt bonuꝫ tollere panem filioꝝ ⁊ mit
tere canibus. Jlla econtra reſpon-
dit dicens. vtiqꝫ dñe. Nam ⁊ catelli
edunt de micis que cadunt de mẽſa
dñoꝛum ſuoꝝ. Jgitur vir ſiue ange-
lus qui luctabat cum Jacob/cum vi
deret ꝙ eum ſuperare non poſſet: be
nedixit ei dicẽs: nequaq̃ꝫ vocaberis
vltra Jacob: ſed iſrael erit nomẽ tu-
um. Quia oꝛdo monaſticus qui vſqꝫ
modo ſuſtinuit laboꝛes vt ſupplanta
ret filios ⁊ opera carnis. Ex eo tem
poꝛe quo greci colligentur ad vnita-
tem eccleſie incipiet clari⁹ videre ve
ritateꝫ ⁊ robuſtius agere contra car
nem vt ſtatuatur intellectus ſpirita/
lis quem deſignat Joſeph. Jnde eſt
ꝙ Jacob percuſſus in inguine cepit
claudicare vno pede. Quia qui ha- Ge. 32.
ctenus vtebatur vtraqꝫ vita. velut ex

Universidad de Deusto Biblioteca

corpali.ſ.exercitio/ꝛ ſpiritali/ex tūc
debilitato pede corporalis exercitij
quo perficiuntur temporalia edificia
innitentur alteri pedi quo firmātur
eterna. Sane Jacob completo itine
re venit ad patrem ſuum. Quia com
pleto itinere ſexti temporis ſexte hu
ius etatis in quo ꝛ ſextum ſignaculū
aperitur coniungetur gentilis popu
Joā.10 lus cum hebreo. ꝛ fiet vnum ouile ꝛ
vnus paſtor. Que vꝫ coniunctio re-
cte viris ſpiritalibꝰ attribuenda eſt.
quia per illorum predicationem Ju
deos hactenus incredulos oportet
Ge.35. accipere verbum vite. Quod autem
verno tēpore periclitata eſt rachel i
ptu/ꝛ pre difficultate occubuit ꝛ de
ceſſit/ſignificat difficultatem quā pa
tietur eccleſia contemplantiuꝫ in tri
bulatione antichriſti: quando ſi fieri
poteſt i errorem ducentur etiā electi.
¶Et quidem ꝙ creatus filius de p̄-
dicatione ipſius relinquetur viuus/
ipſa autem deficiet propter imperfe-
ctionem ſuam/vt ſtatuatur illa perfe
ctio q̄ ſignificata eſt in Joſeph. Scri
ptum quippe eſt. Cum autem vene-
p̄me ad rit quod perfectum eſt euacuabit̄ qđ
cor.13. ex parte eſt. Et bene per Rachelē di
lectam viro relictus eſt Joſeph dile
Ge.41 ctus patri/qui dominatus eſt in tota
46.50. terra egypti: ꝛ in domo patris ſui. q꜠
eccleſia contemplantium que hacte
nus claruit ſm̄ partem relinquet̄ po
pulus ille ſpiritalis qui erit in fine ſe
culi de quo ſcriptum eſt in daniele ꝓ
Da.7. pheta. Regnuꝫ aūt ꝛ ptās ꝛ magni
tudo regni/q̄ ē ſubter oē celū det̄ po
pulo ſanctoꝝ altiſſimi. Cap.52m.

Vid̄ et Euſebi uꝫ ceſa- riēſeꝫ đ tpe cir- ca p̄ici pium.

H Abitatio filiorum iſrael in
egypto fuit 430ª. annoruꝫ
Circa finem autē.40. an-
norum: ſurrexit rex i egy-
pto qui non nouit Joſeph. Et cepit
habere exoſos filios iſrael afflixitqꝫ
eos vehementer/ꝛ oppreſſit ſeruitu-
te occidens ex eis in flumie quicq̄d Exo.1.
naſceret̄ ſexus maſculini. Cumqꝫ ve-
hementer eſſent afflicti clamauerūt
ad deū patrū ſuoꝝ. Et ſuſcitauit eis Exo.2.
ſaluatorem qui liberaret eos. Eteni
euadens vnus de multitudine illa i- Exo.2.
nocentium qui demergebantur i flu
mine percuſſit egyptum plagis ma- Exo.7.
gnis ꝛ eripuit de manu egyptiorū fi 8.9.10.
lios iſrael đ egypto. Et duxit per de 11.14.
ſertum.40. annis donec videret ocu Nu.14
lo ad oculum terram ꝓmiſſionis ad Deu.1.
quā non eſt tū intrare ꝑmiſſus ſicut 34.ca.
nec oēs qui egreſſi fuerāt ex egypto
p̄ter caleph ꝛ Joſue quoꝝ ſecūdus
ſuccedēs moyſi itroduxit filios eoꝝ
q ceciderāt i deſerto i terrā ꝓmiſſio-
nis. Et ſorte diſit eis trā i funiclo di Deute.
ſtributōis. Hec v̄ba ſi eo ordine quo 34.
collecta ſunt in ſūmā allegorice per Joſue.
ſcrutamur. Jta a tempore moyſi vſ- 13.14.
qꝫ ad exordiuꝫ tertij ſtatus tempore 15.16.
vtriuſqꝫ teſtamēti miris myſterijs cō 17.ꝛ ſe-
plectuntur. Ut quod ibi conſūmatū quenti-
fuerit ſm̄ litteram non niſi in fine ſe bꝰ alijs
culorum oſtendatur in ſpiritu eſſe cō
plendum. Nam quid in hoc loco in Jntelle
telligendum eē dicimus per egyptū ctꝰ my-
niſi carnalem populum Judeorum. ſticus
Jn quo vꝫ populo quaſi ꝑ quadrin- egypto
gentos annos manſit captiuus po-
pulus iſrael: quia quaſi per.40. ge-
nerationes fuit obnoxiꝰ populus fi-
delis populus quem elegit dn̄s i he
reditatem ſibi legit̄ circūciſioni ſer-
uiens iugiter pharaoni in operibus
laterum qui finguntur ex paleis ꝛ lu
to. Quia opus legis quod impone-
bant ſacerdotes filijs iſrael totū erat Exo.1.
terrenum ꝛ carnale: ꝛ oſtentationis 5.cap.
vanitate cōmixtum. Et quidem pri-
mus Rex honorauit Joſeph: ꝛ pro Ge.41
eius amore filios iſrael. Nouiſſimꝰ 47.
qui non nouit Joſeph perdidit ꝛ af
flixit. Quia p̄mi ſacerdotes Judeo- Exo.1.
rū ſciebant ꝛ honorabant viros dei 5.cap.
in

in quibus erat ſpiritus.ſ. ꝛ oēs q am
bulabant ſm̄ ſpiritum. Nouiſſimi q
non viderant ꝓphetas dn̄i/non no-
uerant p̄dicare gratiam libertatis: ſꝫ
tm̄ circunciſionē ꝛ legē: ignorātes il
lud quod dicit petrus in actibꝰ apo-
actu.15 ſtolorum. Nolite iponere iugum ſu-
per ceruicē diſcipuloꝝ: qđ neqꝫ p̄res
noſtri neqꝫ nos portare potuimꝰ: ſꝫ
ꝑ grām dn̄i noſtri Jeſu Chriſti credi
mus ſaluari quēadmodū ꝛ illi. Uide
bant hoc filij iſrael filij videntes ve-
ritatē ingemiſcebāt q꜠ ſpūs dn̄i do-
cebat eos intelligere/maxime: quia
ſcriptū reperiebant in ꝓphetis non
p̄s.50. eſſe placita deo holocauſtomata: ſed
ad ro.2 ſpm̄ ꝯtribulatū: nec circūciſionē car-
Exo.2. nis ſꝫ ſp̄s. Clamauerūt itaqꝫ ad dn̄ꝫ
Exo.1. potius gemitu cordis q̄ꝫ voce: ꝛ mi-
ſit reuera eis ſaluatorē ꝛ ꝓpugnato-
rē q liberaret eos. Et.n. ille pharao il
le vltimꝰ dico ꝙ q̄cq̄d erat ſexus ma-
ſculini demergebat i flumie. Quod
aūt ſexꝰ feminini p̄cipiebat ſuari: q꜠
ſacerdotes Judeoꝝ quos oportebat
eſſe reges aīaꝝ. Eos q p̄ſumebāt de
grā ꝯdēnabāt ꝑ legē moyſi carnalit̄
intellectā. Qui aūt ambulabant ſm̄
carnē viuebant. Quia ꝛ rex q eo tp̄e
regnabat in eis nō erat diſſimilis in
malitia vt ſm̄ neq̄tiā ſacerdotij diſ-
exo.1.2 pōit̄ ꝛ regnū. Eteni vt Rex egypti
iuſſit necari pueros in flumine: ꝛ tm̄
vnus q erat illū populū ſaluaturꝰ ſal
Mat.2 uatus eſt in fiſcella ita ꝛ herodes iuſ
ſit ꝑimi innocētes: ꝛ tm̄ q ſaluaturus
Exo.2. erat populū a p̄ctis euaſit. Fugit eni
mat.2. moyſes fugit ꝛ Chriſtus. Reuerſus
Exo.4 eſt moyſes. Reuerſus eſt ꝛ Chriſtꝰ.
Mat.2 Et lꝫ diſſimiliter vterqꝫ tm̄ pugnauit
Exo.7. triūphauit ꝛ vicit. ꝑcuſſit eni moyſes
8.9.10. plagis validis egyptū. ꝑcuſſit ꝛ dei
12.cap. filius in ſpū iudeā ſicut ipſemet dicit
Joā.9. in euāgelio. Jn hunc mundū i iudi-
ciū veni: vt q non vident videāt ꝛ q
vident ceci fiant. Fecit eniꝫ ipſemet
ſigna magna in Judea longe mira-
biliora q̄ꝫ fecerat moyſes in egypto.
Sed duriora lapidibus corda ſacer Cōcor-
dotū ſcindi ad p̄niam noluerunt: vt dia chr̄i
qđ p̄ceſſit ad litterā in pharaone in ꝛ moy.
eis in ſpū appeat cōpletum. Nēpe ꝛ Aarō ꝛ
ꝑ aaron ſūmo pōtifice ꝯſtitutꝰ a dn̄o Petri.
petrus princeps aplꝍoꝝ: ꝛ ſūmꝰ ſacer egypti:
dos vt ſuppleret ea que deeſſent mi ꝛ iudee
raculoꝝ Chriſti: ꝛ ꝑcuteret ipſe quo
qꝫ nouā egyptū nouo gener̄ ꝑcuſſio-
nis non lr̄a ſed ſpū. Siquidē ꝛ rane
egreſſe ſunt de flumine: ſecte.ſ. here-
ticoꝝ: ꝛ brucus ꝛ locuſte ſubuenerūt
in eadeꝫ terra gentes.ſ. aliene que ꝛ
deuorarent bona terre. Et tenebre
ignorātie opuerunt oculos eoruꝫ vt
non agnoſcerēt verā luceꝫ que orta
erat de virgine inter eos ꝛ ſacerdo-
tes eoꝝ qui quaſi quidā riuuli egypti
ſolebāt irrigare prata cordiū ſequen
tes in verbis legis ſenſum carnis: ꝛ
ſanguinis facti homicide verſi ſunt
in cruorē. haud dubiū ꝙ occaſiōe eo
rum qui non predicabant litterā ſed
ſpiritum: littera eniꝫ occidit ſpiritus 2ª ad co
aūt viuificat. Cap.53m. rin.3.

P Oſt hec ꝛ alia que acciderūt
ſuperuenit dies paraſceue in
qua moriens Chriſtus occi-
dit primogenitos egyptiorū.
Nimirum quia corruit ſimul cuꝫ eo ad ro.6
regnum carnis ꝛ deſtructuꝫ fuit cor
pus peccati vt vltra non ſeruiamus
peccato. Uſqꝫ ad diem illum hij qui
erant primogeniti in illo populo qđ
generale eſt dico non ſpeciale princi
pari conſueuerant in fratribus ſuis
vendicantes ſibi honores primoge-
nitorum ſm̄ legeꝫ. Jta vt ipſe quoqꝫ
Chriſtus adductꝰ eſſet a parentibus
vt ſiſteretur domino. Sicut inq̄t ſcri-
ptū eſt in lege dn̄i q꜠ oē maſculinum Luc.2.
adaperiens vuluā ſanctū dn̄o voca exo.34
bit̄: ꝑſeuerauit ꝙ lex q̄ſi annis q̄drin
gētis. Jn q̄bꝰ deſignate ſūt ḡn̄ones

mat. 1. quaſi quadraginta hoc eſt ab Abraã
vſq; ad Chriſtũ vſq;.ſ.ad diem paſ-
ſionis eius. In quo ob ſimilitudinē
carnis peccati cõpletum eſt in morte
Chriſti quod pſignatũ fuerat i hedo
Exo.12 quem imolare cõſueuerat in die illo
ad veſperum omnis multitudo filio
rũ iſrael:occiſus ē ergo hedus ⁊ cor
ruerũt pariter primogenita egyptio-
iudi. 16 rum ſm ꝙ in morte Sanſonis ⁊ eo-
rum qui erant in palatio deſignatū
eſt. Sanctificauit autē dñs ſibi in die
illa/primogenita filiorum iſrael quo
Apo. 1. rum primus eſt ipſe Chriſtus qui eſt
Joã.3. primogenitꝰ mortuoꝝ:⁊ eoꝝ qui re-
nati ſunt ex aq̃ ⁊ ſpiritu ſancto. Neq;
enim ſancti apoſtoli/q: primi fuerũt
ſm natiuitatem carnis/ſed q: primi
prie pe- fuerunt in fide Chriſti cõſecuti ſunt
tri.2.c. regale ſacerdotium/⁊ primã inter ce
teros dignitatem ad cõplẽdum illud
ps. 44 quod per pſalmiſtam dicitur/pro pa
mat. 27 tribus tuis nati ſunt tibi filij conſti-
mar.15. tues eos principes ſup oẽm terram.
Luc. 23 Quia vo tranſiens dñs ex hoc mun
mat.28. do ad patrem/ſignis euidẽtibꝰ ⁊ ma
mar. 16 nifeſtis/edomuit duritiam iudeorū
Luc.2. videlicet terremotu qui factꝰ eſt ipo
Actu.2. moriente vel reſurgente:ſolis obſcu
ratione ⁊ angelorum apparitione:re
ſurrectionis ipſius ⁊ alioꝝ glorifica
tione: aſcenſionis eius in celũ ⁊ effu
ſionis ſpiritus ſancti : nec non ⁊ ſi-
gnoꝝ que fecerunt apoſtoli in noīe
eius/admiratione cõpulſi ſunt vel in
Actu.5. uiti deferre deo viuēti ⁊ dimittere po
pulũ domini abſolutũ vt ſacrificaret
re vera domino in deſerto:hoc eſt in
populo gẽtili qui erat derelictus ⁊ de
Iſa. 41 quo ſcriptũ eſt in Iſaia ꝓpheta : po-
nam deſertum in ſtagna aquaꝝ ⁊ ter
ram inuiã in exitus aquaꝝ . Intãtũ
enim molliti ſunt corde ⁊ humiliati/
vt pſpecto miraculo effuſionis ſpiri-
Actu.2. tus ſancti cõuerterenſ ex eodē popu
lo vſq; ad aias tria millia. Et qñ cu-
ratus eſt a p̃ claudus augereſ nume
rus credentiũ/vſq; ad.5.millia:verũ
hoc ad horãꝫ ad momẽtũ. Eteni poſt
dies aliq̃t idurauerũt iteꝝ corda ſua Actu.4
⁊ perſecuti ſunt eccleſiã dei/que ibat
greſſibus mẽtis ſue ſacrificare vt iaꝫ
dixi domino in deſto:deniq; lapida-
uerunt Stephanũ. Occiderũt Iaco Actu. 7
buꝫ gladio:pſecuti ſunt fideles de ci 12. 14.
uitate in ciuitatē querentes reduce- 17.22.23
re illos ad ſeruitutem legis⁊ impedi ⁊ ſeqn-
re greſſus pdicationis eorum in gen tibus.
tibus:vnde actũ eſt:vt mota contra
eos maieſtate diuina apiretur mare
exercitꝰ romanoꝝ ⁊ deglutiret eos.
i fidelibus autē ꝓ muris a dextris ⁊
a ſiniſtris ita vt Paulus quoq; vin-
ctus a iudeis ne traderetur eis iudi-
cãdus Ceſarē appellaret. Et iudei q Actu.25
dem pro ſceleribus ſuis traditi ſunt p titũ ⁊
romanis:fideles aũt querẽtes ire ad veſpaſi
terram ꝓmiſſionis veluti per annos anum
quadraginta dilectionis ſue dãna ꝑ-
peſſi ſunt:⁊ nec dum peruenerunt ſꝫ
curſum tẽporis ad illã regem. Ut eni Uiđ eu
quadringenti anni q̃bus manſit iſra ſebium
el in egypto ſignificat tẽpus legis ⁊ ceſari.ẽ
circũciſionis qđ diuturnum fuit. Ita tpe cir-
quadraginta annis q̃bus ideꝫ popu ca ṗnci
lus moratus eſt in deſerto ſignificãt pium.
breue tempus plenitudinis gentium nũe.14
hoc eſt quadraginta generationes q̃
rum nunc vltima preſens hanc iure
timẽdũ eſt valde hijs qui audiunt ⁊
non credunt ne cõpleaſ in illis illud
pſalmi 94ⁱ. quod ne quis excuſeſ de
ignorantia quotidie in eccleſia cãta-
tur: hodie ſi vocē eius audieritis no
lite obdurare corda vr̃a. Ut ãt huius
tpis qđ cognominaſ hodie tps illud
qđ ambulauit ppls iſrael p dſertũ ty
pum geſſiſſe mõſtrareſ/adiecit ⁊ ait:
ſicut in exacerbatione ſm diē tenta-
tionis in deſerto vbi tentauerunt me
pres veſtri tẽtauerũt ⁊ viderunt opa
mea. Tale eſt enim ac ſi diceref. No
lite

lite obduraſ corda veſtra ſicut illi:ne
forte ꝯtingat vobis aliqđ aduerſi ſic
illis ⁊ pſternamini in deſerto pp icre
dulitatem veſtram. Et ne vobis ſine
fine putetis licere abuti miſericordia
eius/terminus vobis poſitꝰ eſt qui p
iob. 14 teriri non poterit. Et qs eſt ille: Is q
deſignatus eſt in anno quadrageſi-
mo egreſſionis filioꝝ iſrael de egy-
pto:hoc eſt in gñatione q̃drageſima
ab incarnatione dñi que preſens eſt.
nũe.14 Poſt quã cõſumptis cadaueribꝰ pa-
truꝫ/noua ꝓgenies filioꝝ itroibit in
terrã fluentē lac ⁊ mel ⁊ forte diuide
Deu.6. tur ei in funiculo terras diſtributio-
Joſ. 13. nis interpoſita tñ quaſi trãſitũ iorda
⁊ ſequē nis tribulatione q̃drageſimeꝑrie ge
tibus. nerationis. In qua ⁊ cõſũmãdũ my
ſterium paſſionis in eis in q̃bus com
plenda ſunt ea que deſunt paſſionū
chriſti. Ue aũt illis q̃bus quadragin
ta annis offenſus fuit dñs:⁊ inuenti
ſunt ſemp in erroribus ſuis . ꝓpſ qđ
Jurauit dñs in ira ſua ꝙ non itrarẽt
in requeꝫ eius. Audite hoc auari:audi
ad phi- te ſupbi:audite iceſtuoſi ⁊ pigri⁊ piu
li.3. ri/⁊ illi quoꝝ deus vẽter eſt ⁊ glia in
ꝯfuſione eoꝝ q terrena ſapiunt. Audi
te inq̃ vocē dñi filij ſcelerati ⁊ nolite
mollire corda vr̃a ne forte audiatis
auribꝰ ⁊ videatis oculis ⁊ corde itel
ligatis ⁊ ꝯuertamini⁊ ſanet vos dñs
deus veſter. Quotq̃t aũt timetis deũ
expgiſcimini ⁊ laudate/ſurgite de ſõ
no ⁊ leuate capita vr̃a q: ecce appro
Lu. 21. pinq̃t redẽptio vr̃a. Eteni vt ait apo
ad heb. ſtolus: Relinquetur ſabbatiſmus po
4.c. pulo dei ⁊ opꝫ dari fidelibus pacem
⁊ regnum pacis ſubactis vniuerſis
aduerſarijs regno chr̃i ⁊ geſcẽte fra
a plys ad ꝯſũmationē ſeculi. Ca.54.
R Epetẽda ſunt verba ſupra
ſcripta vt ad 2ᵐ itellectum
transferri queant ⁊ oſten-
daſ adhuc aptius i eiſdeꝫ
ps.7. verbis ꝙ niſi ꝯuerſi fuerint hoies ab
inigtatibus ſuis gladiũ ſuũ vibrabit
cõtra filios egypti dñs arcũ ſuũ tetẽ
dit ⁊ parauit illũ:⁊ in eo parauit va-
ſa mortis ſagittas ſuas ardẽtibus ef
fecit: Patriarche filij Jacob ſignifi- Ge.49
cant eos qui crediderunt ex circũci-
ſione ⁊ erãt emulatores legis Moy
ſi que pfert priogenitos iunioribus
ſuis:Joſeph illos paucos ſpũales q
cõtẽnẽtes ſenſum lr̃e adherebãt ſpũi
in quo ⁊ velut in ſomnis viderũt cõ
ſilia ſũmi dei:⁊ ꝙ eſſent primi nouiſ-
ſimi ⁊ nouiſſimi primi. Uẽdiderũt ãt Ge. 37.
miſeri ipſi Joſeph hiſmaelitis nõ q-
dem illum hře volẽtibꝰ ſed ducturis.
Quia ꝑdiderũt arcanũ fidei ſcribis
⁊ legis peritis ſpũalē. Uidelicet itel-
lectũ ad hoc vt excluderent eũ/⁊eos
qui ambulabant ſm nomẽ a finibus
ſuis pro eo.ſ.ꝙ tã credẽtibꝰ iudeisq;
nõ credẽtibꝰ in Chriſtũ inimicari vi
dereſ:ꝑmittebãt eni paruulis domi-
niũ:Senioribꝰ ſubiectionẽ:ad hocvt
eſſent primi. Hac pro cã iuidebãt fra
tres ſui Joſeph:⁊ hij qui crediderãt
ex circũciſione ambulantibꝰ ſꝫ ſpũꝫ.
Exuerũt quoq; fr̃es Joſeph/tunica Ge. 37.
talari ⁊ polimita: ⁊ proiecerunt in ci
ſternam veterē:q: q̃tũ in eis erat co
nabanſ exuere eos qui ambulabant Actu.4
ſm ſpũ virtute qua iduti erant ex al
to ⁊ tradere illos in cuſtodia ſynago
ge vt nõ liceret eis ꝑdicare verbum
dei/nec loq inter fr̃es ſpũalia verba.
Deinde manducãtes panē imutaue Ge. 37.
runt cõſiliũ/vt eductũ de carcere vẽ-
derẽt hiſmaelitis:q: vbi legebãt ſcri
pturas ⁊ ieniebant ibi multa q̃ fa-
ciebant pro eis/iudicabant gdē eos Actu.4
abſoluẽdos eſſe a cuſtodia/vt tñ ex-
tigereſ eis ſpũs qui loq̃baſ:ſꝫ tñ eo
mõ nõ liceret eis ꝑdicare iter iudeos
diſcenſionē a Moyſe ſed ambularẽt
⁊ ipſi ſm ꝑcepta ſenioꝝ/quoꝝ ipſi in
oibus traditiones ſeruabant. Igitur Ge. 37.
ne Joſeph dñareſ fratrũ ſuoꝝ/ab eiſ

Universidad de De... Biblio...

Universidad de Deusto Biblioteca

deꝫ frībꝰ vēditꝰ ē in ſeruū. Et ne foꝛ
te ſpiritalis intellectꝰ qui reuelatus
eſt Paulo ⁊ ceteris diſcipulis/verita
tis obtineret dñium in eis qui credi-
derāt ex circūciſione maxie qui erāt
ex hereſi phariſeoꝝ eis facientibꝰ vel
2 ad co accuſantibus iuxta illud ipſius pauli
rin.11. dicētis: ꝑiculis in falſis fratribꝰ. ⁊ in
ad ga.2 alio loco ꝓpter itroductos falſos fra
tres qui venerunt exploꝛare liberta-
tem noſtrā traditus eſt ipſe Paulus
Actu.21 ⁊ ſpiritus qui loquebat̃ in eo in ma-
⁊ ſequē nus iudeoꝛum ⁊ exinde in manꝰ ro-
tibus. manoꝝ apud quos/ſicut pꝛeſens ſe-
culi declarat dies ſuꝑ oē romanū im
perium pꝛincipatū accepit. Nō ſoluꝫ
autē ipſe ſed ⁊ omnes qui erant ſocij
eius in hac parte facti ſunt pꝛincipes
eccleſiarū dño coopante ⁊ ſermone
mar.vl. cōfirmāte ſequētibus ſignis. Intm̃
enim cōfederati erant hy qui credi-
derant ex phariſeis cū hys qui credi
derant in obſeruatione lr̃e vt nōnul-
li efficerent̃ pſeudo apl'i: ſm ꝙ idicat
Paulus ipſe ⁊ liber actuū apoſtolo
Actu 15 rū/⁊ ſubuerterent aīas fideliū dicen
tes ꝙ niſi circūciderent̃ ⁊ ſeruarent
legē Moyſi ſaluari non poſſent. Ut
enim ſatis clare oſtēditur in ep'la ad
hebꝛeos. Pꝛolapſi ſūt pene omnes
in iudaiſmo ⁊ redierūt retroꝛſum/fa
cti ſunt deterioꝛes ꝙꝫ erant pꝛius: ita
vt cū veniret Paulus in hieruſalē: ⁊
narraret quāta oparẽt deus ī gētibꝰ
per myſteriū ſuuꝫ audiret aliquos ex
fratribus dicentes ſibi. Uides ſuper
Actu.21 quot millia ſint qui crediderūt ex iu-
deis ⁊ oēs emulatoꝛes ſunt legis: au
dierunt aūt de te qꝛ diſcenſioneꝫ do-
ceas a Moyſe eoꝝ qui ꝑ gētes ſunt
iudeoꝝ dicens nō debere eos circun
cidere filios ſuos/neqꝫ ſm cōſuetudi
nē ingredi. Et paulus qdem volens
ſatiſfacere iudeis/fecit ſic: ſed non ꝓ
fuit illi quo ad euaſionē: qꝛ pꝛeterita
cōſpiratio fratrū falſoꝛum ꝑualuerat

cōtra eū ⁊ peculiaria littere quā acce
perāt a phariſeis ⁊ legis peritis ob-
tinuerat apud eos vt capetur Pau-
lus ⁊ hy qui cū eo nō litteram ſed ſpi
ritū ꝑdicabant. Idcirco autē de pau
lo potius ꝙꝫ de alijs apoſtolis iſta di
cimus: qꝛ opa ⁊ pꝛedicatio ipſius no
ta facta ſunt nobis per epiſtolas eiꝰ
⁊ libꝛū actuum apoſtoloꝝ. Et qꝛ ipſe ꝑme ad
plus alijs laboꝛauit ꝑſertiꝫ qꝛ cōmiſ- coꝛi.15.
ſum fuit ei euāgelium ꝓputij/quomō
Petro circūciſionis: alios autē non
in ſolo ipſo aut per ſolū ipſum cōple
tum eſt qđ deſignat Ioſeph: ſed in oī
bus confratribus ⁊ cōdiſcipulis eius
qui eiꝰ veſtigia ſectabant̃. Neqꝫ eniꝫ
aliter credendi ſunt docuiſſe Silas ⁊
Apollo/⁊ Lucas/⁊ Titus/⁊ Timo-
theus/⁊ alij quos ipſe iſtituerat/⁊ in
quibꝰ ideꝫ ſpiritus loquebat̃. Quod
tamē apoſtoli qui erāt hieroſolymis
pꝛopter eos qui erant ex circūciſiōe
facere publice nō audebant/nō qꝛ ti
merent moꝛtē/ſed ne ſcandaliçarent
çelatoꝛes legis/⁊ puſillanimes eoꝛū
qui crediderāt ex iudeis. Cap̄.55m.

ISit̃ falſi fratres vēdiderunt io- Ge.37.
ſeph hiſmaelitis: qꝛ idicauerūt
phariſeis ⁊ legis peritis arcanū
doctrine ſue ⁊ ꝑdiderunt eos in
quibꝰ erat ſp̄us dñi hys qui ambu-
labant ſm carnē: ⁊ erant filij ancille ad ga-
que ſuiebat cū filys ſuis. Intixerūt la.4.
aūt tūicā Ioſeph ſanguie hedi ⁊ oſtē
derunt eā diligēti pr̄i/vt putaret filiū
deuoꝛatum a beſtia. Quia vt poſſent
denigrare famā eoꝝ qui ambulabāt
ſm ſpm̃/⁊ vt eos mētirent̃ eſſe abſoꝛ
tos a diabolo/ſtudebāt offuſcare iu-
ſtitiā eoꝝ quaſi eſſet polluta ꝓpꝛia ini
quitate ⁊ aſtutia diaboli. Cū re vera
nō inuenirent in eis aliquā iuſtā oc-
caſionē niſi in hoc ſolum/ꝙ pꝛedica-
bant nō eſſe ſalutē in lege Moyſi: ſꝫ
tm̃ in ſanguine crucifixi. Et bene ait Ge.37.
ſcriptura: tulerunt tunicaꝫ eius/⁊ in
ſanguine

ſanguine hedi quē occiderant tinxe
runt: qꝛ ſicut apte liquet in verbis
luce in actibus apl'oꝝ. Etiaꝫ de illis
cōuerſis ad dñꝫ fuerūt/ qui ꝑticipes
extiterāt in effuſione ſanguinis ipſi-
us. Eteni ad voceꝫ Petri dicentis
hijs qbus venerant iudeoꝝ. Certiſ-
ſime ſciat oīs domus iſrael/qꝛ ⁊ do-
minū eū ⁊ Chꝛiſtū deus fecit hūc ie-
Actu.2. ſum quē vos crucifixiſtis: multi eoꝛū
cōpuncti ſunt coꝛde: ⁊ dixerūt ad pe
trum ⁊ reliquos apl'os. Quid facie-
mus viri fratres? quibꝰ cum diceret
Petrus/penitētiam agite ⁊ cetera q̇
ibi ſequūtur. Multi eoꝛuꝫ receperūt
ſermonē Petri ⁊ appoſite ſunt ani-
me circiter tria millia. Igit̃ hoc mō
pollutā tunicam oſtēderunt patri / ꝫ
vt putaret filiū ſuum deuoꝛatū a be-
ſtia. Quia ſicut moꝛis eſt carnalium
Actu.21 hoium non poterant qeſcere emula-
toꝛes legis a detractione pauli ⁊ ſe-
quentiū veſtigia eiꝰ/accuſantes opꝰ
eius ⁊ ꝑdicationeꝫ in cōſpectu ſenio
rum qui erant in eccleſia pꝛimitiua.
Nec dubium eſt quin aliqui falſi po-
terant vt putarēt errare potuiſſe eos
qui miſſi erant ꝑdicare ī gentibꝰ: qñ
mat.27 quidē ⁊ iudas vnus ex 12m ⁊ Nico-
laus vnus de ſeptē tam miſerabiliter
Ge.37. coꝛruerūt: fleuit ergo pater Ioſeph
filiū ſuū putans eū iterēptū a beſtia.
Quia nō poterant non deflere ſenio
res filios quos abſoꝛtos a diabolo/
mētientibus emulis extimabāt. Qđ
autē tranſeūtes hiſmaelite ſcribūtur
poꝛtare aromata in egyptū ad eloqa
dei que tradita erant legis peritis vt
trāſferrent ad gētes. Et que ipſis vē
dentibus ad gētilem populū ſunt de
lata/referēdum eſt. Siqdeꝫ nō cauſa
dei tranſtulerunt ⁊ patres eoꝛuꝫ ſed
vt inde cōſequerent̃ lucrū tēpoꝛale.
Uēditus eſt autē ab eis ⁊ ioſeph in
egyptum. Quia ipſis accuſantibus ⁊
pꝛodentibus eos apud gentiles im-

pedita eſt ad tempus libertas eoꝛum
quā habebant in Chꝛiſto vt nō poſ-
ſent libere ꝑdicare verbum dei ſꝫ ꝙ
accidit apoſtolo: quādo accuſantibꝰ Actu.21
iudeis captus eſt a romanis. Super
quo tñ non ita accidit oīno vt puta-
uerunt iudei/qꝛ nonnulli eoꝛum qui
crediderunt ex gētibus ſtudioſe ing
rentes opa eoꝝ ⁊ mox intelligentes
⁊ agnoſcentes ꝙ deus eſſet cuꝫ eis.
Ceperunt vti cōſilijs eoꝛum/⁊ cōmit
tere ſe illis ꝗſi diſpēſatoꝛibus ⁊ ami-
cis dei quaſi vnus de habentibus fi-
dem ⁊ qui ſibi ꝓſpera nūtiarent. In
tātum eniꝫ pꝛofecit ſpiritus domini
ſub romano imperio in partibꝰ aſie:
vt in bꝛeui tēpoꝛe infinite multitudi
nes ſuſciperent verbū dei. Qđ auteꝫ Ge.39.
egyptia mulier nitebat̃ violare caſti-
tatē ioſeph: ⁊ trahere viꝝ dei ad car-
nalem cōmixtionem ad illaꝫ partem
gētilis populi referēdum eſt/que ſic
quidē ſuſcipiendā credidit fideꝫ chꝛi
ſti vt tamen vellet ſibi ꝑdicatoꝛes ve
ritatis ī carnis opibꝰ aſſentire/⁊ qm̃
ſanctos dei iuincibiles eſſe ſentiebāt
ſm ꝙ perpēdi poteſt ex hijs que ſcri
pta ſunt in libꝛo actuum apoſtoloꝛuꝫ
⁊ in hyſtoꝛijs eccleſiaſticis. Et ipſa
vitia obijciebāt eis quaſi deteſtātes
inīqtatem in quibꝰ eos cupiebāt nec
poterant eſſe participes. Neqꝫ enim
multum pertinet ad homines carna
les de fide: vt pꝛopter eam odiant vi
ros dei: ſed qꝛ arguunt peccata eoꝛū
quēadmodum herodem ioānes. Et mar.6.
quoniā carnalium oium infinitus eſt
numerus/multūqꝫ ſolet cōmixta tur
ba animas titubantium iudicum a
cenſura iuſtitie eneruare. Accidit vt
fideles chꝛiſti qui pꝛius erant cari ⁊
pꝛecioſi in conſpectu pꝛeſidum/ effi-
cerentur odioſi/adeo vt pꝛiuati pꝛi-
ſtina libertate / erat eis poteſtas ipa
pꝛo carcere/ ⁊ pꝛohibitio pꝛo cate-
na. Cap̄.56m.

Ge.40 VErumtamē nec in ipſo car
cere defuit Joſeph miſeri-
cordia dei ſui/vtiq; nec fi-
delibus Chriſti: qꝛ plerūq;
quod maiores iudices ꝓhibebant ꝑ
mittebāt minores: ⁊ qđ altiores ꝑci
piebant in furore/inferiores clemen
tius tēperabant. Sic paulus miſſus
ad ceſarē a feſto preſide inuenit gra
actu.27 tiā corā centurione. Sic laurēti⁹ tra-
in legē ditus hippolito ipm hippolitū cōuer
da ſācti tit ad fidē Chriſti. veꝝ inter hec ſolu
laurētij te ſunt viſiones piſtoris ⁊ pincerne.
Quia diuiſo populo Judeoꝝ i duos
illa quidē pars q̄ ambulabat ſm car
nem credens ſe placare animos au-
guſtorū hoſtijs ⁊ muneribus q̄ offe-
rebat ꝓ eis ſm cōſuetudinē ſuam/ca
pta ab exercitu iperatoris inclinata
eſt ſm verbū dñi ⁊ ſanctoꝝ apoſtolo
rū. Que aūt ꝓpinabat vinū euange
lice ꝑdicationis: ⁊ ſi ad tp̄s pateref
moleſtiā a romanis ꝓ peccatis ſuis:
⁊ priuaref poteſtate porrigendi gen
tibus poculū ꝑdicationis aderat tñ
eis citius miſeratio diuina. Ut i nata
litijs pioꝝ auguſtoꝝ qñ vȝ rōnabilio
res ſuccedebāt brutis traditis ſup-
plicijs ipijs abſoluerenf pij/⁊ fieret
frequenter imutatio dextere excelſi.
við cro Eteniȝ helius hadrianus iperatoꝛ q
nicā ar ſecūda cede ꝓſtrauit Judeos aufe-
chiep̄i rēs ab eis ciuitatē hieruſalē tradidit
florēti. illā chriſtianis. Et fideles quos ca-
pi fecit domitianus ne ꝑdicarēt ver
bum dei ſucceſſor eius nerua abſol-
Ge.40 uit. Sic igif abſolutus pincerna ſte-
tit i officio ſuo: qꝛ abſoluti ꝑ ꝑcepta
iperialia aliqñ quidē interpolate: ad
extremū v̊o oino ꝑdicatores euāge
lij ſteterunt decetero in officio ſuo ꝓ/
pinātes vinū electū ceſari ⁊ magna
tibus eius. Nec indignū exiſtimari
debet cōparatio miniſtri pharaonis
ad ſeruos Chriſti. Quia ⁊ hijs qb⁹
ꝑdicauerat apoſtolus verbū dei dic̄.

Nos aūt ſeruos veſtros per Jeſuȝ. 2ª ad co
Etenim ipſe Jeſus non renuit ſol- rin. 4.
uere tributū vel cenſum ſed neq; q̄ſi mat. 17
minoꝛ ſnis mioꝛib⁹ miniſtrare. Poſ Luc.22
ſumus tñ in rege illo egypti q poſtea Ge. 41
ſublimauit Joſeph intelligere regeȝ
Chriſtū cui recte ꝑdicatores verita-
tis ꝓpinant vinum/dum verbū ſalu
tis ꝑdicant mēbris ſuis dicente ipſo
met i iudicio: qđ vni ex minimis me
is feciſtis mihi feciſtis. Quod.n.rex ma .25.
terrenus agit boni totū attribuēduȝ
eſt regi celeſti: a quo eſt oīs poteſtas
cui adeo reſiſtere iniquū eſt/vt eis q ad ro.
ei reſiſtit dei ordinatōi reſiſtit. Ut au 13. cap.
tem ꝑcurramus ſequentia cōpletum
eſt myſterium iſtud pincerne in die-
bus cōſtantini auguſti. qui vocās ad
ſe reuera quaſi de carcere beatū Pa
pā Sylueſtruȝ audiuit ab eo verbum
Chriſti ⁊ baptiçatus eſt ab eo vt qui
dā tradunt in noie ſaluatoris. Et be
ne poſt tres dies. quia completis q̄ſi
trecentis annis incarnatione dñi cō
uerſus cōſtantinus honorificauit ec
cliā. ⁊ hec qdē de picerna. Cap̄.57ᵐ.

QUid de Joſeph q detine-
baf in carcere? Quinimo Ge.40
quō ipſe erat in carcere ſi
pincerna erat a vinculis
ſolut⁹. An nō qꝛ prius ꝑme ad
ſpūale eſt/ſed qđ aiale: deinde qđ ſpi coꝛ.15.
rituale. Jta eſt. prius eniȝ oportebat
ꝑdicare euangeliū ſm littere intelle
ctū: deinde in ſenectute mūdi ſm ſpi
ritualē intellectū qui ꝑtinet ad illos
quos deſignat Joſeph. Quod ſi tp̄e
cōſtantini glorificatus pincerna qđ
putamus tp̄s eſſe vel fuiſſe vel futu-
rum eſt: i quo clarificef ordo quē de
ſignat Joſeph. Uerum hoc ex eodeȝ
myſterio ꝑpendi nequit/qꝛ nō ē ſcri
ptus ānoꝝ numerus poſt abſolutio-
nem pincerne: ex alioꝝ v̊o collatione
locoꝝ daf intelligi ꝙ circa finē 2ⁱ ſta
tus ⁊ initiū tertij. Eteniȝ in hijs die
bus

bus facti hoies ſapientes in notitia
lr̄e querūt intellectū ſpūalem eaꝝ vi
ſionū que ſcripta ſunt in libris in q-
bus illud eſt ꝑcipuū/ꝙ ſeptē anni ſte
Ge. 41 riles ſequunf vberes: ⁊ oēs neceſſe
habent viuere de tritico quod colle
git Joſeph. Et lȝ iſti anni ſm genera
lē intellectū deſignēt ſeptē tp̄a 2ⁱ ſta
tus in qbus apta ſunt horrea elogo-
rū dei: ſm tñ eū intellectū de quo agi
mus nunc qui eſt vnus de ſpālib⁹ ſe
ptē anni vberes ſignificant hec tp̄a
noſtra in qbus adhuc licet ꝑdicare
verbū dei ⁊ recōdere triticū in cordi
bus electoꝝ donec ſupueniat fames
illa valida antichriſti in qua non lice
bit ſerere aut colligere meſſionē. Sȝ
hoc tñ erit in cibū qđ dabit pro vel-
le ſuo ſpūs dei viui loquēs ⁊ aperiēs
ora mutoꝝ vt ꝓferant de horreis pe
ritoꝝ cordiū cibū domeſticis dom⁹
dei. Scriptū quippe eſt de doctorib⁹
illius tp̄is: docti i populo docebunt
Da. 11. plurimos. Tunc quoq; vniuerſa mul
titudo populi deſignati i egypto po-
ſtulabit alimenta a ſpiritalibus viris
vt poſſit liberari a morte aie. Et ſub
def vniuerſa multitudo populi genti
lis ſceptro Chriſti deſignati in pha-
raone. Et ꝙ nō minoris erit gaudij
domus Jacob que olim vt ꝑdictum
eſt vendidit fratrē ſuū deſcēdet a ſu-
perbia vt fiat vnus populus cū gen-
tili: ⁊ erit dñatio populi ſanctoꝝ deſi
gnati in Joſeph. in ipſo eniȝ erit tūc
ſucceſſio romani pontificis a mari vſ
p̄s .71. q; ad mare ⁊ a flumine vſq; ad termi
nos orbis terraꝝ ⁊ hic finis hyſtorie
Joſeph ſm hunc intellectum. ¶ Si
aūt volumus ꝯtinuare cum ea hyſto
riā moyſi a tp̄e quo deſcēdit Joſeph
in egyptū vſq; ad moyſen ſignificat
ſm hunc intellectū tp̄s plenitudinis
gentiū: in quo vȝ tp̄e dñatus eſt Jo
ſeph in egypto qꝛ ſatis exercuit a p̄n
cipio ſpūs. ſ. dñiuȝ ſuū in populo gē

tili ꝑ viros ſpūales. Et ſi non eo mō
quō in tertio ſtatu qñ penit⁹ deficiet
regnū carnis: vt cōpleaf illud qđ di-
cit apoſtolus. Nunc ex ꝑte cognoſci
mus ⁊ ex ꝑte ꝓphetamus. Cū auteȝ ꝑme ad
venerit qđ ꝑfectuȝ eſt euacuabif qđ coꝛ . 13.
ex ꝑte eſt. Jgif ⁊ ſi non quō circa fi-
nē mundi ſatis tñ ꝓ tp̄e ſublimatus
eſt. Tp̄e. ſ. pioꝝ principum: ⁊ collegit
frumenta eloquiorū dei ⁊ expēdit ꝓ
arbitrio voluntatis ſue. Qui tamen
poſt aliquātū temporis abijt in egy-
ptum. Quia extinctus eſt ſpūs in po
pulo neq; ⁊ facta ē multitudo popu/
li ſicut a principio cū non dñaref no
ſtri: maxime aūt i gente grecoꝝ que
diuiſa ē a vulua: ⁊ ſm maiorē ſui par p̄s . 57.
tē errauit ab vtero ⁊ locuta eſt falſa.
Deniq; ⁊ pharaones illi. Jdē cōſtā-
tinopolitani auguſti: qui iperauerūt við cro
circa tēpus caroli famoſiſſimi princi nicā ar
pis francoꝝ/neſciētes Joſeph ⁊ vir chiep̄i
tutē eius ceperūt extinguere mares florēti.
feminas aūt reſeruare. Quia ignorā
tes dominū ⁊ ſpiritum eius/ceperūt Exo.1.
perſequi ſpiritales ⁊ amplecti carna
les: ⁊ ꝑſequuntur eos qui ambulant
ſm ſpiritum vſq; in preſentem dieȝ.
Et quoniam multo tempore habue-
runt poteſtateȝ in italico regno. Jp-
ſa quoq; italia in vno ⁊ vniuerſa lati
tudo chriſtiani imperij paſſa eſt ex
magna ſui parte ſimile detrimentuȝ:
adeo vt non imerito compellanf cla
mare ad dominuȝ filij iſrael qui ſunt
in mundo: vt mittat eis ſaluatorem
⁊ propugnatorem qui liberet eos.
Oportet enim etiam nunc apparere
aliquos in mūdo: qui percutiāt egy
ptum omni plaga maxime cum ſcri-
ptum ſit in apocalypſi de duobus vi
ris qui venturi ſunt: hij habent pote
ſtatem claudendi celum ne pluat die
bus ꝓphetie eorum: ⁊ poteſtateȝ ha Apo.11
bent ſuper aquas conuertendi eas i
ſanguinem ⁊ percutere terraȝ omni
aa

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de De
Bibliote

plaga. Quod cū factum fuerit ad ex
tremum quaſi alterū phaſee: hoc eſt
tranſitus dn̄i futurus eſt in egyptuꝫ
ad ſegregandos electos ſuos a ſocie
tate egyptioꝝ vt in illis quoqꝫ tran-
ſeat dn̄s ex hoc mundo ad patrē. Et
i cuius domo nō apparebit ſanguis
qui ſignificat cordis cōpunctionem
Exo.12 morietꝰ primogenitus eius: vt defici
ant oēs ſupbi de terra ⁊ humiles ex
altent: poſt hec dimittent egyptij fi-
lios iſrael: ⁊ ꝑmittent eos abire libe
ros: vt ſacrificent domino in deſerto.
Quia vnuſquiſqꝫ pater vel mater di
mittet filiū ſuū liberꝫ: imo ⁊ hortabitꝰ
eum ire ad ſeruitiū dei videns conci
tatū eſſe furorē dn̄i ⁊ manū ipſiꝰ ad
ꝑcutiēdū extētā. Et tūc qdē ſic. Nūc
aūt etſi multis cōtuſſiōibus q̄ſi grā-
do maxia ꝯtundatꝰ egyptꝰ magis ac
magis induratꝰ q̄tidie coꝛ pharaonis
nolēs dimittē natos dei vt ſacrificēt
dn̄o i deſerto: hoc ē vt relicto mūdo ⁊
eis q̄ ſūt mūdi ſacrificēt deo i ſolitu-
dine ſacrificiū laudis. Cap. 58m.

Dicamus ꝟ aptius vt me-
lius intelligatꝰ. Tria gene-
ra hoium ſunt in mundo.
Quoꝝ alij in ſpiritu dicun
tur iſraelite: ⁊ alij egyptij: ⁊ alij Ba-
bylonij. Iſraelite dn̄r hij/q mūdatis
oculis cordis vident deū. Et hij qui
execrātes mūdana ſola celeſtia cōcu
piſcunt. Egyptij dicuntꝰ filij huius ſe
culi. i. qui magis cupiunt manere in
exilio iſto q̄ꝫ tranſire ad patriā/ ſerui
re hoibus in hoc mundo q̄ꝫ regnare
i celo. Babylonij dicuntꝰ illi q deſpe-
rant ſeipſos quaſi demones ⁊ p innu
mera ſcelera q̄ cōmittunt ꝓbāt ſe eē
filios gehēne. Igitꝰ ſeculares hoies
egyptij ſunt. Qui aūt petunt celeſtia
exo.14 iſraelite. Et videmus ꝙ ſicut filij iſra
el exierunt ex egypto: ita hij qui di-
ligunt deum ſuum exeunt de mun-
do adeo vt plerunqꝫ filius ambulet
ſm ſpiritu ꝫ: pater ⁊ mater ſm carnē.
Et ꝙ iſte velit iſte nolit imo ⁊ verbis
⁊ factis ne pium deſiderium cōplea
tur impugnāt. quare? quia volūt vti
ſeruitute illius ⁊ habere illū in ſeruū
ſempiternum. O quotiens vidimus
euntes ad obſequium dei impugna-
tos ⁊ reuocatos a propinquis ⁊ pa-
rentibus ⁊ amicis. imo q̄ꝫ pauci ſūt
qꝛ quantum ad vota parentum nō
illoꝝ teneantur aſtricti ꝓpter hoc
enim imittet dominus peſtē in egy- Exo.12
ptum: ad perimenda primogenita ꝟ
eſt illos homines qui aliquid eſſe vi
dentur. vt dum vident filios huiꝰ ſe
culi ꝑcioſa quoqꝫ ſua dei iudicio de
perire tanq̄ꝫ qui ſecū eis pariter me-
tuunt perituros: non ſolū non impe
diunt eo ꝙ vadunt ad ſeruitium dei
⁊ ꝙ quaſi ſpirituales ⁊ domeſtici fi-
dei predicant coeterna filijs huiꝰ ſe
culi: maxime autem hijs qui abſtule- Luc. 11
runt clauem ſcientie: ⁊ neqꝫ ipſi itra-
re volunt neqꝫ alios intrare permit-
tunt: verum etiam vt citius pereāt ꝑ
gant eis ⁊ adiutoriuꝫ. In omnibus Iſa. 9.
auteꝫ hijs non erit auerſus furor do
mini ab egypto ſed adhuc manꝰ eiꝰ
extenta. Nēpe quia huius filij ſeculi
videbuntur emolliti dabit illis deus
aliquantulam pacem. Si tamē eaip-
ſa que dicimus cōpleta necdū ſunt.
Et rurſum abutentes pace ipſa con-
uertentur iterum ad perſequendum
filios iſrael. Uidebitur eni illis ꝙ an
guſtentur nimis ante oppoſitis ru-
pibus ⁊ de foſſis deſerti hoc eſt illiꝰ
populi qui alienus eſt a fide Chriſti.
Inde abiecto mari militie regū mū-
di: qui plerunqꝫ contrarij ſunt votis
ſpiritalium viroꝝ: maxime cū hoc
iſti predicent quod iſti deteſtātur au
dire. Et ob hoc putabūt adhuc egy
ptij reuocare poſſe filios iſrael ad ſer
uitutem ſolitam ⁊ reductos ad ſecu
larem vitam mundanis negocijs im
plicare

plicare. Sed quid? Num in talibus
anguſtijs diu anguſtari poterunt filij
iſrael: vt non ſalubrius exiſtimēt cō-
mittē ſe mari q̄ꝫ ſeruire egyptijs ne-
ſcientibus deum. Quod eni terribi-
lius eſſe poterat in hoc mūdo diebꝰ
apl'oꝝ dn̄io ceſaris hois pagani ⁊ co
lentis idola? Et tn̄ conſultius vt iaꝫ
actu.25 dixi exiſtimauit paulus appellare ce
ſareꝫ: q̄ꝫ carnalibus obedire iudeis.
Et ire pugnaturus in vrbe demonū
q̄ꝫ ſtare ſuperandus vt ita dixerim a
ꝑmi re- carnalibꝰ ꝓximis in ciuitate dei. Sic
gū .27. ꝑſequēte ſaule fugit Dauid i geth.
actu .13 Sic ⁊ iudeis ſeuiētibus apoſtoli ad
gentiles. Quia igitur ⁊ ratio exigit
⁊ concordia/ imo quia conſtituit il-
le qui fecit oia ſm conſilium volun-
tatis ſue. Tranſituri ſunt etiam nūc
— fideles ad infideles ꝑdicare illis ver
bum ſalutis: vt quia falſi chriſtiani ꝑ
ſequuntꝰ ſpirituales viros ⁊ idignos
ſe iudicant regno dei iuſto omnipo-
tentis dei iudicio tollatur talentū ab
mat .25 indignis ⁊ detur proferentibus ide
lucruꝫ/ cōpleaturqꝫ in ordine iuſtoꝝ
— illud quod ſcriptum eſt in libro apo-
Apo.10 calypſis. Oportet te iterum prophe
tare. populis ⁊ gentibus ⁊ linguis
⁊ regibus multis. Qui vꝫ populi ⁊
gentes erunt etiam nunc ſanctis ꝑ-
dicatoribus pro muris aduerſus im
pios a dextris ⁊ a ſiniſtris. Ipſi autē
exo. 14 reuerſis fluctibꝰ deſiccati maris. Si
quidem deſiccabitur coraꝫ filijs iſra
el: ⁊ egyptij demergentꝰ i mari. Que
ris que erit deſiccatio iſta. Debilita-
Apo.13 tio huius beſtie que aſcenſura eſt de
abyſſo. Uerūtamē qꝛ carnales egy-
ptij qui neſciunt ea que dei ſunt ſed
ea que ſunt mundi obliti plagaruꝫ ꝑ
cedentium conuertentur iterum ad
perſequendos eos qui ambulāt ſm
ſpiritum: conuertetur iterum mare i
locum ſuum ⁊ demergentur qui eua
ſerant in profundum maris. Et illi
quidē ſic qꝛ ſic meruerunt. Filij autē exo.14
iſrael ambulauerunt ꝑ ſiccū i medio
eius. Sane quadringēti anni qbus
filij iſrael fuerunt in egypto/ ſignifi-
cant. 40a generationes ab incarna-
tione domini vſqꝫ ad preſens. Circa
quarum finem hec omnia ⁊ hijs ſi-
milia conſūmationem accipient. Si
autem generatio mala ⁊ adultera ſi- mat.12.
gnū querit vt credat iſta/ ſciat ꝙ non
dabitur ei ſignum niſi ſignum Jone
prophete. Quid auteꝫ. 40a annis tē
tatus eſt populus in deſerto ſignifi- ꝑs.94.
cat tempus antichriſti quod breuia-
uit dominus propter electos: quādo
erit tribulatio ⁊ tētatio magna q̄lis ma. 24
nō fuit ab initio mundi vſqꝫ mō neqꝫ
fiet. Eteni in illis diebus erit abomi
natio deſolatiōis: ⁊ manebit reuera
populus in ſolitudine abſcondēs ſe
ꝓ poſſe ſuo a facie draconis per tp̄s
⁊ tp̄a ⁊ dimidiū tp̄is. Et quideꝫ ſm Apo.12
viſum plurima 40a oporteret tp̄a de ⁊ da.12
ſignare. Sed tn̄ vt dixi/ ꝓpꝰ electos
breuiabuntꝰ dies illi iuxta illud eze-
chielis ꝓphete. diē ꝓ anno dedi tibi.
Quod aūt de populo illo ruituri ſūt Eze.4
multi. Secūdū ꝙ populus hebreoꝝ Nume
corruit in deſerto: ⁊ ēt de prudenti- ri.14.
bus ⁊ eruditis in liꝰ Danielis ꝓphe Da .11.
demonſtratꝰ cuꝫ dr̄: populꝰ aūt ſciens
dominum deum ſuuꝫ obtinebit ⁊ fa
ciet ⁊ docti in populo docebunt plu
rimos vt ⁊ mox ſubditur. Quod au Nume
tem peractis 40a annis/ hij qui per ri. 14.
manſerunt in fide intrauerunt in ter libꝰ Jo-
ram promiſſionis ſignificat illud qd̄ ſue.
ibi ſubiunctum eſt. Et veniet tēpus da. 12. ⁊
quale non fuit ex quo homines cepe ma. 24
runt eſſe in terra. Erit ſiquidem tem
pus illud tempus beatuꝫ tempus le
titie ⁊ quietis: tempus de quo i ſpū
dictū eſt in liꝰ geneſeos. Et bn̄dixit Gen.2.
deꝰ diei ſeptimo ⁊ ſanctificauit illū:
quia in ipſo ceſſauerat ab omni ope
re quod patrarat. Cap. 59m.

Universidad de Deusto Biblioteca

POſt Abraam ⁊ Moyſen ho-
mines q̄bus locutus eſt deus
⁊ aliquot alios qui illoꝝ con-
temporanei fuerunt fuiſſe qui
dem magnos viros in iſrael non eſt
pͥ regū. dubiū: ſed nō quales Samuel ⁊ Da
Actu.13 uid ꝑcipui ꝓphetarum viri/quos ele
pſ.50. git deus ſm coꝛ ſuum ⁊ q̄bus mani-
feſtauit incerta ⁊ occulta ſapiētie ſue.
Sed neq̃ tam magna ⁊ tã multa ac
cidiſſe legūtur in tēpoꝛibus alioꝛũ:
quatenus per hoc daret̃ itelligi ꝙ ꝑn
cipium ibi eſſet alicuius noui opis ſu
per terrā/ſicut ⁊ in pꝛicipio ſeculi qñ
creatus eſt pꝛimus homo. Et in die-
Ge.1.5. bus Noe ⁊ Abꝛae ſub q̄bus tres eta
7.12. tes ſeculi ichoate ſunt. Quia vͦ in
exoꝛdijs illaꝝ triũ etatū magna my
ſteria geſta ſunt/⁊ vniuerſa circa fi-
nē pꝛenūtiantia finē mundi/neceſſe
erat vt hoc ipſum appareret in exoꝛ-
dio quarte etatis que incepit a Sa-
muele ⁊ Dauid q̄uis iudicia ipſa q̄
exercuit deus in eiſdē terminis ad ꝑ
cedentes etates ꝑtinerent potius q̄
ad ſequētes: miſc̃icoꝛdie vͦ quas oñ
debat i reliquijs electoꝝ ſuoꝛũ ad ſe
quentes. Ut autē omittamus cetera
que ꝓpꝛijs voluminibus idigerent.
Tres reges electi fuerūt in iſrael cir-
ca ipſum pꝛincipium etatis quarte: ⁊
vnuſq̄ſq̃ eoꝝ quadraginta annis re
gnaſſe ꝓhibetur: q̄uis pꝛo diuerſita
te myſterioꝝ pꝛimꝰ illoꝝ apd̄ hebꝛe-
pͥmi re- os duobus tm̄ annis regnaſſe nar-
gū.13. ret̃. Poꝛro in actibus apl̄oꝛum allo
quens populū beatus Stephanus ſe
quens ſeptuaginta iterpꝛetes dicit il
3ͥͥ regū lum hoc eſt Saul regnaſſe quadragi
2.11. ta ānis ſicut ⁊ Dauid ⁊ Salomō: hij
ſunt enim tres reges quos circa pꝛi-
cipium etatis quarte ⁊ vtiq̃ circa ꝑn
cipium dñi diximus electos in iſrael
facta de eis ſignificatione videntibꝰ
ꝙ ipſos vellet dñs regnare in iſrael.
pͥre.10 Unctus eſt ergo pꝛimo Saul a Sa-
muele pꝛopheta ⁊ fuit bonus in pꝛi-
cipio/q2 paruulus in oculis ſuis/ſed
q2 poſtq̄ accepit regnū eleuatus eſt
in ſuperbiā/⁊ obtulit ſacrificium do
mino nō expectato Samuele/qui cō pͥre.15.
ſtituerat eū regem in iſrael: ⁊ rurſum
miſſus a domino cōtra Amalech: nō
eſt demolitus oia ſicut ꝑcepat ei deꝰ
repulſus eſt a dño/ipſe ⁊ ſemē eiꝰ. Et
miſſus eſt idem Samuel a domino i
Bethleem vt vngeret Dauid in re- pͥre.16
gē qđ vtiq̃ ⁊ factū eſt. Poꝛro vncto
Dauid receſſit ſpūs domini a Saule
⁊ directus eſt in Dauid. Cumq̃ ꝑſen
tiret Saul ꝙ Dauid magnificaretur
apud deū ⁊ hoies ex eo.ſ. die quo oc pͥre.17
cidit philiſteum oderat eū/nec pote-
rat ei quicq̄ ſinceriter loq̄/ſed quere
bat cūctis diebus quo mō eū dolo te
neret ⁊ occideret. Quod cū notū fie pͥre.19
ret Dauid/pꝛodēte Jonatha/qui eū
arctiꝰ diligebat ⁊ vxoꝛ ſua filia Sau
lis ſoꝛoꝛe Jonathe/fugit a facie eius pͥre.27
⁊ cōfugit ad regem Geth. Et erat ibi
exul ⁊ ꝑegrinus diebus q̄bus ſupui-
xit Saul. Poſtq̄ aūt tradidit deus
Saulem ⁊ filios eius in manus phi- pͥ regū
liſtinoꝝ ꝓpter vniuerſa peccata ſua/ vltimo.
accepit Dauid ſolium regni ſicut ꝓ- ſcđi re-
miſerat ei deus. Et fuit in oibus opi gū.2.5.
bus ſuis gratus coꝛā deo ⁊ omni po
pulo faciēs qđ erat placitū coꝛā deo ſcđi re.
ſuo/excepto in verbo Urie Ethei 11.24.
⁊ dinumeratione populi. Et q̄dem ꝓ
peccatis eiſdẽ eradicandus erat de
terra viuētiū. Sed q2 humiliatus co 2ͥre.12.
ram deo cognouit ⁊ extimuit reatũ
ſuū/lʒ non ſine vltione trāſtulit pec-
catum illud dñs deus eius ⁊ nō ab-
ſtulit ab eo miſc̃icoꝛdiā ſuā. Ultio vͦ
q̄ punitꝰ eſt pꝛo moꝛte vꝛie ⁊ ꝑpetra-
tione adulterij terribilis fuit nimis.
Et ꝑſecutus eum Abſalon filius eiꝰ 2ͥre.16.
polluens.10.cōcubinas ipſius ⁊ pꝛi-
uans eum gloꝛia regni/quouſq̃ red-
deret deus Abſalon iuxta opera ſua.
Poſtq̄

2ͥre.18. Poſtq̄ aūt cecidit abſalon in bello
⁊ fugatꝰ eſt exercitus qui erat ex par
2ͥre.20. te eius/reſtitutus eſt Dauid in regnū
ſuum percuſſo Siba filio Bocri: qui
cōcitauit ⁊ fecit ſciſma iter iſrael ⁊ iu
dam ⁊ humiliatis vndiq̃ oibus ini-
micis ſuis: reliquum autē tēpus vite
ſue/egit in pace. Et cum eſſet iã de-
3ͥͥreg.1 crepitus ⁊ ꝑſenectute frigeſceret cō-
ſtituit pꝛo ſe Salomonē filiū ſuū in re
gem ⁊ paruit omnis iſrael. ipſũ eni
elegit dñs de filijs Dauid ſicut ipſe
Dauid teſtatꝰ eſt dicens/de filijs me
is elegit dñs Salomonem filiū meū
vt ſederet i thꝛono regni dñi vt ſede
ret ſuꝑ iſrael: dixitq̃ mihi. Salomon
filius tuus edificabit domũ meam
pͥmi pa ⁊ atria mea: ipſũ enim elegi mihi in
rali.22. filiū ⁊ ego ero ei in patrē ⁊c̃. In ſecū
2ͥre.12. do quoq̃ regũ volumine ſcriptum
eſt de eo: ꝙ dñs dilexerit eū miſitq̃ il
lum in manu Nathan ꝓphete ⁊ vo-
cauerit nomē eius amabilē dño. Eo
ꝙ dñs dilexerit eū. Igit̃ Salomō di
lectus dñi regnauit ſuꝑ iſrael: ⁊ data
ſunt ei ſūma ſapiētia ⁊ pax ⁊ diuitie
3ͥͥre.3. multe ſuꝑ oēs qui fuerunt ante eũ/
3ͥͥre.10 ⁊ magnificatus eſt ſuꝑ oēs reges ter
3ͥͥre.6. re: edificauit etiā domũ domino de
lapidibꝰ ſculptis ⁊ ꝑcioſis veſtiens
parietes auro puriſſimo: ⁊ edifica-
uit ſibi domū ⁊ vxoꝛi ſue ſm volun-
ibidē.7 tatem ſuā. Eo ꝙ nō eſſet pōdus eris
⁊ argenti: nec alicuius pꝛecij reputa-
ret̃ argētum in diebus eius ꝓpter co
ibidē.x piā auri. Hec pauca excerpta ſunt de
hyſtoꝛijs trium regū quos elegit deꝰ
tempoꝛe Samuelis ⁊ Nathan ꝓphe
tarum. Ut per ea que in tēpoꝛibꝰ eo-
rum geſta ſunt/intelligamus ea que
erant facienda in trium tēpoꝛibꝰ po-
puloꝛum: hoc eſt illius populi in quo
hec ſm litterā geſta ſunt: ⁊ illius qui
vocat̃ gētilis ⁊ manet in fine vſq̃ ad
pꝛeſens: ⁊ illius qui in diebus nouiſ-
ſimis de iudeis ⁊ gentibus creditu-
rus eſt. Cap.60m.

IGitur Saul filius Cis quē vn- pͥ re.10
xit Samuel in regē ſuper iſrael
ſignificat populū iudeoꝝ cui da
tus eſt ſpiritꝰ ꝓphetie: humilis
fuit Saul in pꝛincipio in fine ſuꝑbꝰ.
Sic ⁊ populus iſrael. Non fuit obe-
diens Saul verbis Samuelis. Sed
neq̃ populus iſrael ſpiritui ſancto.
Obtulit ille ſacrificium abſq̃ māda- pͥre.15.
to ſamuelis. Obtulit ⁊ iſte poſt ac-
ceptionem ſacrificium gratie ſm le-
gem Moyſi/ſine conſilio ſpiritꝰ ſan Gene.3
cti ſequens pꝛimum parentem qui
vſurpauit contra pꝛohibitionem do-
mini de ligno ſcientie boni ⁊ mali.
Neq̃ enim licuit poſt ſeptem dies h̄
eſt poſt ſeptem tempoꝛa pꝛimi ſtatus
quod ante licuerat. Quia tempus ſe
minandi ⁊ tempus metendi pꝛopter pͥre.15.
hoc ergo abiectus eſt Saul ne eſſet
rex. Sed fuit decetero quaſi tyran-
nus. Maxime poſt cedẽ Amalech.
Siquidem ex eo tempoꝛe non vidit
vt ſcriptura dicit Samuel Saul: ſed
tamen flebat eum cunctis diebus q̄-
uſq̃ mitteret eū dominus ad vngen
dum Dauid. Et foꝛtaſſis pꝛopter h̄ pͥ re.16
dictꝰ eſt apud hebꝛeos regnaſſe duo
bus annis: apud ſeptuaginta vͦ in
terpꝛetes quadraginta annis. Ut vi
delicet duobus annis non repulſus
a domino regnaſſe itelligatur: trigin
ta vͦ ⁊ octo annis abuſus eſſe in re
gno patiētia domini. Sic ⁊ populus
iſrael in ipſo pꝛincipio oꝛtus ſui am-
bulauit in via domini quaſi duobus
annis: h̄ in Iſaac ⁊ Jacob. Et mox Ge.37.
inuenta eſt in eis iniquitas odienti-
bus ⁊ vendentibus iuſtum eo ꝙ con
trarius eſſet voluntati eoꝛum: datũ
eſt tamen eis ſpatium penitētie qua-
ſi quadraginta annis/q2 quaſi qua-
draginta generationes dinumerant̃
ſm Mattheū a Jacob vſq̃ ad Chꝛi matt.1.
ſtum. Uerūtamen in myſterijs nō eſt

accipiendum vtrūqꝫ ſimul. Sed aut
quadraginta anni accipiēdi ſunt i ſi-
gnificatiōe temporis primi ſtat⁹: aut
duo in ipſo tēporis chriſti ⁊ apoſtolo
rum/hoc eſt a natiuitate domini vſqꝫ
ad excidium hieruſalē. Quod autez
pͥ re.15. reſeruauit Saul ⁊ populus qui erat
cū eo/Agag regē Amalech ⁊ armen
ta/⁊ oues/⁊ veſtes/⁊ qcquid appa-
ruit pcioſum/ſignum fuit criminis ⁊
preuaricationis vniuerſi populi iſra-
el: qui nō fuerunt demoliti populum
chananeoꝝ ſicut preceperat eis de⁹.
Sed dimiſerunt aliquos ex eis vt fa
cerent ſibi tributarios/⁊ ſepe ſepius
inierunt fedus cū eis/ſacrificātes in
aris ⁊ colentes pariter deos eorum.
Teſtaṫ hoc angelus domini qui ap-
paruit eis in loco flentiū dicens eis.
Judi. 2 Eduxi vos ď egypto/⁊ itroduxi vos
in terram pro qua iuraui patrib⁹ ve-
ſtris ⁊ pollicitus ſum vt non facerez
irritum pactū meū vobiſcū in ſempi
ternū. Jta dumtaxat vt non facere-
tis fedus cū habitatoribus terre hu-
ius: ⁊ aras eorūz ſubuerteretis/⁊ nō
luiſtis audire vocem meam. Quam-
obrem nolui delere eos a facie ve-
ſtra vt habeatis hoſtes ⁊ dij eoꝝ ſint
vobis in ruinam. Et poſt aliq̄: iratus
eſt furor dn̄i in iſrael ⁊ ait: qꝛ irritū fe
cit gens iſta pactū meū ⁊ vocez meā
audire ↄtēpſit/⁊ego nō delebo gētes
quas diuiſit Joſue ⁊ mortu⁹ eſt. Qď
ergo noluit ſaul delere totū/ſꝫ reſua
uit armēta ⁊ oues ⁊ ſpolia/hoc pro-
fecto ſignificat qď gn̄aliter accidit in
iſrael. Qui noluerunt delere gentes
illas niſi in parte ꝑpter tēporalia cō-
pͥ re. 8. moda que ↄſequebanṫ ab eis: ⁊ emu
lati ſunt eos in habēdo rege carnali
quē tn̄ ſpiritus dn̄i diuidēdo contri-
mat.12. uit. Scriptuz qppe eſt: oē regnum in
mar.3. ſeipſum diuiſum deſolabiṫ. Oportet
Luc. 11 ergo didi ⁊ deſolari regnū carnis in
iſrael: vt regnaret ſpūs dn̄i/ↄtra quē

cōcupiſcit caro dicente apoſtolo. Ca ad ga.5
ro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄ ⁊ ſpirit⁹
aduerſus carnem. Sin v̇o ad illum
populū referūtur hec ver ba ex iude-
is/merito arguitur Saul noluiſſe de
lere totū: qꝛ in parte voluit ille popu
lus qui credidit ex circūciſiōe ambu
lare ſm̄ ſpm̄/⁊ in parte ſm̄ carnē: qn
immo in minoribus p̄ceptis voluit
eſſe bonus/⁊ in maioribus autē am-
bulans in vijs patrum ſuoꝝ. Abiecit
ergo dominus Saulē ⁊ miſit ſamue- pͥ re.16
lem vt vngeret Dauid in regem: qꝛ Luc. 4
abiect⁹ eſt a domino populus ille car Jſa.61.
nalis: ⁊ vnctus eſt Chriſtus cū apo- Actu.2.
ſtolis ſuis oleo ſpiritali: qui ⁊ regna-
turus erat in populo gētili: ⁊ facta ē
vna eccleſia noua hieruſalē. Jn qua
⁊ regnat Chriſtus donec cōſūmētur
quadraginta anni. Non qꝛ cōſūma-
tis generationib⁹ ſecūdi ſtatus deſi-
gnatis in quadraginta annis ſtatim
finiaṫ mundus/ſed qꝛ trāſibit quod
deſignatū ē in Dauid: ⁊ ſuccedet qď
ſignificat ſalomon. Jlle enim habuit
tēpus belli qď ꝑtinet ad ſextam eta-
tē. Jſte tēpus pacis qď dabiṫ electis
in ſeptima. Jgitur Dauid vir bellico pͥ regū.
ſus ex eo tēpore ꝙ occidit Goliath 17.18.⁊
ſuſtinuit ꝑſecutionem Saulis. Jta ſequen
vt cogereṫ manere profugus in de- tibus.
ſerto ⁊ in terra philiſtinoruz vſqꝫ ad
obitum ſaulis. Saul autē videns ꝙ
euaderet Dauid manus eius miſit ⁊
occidit ſacerdotes dn̄i octuagitaqnqꝫ
viros ⁊ ciuitatē eoꝝ ꝑcuſſit i ore gla
dij. Scďm hec fecit Herodes emula-
tus Chriſtū qui ⁊ fugit i egyptū mit pͥ re. 22
tens ⁊ occidens oēs pueros qui erāt matt.2.
in Bethleem ⁊ in finibus eius. Per
ſecutus eſt ergo Saul Dauid/⁊ eos
qui erant ex parte eius quouſqꝫ fuge
ret in Geth terrā philiſtinoꝝ i qua ⁊ pͥ re.27
manſit exul q̄ꝫdiu ſuꝑuixit Saul pu-
gnans ibi ⁊ occidit multos alienige
naꝝ. Quia herodes primus ⁊ hero-
des

des ſcōs ⁊ populus iudeoꝝ ꝑſecuti
Jn euā ſunt Chriſtū ⁊ apoſtolos/⁊ oēs qui
ge. ⁊ in credebant in eum/adeo vt cōpellerē
actibus tur cōfugere ad gentes in quibus ⁊
apl'oꝝ pugnauerunt in gladio oris ſui ⁊ de
derunt ibi ſtrages multoꝝ occiden-
tes eos ſeculo/vt viuerent deo: ma-
nentes ibi quaſi ꝑfugi a facie iudeo-
ꝑ titū ⁊ rum quouſqꝫ mitteret dn̄s romanos
veſp. aduerſus eos/ad bellādum regnum
ipſoꝝ: qď ⁊ fcm̄ ē. Et h qď ita. Ca.61

Verum qꝛ regnum Chriſti
ex vtroqꝫ populo erat ꝑfi-
ciendū ⁊ ſi magis ex gen
tili. Sic in ſaule ⁊ cōplici-
bus eius debemus accipe ꝑſequen-
tes iudeos. Et in rege Geth ⁊ cete-
ris philiſteis infideles paganos. Ut
tn̄ in tribubus iſrael accipiamus ec-
cleſias/quaꝝ qdem vna eſt hieroſoly
mitana/que in illo ꝑuerſo populo fū
data eſt. Cetere v̇o oēs in latitudinē
gētium. Sed ⁊ fuga Dauid ⁊ ſocioꝝ
eius/non tam corporaliter accipien-
da eſt/ſicut ⁊ ꝑſecutio Saulis. Nimi
rum qꝛ iudeis ꝑſequentibus gratiaz
que erat i populo fideli/ip ſa inq̄ꝫ gra
tia fugit ab eis ⁊ tranſit per ora pre-
actu.10 dicatorum ad illum populū qui non
11.13.c. nouerat deū: ⁊ occidit multos in car
ne/vt viuificarenṫ in ſpiritu. Porro
Jonathas filius ſaulis diligebat da-
pͥ re. 19 uid. Quia hij qui crediderunt ex iu-
deis diligebant Chriſtū ⁊ apoſtolos
eius. Uer qꝛ Jonathas noluit dimit
tere patrē ꝑſequentē Dauid/⁊ ſequi
pͥ re vl. fugientē/cecidit ⁊ ipſe pariter cū pa-
tre ſuo: qꝛ pro eo ꝙ fideles ex circun
ciſione diligētes ꝓpinquos carnis ⁊
terram natiuitatis ſue noluerunt ſeq
apoſtolos fugientes ſed ſteterunt in
illa terrena hieruſalē cum infidelib⁹
quouſqꝫ cōplerenṫ in ea verba domi
Lu.19. ni dicētis. Ecce venient dies in te/⁊
circūdabunt te inimici tui vallo ⁊ co
anguſtabunt te vndiqꝫ ⁊ ad terrā ꝑ-

ſternent te ⁊ filios tuos qui in te ſūt.
Corruent etiam ipſi pariter cum eis.
Quia neceſſe eſt vt accipiant de fla-
gellis babylonis/q diſſimulant egre
di a finibus ipſius/etiā ſi eis diſpli-
ceant opa illius/⁊ abominentur exe
crationes illius. Mortuo autē. Sau 2ͥ re.2.5
le Dauid accepit regnū in iuda: quia
deſtructo regno iudeoꝝ quod ſꝫ car
nem: ⁊ firmatum eſt pontificale ſacer
dotium pontificibus romanis in ec
cleſia latina. Nimiꝝ qꝛ in gente gre-
coꝝ ceperat vt ita dicam regnāte iſ- 3ͥ reg.2.
boſeth fili⁹ Saulis hoc eſt eṗs ephe
ſinus/quem quaſi pro reuerētia ſan-
cti Joānis euāgeliſte ſequebantur in
illo tēpore oēs orietales eccleſie. Ut
enim latina eccleſia aſſimilatur tri-
bui iude in qua regni ſolium accepit
Petrus ⁊ ſucceſſores eius: ita ephe
ſina tribui beniamin. Sicut autē tri- Joſ.18.
bus beniamin prima fuit iter ſeptem
in accipienda hereditate/ita epheſi-
na inter ſeptē eccleſias. Et ſicut i tri- pͥ re.12.
bus beniamin regnauit Saul ⁊ Jſ- 2ͥ re.2.
boſeth/ſic ⁊ i epheſina eccleſia Sau ad phi.
lus qui aliqn̄ ꝑſecutor qui ⁊ ipſe de 3.caṗ.
eadem tribu ſicut ipſe aſſerit ort⁹ eſt. 2ͥ re. 4.
defecit autem Jſboſeth ⁊ trāſlatū eſt 5.
regnū ad Dauid: qꝛ defecit poteſtas
illa epheſina eṗo que rebellare nite-
batur cōtra eccleſiā Petri quā ipſe i
ſeipſo reparauerat Chriſtus ⁊ facta
eſt vnitas eccleſiaꝝ in manu romani
pōtificis: ita vt ei obedirent vniuer-
ſe ecclie. Siqdez in dieb⁹ victoris pa
pe ⁊ policrati eṗi epheſini/facta ē al
tercatio inter eos/de obſeruatiōe pa
ſche. Et qꝛ noluit policrat⁹ cedere vi Uide i
ctori/victor excommunicauit eum ⁊ cro. ar-
oēs qui eū ſequebātur per orietales chieṗi
eccleſias. Dicebat eni victor celebrā floren.
dū eſſe ſcm̄ paſcha ſingulis annis in
die dn̄ico ſic ⁊ tenet hodie ſācta vni
uerſal' ecclia/⁊ cū ei q̄ſi ſūmo pōtifici
oēs p̄ncipales ecclie obedirēt ſolus

Universidad de De
Biblio

ipſe cū orientalibus ſm ritū iudeoꝝ
⁊ cōſuetudinē antiquā lunā 14am ſe-
quebant arrogans ſibi dignitatem
quā non habebat quaſi ob reueren-
tiā ſancti Joānis ꝙ ibidē acceperat
ſepulturā. Porro victoꝛ papa ſciēs
ſibi in Petro apl'oꝝ principe cōceſ-
ſam ab ipſo dn̄o plenitudinē poteſta
tis excoicauit vt iā diximꝰ policratū
⁊ oēs ſimul cōplices eius. Qui vꝫ vi
ctoꝛ tādiu ꝑmanſit iuictus quouſq;
aſſentirent decreto eius. Et ſcirēt ꝙ
Petro apl'oꝝ primo data eſſet pote
ſtas a dn̄o ligandi atq; ſoluendi: ⁊ ꝙ
ipſe eſſet vniuerſalis paſtoꝛ ⁊ archi-
2i reg.5 tectus eccleſie. Ubi autē Dauid ac-
cepit regnum moti ſunt philiſtei ad-
uerſus eum. Nihilominus ⁊ gentes
infideles cōtra romanoꝝ pontifices
pugnauit ille gladio ferri. Jſti gla-
dio ſpūs qđ eſt verbū dei ⁊ vtriq; vi
cerūt. Expugnata eſt aūt hieruſalē:
⁊ edificata eſt in ciuitate dauid. Ex-
pugnata ē in ea eccleſia Chriſti: ipſa
eſt enim ciuitas ſolis de qua dicit ꝓ-
Jſa.19 pheta: ciuitas ſolis vocabit̄ vna. Et
recte ciuitas ſolis qꝛ ibi oꝛdinatum
eſt vt iā dixi celebꝛari ſanctū paſcha
in die ſolis qui ſignificat Chriſtū ce-
teris iudaiçantibus ⁊ ſequētibus lu
nā que ſignificat moyſen. Nimiꝝ qꝛ
doctrīa doctrina moyſi ſimilis eſt lune hoc ē
Chriſti luminaris minoꝛis: doctrina vō chr̄i
⁊ Do- luminaris maioꝛis. Regnauit ḡ Da
ctrina uid i hieruſalē: Chriſtus in eccleſia.
moyſi Uerūtamē ineſt pugna Chriſto: qꝛ
⁊ illi ⁊ iſti aduerſarij multi. Regna-
2i reg.5 uit autē ſex annis ⁊ ſex menſibus in
ebꝛon: qꝛ quaſi ꝑ ſex gn̄iones ⁊ dimi
2i reg.5 diā ſola latina eccleſia romanū pon-
tificē ſequebat̄. Exinde aūt vniuerſe
eccleſie ſex filij quos genuit Dauid
2i reg.3 ex totidē vxoꝛibus i ebꝛon deſignāt
oꝛdines eccleſiaſticos qui a pꝛicipio
ad ephꝭ inſtituti ſunt i ecclia dei ſm ꝙ ⁊ pau
4. lus teſtat̄ dicens: aſcēdēs Chriſtus

in altum captiuā duxit captiuitatem
dedit dona hoibus. Quod aūt aſcē-
dit quid eſt niſi qꝛ ⁊ deſcendit ꝑmuꝫ
in inferioꝛes ꝑtes terre. Qui deſcen
dit ipſe eſt ⁊ q aſcēdit ſuꝑ oēs celos
vt adimpleret oia. Et ipſe dedit q̄ſdaꝫ
qdem apl'os: quoſdam aūt ꝓphetas:
alios aūt euangeliſtas: alios autē pa
ſtoꝛes ⁊ doctoꝛes ad cōſummationē
ſanctoꝛum in opus myſterij in edifi-
catiōe coꝛpoꝛis Chriſti. Cap.62m.

ILli aūt quos genuit i hieruſalē
ſignificant oꝛdines monachoꝝ 2i reg.5
occidentaliū. Quia tꝑe cōſtan-
tini ⁊ deinceps oꝛti ſunt roma-
ne ecclie / cuiꝰ ſe filios eē gaudēt oēs
q ſciūt Chꝛm Jeſum / ēt oēm pleni-
tudinis ſue poteſtatē ⁊ vniuerſalem
curā aiaꝝ Petro apl'o cōmiſiſſe. Et
bn̄ ſex in ebꝛon in qua ⁊ ſex ānis re-
gnaſſe ꝑhibet̄. Quia ſenarius nume
rus ꝑtinet ad vitā actiuā: ſed ad ꝯtē 2i reg.2
platiuā denariꝰ. Prius ergo regna- Luc.22
uit Dauid in ebꝛon ⁊ poſtea i hieru- 3.5.
ſalē. Quia occurrit pōtificibꝰ roma-
nis ꝑeſſe eccleſie laboꝛantiuꝫ: poſtea
eccl̄ie quieſcentiū. prius deſudantiū
in vita actiua: poſtea exultantiū in vi
ta ꝯtēplatiua. Uerūtamē ⁊ ſi illi priꝰ
incipiūt: nō tn̄ mox deſinūt incipiēti
bꝰ iſtis. Currūt eni duo ſimul vnde ⁊
poſt regnū hieruſalē hoc ē ecclie pu
gnaſſe Chriſti milites nō eſt dubiuꝫ
maxime aūt ꝯ͞ arrianos vꝫ venerabi Uide i
les epi deſignati in ioab ceteriſq; pꝛi cronica
cipibꝰ: necnō ⁊ alij viri religioſi quo Archi-
rū noia ſcripta ſunt in libꝛo vite iter epi flo.
quos erāt aliq deſignati in vꝛia cuiꝰ
vxoꝛ pulchꝛa valde noie berſabee. ſi
gnificat illā vitā religioſam quā ſan- 2i regū.
ctus inſtituit benedictus: vel potiꝰ il 11.
lā ipſius vite çelatricē eccliaꝫ que re
vera alijs multis pulchꝛioꝛ fuit ⁊ ſtu
dioſa ad ſe lauandū oꝛone ⁊ cōpun-
ctione lachꝛymaꝝ vt placeret in ocu
lis nō cuiuſlibet viri iuſti: ſed illiꝰ ma
gni

gni quē deſignat Dauid: vnde ⁊ per
eūdē Dauid ſancte matri eccleſie dr̄
ꝑs.44 Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aureꝫ tuā
⁊ obliuiſcere populū tuū ⁊ domū pa
tris tui: ⁊ cōcupiſcet rex decoꝛē tuuꝫ
qꝛ ipſe eſt dn̄s deus tuus. Jgitur ro-
mani pontifices qui tenēt locū Chꝛi
ſti viderunt mulierē iſtā lauantē ſe ⁊
cōcupierunt ſpēm eius. Jntroduxe-
runt illā ad ſe: qꝛ ceperunt cum eadē
eccleſia familiaritateꝫ habere. Et vt
puto ex eo tꝑe quo occaſiōe barbari
ce ꝑſecutionis ꝯgregatio ipſa ſancti
Benedicti intrauit vꝛbē ⁊ collocata
ē iuxta oꝛatoꝛiū ſancti Pauli: vbi ⁊
2i re.11 manet ſi tn̄ vſq; in ꝑſentē diem. Con
cepit aūt Berſabee de rege Dauid
ſexum virilē. Quia ceꝑunt in mona-
ſtica religiōe viri ſcholaſtici reꝑiri ⁊
tales q ꝓ merito fidei ⁊ ſciētie fierēt
epi ⁊ cardiales: eo ꝙ religio ipa mo
nachoꝝ doctrinā romanoꝝ pōtificū
diligētiſſime retinet ſm ꝙ berſabee
vxoꝛ vꝛie in ipſo ꝑ die ingreſſionis
ſue ad regē Dauid abſq; aliquo diffi
cultatis obſtaculo ⁊ dilatiōe ꝯcepit.
Et cum videret Rex vxoꝛē vꝛie con
cepiſſe tā ſubito vocauit virū ſuū in
hieruſalē ⁊ refectū diligētiſſime cibo
regio miſit in domū ſuā vt qeſceret a
laboꝛe ⁊ doꝛmiret cum ea. Quia vbi
ſummi pontifices tam aptam vide-
runt cōgregationē monachoꝝ ad cō
cipiendū verbū vite cernerentq; ꝙ
ex ea docti filij ſimul ⁊ religioſi poſ-
ſent certiſſime ꝓcreari: ceꝑunt conue
nire abbates q ambirēt officiuꝫ ꝑdi-
catiōis: viderent̄ ⁊ eis diſtrictiſſime
ꝑ decreta mādare vt qeſcerent a pu-
gnis exterioꝛibus que ipſis ⁊ cl'icis
ſunt cōmiſſe: ⁊ omittentes pugna-
re in oꝛis gladio ſeſe ꝑ virtutē ſilētij
ad domū aio reuocarēt. Exigūt eniꝫ
h alta myſteria: ⁊ oꝛdo ꝑcipue ratio-
nis. Siqdem moyſes manēs in mō
te cōtēplatiōis accipiebat a dn̄o qđ

traderet aaron q erat ſummus ſacer
dos vt ipſe q erat eloquēs ſubiectis
plebibus loqueret̄. Quia ⁊ ꝓpꝛiū eſt exo.4.
monachoꝝ ꝯtinere ſe ꝑ ſilentiū i qe- 16.
te ꝯtēplationis: vt audiat qd loquat̄
in ſe dn̄s deus. Et ꝓpꝛiū clericoꝝ lo
q in medio populi verba dei. Nimiꝝ
qꝛ vtrūq; qs aut hꝛe nō pōt aut ſi ha
bere petijt rē difficilē poſtulauit. Sic
igit̄ ⁊ rōne ⁊ myſterio aꝑte liquet: ꝙ
⁊ clericoꝝ eſt verbū cōtēplationis ⁊
ſilentiū monachoꝝ. Quia ⁊ illoꝝ eſt ad ephꝭ
pugnare gladio ſpūs qđ eſt vbū dei. 6. cap.
Et iſtoꝝ in bono pacis ⁊ ꝯtēplatiōe
qeſcere. Nō igit̄ ad placitū additi ſt̄
a romanis pōtificibꝰ ſiue in cōcilijs
epoꝝ decreta ipſa iponētia mōachis
taciturnitatē: ſed qꝛ vtrunq; neceſſa
riū erat in ecclia dei. vꝫ vt alij loquā
tur qđ auditū eſt: alij taceāt ⁊ audiāt
qđ tꝑe ꝯgruo dici queat. At vꝛias cō 2i re.11.
patiēs arce manenti in papilione: ⁊
Joab pꝛicipi militie: ⁊ exercitui do-
mini iacenti ſuꝑ faciem humi noluit
audire regē vt intraret domū ſuaꝫ: ⁊
qeſceret i lectulo cū vxoꝛe ſua: ſꝫ mā
ſit extra cuꝫ ſeruis regis reuerſurus
ad pugnam. Sed ⁊ nonnulli pꝛelati
cenobioꝛū qui fuerunt ante nos a tē
poꝛe ſancti Benedicti ⁊ infra: q̄daꝫ
pietatis cōpaſſione deuicti: ſed ⁊ çe-
lo pugnandi ꝓ iuſtitia vehementer
accenſi: noluerunt audire decreta pō
tificum exhoꝛtantiū: ſed manere i ꝓ
poſito ſuo. Sed quaſi miſerantis ec-
cleſie in exilio cōſiſtenti ⁊ epis ma-
nētibus in agone ⁊ pugnantibꝰ aſſi
due contra filios huius mundi q red
dunt ſeruis dei mala pꝛo bonis ſicut
filij ammon ꝯtra quos miſſus erat a
Dauid dimicare Joab elegerūt ma
gis cum eis laboꝛare in bello q̄ꝫ doꝛ
mire in lecto quietis ſue pꝛeſumētes
aliquid: etſi non iuſſi: imo cōtra iuſſa
⁊ decreta ſanctoꝛum.
Cap.63m.

Universidad de Deusto Biblioteca

QUid igitur damnamus ſi-
gnificatū vꝛie qui pietatis
çelo noluit ingredi domū
ſuā: ⁊ approbamus oimo
dis ſignificatū Dauid
qui reatum cōmiſit: aut e diuerſo cō
mēdamus penitus ſignificatuȝ vꝛie
Dauid aūt oimodis dānamus. Et q
pᵉ Jo.1 deȝ ſi dixerit quis ēt ſanctus qlibet
qꝛ peccatū nō habet: ipſe ſe ſeducit.
Si igitur myſteriū Dauid ⁊ vꝛie vi-
gilanter pēſamus inuenimus vtrāqꝫ
partē eſſe culpabilē: vtraqꝫ hꝛe aliqd
bōi çeli. Si tn̄ apud deū ſicut ⁊ apud
hoies. Nempe ⁊ ſi ſacerdoti incūbit
ꝑire cum neceſſe eſt ſubditos ſuos i
bello. Et mōacho abſqꝫ magna ⁊ eui
denti neceſſitate debē qeſcere i ceno
bio. Et iteꝝ ad bonū çelū ꝑtinet fu-
rari ad momētū eꝑm vitā cōtēplati-
uā: ⁊ monachū cōgruēte neceſſitate
exire vel ad tꝑs pugnaturus in bel-
lū. Sicut e diuerſo ad indiſcretuȝ çe
lum nolle paſtoꝛē ecclie / crebꝛius exi
re ad pugnā. Sed manere eū iugiter
in ꝯtēplatione qꝺ argui poterat tunc
tꝑis in Dauid: monachū nolle redi
re ad quietē ſꝫ aſſidue manē qꝺ ſm
rei huiꝰ ſignificatum argui tunc pote
rat in vna. veꝝ qꝛ paſtoꝛ ecclie q ſibi
aſſumit in ꝓpꝛiā vitā cōtēplatiuā / çe
lum dei habet: ſed nō ſm ſciam: ⁊ çe
lum dei monachus ſed nō ſm ſciam
q deputat ſemetiꝑm in exterioꝛibus
2ⁱ re.11. pugnis. Et vꝛias q noluit accedere
ad vxoꝛē ſuā ꝑmiſſus eſt in bello tꝑa
liter moꝛi. Et Dauid q eū relinq iuſ/
ſit in ꝑlio ⁊ eo coꝛruēte in bello acce
pit in ꝓpꝛiā vxoꝛē eius multipl'r eſt
2ⁱ re. 12 punitus. Jta tn̄ vt vꝛias accepturus
⁊ ſequē coꝛonā vite ꝓ fide ⁊ intētione ſua bo
tibus. na ꝑcedēt moꝛiendo Dauid. Et Da
uid q in ceteris ſuis actibus laudabi
lis erat a pena moꝛtis eterne flagel-
loꝝ ſarcina reuocaret. Si ergo aut
mōachus cuius eſt ꝓpꝛia ꝯtēplatiua

vita in eundo vel ſtando foꝛas mo-
dum rōnis excedit / aut epiſcopus vi
tā ocioſam cui ꝓmiſſum eſt a dño re-
gnū aiaꝝ abſcondens ſe ſub ſilentio
coꝛdis vitā ſibi elegit ocioſam culpa
bile eſt vtrunqꝫ: qꝛ ille alienus effici-
tur a pꝛopoſito ſuo: ⁊ iſte reus debiti
obligatiōe teneꝶ. Uerūtn̄ ⁊ ſi vtrūqꝫ
culpabile magis tn̄ in eo q neglecto
debito querit q̄ ſua ſunt: q̄ꝫ in eo q ac
cenſus debito ēt ꝯ votum ⁊ ꝑceptuȝ
negligit curā ſuā ipſius q̄tenꝰ alios
lucrifaciat vel ab hoſte defendat. Jn
de eſt: ꝙ vꝛia manēte ad hoꝛā in cer
tamine ⁊ Dauid furtim doꝛmiēte cū
vxoꝛe ipſius. ſ. dn̄s ⁊ nō loquiꝶ qcq̄ꝫ
qꝛ ſm myſteriū tolerabile ē. Qn̄ aūt
cōpulſus eſt vꝛias laboꝛare vſqꝫ ad
moꝛtē: ⁊ Dauid qui lꝫ ꝑceperat acce
pit publice vxoꝛē ipſius: ⁊ ita vt con
ceptū filiū pareret illiꝰ i domo dictū
eſt ꝙ diſplicuerit verbū hoc coꝛā dño
⁊ ꝙ miſerit Nathan ꝓphetam ad ar 2ⁱ regū.
guendū eū. Et qdem ſm hoiem ar- 11.12.c.
gui poterat ēt vꝛias q ꝯtēpſerat in re
licita ꝑceptum paſtoꝛis: licitum ſane
erat illi qui cām criminis neſciebat.
Sed tn̄ qꝛ tā grauiter reus paſtoꝛ tā
qꝫ terribiliter puniuit / ꝙ quaſi pecca
uerat in ſe ſimpliciſſima ouis nolēs
acquieſcere iuſſis eius. Jn eum poſt
caſum ouis verſum eſt totum pōdus
certamis qui volens punire inobedi
entie culpam aptum erat vt indura-
ret deus coꝛ ſubiecti ne ſibi vt ſubdi
tus obediret. Si enim qui maioꝛ eſt mat.17.
non attendens trabem que eſt i ocu Luc.6.
lo ſuo: querit eijcere feſtucam oculo-
rum fratris ſui. Uel certe negligens
in ſe grauioꝛem culpam iudicat i ſub
dito leuioꝛeȝ / neceſſe eſt vt iudicio q̄
iudicat ꝓximū iudiceꝶ ⁊ ipſe niſi pe-
nitentia ⁊ flagellis eius tꝑaliter ex-
pienꝶ delicta. Uiſus eſt eniȝ vt iaȝ di
xi aliquantulū culpaſſe vꝛias qui ne
ſciēs cām criminis noluit ꝓpꝛio obe
dire

dire paſtoꝛi. Et q hec faceret hodie
reus de ꝯtumacia teneretꝶ. Sed vtrū
talis fuit culpa Dauid / aut que moꝛ
tis Dauid ſnia mereꝶ. Sed de hoc i
ſequētibꝰ. Nūc de litteris videamꝰ.
Quia noluit vꝛias itrare domū ⁊ doꝛ
mire cū vxoꝛe ſua ſm ꝑceptū regis.
2ⁱ re.11. Cōmotus Rex ſcripſit litteras ⁊ mi
ſit Joab pꝛincipi militie: ꝑ manū ip
ſius vꝛie dicens ita: ponite vꝛiam ex
aduerſo belli vbi foꝛtiſſimum pꝛeliū
eſt: ⁊ relinquite eum vt percuſſus in
tereat. Dubium nō eſt quin ſatis diſ
plicuerit pontificibus romanis vſur
pare voluiſſe monachos officia cleri
coꝛum: ſuam v̄o deſerere poꝛtionē.
Cum potius emulanda ſit clericis vi
ta monachoꝛum: que pulchꝛioꝛ ⁊ fe
ꝑme ad licioꝛ eſt maxime cū dicat apoſtolus
coꝛ. 15. non pꝛius qꝺ ſpirituale eſt ſed quod
aiale / deinde quod ſpūale. Sed quia
eos depꝛehenderunt in hac ꝑte foꝛ
titer obſtinatos compulſi ſunt ad ni
miam ipoꝛtunitatē dare q̄ꝫ pluribus
ꝑlatis cenobioꝝ maxime aūt clunia
cenſibus pꝛiuilegia ſatis dura: ſi tn̄
intelligerēt illam ſniaȝ ſaluatoꝛis di
centis in euangelio. Cui plus cōmit
tiꝶ plus ab eo exigiꝶ. Et illꝺ / ve ſoli:
mat.25. qꝛ ſi ceciderit non hēt ſubleuantem.
Eccliaſ- Certe ⁊ enim ſi rerū oꝛdo inconfuſe
tes .4. ſeruaꝶ illi conuenit adiuuare cum ne
ceſſitas exigit operantē cui vacuum
eſt: ⁊ qui recreaturus ꝑ ociuȝ leuiter
poteſt ferre laboꝛem. Quod vt ſem
per i ecclia queat placuit ei qui fecit
ſm cōſilium voluntatis ſue / vnū ꝑfe
ctoꝝ oꝛdinē onerare laboꝛe alterum
dimittere ocioſum: vt quotiens alter
feſſus deficēt i certamie: alꝶ illiꝰ onꝰ
ſuppoſito hūero ſubleuaret. ſic ſic re
ges terre alios equos frequenter in
ſedent / alios in ſtabulis ipugnari ꝑ-
mittunt: vt tanto robuſtioꝛes inueni
antur in die belli q̄ꝫto in tempoꝛe pa
cis alienos eos eſſe iudicant ab op-

pꝛeſſione laboꝛis. Quod ſi ita eſt qꝛ
ita eſt / liquet ꝙ ita clericis impoſituȝ
eſt onus laboꝛis vt tamen immineat
ocioſis qui in neceſſitate ſuccurrent.
Quatenus ſi illos contingat cadere
paratos habeant ſubleuātes. Quod
ſi monachis ipſis quibus incumbit
adiuuare operantes ex toto imponi
tur ipſum opus. Nonne ea neceſſita
te coguntꝶ deficere in certamine quo
ſoli quia ipſi nolūt dimittunꝶ in bel-
lo. Quod ſi ita eſt. ꝙ viſum eſt ponti
ficibus romanis / vt concederent ab
batibꝰ parrochiales eccleſias ⁊ offi-
cia clericoꝛum moꝛituris in bello: ni
ſi quia ex occulto dei iudicio ꝓcede-
re non eſt dubium: vt qui nolunt ad
mandatum paſtoꝛū quieſcere vel ad
hoꝛam in cellis ſuis / obtineāt ab eis
pꝛiuilegia deceptionis ſue. Quatenꝰ
dū ſoli ſubeūt ipoꝛtabile onus incur
rāt aliqn̄ detrimētū aiaꝝ ſuaꝝ. Qua
in re conſideret ſollicite pꝛudens le-
ctoꝛ / q̄ꝫ parū ꝓſint ad ſalutē: imo q̄ꝫ
ſepe obſint extoꝛta ꝑuilegia: ⁊ q̄ꝫ ſit
cūctis vtillimū tenere foꝛtiter legem
cōem. Eteni ⁊ vꝛias q poꝛtauit lr̄as
ſm tenoꝛē lr̄aꝝ ſolus relictus in bel
lo. Et Dauid q accepit in ꝓpꝛiā vxo
rē eius / tā ꝓ moꝛte vꝛie q̄ꝫ ꝓ infami
mr̄imonio / grauiꝶ eſt punitus. Quia
vꝫ ⁊ pleriqꝫ abbates occaſiōe pꝛiui-
legioꝝ ⁊ cura reꝝ eccliaſticaꝝ imer-
gentes ſeipſos ſecularibus negocijs
amiſerūt funditꝰ donū ꝯtēplādi cele
ſtia. Et pōtifices romani q taliū taliꝶ
onerauerūt colla: vt ipſi qeſcerēt a la
boꝛe: vtrū id fecerint qꝺ opoꝛtuit fie
ri ipſoꝝ eſt dare ſnīam in ſeipſis. Et 2ⁱ re.12.
eniȝ nec Nathan ꝓpha voluit iudi-
care Dauid: ſed tm̄ oſtēſa cā ab ipſo
q erat Rex ⁊ paſtoꝛ dari ſniaȝ poſtu
lauit. Ergo ⁊ romanꝰ pōtifex ſiqn̄ in
aliq̄ delinqt ſicut hō / nō ē noſtrū qui
oues ſumꝰ iudicare eū: ſed ipſiꝰ ē col
ligere cām ſuā in ſinu ſuo ⁊ ꝯ ſemet

Universidad de Deusto Biblioteca

ipſum propriam dictare ſententiam.
Videt enim grauiter delinquere pa-
ſtor cuꝫ ſic libera vtet poteſtate: imo
cũ ſic ſibi parcit ſb ſpecie cõtẽplatiue
vite cui dictũ eſt in Petro a dño: ſe-
Jo. vlt. quet me. Ei vo qꝛ ſeq cupit imponit
importabile põdus de quo dictũ ẽ in
perſona Joãnis. Sic eũ volo manet
donec veniã. ſane diſplicuit ſmo hic
2 re. 11. corã dño qꝛ pfuſus eſt ordo ratiõis.
Quis ſermo diſplicuit corã dño pfe-
cto ille qui factꝰ eſt in natiuitate pue
ri. Sic enim ſcriptum eſt in eodẽ lo-
co. Audiuit vxor vrie ꝙ mortuus eẽt
vrias vir ſuus ⁊ planxit eũ. Tranſa-
ctoqꝫ luctu miſit Dauid ⁊ introduxit
2 re. 11. eã in domũ ſuã ⁊ facta eſt ei vxor. pe
peritqꝫ filium ⁊ diſplicuit verbũ hoc
qd fecerat Dauid corã domino. Ec-
ce hoc eſt verbũ qd diſplicuit coram
domino. Quare qꝛ nec iuſtũ fuit vt
vrias qꝛ noluit ad horam intrare in
domum ſuam ſolus relinqueretur in
prelio/nec vt Dauid illo mortuo ac-
ciperet vxorẽ ipſius. Non inqꝫ iuſtũ
fuit vt abbates cenobioꝝ qꝛ volue-
rũt cõpati laborãti eccleſie relinque-
rẽtur in prelio ſoli. Nec vt hij qui cõ
ſtituti ſunt ad portãdum põdus diei
⁊ eſtus nequaqꝫ ex ocioſa bellicoſuꝫ
militẽ. Sed delicatum ex dilecta par
uulũ generarent. Accidit aũt hoc cũ
hij qui mitterent domino cõtẽplant
tacite vitam paſtoꝝ. Si enim vident
illos ſollicitos i labore ẽt ipi iforma-
ti ab eis ſurgunt pro patribꝰ in ago-
ne. Et ſi vident illos emulari quietẽ
etiã ipſi vite tranqlle emulatores fiũt
⁊ nimirum cũ ſermo iſte diſplicuit co
rã domino/cũ ſatis ſit amabilis vita
cõtẽplatiua/ad tẽpus referẽdũ vi po
tius qꝫ ad cãm. Quia videlicet non
placet deo/vt vite qete naſcant filij
ex viris deputatis ad pliuꝫ in die bel
li. Sed magis vite laborioſe ⁊ q imi-
tatores ſunt in hac parte vrie potius
qꝫ Dauid ſm ꝙ ⁊ filij Lie numero Ge. 30.
ſex pceſſerũt Joſeph filiũ Rachelis.
Vel certe qꝛ in tali tẽpore nõ ſunt cõ
mutãdi viri pro paruulis quouſqꝫ ad
ueniant dies pacis ⁊ tẽpus Salomo
nis qui natus poſt mortẽ huius pue
ri tã patri qꝫ ⁊ dño amabilis fore phi
betur. Licet enim vita monachoruꝫ 2 re. 12.
pacis eſſe debeat nõ laboris: tempe-
rãda eſt tñ amaritudo belli melle pa-
cis/non modis oibꝰ fugienda/quo-
uſqꝫ veniat tẽpus ocij ad quod iuſto
rũ aie indefeſſe ſuſpirãt. Cap. 64m.

NOn igitur occidẽdus erat
vir bellicoſus ⁊ iugiter cõ
ſiſtens in caſtris. Et nutri
endus paruulus i delitijs
extra muros hieruſalẽ a paſtore vni-
uerſali ⁊ ſodalibus eius ⁊ letandus
in amplexibꝰ pulchre matris tẽpore
laboris eccleſie: ſed expectãdum tẽ-
pus agẽdi ociuꝫ in Hieruſalẽ hoc eſt
in viſione pacis: ⁊ tẽpus amplexãdi
dilectã ſicut per Salomonẽ dicit/tẽ- Ecclia-
pus amplexãdi ⁊ tẽpus lõge fieri ab ſtes. 3.
amplexibus. Sigdẽ ⁊ per eũdẽ Da-
uid dicit in quodã loco/qui ſeminãt
in lachrymis i gaudio metent: hac p 2 re. 12.
cauſa miſſus eſt Nathan ppheta qui
argueret Dauid. Miſſi ſũt ad paſto
res eccleſie viri religioſi qui ſecuri de
charitate ⁊ ſimplicitate ſua in liberta
te ſpũs loquerent ad eos. In quos ⁊
bernardus noſter abbas clarauallis
qui in libro ſuo de cõſideratione miſ
ſo ad eugeniũ papã nihil de negligẽ
tijs aut grauamine ſubiectoꝝ dereli-
ctũ eſt intantũ vt adeo liber ipſe alt
leuiticus eſſe putaret. Et qꝫuis ſcũs
vir mordacius argueret in romano
pontifice occupationẽ non tamẽ ab-
ſolute occupationem ſed illã que eſt
ſm ſeculum/per quam ea que eſt ſm
Deum occupatio perijt. Qua in re ⁊
illud vigilãter notari oportet qd ſcri
ptuꝫ eſt in exordio ipſius de qua agi
mus

mus in hoc loco hyſtorie. factũ ẽ eo
tẽpore quo ſolent reges ad bella pce
dere: vt videlicet itelligat eſſe cau-
2 re. 12. ſa reatus/ſi pnceps quẽ oportet pire
exercitum tẽpore belli/cõtempta ſa-
lute proximoꝝ querens quod ſe dele
ctet agit ociũ in hieruſalem: vnde ⁊
dlectatio illa furtiua fuit: qꝛ omnino
alienuꝫ eſt a cura paſtoris/eo tẽpore
agere ſibi ociũ quo oues ſibi cõmiſ-
ſe ſunt i diſcrimine cõſtitute. Timuit
itaqꝫ Dauid/timeãt ⁊ iſti ſup verbo
hoc/vt ⁊ ipſi cũ Dauid clementiam
cõſeq mereant: facile eſt enim vt di-
mittat in eis culpa pietate cõmiſſa p
pter occulti enigmatis ſacramẽtuꝫ q
diſcernere pro tẽpore inter viã ⁊ vi-
tã ⁊ qd magis expediat deo: ⁊ tũc ſa
tis eſt admodũ iueſtigat difficile iter
perſonas aũt ⁊ pſonas aium ⁊ aium
difficillimum. datur ergo ſup hoc ca-
ſu venia trepidãdi/ſed tamen natus
filius deſperat a vita. Quia aut defe
cit ordo ille q ſignificatꝰ eſt in h pue-
ro: aut cito deficiet a ſtatn ſuo. Quia
bonum qd non eſt ſm Deum/nõ po
teſt ſtabilem habere radicẽ. Quis ſit
auteꝫ aut qs fuerit puer iſte neſcimꝰ.
Quia ⁊ dauid mltos pueros genuit
in hieruſalẽ: ⁊ per exhortationẽ ⁊ au
xiliũ romanorum pontificum plures
monachoꝝ ordies in eccleſia latina
ortos eſſe videmus. Sed vtrũ natus
ſit puer qui deſignatus ſit in ſalomo
ne/aut in primo naſciturus deꝰ me-
lius nouit. Quia initia ſemp obſcura
ſunt ⁊ itellectu difficilia. Quãuis vo
diligat ſuper oẽs alios qui fuerũt an
te. Cum is quem ſignat Salomon/ĩ
eo loco vbi agit de ortu ſalomõis de
mõſtrat cum dicit/cõſolatus eſt Da-
uid Berſabee vxorem ſuã ſup mor-
tem filij ſui. Ingreſſuſqꝫ ad eam dor-
miuit cum illa. Que genuit filium ⁊
vocauit nomen eius ſalomon/⁊ do-
minus dilexit eũ. Miſitqꝫ euꝫ in ma
nu Nathan pphete/⁊ vocauit nomẽ
eiꝰ amabilis domino: eo ꝙ diligeret
eum dominus. Cap. 65m.

BEatꝰ eſt aũt: aut erit ordo ille
quẽ dñs diliget ſup omnes vt
pote qui viſione pacis fruitu
rus eſt/⁊ dominaturus a ma-
ri vſqꝫ ad mare/⁊ a flumine/vſqꝫ ad
terminos orbis terraꝝ. Mox enim ps. 71.
vbi agit de ortu ſalomonis/ſubiũctũ
eſt/ꝙ capiẽda eẽt ciuitas quã diu ob 2 re. 12.
ſederat Joab. Quia vꝫ neceſſe eſt vt
corruat diſcordia mũdi qñ puer paci
ficus regnaturus eſt. Verũtñ ⁊ poſt
hanc victoriã q ſerotina eſt/in qua ⁊
coronabit rex Dauid manet adhuc
nõ tã pugna qꝫ pſecutio abſalon. Ip
ſe eſt eni filius pditionis q regnatu-
rus ſm ptẽ in pplo iudeoꝝ ⁊ in falſis
chriſtianis. Ipſe inqꝫ qui extollit ſu-
pra oẽ qd di deus aut qd colit: ita vt ſcde ad
in tẽplo dei ſedeat/oñdens ſe tãqꝫ ſit theſ. 2.
deus. Sicut enim abſalon vſurpauit 2 re. 15.
ſibi regnum in gabaon qd recte por-
tat excelſoꝝ excelſuꝫ/⁊ pſecutus fu-
gatũ patrẽ/vt occideret eũ tyrãnice
in ſede eiꝰ. Ita antichriſtꝰ vſurpatu- mat. 24
rus eſt ſibi regnũ chriſti/dicens ſe eẽ ⁊ Da. 9
filiũ dei/⁊ ſeſſurus qſi dñs in templo
eius qrens extinguere vicariũ chriſti
⁊ eos q erãt ex pte eius: ⁊ pſequens
eos de ciuitate in ciuitatẽ. Qd ãt fini
to bello optabat Dauid pacẽ filio ab 2 re. 18.
ſalon/⁊ audiens ꝙ eſſet mortuꝰ/fle-
uit illũ fletu magno ad mltitudinem
pdicatoꝝ hoium adherẽtiũ antichro
in corpus vnũ referẽdũ eſt. Scdꝫ eni Lu. 19.
ꝙ doluit quõdã Chriſtꝰ ⁊ fleuit ſup p p ad ti-
dita ciuitate iudeoꝝ in qua erat ipe moth. 2
crucifigẽdus. Vtpote qui neminem ſcde ad
vult pire/niſi forte qꝛ antichriſti ml- theſ. 2.
ti erũt aliqs dicat in abſalon nõ ſigni
ficari niſi illũ maximũ pſecutorẽ quẽ Vide i
dñs ieſus iterficiet ſpũ oris ſui/ſꝫ ali cronica
quẽ aliũ ſm ꝙ iã romanã ſedẽ legi- archi-
mus aliquos vſurpaſſe. Et nup ſub epi flor.

Federico imperatoꝛe accidiſſe cōpe-
rimus: puto tñ ꝙ iā collecta erit aliq̄
ta multitudo grecoꝝ ⁊ iudeoꝝ advti
litatem ecclie qñ accidet iſtud/ qđ in
duobus amicis Dauid deſignari vr.
2i re.15. Quoꝝ vnus pmiſſus ē ire cū dauid
alius non eſt pmiſſus/ ſed potius di-
miſſus in ciuitate/ vt diſſiparet ꝯſiliū
Achitophel. Quia nimiꝝ alij eoꝝ q
nouit ꝯuerſi erūt advtilitatē ecclie la
boꝛātes ⁊ dimicātes foꝛtiter ꝓ rege
nr̄o dauid coꝛonabunt martyrio/ alij
diſponēte dn̄o remanebunt in pace/
vt diſſipēt ꝯſiliū malignātiū/ ⁊ idicēt
fidelibꝰ qd eis i tāto diſcrimine faciē
dū ſit. Nō vt fraudulēter qđ abſit cō
mittent alicui mēbꝛo diaboli ꝯtra cō
ſciētiā ſuā/ ſed q2 oñdēt ſe optare ſalu
tē eiꝰ ⁊ q̄ſi ſuſtinē patiēter qđ dn̄s p-
mittit dū nolūt reſiſtere añ faciē eiꝰ.
2i re.16. Qđ āt Semei qui erat de gn̄e Saul
blaſphemauit ⁊ ꝯfudit fugiētē regez
veterē inimicitiāvigilare idicat i pte
īfideliū iudeoꝝ exultantiū ⁊ īſultātiū
romane ecclie/ quā ſp habuerūt exo-
ſam ignoꝛātes ꝙ tunc magis ⁊ me-
liꝰ regnare icipiet romanus pōtifex i
ecclia dei/ cū putabit expulſus ⁊ alie
2i re.20. natꝰ a ſuis. Sane pturbatio quā fec̄
ſiba q īſonuit buccina poſt obitū ab-
ſalō: ad caudā vt ita dixeri pſecutōis
eiuſdē referēda ē/ i q̄ ſic̄ myſteriū vel
le vr/ mouebūt aliq đ gēte grecoꝝ ad
faciēdū ſic̄ oli diuoꝛtiū iter grecos ⁊
latinos/ vt poſſint ipſi adhuc regnare
in grecoꝝ eccleſijs. At nō erit ſic: q2
3ii re.1. oio tp̄s pacis appꝛopiq̄bit. Senectꝰ
ſiqdē Dauid huiꝰ 2i ſtatus ⁊ oꝛdinis
eccleſiaſtici militātis i lr̄a euāgelij ſe
nectutē deſignat. Mulier ſunamitis
que iūcta eſt ei ⁊ nō ꝯcepit ex eo no-
ua religio erit que oīo erit libera ⁊
ſpiritalis/ in qua romani pontifices/
potiti pace ecclie ꝯtinebūt. Quia v̄o
in ſeruādo oꝛdine ſuo antiq̄ incipiet
romanꝰ pōtifex frigeſcere ꝑ ſenectu-
te. Extollent adhuc aliq ex hijs qui
videbunt eē ſtrenui ad certamen vt
ſtent in regno ecclie ꝓ pr̄e ſuo/ ſ3 non
obtinebūt q2 ñ erit adhuc neceſſe re
gnare oꝛdinē belli i die pacis: ſ3 ma-
gis opoꝛtebit religioſos trāſire in il-
lū oꝛdinez qui đſignatꝰ ē in ſalomōe.
Studē aūt cōtēplationi ⁊ paci ac ꝑ
hoc non adonias q ſibi vſurpabit re-
gnū/ ſed ſalomon q cū cōſilio ꝓpheta 3ii re.1.
rū cōſtituet a rege regnaturus ē. Et
ipſe ſuccedet ei iubēte pr̄e ſuo dauid.
Et ſedebit in ſolio eius poſt eum re-
gnās ⁊ iudicans in eq̄tate. Non igit
qđ abſit deficiet ecclia petri q̄ ē thꝛo-
nus chꝛiſti/ ſicut accidit natis mulie-
rū in fine veteris teſtamēti/ ſ3 cōmu-
tata in maioꝛē gliaz manebit ſtabilis
in eternū. Hucuſq3 finis p̄mi ſtatus ⁊
ſecūdi. Quoꝝ ſiḡtione in ſaule ⁊ da-
uid. Amodo agēdū eſt de 3o cuius ſi-
gnificatione in Salomone de q̄ ſ3 id
qđ ſiḡt dcm̄ eſt libꝛo pſaloꝝ. Erit in p̄s.71.
diebꝰ ſuis abūdātia pacis. Ca.66m.

POſt obitū dauid regnauit ſa- 3ii re.1.
lomō filiꝰ eius ꝓ eo. Filiꝰ de q̄
dixerat dn̄s in ſpū eidē dauid
cū doꝛmieris cu3 pr̄ibus tuis
ſuſcitabo ſem̄ tuū poſt te qđ egredietur 2i re.7.
de vtero tuo ⁊ firmabo regnū eiꝰ: ip̄e ⁊ primi
edificabit domū noi meo. Et ſtabiliā para.22
thꝛonū regni eius vſq3 in ſempiter-
nū. Et ero illi i pr̄e3: ⁊ i ipſe erit mihi
in filiū. Hec verba ⁊ hijs ſilia putant
iudei cōpleta eſſe in Salomōe/ nō at
tēdētes ꝙ in exitu eiꝰ malo demōſtra
tū ſit nō fuiſſe illū filiū Dauid đ quo
dn̄s ait. Ego ero illi in pr̄e3 ⁊ ip̄e erit
mihi in filiū. Et ꝙ dn̄s nō h̄itat i ma
nufactis aut đlectat i parietibꝰ deau-
ratis ⁊ lapidibꝰ ſculptis ⁊ p̄cioſis/ q
velut ictu oculi iecit fundamēta tre.
Et fundauit oꝛbem ſup ſtabilitatem p̄s.103.
ſuā. Nō g̃ dcm̄ eſt v̄bū iſtud de illo ſa
lomone/ ſ3 ſiue ſ3 lr̄az de chꝛo: ſiue ſ3
ſpūalē intellectū de oꝛdine q̄dā circa
finem

finē futuro. Ad cuiꝰ p̄dicationē ⁊ iſtā
tiā oīs pene mūdus ꝯuertet ad deū.
Nā ⁊ rectiꝰ itelligit de aliquo iuſtoꝝ
oꝛdine hoc qđ dic̄ dn̄s deꝰ. Ego ero
illi in pr̄e3 ⁊ ip̄e erit mihi in filiū/ q̄3 đ
ipſo chꝛiſto ieſu. Nimiꝝ q2 v̄bū iſtud
adoptionē magis idicat/ q̄3 ꝓp̄etatē
nāe. Neq3 eni deus oīpotens vnigēi
tus ſuus chꝛiſtꝰ ieſus in filiu3/ ſ3 ma-
gis filiꝰ vr. Ergo v̄bū iſtđ nō vr tāgē
q̄dē chꝛiſtū ꝓpter aſſūpte nām̄ moꝛta
litatis nr̄e/ ſ3 magis trāſfundit i mē-
bꝛa eiꝰ q̄ egēt gl̄ia dei. Sic̄ ⁊ đ abꝛaā
ad ro.4 Paulus dicit: nō aūt ꝓpter ip̄3 dcm̄
ad ga.3 eſt tm̄/ ꝙ reputatū ſit ei ad iuſtitiā/ ſ3
ꝓpter nos q̄bꝰ reputabit credētibus
in eū. Ut aūt eluceſcat i bꝛeui q̄ rōne
verba iſta q̄ vident tāgē in typo ſalo
monis i ppl̄m 3ii ſtatꝰ refundēda ſint
nō op3 eſſe alienū ab itelligētia nr̄a.
Qđ ſicut Saul ſiḡt ꝓpꝛie ppl̄m p̄mi
ſtatꝰ. Dauid ppl̄m 2i: ⁊ Salomon po
pulū 3ii. Ita q̄q3 Zacharias ſacerdos
deſiḡt pari mō ppl̄m p̄mi ſtatꝰ: Joā-
nes baptiſta ppl3 2i: hō Chꝛiſtꝰ ieſus
ppl̄m 3ii ppl̄m de q̄ ſcriptū eſt in Da-
niele regnū ⁊ ptās ⁊ magnitudo re-
gni qđ eſt ſubter oē celu3 dabit ppl̄o
Dan.7 ſcōꝝ altiſſimi. Supius eni dixerat da
ibidem niel/ vidiſſe ſe in nubibꝰ celi q̄ſi filiu3
hois venientē/ ⁊ datū eſt illi regnu3
oīſq3 ppl̄s tribꝰ ⁊ lingue ſeruient ei.
Et ad extremū ſe dic̄ audiſſe angelū
exponētē viſionē ac dicētē. Regnu3
āt ⁊ poteſtas ⁊ magnitudo regni q̄ ē
ſubter oē celū/ dabit ppl̄o ſcōꝝ altiſ-
ſimi. Quare āt iſtud/ niſi qñ chꝛiſtus
ieſus iudicatꝰ ē i mūdo voluit electos
ſuos iudicari ſecū/ ⁊ dētibꝰ illiꝰ beſtie
quā vidit daniel mltipliciter laniari.
Et qñ appꝛopinq̄t tp̄s vt vēiat ip̄e in
nubibꝰ celi: ēt electos ſuos q ſūt i mū
do vult ꝯfigurare aduētui maieſtatis
ſue. nā qd ē ſ3 ſpm̄ manē i terris/ niſi
eē i actiōe ⁊ laboꝛe ſic̄ ꝯſtitutū fuit an
tiq̄ nr̄o parēti/ cui dcm̄ ē/ i ſudoꝛe vul
tꝰ tui veſceris pane tuo. Et qd eſt ſ3m Gen.3.
ſpūm viuē in nubibꝰ celi/ niſi ꝯuerſa-
ri iugiter in celeſtibꝰ ⁊ inh̄itare i ſpū
māſiōes celeſtes. Sic ⁊ i libꝛo apoc̄. Apo.1.
ſil'e3 filio hois itroduc̄ Joānes/ vt ñ
ipſe filiꝰ hois itelligat ſolus/ ſ3 ⁊ ppl̄s
cuiꝰ caput ē ip̄e: ⁊ ꝓ q̄ vt eēt filiꝰ hois
carnē accip̄e dignatꝰ ē. Cap.67m.

IGit in ſalomōe filio dauid ppl̄s
3ii ſtatꝰ q erit ſpiritalis ⁊ ſapiēs pa
cificꝰ amabilis ꝯtēplatiuꝰ ⁊ dn̄a
toꝛ totiꝰ terre đſignatꝰ ē: ⁊ i ip̄o
cōplēda ſūt i ſpū oia illa magnifica q̄
ſcripta ſt i ip̄o ſalomōe ⁊ ēt ſup chꝛo
ieſu. Quia i ip̄o ppl̄o regnaturꝰ ē ma
gis chr̄s/ vt cōpleat i eo illđ pſal.71.
Erit i diebꝰ eiꝰ iuſtitia ⁊ abūdātia pa- 3ii re.10
cis. Nō eni potit pōderari eſ p̄copia
ſui i diebꝰ ip̄iꝰ: ⁊ argētū nō reputabit
ꝑ abūdātiā auri. Quia v3 iuſtia laico
rū ſine mēſura erit i gn̄e ſuo. Et iuſti
tia clericoꝝ ſine mēſura erit i gn̄e ſuo
Et iuſtia religioſoꝝ/ q̄ maioꝛ ē ⁊ p̄cio
ſioꝛ illa ē vileſcet i diebꝰ illis reſpectu
ſpūal' iuſtie q̄ ſiḡt i auro: imo cuiꝰ ſplē
doꝛ ſupabit obꝛizū ⁊ euacuabit lapi-
des p̄cioſos: edificabit q̄q3 tēplū de
lapidibꝰ p̄cioſis. In q̄ erūt vaſa p̄cio
ſa deputata i miſterio eiꝰ enea argen-
tea. Sed ⁊ ligna ip̄iꝰ abietes ligna ce 3i re.5.7
drina ⁊ cyp̄ſſina: q̄ oia ſiḡnt pfectio-
nē hoiu3 illiꝰ ſtatꝰ i q̄bꝰ fient oia oꝛdia
te ſ3m p̄ceptū dn̄i cuiꝰ p̄ceptio opus ē
⁊ oꝛdo. Qui erit p̄poſitꝰ illiꝰ tēpli/ hē
bit latitudinem ad iueſtigādū ꝓfūdū
ſapie dei q̄ſi aque maris opiētis ſ3 ꝙ
habuit p̄ceteris regibꝰ q fuerūt añ eū
rex ſalomō ⁊ ſic̄ ſcriptū ē in Daniele.
Qui aūt docti fuerit erūt q̄ſi ſplēdoꝛ 3ii re.3.
firmamēti/ ⁊ ſic̄ ſtelle i ꝑpetuas hēdi
tate5. Uēiet q̄q3 ad eū regia auſtri ad Dan.12
ſapia3 eiꝰ: ecclia v3 ſpūal' ⁊ ſp̄alis q̄ oī 3ii re.10
no itēdit ad ea q̄ dei ſt ſic̄ ſt hēmite q 2i par.9
p̄ceteris caleſcūt igne ſpūs. ſ. ⁊ admira mat.12.
bit ſr ſapia3 chꝛi loq̄ntis i eo. offerēs Lu.11.
p̄cioſa mūera v̄tutū ⁊ poſtl'atą ꝑcipiē5

Universidad de Deusto Biblioteca

3ii re.7. Sʒ ⁊ filia pharaōis erit vxoꝛ eiꝰ h̄ ē
eccl'ia laicoꝝ/q̄ aliq̄ʒtulū trena ſectaꝛ
Sic̄ eꝫ regia auſtri ſola celeſtia ꝯcupi
ſcit. Ad ipaʒ deniqʒ reginā auſtri epi-
thalamū ſalonis ꝙ ſtio oꝛdie cōpoſu
iſſe vt vʒ in ꝑabolis q̄s cōpoſuit iſti
tuaꝛ pꝛio eccl'ia cōiugatoꝝ q̄ deſigna
tur in filia pharaonis. In eccliaſtes
oꝛdo p̄latoꝝ qui deſignaꝛ in ipo Sa
lomone. In cāticis cāticoꝝ eccleſia
ꝯtēplantiū deſignata in regina auſtri
Cant. 3 de qua ⁊ dr̄ in eiſdē canticis. Que ē
iſta que aſcendit ꝑ deſertū ſicut vir-
gula fumi ex aromatibꝰ myrre ⁊ thu
Cāt. 1. ris. Et ipſamet de ſeipſa Nigra ſum
2i pa. 9 ſed foꝛmoſa filia hieruſalē. Nō ſunt
aūt inuēta talia aromata in vniuerſa
terra qualia illa que attulit regia au-
ſtri. Quia ꝑfectio religiōis illiꝰ eccle
ſie vincet alioꝝ oium ⁊ tēpoꝝ ⁊ oꝛdi
nē religionū. Quod notandū ꝙ i ter
tio ſtatu nuda erunt myſteria ⁊ apta
fidelibꝰ. Quia ꝑ ſingulas etates mū
di multiplicatur ſcientia ſicut ſcriptū
Da. 12. eſt: pertranſibūt plurimi ⁊ multiplex
erit ſcientia. Cap. 68m.

DEniqʒ in pꝛimo ſtatu oſten
ſa eſt auctoꝛitas patris tan
q̄ʒ mittētis filium ⁊ ſpm̄. ſ.
In 2° oſtenſa auctoꝛitas fi
lij tanq̄ʒ ſimul cū pr̄e mittētis ſpm̄. ſ.
In 3° oſtendeꝛ auctoꝛitas ſpūs. ſ. tā
q̄ʒ i equalitatis vnitate manētis. Et
in pꝛimo q̄dem ſtatu tanq̄ʒ in ꝓfun-
de noctis caligine oſtēſum eſt myſte
riū regni dei: in 2° claruit vt in auro-
ra: in 3° ſplēdebit quaſi in ꝑfecto die.
Nā ⁊ opa pꝛimi ſtatus obſcura fue-
rūt valde. Opa 2i inꝛ vtrunqʒ. Opa
tertij lucida ⁊ manifeſta: ꝓpterea v̄o
maioꝛa oſtenſa ſunt in 2° ſtatu q̄ʒ in
p̄mo: felicioꝛa in 3° q̄ʒ in 2°: qꝛ in p̄ ſo
lius patris gl'ia reuelata eſt populo il
li antiquo in docto terreno ⁊ aiali ne
ſcienti intelligere q̄d eſſet verbū dn̄i
aut ſpūs oꝛis eius. In 2° gl'ia filij: ⁊
ex ꝑte gloꝛia ſpūs. ſ. In 3° reuerēda
eſt perfecte gl'ia ipſius ſpūs: vt eua-
cueꝛ qd̄ ex ꝑte eſt. Plus ergo gloꝛifi
cati ſunt hoies 2i ſtatus: qꝛ plus no-
uerūt. plus gloꝛificabūꝛ hoies tertij
q̄bus reuelata facie loqueꝛ idē ſpūs
oēm veritatē. Unde ⁊ bene diciꝛ de
v̄bo p̄dicatiōis ꝙ dabiꝛ hoibus illiꝰ
tꝑis in Chꝛiſto Jeſu. deſcēdet ſicut ꝑs. 71.
pluuia in vellus ⁊ ſicut ſtillicidia ſtil
lantia ſuꝑ terrā. Quia vʒ coꝛda ho-
minū arefacta infuſa humoꝛe illo ce-
leſti ꝓferent fructū ſuū. Liquet. n. ꝙ 3i re. 17
helias ad p̄mā oꝛonē eius ligata eſt
aqua celi ne plueret ānis tribꝰ ⁊ mē
ſibus ſex ſicut ⁊ Jacobus i ep'la ſua Jaco. 5
⁊ dn̄s cōmemoꝛat i euāgelio. Signi Luc. 4
ficant aūt anni iſti tꝑs 2i ſtatꝰ i quo
ꝓpter pctā iudeoꝝ ablata eſt pluuia
ꝓ pctis eoꝝ quaſi mēſibꝰ ānoꝝ qua
dragintaduobus. Quibus cōſūma-
tis in tribulatiōe ⁊ anguſtia ita cele-
ſtis iber qd̄ eſt v̄bum dei deſcēdet ꝓ
fuſius in terrā ſitientē: vt oēs electi
ſint docibiles dei: ⁊ cognoſcant eū a
ſene vſqʒ ad paruulū ſicut ſcriptū eſt
ꝑ hieremiā ꝓphetā. poſt dies illos di Hier. 31
cit dn̄s dabo legē meā in viſceribus
eoꝝ ⁊ in coꝛde eoꝝ ſcribā eā: ⁊ ero il
lis in deū: ⁊ ipſi erūt mihi in populū
⁊ nō docebit vltra vir ꝓximū ſuuʒ ⁊
vir fratrē ſuū dicēs: cognoſcite dn̄m
oēs enim cognoſcent me a mimo eo
rū vſqʒ ad maximū. Et erit ēt in illo
ſabbato illd̄ qd̄ ſupꝛa cōmemoꝛaui.
Oꝛieꝛ in diebus illis iuſtitia ⁊ abun ꝑs. 71.
dātia pacis donec auferaꝛ luna. i. do
nec trāſeat ex toto vita actiua ⁊ ad-
ducaꝛ iuſtitia ſempiterna. Et q̄d ſuꝑ
hec erit? ⁊ dn̄abiꝛ a mari vſqʒ ad ma
re ⁊ a flumine vſqʒ ad termios oꝛbis p̄me ad
terraꝝ vt cōpleaꝛ illud qd̄ ap'ls ait. coꝛi. 15.
Opoꝛtet illuʒ regnare donec ponat
inimicos ſuos oēs ſub pedibꝰ eius.
Quid eni qd̄ in pſalmo ſequiꝛ. Coꝛā ꝑs. 71.
illo ꝓcident ethiopes ⁊ inimici eius
terrā

terrā lingent. Reges tharſis ⁊ inſu-
le munera offerēt. Reges arabum ⁊
ſabba dona adducēt: ⁊ adoꝛabunt i
ꝑs. 71. cōſpectu eius omnes reges: omnes
gentes ſeruient ei. Cap. 69m.

QUia oppoꝛtune ſe cōtulit
occaſio ⁊ locus expoſcit
ad oſtēdēdos exitus huiꝰ
ſtatus 2i: in quo aliquibꝰ
erit veſper/aliq̄bus au
ꝑs. 74. roꝛa. faciente h̄ illo qui hūc humiliat
⁊ hunc exaltat. Ueniendū eſt ad he-
liā ꝓphetā: ⁊ ad geſta ipſius: vt d̄ eis
quoqʒ ſicut ⁊ de ceteris ſūmatim ali
q̄d ꝑſtringamus. Helias (vt paulo
ſupꝛa cōmemoꝛauimus) ob culpā ne
fandiſſimi regis Achab: ⁊ ipijſſime
Jeçabelis pꝛohibuit ſtillas roꝛis ne
caderēt ſuꝑ terrā ⁊ nō pluit ānis tri-
bus ⁊ mēſibꝰ ſex. Numerus v̄o iſte
vt i pꝛephatiōe iam diximus magnū
3i re. 17 in ſe cōtinet ſacramētū. Et illud vti-
Luc. 4 qʒ ſacramentū: qd̄ huius noſtri opis
Jac. 5. cā eſt. Ut enim opus iſtud aggrede-
remur/numeri huiꝰ itelligētia p̄maʒ
p̄buit occaſionē. Illud aūt ſciri opoꝛ
tet: ꝙ fuiſſe tꝑs illud triū ānoꝝ ⁊ ſex
mēſiū: nō tam de veteri teſtamēto q̄ʒ
de nouo ꝓbari pōt: ⁊ ſic ea q̄ ſunt in
3i re. 18 veteri vicina eſſe videanꝛ. Ibi enim
ſcriptū eſt anno tertio factū eſt v̄buʒ
dn̄i ad Heliā dicēs. vade oſtende te
Achab vt deʒ pluuiā ſuꝑ faciē terre.
Hic aūt faciēs mētionē huiꝰ magni
myſterij: per ſemetipſam veritas lo-
Luc. 4 cuta eſt dicēs. multe vidue erāt i iſra
el in diebus helie: qn̄ clauſum eſt ce-
lum ⁊ nō pluit annis tribus ⁊ menſi
bus ſex: ⁊ ad nullā illaꝝ miſſus ē ⁊c̄.
Et ap'ls helias hō erat ſimilis nobis
Jac. 5. paſſibilis ⁊ oꝛonē oꝛauit vt nō plue-
ret ſuꝑ terrā: ⁊ nō pluit annis tribus
⁊ mēſibus ſex. ⁊ iterū oꝛauit ⁊ celuʒ
dedit pluuiam ⁊ terra dedit fructum
ſuū. Sed dū ſiccitas illa affligēt ter-
rā iſrael q̄d Helias fecerit videamus
abijt pꝛimo ⁊ abſcondit ſe in toꝛrēte
carith qui eſt ꝯ ioꝛdanē. Manēti au 3i re. 17
tem illi in eodē loco afferebāt coꝛui
mane panes ⁊ carnes: ſimil'r ⁊ veſpe
re. Suſcipiebat ergo huiuſcemodi ci
bos offerētibus coꝛuis. potū autem
hauriebat d̄ toꝛrēte. Factū ē aūt poſt
dies aliquot vt deficeret aqua d̄ toꝛ-
rente/mittēturqʒ ad mulierē viduā i
ſareptā ſydonioꝝ. Quid m'ta? pauit
mulier Heliaʒ pane ⁊ oleo: ⁊ manſit
apud illā iubēte deo: donec daretur
pluuia ſuꝑ terrā. Circa finē aūt āno- 3i re. 18
rū reuerſus eſt Helias in terrā iſrael
⁊ oſtēdit ſe Achab. deinde cōuocata
plebe ⁊ ſacerdotibus baal atqʒ inco
rū obtulit holocauſtū dn̄o: ⁊ exaudi
tus eſt per ignem. Quo viſo popu-
lus ꝯuerſus eſt ad deū. veꝝ deuictis
⁊ cōfuſis ſacerdotibus baal quos ⁊
occidit Helias in toꝛrēte ciſon. Qui
bus pactis oꝛauit dn̄m Helias ⁊ da-
ta ē pluuia ſuꝑ terrā. Veꝝ tn̄ nec his 3i re. 19
ita geſtis cōpūcta ē ipia Jeçabel ſuꝑ
erroꝛe ſuo: ſed magis cōminata eſt
Helie: iurans ꝙ occideret eū ⁊ pone
ret aiam eius ſicut aiam vnius ꝓphe
taruʒ Baal. ipſa eniʒ pꝛincipabatur
eis: ⁊ de mēſa eiꝰ comedebāt panē. eodē li°
Cūqʒ audiſſet h̄ Helias timuit val- 18.
de. Et fugiens a facie eius ꝓiecit ſe
ſubter vnā iuniperū: ⁊ petiuit aie ſue ibid̄. 19
vt moꝛereꝛ. Deide obdoꝛmiuit i eo-
dē loco. Euigilauit ad p̄ceptū ange
li māducauit ⁊ bibit: ⁊ iteꝝ obdoꝛmi
uit: iteꝝ māducauit ⁊ bibit ambula
uitqʒ in foꝛtitudie illius cibi 40a die
bus ⁊ 40a noctibus vſqʒ ad montē
dei oꝛeb. ¶ Hec ſunt p̄cipua geſta he
lie que curſum reſpiciunt eccleſiaſti-
ci tꝑis ⁊ in q̄buſdam modis retinēt
ſupꝛaſcriptū. Helias ſignificat Chꝛi
ſtum Jeſum: ſed i ſpiritu potius q̄ʒ i
carne ⁊ viuentē potius q̄ʒ adhuc mo
riturū. Siquidē deſignare moꝛiturū
alius in ſpiritu eius. Helias miſſus ē

Universidad de Deusto Biblioteca

Luc. 1. ille vtiq; de quo dixit angelus çacha
rie: ipſe p̄ibit ante illū in ſpū ⁊ v̄tute
Helie. fuit ēt in dieb⁹ tp̄is eius/alius
mar. 6. Achab ⁊ altera Jeçabel: herodes. ſ.
⁊ herodias: ſʒ tn̄ ab iſta Jeçabel oc-
ciſus ē Joānes: ab illa nō eſt occiſus
Helias. Nō q2 Jo. min⁹ potuit: ſed
q2 his quē p̄currebat moꝛiēdo ſic vo
luit: quare ſic eſt. Quia p̄miſſa eſt ſy-
nagoga occidere Chꝛiſtū natū: non
eſt aūt p̄miſſa rurſum occidere reſur
gentē. aliud ē ergo Chꝛiſtus i eo qđ
deſignat Joānes: aliud in eo qđ deſi
gnat Helias. Et iō ille occidi potuit
ille nequaꝗ̄. Significauit enim Jo-
ānes in Chꝛiſto id qđ moꝛi potuit ⁊
affligi. Helias id qđ eſt immoꝛtale: ⁊
manet inuincibile in eternuʒ. Sed ⁊
qn̄ ſimul agit de Joāne ⁊ helia. Jo
annes ſignificat Chꝛiſtū Jeſum: He
lias ſignificat ſpm̄. ſ. qui nec accepit
in vnitate p̄ſone in q̄ moꝛereť: nec oi
no paſſiōis detrimēta p̄ſenſit. P̄ceſſit
autem myſteriū Helie. q2 Chꝛiſt⁹ Je
ſus quē deſignat vterq; hō ex tp̄e eē
cepit. deus aūt erat ab eterno ⁊ vſq;
in eternū. Sed prius ſpūs. ſ. locut⁹ ē
in pp̄his: q̄ꝫ fili⁹ dei p aplos ſaluteʒ
gētib⁹ deſtinaret. Helias itaq; p pctō
achab ⁊ Jeçabel: p̄hibuit ſtillas ro-
ris ne pluēt ānis trib⁹ ⁊ mēſib⁹ ſex.
3ⁱⁱ re. 17 Quia ppť iniq̄tatē regū iudeoꝛū ac
Luc. 4 pꝛincipū ⁊ foꝛnicarie ſynagoge p̄hi-
Jaco. 5 buit ſpūs dn̄i a Jeſu ibꝛē gr̄e ſpirita
lis ne deſcēdēt ſup coꝛda iudeoꝛuʒ.
Qui vſq; ad tp̄s illud p pp̄hie mun⁹
eos viſitare ⁊ īfundē cōſueuerat. Et
h̄ q̄ꝫdiu d ōec cōplēť āni tres ⁊ mē-
ſes ſex. Jp̄m ē in ſpū tp̄s plenitudis
gētiū. Jnť hec āt qđ helias fecēit no
uim⁹. Quid ſignificet videam⁹. Jn
3ⁱⁱ re. 17 duob⁹ locis Helie moꝛa diuiſa ē. p̄ i
toꝛrēte q erat ꝯ ioꝛdanē vbi paſceba
tur a coꝛuis deferētib⁹ ei panē ⁊ car
nes vbi ⁊ potabať de toꝛrēte. Secū-
do poſtq̄ꝫ toꝛrēs defecit apud mulie

rē viduā i ſarepta ſydonioꝝ. Jn duo
b⁹ ḡ locis Helie moꝛa diuiſa ē. Qua
re iſtđ? q2 duo ppli acceꝑunt ſpm̄. ſ.
recedēte a pꝛincipib⁹ iudeoꝝ ⁊ a fa-
cie ſecte phariſeoꝝ: greci. ſ. ⁊ latini ⁊
greci qdē receꝑunt eū a p̄n⁹ cū trāſi- actu. 13
ret ꝺ iudea i aſiā ſiue i paulo q miſſuſ Apo. 1.
ē cū barnaba p̄dicare ibi v̄bū dei: ſi 2. 3. c.
ue in beato Joāne euāgeliſta q ibi re
xit eccleſias quas fundauerat paul⁹
quoꝝ noīa ſcripta ſunt in li⁰ apocaly
pſis. Quaſi aūt qdā toꝛrēs ſpūs iflu
ebat eccl̄ias illas q̄ꝫdiu māſit ibi ſan
ctus Joannes: qui fuerat de pꝛimis
Chꝛiſti diſcipulis: qui tamen nō lon
ge poſt deſiccat⁹ eſt: quia in eccleſia
illa oꝛientali cuʒ doꝛmitatiōe ſancti
Joannis abundantia illa gr̄e ſpirita
lis defecit: ⁊ bene ait vade ꝯ oꝛientē
⁊ abſcondere in toꝛrente carith: qui
eſt ꝯ ioꝛdanē: q2 gr̄a ſpiritus. ſ. omni
no antique inſtitutiōi iudeoꝝ ⁊ legi
moyſi que vel de aqua ioꝛdanis ex-
terioꝛes ſoꝛdes hoīs abluebat. Se-
cūdū q ⁊ baptiſma p̄curſoꝛis. Ope
ratum v̄o baptiſmū quē inſtituit ſal-
uatoꝛ deſignat. vnde bene carith cō
ciſio interpꝛetať: q2 circūciſio illa v̄a
eſt: quā occulte operať gratia: nō illa
quā manus hoīs operať in carne di-
cente apoſtolo. Nō enim qui in ma- ad ro. 2
nifeſto in carne circūciſio eſt: ſed qui
in abſcondito iudeus eſt. Et circūci-
ſio coꝛdis in ſpiritu: nō in lr̄a fuit ita
q; abſconditus helias in toꝛrente ca
rith: ibiq; paſcebatur a coꝛuis. Quia
ſpiritus. ſ. in electis ſuis ⁊ p̄cipue in
beato Joanne eccleſiā oꝛientalem i-
greſſus eſt ⁊ manſit in illa paucis an
nis. Offerebant aūt ei coꝛui paneʒ ⁊ 3ⁱⁱ re. 17
carnes. Quia populꝰ ille adhuc par
uus in Chꝛiſto: ⁊ p tempoꝛe anima-
lis obtulit quidē ſpiritui ſācto: i hijs
qui ſunt eius doctrinā. Sed aut car-
nalis erat q2 iuxta litterā ſequebanť
ſcripturā moꝛe iudeoꝛū q carnaliter
ſapiebāt

ſapiebant: aut ſi interpꝛetari eaʒ my
ſtice nitebantur/errabāt. Unde ⁊ cū
aliquando quidā patrū colloqueren
tur ſimul: iudicauerunt melius eē lo
qui de exemplis patrū q̄ꝫ de ſcriptu-
ra diuina. Ut enim p̄bareť veruʒ eſſe
qđ apoſtolus dixerat cōpꝛehendā ſa
p̄me ad pientes in aſtutia ſua. Noluit dn̄s il
coꝛi. 3. li populo operari myſteria ſcriptura-
⁊ iob. 5 rum q circa ſapientiā inſudabant: ⁊
erant ſm̄ ſeculum ſapientes: ne foꝛ-
te ruituri pfundiꝰ nō diuine gratie
ſed pꝛijs ingenijs reputarent: ppť
mat. 11. qđ ⁊ veritas dicit. Confiteoꝛ tibi pa
ter rex celi ⁊ terre: q2 abſcōdiſti hec
a ſapientibus ⁊ pꝛudentibus ⁊ re-
uelaſti ea paruulis. Qua in re mani
feſte oſtendiť hocipſum in ſpiritu p̄-
p̄me ad ſenſiſſe apoſtolū qui tractans de hoc
coꝛin. 1 articulo: ⁊ ſapientiā illos querere di
xit: ⁊ fruſtrandā eſſe ſapientiā ſapien
tium ⁊ cām ptinus reddidit cū ad-
iunxit: vt non gloꝛieť oīs caro in cō-
ſpectu eius. Sic igiť bona erat ſapiē
tia grecoꝝ cōparatiōe carnalis legis
p̄iudicās rōne. Et bōa nō erat cōpa
ratiōe eius q̄ de celo deſcēdit. Et iō
ipſi quoq; decepti ſunt i hac p̄te. ha
buerūt tn̄ ⁊ ipſi vt dictū eſt expoſitio
nes aliq̄s ſed fermētatas: q2 nō ſolū
nō recte vt ait paulus ingrediebatur
petrus ad v̄itatē euāgelij hoc ē fide-
ad ga. 2 les circūciſionis deſignati i petro: ſʒ
⁊ barnabas q doctoꝛes deſignabat
grecoꝝ i eādē ſilitudinē duct⁹ eē p̄hi
beť: vʒ q aut carnalr greci interp̄ta-
3ⁱⁱ re. 17 banť ſcripturas tanq̄ꝫ puuli ⁊ carna
les: ſm̄ q deſignať i carnib⁹ oblatis
a coꝛuis: aut ſi qn̄ iterp̄tari nitereňť:
nequaq̄ꝫ açimū panē ſed fermētatuʒ
offerebāt. Fuit ēt apud eos aliquāto
tp̄e helias. Quia v̄tus ⁊ imitatio he
lie vita. ſ. ſpiritalꝰ ⁊ ſolitaria viguit a
p̄n⁹ i gēte grecoꝝ. ſiē quōdā helias
4ⁱ re. 2. ⁊ heliſe⁹ ⁊ filij pp̄haꝝ in. 10. tribub⁹
iſrael. Quia defeē toꝛrēs vn̄ bibē cō

ſueuerāt. Receſſit helias de loco illo 3ⁱ re. 17
⁊ iuit q̄ eū dn̄s miſit: hoc ē ad mulie
rē viduā in ſareptā ſydonioꝝ. Sʒ ⁊
p eo q defeē gr̄a q̄ data fuerat a p̄n⁹
pplo illi receſſit ab eis ſpūs. ſ. ⁊ ꝯuer
ſus ē ad latios: maxime q2 ita veſpe
offerebāt coꝛui panes ⁊ carnes: quē
admodū ⁊ mane nolētes eū de cur-
ſu tp̄is trāſire ad ſpiritalē itellectū: ſʒ
decernētes manē vſq; i finē i carnali
tatib⁹ ſuis/nō eni itellexerūt apl̄um
dicenteʒ ſibi: nō potui vobis loq q̄ſi p̄me ad
ſpiritalib⁹ ſed q̄ſi carnalib⁹: ⁊ ſapiē- coꝛin. 3
tiā loq̄mur inter p̄fectos: ſʒ ſemel au p̄me ad
dito v̄bo vnius vxoꝛis vir adheſerūt coꝛin. 2
ei ſm̄ lr̄am: ⁊ tenuerūt ⁊ tenēt carna p̄me ad
lē ſenſuʒ vſq; i p̄ſentē diē. timo. 3.

Cap. 70ᵐ.

Ergo pꝛopter recedēs idē ſpūs. ſ.
⁊ deſerēs nigredinē eoꝛū qui
carnaliter viuūt abijt in alte-
rā regionē hoc eſt ad eccl̄iaʒ:
vt iam nō ſibi bꝛutus coꝛuus ſed rō-
nalis femina miniſtraret. Quoniam
in latino populo tp̄e ſancti Benedi-
cti p̄fectio monaſtica cōualuerit de q̄
rū benedictiōe vſq; mō in latino po-
pulo imitatio manet beatus Papa
Gregoꝛi⁹ ſufficiēter inſinuat. Sed ſi i li⁰ dia-
Helias filiū dei ſiue ſpm̄. ſ. deſignat: logoꝝ.
quō illis doctoꝛib⁹ grecoꝝ ſeu latino
rū doctrina miniſtrať: at ſi v̄a ē ſn̄ia
quā dixit Chꝛiſtus qđ vni ꝺ hijs fra mat. 25
trib⁹ meis minimis feciſtis: mihi feci-
ſtis: p̄fecto i mēbꝛis ſuis dn̄s: ⁊ i eis
p̄cipue q ſibi ſmiūt doctrīa ſpūalꝰ gr̄e
paſciť ⁊ potať. Silr ⁊ ſpūs. ſ. Epi ita
q; grecoꝝ offerētes fermētatū ⁊ car-
nes vtiq; fermētatū crediť vbi mētio
de açimo nulla ē. Coꝛuis aſſimilati
ſunt. Quia ⁊ errādo ſepe a fide ami
ſerūt cādoꝛē: ⁊ ſectādo lr̄aʒ gr̄aʒ ſpi-
ritalē. Deniq; ⁊ vſq; ad p̄ſens ita ini
tunť exēplis veteꝝ: vt p moꝛe iudeo
rū velint hij q ſť doctoꝛes i pplo. i. p̄
ſbyteri h̄ꝛe filios ⁊ vxoꝛes ⁊ h̄ q̄ſi ex

Univerſidad de De
Biblio

lege. Ita vt vix oꝛdinetur apud eos
aliqs in ſacerdoté/niſi ꝓus vxoꝛé cõ
pꝛobetur habere. Poꝛro ſancta ro-
mana eccleſia vni femine aſſimilata
eſt: qꝛ nõ per ſciſſuras diuiſa eſt ſicut
eccleſia grecoꝝ: ſed ſemꝑ in vnitate
permanſit. Et ideo illic plures coꝛui
memoꝛati ſunt/hic vna femina ⁊ ipſa
vidua: quare vidua? qꝛ a beato Pe-
tro vſqꝫ ad ſácttũ Sylueſtrũ oẽs apo
ſtolici occiſi ſunt vno vt dicit ſolo ex
cepto. Nõ enim licebat ei regnátibꝰ
romanis quaſi mulieri nupte thoꝛuꝫ
introire letantium/ſed erat lugens ⁊
merens crebrá ⁊ aſſiduam viduitaté
ſuam. Unde ⁊ eideꝫ eccleſie ex voce
Iſa.54 dñi ſui ꝑ ꝓphetam dicit. Ut mulieré
viduá ⁊ merenté ſpũ vocauit te dñs
⁊ vxoꝛé ab adoleſcentia abiectá dixit
dñs deus tuꝰ. Sareptá vo ſydonioꝝ
roniá deſignat vꝛbé videlicet vena-
toꝝ. Uenatio qppe iutilis interpꝛeta
tur ſydonia. Eo ꝙ romanoꝝ populꝰ
quaſi leonũ catuli aſſuetus eſſet cape
pꝛedá/⁊ ſemꝑ in ſanguinis effuſione
gaudere. Uerũ hoc inutiliter. Quid
enim inutilius/ꝗꝫ pugnar pꝛo impio
perituro. Sarepte quoqꝫ iterpꝛetatio
ſatis ad ré ꝑtinet. Que tribulatio pa
nis iterpꝛetat. Que enim maioꝛ pa-
nis tribulatio ꝗꝫ comedere paꝝ illd
qð habebat ⁊ moꝛi. Uenit auté he-
3ii re.17 lias ad poꝛtá ciuitatis ⁊ inuenit mu-
lierem viduam colligétem ligna: ad
poꝛtá ciuitatis venit Helias / quádo
gratia que reliquerat grecos latinuꝫ
populum ingreſſa in aliqbus dei fa-
mulis quaſi qbuſdam foꝛibus appꝛo
pinquans fidé ſancte eccleſie experi
ri cepit. Non ꝙ deus neſciret/ſed vt
ipſa ꝓficeret. Mulier vo colligebat
ligna: qꝛ teſtimonia ſcripturaꝝ ꝑut
melius poterat cócoꝛdabat. Poſtu-
labat aũt Helias paululũ aque in va
ſe. Uerbũ edificationis in libꝛo. Sé-
per enim cupiunt cóſolatoꝛia verba

hij qui vitá ducunt Helie ⁊ tépla pꝛo
pꝛia ſibi ſpũs ſancti vtpote qui in de
ſerto poſiti alterá ꝓter ꝗꝫ dei conſola
tioné non habent. Uenerat aũt vt di
xi gratia ad latinũ ppl'ꝫ: ⁊ aliqui iſpi
rati erant ſed adhuc quodámõ foꝛis
ſtabat ⁊ ſitiebat. Quia ipſi qui ſic in-
ſpirati iſtitutoꝛibꝰ idigebát. Erat qp-
pe illis/ſuiédi deo itegra ⁊ perfecta
volũtas: ſꝫ quo oꝛdine id facerét/ne
ſciebant. petijt aũt paululũ aque i va
ſe/⁊ illa pꝛõpto aio abijt exeq qð pe-
tebat. Quia ꝓſto fuit eccleſia ſubuéi-
re oi petéti maxie át domeſticis fidei
nõ in eo ꝙ ſe nõ poſſe ſciebat: ſꝫ in eo
qð ſe poſſe ſine difficltate ſentiebat.
Eodé mõ ſuus abꝛac/aquá vt iá ſcri
Ge.24 pſimus poſtulauit a rebeccha. Sꝫ ⁊
Ioá.4. dñs per ſe a muliere ſamaritana: qð
tñ nõ ideo dixiſſe oñdit/ꝙ aquá ſibi
dari voluerit qui bonoꝝ nꝛoꝛuꝫ non
eget/ſed qꝛ volebat ſe peti ⁊ nõ erat
qui peteret petijt ipſe a nõ hñtibꝰ/vt
nõ ꝯfunderent petere ab eo hij q ex
ſe nihil habebát. Deniqꝫ ſi aliqs vir
magnus peteret aliqd a me qð ipéde
re ipſe nõ poſſeꝫ/laboꝛaré tñ/vt peté
ti obediré illo cernéte ⁊ ſciéte ꝙ ꝗꝫtũ
in me eét plena foꝛet obtéperádi vo-
luntas ét tñ laboꝛé meũ gratum ha-
beret. Ut magna mihi ex hoc daret
pꝛeſũptio ꝗtenus id qð mihi eét vti-
le abſqꝫ erubeſcétia poſtularem/ꝓſer
tim ſi ⁊ bonus eſſet ⁊ diues/vt ⁊ bo-
nitas eũ flecteret ad clementiá/⁊ ad
ſuppléda opa miſicoꝛdie ⁊ copia re-
rũ facultaté ꝓſtarét. Sic ſic q daturꝰ
venerat petiturus acceſſit: ꝓbauit fi-
dé: exercitauit affectũ/⁊ mox reddi-
dit meritũ. Cũ eni iqt illa ꝑgeret vt
3ii re.17 afferret/clamauit poſt tergũ eiꝰ dicés
affer mihi obſecro ⁊ bucellá panis in
manu tua. Ubi libenter eccleſia obtu
lit qð habebat: pꝛeſumptũ eſt aliquid
de ea a ſpiritalibꝰ viris ⁊ maxime ab
habétibus ſpm̃ ꝓphetie. Quia mul-
tos

tos tales fuiſſe in eccleſia manifeſtũ
eſt. Sed qd ſibi vult quod poſt tergũ
clamat ꝓpheta? niſi qꝛ repéte ⁊ quaſi
iopinata facta eſt de h' ſigtio/apud la
tinos tanqꝫ de re illa que eſſet pꝛeter
ſpem ⁊ ad coꝛ non veniret. Cum eni
quis venit coꝛá facie vt loquat tibi/
ſtatim incipis cogitare ⁊ heſitare qd
velit ꝓperans ⁊ exercens animũ vt
ſcias qd reſpondeas ſciſcitáti. Quá-
do aũt poſt tergũ loqtur tibi quis/ſic
inopinata vox venit ad aures tuas/
vt neſcias quid reſpõdeas/niſi foꝛte
ipſaꝫ ſimplicé veritaté. Que aũt ſim
plicioꝛ veritas inopinata ꝗꝫ reſpõde
re/non habeo: neſcio: non poſſum.
Hoc ergo modo ꝓpheta/aquá qdé
coꝛá facie petijt/ſed pané poſt tergũ
qꝛ illud qdé in poteſtate eiꝰ erat ma-
nifeſte ꝗſitũ eſt. Quod aũt ꝓ difficul-
tate nec ad memoꝛiam poterat veni-
re veluti poſt tergũ a ꝓpheta ſubiun
ctũ. petierunt ergo ſpirituales viri ét
aliquátuluꝫ panis: hoc eſt ſaltem mo
dicũ qd exponi ſibi allegoꝛice de ſcri
ptura diuina. At illa. Uiuit dñs deus
tuus/qꝛ nõ habeo pané/niſi ꝗꝫtũ pu
gillũ capere põt farine i hydria ⁊ pa
rũ olei in lechytho. En colligo duo li
gna vt igrediar ⁊ faciam illum mihi
⁊ filio meo vt comedamus ⁊ moꝛi-
amur.

Cap.71m.

PAnis de farina fit: ſed non eſt
farina panis. farina ſcriptura
diuina eſt ⁊ ipſa cõminuta hoc
eſt ſm lr̃am diligéter diſcuſſa
nec tñ ad hoc ꝑducta vt ſibi tota cõ-
ueniat in partibus ſuis quatenus ad
fidei vnitaté ꝑueniat/ ſed tm̃ ꝓpara-
ta vt poſſit ꝑuenire ad ipſam. Sed ⁊
poſt ꝗꝫ aqua ſapiétie adiũgit ei/vt rõ
cõſentiat auctoꝛitati/⁊ ad vnam per
ducatur cõcoꝛdiam qð videt diuiſuꝫ
non ſtatim talis eſt/que fidé ad inte-
grũ facere queat/aut que vtiliter má
di poſſit/niſi prius iuoluta cineribus
excoquatur in igne. Uerbi gratia di- Ioá.6.
cit dominus in euágelio. Operami-
ni nõ cibũ qui perit/ſed qui ꝑmanet
in vitam eterná. Audierunt hoc mul
ti ⁊ putauerunt nõ eſſe manibus ope
randum. Queſitũ eſt. L. repelleretur
intellectus iſte altera auctoꝛitate do-
mini ⁊ nõ eſt inuéta. Quinimo occur
rit aliud qð magis videretur vꝛge-
re in loco illo vbi ait: nolite cogitare
de craſtino. Et reſpicite volatilia ce- mat.6.
li quoniá nõ ſerunt non congregant Luc.12
in hoꝛrea ⁊ hijs ſimilia: locuti ſũt ſu-
per hoc multa ⁊ quodámodo in pul-
uerem redigerunt/dicentes non eſſe
hoc modo itelligédum quoniá apo-
ſtolus dicit/qui nõ laboꝛat non man
ducet. Ad quos aduerſarius: diuiſi- ſcðe ad
ſtis inqt nõ cõcoꝛdaſtis: aut eni apo- theſ.3.
ſtolus decipit in hac parte/aut euan-
geliũ ꝓcipit quod tenédũ nõ eſt: hoc
ergo modo in mille locis triticũ ſcri-
pturarũ in partes diuiditur/⁊ cõmi-
nuitur vt videatur ſibi ipſi cõuenire
nõ poſſe. E quibus eſt ⁊ illud qð pau
lus ait. Saluare hominem ꝑ fidem ſi ad eph.
ne opibus. cui aperte in contrarium 2.
venire videtur auctoꝛitas Iacobi q ad titũ
dicit ſine operibꝰ moꝛtua eſt. In hũc 1.
itaqꝫ modum cõminuta eſt ſcriptura Iaco.2
qð qdem facere multoꝝ fuit ſed coa-
dunare paucoꝛum. Quid ergo face-
ret adiuncta eſt aqua ſapientie ⁊ que
ſitum eſt rationabiliter qd poſſet ſta-
re ⁊ quid non: inuenerũt autem illud
quod ait dominus: operamini nõ ci-
bum qui perit itelligi opoꝛtere: ⁊ nõ
ita ſimpliciter quo modo videbatur
dictum eſſe tenendum/alioquin non
debuerat dominus dicere diſcipulis
ſuis: comedite ⁊ bibite que apð illos Lu.10.
ſunt/ſed nec ipſe comedere que apð
illos ſunt que apponebátur ſibi: ſed
ita eſt itelligendum/vt qcquid opera
mur faciamus magis intuitu eterne
patrie ꝗꝫ vite tépoꝛalis dátes alimo-

Universidad de Deusto Biblioteca

niam coꝛpoꝛibus tanq̃ȝ operaturi in
agro domini non quaſi regnaturi in
mundo: ꝛ non ita ſcimus ſolliciti de
eſca ꝛ coꝛpoꝛe moꝛituro vt pꝛepona
mus cibū coꝛpoꝛis cibo anime/ ꝛ re-
mat. 6. gnum huius ſeculi regno dei. Queri
Lu. 12. te inqt pꝛimū regnū dei ꝛ iuſtitiā eiꝰ
ꝛ hec omnia adijcient vobis. Simili
ter ꝛ illud qđ ait Paulus iuſtificari
hoiem per fidem ſine opibus: non iō
eſſe dictū vt nō imitemur eū ipſum q
ꝑ ad co dixit hoc plus oibus laboꝛaui/ ſed vt
rin. 15. nō pꝛeſumamus de operibus ſed de
gratia dei/ que multos ꝛ frequenter
etiā ſine opere ſaluat. Sed explanata
ſunt verba que erant ꝓpoſita ꝛ aqua
romanis admixta ꝯglutinata in vnū
ſi non ſunt excocta ꝛ facta foꝛtia ſed
adhuc quaſi iſirma. quare? qꝛ ſapien
ꝑ ad co tiā inqt loqmur iter perfectos. Qui
rin. 2. credit qđ dixiſtis viuit: qui nō credit
3ii re. 17 moꝛit: qꝛ fides vita eſt. Colligat ergo
mulier duo ligna vt faciat panē ſibi
ꝛ filio ſuo vt manducet ꝛ moꝛiatur.
Quare? num qꝛ māducāt? minime:
ſed qꝛ paꝝerat qđ habebat. Quādiu
enim ſpes erat habendi viuebāt: vbi
aūt deficeret qđ manducarent/ quid
ſupeſſe poterat niſi vt moꝛerent. At
nō ita accidit vt putabāt: qꝛ fides ꝑ-
ualuit. Colligat ergo duo ligna: Lia
ꝛ Rachel duo ligna: Helias ꝛ Joan
nes baptiſta duo ligna: Heliſabeth ꝛ
Maria duo ligna: Petrus ꝛ Joan-
nes duo ligna: Martha ꝛ maria de
dicamus de duobus vltimis. Jūgūt
duo iſta ligna ad ignem ꝛ vertuntur
in cinerem. Cum applicamus illa ſpi
ritui ſancto/ vt oſtēdat ipſe potēti q̄-
dam virtute rationis qꝛ verba myſti
ca quātū ad litterā cinis ſunt teſte au
ctoꝛitate q̄ dicit: littera occidit ſpiri-
2ª ad co tus viuificat. Quis enim cinerē mā-
rin. 3. ducaret ꝛ viueret. Aliud enim requi-
rit. Affer panē illum crudum quē ſu-
pꝛa foꝛmauimus ꝛ ſupponamus ci-
neribꝰ iſtis vt tener ꝛ crudus panis
vtilis fiat ad māducandum. Sed qd
mihi cōfert ſi ibi latis ꝛ non apertis
cineribus ꝓcedat foꝛas: hoc ergo to
tū fieri neceſſe eſt. Supponimus illū
cineri cum ſubijcimus eū verbo my-
ſtico oſtēdentes pꝛio hyſtoꝛiaȝ/ nihil
adhuc de verbo abſcondito oſtendē
tes/ ſed tm̄ hyſtoꝛiā enarrātes. Edu
cimus autē de medio cineris cū ver-
bum myſticū aperimus/ ꝛ ſpiritalem
intellectū qui ibi latitabat oſtēdimꝰ.
verbi gratia. Mōachus venit ad me
ꝛ querit vtrū debeat operari manibꝰ
nec ne. Cui reſpōdeo. Etiam. Cumq̄ȝ
video titubātē de verbis domini ſu
pꝛaſcriptis/ ꝛ nō ei verbis ſimplicio
ribꝰ ſatiſfacere poſſum/ duplico quo
dāmodo verbum quaſi ſi cōiungere
mus duo ligna/ vt veluti duobus te-
ſtibus vel etiā pluribꝰ conuincatur ꝛ
ſileat. Martha ꝛ maria due ſoꝛoꝛes
fuerūt ambe dilecte a domino: ambe
laudabiles. Si nō credit/ ꝑſto eſt au-
ctoꝛitas que dicit: diligebat āt ieſus
Marthā ꝛ Mariam. Quod ſi op- Joā. 11
ponit dicens Mariā optimā partē Lu. 10.
elegit. Videāt ꝙ non dicit optimam
niſi pꝛecedat cōparatio bone. Ergo
pars Marthe bōa: Marie optima.
ſi autē vis Marie partē/ vide vt ar-
deas tāto amoꝛe in Chꝛiſto/ quanto
ardebat ꝛ illa: alioqn bonum eſt ma-
gis vt te ſeruuȝ exhibeas/ quatenus
ſuppleat humilitas qđ non expleuit
amoꝛ. Nā ergo dicat: quid due iſte
ſoꝛoꝛes ſignificent. Significatur in ꝑ ad co
Martha eccleſia laicoꝝ: i maria cle rin. 6.
ricoꝝ. Significatur in Martha tur-
ba cōuerſoꝝ: in Maria congregatio
mōachoꝝ/ ſignificat in Martha ca-
ro que eſt templū ſpiritus ſancti: in
Maria anima cui datū eſt itelligere
verba dei. Significat in Martha vi
ta actiua: in Maria vita cōtēplatiua.
Que cū vtraq̄ȝ ex deo ſit/ nec patitur
creatoꝛ

creatoꝛ bonus aliqd in domo ſua eē
ocioſum: nō imponit alicui niſi quod
ferre pōt. Qua rōne cogis ad vnum
qđ deꝰ creauit diuerſum? aia meditat
ꝛ bene facit. Quid faciet caro bꝛuta:
que quāto ocioſioꝛ eſt tāto magis cō
cupiſcit aduerſum ſpiritū. Clerici le-
gūt ꝛ mōachi ꝛ bñ faciūt: h̄ eni faciūt
qđ faciebat maria. Quid faciēt laici
ꝛ cōuerſi litteras ignoꝛātes. Videāt
ergo ꝓpter ſe dixiſſe apl̄m qui nō la-
ſcđe ad boꝛant nō māducent. Magis autē
theſ. 3. opat qđ bonū eſt vt habeat vnde tri
ad ephe buat neceſſitatē patiēti. Illud āt qđ
ſi. 4. ait dñs. Reſpicite volatilia celi: qꝛ
mat. 6. nō ſerunt neq̄ȝ metunt neq̄ȝ ꝯgregāt
Lu. 12. in hoꝛrea: arbitret eſſe dictū illis hoi
bus qbus data eſt ꝑꝛogatiua gratia-
rū ne per curā ꝑiture rei que reſerua
tur iſirmioꝛibus mēbꝛis a maioꝛi ꝑ-
fectione relinquant inanes. Et ipſi
ꝛ multi alij qui per eos ꝑficere poſ-
mat. 6. ſent. Vel certe pꝛius querant regnū
Luc. 12 dei ꝛ iuſtitiā eius/ ꝛ poſtea operētur
ſimpliciter qđ bonū eſt magis de do
no dei q̄ȝ de ſuo ſtudio pꝛeſumentes.
Alias aūt taȝ duo diuerſa ſunt i vno
hoie neceſſaria ſimul q̄ȝ diuerſum eſt
inter carnē ꝛ aiam. illa enim pōt agē
ꝛ nō meditari: iſta meditari ꝛ nō opa
ri: dū ergo licet ꝛ libet meditari ꝛ le-
gere bñ: ſi aūt qꝛ hō es/ lectio i tediū
verſa eſt: nōne melius eſt tibi hoꝛa il
la occupari laboꝛe/ q̄ȝ ſagittis demo-
nū ſtimulari? Quippe ꝛ ſi inutile foꝛ-
te opus: ſed nō inutilis mētis cuſto-
dia: ꝛ ſi nil lucrat cuſtos nō tm̄ minꝰ
vtilis q̄ȝ is qui lucratur: qꝛ ille ſtudet
vt fiat ditioꝛ: iſte ne ꝯtingat fieri pau
perioꝛ: diſpares ergo in virtute: ſed
in vtilitate nō diſpares. Reſtat ergo
vt ſicut ipoſſibile eſt Martham con
uerti i Mariā. Jta ipoſſibile ē eccle-
ſiā laicoꝝ vniuerſalr ꝯuerti in eccliaȝ
clericoꝝ: ꝛ carnē in aiaȝ. cōmēdemꝰ
qdeȝ ꝛ ꝑferamꝰ ꝑtē Marie ne qñ ne
gligat cū haberi non pōt/ etiā ab his
qui eam hꝛe poſſunt: ſed nihilominꝰ
partē Marthe cōmendemus ꝛ ſer-
uemus ꝛ pꝛecipue in eis qui neque-
unt legere aut meditari: qꝛ nimis eſt
ſtultus qui fodit aurum: ſed pꝛo ar-
gēto eiuſdem pōderis deſerit auruȝ.
Et multo magis ſtultus eſt qui argē
tum fodere pōt/ ꝛ negligit ȝelo auri
qđ vbi fodiatur ignoꝛat. ¶ Ecce do-
nante deo habemꝰ quod queſiuimꝰ
ꝛ nō fruſtra dixiſſe pꝛophetā vade ꝛ
fac ſicut dixiſti/ verumtamē mihi pꝛi 3ii re. 17
mū fac de ipſa farinula ſubcinericiū
panem paruulum. Paruulus panis
iſte eſt qui de vita actiua ꝛ cōtēplati-
ua a patribꝰ digeſtus eſt/ qui ꝓpꝛius
eſt eoꝛum qui deo ſeruire cupiunt in
deſerto vt ſcirent quid illis eſſet agē
dum ſm̄ coꝛpus ꝛ animā ꝛ non eēnt
ocioſi in domo domini. Sed quid ꝑ
oleum qui tanti liquoꝛ pꝛecij eſt ꝛ tā-
te virtutis vt etiā in vno aque ſeu vi
ni vaſe ponat ſuꝑnatet: niſi illa itelli
gētia quā antiq anagogē vocauerūt
qđ ſonat ſuꝑiꝰ itellectus ſiue etiā cō-
tēplatio. Et que eſt illa? illa que ſuꝑiꝰ
tēdit. Eſt eni ꝛ aliud myſteriū Mar
the ꝛ alia contemplatio Marie. Jn Luc. 10
hac quidem intelligētia que inferius
iacet/ in Martha intelleximus eccle
ſiā laicoꝝ que opat cibū coꝛpoꝛis ꝑi
turi. Jn maria eccliaȝ clericoꝝ q̄ ſtat
ꝛ audit vbū dei ex oꝛe ꝑlati ſui: in il-
la vo que ſuꝑius tēdit: i Martha qc
quid ꝑtinet ad ꝑſentē vitā: in Ma-
ria qcqd ꝑtinet ad futurā. Cōpemꝰ
iam nūc ſi placet panē fermētatum ꝛ
aȝimū/ ꝛ ſciemus nō fruſtra ſibi gre-
cos fermētū latinos panem aȝimum
in ſacrificio elegiſſe. Non fruſtra illo
rū doctoꝛes permiſiſſe cōiugia mini-
ſtris altaris/ noſtros inhibuiſſe. Ut
ſciremus ſuo tēpoꝛe nos latini quid
illi ꝑdiderint ſequēdo carnem/ ꝛ qc-
quid nobis datū eſt a deo/ vt ſpꝛeta

Universidad de Deusto Biblioteca

lege carnis viuificantẽ ſpm̃ ſequere
mur. Illi quippe obtulerũt fermẽtũ:
qꝛ frequẽter in doctria errauerũt ſicͭ
Oꝛigenes: ⁊ alij multi. latini ṽo açi
mũ: ⁊ quaſi ſubcineritiũ panẽ: qꝛ ip
ſoꝛum doctrina de myſterijs ſincera
pꝛoceſſit. Cap. 72ᵐ.

DEniqꝫ ⁊ inſtrumenta ipſa
ferrea in qͣbus latini exco
quũt hoſtias: hoc ipſum qꝺ
⁊ cineres miro modo deſi
gnat. Subtilis eſt enim hoſtia nr̃a: ⁊
in ea nomẽ Chriſti: qui ⁊ veritas eſt.
Inſtrumentũ ṽo ferreũ ſpiſſum eſt ſi
gnatũ ⁊ duplex. duo eni ſunt in vnũ
colligata. haud dubiũ ꝙ in typo duo
rũ teſtamẽtoꝝ querimus quid ibi la
teat inuenimus inter duo panẽ in q̃
ſcriptũ ẽ nomẽ veritatis. Cernis ne
latine quõ tecũ ſit dñs? Si tñ tu non
deſeris eum? Quid eſt enim iter duo
illa latera inſtrumẽti ferrei figurata i
modũ bulle panem inuenire: ⁊ in eo
ſcriptũ nomẽveritatis: niſi inter duo
teſtamẽta iueniendá eſſe veritatem.
Quõ aũt iſtud niſi i ſexta hebdoma
da quadrageſime: hoc eſt in ſexto tẽ
poꝛe huius 2^{i} ſtatus: qñ opoꝛtet iue
niri Chriſtũ in ſpũ: ibi ſextus dies in
quo inueniẽ Chriſtus inter moyſen
⁊ Heliá. Ibi facies Chriſti ſplendet
vt ſol: ibi veritas fulget vt meridies
⁊ qui vult recipe ꝓpe eſt: imo ⁊ ſi ad
huc in enigmate iam nũc nuntiatũ ẽ
tp̃s illud. Qui nõ credit nec ṽbo ne
qꝫ multis erũpẽtibus ſignis nõ igre
Nume ri. 14. diẽ in terrá fluentẽ lac ⁊ mel: ſed ꝓ
ſtrabiẽ cũ ceteris in deſerto. Ecce ex
Apo. 1. poſitũ habeẽ in tertia pte libꝛi apoca
lypſis in loco illo vbi dĩ: ⁊ facies eiꝰ
hoc eſt Chriſti: ſicut ſol lucet in vir
tute ſua. ¶ Sed de grecoꝝ carnalita
ꝑme ad te ⁊ latinoꝝ ſpũalitatevideamꝰ. Gre
timo. 3. cus legit apſum dicentẽ: vnius vxo
Ge. 16. riſvirũ ⁊ adheſit carni. latinus intel
21. lexit duas vxoꝛes eſſe cõiugẽ ⁊ eccle

ſiá tanqꝫ agar ⁊ ſará: abiecitqꝫ ancil
lá ⁊ tenuit liberam: eo ꝙ non capiat ad gal.
vtráqꝫ vna domus. Et noluit ſara vl 4.
lo mõ manere cũ agar. Sed eijce in Gen. 21
quit ancillá ⁊ filiũ eius. Sicqꝫ factũ
eſt: vt illi eligant ſibi carnẽ/iſti ſpm̃.
Quia illi vitá hoiuni: iſti quandam
ſpẽm vite angeloꝝ. Et idcirco coꝛui
carnes: mulier nõ carnes ſꝫ vice car
nium obtulit oleũ qꝺ ꝓtulit de lechy 3^{i}re.17
tho. Sicqꝫ ãnuẽte dño factũ ẽ: vt nõ
deficeret farina pua de hydria litteẽ:
⁊ pax illud oleũ de lechytho noui te
ſtamẽti quouſqꝫ mittat dñs pluuiam
ſup terrá quo ille ſp̃s deſcẽdat ad ir
rigandá ſupficiẽ terre: q olim loq̃baẽ
in ꝓphetis. Et ob culpá iudeoꝝ nõ
pluit ſup terraꝫ quouſqꝫ cõpleaẽ tp̃s
qꝺ deſignant tres anni ⁊ mẽſes ſex:
pauca ṽo fuit farinula ⁊ pax oleum
qñ benedictio dñi data eſt. Quia tũc
data fuit bñdictio qñ latinoꝝ docto
res exponere ſcripturas incipiebát.
¶ Quod aũt moꝛtuus eſt filius mu 3^{i} re. 17
lieris: ⁊ excitatus eſt ab Helia: illud
manifeſte deſignat qꝺ in libꝛis dialo
goꝝ ſanctus Papa Grego. intima
re curauit. Deniqꝫ vt ipſe refert ita in
ualuerat ſeua peſtis arriane pfidie vt
iam ꝓpe moꝛtuus eſſet a fide popu
lus chriſtianus niſi illoꝝ imanitati ⁊
ſeuitie oꝛátibus viris religioſis diui
na miracula reſtitiſſent. Sed oꝛanti
bus eis in quibus erat ſpũs helie ⁊
egrotatio illa peſſima mitigata eſt ⁊
populus qui deſperatus erat a veri
tate reſtitutus ẽ pꝛiſtine ſanitati. Et
nota ꝙ non ait aperte: factum eſt vt 3^{i} re. 17
moꝛereẽ filius mulieris. Sed factuꝫ
eſt poſt verba hec egrotauit filiꝰ mu
lieris matris familias: ⁊ erat láguoꝛ
foꝛtis nimis: ita vt non remaneret i
eo halitus. Quis eni láguoꝛ foꝛtioꝛ
arriana pfidia: que halitũ fidei a tan
ta hoiuꝫ multitudine pualẽdo exclu
ſit. At helias non ſemel neqꝫ bis ſup
pueꝝ

puerũ merſus eſt: ſed tribus vicibus
que viri illi ſancti q habebát ſpm̃ he
lie ⁊ miraculis que faciebát i fide tri
nitatis teſtari poterát: qui dicebát in
modũ galline expádentis alas: ⁊ in
cũbentis ſe ſup oua ſua/aut ſup pul
los oſtẽderũt affectũ miſericoꝛdie ⁊
exemplũ iuſtitie ⁊ ſanctitatis. Qua
tenus viſis miraculis ⁊ vita eoꝝ re
ſumeret populus caloꝛẽ fidei/dicẽs
in coꝛde ſuo: ſi non eſſent viri iſti ex
deo nõ poſſent facere quicqꝫ. Itaqꝫ
oꝛátibus ſanctis ⁊ exhibẽtibus ſeip
ſos exẽplũ reddita eſtvita fidei pplo
iam pmoꝛtuo ⁊ deſperato: ⁊ eis ea
dẽ cõualeſcẽtia effectus ſanus viuit
3^{i} re.17 vſqꝫ ad pſens. Et bene ait mulier ad
heliá. Nunc in iſto cognoui: qm̃ vir
dei es tu: ⁊ verbũ dei in oꝛe tuo veꝝ
eſt: bene inquá qꝫtũ ad myſteriũ: qꝫ
tum ṽo ad hyſtoꝛiam abſurdum vĩ.
Quid eni abſurdius qꝫ viſo miracu
lo panis ⁊ olei cum oi domo ſua ha
bebaẽ nõ intelligeret viꝝ dei niſi qñ
ſuſcitatus ẽ filius. Et hoc ꝑ ecclia q̃
nõ intelligens miraculũ doctrine ẽt
viris ſanctis viſis miraculis qͣbus ⁊
excitatus ẽ filius eius a ſomno moꝛ
tis: populus. ſ. chriſtianus intellexit
in eis factũ ẽt eſſe ſpm̃: ⁊ ꝙ dñs per
eos viſitauerit plebẽ ſuá. Facta ſunt
hec tpe ecclie quarto/vꝫ in tpe ⁊ cir
ca tp̃s ſancti bñdicti: in quo qꝫ ma
gna fuerit multitudo arrianoꝝ tũc i
italia facientiũ ſigna teſtaẽ ſanctꝰ pa
pa Gregoꝛius in libꝛis dialogoꝛuꝫ.
Qui ⁊ ipſe eoꝛuꝫ pene contempoꝛa
neus fuit. Cap. 73ᵐ.

3^{ii} re.18 POſt dies aũt multos ṽbũ dñi
factũ eſt ad heliá in anno ter
tio dicens. vade ⁊ oſtende te
achab. Nota diligẽter ꝙ mul
tis diebus ſilent geſta helie: ⁊ rurſuꝫ
incipiũt in anno tertio. Quid hoc ſi
gnificat a tpe ſancti Benedicti ſub
quo (vt iá dixi) ſuſcitatus eſt puer ſꝫ

quo chriſtianus populus confirma
tus eſt in catholicá fidẽ: diſparuit in
oꝛbe pfectio illa hẽmitice vite icipiẽ
tibꝰ monachis hñe villas ⁊ villanos
⁊ de gloꝛia monachoꝝ nihil haben
tibꝰ niſi nomẽ. Ubi aũt tertiꝰ ãnus: 3^{ii} re.17
hoc eſt tertiũ tp̃s aduenerat: puto ꝙ
a tempoꝛe quo receſſit a toꝛrente ca
rith. Siquidem a pꝛincipio ſiccita Luc. 4.
tis tres anni fuerunt ſm̃ euangeliuꝫ
⁊ ſex menſes opoꝛtet fieri iterum re
uelationem helie: hoc eſt illius ſpiri
tus qui ſignificatus eſt in helia: ⁊
reuertetur iterum in terram iſrael.
Queris myſterium? tres anni ⁊ ſex
menſes qui faciunt menſes quadra
gintaduo ſignificát q̃dragintaduas
gñones ecclie ſꝫ ꝙ ſcribit ẽt matthe mat. 1.
us colligẽs ſub eodẽ nũero gñones
ꝑoꝛis teſti. Incipiẽs ab abꝛaam cui
facta eſt a dño repꝛomiſſio: vt i ſemi
ne illius benedicereẽ oẽs fines ter Ge. 22.
re. Ut enim cõpletis ibi quadragita
duobus gñonibus natus eſt Chri
ſtus: ita cõpletis hic eiuſdeꝫ numeri
gñonibus apparebit veritas manife
ſta ꝓcedens de ventre littere ⁊ ꝺ do
mo noui teſtamẽti: in qua latuit ſm̃
aliqͩ vſqꝫ in pſentẽ diẽ: lꝫ enim mul
ta viderint ſancti ꝑ ſpeculũ in enig
mate nõ ſunt auſi pſumere aliqͩ ꝯ il ꝑme ad
lá pauli ſniaꝫ dicẽtis. Cũ aũt venerit cori. 13.
qꝺ pfectũ eſt euacuabiẽ qꝺ ex pte ẽ.
Sed ſi hꝫ illi q tá magni fuerũt: quid
nos infimi ⁊ abiecti. veꝝ ⁊ ſi ipares
meritis: qs tñ neſciat viciniores nos
eſſe illi tpi qꝺ deſignatũ eſt in liͦ re
uelationis helie. Igitur ⁊ ſi audacẽ mala vl
non tñ inſipienter dico: hoc eteni di timo. c.
co quod veraciter ſentio: ꝓpe eſt tẽ
pus vt helias reueletur achab ⁊ po 3^{ii} re.18
pulo iſrael: non modo ſm̃ litterá: ſed
⁊ ſm̃ ſpiritum: vt cõuertat coꝛda pa
trum ad filios: ⁊ incredulos ad pꝛu mala vl
dentiá iuſtoꝝ: ſiue ẽt etenim ipſe ꝑ ſe timo. c.
ipſum loquaẽ iudeis ſiue alij quoqꝫ

Universidad de Deusto Biblioteca

non pauci repleti ſpiritu ⁊ virtute he
lie. vnus eſt tñ dei ſpũs quẽ deſignat
helias. Qui cũ ſit ſpũs veritatis do
Joã.16 cebit fideles oẽm veritatẽ. Quez vꝫ
ſpiritũ ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ praua intẽtione
queſiuit achab priceps.ſ.iudeoꝝ di
cens illũ eſſe eum qui cõturbat terre
nos animos iſrael. Sed ad ꝯflictum
3ii re.18 incipiamus. Adſunt iubente achab
ſacerdotes baal ⁊ ſacerdotes lucoꝝ
adeſt pariter ⁊ helias. Accipiunt illi
bouẽ vnuz. Accepit alterũ ⁊ helias.
ꝓponit helias verbuz ſacerdotibus
baal dicens illis haberi in deum qui
exaudiret ꝑ ignem: ⁊ datus eſt aſſen
ſus ab iſrael. Et primo quidẽ innuẽ
te helia elegerunt ſibi bouẽ vnum ſa
cerdotes baal: qui ⁊ impoſuerunt illũ
ſuꝑ altare quod fecerat iuxta ritum
ſuum. Clamãtes a mane vſqꝫ ad me
3ii re.18 ridiem baal exaudi nos: incidẽtes ſe
cultris ⁊ lanceolis: ⁊ tranſilientes al
tare. ¶ Notãdũ vo in myſterijs ſcri
pturaꝝ ꝙ qñ circa finem hyſtorie oc
currit aliqd qꝺ ad totum tp̃s eccleſie
referendũ ſit ita locus ip̃e tenendus
eſt iuxta fidez hyſtorie i ordine ſuo:
vt tñ itellectu myſtico recapitulatio
fiat. Et hoc frequentiſſimum in ſcri
pturis. Sacerdotes itaqꝫ baal ipſi ſt
ſacerdotes iudeorũ: cultores.ſ.illius
idoli ſui: quem venturũ eſſe ꝯtẽdũt.
Neqꝫ eniꝫ credunt Chriſtũ eſſe filiũ
dei: ſed tñ filium Dauid virũ vꝫ bel
licoſum ⁊ dñatorem terre. Porro ſa
cerdotes lucorũ hij ſunt q venerant
quoſdã pſeudo ꝓphetas: quos dicũt
eſſe magni meriti ⁊ magne potentie
apud deũ: legentes ſcripturas eoruꝫ
apocryphas plenas vaniſſimis ⁊ fal
ſis ꝓmiſſis. Mactant aũt bouẽ vnũ
ſacerdotes baal: alteruꝫ helias: ad h̃
ſ. vt ille deus haberet in deũ veruꝫ q
exaudiret ꝑ igneꝫ. Quia qꝺ ſepe ac
cidiſſe didicimus: ⁊ in futuruꝫ poſſe
accidere nõ eſt dubium. Perpendẽ
tes ſacerdotes iudeoruꝫ ꝙ doctores
populi chriſtiani exponunt ſpũaliter
id qꝺ legunt: ẽt ipſi conãtur expone
re verba legis maxime vbi ſentiunt
litterã ſuã abſurdũ ſm̃ ſe ꝓmere itel
lectũ. Sed tñ qꝛ illũ intellectũ odiũt
qui verus eſt: querũt ⁊ nõ inueniunt
alterũ qui ſignificet in igne. Qui re
cte quoqꝫ ⁊ altare ſuũ trãſilire ferun 3ii re.18
tur: qꝛ trãſeuntes de verbo in verbũ
nunq̃ꝫ teneri queũt in eadẽ ſñia: ſed
vadunt de mẽdacio in mẽdaciũ pal
liantes confuſionẽ turpitudinis ſue.
Unde ⁊ cultris ⁊ lanceolis ſemetip
ſos incidunt ⁊ ꝑfundunt ſanguinẽ.
Quia ꝯ̃ conſciam ſuã loquẽtes hec
⁊ illa quaſi quibuſdã cultris ⁊ lãceo
lis ꝑcutiunt eandẽ cõſciam ſuam: qꝛ
celare nequeunt veritatẽ reos ſe pro
prij ſanguinis cũctis eſſe demõſtrãt.
Illudit vo illis helias dicẽs eis. Cla
mate voce maiori. deus etenim baal
forſitan loquit: aut in diuerſorio eſt
aut in itinere: aut certe dormit vt ex
citet. Quia ſic ſtulti facti ſunt ſacer
dotes iudeoꝝ vt putent oipotentem
laboraſſe aliqñ ⁊ quieuiſſet vt homo
qñ creauit celũ ⁊ terrã: deambulaſſe
ad auram in paradiſo poſt meridieꝫ Ge.1.3.
⁊ hijs ſimilia. Quod non poſſit audi
re vocem electoꝝ niſi in cõcrepatiõe
labiorum in voce multimoda ⁊ ſubli
mi: deus enim qui talis ẽ nõ eſt deus
fideliuꝫ: ſed infideliũ idolum animi:
⁊ non deus. Quoniã quidẽ idolũ ni 3ii re.18
hil eſt: fecerunt aũt hoc vſqꝫ ad meri
diem. Ego a mane vſqꝫ ad meridieꝫ
exiſtimo ſignificari ſexcentos annos
incarnationis dñice ſeu ꝓpter horas
12. diei: ſeu ꝓpter myſteriũ illi⁹ nume
ri qui ſcriptus eſt in helia / ſub quo ⁊
huius op̃is ſũma vniuerſa ꝯſiſtit. Id
circo aũt a meridie nõ ab hora tertia
ſiue prima illudere cepit eis helias di Iſa.19
cens vt clamarẽt voce maiori. Quia hier. 1
vſqꝫ aliquãtum tp̃is poſt paſſionem 31.
Chriſti

Ece. 13 Chriſti cohortabant ſe adinuicẽ iu
Joã. 4 dei dicentes: veniet meſſias q nobis
Joel.2. annũtiabit oĩa: ⁊ qui nos liberabit
de ſeruitute gentiũ: in cuius diebus
deſcẽdet ſpũs dñi ſuꝑ oẽs ſicut ſcri
ptũ eſt in ꝓphis: ⁊ ita cõfuſionis tp̃s
ꝓmiſſis ſterilibus redimebãt. vbi au
teꝫ tot cẽtena annoꝝ p̃teriri ceꝑunt:
⁊ nec ſpũs apparuit nec meſſias: nõ
imerito illudi eis potuit a fidelibus
Chriſti: de tam caſſa ⁊ iutili expecta
tione meſſie. At illi exiſtimãtes iõ nõ
venire meſſiã qꝛ ipſi negligẽter age
rent in clamãdo ad dñm: ideoqꝫ dif
ferat adeſſe inuocãtibus ſe maxime
cũ hoc ipſum iproperet illis a culto
ribus Chriſti opponẽtib⁹ illis ac di
centibus: ſic non eſt inter vos iuſtus
aliquis qui ſeruet legẽ moyſi ꝓ cui⁹
oratiõe miſereat veſtri deus: ceꝑunt
diſcutere ſemetipſos incitare anima
re affligere ⁊ q̃ſi clamare in toto cor
de ſuo: ⁊ nec ſic exauditi ſunt in ora
tiõib⁹ ſuis. Qñ eni exaudiri poſſent
q illꝺ expectãt dari ſibi q̃ſi nõ fuerit
aliqb⁹ datuꝫ: qꝺ ſe fideles ppl̃i gau
dẽt diuinit⁹ accepiſſe: ſed cũ iã pre ip
ſa mora feſſos ſe eẽ viderit ⁊ ꝯfuſos
p̃ſertiꝫ ꝓpter penuriã gratie celeſtis:
qua tanto ſe iam tꝑe caruiſſe cogno
ſcent: imo qꝛ tp̃s appropinquabit vi
ſitationis eoꝝ / offerent illi qui deſi
gnantur in helia ſacrificiũ veſꝑtinuꝫ
in cõſpectu populi iudeoꝝ: vt ablato
ab oculis eoꝝ velamine credant ali
qñ verum dei filiũ eẽ Jeſum: ⁊ agno
ſcant veritatẽ quã diuturno tꝑe per
tinaciter negauerunt. Que aũt fue
rit forma ſacrificij helie videamus.
3i re.18 Curauit altare dñi qꝺ deſtructũ fue
rat tollens duodecim lapides iuxta
numerũ tribuũ filioꝝ Jacob: ⁊ edifi
cans ex eis altare in noĩe dñi dei ſui
facienſqꝫ aqueductũ quaſi per duas
aratiunculas in circuitu altaris ⁊ cõ
ponens ligna. Quo facto diuiſit ꝑ
mẽbra bouẽ ⁊ poſuit ſuꝑ ligna ⁊ ait 3i re. 17
iplete quatuor hydrias aqua ⁊ fundi
te ſuꝑ holocauſtuꝫ: ⁊ ſuꝑ ligna: ſicqꝫ
factũ eſt vſqꝫ tertio: ⁊ currebat iquit
aqua circa altare: ⁊ foſſa aqueduct⁹
repleta eſt.

Cap.74m.

Altare dñi p̃mũ qꝺ edifica
tũ fuit a dño de lapidib⁹ vi
uis duodenarius ẽ nume
rus apl̃oꝝ: q elect⁹ ẽ a dño
de ppl̃o iudeoꝝ miſſus ad oues q̃ pe mat. 10
rierũt dom⁹ iſrael. h̃ altare deſtructũ
fuit i ppl̃o iſrael. Quia ꝑſeq̃ntib⁹ iu
deis apl̃os ꝺ ciuitate i ciuitatẽ cõpul
ſi ſt idẽ apl̃i recedẽ ꝺ hieruſalẽ ⁊ trãſ
migrare ad gẽtes: ſicẽ ⁊ qbuſdã eorũ
paul⁹ dicit: vobis qdeꝫ oportuerat p̊ actu. 13
p̃dicari vbũ dei: ſed qꝛ repuliſtis illꝺ
⁊ idignos vos iudicaſtis eterne vite:
ecce ꝯuertimur ad gẽtes. vnde ⁊ ad
gliaꝫ ſpũs.ſ. ꝑtinẽ vĩ, Quaten⁹ ſum
ptis iſdẽ lapidib⁹ de ppl̃o gẽtili cõſti
tuat iterũ altare ad iſtar illi⁹ qꝺ de
ſtructũ ẽ: ⁊ ſuſcitat alios p̃dicatores
ſiles apl̃oꝝ ⁊ patriarchaꝝ q euãgeli
ꝫẽt iudeis vbũ vite vt ⁊ ipſi cog̃ſcãt
veꝝ lumẽ dñm nr̃uꝫ Jeſuꝫ Chr̃m di mat.21.
cẽtes ſimul ⁊ ipſi nobiſcuꝫ. Bñdict⁹
q vẽit i noĩe dñi. edificabit itaqꝫ alta
re de.12. lapidib⁹ ad inſtar p̃oris ſm̃
noĩa.12. tribuũ filioꝝ iſrl̃. ſcꝺarie vo
iuxta illꝺ apocalypſis: pplis ⁊ liguis Apo.7.
⁊ regib⁹ multis. Et erit aũt illꝺ i tꝑe
ant circa tp̃s ꝑſecutõis noue babylo
nis. Qñ ⁊ afflicta nimis eccl̃ia libe
rabit de iugo ſuitutis illi⁹ vt cõpleat
ſmo dñi dicẽtis eidẽ eccl̃ie excocte q̃
ſi argẽtũ ⁊ examiate ꝑ ignẽ reſtituã
iudices tuos ſicẽ fuerũt prius ⁊ conſi Iſa.1.
liarios tuos ſicut antiqtus. vĩ h̃ qqꝫ ioſue.4
ſignificatũ fore i geſtis ioſue vbi iuſ
ſit idẽ ioſue afferri duodeciꝫ lapides
de iordane ⁊ lapides eiuſdẽ nume
ri ꝓ hijs qui ablati fuerant reſtitui i
eodẽ loco. Nimiꝝ ⁊ qꝛ iordanis trã
ſitus ⁊ reparatio huius altaris vnuꝫ

Universidad de De... Biblio...

⁊ idem tempus deſignant/tempus
vtiq; plenitudinis gētium ⁊ cōuerſio
nis iſrael: excepto ꝙ in remotis lapi
dibus illi ſignificant̃ qui trãſeunt ad
patriam de plenitudine gentiū: q aūt
ſtatuunt̃ in flumine hij qui reliquunt̃
in mūdo/ ꝓpter eos qui credituri ſūt
per ꝑdicationē ipſoꝝ. Qḋ aūt cōſtru
cto altari fecit Helias aqueductū q̄ſi
3ii re.18 per duas aratiunculas in circuitu al
taris/⁊ cōpoſitis lignis ⁊ carnib⁹ ma
ctati bouis ꝑcepit ſupfūdi aquã vſq;
ad hydrias 12m. eo ē ſubtilius ꝑſcru
tandū/quo cōſtat ꝙ hec oia ⁊ ſimilia
in figura fiebãt in iſrael: deniq; ligna
crucē: carnes carnalia deſignabãt ꝑ
cepta. que precepta: illa de quoꝝ nu
mero erat illud/de quo dñs ait. Ad
mat. 19 mar. 10 duritiam cordis veſtri dedit vobis
Moyſes ꝑceptum illud. Talia ꝑce
pta ſtatuebant illi de qbus dicit apo
ſtolus. Multi ambulant/qḋ ſepe di
ad phi lip.3. cebã vobis: ſed ⁊ nunc flens dico ini
micos crucis chriſti quoꝝ deus ven
ter eſt: nō qualia ſtatuit idem apoſto
ad gal. vlti.c. lus qui ſubiūxit. Mihi aūt abſit glo
riari/niſi i cruce domini nr̃i ieſu chri
eadem epla. 5. ſti. ⁊ qui dicit in alio loco: hij qui ſunt
chriſti carnē ſuã crucifixerunt cū vi
tijs ⁊ cōcupiſcentijs. Et b n̄ iſta duo
ligna. ſ. ⁊ mactate carnes ꝑtinẽt in al
tari iter terrã ⁊ aquã: q: in vtroq; te
ſtamēto ſeu myſterio ſeu viua voce/
cōmendatur crux/⁊ mactatio carnis
vtiq;: q: verbū crucis pereūtib⁹ qdē
ꝑme ad corin. 1 ſtultitia eſt. Hijs autē qui ſalui fiunt
ideſt nobis virtus dei eſt. Inferi⁹ aūt
iacet terra/ deſuper effundit̃ aqua/⁊
quodãmodo inuiſcerat̃ terre aqua ꝑ
pter aratiūculas que facte ſunt in al
tari: q: ita veteri teſtamēto ſupponit̃
nouum/vt alteꝝ in altero videatur.
Dicēte de hoc ipſo Ezechiele ꝓphe
Eze.1. ta: ⁊ ſimilitudo rotaꝝ ⁊ opera q̄ſi ſit
rota in medio rote. Et bene due ara
tiūcule facte ſunt in altari: q: ſcriptu
ra veteris teſtamenti ſm id qḋ gñale
eſt dico/aut cōtinet ifra ſe hyſtorias
veteꝝ: aut verba illoꝝ viroꝝ qui ꝓ
phetie ſpū futura ꝑdicūt. Quatuor 3ii re. 18
aūt prime lagene aque/q̄tuor ſignifi
cant euãgelia/que vȝ euãgelia quaſi
quatuor flumina paradiſi in 4or mū
di partib⁹ diffuſa ſunt. Quatuor alie Ge.2.
lagene deſignant 4or volumina noui
teſtamēti que cōtinētur in eplis: pria
epiſtolis canonicis: libro actuū apo
ſtoloꝝ ⁊ libro apocalypſis/reliq̄ vo
vltime ſignificant regulas ſanctoꝝ
patrū/que ⁊ ſi nō ſunt tãte auctorita
tis quãte euãgelia ⁊ ſcripta apoſtolo
rū: ſunt tn̄ magne vtilitatis ⁊ gratie.
Eſt aūt haꝝ pª regula beati pacchō Uide in li⁹ ꝑ beatū Hiero. edito de vitis.p. ⁊ cron. archiepi floren.
nij. 2ª ſancti Baſilij. 3ª ſcti Aug. 4ª ſci
bñdicti. Nec mirãdū ſi has regulas
monachi ⁊ heremite vice euangelij
venerant̃/q: ipſis datus eſt ſpeciali⁹
ſpūs Helie vt ſciant que a dño dona
ta ſunt ſibi. Sicut enim Joãnes ba
ptiſta q̄ nemo fuit maior inter natos
mlieꝝ ſignificat ordinē clericoꝝ: ita
Helias ꝓpheta ordinē monachoꝝ. mat.11. Luc.7.
Et bñ vſq; tertio effuſa eſt aqua: q: ⁊
verba euãgelica ſm lr̃am iſtruūt pue
ros: ⁊ actus ſeu verba aploꝝ adole
ſcētes i chriſto: ⁊ regule ſcōꝝ patrū
ſeniores in dño. Quare ſic? q: iſirma
tus eſt chriſtus in nobis vt nos eſſe
mus fortes in ipſo. Cōdeſcendit iſir
mitati nr̃e/vt nos aſcēderem⁹ ad fir
mitatē ſuã. Que eſt ãt firmitas chri
ſti niſi illa vita que inſtituta eſt a ſcis
patribus ⁊ tradita nobis in eiſdē li
bellis. Quos ideo nō oēs fideles eo
mō quo deuoti monachi legunt ⁊ re
uerētur/q: de ſola in eis agit̃ ꝑfectio
ne monachoꝝ/⁊ monachos magis
reſpicit qḋ iubet̃ in eis. Sed qd ē iter
terrã ⁊ aquam manent ſiſr carnes ⁊
ligna: niſi q: ⁊ vet⁹ teſtamētū verba
carnalia ſonat ſm lr̃am ⁊ nouū cru
cē? Ueꝝ hec oia ꝯſūpta ſunt ab igne 3ii re. 18
diuino

diuino: vt ipſe in cōſumptione eoꝝ
magnus ⁊ ꝑpotens efficeret̃. Cū eni
ingt tps eſſet vt offerret̃ holocauſtū.
Accendens Helias ꝓpheta ait: dñe
de⁹ Abraã Iſaac/⁊ Jacob hodie oñ
de q: tu es deus iſrael: ⁊ ego ſeru⁹ tu⁹
iuxta ꝑceptū tuū feci oia hec. Exau
di me ingt dñe exaudi me: vt diſcat
ppl's tuus iſte q: tu es dñe tu cōuerti
ſti corda eoꝝ iteꝝ cum tps adeſſet di
cit vt itelligat̃ illud qḋ apoſtolus dic̃.
Cū plenitudo gētiū introierit. ⁊ qḋ
ait: tu cōuertiſti corda eoꝝ. iterum il
Ad roma.11. lud eſt qḋ ſeqtur in eodē loco. Et tūc
iſrael ois ſaluus erit ſicut ſcriptū eſt.
Iſa. 59 Ueniet ex ſyon qui eripiat ⁊ auertat
3ii re. 18 impietatē a Jacob. Seqtur poſt hec
ꝙ ceciderit ignis dñi ⁊ deuorauerit
holocauſtū ⁊ ligna ⁊ lapides/pulue
rē quoq; ⁊ aquã que erat in aquedu
ctu lãbens. Qḋ cū vidiſſet ois ppl's
cecidit in faciē ſuam ⁊ ait: dñs ipſe ē
deus. Ut autē de hijs que ſollēniter
geſta ſunt in exordio 2i ſtatus accipia
ꝑs. 84. mus exemplū. Et in natiuitate dñi
Joã.20 glorificata: q: veritas de terra orta ē
in baptiſmo vel paſſione vel reſurre
ctiōe dñi ſanctificata eſt aqua. in ſuf
flatione ſanctificatus eſt aer: ⁊ in ad
uētu ſpūs. ſ. clarificatus eſt ignis qui
de celo deſcendit ſpūalē ſignificat in
tellectū. Ipſe eſt enim ignis qui vo
rat ⁊ cōſumit hec oia. quare? q: nihil
eſt ſtabile ſup terram. Tãdiu enī ne
ꝑme ad cor.13. ceſſarium eſt amplecti figuras iſtas/
quãdiu videmus per ſpeculum ⁊ in
enigmate. Et ſcire nō poſſum⁹ ſicut
eſt/illã veritatē quã ſignificant iſta.
Joã.16 Cū autē venerit ſpiritus veritatis ⁊
docebit vos oēm veritatem/qd no
bis vlterius de figuris? ſicut eni eua
cuata eſt obſeruatio agni paſchalis i
obſeruatione corporis chriſti: ita in
clarificatione ſpūs ſci ceſſabit obſua
tio figure/vt nō ſequant̃ vltra hoīes
figuras: ſȝ ipſam ſimpliciſſimã vitatē
que ſigtur in igne dicēte dño. Spūs Joã. 4
eſt de⁹ ⁊ eos qui adorãt eū/i ſpū ⁊ ve
ritate opȝ adorare. Ergo ⁊ lapides ⁊
ligna ⁊ carnes ⁊ pluis ⁊ aq̄ vorabū
tur ab igne. Quia ⁊ ꝙ ſepe 12m ⁊ 12m
viri electi ſunt ad aliqḋ opus in vete Joſu.3. 4.ca. ⁊
ri teſtamēto/⁊ ꝙ oues ⁊ boues ⁊ hirci
offerebant̃ i ſacrificio occulti erat cã 3ii re.4.
myſterij reuelãdi in tpib⁹ ſuis. Et ꝙ ⁊ nūe.7
chriſt⁹ ⁊ duo latrones/ſiue ēt duo di leui. 1.2
ſcipuli ſuſpēſi ſunt in crucib⁹ ſuis ali 3.4.5.⁊
qḋ aliud deſignabant: ⁊ oino puluis ide mat
⁊ aq̄ hoc eſt littera hyſtorica vtriuſq; the. 27.
teſtamēti ad aliqd ſigñdū poti⁹ q̄ȝ vt petr⁹ ⁊
ipſa lr̃a ſciretur ſimpľr ꝓpter res ge Andre.
ſtas edita eſt a ſpū ſcō: hoc eſt vt i eis
preſentaret̃ nobis ſpūalis itellect⁹ q
eſt ignis diuinus/per quē ſpūalis hō ꝑme ad cori.2.
indicat oia ⁊ ipe a nemine iudicatur.
Naȝ neq; vſus panis ⁊ carnis: neq;
potus vini ⁊ aque / neq; vnctio olei
eterna eſt/eſt ãt eternū id qḋ deſigna
tur in ipſis. Si aūt ⁊ ipſe res ⁊ vſus
eaꝝ trãſitoria ſunt. Id ãt qḋ deſigna
tur in eis/ſine fine mãſurū. Merito
vniuerſa illa deuorãt̃ ab igne: ipe ãt
ignis ſtatut⁹ ſolus in die illo viuit in
electorum cordibus ⁊ manet in eter
nū. Et q̄uis multa ſint viſibilia/que
ſȝ ꝙ traditū eſt nobis in lr̃a vtriuſq;
teſtamēti mãſura ſint in eternū/non
tn̄ in eo ſtatu in quo ſunt/mãſura ſūt
in eternū: ſed in eo potius que futu
ra ſunt. Sigdē iter cetera que nobis
ſm lr̃am mãſura in eternum exhibet
catholica fides/illud eſt ꝑcipue vene
rãdū qḋ credimus de carne chriſti ēt
ſicut aſſumpta eſt in vnitate ꝑſone vt
maneat in eternū: ⁊ tñ cū diceret di
ſcipulis ſuis: qui nō mãducat carnē Joã. 6.
meã ⁊ biberit ſãguinē meū/nō hēbit
vitã in ſemetipſo: ⁊ hij q circūſtabant
⁊ audiebãt ⁊ itelligerēt carnalr dcm̄
⁊ ꝑpt̃ hoc aliq abirēt retro/vt oñde
ret carnalē itellectū deuorãdū eſſe a
ſpūali ſubiecit ⁊ ait: ſpūs eſt q viuifi

Universidad de Deusto Biblioteca

carnā caro nō ꝓdeſt qcq̄. Un̄ ⁊ apo
2a ad co rin.3. ſtolus: lr̄a occidit ſpūs aūt viuificat.
Q̄ŏ ſi in ipſa carne chriſti lr̄a deuora
tur a ſpū/ q̄to magis in alijs rebus.
Nō igit̄ res ipas que ſunt ex toto qd̄
abſit dicimus cōſūmandas: ſed dici
mus oportere trāſire ipſas ideſt eoꝝ
imagines/ pro qbꝰ ꝑcipue ſcripte ſūt
ad deſignādū aliqd̄ ſpiritale/ q̄tenus
per ſcripturā viſibiliū reꝝ veluti per
quedā ſpecula ad res inuiſibiles rape
remur. Un̄ ⁊ apl's dicit. id enim qd̄ i
2a ad co rin.4. preſenti eſt momentaneū/ ⁊ leue tri
bulationis nr̄e ſupra modū in ſubtili
tate eterne glie pōdus opat̄ in nobis
cōtēplātibꝰ nobis nō ea que vident̄:
ſed que nō vident̄. Que eni vident̄
tēporalia ſūt: que aūt nō vident̄ eter
na ſunt. Ueꝝ hec ꝑpter ignē qui con
3ii re.18 ſumpſit holocauſtū Helie lapides q̄
que ⁊ ligna: ſed ⁊ terrā ⁊ aquā. Cete
rū vbi nouit ad cōflictū cū ſacerdoti
bus iudeoꝝ prio qdē opꝫ dari cōcor
diā duoꝝ teſtamētoꝝ veluti in terra
⁊ aq̄: q̄s vꝫ duas res de rebus coibꝰ
accepit Helias. Nimiꝝ q: cōe eſt ſpi
ritualibus/ poſſe legere lr̄am vtriuſq̄
teſtamēti. Ad extremū autē qd̄ ſolis
ſpūalibꝰ datū eſt/ veluti de archanis
celorum eum qui nō legit̄ in teſtibus
ipſoꝝ libroꝝ ſpiritalem producere in
tellectum. Cap. 75ᵐ.

Futuꝝ eſt aūt: vt per talē ordi
nem doctrine concutiant̄ du
riora lapidibus corda iudeo
rū ⁊ conuertantur iterum ad
deū viuū ⁊ veꝝ occiſis gladio ſpiritꝰ
ſancti vniuerſis pſeudo doctoribꝰ iu
deoꝝ/ vt iam nō viuant ſm̄ carnē: ſꝫ
ſm̄ ſpiritū. Et bene ait populus viſo
3ii re.18 miraculo ignis dn̄s ipſe ē deꝰ. Quia
ſic ⁊ vſq̄ ad preſens credunt iudei fi
liū dominari oportere in mūdo vt tn̄
negent illū eſſe veꝝ deum: hec eſt eni
maxima cā ſcandali q: crucifixuꝫ vt
aiunt hoiem dicimus eſſe deum. Sa
ne in die illo ꝑcepto lumie ſpiritalis
intellectus/ cōfeſſuri ſunt nobiſcū in
dei veritatē dicentes: dn̄s ipſe ē deꝰ.
Quia eſſe veꝝ deum Chriſtū ieſum:
vt lr̄a nobis tradit i fide/ ita clara lu
ce iudeis ſpiritalis aperiet intellectꝰ.
Et q: iam placatꝰ erit dn̄s pplo ſuo
tam diu in ſiccitate relicto. Orantibꝰ
poſt hec ſpiritalibus viris quos deſi
gnat Helias dabit̄ pluuia ſup terraꝫ
quatenus eo feracius deferat fructū
ſuū/ quo diu in ſiccitate relictā exco
ctā igne/ doloris ⁊ tribulationis pur
gatā ſibi eā exhibebit dn̄s a tribulis
⁊ ſpinis ⁊ ſi nec dū vniuerſaliter: ſed
ſꝫ partē. Adhuc eni ſuperit Jeꝫabel 3ii re.19
que vſq̄ ad afflictionē ſpūs anguſta
bit Heliā: ſed de hoc in ſequēti. Nūc
videre oportet quare poſt miraculuꝫ
ignis data eſt ad deprecationē Helie
pluuia ſup terrā. Siqdem ignis cōſu
mit ſpicas pluuia vō fecūdat faciem
tre. Et ꝑfecto neceſſe eſt vt ꝑcedāt i
celo verba flāmātia in gētē apoſtatri
cē: que ⁊ vepres vitioꝝ cōburant/ ⁊
ad amorē celeſtis patrie/ per exhibi
tionē vere fidei corda illuminēt ⁊ ac
cēdant. Eſt eni ille modus doctrine Signantia intellectus ſpūales
qui ſignificatur in igne typicus/ vel
anagogicus. Js qui deſignat̄ in aq̄
hyſtoricus vel moralis. Quāuis oēs
aliqn̄ ſpiritales itellectꝰ abſolute de
ſignent̄ in igne. Aliqn̄ hyſtoricus q:
vicinꝰ eſt lr̄e deſignet̄ in terra. Mo
ralis q: altior illo eſt deſignet̄ in aq̄.
Typicus in aere: Cōtemplatiuus in
igne. Et ſciendū ꝙ illa aqua quā di
ximus ſignificare lr̄am noui teſtamē
ti ō terra ſumpta eſt: hec vō que mo
ralē ſignificat itellectum/ nequaq̄ de
terra ſumpta eſt ſed de celo deſcēdit.
Jpſa eſt eni pluuia volūtaria quā ſe ps. 67.
gregauit deꝰ hereditati tue: doctrina
ſcꝫ moralis ipſa que inebriat terrā ⁊
germinare eā fac/ erutis ꝑus vt iā di Jſa.55.
xi ⁊ cōbuſtis ſētibꝰ vitioꝝ ⁊ eni i illa
doctrina

doctrina que vocat̄ typica/ q: nimis
eſt apta zelus ſepe accēdit̄ ꝯ eos qui
nō credūt ⁊ nō obediūt veritati/ qbꝰ
ꝓponit̄ a viris iuſtis/ vt credentes
purgēt̄ a vitijs ⁊ ſalui fiāt. Jn iſta vō
que appellat̄ moralis māſuetudo ſer
uāda eſt ⁊ ſuauitas: vt modus ipe cō
pūcte locutionis in auditoꝝ cordibꝰ
3ii regū 17.18. gratiā pietatis īfundat. Quāuis q:
recedēte Helia ꝯfecit pluuia i iſrael:
eo vō reuerſo ad eius orōnē reuerſa
eſt gn̄aliter in eadē pluuia multifor
mis illa gr̄a ſpūs itelligi queat que il
Joā. 7. lis tm̄ ſegregata eſt de qbus dicit Jo
annes: qui ſitit vēiat ⁊ bibat ⁊ flumi
na de vētre eius fluent aque viue ⁊c̄.
Sed ecce poſt tā digna opa que oſ
dit helias nō eſt ꝑmiſſus q̄ſcere iter
filios iſrael: ſed multo ampliꝰ creuit
3ii re.19 labor ⁊ afflictio cordis eius: ita vt te
deret euꝫ viuere/ ⁊ peteret aie ſue vt
moreret̄. Quare hoc? Quia Jeꝫabel
minata eſt ei mortē/ dolens ſup necē
ꝓphetaꝝ ſuoꝝ/ in typo haud dubiuꝫ
illius partis que remanebit in ꝑfidia
ppli iſrael munita pſidio antichriſti.
Sed qd ē ꝙ pre timore ⁊ triſtitia: pij
ciens ſe Helias ſubter vnā iuniperū
obdormiuit? niſi q: viri ſancti q̄s ar
ticulus illiꝰ tpis viuētes inuenerit/ cer
nētes ꝙ tā pulchros de inimicis triū
phos adhuc caput malitie ꝑmāebit
incolumis/ tacti dolore cordis intrin
ſecus dormitabunt pre tedio ab opi
mat.24 bus bonis/ ⁊ abūdāte inigtate frige
ſcet charitas multoꝝ. ⁊ etiā qui for
tes eē putabunt̄ in fide ceſſabūt a ꝑ
dicatione/ ⁊ orātione vtutū. Quid
3ii re.19 vō ē: ꝙ angelus 2° excitat heliā ⁊ eū
māducat̄ iubet paratū ſibi nō ab ho
mine: ſed a dn̄o cibū? niſi q: in tāta il
la neceſſitate ſpūs. ſ. ꝯfortabit electoſ
⁊ vt ſe muniant ſalutaribꝰ alimonijs
ipſe qui pōt oīa ſuggerendo inſpirat
quatenus icōparabilē illā tribulatio
nē antichriſti/ cuius faciē aūibit ege
ſtas vtute illiꝰ cibi ſuſtinere ſufficiat.
Erit āt cibꝰ ille collectio ſcripturaꝝ q̄
ſe muniant adinuicē ſci dei: reducētes
ad memoriā q̄ ſcripta ſunt in canoni
cis libris de falſis miraculis ātichꝛi:
⁊ miſericordias ſūmi dei q̄ a ſeculo ſ.
Jnde eſt: ꝙ panis ⁊ aq̄ ablata ſunt
Helie: q: nimiꝝ vbū dei q̄ ſe reficiāt
adinuicē viri ſci/ ⁊ fortitudinē eis tri
buet ꝯ fidei detrimēta: ⁊ refrigeriuꝫ
cōtra tediū ⁊ anxietatis ardorē. Et
bn̄ bis obdormiſſe ⁊ bis ꝯſcribit̄ eui
gilaſſe ad comedēdū helias. ga duo
gn̄a ipioꝝ hoīuꝫ ꝯſpirabūt i vnū. Et
qui forte vni eoꝝ reſiſtē ſe poſſe cōfi
dit ꝯſiderās duoꝝ ipetū a rigore ſuc
cūbat. Ueꝝ q: bonꝰ ē dn̄s oībꝰ iuocā ps.144
tibꝰ ſe/ ꝯ vtrāq̄ ipioꝝ aciē muniet ele
ctos ſuos ne tali recreati viatico defi
ciant in via. Jnde eſt: ꝙ ⁊ ꝑpter ele mat.24
ctos ſuos breuiabit dies illos/ vt nō
eos diuturnitate ānoꝝ deſperare cō
tingat. Et bn̄. 40. dies qbus Helias
manſit in fuga ſignificant tēpus ⁊ te
pora ⁊ dimidiū tēporis qbus regna Dan.12
turus eſt antichriſtus. Mons autēꝫ ⁊ apoca
Oreb in quo terminatū eſt iter fugiē ly.12.
tis Helie ſignificat excellentiam reli 3ii re.19
gionis ad quā ꝑuenient ſerui dei co
gētibꝰ inimicis. Qd̄ vō hijs pactis
Heliſeus filius Saphat ſubſtituit̄ he
lie ⁊ ille ſubleuatur in celū: ꝑtinet ad
extremū articulū plenitudinis gētiū
in quo multitudo iuſtoꝝ ꝑtinētiū ad 4i re.2.
2ᵐ ſtatū ingredietur in regnū dei ſm̄
ꝙ ⁊ dn̄s nr̄ ieſus chriſtus trāſiēs ex
hoc mūdo ad prēm deſignādo mon
ſtrauit: poſt cuiꝰ trāſitū effuſus ē ſpūs Actu.2.
ſcūs ſup diſciplos/ ſicut ān̄ ꝑmiſat idē Joā. 16
Chris ieſus vt i modū colūbaꝝ i tur
bas pploꝝ excreſcētiū emulātiū vitā
cōeꝫ: qd̄ tūc qdē i paucis hoibꝰ cōple
tū ē miniſteriū futuroꝝ: nūc vō i mul
ta millia ꝯſumationē accipiet. Et ſci
endū ꝙ Heliſeus ꝓpheta prio qdē ta 3ii re. 19
ctus eſt pallio Helie manētis i terra.

2° ei ipm̄ palliū cecidit a ſublato i ce
4ⁱ re.2. lo.haud dubiū ꝙ in typo dn̄i ſpūs.ſ.
qꝺ acceperunt apoſtoli. Pꝛimo qdē
velut e terra.2° poſt dn̄icam aſcenſio
nē e celo. Ne quis aūt indumenti fi
gurā ineptā ſpiritui ſancto minꝰ exi-
ſtimet cōgruentē reducendū ē ei ad
memoꝛiā verbuꝫ veritatis dicentis.
luc. vlt. vos aūt ſedete in ciuitate quouſqꝫ in
duamini virtute ex alto. Igit̄ ꝙ heli
ſeus ꝑ pallium helie: ⁊ apl̄i per donū
ſpūs.ſ.operati ſūt ſm̄ opa magiſtro-
rū ſuoꝝ: deſignat opꝰ ſpiritale qꝺ fu
turū eſt circa finē mūdi in oꝛdie reli
gioſoꝝ. Qn̄ ⁊ pvnctionē ſpūs.ſ.occi
detur ⁊ peribit Jeçabel de ppl̄o iſra
3ⁱⁱre.19 el. Itaqꝫ açahel rex ſyrie q interfecit
4ⁱ re.8. multos ex iſrael ſignificat eos q erūt
10.15. pꝛincipes populi in oꝛdine laicoꝛuꝫ:
ihеu Rex iſrael religioſos ep̄os fer-
uentes in officio ꝑdicationis:heliſeꝰ
v̄o ꝑlatos religioſoꝝ. Quevꝫ tria ge
nera feruentiū ſpiritu ꝑlatoꝝ ꝑliatu-
ri ſunt in gladio ſpūs ꝯ reliquias iu
deoꝝ:⁊ cōſumet̄ in eis id qꝺ carna-
le eſt:⁊ regnabit in eis ſpūs deiviui:
vel certe q non fuerint conuerſi de-
ficient ad çelū ⁊ cōminationē iuſtoꝝ
⁊ relinquētur dn̄o reliquie iudeoꝛuꝫ
3ⁱⁱre.19 eoꝛum.ſ.qui nō curuabūt genua an-
te baal:hoc eſt illoꝝ iudeoꝝ qui non
adoꝛabunt antichꝛiſtū. Cap.76ᵐ.

POſt ea que dicta ſūt de geſtis
helie veniendū eſt ad trāſmi-
gratione Babylonis: ⁊ inq-
hier. 29 rendū qd ſibi voluerint illi ſe
Da. 9. ptuaginta anni qbus ꝓtenſa ē capti
uitas iudeoꝝ. De hys vt iā diximus
in 4° li° diuerſi diuerſa ſentiūt ⁊ di-
cūt ꝓpter duos magnos ꝓphetas q
ſcripſerūt de cōſūmatione eoꝝ ānoꝝ
⁊ viſi ſūt ꝯꝛia ꝓtuliſſe. Sigdē daniel
Da. 9. ꝓpha:āno ꝑ dary videt̄ ſentire com
pletos eē ānos.70ᵃ.ita dicēs:i anno
ꝑ dary fily aſſueri de ſemie iudeoꝛuꝫ
q iperauit ſuꝑ regnū chaldeoꝝ āno
vno regni eius. Ego daniel itellexi i
libꝛis numeroꝝ ānoꝝ de q̄ factus ē
ſermo dn̄i ad hieremiā ꝓpham vt cō
plerent̄ deſolatiōis hieruſalē ſeptua
ginta anni.huic vꝫ cōcoꝛdare eſdra
q de hoc ita ſcribit:in āno ꝑ Cyri re- ꝑⁱ eſd.1
gis ꝑſaꝝ:vt cōpleret̄ v̄bū dn̄i ex oꝛe
hieremie ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ regis ꝑ-
ſarū:⁊ trāſduxit vocē in vniuerſo re
gno ſuo ēt ꝑ ſcripturas dicēs. hec di
cit Cyrus rex ꝑſaꝝ. Oia regna terre
dedit mihi dn̄s deus celi:⁊ ipſe ꝑce-
pit mihi:vt edificarē ei domū in hie
ruſalē q̄ eſt in iudea. Quis ē i vobis
de vniuerſo populo eius:ſit deꝰ illiꝰ
cū ipſo:⁊ aſcēdat in hieruſalē q̄ eſt i
iudea:⁊ edificet domū dn̄i dei iſrael.
Igit̄ ſm̄ hec verba ⁊ alia q̄ ſequunt̄
de aſcēſu çoꝛobabel ⁊ eoꝝ q aſcēde-
rūt cū illo āno ꝑ cyri regis datā con-
ſtat eſſe libertatē iudeis:quā ꝓmiſe-
rat dari eis hieremias ꝓpha poſt cō-
pletionē 70ᵃ annoꝝ deſolatiōis hie-
ruſalē. Quibꝰ egit terra ſabbata ſua
cunctis.ſ.diebꝰ qbus fuit idē populꝰs
in captiuitate Babylonis. Et hec q
dē ſic. Sed ſi eiuſdē libꝛi v̄ba ſequen
tia vigilāter pēſamus/aliū ſm̄ çacha
riā inuenimus eſſe terminū 70ᵃ āno- ꝑⁱ eſd.3
rū:ſic eni ſcriptū eſt in ſequētibus li-
bꝛis. Jam aduenerat mēſis ſeptimꝰ:
⁊ erāt fily iſrael in ciuitatibꝰ ſuis. Cō
gregatus eſt aūt ois populus q̄ſi vir
vnus in hieruſalē. Et ſurrexit ioſue
filius Joſedech:⁊ fratres eius ſacer
dotes ⁊ Zoꝛobabel filius Salathiel
⁊ fratres eius ⁊ edificauerunt altare
dei iſrael. Deinde 2° anno aduentus
eoꝝ in hieruſalē poſuerūt fundamē-
ta tēpli ⁊ ceꝑunt edificare. Quod cū 1.eſd.4
viderēt inimici eoꝝ iuidia moti ſunt
⁊ accuſauerūt iudeos apud reges ꝑ
ſarū ita vt itermitteret̄ opus vſqꝫ ad
ānū 2ᵐ regni dary regis ꝑſaꝝ. Scꝺo
aūt anno regni dary ceꝑunt iteꝝ edi 1.eſd.6
ficare:⁊ cōpletū eſt opus āno ſexto

regni dary mēſe tertio q vocat̄ adar:
fuit aūt tp̄s qꝺ decurſum eſt a pꝛimo
anno cyri vſqꝫ ad dariū ferme.xl. an
noꝝ.vnde ⁊ dicēte dn̄o inimicis iu-
deis ſoluite tēplū hoc:⁊ in tribꝰ die-
Joā. 2. bus excitabo illud. Cū igit̄ hoc apte
liq̄at ex auctoꝛitate euāgelyvꝫ diſcoꝛ
dare a ꝑdictis Zacharias ꝓpha qui
pꝛophetauit 2° anno dary dicens re-
Zach.1. ſpōdiſſe angelū atqꝫ dixiſſe:dn̄e exer
cituū: vſqꝫq tu nō miſereberis hieru
ſalē ⁊ vꝛbiū iuda. Quibus iratus es.
Jſte ſeptuageſimus ānus eſt. Si eni
⁊ ille annus 70ᵘˢ erat deſolatiōis hie-
ruſalē ⁊ vꝛbiū iuda:quō dicit daniel
Dan. 9 anno ꝑ dary(q ſimul regnauit)a cy-
ro intellexiſſe ſe in libꝛis numeꝝ an-
Hie.29. noꝝ de quo factus eſt ſermo ad hie-
remiā ꝓphetā:vt complerent̄ deſola
tionis hieruſalem ſeptuaginta anni.
Sed ſciēdū eſt ꝙ a tertiodecimo an-
no regni ioſie ſub quo ꝓphetare exoꝛ
Hier. 1. ſus eſt Hieremias ꝓpheta queꝫ dicit
Matt.1. euāgeliſta genuiſſe filios in tranſmi-
gratione babylonis: cōpletꝰ erat idē
Eſd. 1. numerus qn̄ Cyrus poſuit edictū vt
4ⁱ regū edificaret̄ domus dei. A tp̄e aūt quo
vltio. Sedechias tranſmigrauit in babylo
nē nō fuit cōpletus idē numerus niſi
anno 2° dary in quo exoꝛſus eſt ꝓphe
Zach.1. tare Zacharias ꝓpheta:factū eſt aūt
2ⁱre.5. iſtud cā magni myſtery. Si eni inci-
pimꝰ numerare a pꝛimo anno regni
Dauid ſuꝑ iſrael ⁊ iuda ex eo anno
Hiere.1 vſqꝫ ad tertiūdecimū ānū Joſie. Jn
quo exoꝛſus eſt ꝓphetare Hieremias
⁊ annūtiare trāſmigrationē babylo-
nis:inuenimus cōpletos eſſe annos
420ⁱ: qui faciunt ſexies ſeptuaginta
annos: quibus cōpletis icepit ſepti-
mus ſeptuagenarius cuiꝰ pꝛimi 40ᵃ
4ⁱ regū anni ꝓtēdūtur vſqꝫ ad finē regni Se
vltio. dechie qui vltimus fuit in regibꝰ iu-
2ⁱpalip. da:trigita v̄o ex eo tp̄e vſqꝫ ad Cyꝝ
vltio. regē ꝑſaꝝ/qui pꝛimꝰ relaxauit capti
1. Eſd. uitatē iudeoꝝ/vt aſcenderent ⁊ edifi
carent domū dei quā ſucceſerat na- 1.23ⁱⁱ
buçardan pꝛinceps exercitus regis Eſd. 2.
babylonis. Si autem numeramus a 4ⁱ regū
quarto anno regni Salomonis qn̄ vltimo.
iactata ſunt fundamēta tēpli vſqꝫ ad 2ⁱparal.
nonū Sedechie in quo obſeſſa eſt ci vltimo.
uitas hierſuſalem ab exercitu regis 3ⁱⁱre. 6.
babylonis. Jnuenimus ſeptuaginta 4ⁱ regū
ſex annoꝝ: ideſt annos ſimul.420ⁱ. vltimo.
Quibus expletis: ſeptimus ſeptua-
genarius ichoatus eſt. Cuius cōſū-
matio in anno ſecūdo dary ꝑſi. Quā Agge.1
tum ergo exiſtimare poſſum ſm̄ my- ⁊ çach.1
ſtery rationē ſub quo ꝓphetauerunt 2ⁱreg.5.
Aggeus ⁊ Zacharias ꝓpheta. Si ici Hiere.1
pimꝰ numerare a ſeptimo anno Da- 3ⁱⁱre.6.
uid regni ab ipſo vſqꝫ ad 13ᵐ annum 4ⁱ regū
Joſie decurſi ſunt āni circiter 420ⁱ. vltimo.
⁊ exinde vſqꝫ ad cyrum ſeptuaginta
anni. Si autem incipimus a quarto
anno regni Salomonis vſqꝫ ad no-
num annum Sedechie/inuenimus
annos.420ⁱ.qui diuiſi vt iam dixi-
mus:per ſeptuaginta faciunt ſeptua
genarios ſex:⁊ exinde vſqꝫ ad 2ᵐ da-
ry ſeptuaginta anni. Data eſt ergo li Agge.1
bertas populo iudeoꝛū a Cyro rege çach. 1.
aſcēdendi in hieruſalē ⁊ edificādi tē 1.Eſd.1
plum domino. Sed tn̄ ipedita eſt ipa
libertas:vt nō poſſent ꝑficere quod
inceperant. Data eſt a ſpū ſancto qui 1. Eſ.4
loquebat̄ in ꝓphetis. Secūdo anno 1.Eſ.7.
Dary regis perſi ⁊ nō eſt ipedita ſi- Agge.1
cut pꝛius:ſed ꝑfectuꝫ eſt opus qꝺ i- çach. 1.
choatū fuerat ſub cyro rege poſt quē Eſd. 4
impedientibus inimicis cōſūmari nō
poterat. Cauſa v̄o myſtery illa ē qua
conſtat dei filium veniſſe in mūdum Joā. 8.
⁊ dediſſe libertatē captiuis ſicut ipſe 10.c.16
teſtatus eſt:ſed tamē ꝓmiſiſſe alium
paraclytum in quo daturus erat ele-
ctis ſuis plenitudinem libertatis/ di
cente apoſtolo:vbi ſpiritus domini
ibi libertas. Quod ergo initiatuꝫ eſt 2ᵃad co
ſub Dauid pertinet ad Chꝛiſtū. Qꝺ rin.3.
autem ſub Salomone rege pacifico

ptinet ad ſpūm ſcm̄. Cap. 77m.
V Et aūt redeamus ad myſte
Hie.29. riū 70e annoꝝ. decurſi ſunt
⁊ Dan. a trāſmigratiōe babylonis
9.cap. vſq̄ ad Cyrū ſm ea que di
cta ſunt q̄ſi 30e anni. a cyro aūt vſq̄
ad 2m Darij 40e ſm ꝙ dicit ſcriptu-
2i re.5. ra de Dauid cuius mō facimus mē-
tionē filius Dauid. 30. ānoꝝ erat cū
regnare cepiſſet: ⁊ 40e annis regna
uit in hieruſalē. Quis eſt aūt ipſe da
Iſa.45 uid niſi Ieſus chꝛius: q ēt ⁊ in cyro
rege q ⁊ ipſe dictus ē Chꝛus dn̄i dſi
gnat? Scimus aūt ſcāz foꝛe ꝓmiſſio
Ge.22. nē de Chꝛo tribꝰ magnis pꝛiarchis/
26.28. abꝛaam. ſ. Iſaac: ⁊ Iacob. ꝙ i ſemi
ne ipoꝝ bn̄dicēde eēnt oēs gētes: ſʒ
⁊ qn̄ bn̄dixit iacob iude filio ſuo ꝓnū
tiauit naſcituꝝ chꝛium: q regnaturus
erat in gētibus de ſemie eius dicēs
Ge.49 ita. Nō auferet ſceptꝝ d Iuda ⁊ dux
de femoꝛe eiꝰ: donec ueiat q mittēdus
eſt: ⁊ ipe erit expectatio gentiū. dixit
pi Re. aūt iſtud. Nec tn̄ datū eſt ſceptꝝ Iu
16. ⁊ 2i de/vſq̄ ad tp̄s dauid. Cui ⁊ dcm̄ eſt
2.5. ca. a dn̄o de fructu ventris tui ponā ſup
pſ.131. ſedē tuā. Qui cū pueniſſʒ ad ſenectu
3ire.1.c. tē collocauit Salomonē filiū ſuū ſup
2i re.7. ſedē ſuā. d quo ⁊ dcm̄ ē in typo chꝛi.
Mat.1 Ego ero illi in pꝛez ⁊ ipe erit mihi in
filiū. Sane ab eodē Salomone vſq̄
ad Chꝛm fuerūt gn̄atiōes 30e: a chꝛo
aūt vſq̄ ad pn̄s gn̄ationes 40e. Igit
30e āni q pceſſerūt in Dauid/ſignifi-
cāt 30e gn̄atiōes a Salomōe vſq̄ ad
chꝛz. 40. vo āni quos pegit i regno
40. gn̄atiōes ſpiritales a natiuitate
dn̄i vſq̄ ad pn̄s. Ergo ⁊ .30. āni trāſ-
migratiōis babylōis illd idē ſignifi-
cāt qd. 30. āni dauid. vbi ſi āni d pce
lib. Iu- dētibus. 40. ānis/liq̄t ꝙ ab Adā vſq̄
dicum ad Dauid iter pꝛes ⁊ pncipes ſiue iu
dices ppli: q pfuerūt pplo iſrael 40e
fuerūt. Ut ergo 30e ānos trāſmigra-
tiōis a ſedechia vſq̄ ad Cyrū ⁊ 40e
Hie.29. āni pceſſerūt ptinētes ad myſteriuz

70e ānoꝝ ⁊ 40e ſecuti ſūt/ita 30e gn̄a matt.1.
tiōes a Salomone vſq̄ ad Chꝛm: ⁊
40e gn̄atiōes/aut q̄ſi gn̄atiōes pceſ-
ſerunt ⁊ 40e ſecute ſunt vſq̄ ad pn̄s.
Ita vt qd ſignificāt 70e āni inchoati 4i Re.
a 13o regni Ioſie ⁊ ꝯſūmati ſub cyro vlt. ⁊ 2i
rege/oñdat eſſe cōpletū ab Adā vſq̄ pa. vlti.
ad chꝛz: ⁊ qd ſignificāt 70e āni ichoa 1. Eſd.1
ti a trāſmigratiōe ſedechie: ⁊ ꝯſūma 4i reg.
ti 2o āno darij regis pſaꝝ oñdat nihi vl. 2i pa
lominꝰ eē cōpletū a rege Salomone ra. vl. 1.
vſq̄ ad finē 2i ſtatꝰ. ¶ Fuit eni tranſ Eſd. 6.
migratio pma initiata in Adā q pꝛo
pter ſupbiā ſuā eiectus eſt de paradi
ſo. Scda a Salomōe cui pdictū eſt a Geñ.3.
dn̄o: ꝙ niſi ambularet in via pꝛis ſui 2i re.7.
daret domus illa in direptiōez ſicuti
poſtea fcm̄ eſt. Siqdē ⁊ adhuc eo vi- 3ii re.11
uēte ſuſcitauit deꝰ aduerſarios ꝯ re-
gnū ſuū eo ꝙ bono vſuz pncipio/ma
lo ꝯſūmatꝰ ſit fine. Opz aūt in vicio
tpe hoꝛa q̄ neſcimꝰ parturire eccliaz
ſicut ⁊ in aduētu dn̄i: ⁊ cōpleri illud
qd dn̄s ait. Modicū ⁊ nō videbitis Ioā.16
me: ⁊ iteꝝ modicuz ⁊ videbitis me.
Opz inquā electos ploꝛare ⁊ lugere
in iſtoꝝ cōpletione annoꝝ. Et ſi nun
quā defuerit fletus manentibus ſub
viculis babylonis dicēte ſcriptura.
Sup flumina Babylonis illic ſedi- pſ.136.
mus ⁊ fleuimus/duz recoꝛdaremur
tui ſyon. Sicut autē pꝛes q laboꝛaue
rant expectādo/liberati fuerūt a ca-
ptiuitate in paſſione dn̄i. ita ⁊ filij in
paſſiōe iſtā. Et ſicut ibi remiſſio pctō
ruz facta fuit in clarificatiōe filij dei.
ita fiet ⁊ nūc in clarificatōe ſpūs ſan
cti. Nō eniz ſignificata eſt ſm ꝙ qdā
putant in geſtis babylonicis pma il
la libertas: que facta eſt p Moyſen exo.14.
ſm carnē pplo illi carnali q liberatꝰ
eſt de ſeruitute Pharaonis: ſed tm̄
2e ⁊ 3e que future in tpibus ſuis. alte
ra. ſ. ſm id qd ſpectat ad filiū. altera
ſm id qd ptinet ad ſpūm ſcm̄/q̄uis
enim inſeparabilia ſint opa trinita-
tis/nō

Aug.1. tis/nō fruſtra tn̄ aliud aſcribit pꝛi p-
de trini pꝛietate myſterij: aliud filio/aliud ſpi
ta.c.5. ritui ſctō. Ut interno ope ſuo trinita
tis veritas agnoſcat. Ut ergo cōple
tis 70e annis trāſmigratiōis babylo
2i para. nice/data eſt iudeis libertas a cyro
vlti. ⁊ 1. rege qui ⁊ chꝛus dn̄i dictus eſt: ⁊ ita
Eſd.1. ſi iudices iſrael accipimus in nume-
Iſa.45 ro pꝛium cōpletis 70e gn̄atiōibus ab
lib. Iu- Adam vſq̄ ad Ioannē baptiſtā miſ
dicum. ſus eſt in mūdum ille Cyrus q dicit
eſſe ſcriptū de ſeipo p Iſaiā pphetā.
Luc.4. Spūs dn̄i ſup me/eo ꝙ vnxerit me
⁊ iſa.61 ad annūtiandū manſuetis miſit me:
vt mederem ꝯtritos coꝛde ⁊ pdicarē
captiuis indulgētiā ⁊ clauſis aptio-
nē: vt pdicarez annū placabilē dn̄o:
pi eſd.6 ⁊ diē vltionis deo nr̄o. Et ſicut com
2i eſd.2. pletis a Cyro rege 40e annis data
eſt Iudeis plena libertas reedifican
di templū dn̄i: ⁊ nō lōge poſt ſub ar-
taxerſe muros hieruſalē/ita cōpletis
40e gn̄atiōibus ab incarnatiōe dn̄i/
opz dari fidelibus pleniorē libertatē
in ſpū ſctō: ita vt tunc liceat ⁊ libeat
veraciter canere all'a. Pꝛeeunte tn̄
partu ecclie in tribulatōe antichꝛiſti:
quatenus ⁊ illud cōpleat in electis:
qd veritas dicit. Amē amen dico vo
Ioā.16 bis: qꝛ ploꝛabitis ⁊ flebitis vos mū-
dus aūt gaudebit. Iteꝝ aūt videbi
tis me ⁊ gaudebit coꝛ vr̄m/⁊ gaudi-
um vr̄m nemo tollet a vobis. Quod
1. eſd.1. igit ſignificatū ē in ea libertate que
facta eſt ſub Cyro cōpletum eſt circa
pꝛimū aduētum chꝛiſti in aduētu. ſ.
ſpūs ſci pꝛocedentis a pꝛe. Et qd ſi-
gnificatū eſt in ea libertate / que fcā
ibid.c.6 eſt ſub Dario pſo: ⁊ cōpletum eſt cir
ca finem 2i ſtatus/in aduentu ipſius
ſpūs pꝛocedens a filio. Si qs aūt de
gemina cā huiꝰ deifice libertatis al-
tius aliqd rimare cupit. Ecce in ſub-
iecta figura ſpectari poterit ſup hoc
ſacrm̄ archanūq̄ myſterium: qd vix
uerbis cōgruentibus plene ſicut eſt

dici poteſt. Cap. 78m.
Q Uia de numero tricēario
⁊ quadragenario quoꝛuz
magna ſunt ⁊ alta myſte
ria/hijs que de veteribus
geſtis exerſimus ſer- Luc.3.
mo vltimus finem dedit ad oñden- mat.4.
dam ꝯcoꝛdiaz veritatis. Tricenariꝰ mar.1.
dn̄s nr̄ baptiçari voluit: baptiçatus ⁊ Lu.4
abijt in deſertum vbi ⁊ pmanſit ieiu
nus 40e diebus. Quare aūt 40e die
bus cū dꝛia ſit iter dies ⁊ annos: ſed
qꝛ tp̄s miſerie longuz ſatis eſſe vr ēt
ſi non ſit/tp̄s ꝯſolationis bꝛeue ēt ſi
plures ſint dies eius/nō imerito tp̄s
captiuitatis dſignat in annis: tēpus
libertatis in diebus/dicēte ſcriptu-
ra de iacob. Pꝛiarcha ſeruiuit iacob
pꝛo rachele. 7. annis ⁊ videbant illi
pauci dies pamoꝛis magnitudine.
Una eſt itaq̄ cā myſterij annoꝝ 70e Ge.29.
trāſmigrationis babylōice: ⁊ 30e an hier.29
noꝛum chꝛiſti ſimul ⁊ 40e dieꝝ: etſi
alie cauſe hic q̄z illic expꝛimant. Eo- 2i reg.5
dem modo ⁊ qd dictuz eſt de Dauid
filius 30e annoꝛū erat cum regnare
cepiſſet: ⁊ 40e annis regnauit in hie
ruſalem: omnino cū eodē chꝛiſti my
ſterio cōſonare videt/excepto ꝙ hic
agitur de tentatione: ibi de regno: ⁊
tamen vtrūq̄ in chꝛiſti coꝛpe cōſum
mat. Igitur 30e anni in quoꝛuz vlti- Luc.3.
mo baptiçatꝰ eſt chꝛiſtus/ſignificant
30e gn̄ationes que pceſſerunt ipſius
chꝛiſti natiuitatē a Salomōe filio da matt.1.
uid/q videlicet Dauid hic ſignificat
deū pꝛem/videlʒ ad ipſum chꝛiſtuz.
40e vo dies totidem gn̄atiōes noui
teſtamēti nō vtiq̄ in finem ſeculi/ſʒ
vſq̄ ad hoꝛam tentationis que ven
tura eſt in oꝛbē vniuerſuz tentare ha
bitantes in terra. dixit h̄ dn̄s in apo
calypſi angelo ecclie Philadelphie/ Apo.3.
q in ſexto oꝛdie ſcriptꝰ eſt. Quia ni
miruz in ſexto ecclie tempoꝛe/quod
nimis vrget/futura eſt quāmaxima

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

tribulatio ātichriſti: in qua ſi fieri poſ
mat. 14 ſet in errorē ducerenť etiā electi. Qđ
autē vnigenitus dei baptiçatus abijt
in deſertū nec ſimplr: ſed expulſus a
mar. 1. ſpū qui ꝛ deſcend erat ſup eū in ſpe
colūbe: qđ aliud ſignificat q̄ʒ id qđ i
dei populo cōpleri videmus? Quis
enim mūdū deſereret ꝛ in deſertum
iret/ ſi nō eum mitteret ſpūs dñi? qui
ipſuʒ quoqʒ dominū expulit in deſer-
tū? ¶ Tribus aūt modis opatus eſt
gn̄aliter ſpūs. ſ. expulſiones iſtas: ſʒ
exo. 14 non equaliter. ¶ Primo cū expulit
nūe. 14 iſrael ex egypto/ ꝛ adduxit in deſer-
tū/ in quo ꝛ puagati ſunt quadragin
Actu. 4 ta annis/ anno reputato ꝑ die. ¶ Se
cūdo cū expulit fideles de ſynagoga
iudeoꝝ: que ꝛ ipſa ſpūaliter egyptus
Iſa. 41 eſt: ꝛ miſit eos per deſertū gētiliū: de
quibus dicit ꝓpheta: dabo in ſolitu-
dine cedrū: ꝛ ſpinā: myrtū ꝛ lignum
oliue. Ponā i deſertū abietē/ vlmuʒ
ꝛ buxum ſimul vt videant ꝛ ſciant ꝛ
recogitent ꝛ itelligāt pariter. ¶ Ter
tio cum expulit ſpūales de ſeculo/ ꝛ
mittit eos in deſerta cenobioꝝ: vbi ꝛ
tales eos vel ſimiles experiri conſtat
exo. 32. tētationes/ quales expti ſunt filij iſra
el in deſerto: vnde eſt/ ꝙ ꝛ iſtoꝝ q̄ʒplu
rimos/ qđ ſine graui gemitu diceř nō
ibid. 16 valemus ꝓſtrari ſepe cernimus in de
ſerto: memores ollaꝝ carnium ſuper
quibus cōſederant in egypto: deniqʒ
ꝛ illoꝝ plurimi reuerſi ſunt aīo i egy-
ptuʒ: ꝛ multi iudeoꝝ qui crediderāt
ad iudaiſmuʒ: ꝛ nōnulli monachoꝝ
ſeu corpore ſeu corde reuertuntur ad
ſeculū: ſed de tranſitu videamus. Fi-
ioſu. 4. lij iſrael trāſuadato iordane ingreſſi
ꝛ infra. ſunt in terrā bonā quā illis repromi-
ſerat deus/ nec tñ ſine magno certa-
mine ꝛ ſanguinis effuſione. Silr̄ ꝛ fi
deles ex circūciſiōe/ relicta lege moy
ſi puenerūt ad regnū eccleſie/ nec tñ
2ᵉ ad ti- ſine bello ꝛ ſanguine/ qꝛ nō corona-
mo. 2. bit (vt ait apl's) niſi q legitime certa

uerit. Deniqʒ ꝛ nobiſipſis q dicimur
gentiles ſic repoſita eſt ſpes/ vt de la
bore vite actiue tranſeamus ad illud
ſabbatū qđ i fine ſeculi futuꝝ eſt: qñ
ꝛ regnū qđ eſt ſubter oē celuʒ dabit
populo ſcōꝝ altiſſimi. Ut tñ prius ne Dan. 7
ceſſe ſit tranſire per ignē tribulatiōis
in pſecutione antichriſti. Uñ ꝛ poſt
eandē tribulationē dicturi ſunt hij q
redempti erunt a dño/ trāſiuimus p
ignem ꝛ aquā ꝛ adduxiſti nos in re- ps. 65.
frigerium. Ueꝝ hec idcirco dicimus
qꝛ tētatio ſaluatoris/ quā paſſus eſt a mat. 4.
diabolo in fine ieiunioꝝ ſuoꝝum/ no- mar. 1.
ſtram illā ſerotinā tētationē deſignat Lu. 4.
quā ipſa per ſe veritas demōſtrat cū
dicit. Erit tunc tribulatio magna q̄- mat. 24
lis non fuit ab initio mūdi vſqʒ nō/
neqʒ fiet. Et niſi breuiati fuiſſeť dies
illi nō fieret ſalua oīs caro: ſed ꝓpter
electos breuiabuntur dies illi. ¶ Ut
enim ipſe qui eſt caput nr̄m atrocius
tentatus eſt a diabolo cōpletis qua-
dragita dieb⁹: ita neceſſe ē tētari cor
pus ſuū qđ ſum⁹ nos cōpleto illo tē-
pore qđ ſignificant quadraginta an- nūe. 14
ni vel quadraginta dies/ qbus ſeu ꝑ- ꝛ pſal.
mus populus iſrael ſeu ſaluator ipſe 94.
mundi tētationes ſuſtinuit in deſer- mat. 4.
to. Non aūt poſt dies tm̄ q̄draginta mar. 1.
tentatus eſt dñs a diabolo: ſed infra Luc. 4
ipſos. Quāuis vltima tētatio oibus
alijs ꝓferatur. Sed audiēdū eſt quid
dixerit diabolus capiti noſtro: vt ſcia
mus nos qui ſumus mēbra eius/ qđ
dicturi ſunt nobis miniſtri eius/ cum
terribilis hora illa tētationis aduene
rit. Audiamus ꝛ reſponſionē domi-
ni/ vt ſciamus ꝛ ipſi quid reſponde-
re debeamus. Cap. 79ᵐ.

ET accedens ingt tentator ait
illi. Si filius dei es dic vt lapi mat. 4.
des iſti panes fiāt. Quid ſibi
vult iſta tētatio? Quid ſibi vo
lunt lapides panes fieri? putas alicu
ius occulti myſterij ſignū ē qđ petijt
diabolus

diabolus lapides panes fieri/ aut qđ
dñs rñdit ei/ nō in ſolo pane viuit hō
ſed in oī verbo qđ pcedit de ore dei.
Sed ꝙ dñs negauit ſignū tētatori: ſi
gnum erat: ꝛ ꝙ non aliū cibuʒ petijt
fieri lapides: ſed panē. Et maxie qđ
dñs reſpōdit: nō i ſolo pane viuit hō
oino non vacat a ſacramēto. Eteniʒ
qꝛ panis principaľ in cibis/ nō imeri
to in panibus deſignanť miracula a
quibus incepit pdicatio chriſti. Qui
bus viſis ꝛ pceptis in viſceribus cor
Joā. 11 dis crediderunt qui viderūt. Et cre-
dētes ſuſcitati ſunt ab eterna morte:
dicēte domino: qui credit in me etiaʒ
Abac. 2 ſi mortuus fuerit viuet. Et recte ille
viuere dicit qui credit in Chriſtū: qꝛ
etiā per ꝓphetā ſcriptum eſt: iuſt⁹ aūt
ex fide viuit. Qđ ſi aliq per miracula
acceperunt fidē. Cū ꝛ in panib⁹ ipſa
miracula/ ꝛ in fide vita aīe itelligen-
da ſit/ qđ ē ꝙ diabolus petijt circa fi-
nē quadraginta dieꝝ lapides panes
fieri? niſi qꝛ circa finē illius tēporis/
qđ numerus iſte deſignat dieꝝ pulſa
tura ſunt mēbra diaboli/ mēbra chri
ſti/ quatenus annullata ſit eoꝝ fides
niſi certa miracula ꝓbeant expimen-
ta. Sed qđ? nunqđ qꝛ mēbra diabo-
li dictura ſunt iſtud/ iō pro voluntate
diaboli/ imutandus erat ordo reꝝ vt
nō oīa que futura erant ſm̄ ꝓpoſituʒ
creatoris fierēt in ſapiētia? ꝛ ſingula
prout exigit ipſa rō in tpibus ſuis?
Certe per oſtēſa ſaluatoris ſigna que
in noīe eius faciebant fideles/ glorifi
cabatur deus ꝛ laus eius nota facta
ps. 18. eſt in mundo/ ꝛ puenit vſqʒ ad fines
terre. Ueꝝ ꝛ ſi ſancta ꝛ bona miracu
la/ illi tñ qui non poterant credere ni
ſi viſis miraculis/ voce ipſa veritatis
arguunť/ cum dicit/ niſi ſigna ꝛ ꝓdi-
Joā. 4 gia videritis/ non creditis. Uñ qꝛ ſi-
gna nō fidelib⁹: ſed infidelibus data
1. ad co ſunt. Uoluit ops de⁹ pᵐ curſuʒ eccle-
rin. 14. ſiaſtici tpis illuſtrare miraclis. Scđʒ

nō tā miraculis q̄ʒ itelligētia ſcriptu-
raꝝ: aut vt ſicut pmi abundauerunt
panibus miraculoꝝ/ ita abundent
vltimi/ noibus elogoꝝ dei. Mimiruʒ Exo. 7.
qꝛ Moyſes primo qdē oñdit illi po- 8. 9. 10.
pulo miracula i egypto ꝛ mari rubro 11. 12.
ꝛ in mōte ſynai: ꝛ ad vltimū ad mur 14. 16.
mur ppli dedit illis cibū illū vt man-
ducarent/ ꝛ ceſſaret q̄rela murmura-
tionis eoꝝ. De quo vʒ cibo cū alloq-
retur eūdē pplꝫ ꝛ reduceret ei ad me
moriā collata illi celitus bñficia dñi/
ait inter cetera Moyſes. Dedit tibi Deu. 8.
dñs cibum/ māna: quē ignorabas tu
ꝛ patres tui: vt oñderet tibi/ ꝙ nō in
ſolo pane viuit hō: ſed i oi verbo qđ mat. 4.
procedit de ore dei. Sed qñ hoc di-
xit Moyſes? niſi qꝛ deuteronomiuʒ
qđ interpretaŕ noua lex nouū pfigu-
rabat teſtm̄ in quo oportebat verba
myſtica ſpūaliter iterpretari. Ecce et
eni agebaŕ de māna/ ꝛ tñ non ait vt
ſciret oīs homo/ qꝛ non in ſolo pane
viuit homo: ſed in māna quod de ce
lo deſcendit. Quod ſi diceret/ verum
vtiqʒ diceret ſm̄ lr̄am. Sed vt oſten-
deret nouam legem iterpretatus eſt
ipſemet qđ ſignificauerit māna illud
qđ datum eſt filijs iſrael dicēs: vt ſci-
ret omnis homo: qꝛ nō in ſolo pane
viuit homo: ſed in omni verbo quod
pcedit ex ore dei. Māna itaqʒ illud
ſignificabat verbū vite/ qđ dat filius
dei credētibus ad ſalutē: qꝛ per ipuʒ
viuunt omnes illi quibus non ſunt
oſtenſa miracula: quia nō in ſolo pa-
ne viuit homo: ſed in omni v̄bo qđ
procedit ex ore dei. Quia non ſolum Deu. 8.
illi qui viderunt miracula: ſed ꝛ hij q
nō viderunt crediderunt firmiť ver- mat. 4.
bo dei nihil heſitantes in fide: quini
mo multo firmius q̄ʒ iudei/ qui vide
runt ꝛ reſpuerunt. Non ergo in ſolo
pane viuit homo: ſed in omni ver-
bo qđ procedit ex ore dei: hoc eſt: in
omni verbo ſpirituali: quod pcedit ex

ore predicatorum: qui ſunt os dei
⁊ lingua dei. Jdcirco autē nō ait ſim
pliciter in oī verbo dei: ſed cū adiun
cto: qḋ pcedit ex ore dei. Ut itelliga-
2 ad co tur: nō tā poſitū teſtimoniū de verbo
rin. 3. lr̄e qḋ occidit/ q̄ꝫ de verbo ſpiritali/
quod edificat ⁊ viuificat. Sed cū ie-
iunaſſet inqt ieſus quadraginta die-
mat. 4. bus ⁊ quadraginta noctibus/ poſtea
eſuriit: chriſtianus populus qui mo-
ratur in deſerto: deſertū eſt enim fide
libus vita mūdi cūctis dieb⁹ pegri-
nūe. 14 nationis ſue. Cōpleto tpe iſto: qḋ ſi-
⁊ pſal. gnificant quadraginta anni/ vel qua
94. draginta dies. Eſuriit quodāmodo
mat. 4. videre ſigna: putās nō reſpicere deū
ad pces hoīum ſicut a principio: aut
ꝙ eos tradiderit obliuioni vt iā non
eos exaudiat: ſicut prius/ aut aliqd
hmōi qḋ humane pōt ⁊ ſolet ſurripe
fragilitati. An nō illi hoc mō eſuriūt
quos dicere frequēter audim⁹. Ubi
ſunt illa tēpora qn̄ tot ⁊ tāta de⁹ mi-
racula faciebat? qn̄ loquebaꝛ per ꝓ-
phetas? qn̄ pdicebat futura? Eratqꝫ
deus ꝓximus oibus inuocantibus ſe.
ps. 73. Nūc aūt ſigna nr̄a nō vidimus: iam
nō ē ꝓpheta: ⁊ nos nō cognoſcit am
plius. Eſuriunt ergo: qꝛ cupiunt: iſir
mātur aio/ qꝛ deficiunt in fide. Qui
enim eſurit/ viribus dficit: etſi nimis
eſuriat/ etiā vita priuaꝛ: hoc eſt enim
murmur illud filioꝝ iſrael quo anno
quadrageſimo poſtq̄ꝫ mortu⁹ ē Aarō
Moyſen famulum dn̄i infeſtabant
numeri dicētes. Cur eduxiſti nos de egypto
20. ⁊ 21 vt moreremur in ſolitudine: deeſt pa-
nis: nō ſunt aque: aīa noſtra iam nau
ſeat ſup cibo iſto leuiſſimo. Nota dili
gēter tp̄s ⁊ res pro quibus murmur
aſcēdit: panis miracla: aqua eloquē-
tia. Mana ſpūalem itellectum deſi-
gnat. Preceſſerunt viri magni faciē
tes miracula. Secuti ſunt viri eloquē
tiſſimi/ ex quoꝝ cordis puteo ac ſi pa
radiſi flumina irrigātia prata cordiū
erumpebant. Tandē aūt mouenꝛ ⁊
iſti/ ⁊ nō remanet niſi māna itelligē-
tie ſpiritalis. Qḋ cauēt carnales qꝫ
cibū enī leuiſſimū murmurādo nau
ſeant. perpendis q̄ꝫ grauis ſit iſta tē-
tatio? Et qdem boni habent cōſola-
torē ſuū ducem magiſtroꝝ: qui dicit
nō in ſolo pane viuit homo: ſed in oī
verbo qḋ procedit de ore dei. Non mat. 4.
enim inanē aut leuiſſimū cibū repu-
tant verbū dei: ſed ſicut ſcriptum eſt:
panē angelorum māducauit homo.
Bonis ergo iſtud: qd reprobis? Ge- ps. 77.
neratio praua ⁊ adultera ſignū qrit: mat. 12.
⁊ ſignum nō dabiꝛ ei: niſi ſignū Jo-
ne ꝓphete. Sicut fuit Jonas in ven
tre ceti tribus diebus ⁊ tribus nocti
bus. Sed ⁊ nos tam ſecure q̄ꝫ vera-
citer dicere poſſumus: ꝙ ſicut fuit ca
put noſtrū in vētre terre tribus die-
bus ⁊ tribus noctibus: ita calcabūt
gētes ciuitatē ſanctā/ quod eſt corp⁹
eius mēſibus quadraginta duobus. Apo. 11
Hoc ergo ſignum habitura eſt in illo
die generatio mala ⁊ adultera. Et qd
ad ipſam? multū: ſi ſecum eſt. Tranſi
bit enim tritura ſup meſſem: triturās
triturabit ſuper grana ⁊ paleas: vt ⁊
triticū mūdeꝛ/ ⁊ recipiaꝛ in horreis
⁊ palee/ que pro ſolo tritico ſeruate
ſunt vſqꝫ ad tēpus aree ſeparentur a
granis/ cōburende igni inextingui-
bili. Hoc erat portio babylonis: ⁊
omniū qui diligūt illā. Putas ergo
cōtemnēdum ſignum qḋ accipiet ge
neratio mala. Obtura ad hec forti-
ter obtura generatio pſens vt viden
do nō videas: ⁊ audiēdo non intelli
gas. Jn hac enim die tua que ad pa Lu. 19.
cem tibi: nūc autē abſcōdita ſunt ab
oculis tuis. Noli dicere cū pſenſero
cauebo mihi. Noli ita fruſtra decipe
temetipſaꝫ. Nō erit ſic. Queris quo
modo? Audi non me: ſed beatū apo
ſtolum. Cū dixerint inqt pax ⁊ ſecu- pme ad
ritas/ ⁊ tunc repētinus eis ſuperue- theſ. 5.
niet

niet interitus ſicut dolor in vtero ha
bentis ⁊ nō effugient. pdixerunt ſan
cti apoſtoli/ tenebras iſtas ſurgētes
mane diluculo ⁊ timuerunt qui au-
dierunt. predixerūt eas meridie/ ma
gni eccleſie doctores/ ⁊ vtcūqꝫ timue
runt qui audierunt. Audis ⁊ tu adve
ſperam/ ⁊ pro nihilo ducis. Quare?
qꝛ illi primo venerunt in ſignis: illi
ſecūdo in eloquētia facūdi ſermōis.
Qui autē modo vēturi ſunt ſerui pa
tris familias/ nō poterunt exhibere
niſi ſpūalia verba: maxime ꝓpter il-
lud/ qḋ veritas ipſa dicit. Niſi ego
abiero paraclyt⁹ non veniet ad vos.
Si autē abiero mittam eum ad vos.
Joā. 16 Quod tale eſt ac ſi diceret. Niſi ego
qui ſum verbum patris tranſeo a cor
dibus electorum ſm id quod perti-
net ad eloquētiam elimati ſermonis
nō regeſcet in eis/ is qui non verbo-
rum folia inſpirat: ſed ſpiritalia ver-
ba. Unde ⁊ de beatiſſimo patre bene
in lib⁹ p dicto dixit ſanctus papa Gregorius
dialog. cū multos ire per abrupta vitiorum
cerneret/ eū quem quaſi/ igreſſu mū-
di poſuerat retraxit pedem. Ne ſiqd
de ſciētia eius attingeret/ ipſe quoqꝫ
poſtmodū in imane pcipitium totus
iret: deſpectis itaqꝫ litteraꝝ ſtudiis re
licta domo/ rebuſqꝫ pr̄is/ ſoli deo pla
cere deſiderās/ ſancte cōuerſationis
habitum queſiuit: receſſit ergo ſapi-
enter neſcius/ ⁊ ſcienter indoctus.
Sed quare iſtud? nūquid ne fruere-
tur preſentia illius qui regeſcit ſuper
humilem ⁊ quetum ⁊ trementem ver
Jſa. 66 ba eius/ ⁊ ſentiret ſuauitatem illius
panis qui de celo deſcendit? At illi
quidem ſic: ⁊ omnes qbus ſanus eſt
intellectus. Qui autem recordantur
epularꝫ egypti/ vilipēdentes celeſteꝫ
alimoniam murmurant in cordibus
ſuis dicentes: anima noſtra iam nau
ſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo. Oculi
noſtri nō reſpiciunt niſi māna. O q̄ꝫ
promptus eſt diabolus ad conſilia
mala. Nō ferit: non metit: non quie-
ſcit: non dormit. Quā libenter audit
hec verba: q̄ꝫ libēs ſuſcipit murmur
iſtud. Deniqꝫ ⁊ audite quid faciet.
At ſaltem per hoc poſſumus illi reſi-
ſtere: quia poſſumus pſtante deo p-
ſcire e vicino opera eius: ibit proti-
nus ⁊ ſuam cōgregabit cohortem mi
niſtrorum ſuorum. Armabit beſtiam
illam de qua dicit Joannes ꝙ aſcen- Apo. 13
det de terra q̄uis ⁊ alii ſint ⁊ iā ſint
qui hanc ipſam precedent. Secta
vtiqꝫ erit hominum peſſimorum/ fa-
ciens ſigna ⁊ prodigia per cuius os
loquitur draco ⁊ aggredietur dei po
pulum ſicut quōdam Chriſtum ⁊ di- Apo. 13
cet: ſi filius dei es/ dic vt lapides iſti
panes fiant. Si populus dei es: oſtē mat. 4.
de miracula. Si bona eſt fides tua/ ⁊
vere deus in te eſt/ ⁊ fidem apoſtoli-
cam tenes/ roga Deum tuum/ ⁊ fac
qḋ faciebant apoſtoli: alioquin oſten
dem⁹ nos ꝙ erratis a vero/ ⁊ auerſi
eſtis a fide que tradita eſt a diebus
antiquis/ vel certe ambulātes in er-
roribus vſqꝫ nunc/ necdum perue-
niſtis ad catholicam fidem: ſed quid
illi reſponſuri ſunt electi. Aut qd di-
cturi vtiqꝫ ⁊ iā vt tales homines cre
buerunt in mūdo ⁊ in ſectas conue-
niunt ⁊ multos poſt ſe trahunt apo-
ſtatantes a fide. Reſponſio itaqꝫ ele
ctorum hec eſt: quā definiuit domin⁹
ipſe. Ut nō in ſolo pane viuit homo: mat. 4.
ſed in omni verbo quod procedit ex
ore dei. Trāſibit dies iſte cum nocte
ſua. Electis enim omnia cooperan- ad ro. 8
tur in bonum. Et ideo ibi dies vbi
nox. Et ecce grauiores pugne certio
res caligines. Cap. 30m.

Et aſſumpſit inquit illū diabo
lus in ſanctā ciuitatem: ⁊ ſta-
tuit eū ſupra pinnaculū tēpli. mat. 4.
Sancta ciuitas ecclia ē. Aſſu
met aūt diabolus electos in ſanctaꝫ

Universidad de ... Biblioteca

ciuitatē:cū aduerſum chꝛiſtianā ple-
bē gentes infideles iducet. Statuet
illos ſupꝛa pinnaculū tēpli cum eos
ad extremū articulū coanguſtādo ꝑ
ducet. Scimus enim ⁊ experimento
didicimus/ꝙ qñ ciuitas obſidet̄ ab
hoſtibus/tādiu milites ꝑ plateas ⁊
ēt per ſuburbana diſcurrunt quādiu
eā ab hoſtibus defenſare ſufficiunt.
Si aūt ꝑdunt ſuburbana cōfugiunt
in vꝛbeȝ:⁊ ibi ſe ꝓ poſſe ⁊ q̄ȝdiu dat̄
poſſe defendunt. Si aūt ꝓualente ho
ſte vꝛbē quoqȝ cōtingit āmittē:ad lo
ca cōfugiunt tutioꝛa:vt ſaltiȝ i angu
ſtia ſeruātes vitā qñqȝ a rege ſuo viſi
tationē accipiant:⁊ poſſint non ſolū
viuere:ſed remunerari ꝓ fide. Secū
dū hoc igit̄ cōtinget electis in tātis
anguſtijs cōſtitutis:quaſi eni ſubur
bana ꝑdent cū eis accidet illd̄ quod
Apo. 11 Joanni dr̄:atrium qd̄ eſt foꝛis tēplū
eijce foꝛas ⁊ ne metiaris illd̄ qm̄ da-
tū eſt gentibus:ciuitatē v̇o cū fiet il-
lud qd̄ ſequit̄. Et ciuitatē ſanctā cal-
cabūt mēſibus. 42. Et hoc q̄dem de
atrio ⁊ ciuitate. Quid de tēplo? ſur-
ge inq̄t ⁊ metire tēplum dei: ⁊ altare
⁊ adoꝛantes in eo. Igit̄ capta vꝛbe
relinquet̄ templuȝ:ſed tñ in arto ni-
mis reliquet̄ collectio ꝑfectoꝝ: ⁊ ve
lut nauigiū in medijs fluctib⁹ arma-
mētis ⁊ remige deſtitutuȝ. Infirma-
bunt̄ enim veſtigia multoꝝ eo ꝙ nō
ſit latitudo in greſſibus eoꝛū tedebit
aiam eoꝝ vite ſue. Et vſqȝ ad articu
lū deſperatōis ꝑueniēt. Et quid illis
dicet̄ a miniſtris diaboli? id qd̄ ipſe
ait electoꝝ magr̄o. Si fili⁹ dei es mit
mat. 4. te te deoꝛſuȝ. Scriptū eſt eni ꝙ ange
lis ſuis mādauit de te:⁊ in manibus
tollēt te ne foꝛte offendas ad lapidē
ꝑs. 90. pedē tuū. O aſtutia ſathane q̄s te do
cuit o diabole pſalmos interpꝛetari.
Sed o doloſa iterꝑtatio o ſuggeſtio
ſerpentina. Scriptū eſt enim dicet ꝙ
electi perire nō poſſunt. Ad q̄d ergo

tātū tediū ſuſtinere de⁹ qui videt oīa
nouit neceſſitatē veſtrā:⁊ ſcit qꝛ co-
acti facitis aſſentiētes poteſtati ter-
rene. Et certe ſcriptura dicit:non eſt
poteſtas niſi a deo:⁊ d̄ iuſto viro ſcri
ptū eſt. ſi ceciderit non collidetur:qꝛ
dñs ſupponit manū ſuā. Hec ⁊ hijs
ſimilia ꝑſuadebūt ipij:quos in ſpēm
pioꝝ imittet callide ipioꝝ magiſter
quatenus decipiat fraude quos bel
lo nequit: ⁊ dolo exuperet quos ar-
mis ſuꝑare nō pōt. ¶ At illi nō ſic:ſȝ
ſcriptū eſt inquient:nō tētabis dñm Deu. 6.
deū tuū:quid ē nō tētabis dñm deū
tuū? Nō aſſentiemus vobis: nec di-
mittemus ꝓ verbis veſtris ſocietatē
ſanctoꝝ:ſed pugnabimus ꝓ lege no
ſtra ⁊ ſeruabimus ſanctā fidē:quam
nobis tradiderūt ſancti dei. parati ꝓ
ipſa ⁊ in carcerē ⁊ in moꝛtē ire. Sciē
tes ꝙ ꝑ mltas tribulatōes nos opoꝛ
tet ingredi in regnū dei: aliogn̄ iam Act. 14
ipſum deū tentare ꝯuincimur. ſi nos
ita vt aiūt q̄dā foꝛtune cōmittim⁹ de
teſtāde. Poꝛro hec tentatio grauioꝛ
erit pꝛioꝛe ⁊ multi coꝛruēt ꝑ eā nōva
lentes pati toꝛmēta:nec ꝑſeuerare vſ
qȝ ad finē. Qui aūt ꝑſeuerabūt erūt
felices ⁊ aut coꝛonati erūt martyrio:
aut erepti citius de ꝑſſura. Quia ſcri
ptū eſt. Egredietur dñs ⁊ ꝑliabit̄ ꝯ gē çacha-
tes illas. Sicut ꝑliat⁹ ē i die certami- ri. 14.
nis. Erit tñ ⁊ illd̄ ⁊ adhuc loc⁹ erit.
Tertio. n. diabol⁹ tētauit dñm. tertio
tētabit electos vt ꝑfecte ſuo capiti iū
gant̄ mēbꝛa ⁊ illuc ſequat̄ coꝛp⁹ vbi
caput ꝓceſſit. Sequit̄ eni. Cap. 81m.

ITer aſſumpſit eū diabol⁹ i mō mat. 4.
tē excelſuȝ valde ⁊ oſtēdit ei oīa
regna mūdi ⁊ gl̄iam eoꝝ ⁊ dixit
illi hec oīa tibi dabo: ſi cadens
adoꝛaueris me. Quando erit iſtud? ſcd̄e ad
Quando extolletur ⁊ aduerſabitur theſ. 2.
ſupꝛa omne quod dicitur deus / aut
quod colitur:ita vt in templo dei ſe-
deat oſtendens ſe tanq̄ȝ ipſe ſit de⁹.

Dañ. 11 Et in Daniele ſcriptū eſt/ꝙ figet ta
bernaculū ſuum iter maria ſuꝑ mōtē
inclytū ⁊ ſcm̄ ⁊ veniet vſ ad ſūmita
teȝ eius. Hoc de ſuꝑbia. De hoc aūt
qd̄ ait. Oīa tibi dabo/ſi ꝓcidēs ado
raueris me. ibi quoqȝ ſcriptū ē:⁊ ter
ram diuidet gratuito. Oīa eni impē
det gratis:tantū vt ſibi oēs inclinēt.
Ipſa eni erit cā ꝓ qua tam dira bella
cōmittet. In oībus v̇o hijs ⁊ ſilibus
eius ſuꝑbia deſignat̄:ēt ſi ad l̄raȝ ali
q̄d hoꝝ factoꝝ ſit. Quaſi nitat̄ aſcen
dere ſuꝑ altitudineȝ nubiū vt aſſimi
let̄ altiſſimo. Significata aūt ſūt hec
Geñ. 11 in terra illa/quā fecerūt filij Noe ad
celebꝛādū ſibi nomē/Nēbꝛoth ſicut
dr̄ iſtitutoꝛe. Qui ⁊ ꝓmus idolatriaȝ
fert̄ induxiſſe in mūdum. Poꝛro ꝙ
ieſus aſſumit̄ in mōtem deſignat nō
nullos iuſtoꝝ honoꝛibus eſſe ꝓueniē
dos/dicētib⁹ eis legatis antichꝛiſti
⁊ illis ꝓcipue quos ambire dignita-
tes putauerūt. Sic ſolet accidere de
nobilibus mūdi/q̄ ⁊ honoꝛes arden
ter cupiūt/⁊ gemūt cū hēre nō poſ-
1. ad co ſunt. Hec mādat rex Regum. lȝ ſcri
rinh. 15 ptum ſit de eo in apl̄o ꝙ opȝ illum re
gnare dōec ponat inimicos ſuos ſub
pedibus ſuis. ipſe tñ qꝛ benign⁹ eſt/
⁊ bonitate vult magis vicere q̄ȝ po
tētia/ecce ꝯſtituit vos ꝓlatos talis ⁊
talis ꝓuītie. Hec ⁊ hec addet vobis ſi
ei ꝑſeuerar̄ volueritis. ſua ē eni terra
⁊ plenitudo ei⁹/⁊ pōt eam diſtribue
re ꝓut cuiqȝ voluerit. hijs aūt aut ſi-
milibus verbis decipiet quāplures/
⁊ ꝯſcientia ſtimulatos multos ſubij-
ciet ſceptro ſuo. At filij dei nō ſic. Sȝ
vade ingent ſathanas. Scriptum eſt
dñm deū tuū adoꝛabis ⁊ illi ſoli ſer-
uies. Nō inquiēt muneribus tuis ꝓ-
uocari te nos poſſe ꝯfidas. Cari⁹ eſt
enim nobis moꝛi ꝓ ſeruitute dñi q̄ȝ
viuere ⁊ regnare tecū/q̄ hō ꝑdit⁹ es
⁊ omni ꝯrius v̇itati. Qd̄ aūt ſeq̄tur.
tunc reliquit eum diabolus. Nō ita

putādum eſt/ꝙ q̄ſi volūtate ſua illuȝ
reliquerit quem libētiſſime/vt cōte-
mnētē ſe de mōtis ꝓcipitaret cacumi
ne/ſed qꝛ amplius eū tentare eodeȝ
tꝑe nō eſt ꝑmiſſus:q̄ppe cuȝ legam⁹ matt. 8.
demonia:vt legamus eis in poꝛcos ⁊ Lu. 8
ingredi/eius licētiam poſtulaſſe. Sic
⁊ in loco illo vbi ait angelus Danie Dañ. 11
li. Aſcēdet vſqȝ ad ſūmitatē mōtis ⁊
nemo auxiliabit̄ ei. Ita derepēte pu-
gna ſoluit̄:vt de eo q̄d futuꝝ ſit nihil
dicat. Sed ait:in tꝑe illo exurget mi Dañ. 12
chael ꝓnceps magnus qui ſtat ꝓ fili
is ppl̄i tui. Fieri ergo poſſe vr̄ ſꝫm ea
que accidere nouim⁹:ꝙ dū aliquos
reſiſtētes exhiberi ſibi faciet a mini-
ſtris ſuis credēs ſe allicere eos poſſe
muneribus diſſimulabit penaȝ/⁊ cū
iam ſuꝑari cūcta crediderit repente
veniat deſuꝑ qui iudicet eum. Qua-
tenus ablato eo a ſcōꝛuȝ cōſpectib⁹:
electi dei qui erunt in diſcrimine di-
mittant̄ in pace. Qd̄ aūt ſequitur de Dañ. 8.
miniſterio angeloꝝ:quid miruȝ ſi af
flictis ⁊ deſolatis/ac humāo ſolami-
ne deſtitutis/qñ ⁊ ſupꝛa q̄ȝ credi po
teſt vaſtata erūt oīa/⁊ cōfuſa tantis
ꝯfeſſoꝛibus chꝛiſti:⁊ triumphātibus
de tāto hoſte benignū charitatis ob
ſequium angeli miniſtrabunt. cū ipe
quoqȝ dei filius miniſtrare diſcipulis
non erubuerit? Nam ⁊ quibuſdam
heremitis humano ſolamine deſtitu
tis feruntur ipſi angeli miniſtraſſe/
maxime cum vita contemplatiua co
gnita ſit celi ciuibus ⁊ ſanctoꝛum ſo
cia angeloꝛum. Que quidem in hoc
ſeculo 2i ſtatus a multis queſita eſt
⁊ inuenta:ſed tamen ſollennioꝛ erit
in illo ſabbato qui erit poſt caſuȝ an-
tichꝛiſti. ¶ Et notādum ꝙ pꝛima pu
gna diaboli magis pertinet ad lai-
cos qui ignoꝛant ſcripturas. Scd̄a
que facta eſt in ciuitate magis ad cle
rum/vbi ⁊ recte per templum dei/ro
manū intelligendum eſt capitulum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de De... Biblio...

Adorantes vo in eo hij qui fidei ei⁹
incūctanter adherent. Porro tertia
pugna que facta eſt in monte perti
net ad monachos ꝛ heremitas. qui
bus etiam ſm litteram datum eſt in-
colere mōtes. Et quibus datum eſt
ſm ſpūm aſcendere ad alta ꝯtempla
tionis. Nec putes ambitiōe/mona-
chum non eſſe tentandum ꝙ mortu
us eſt mundo: quia nihil ſi malus eſt
ambitioſius monacho / nihil auari-
us inuenitur. Sed hec non inueniet
in veris monachis pertinētibus ad
membra Chriſti qui ꝛ libenter pro
eius amore/ꝛ que iuſte habere pote
rant derelinquunt/ꝛ ſeipſos impen
dere parati erunt. ¶Et ſciendum
ꝙ prima pugna Diaboli aduerſus
laicos erit in armis ꝛ oſtenſione ſi-
gnorum. 2ª aduerſus clericos in diſ-
putatione verboꝝ. 3ª contra mona-
chos in promiſſione donorum: licet
indifferēter ꝛ ſignis ꝛ armis ꝛ tor-
mentis aduerſus vniuerſa ꝯſurgat.
Oſtenditur hoc ex parte in viſione
Dañ. 11 Danielis. Ubi poſt multa populo-
rum diſcrimina adiunctum eſt. ꝛ re-
uertetur in terram ſuam Antichri-
ſtus/ ſcilicet cum opibus multis/ ꝛ
cor eius aduerſus teſtamētum ſan-
ctum. ꝛ infra. Populus autem ſci-
ens dominum deum ſuum obtine-
bit ꝛ faciet: ꝛ docti in populo do-
cebunt plurimos. Oportet enim in
Joā. vl. die illo ſeniorem Petrum crucifigi
vt ſequatur dominum. Joānem au-
tem manere ſic donec veniat domi-
nus qui ꝛ iſta predixit. Deniqꝫ cru-
cifigetur vnus ad complendum nu
merum ſacrorum martyrum: alter re
manebit vt colligat profugos iſrael.
Uerum hoc propter duas pugnas
diaboli/quarum vna peracta eſt in
ſummitate templi/altera in ſummi-
tate montis. Quarum primam di-
ximus proprie pertinere ad clerum,
ſecūdā ad monachos ꝛ heremitas.
Quia templum ꝛ ciuitas proprie cle
ricorum ſunt. Mōtes ꝛ heremi mo
nachorum. Cap. 82ᵐ.

AD explanationem miniſte
rij ſupraſcripti. Uel etiam
ad roborandā ea de qbus
in eodem myſterio diſputa
uimus/non infructuoſum exiſtimo/
ſacrm eccleſie ſancte myſterium ſub
tiliter indagare: ſiue vt quāta gratia
ſpūs collata ſit eidem eccleſie/ liqat
ſtudioſo lectori/ſiue vt finem 2ᵉ diſti-
ctionis huius 5ⁱ libri in eodem my-
ſterio ſtatuamus. Myſteriū dico ſe
ptuageſime/ qđ ſatis deuote ac reue-
renter ſancta mater ſeruat eccleſia.
Jn cuius cōſūmatione paſchalis ſol
lēnitas annuatim occurrit: in qua le
titie canticum in exordio ſeptuageſi
me perditum/exultantibus populis
reperitur. Myſterium hoc ſi ſane ſa
pis/illud ipſum eſt quod ſupra diges
ſimus/ſiue in 70ª annis tranſmigra-
tionis babylonis: ſiue in 30ª annis:
ꝛ 40ª diebus de quib⁹ hactenus lo-
cuti ſumus. Jn quorum expletione
dei filius in aſſumpta ſerui forma tē
tationes occulti hoſtis ꝛ patiēter ſu-
ſtinuit ꝛ potenter ſuperauit. Jllud
autē memorari oportet: ꝙ ꝛ 70ª an-
nos captiuitatis babylonice: vt 30ª
ꝛ 40ª diſtinctos eſſe notauimus. Et
inter 30ª annos ſaluatoris qbus mā-
ſit vultus eius abſcōditus inter mor
tuos ſeculi: ꝛ 40ª dies quibus in he
remo militauit/diſſimilitudo quedā
vite/ differentiam ineſſe monſtrauit.
Et quamuis non ſit equa ſimilitudo
diei ad annum/non ideo tamen diſſi
milis eſt/aut eſſe putanda eſt cauſa
myſterij/quia non de quātitate tem-
poris / ſed de numeri perfectione
rerum imagines extimande ſunt.
Jgitur quod in illo ſupraſcripto my
ſterio / ſignificant quadraginta an-
ni/hoc in altero/ hoc eſt Jeſu Chri
ſti quadraginta dies. Ad quorum
ſimilitudinem myſteriorum etiam
iſtud quod ſeruat annuatim eccle-
ſia inſtitutum eſt. Quatenus mul-
tiplicatis teſtimonijs ad credenda
ea que ſcripta ſunt / de temporum
curſu ꝛ rerum fine/nec ille dubitare
queat qui pro infirmi cordis inertia
tardus eſt pre multis ad fidem. Et
quidem de hoc myſterio multi mul-
ta dixerūt que non ſunt contra fidē.
ſed tamen eſt adhuc reſiduum quod
de eo apertius imo ꝛ vtili dici que-
at: quod ex eorum magis collatione
colligitur que in illis duobus myſte-
rijs ſupra digeſta ſunt. concordatis
ſibi hincinde partibus/ ꝛ in vnam
veritatis rationem perductis. Sci-
mus autem ꝙ ſeptuageſima dici ne-
quit ſi non habeat ſeptuaginta dies
nec ſexageſima ſi non habeat ſexa-
ginta dies/nec quiquageſima ſi nō
habeat quinquaginta dies/nec qua
drageſima ſi non habeat 40ª dies.
Quid ſi ita eſt reſtat vt a dominica
ſeptuageſime vſqꝫ ad quadrageſime
primam triginta dies precurrentes
ipſam quadrageſimam haberi in nu
mero intelligamus: a quibus tamen
minus ſunt dies nouem dinumera-
tis per ſingulas hebdomadas ſeptē
nis ꝛ ſeptēnis diebus. Quid igitur
aut falſa ſit intitulatio neceſſe eſt/aut
aliter aſſignandum eſſe myſterium
quā nonnulli putant: ꝛ quā ego ipſe
aliquando ſequens aliquos extima
bam. Ueridica vo cauſa myſterij il-
la eſt quā cuiuſlibet hebdomadaruꝫ
trium intitulatio docet. Siquidem
hebdomadam primam que inſcribi
tur ſeptuageſime pro decem eſſe ac-
cipiēdam diebus. Et ſimul tres heb
domadas pro triginta. Cogit inti-
tulatio 2ª que inſcribitur ſicut liquet
omnibus ſexageſime. Et tertie que
inſcribitur omnibus quinquageſi-
me. Et quarte que iſcribitur quadra
geſime. Jgitur ſeptem dies accipien
di ſunt in hoc myſterio pro decē die-
bus. Et vigintiunus dies pro die-
bus triginta. Qui ſcilicet dies iun-
cti cum quadraginta ſequentibuꝫ fa
ciunt ſeptuaginta. Quorū conſum-
matio in die quo cenauit dominus
cum diſcipulis ſuis. Hec eſt rei veri-
tas ꝛ intentio inſtitutoris. Sed di-
cendum primo. Quare ſic voluit: ꝛ
ſic ad explanationem myſterij recur
rendum. Uſus eſt ſancte matris ec-
cleſie ſupra petram que eſt chriſtus
inconcuſſe fundate dominicis tan-
tum diebus hyſtorias imponere do
minicales/niſi forte maioris ſollen-
nitatis prerogatiua contingat ali-
quando impediri pro qua ſit in cra-
ſtinum differendum. Seruari au-
tem vſus ipſe tempore eodem non
poſſet/ſi ſacre quadrageſime domi-
minicam primam triginta pre cur-
ſu temporis ad integrum precede-
rent dies ordine haud dubium do-
minicarum confuſo. Denique illa
hyſtoria que prima eſt/ ꝛ mundi ori
ginalis repreſentat exordium expo-
ſceret diem ſextum. Secunda que
aſcribitur Noe / diem ſecundum.
Tertia que Abrae / diem quintum:
quatenus decadarum ordo ſeruari
potuiſſet: quod cum neſciētibus cau
ſam videretur abſurdum/ ꝛ ignoran
tibus veritatem rei rationi contra-
rium. Eſſet quoque ꝛ aliud quod
magnum offenderet ſacramentum/
ꝛ caput huius ſacri myſterij a quo
corpus diffunditur impugnaret.
Primus dies ſeculi ille eſt qui vo-
catur dominicus ex eo ſcilicet tem-
pore quo Chriſtus reſurrexit a mor
tuis. A quo videlicet die myſteriale
70ᵐᵉ tempus oportebat incipere. Ut
ipſe qui in hebdomada primus eſt

Universidad de Deusto Biblioteca

exoꝛdium tempoꝛū deſignaret/ ſicut
in ſequēti dominica ſequētis ſeculi.
In tertia tertij. Decebat etiā quadra
geſimale myſterium in die nihilomi-
nus ichoare dominico / vt iure in eo
dominicū tēpus deſignari potuiſſet
de quo ⁊ dicit: hec eſt dies quaꝫ fecit
ps.117. dominus/exultemus ⁊ letemur i ea.
ꝓpter has ergo incōuenientias ⁊ va
rias ſacramētoꝝ cauſas/necnō ⁊ my
ſteria repugnātia ſibi. Quoꝝ altero
duoꝝ ſtatuto ſeruari alteꝝ opportūe
nō poſſet. Placuit per hebdomadaſ
ſingulas aſſumi pꝛememoꝛatas hy-
ſtoꝛias vt pꝛincipalis cauſa myſterij
ſeruaret. Suppleri autē inſcriptione
qđ dieꝝ numero cōpleri nō poterat/
ad hꝫ vt vtrūqꝫ tēpus in dominicis i-
choare potuiſſet. Sed foꝛte diſcoꝛda
re credimur ab antiqs myſterijs. Nō
imponat mihi qui per ea diſcurret cō
ſueuit: inuenitur hoc in veterib⁹: in-
uenitur in nouis. Nihilqꝫ ſup hoc
nouū in nouo qđ nō ieniatur in ve-
matt.1. teri. deniqꝫ ⁊ Matthe⁹ vt ſupꝛa ſcri
pſimus in hoc ope quadragitaduas
generationes dicit eſſe ab Abꝛaam
vſqꝫ ad chꝛiſtū/cū ſint ſm veritatem
Vid eu hyſtoꝛie quadragitaquatuoꝛ. Et ecō
ſe. ceſa. trario habitationē filioꝝ iſrael i egy
de tpe. pto dicit fuiſſe quadringētoꝝ ⁊ trigi
ta annoꝝ. Cū cōſtet ex numero āno-
rum leui ⁊ filioꝝ eius lōge fuiſſe an-
nos paucioꝛes. Tres igit hebdoma-
de que pꝛecurrūt tps quadrageſime
pꝛo tribus decadis accipiēde ſunt: hꝫ
pꝛo triginta diebus in qbus plenitu-
do qdaꝫ tēpoꝝ deſignata eſt: de qua
cap. 4. i epiſtola ad galathas per aplꝫ dicit.
Quādo venit plenitudo tēpoꝝ miſit
deus filiū ſuū in mūdum. Sane qua
draginta dies/tēpus deſignant eccle
ſiaſticū/in quo pfecta ſeculi etas mū
data ab operibus carnis calcato ve-
teri hoie qui defecit vetitum vſurpā-
do ieiunādo ſaluatoꝛe mūdi virtutū
pꝛoficit incremētis. Alterum nempe
Adam/alteꝝ initiatus eſt Chꝛiſtus
luxit eniꝫ vtriqꝫ: ſed altero modo. Il
le neceſſarie: iſte voluntarie. Ille ſte-
riliter: iſte vtiliter: ille culpa ſua: iſte
cōpaſſionis clemētia. Poſtremo iſte
ade ſoluit debitum: ille paſſioni chꝛi-
ſti participare neſciuit. Et qd inde/p
fecto moꝛs omnibus: vita v̇o qbuſ-
dam. Sicut eni quadrageſimale ſpa
tium partem ſeptuageſime recipit: ſe
ptuageſime v̇o tēpus vtrūqꝫ ſub eo-
dem concludit: ita chꝛiſti redemptio
partem cōpꝛehendit nō totum. Cul-
pa v̇o ade vniuerſitatē inuoluit. Ne-
mo enim vt ait qdam mundus a ſoꝛ-
de/nec infans cuius eſt vnius diei vi
ta ſuper terraꝫ. Verūtamē: vt ait apo
ſtolus. Sicut in Adam omnes moꝛi-
untur/ita ⁊ in chꝛiſto omnes viuifi- pme ad
cabūtur: vt qꝛ culpa vnius generalit cori.15.
intulit: gratia alterius vniuerſaliter
ſoluat. Vex ⁊ qꝛ pꝛeter illud ade pec
catū/filij ipſius multipliciter peccāt.
Quid miruꝫ ſi non omnes a pecca-
tis reſurgunt/qñquidem in peccādo
omnes ade imitatoꝛes fuerint. Non
autem omnes chꝛiſti inſectando iu-
ſtitiam. Myſterium ergo ſeptuageſi
me/ita pꝛotenſum eſt vſqꝫ in finē/vt
in quibuſdaꝫ vſqꝫ ad quadrageſimā
ſteriliter tendat: exinde autem non
ſteriliter: ſed vtiliter: in quibuſdā v̇o
⁊ vſqꝫquaqꝫ ſterilit: ſed de hijs in q-
bus ſemper ſteriliter nihil ad nos. pme ad
In reliqs autem non ſic: ſed ſicut p cori.15.
apoſtolum dicitur: ſicut poꝛtauimus
imaginē terreni/poꝛtemus ⁊ imagi-
nem celeſtis. Tale eſt enim ac ſi dice
ret. Via pꝛimi parentis lata eſt/arta
ſecundi/qꝛ illa ad perditionem/hec
nos perducit ad vitam: fuit enim
via lata ab Adam vſqꝫ ad Chꝛiſtum
quaſi generaliter omnibus: a Chꝛi-
ſto v̇o etſi lata repꝛobis: arta tamen
manet electis. Cap. 83^m.

Deniqꝫ

Deniqꝫ videre ſi nō in dua-
bus hebdomadis pꝛimis
que pꝛecedunt dominicaꝫ
quiquageſime mundanos
homines a carnalibus voluptatibus
⁊ iocis ad artā ſufficit reducere viā:
in qbus quadam lege carnis multi-
pliciter agitata pꝛecetero omni tēpo
re in carnis opib⁹ inardeſcūt. Poꝛ-
ro hebdomada tertia in duabus diui
ſa/duob⁹ qdeꝫ diebus abſolutioꝛ eſt.
Quatuoꝛ v̇o dedicata ieiunijs / non
ſine pclaro ⁊ euidēti myſterio. Quis
enim neſciat etate pꝛima ⁊ ſecūda ſi-
ne legis onere fuiſſe genus huma-
nū: ambulaſſe v̇o generaliter in opi-
bus carnis. Sane etate tertia que in
choauit ab Abꝛaam vſqꝫ ad annum
cēteſimum vite abꝛae/nulla de circū
ciſione mētio facta eſt: ſed tm̄ de vo-
catione/in cuius ſemine erat inſtituē
da circūciſio. Vt quaſi in dñica quin
quageſime/pparatio quedam pcede
ret. Vt eſſet aptus ad ſuſcipiēdum il-
lud qđ erat pcepturus mādatū: qđ ⁊
Ge.17. factum eſt. Accepit deniqꝫ Abꝛaā tā
in ſe qꝫ in ſemine ſuo pceptum circū-
ciſionis/ſub quo nō lōgo tēpoꝛe ve-
luti ſub duobus diebus qui ſequunt
dominicā qnqgeſime ſine legis one
re deguerūt hebꝛei. Quouſqꝫ velut i
quarta feria ipſius hebdomade hoc
eſt circa mediā etatē appareret moy-
ſes/qui totius legis plenitudine col-
la ipſius populi onerando grauaret.
Qui vꝫ Moyſes dum carnalib⁹ mē
tibus legem dedit quaſi quoſdam ci
neres in capitib⁹ ſparſit: quatenus
⁊ ſue nature oꝛigo qꝫ eſſet fragilis ⁊
deſpecta cognoſceret / ⁊ cuiuſmodi
coꝛruptiōi ſubiectus eſſet homo ſen-
tiret. Supꝛa modū eni miſer eſt/ qui
pꝛopꝛiā miſeriam nō agnoſcit/⁊ qui
bus indigeat bonis ignoꝛantia pꝛe-
grauatus ignoꝛat. Non eſt enim vn-
de triſtetur nec vnde cōfundat ⁊ in-
gemiſcat: ac per hoc nec miſerabilis
eſt/niſi ei miſeria ſua quā neſciēs pa
titur inoteſcat. Nō igitur cinis bea-
titudo eſt/ſed ꝓpꝛie memoꝛia coꝛru-
ptionis. Neqꝫ eniꝫ aliquē ad pfectū ad ro.3
adduxit lex: ſed per legē inqt notitia
peccati. Non inqꝫ verba legis vita
ſunt: ſed ad vitam. Si aūt qs eis ma
le vtatur/etiā ⁊ ad moꝛtē. Quis eſt
autē qui male vtit verbis legis que
ſubintrauit vt abundaret delictum.
Cū adhuc dentes filioꝝ obſtupeſce-
rent đ vua acerba quā comedit Adā Eze.
niſi qui adhuc cinerem tanqꝫ paneꝫ
manducant/⁊ potū ſuum miſcent cū ps.101.
lachꝛymis pſalmiſta ſup hoc ingemi
ſcit ⁊ luget. Et iudeus adhuc querit
cineres māducare pꝛo pane. Deniqꝫ
animaduertat quid ſequitur a facie
ire indignationis tue: qꝛ eleuans al-
liſiſti me. Eleuauit deus genus hu-
manum in pꝛimo homine/⁊ mox ele
uatuꝫ alliſit illud: qꝛ pꝛo culpa pꝛimi
hominis eiecit eum de paradiſo re- Gene.3
pleuitqꝫ illuꝫ multis miſerijs/de qua
ruꝫ numero hoc ipſuꝫ fuit/qꝛ lex ſub-
intrauit vt abundaret delictum/do- ad ro.5
nec veniret temp⁹/in quo ſuperabū-
daret ⁊ gratia. Non igitur Cineres
pꝛeſtant vitaꝫ comedentibus ſe/ſed
panis ſubcinericius qui ſub cineri-
bus latet. Quia littera occidit/ſpiri- 2ª ad co
tus autem viuificat. Sic igitur lex rin.3.
Moyſi que data in coꝛdibus iudeo
rum/quaſi quidam Cinis eſt operā
tibus terram/ſicut de eo per pſalmi-
ſtam dicitur. Qui emittit eloquium
ſuum terre velociter currit ſmo ei⁹.
Qui dat niuem ſicut lanam/⁊ nebu- ps.147
lam ſicut cinereꝫ ſpargit. Miſit eniꝫ
deus omnipotens eloquiuꝫ ſuum in
terram/quando per Moyſen famu
lum ſuum terreno iudeoꝛum populo
legem dedit. cucurrit auteꝫ velociter
ſermo eius/qꝛ vſqꝫ ad extrema terre
perducta eſt notitia legis: qliter aūt

Universidad de D
Biblioteca

data ſit lex/aperitur cum dicitur/qui
dat niuē ſicut lanā/nebulam ſicut ci⸗
nerē ſpargit. Doctria nāqʒ legis/nix
erat ⁊ nebula: qꝛ timoꝛis algoꝛem in
cutiebat legētibus/dum pꝛo ſue ob⸗
ſcuritatis caligine qd haberet dulce⸗
ps.17. dinis neſciret. Tenebꝛoſa aqua ingt
in nubibus aeris: oē eni tenebꝛoſum
timidū eſt: qʒuis a peccatoꝛibus ma⸗
gis iudiciū timeat apertū: vñ ⁊ mox
ps.147 hic ſubditur. Mittit cryſtallū ſuum
ſicut bucellā ante faciem frigoꝛis eiꝰ
quis ſuſtinebit: hoc eſt eni illud: deꝰ
Job.9. cuius ire reſiſtere nemo pōt: ⁊ alibi:
ad he⸗ hoꝛribile eſt icidere/in manus viuen
bꝛe.10. tis dei. Quia tñ hec ipa iudicia que
cogebant terroꝛe nimio deſperare a
venia delinquētes in aduētu ſaluato
ris ⁊ ſpūs.ſ. mitigata ſunt: ⁊ ad com
pūctionē lachꝛymaꝝ cōuerſa/recte
ſubiūgit. Mittet verbū ſuū ⁊ lique⸗
faciet ea: flabit ſpūs eiꝰ ⁊ fluēt aque.
Miſit enim deus verbū ſuū ⁊ lique
fecit illa: flauit ſpūs eius ⁊ fluxerunt
aque. Quia vbi v̄ba illa cryſtallina
⁊ frigida que ſine miſericoꝛdie viſce
re ad puniēdos miſeros qui nō pec⸗
care nō poterant mittebant/dominā
te ſup ſe lege peccati: veniens in mū
dū dei filius mitigauit dicens: qui ſi⸗
Joā.8. ne peccato eſt veſtrū/pꝛimus in eam
lapidē mittat: etiā idurata coꝛda ad
pniam ſunt cōpuncta: ⁊ gelide men⸗
tes hoiuʒ ad lamēta ſoluta ſiē ⁊ pec⸗
catricis femine/que flante ſuper il⸗
lā ſpū dei viui/ipſius pedes dñi fluē
tibus mūdauit lachꝛymaꝝ. Qui dat
ingt niuē ſicut lanā/⁊ nebulā ſicut ci
nerē ſpargit: dicta ſunt vt iā dixi ver
ba legis nix ⁊ nebula. Quia mētem
quidē quā replent ſm ſciam que eſt i
littera vel vtcūqʒ illumināt: ſed tñ ti⸗
moꝛe cōſtringūt. Et ſm id qꝺ ptinet
ad ſpm̄ etiā ⁊ caligine pmunt: vnde
2° ad co ⁊ per aplm̄ dicit. Uſqʒ in hodiernuʒ
rin.3. diē velamē in lectione veteris teſta⸗
menti manet nō reuelatū/qm̄ in chꝛi
ſto euacuat. Sed ⁊ vſqʒ in hodiernū
diem cū legit Moyſes/velamen eſt
poſitū ſup coꝛ iudeoꝝ. Cum autē cō⸗
uerſi fuerint ad deū auferet velamē.
Quia igit ⁊ lana velamen eſt pecu⸗
dis/⁊ cinis ſubcinericij panis: recte
ſicut lana nix dari dicit: ⁊ ſicut cinis
nebula ſpargi. Quia ita data eſt ſcri⸗
ptura legis i ſupficie littere/vt tñ qd
lateret intus neſciret: ⁊ tñ hoc ipſuʒ
qꝺ foꝛis datū eſt alicuius eē ſcie per
quā agnoſceret ⁊ ſalteʒ ex parte ali⸗
qua caueret delictū: non qdē virtute
legis que faciebat in qʒpluribus abū
dare delictū: ſed occulte dono gratie
que electos iſrael cōpluebat. Uñ cuʒ
aliquāti phariſeoꝝ qui crediderant
opoꝛtere circūcidi gētiles qui bapti⸗
ʒati erant in Chꝛiſto pſentibus apo⸗
ſtolis teſtarent/Petrus inter cetera
reſpōdit dicens. nolite imponere iu⸗
gū ſuper ceruicē diſcipuloꝝ/qꝺ neqʒ
patres noſtri neqʒ nos poꝛtare potui actu.15
mus: ſed per grām dñi noſtri ieſu cre
dimus ſaluari quēadmodū ⁊ illi. Cō
ſtat igitur per dei gratiā multos tūc
tēpoꝛis euaſiſſe penā eternā: ſed non
ita manifeſte datā eſſe grām quo mō
in cōceptiōe dñi data eſt beate Ma⸗ Luc.1.
rie: ⁊ in die pētecoſtes ſanctis apoſto Actu.2.
lis: ſed nec oino in patribus teſtamē
ti pꝛioꝛis talia opata eſt ipſa grā qua
lia in pplo chꝛiſtiano. Quippe cū le⸗
gamus pſtitiſſe illis cauere ſibi ab il⸗
licitis: hijs vt cā dei cōtēnē etiā lici⸗
ta potuiſſet. Utiqʒ illiſ pceptū eſt alie Exo.20
na nō rape/adulteria mechiaſqʒ vi⸗ 22.
tare. Iſtis ſua relinquere/⁊ in celiba Deu.5.
tu manere: inde eſt/ꝙ a quarta feria mat.10.
ſacrarum cineruʒ vſqʒ ad ſacroſan⸗ Lu.10.
ctū q̄dragesime tēpus/trāſacta hoꝛa mat.5.
pꝛandij vſqʒ ad hoꝛā nonā ꝓtelamꝰ
ieiuniū. Exinde aūt vſqʒ ad veſpas/
quatenus ⁊ in illis quatuoꝛ diebus
ſimpliciter: ⁊ in reliquis dupliciter
ferre

ferre ieiuniū videamur. Cap. 84m.

Quid eſt āt ieiunare ſimpli⸗
citer ⁊ quaſi ex parte/niſi
a coꝛpoꝛalibꝰ vitijs/⁊ non
etiā a ſpiritalibus abſtine
re: qꝺ ꝓpꝛiū ē iudeoꝝ.
Qui cuſtodiunt tātūmodo pꝛecepta
carnalia/⁊ que minus exhibēt hoieʒ
ab opibus moꝛtuis emūdatū. Quid
v̄o eſt ieiunare ex toto/niſi abſtinere
a vitijs vtriuſqʒ hois/hoc eſt ab extri
ſecis ⁊ itrinſecis: ⁊ nō ſolū a pꝛauis
actibus qui foꝛis ſunt/verūetiā a vo
lūtate pꝛaua/que mētis interioꝛa in⸗
quinat abſtinere? Audi qd de hoc ve
mat.5. ritas dixerit. Niſi ingt abūdauerit iu
ſtitia veſtra pluſqʒ ſcribaꝝ ⁊ phariſeo
rū/nō itrabitis in regnum celoꝛum.
Qui pꝛotinus exponens quid dixit
adiecit ⁊ ait. Audiſtis qꝛ dictū eſt an
tiqs/nō occides/qui auteʒ occiderit
reus erit iudicio. ⁊ rurſum poſt aliq̄:
dictū eſt antiquis/non mechaberis.
Ego aūt dico vobis: qui viderit mu
lierē ad cōcupiſcendū eā/iā mechatꝰ
eſt eā in coꝛde ſuo: hec ⁊ hijs ſimilia
dicens dñs ⁊ indicens ſollicite fide⸗
libus ſuis luce clarius oſtēdit qd ad
ſimplex ieiuniū/qd ve ptineat ad pfe
ctū. Quaſi g̃ 43ᶜ ieiuniū duplicare ē/i
hoc tpe grē qꝺ nobis datū ē ad ſalu⸗
tē/mēte pariter ⁊ coꝛpe a carnis opi
bꝰ abſtinere. Sicut āt qui tpe 40ᶜ ve⸗
ſceret carnibꝰ niſi ex magna neceſſi⸗
tate abominabilis eſſet: ita qui cōta⸗
minát hoc tps grē viuēdo luxurioſe
coꝛā deo ⁊ ſcis eiꝰ execrabilis eſt: ⁊ni
ſi qʒ celeriꝰ pt remedia pnie ſubeat/
exterminabitur de pplo ſuo: qꝛ diem
ſcm̄ dñi ope ſuili cōmaclat. Debemꝰ
ergo in laboꝛe ⁊ gēitu/in hijs ſacris
diebꝰ reſiſtere affligētes vt ſcriptū eſt
aias nr̄as/q̄uſqʒ. 40. dies: hoc ē gña
tiones totidē/⁊ duo i q̄ maioꝛi luctu
⁊ afflictiōe ptrāſeat: vt ad ſacra illiꝰ
paſche ſollēnia ꝑuenire poſſimus: ⁊
cātare dño cāticū nouū qꝺ nobis ab
ſtulit vt iā dixius pmꝰ 70ᶜ dies/cāticū
letitie qꝺ eſt alleluia. Nec mirꝝ ſi hec
ſacra myſteria/clauſa hactenus ſub
velamine nobis iunioꝛibus tempoꝛe
icipiunt apiri. Cū illa gñatio agat in
extremis/quo ꝺſignat in ſacro 40°
die. In quo velut illꝺ myſteriale qꝺ
pēdet a cōſpectu altaris tollit a facie
ppli. Ut q hactenꝰ p ſpeculū in enig⸗ pme ad
mate/amō facie ad faciē vidē icipiāt coꝛi.13.
veritatē: eūtes vt ait apl's ꝺ claritate
in claritatē vt cū venerit qꝺ pfcm̄ eſt
euacuet qꝺ ex pte ē: ⁊ qꝺ ē illud? cha
ritas q̄ nūqʒ decidit. ⁊ tps charitatiſ
ꝓꝓuʒ eſt/qꝺ ptinet ad ſpūm.ſ. de q̄ ⁊
di. Cū venerit ille ſpūs v̄itatis doce Joā.16
bit vos oēm v̄itatē. ¶ Tres deniqʒ
mūdi ſtatꝰ nobis vt iā ſcripſimꝰ in h̄
ope diuine nobis pagine ſacra cōmē
dāt. ¶ Pꝛimꝰ in q̄ fuimus ſub lege:
2ꝰ in q̄ fuimꝰ ſub grā. 3ꝰ qꝺ e vicino ex
pectamus ſub amplioꝛi grā: qꝛ grāʒ Joā.1.
ingt Joānes p grām dedit nobis fi⸗
dē.ſ. p charitate ⁊ ſi ſil' vtrūqʒ. Pꝛi⸗
mus g̃ ſtatꝰ i ſcia fuit. 2ꝰ i ptāte ſapie.
3ꝰ in plenitudine itellectꝰ. Pꝛimꝰ in
ſuitute ſuili. 2ꝰ in ſuitute filiali. 3ꝰ in
libertate. Pꝛimꝰ i flagellis. 2ꝰ i actōe
3ꝰ in ꝯtēplatōe. Pꝛius in timoꝛe. 2ꝰ i
fide. 3ꝰ in charitate. Pꝛimꝰ ſtatꝰ ſuo⸗
rū ē. 2ꝰ liberoꝝ. 3ꝰ amicoꝝ. Pꝛimus
ſenū. 2ꝰ iuuenū. 3ꝰ pueroꝝ. Pꝛius in
luce ſyderuʒ. 2ꝰ in auroꝛa. 3ꝰ in pfecto
die. Pꝛius in hieme. 2ꝰ i exoꝛdio ve
ris. 3ꝰ in eſtate. Pꝛius ꝓtulit vꝛticas
2ꝰ roſas. 3ꝰ lilia. Pꝛius herbas. 2ꝰ ſpi
cas. 3ꝰ triticū. Pꝛimꝰ aquā. 2ꝰ vinū.
3ꝰ oleum. Pꝛimus ptinet ad ſeptua⸗
geſimā. 2ꝰ ad quadrageſimā. 3ꝰ ad fe
ſta paſchalia. Pꝛimus itaqʒ ſtatus
ptinet ad patrē qui auctoꝛ eſt omniū
⁊ idcirco a pꝛimo parente quantum
ſpectat ad myſterium ſeptuageſime/
inchoatus eſt: iuxta illud Apoſtoli. pme ad
Pꝛimꝰ homo de terra terrenꝰ. 2ꝰ hō coꝛi.15.

de celo celeſtis.2ꝰ ad filium qui aſſu-
mere dignatꝰ eſt limũ noſtrũ:in quo
ieiunare ⁊ pati poſſet ad reformã-
dum ſtatũ primi hoīs qui ceciderat
comedendo.3ꝰ ad ſpũm ſcm̃/de quo
2ª ad co diicit apl's:vbi ſpũs dñi ibi libertas.
rinth.3. Et primus quidẽ ſtatus ſignificatus
eſt in tribꝰ illis hebdomadis que pre
cedunt ieiuniũ quadrageſimale. 2ꝰ
in ipſa q̃dragesima. 3ꝰ in tp̃e ſollẽni
qđ vocat̃ paſchale.Quo circa ſi my-
ſterium veli poſiti inter ppl'm ⁊ alta-
re non ſegniter ituemur intelligimꝰ
non abſqꝫ cã die 40ª in quo ⁊ ꝯficit̃
ſctm̃ chriſma/eijcit̃ a ꝯſpectu altaris
vt iam nõ videant fideles altare ipꝫ
quaſi per ſpeculũ in enigmate/ſꝫ ma
gis facie ad faciẽ.Nimirꝝ qꝛ in tem-
pore iſto in quo agit̃ quadrageſima
2ª ad co gñatio:opꝫ auferri velamẽ lr̃e a cor-
rinth.3. dibus multoꝝ.quatenus ⁊ rebellis
hactenus iudeoꝝ ppl's ablato vela-
mine cordis ſui conuertat̃ ad deum.
Erit aũt h̃ in aꝑtione 6ⁱ ſigilli:q erit
velut in die paraſceuen/qui eſt ſextꝰ
in hebdomada ſexta.a dñica v̇o pri-
Apo.9. ma 40ᶜ.41.In ſexto deniqꝫ angelo
10. tuba canẽte/angelus qui de celo de-
ſcẽdit ꝓtulit in manu ſua librũ aper-
tum ⁊.7.tonitrua locuta ſunt voces
Apo.11 ſuas.in diebus autẽ vocis.7.angeli
hoc in tp̃e ſeptimi ſigilli qđ erit qua-
ſi ſabbatũ vigilie paſche ꝯſummabit̃
vt ait Joãnes myſteriũ dei.Siue qđ
deſignat̃ in tp̃e quadrageſimali/ſiue
qđ ꝑtinet vniuerſal'r ad omne tp̃s la
boris.quatenus qđ reliquũ erit tp̃is
ꝑtinentis ad 3ᵐ ſtatum ſit in gaudiũ
⁊ ſollẽnitatem diligentibus deũ/do
nec ſubſequat̃ dies ille ſollẽnis ⁊ di-
p̃s.117. es quẽ ꝑficit dñs vt exultemus ⁊ le-
p̃s.83. temur. Eternꝰ dies de quo dicit idẽ
pſalmiſta melior eſt dies vnꝰ in atri-
js tuis ſuꝑ millia. Huius ſiqdẽ diei
typum gerit ille dies qui eſt qnqua-
geſimus a die paſche/dies quẽ ſpũs
ſcũs ſuo ſacratiſſimo ꝯſecrauit aduẽ
tu.quatenꝰ cõpleret tũc dñs in pau-
cis viris/qđ cõpleturus eſt in regno
illo futuro in omni multitudine ele-
ctoꝝ ſuoꝝ.Et hec qdem ſic.Nobis
aũt qui m'ltas hyſtorias ſpiritalis in
tellectus oſtendimus vniformiter ſe
culoꝝ fines ⁊ partum laborioſũ pe
regrinantis eccl'ie/libet in hoc loco
metã imponere/vt collectis iterum
viribus per quietẽ/liceat ad ſequen-
tis diſtinctionis ſpeculationem tran
ſire. Cap̃.85ᵐ.

Post ea que ſm generalẽ cur
ſum concordare dicta ſunt in
hoc libro.concurrũt alia atqꝫ
alia que ꝯcordias exigũt ſpãles.In
ter q̃s p̃cipue ille.4.hyſtorie p̃matũ
tenẽt q̃.4. reſpicere euãgelia ⁊ oꝑa
ſimilia docent Job.ſ.Tobie Judith
pariter ⁊ Heſter.Quas videlicet hy
ſtorias:idcirco fore dicimus ſpãles
qꝛ ceteris hyſtorijs que per quaſdã
genitiuas ſucceſſiones ab Adã vſqꝫ
ad Neemiã ꝯtinuationẽ hñt adherẽ
noſcunt̃:nũc aliqua iter ſe ꝯfederati
one vniunt̃.ſed vnaqueqꝫ vt ita dixe
rim a ſe icipit ⁊ in ſe ꝯſũmat̃. Reſpi-
ciũt aũt hee hyſtorie per ꝯcordie tex
tũ quatuor euãgelioꝝ venerabiles li
bros/ſicut hyſtoriã eccl'iaſticã:gene-
ralis illa quã p̃dixi prioris hyſtoria
teſtamẽti.Et quidẽ de hijs in fine 4ⁱ
libri agẽdũ fuit:vbi de cauſa ꝯcordie
agit̃ gñalis:qꝛ de eis nõ modo ſꝫ cõ
cordiã:verũ etiã ſm ſpiritũ aliqd di-
cere notitie.Huic magis qnto libꝰ cre
dimus annectẽdas.in quo premiſſa
ꝯcordie lr̃a de ſp̃uali agitur itellectu.
Ut ãt iter 4ᵒʳ illas ſpãles hyſtorias ⁊
totidẽ euãgelioꝝ libros ineẽ affinita
tẽ quãdã ꝯcordie itimare poſſimꝰ to-
tã illã quã vidit Ezechiel ꝓpħa nos
quoqꝫ pro dono dei videẽ ſb'til'r ſtude
amus : quatenꝰ per multa ꝯcordiaꝝ
itinera ad vnã veritatis notitiã ꝑue-
nire

nire poſſimus.Opꝫ aũt hec ipa/q̃ de
ipſis hyſtorijs ꝑſtringẽdo tetigimꝰ/
ꝯſideratis earũdẽ rotaꝝ metis latiꝰ
intimare.quatenus aꝑta ianua libe-
rior lectori pateat veritatis igreſſus.
Exo.33 Primus hõ qui hebreoꝝ ppl'o ſcri-
ptam canonicã delegauit/fuit Moy
ſes famulus dñi/homo cui locutꝰ eſt
dñs facie ad faciem in deſerto.Huic
aũt in ꝯtinuationem hyſtorie ſucceſ
ſit Joſue.Deide alij pꝰ alios vſqꝫ ad
Eſdram ⁊ Neemiã.quoꝝ alter do-
cuit legẽ dñi filios trãſmigratiõis/al
ter reſtituit muros hieruſalẽ.⁊ hyſto
riã qdem illã ꝯtinuã que manet aut
in ſtipite aut circa ſtipitem p̃rium cõ-
plectẽs illius populi gñalia geſta vi
ſpãlius reſpicere ſedem dei.Sed vni
Actu.2. uerſalem eccl'iam ſuꝑ quã in die pen
tecoſtes effuſa ſunt a dño dona ſpũs
ſci. Ille v̇o ſpãles hyſtorie 4ᵒʳ ordi
nes ſpãles/⁊ ipſum Chriſtũ Jeſum:
q in quatuor oꝑibꝰ ſuis vbiqꝫ nobis
prebuit pietatis exẽplum.Job nãqꝫ
viro iuſto ⁊ recto congruit natiuitas
chriſti:qꝛ ad hoc naſci voluit de mu
liere/vt eſſet in exemplũ iuſtitie oibꝰ
hoibus q morant̃ in terra:ſed ⁊ paſ-
ſio ipſius ꝯgruit afflicto Tobie.Re-
ſurrectio Judith. Aſcenſio Heſter.
Quãuis magis videat̃ paſſio cõpe-
tere ſcõ Job : qꝛ maiorem ſuſtinuit
paſſiõem.Sed notãdum/ꝙ afflictio
Job cito ꝯſecuta eſt ꝯſolationẽ:ꝑcuſ
ſio v̇o Tobie diuturnior fuit ſiue i eo
ꝙ ferme per.20.ãnos cũ magna ege
ſtate ⁊ inopia plagã ſuſtinuit cecita-
Tob.2. tis.Igit̃ rota illa vna que apparuit
ſuꝑ terrã 4ᵒʳ facies hĩc deſcribit̃: qꝛ
vna eſt ꝯtinuatio hyſtoriaꝝ ab Adã
Eze.1. vſqꝫ ad Neemiã.Quatuor v̇o hyſto
rie ſpãles.Hec de rota exteriori ⁊ fa
ciebus ipſius.Quid de iteriori eteni
vnãquãqꝫ ipſaꝝ hẽre infra ſe ſimili-
tudinem rote demõſtrat̃ cum dicit̃.⁊
ſimilitudo rotaꝝ ⁊ oꝑa quaſi ſi ſit ro
ta in medio rote.Ergo vnaqueqꝫ ro
ta hẽt iſra ſe rotã ſuam.hẽnt deniqꝫ
4ᵒʳ hyſtorie 4ᵒʳ euangelia in medio
ſui.qꝛ qđ in illis p̃ceſſit i cortice/his
ꝯſummatũ eſt in medulla.Sil'r ⁊ hy-
ſtoria generalis reqrit hyſtoriã euã
gelicam cuiꝰ p̃ncipium ꝯtinet̃ hyſto-
rice in libro Actuũ apl'oꝝ. Sequẽtia
myſtice in libro Apocal'.vt eni omit
tamꝰ tẽpora initialia in vtroqꝫ teſta
mẽto:ſicut in libro Geneſi ꝯtinentur
oꝑa.12.p̃triarchaꝝ/ita in libro qui ex
eiſdẽ actibus accepit nomẽ ꝯtinetur
actꝰ apl'oꝝ.Et ſicut ꝑ.12.p̃triarchas exo.3.4.
miſſi ſunt Moyſes ⁊ Aaron q eripe
rẽt ppl'm iſrael de ſ̃uitute egyptioꝝ.
Poſt.12.apl'os electi ſunt a ſpũ ſcõ/
Paulus ⁊ barnabas p̃dicare in gẽ- Act.13.
tibus ⁊ annũtiare fidelibus liberta-
tem que eſt in Chr̃o Jeſu:ꝓpugnare
v̇o ſeruitutẽ legis in qua detinebant̃
obligati in ppl'o illo carnali fideles/
⁊ etiã ipſi p̃ncipes quos chr̃s elege
rat in apl'os.Ceteꝝ qđ ꝯtinet̃ in ipſa
generali hyſtoria de ſex gñatiõibus
p̃miſſis:⁊ ſabbato filioꝝ iſrael/⁊ li-
ber apocal'. docet ſilia ꝯſũmanda in
teſtõ nouo/⁊ hyſtoria eccl'iaſtica iã
pene exhibet ꝯſummata.Ut aũt bre
uiter dicam qđ nõ breui tp̃e geſtũ eſt
qcquid circa ppl'm dei a primo parẽ
te Adam vſqꝫ ad zorobabel ⁊ Nee-
miã in libris Moyſi ⁊ Joſue atqꝫ iu
dicũ regũ ⁊ paliꝑomenon ⁊ Eſdre
hyſtorial'r ꝯtinet̃:ita ſibi totũ adhe-
ret/ac ſi cuiuſdã arboris moles cum
ramis ſuis a radice vſqꝫ ad verticem
appareret erepta.Reliqua v̇o verba
ſacra que ſub eiſdẽ tp̃ibꝰ ſcripta ſũt/
vt pſalterium ⁊ opera Salomonis ⁊
queqꝫ opuſcula ꝓpħaꝝ/nequaq̃ꝫ per
tinet ad hyſtorias niſi forte ex aliq̃
ſui parte/ſed aut laus ſunt aut erudi
tio/aut vaticinia futuroꝝ. talis autẽ
inter vtrũqꝫ diĩa eſt:vt verba ꝓphe-
tarum futuroꝝ eſſe p̃ſagia nec iudei

ipſi perfidi negare poſſunt. Uerba
ṽo hyſtoriaꝝ allegoꝛica foꝛe/non iu
deoꝛum preſbꝛi cape ſunt permiſſi:
ſed ſancti dei apoſtoli fidelibus tra-
diderunt. Quatuoꝛ ṽo hyſtoꝛie velu
ti quatuoꝛ euangelia ſeoꝛſum a con-
tinua ſcripte ſunt/quaꝝ due ⁊ apud
iudeos: ⁊ apud nos magna ſunt pꝛe
dite auctoꝛitate: Job videlicet ⁊ He
ſter. due ṽo apud iud eos minus au-
ctẽtice iudicantur legentes qdẽ eas
inter apocrypha/ſed tamẽ a canone
ſecludentes. Hee ſunt hyſtoꝛie To-
bie ⁊ Judith: de quibus lꝫ illi ſen-
tiant ſic/eccleſia tamẽ dei recipit eas
⁊ legit inter libꝛos canonicos/ vtpo
te eas quibus ſpũs ſanctus teſtimo-
nium ꝓhibet/qui maioꝛ eſt auctoꝛita
te ⁊ iudicio iudeoꝝ. Sunt igitur hy
ſtoꝛie ipſe quadam ſpãli gratia a ce-
teris hyſtoꝛijs ſegregate/eo ꝙ ſum-
mam quãdam vniuerſitatis contine
ant: ⁊ diuerſa myſterioꝝ oꝛacula ve-
lut ſub qbuſdam circulis colligendo
ligẽt. Ita vt nõ immerito in rota illa
Eze. 1. magna quã Ezechiel vidit: quicqd
ab Adam vſqꝫ ad Neemiam hyſto-
rialiter ſcriptum eſt deſignetur. In
quatuoꝛ ṽo faciebus que ⁊ ipſe rote
dicte ſunt quatuoꝛ ſupꝛaſcripte ſpe-
ciales hyſtoꝛie. Quia ṽo qualiter in
medio maioꝛis rote rota altera ſit:
ideſt qualr in teſtõ veteri nouũ cõti-
neẗ incluſum in 4^or ꝓcedẽtibꝰ libꝛis
inqꝫtũ deꝰ ꝑſtiterit demonſtrare cura
uimꝰ. Nũc de 4^or rotis/ꝗ facies huiꝰ
rote dñr videamus. Cap. 86^m.

Job. 1. ROta ꝑma indicat fuiſſe vi
rũ in terra hus/noĩe Job
iuſtum ⁊ timoꝛatũ ⁊ rece-
dẽtem a malo hñtem fili
os. 7. ⁊ filias. 3. ⁊ familiã multam ni-
mis ⁊ poſſeſſionẽ copioſam. Quem
diabolus poſtulauit tentãdum ⁊ ac-
cepta poteſtate a dño tẽtauit eum. q
poſtqꝫ reptus eſt in tẽtatione fidelis
ſanatus eſt in melius qꝫ ante fuerat:
⁊ reddita ſunt ei duplicia ꝓ hijs que
amiſerat/⁊ totideꝫ filios atqꝫ filias.
Et vixit poſt hec multis annis quo-
uſqꝫ videret filios filioꝝ ſuoꝝ. Ecce
rota pꝛima ex quatuoꝛ. Queramus
ṽo eã que intus latet: ꝗ tãto dignioꝛ
illa ac ꝑcioſioꝛ eſt quanto dignioꝛ eſt
anima coꝛpe: ⁊ vita eo qđ aiaẗ. Uir
iſte iuſtus ⁊ rectus ⁊ timens deum il
le eſt de quo dicit Matth. Liber ge- matt. 1.
neratiõis Jeſu Chꝛi filij Dauid filij ad phi-
Abꝛaam. ipſe eſt eni dei filius: q cuꝫ lip. 2.
eſſet in foꝛma dei/homo ꝓ hoĩbus fa
ctus eſt. natus eſt autẽ in terra hus/
noĩe in poſſeſſione Eſau: qꝛ de ppl̃o
iudeoꝝ carnẽ aſſumere dignatꝰ eſt.
Magnus ṽo erat inter oẽs oꝛienta
les/qꝛ dñs erat oium ꝓphaꝛuꝫ. Hic Luc. 1.
erit inqt magnꝰ ⁊ filius altiſſimi vo-
cabiẗ. Uxoꝛ illius romanã ſignificat
eccliaꝫ. Habuit. 7. filios ⁊ tres filias.
qꝛ in ſeptẽnio ⁊ triario numero oĩs
ꝑfectio ꝯtineẗ. Inde eſt ꝙ a ꝑncipio
tot diſcipulos ſub certo numero eli-
gere voluit quot ſufficeret ad ꝑfectio
nẽ. 7. eccliaꝝ. Inde eſt ꝙ Jo. in apo Apo. 1.
calypſi. 7. Angelis ſcribit. inde ꝙ in
romana ecclia. 7. ſunt epi conſtituti.
Igiẗ. 7. filij ꝓlatos deſignant ecclia-
rum. tres filie / tres gñales ecclias:
quaꝝ pꝛima circunciſionis fuit: ſcđa
grecoꝝ: tertia latinoꝝ. Poꝛro aialia
que poſſidebat ſignificant multitudi
nem credẽtium ppl̃oꝝ: quoꝝ alij in
agro dñi quaſi patientes boues ope
ratoꝛes ſũt. Alij quaſi humiles aſine
ſub doctrina maioꝛuꝫ ſimpl̃r degunt
alij q̃ſi innocẽtes oues in oibus ope
ribus bonis oñduntur fecũdi. Sunt
enim pij boues ſacerdotes ecclie. aſi
ne idiote. oues cõuentuales. Et be-
ne boum qngenta paria ⁊ aſine qn-
gente. oues autem. 7000. qꝛ qnarius
numerꝰ ad exterioꝛa: ideſt ille ad vi-
tam actiuam/iſte potius ad ꝯtempla
tiuam.

tiuam. Expetiuit aũt diabolus vt tẽ
taret eum: qꝛ ⁊ ipſummet celi domi-
mat. 4. num tentare ꝓſumpſit/⁊ apl̃os ipſi-
Luc. 22 us expetijt/vt cribꝛaret ſicut triticũ/
⁊ futuꝝ eſſet ſcriptura non tacet/qđ
iam ex parte cõpletum cernimus: ꝙ
in maxia illa tribulatione que erit in
diebus antichꝛi ſolueẗ ſtatus ecclie ⁊
ſupꝛa qꝫ credi põt vniuerſa vaſtabit.
Dañ. 8. Percutiet quoqꝫ ipſum dñm a plãta
pedis vſqꝫ ad verticeꝫ. Quia deletis
⁊ fugatis pplis cõſumptis ⁊ diſꝑſis
oꝛdinibꝰ eccliaꝝ/in illis paucis mẽ-
bꝛis que manebũt in pugna oia toꝛ-
mentoꝝ gña truculẽter expẽdet. Cõ
citauit aũt illum vxoꝛ ſua vt aperiret
os ſuum ꝯtra deũ. Quia infirma mẽ
bꝛa que non accedunt ad bellũ mur
murantes ꝯtra dñm ꝙ ita permittet
impios ꝑualere contra iuſtos/quaſi
cõſolantes eos concitabunt illos ad
blaſphemiã dicẽtes melius ꝓuocato
deo relinquere fidem ⁊ ꝑuari ab eo
qui vita eſt qꝫ per tot flagella in eius
dilectione ꝑſiſtere. Sed ⁊ tres amici
Job. 2 Job cõdemnabant eum dicentes.
Quod niſi inique egiſſet coꝛaꝫ deo/
non eum ſic permitteret flagellari.
Quia nõnulli de credẽtibus qui lon
ge erũt a flagellis ꝑfectoꝝ/ſic natu-
rali quadã cõpaſſiõe miſerebunẗ eo-
rũ/vt tñ videntes nimietatẽ plage.
nequaqꝫ hoc attribuant virtuti ⁊ pa
tiẽtie: ſed magis iuſto đi iudicio red
mat. 16 dentis vnicuiqꝫ ꝭm opa ſua. Uerum
hoc totũ ad cumulũ doloꝛis: vt com
pleaẗ illud qđ ſcriptum eſt per ꝓphe-
Zach. 13 tam. Conuertã manũ meã ad paruu
los: ⁊ erũt in oi terra dicit dñs. Par
tes tue diſꝑdeẗ ⁊ deficient: ⁊ tertia
pars relinqueẗ in ea: ⁊ ducã tertiam
partem ꝑ ignem ⁊ vꝛã eos/ſicut vꝛiẗ
argentum: ⁊ ꝓbabo eos ſicut ꝓbaẗ
auꝝ. ipſe iuocabit nomẽ meũ/⁊ ego
exaudiam eum: dicam ppl̃s meꝰ es.
⁊ ipſe dicet dñs deus meus. Et hec
qdem de percuſſione Job/⁊ amiſſio
ne filioꝝ: ⁊ omnium que poſſederat.
Qđ aũt eo tẽpoꝛe locutꝰ eſt ei occul-
ta myſteria ⁊ archana ſecretoꝛũ/ita
vt diceret ei Job. Auditu auris audi iob. 42
ui te. nunc aũt oculus meus videt te
apte indicat aꝑienda eſſe electis đi
occulta myſteria poſt tribulationem
antichꝛiſti iuxta illud apoſtoli: nolite
iudicare ante tempus donec veniat 1. ad co
dominus ⁊ illuminabit abſcondita rinth. 4
tenebꝛarum: ⁊ manifeſtabit conſiliũ
coꝛdium: ad quod illud quoqꝫ perti-
nere monſtraẗ: ꝙ in die ſexto quãdo
paſſus eſt dominus/ ⁊ velum templi
ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deoꝛſum/⁊ mat. 27
apertis monumẽtis multa coꝛpoꝛa
ſanctoꝛum que doꝛmierant excitata
ſunt/ ita vt poſt reſurrectionem do-
mini venirent in ſanctam ciuitatem
⁊ apparerent multis: quia nimirum
in die illo ſcindeẗ veluꝫ quod manet
vſqꝫ hodie poſitum ſuper coꝛ iudeo-
rum: ⁊ ipſoꝛum quoqꝫ coꝛda durioꝛa
petris agnita veritate myſterioꝛum
dei ſcinderentur ad penitentiam. ⁊
multi ſpirituales intellectus qui la-
tent vſqꝫ hodie in voluminibus di-
uinis excitabuntur velut a ſomno ⁊
apparebunt illis: de quibus dicitur
in Daniele. Qui autem docti fue- Dañ. 12
rint erũt quaſi ſplẽdoꝛ firmamẽti/⁊
quaſi Stelle in perpetuas heredita-
tes. Quod autem completa tenta-
tione reſtituti ſunt/Job eiuſdem nu
meri filij cuius fuerũt pꝛimi ⁊ dupli-
cata ſũt omnia que poſſederat: ſigni
ficat refoꝛmari ſtatum eccleſie in euꝫ
gradum ⁊ ſimilitudinem in quo fu-
it tempoꝛe apoſtoloꝛum/ ⁊ letari in
multitudine duoꝛum populoꝛuꝫ hoc
eſt iudeoꝛum ⁊ gentilium. Etenim
vſque modo ſole gentes gloꝛificant
Chꝛiſtum. in illo autem die plenitu-
dines pariter iudeoꝛum ⁊ gẽtilium.
Cap. 87^m.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de D[…] Biblioteca

SEcunda hyſtoꝛia: que intitula-
tur Tobie quid dicā? Tanta ſa
ne inter eādem hyſtoꝛiā ⁊ pꝛin
cipium euāgelij luce concoꝛdia
eſt/vt alterum in altero apte ſubſiſte
Tob. 1. re videaꝛ. Laudatur enim Tobias ꝙ
Luce. 1. mitis fuerit. laudaꝛ ſimiliter Zacha-
Tob. 2. rias. Alter tamē cecitate: alter obmu
Luc. 1. tatione ꝑcutitur/in fine ꝟo vtrunqꝫ
ſanatur. Significat autem vterqꝫ/ſa
cerdotes iudeoꝝ / qui a pꝛincipio q-
dem iuſti/in fine increduli ſunt inuē
ti. Quod idcirco iuſto dei iudicio ⁊
cōtemplandi que dei ſunt viſu/⁊ pꝛe
dicādi gratia pꝛiuati ſunt. Et manēt
magis muti ⁊ ceci quouſqꝫ populus
gentiū naſcaꝛ plenarie a fide Chꝛiſti
quouſqꝫ plenitudo gētiuꝫ colligatur
Tob. 11 in patria. Eteni poſt aliquot annos
vel dies/⁊ cecus recepit lumē ⁊ mu-
Luc. 1. tus verbum. Quia opoꝛtet pꝛimo ſꝫ
apoſtolū intrare plenitudinē gētium
ad ro. ⁊ tunc omnis iſrael ſaluus erit. Sed
9.11. de modo cecitatis Tobie videamꝰ.
Opoꝛtet nos enim ex eadem hyſto-
ria ſicut ex hyſtoꝛia Job aliqua ſub
bꝛeuitate atqꝫ cōpēdio cōpilare/qua
tenus ad alia ꝓperare poſſimus. To
Tob. 1. bias iſudabat i ſepeliēdis moꝛtuis:
qꝛ ppl's iudeoꝝ in electis palmitibꝰ
ſtudebat bonis opibꝰ tegere ideficiē
ter peccata ſua: de qua nimiꝝ tectitu
ps. 31. dine ſcriptū eſt in libꝛo pſalmoꝝ bea
ti quoꝝ remiſſe ſunt iniqtates ⁊ qꝝ
tecta ſunt peccata. ſꝫ ad vltimū To-
bias feſſus ex ope ſepſture obdoꝛmi
Tob. 2. uit. Quia populus ille diuturna ex-
pectatiōe ⁊ aſſiduitate bonoꝝ opuꝫ
fatigatus tepuit circa fideꝫ ⁊ factꝰ eſt
quaſi doꝛmiens in obſeruatione mā
datoꝝ: ſicut ⁊ de hoibus huius tēpo
mat. 24 ris veritas dicit: abūdabit iniqtas re
frigeſcet charitas multoꝝ. Sane doꝛ
miēte Tobia/ceciderūt ſtercoꝛa hirū
Tob. 2. dinum ſuper oculos eius/⁊ effectus
eſt cecus: qꝛ negligēte eodē populo
mādata dei/actū eſt diuino iudicio/
vt carnalia verba legis carnaliter in
tellecta/que ꝑcepta ſagina ſpiritua-
lis itellectus/pꝛoijciunt quaſi ſterco-
ra ſancti doctoꝛes/caderent ſuꝑ coꝛ-
da iudeoꝝ: ita vt ꝑcuſſi cecitate neq̄-
ant agnoſcere verā lucē vſqꝫquo ve
niat tēpus illuminationis eoꝛuꝫ. Et
bene doctoꝛes eccleſie figurant hirū
dines: qꝛ hirundo auis agillima/vo
latus peragit circuoſos/adeo vt mo
do ſuꝑioꝛa teneat/modo iferioꝛa ꝑ-
currat. Jta ſancti doctoꝛes aliquādo
celeſtia ꝑdicant/aliquādo cōdeſcen-
dentes infirmis mēbꝛis Chꝛiſti car-
naliuꝫ quoqꝫ hoiuꝫ cubile diſponūt.
Quod aūt verba legis itellecta car-
naliter/pꝛo ſtercoꝛibus ſint habēda/
apoſtolus manifeſte indicat/qui enu
merans oꝑa ſua pꝛima/in qbus de-
ſudauerat ſm legē ſubſecutus adiun
git: ſed que mihi fuerūt lucra hec ar- ad phi-
bitratus ſum ꝓpter Chꝛiſtū detrimē lip. 3.
ta ꝓpter eminētem ſciētiam ieſu chꝛi
ſti domini mei: ꝓpter queꝫ oia detri-
mētum facio ⁊ arbitroꝛ vt ſtercoꝛa vt
Chꝛiſti lucrifaciā. Jgiꝛ a ſtercoꝛibus
pulloꝝ hirūdinū cecatus eſt Tobias
qꝛ illa verba legis aggrauarūt coꝛda
iudeoꝛum ne videant verum lumen
que diſcipuli ſanctoꝝ doctoꝛum tra-
dunt qdem memoꝛie/ꝓpter ſaginaꝫ
ſpiritalis itellectus que eſt in eis: ſed
tamen ꝑcepta ſagina ipſa ea quo ad
ſuꝑficieꝫ littere quaſi q̄dam ſtercoꝛa
ſpernunt. E quibus eſt illud. Nō ara
bis in boue ⁊ aſino: non indues ve- Deute.
ſte/que lana linoqꝫ cōtexta ſit ⁊ hijs 22.
ſimilia. Et hec qdem de occecatione
Tobie. Quid de vxoꝛe eius que nō
perdidit lumen? Vxoꝛ inquit ipſius Tob. 2.
ibat ad textrinū opus quotidie: ex q̄
videlꝫ oꝑe actū ē/vt acqreret hedū
de capꝛis. Quia videlꝫ plebs ſubie-
cta. ſ. ſimplices ⁊ idiote q̄ neſciebat
altitudinē verboꝝ legis intendebat
opibus

opibus pietatis que docet hoieꝫ ipa
natura/expectās miſericoꝛdias ⁊ mi
ſeratiōes a dño. Et qꝛ illa eſt magis
iuſta quā acceptat deus/dignā illam
exiſtimauit deus oipotens mittere il
li filiū ſuū in ſimilitudinē carnis pec
cati / vt moꝛiens ꝓpter ipſam eripet
eā ⁊ domeſticos eius a pena moꝛtis
eterne. Et hec qdem de illa que vide
bat. Tobias aūt cecus cū balātis vo
cē audiret/exiſtiauit furtiuum. Quia
ſacerdotes ⁊ legis ꝑitividētes ꝙ ſim
plices ⁊ idiote ſuſciꝑent verbū chꝛi-
ſti arguebāt ⁊ icrepabant eos/ quaſi
qui rapinā arbitrarenꝛ dicētes illum
filiū dei. Vñ ⁊ cū dicerēt miniſtri ad
pōtifices ⁊ phariſeos. Nūqꝫ ſic locu
Joā. 7. tus eſt hō ſicut hic hō loqꝛ. rñderunt
eis phariſei dicētes. Nunc ⁊ vos ſe-
ducti eſtis. Nūqd aliqs ex pꝛicipibꝰ
crediderit in eū: aut ex phariſeis: ſed
turba ingunt hec que nō nouit legeꝫ
maledicta eſt. Ecce q̄liter iudicatū ē
de turba neſciente legē que ſuſceꝑat
hedū illū qui tollit peccata mūdi/ab
illis cecis ꝑlatis quos deſignat To-
bias. ſed ⁊ illud qꝺ ſeqtur de verbis
Tob. 2. mulieris expꝛobꝛātis Tobie iuſtitias
ſuas aꝑte oſtēdiꝛ in euāgelio. Ubi ce
cus illuminatꝰ arguēs ſacerdotes di
Joā. 9. cebat: in hoc mirabile eſt qꝛ vos ne
ſcitis vñ ſit ⁊ aꝑuit ocl'os meos. Qꝺ
tale eſt: ac ſi diceret. Si vera eēt iuſti
tia quā vos hēre gratulamini ſm le-
gē Moyſi/aꝑirenꝛ vtiqꝫ oculi veſtri
vt ſciretis vñ ſit iſte qui aperuit ocu-
los meos. Nimiꝝ qꝛ qui nō eſſet ex
deo nō poſſet facere tale ſignū. Fle-
Tob. 3. uit aūt Tobias ad vocē expꝛobꝛātis
vxoꝛis/⁊ oꝛauit dñm vt tolleret aiaꝫ
eius. Quia nōnulli ſicut legimꝰ i acti
bus apl'oꝝ ⁊ pūgebanꝛ ad vocē cre-
dētiū/⁊ tñ ſm maioꝛē ſui ꝑtē in ceci-
tate remanebāt: ſiqdē ⁊ in eis qui cō
uertebanꝛ oꝛabat idē ppl's ad deum
ſuū: ⁊ in his qui nō poterāt credere i
cecitate māebāt. Uis ſcire ꝙ ita ſit?
Audi Saulū illū manētē aliqꝫdiu in
cecitate ⁊ qñqꝫ illuminatū ⁊ ꝯuerſuꝫ
in Paulū aſſumētē in ſe pplm illum
quaſi carnē ſuā ac dicētē. Fr̄es volū
tas qdeꝫ coꝛdis mei ⁊ obſecratio ad
deū ſit pꝛo illius ſalute. Teſtimoniū ad ro. 10
enim ꝑhibeo illis qui emulationem
dei hñt: ſed nō ſm ſciam. Et iterum ad ro.
qꝫdiu qdem ego ſum gētiū apl's mi- 11.
niſteriū meum honoꝛifico ſi quo mō
ad emulādū ꝓuocē carnē meā vt ſal
uos faciā aliquos ex illis. Exaudiuit
autē dñs vocē Tobie: ⁊ miſit angelū Tob. 3.
Raphaelē qui curaret eū: ſed nō eſt
ſtati curatꝰ. Quia pꝛius erat curāda
ſara filia Raguelis/⁊ iūgēda in ma-
trimoniū filio eius Tobie. Pꝛiꝰ inqꝫ
curanda erat Sara ab angelo Ra-
phaele ⁊ iungēda in mr̄imoniū filio
Tobie ⁊ poſtea illuminādus tobias.
Quia ſic videlicet repoſita eſt ſpes
ſalutis in ſinu illius populi curādi ꝑ
ſpm̄. ſ. a cecitate ſua. Ut tñ miſſuꝫ idē
ſpūs pꝛo ſalute generis humāi circa
aduētū ſaluatoꝛis curādam eē a dia-
bolo decerneret gētilitatem ⁊ iungē
dam ad ꝓcreationem filioꝝ cum vi-
carijs chꝛiſti ⁊ circa vltimū aduentū
eius ſanandū pplm iudeoꝝ. Unde ⁊
in ſequentibus ipſius epiſtole cuius
ſupꝛa fecimus mētionē Paulus ſub
ſecutus adiūgit. Nolo vos ignoꝛare
fratres myſteriū hoc vt nō ſitis vo- ad ro.
biſipſis ſapiētes: qꝛ cecitas ex parte 11.
cōtingit in iſrael donec plenitudo gē
tiū intraret ⁊ ſic ois iſrael ſaluus fie-
ret. Jgiꝛ vt in Tobia patre/pōtifices
iudeoꝝ/de quoꝝ oꝛdine ꝓceſſerunt
ſub nouo teſtamēto diſpēſatoꝛes my
ſterioꝝ dei deſignati ⁊ ipſi in iunioꝛe
Tobia: ita cōuerſa ad deuꝫ gētilitas
deſignaꝛ in ſara. Jn Raphaele autē
ſpūs. ſ. qui ſanauit vtrūqꝫ. Qui vꝫ ra Tob. 3.
phael in ſpecie qdē hois occurrit to- Tob. 5.
bie ⁊ fuit dux ⁊ comes itineris eius 11.

Universidad de Deusto Biblioteca

diſponens ⁊ decernẽs omnia pꝛo ar
bitrio ſuo: ſed tñ non erat homo qui
hec opareť: ſed ſpũs de celo direct⁹.
Quia ⁊ ſi viri ſpirituales viſi ſũt diſ-
ponere aliqd pꝛo arbitrio ſuo i eccle-
ſia dei: nõ tñ ipi ſunt qui loquũť: ſed
ſpiritus dei viui qui loquitur ⁊ diſpo
nit per eos. Sed ad hec omnia fa-
cienda / ſicut ⁊ ad mandata domini
cuſtodienda Tobiam filium viden-
tem pater cecus inſtruit ⁊ perducit:
vt ſic dicam ad lumen. Quia ſacer-
dotes iudeoꝛum qui erant ceci in ex
poſitõe ſcripturaꝝ duꝫ eaſdẽ ſcriptu
ras coꝛam fidelibus qui libꝛos foꝛte
habere non poterant / aut qui neſcie
bant litteras ſtudioſe legebant / eos
quaſi habẽtes coꝛdis ocl'os / qd eos
opoꝛteret facere copioſe dicebant: ⁊
qꝛ in ipſis ſcripturis ſpũaliter intelle
ctis mãdatũ eſt diſcipulis veritatis /
vt non p̃ſumerent ingredi viã p̃dica
tionis abſqꝫ magiſterio ſenioꝝ / oc-
actu. 15 currit qdeꝫ fidelibus ex circũciſione
querentibus ſcire veritatẽ Paulus
cum ceteris apoſtolis qui eos doce-
rent que neſciebant / ⁊ qualiter eſſet
ingrediẽdum ad veritatẽ euangelij.
Sed tñ ꝙ nõ ipſi apoſtoli eſſent qui
loquerenť: ſed ſpũs dei viui / de fine
potius itineris colligi poterit. Cũ cõ
ſũmatis diebus myſterij nuda erunt
oĩa ⁊ manifeſta. Sed quo itur⁹ erat
Tob. 5. Tobias? aut pꝛo quo iturus? Iturus
erat in Rages ciuitatẽ medoꝝ pꝛo re
colligẽda ſũma argẽti / quam mutua
uerat pater eius Gabelo egẽti cũ ma
gna turba generis ſui. Erat aũt ipſa
decẽ põdera talẽtoꝝ argẽti: in qbus
ſignificata ſunt verba legis que tra-
diderant ſacerdotes iudeoꝛum gen-
ti grecoꝛum pꝛo quibus opoꝛtebat
pꝛedicatoꝛes Chꝛiſti colligere aliud
argentum / videlicet datum pꝛo da-
to: ſpiritum pꝛo littera. Venerunt
Tob. 6 autem angelus ⁊ Tobias ad flumen
qui vocatur tygris. Quia diſcedẽtes
diſcipuli apoſtoloꝛum in diſperſione
que facta eſt ſub Stephano a hiero-
ſolymis / peruenerunt pꝛedicando /
vſqꝫ ad antiochiam ⁊ diſſeminando actu. 13
verbum dei per vniuerſam regio-
nem.

Cap. 88m.

SAne in eadẽ ciuitate edificata actu. 11
eſt eccleſia / ita vt diceret in ea
p̃rimũ diſcipuli chꝛiſtiani. Un-
de ⁊ nõ incongrue / ipſa ciuitas
fluuio tygri qui eſt vn⁹ ex 4or p̃cedẽ-
tib⁹ de paradiſo aſſimilata eſt. Quia
ſicut idẽ fluuius eſt vn⁹ ex 4or ita an-
tiochena eccleſia vna eſt ex q̃tuoꝛ ec
cleſijs que fuerunt p̃ceteris p̃ncipa-
les. Eſt eni vna antiochena que aſſi-
milať tygri: alia alexandrina que aſſi
milatur Geon: alia romana que aſſi-
milatur Phyſon: alia cõſtantinopo
litana que aſſimilať Euphꝛatẽ. Acci
dit ãt vt tobias vellet lauari i flumie Tob. 6
⁊ ecce piſcis aſcẽdit de aqua: qui vi-
debatur velle deuoꝛare eum. Quia
videlicet in eadem eccleſia facta eſt
queſtio de doctrina ⁊ obſeruatione
mandatoꝛum ⁊ de gratia baptiſmi /
quã perceperant fideles in eccleſia
dei / vtrum ſufficeret illis ad ſalutem
⁊ pꝛotinus ſurrexerunt qdam de ſe-
cta phariſeoꝝ qui quaſi dolẽtes vice actu. 15
Moyſi minati ſunt eis moꝛtẽ quaſi
Moyſes condẽnaturus eſſet eos in
iudicio ſi nõ obſeruarent legẽ ſꝫ lr̃aꝫ
⁊ cerimonias / eius. Timuit igiť To-
bias a facie piſcis: qꝛ timuerũt fide-
les hec audiẽtes a facie Moyſi. At
angelus cõfoꝛtauit Tobiã vt teneret
piſcẽ per bꝛacchiã ⁊ exẽteraret illũ: ⁊
ſpũs. ſ. qui loquebať i apoſtolis miſ-
ſis per Paulũ Barnabã qui aſcẽde
rant pꝛo hoc ipo ad apoſtolos q erãt actu. 15
Hieroſolymis / cõfoꝛtauit fideles vt
nõ tenerent Moyſen quo ad lr̃aꝫ ſꝫ
totũ: ſed ſm partem ipſam quã moꝛ-
tificatam ſm litteram exẽterarent q̃-
dãmodo /

dãmodo / ⁊ inueſtigarent ſubtilius i-
terioꝛa eius: ⁊ excipent inde coꝛ qđ
deſignat timoꝛẽ: fel ſimiliter ⁊ iecur
que deſignant illa duo p̃cepta chari-
mat. 22. tatis: de quibus veritas dicit: in hijs
duobus mãdatis tota lex pẽdet ⁊ p̃-
phete: ita enim iecur ⁊ fel ſignificant
amoꝛem dei ⁊ amoꝛem pꝛoximi quo
mat. 2 modo thus ⁊ myrrã: quia ſicut vir-
tus thuris in fumo eſt / ita in fumiga
tiõe illius iecoꝛis purgata eſt mulier
Tob. 8. a demonio. Nimirum quia ille be-
ne dirigit oꝛationem ſuam quaſi fu-
muꝫ in conſpectu domini qui diligit
⁊ econuerſo ceſſare a laudibus ⁊ oꝛa
tione nõ poteſt / qui ſolidat⁹ in amo-
re ipſius ab ipſo accipit vnde flãme-
ſcat. Sed ſicut myrra amara eſt val-
de ita ⁊ fel ⁊ vtrũqꝫ ſignificat cõpaſ-
ſionem que ſola habet certitudinem
ꝙ vere pꝛoximus diligatur. Si enim
vis eſſe certus vtrum diligas pꝛoxi-
mum tuum / in illius aduerſitate pꝛo
ba ſollicite animum tuum. Si enim
letaris: certum eſt ꝙ odias: ſi triſta-
ris: certum eſt ꝙ ames. Si neutrum
eſt i animo tuo / nec diligis nec odis:
quãuis perfecti viri nec ſuper ſe nec
ſuper pꝛoximis ſuis triſtentur de ad
uerſitate coꝛpoꝛali: ſed tm̃ de ſpi-
rituali: quia tempoꝛalem coꝛpoꝛum
aduerſitatem: pꝛoſperitatem exiſti-
mant ⁊ ſalutem. Sic igitur exentera
to piſce tolluntur ex eo iſta duo nec
ſine timoꝛe domini qui illic ſignifica
tur i auro: hic in coꝛde. Quod tamẽ
idcirco nõ expoſuit angelus cui⁹ eẽt
efficacie / qꝛ permanente in imo qua
ſi radix totus fructus illius in hijs
duobus conſiſtit. Poꝛro carnes il-
lius piſcis habite ſunt in vſum itine-
ris ad recreationem coꝛpoꝛis. Quia
cum legitur Moyſes ſingulis annis
multum etiam ſm litteram edificat
audiẽtes: ⁊ recreata coꝛda huiuſce-
modi viatico ſatis minus ſentiunt
fatigationẽ laboꝛis. Ambulauerunt
pariter poſt hec Angelus ⁊ Tobias Tob. 7.
⁊ peruenerunt ad domum Rague-
lis: quia tamdiu ambulauerunt pꝛe
dicando verbum Dei pꝛedicatoꝛes
euangelij adiuti munimine ſpiritus
ſancti quouſqꝫ peruenirent romam
vbi erat ſm pꝛopoſitum gratie dei /
caput eccleſie illius que ſignificatur
in Sara. Etenim mulier iſta habuit
timentes deum qui querebant eam
dare in matrimoniuꝫ viro bono nec
poterant / quia pꝛeualebat demon cõ
tingentibus. Nimirum quia nec in
gentili populo defuerunt viri ⁊ mu-
lieres qui colerent Deum viuum ⁊
qui inſtituerent iunioꝛes ad colen-
dum illum quem colebant iudei cu-
pientes inuenire magiſtros / qui eos
inſtruerent in hoc ipſo nec poterant
quia ſpiritus luxurie exagitabat iu-
deos ſicut legimus in deuteronomi-
um. Ue hijs qui ingreſſi ſunt ad ma-
dianitas. Et facilius erat ante aduẽ
tum domini trahi iudeos ad cultu-
ram idoloꝛum / q̃ꝫ vt gentes poſſent
eripi ab idolatria ſua. Igitur ꝙ ſan-
cta mulier ſterilis erat / non tam illi
imputandum erat q̃ꝫ pꝛauis viris /
nec gentilium electe plebi ꝙ non fe-
cundabatur ſemine ſpirituali ad pa-
riendos filios. Sed quia non inue-
niebatur idoneus pꝛedicatoꝛ qui fe-
cundaret eam / quinimmo qui nõ lu
xurie ſpiritu agitatus culpam incur-
reret pꝛo virtute. Nec illam tm̃ di-
co luxuriam qua virginea caro coꝛ-
rumpitur: ſed ⁊ illam que coinqui-
nat animam. Cum quis relicta vir-
tute ſpiritus docet ſequi litterã que
occidit: ſicut faciunt Doctoꝛes iu-
deoꝛum vſqꝫ in pꝛeſentem diem: lꝫ
autem de hoc quod accidebat vi-
ris illis non eſſet Sare aliquid im-
putandum: ſed ipſis viris: increpa-
ta tamen ab ea ancilla eius / ipꝛope-

Universidad de Deusto Biblioteca

rauit ei malum qd acciderat illis q̄ſi
Tob.3. eius culpa cõtigerit/vt oẽs a demo/
ne necarent/cum non tm̄ eſſet culpa
gẽtilitatis ꝙ ſterilis erat ab opibus
pietatis/q̄z illoꝝ iudeorum q ꝯuerſa
bant inter gentes/quoꝝ carnalis ⁊
immũda doctrina polluebat potius
q̄z fecundabat ad vitã/vtpote q̄ꝛ nõ
celum/ſed terrenã gliam ꝓmittebat.
Vex hoc ancilla ſare minus intelli
gens increpata a dñã ꝑ culpa ſua/im
properauit illi q̄ſi eſſet ſuũ/non ſuuz
ad Ga delictuz/ſz alioꝝ. Quia ſynagoga iu
la.4. deoꝝ que teſte apl'o ancilla eſt ⁊ fuit
cum filijs ſuis cũ increparet a plebe
gẽtilium de morte Chriſti: illa econtra
rio improperabat illi idolatrie cultũ:
⁊ ꝑditionem eoꝝ qui ingreſſi fuerãt
ad eaz/quaſi culpa eius accidiſſet ꝙ
hij qui adhererant illi ex iudeis ſupe
rati eſſent a demonio ⁊ tracti ad ido
Tob.3. loꝝ culturam. Ad cuius vocẽ aſcẽdit
ſara in ſupiorem ꝑtem domus ⁊ con
triſtata valde ꝑegit triduanum ieiu
nium obſecrãs deũ ſuum/vt ſe eripe
ret de vinculo improperij ſui. Quia
eleuata gẽtilitas ad cumulũ ꝑfectio
nis in ipſo initio cõuerſionis ſue co
gnouit myſteriũ trinitatis: ⁊ ad eius
gliam ⁊ honorem ſtuduit ab opibus
malis a verbis noxijs ⁊ cogitatione
iniqua recedere. ſuũq; ad eius laudẽ
ſtudiũ ⁊ orationẽ cõuertit. Sed hoc
vnde? ꝑfecto ex illa gr̃a que data eſt
Cornelio anteq̄z crederet in Ieſum.
Act.10 Cum igit exaudiret dñs ſaram eodẽ
tpe quo ⁊ Tobiam ⁊ mitteret ange
lum raphaelẽ vt ſanaret vtrũq;/actũ
eſt vt peruenirent ſimul angelus. ſ. ⁊
Tob.6. Tobias ad domũ raguelis ⁊ itrarẽt
7. domũ. Cuius erat filia prudẽtiſſima
Sara. Dixerat ãt angelus Tobie ꝙ
Tob.6. fumigatio iecoris piſcis/valeret mlt
tum ad expulſionẽ demonum. Inun
ctio vo fellis ad illũiationẽ cecoꝝ.
Ubi autẽ intrauit Tobias domũ ra

guelis/monitus ⁊ ꝯfortatus ab an
gelo ſiquidem/qd ante timuerat po
ſtulauit/⁊ accepit in cõiugem ſaram
filiam raguelis. Similr ⁊ ſci predica Tob.7.
tores fugiebant a ꝑncipio ꝯſortia gẽ
tium eo ꝙ eſſent gentes incircunci
ſe/⁊ quaſi ſocie demonioꝝ. Ita per Act.11.
hoc cõuenirent Petrum ⁊ arguerẽt
eum hij qui erant ex circũciſione: q̄ꝛ
intrauerat domum Cornelij: ⁊ cõmu
nicauerat ei/⁊ omnibus qui erãt cũ
eo. Quod tamẽ q̄ꝛ non eſſet timen
dum iudeis/ſicut retulit eccleſie idẽ
Petrus confortati ſũt a ſpiritu ſcõ/
qui adhuc loquẽte eodem Petro ce
cidit ſup oẽs qui audiebant verbuz.
Porro Raguel heſitabat adhuc de Tob.8.
matrimonio ⁊ fodit nocte foueaz vt
ibi abſcõderet morituꝝ: q̄ꝛ hij q pri
mo crediderant de populo gentili vi
dentes ꝙ adhuc cultus demonuz ⁊
immũditia ꝑſeueraret in eodẽ popu
lo poſiti inter ſpem ⁊ metũ/⁊ cõfor
tabantur de dono ſpũs ſancti quod
ꝑꝑe eſſe ſentiebant oibus inuocanti
bus nomen dñi/⁊ diffidentes de cõ
ſuetudine antiqua metuebãt ne ma
gis ipſi iudei deuicti libidine trahe
rent ad culturam iudeoꝝ/ q̄z vt gẽti
litas ab antiqua poſſeſſiõe demonuz
erui tam facile potuiſſet. Quaſi autẽ
ſepelit a bono viro corpus mortui/
vt non videat cuz occultat alterius
delictum. Ut nõ inferat fetorẽ agno
ſcẽtibus illud. At non accidit ita: q̄ꝛ Tob.8.
fumigatio iecoris ⁊ ꝯtinentia/⁊ ma
xime virtus angeli expulerat demo
nium a Sara ⁊ religauerat eum idẽ
angelus in deſerto ſupioris egypti.
Que eſt autẽ ſupior egyptus niſi il
la pars iudeoꝝ/que ſequẽs antiquã
cõſuetudinem manet vſq; hodie in
incredulitate ſua. In ipſa religatus
eſt demon/ in ipſa inq̄z religatus eſt
luxurie ſpũs q expulſus eſt ab eccle
ſia gentium ſm̄ ꝙ legio quã expulit matt.8.

dominus ab obſeſſo permiſſa eſt in
trare in porcos. Sane ſanata Sara
eſt exhibita viuenti Tobie ⁊ factum
eſt magnum gaudiũ in domo rague
lis. Quia concordato ſpirituali ma
trimonio rome inter iudeos ⁊ genti
les abſq; leſiõe vtriuſq; partis factũ
eſt gaudium electis ſicut ſcriptũ eſt.
Gaudium eſt angelis dei ſuper vno
peccatore penitentiam agente q̄z ſu
Luc.15 pra.99.iuſtos qui non indigent pe
nitentia. Interim dum hec agerent
abijt angelus cuz quatuor pueris in
Tob.9 rages ciuitate medorum/retulit ga
belo chirographum ⁊ reportauit ar
gentum. Opz enim trãſire ſpũm ſan
ctum ad gentes grecoꝝ ſm̄ ſpiritalẽ
intellectum cum aliquibus predica
toribus egreſſis de latina eccleſia/⁊
oſtendere illi notitiam veritatis. hoc
enim deſignat chirographus quem
acceperat ab eo Tobias ⁊ ꝑ verbis
legis que data fuerunt aliquando a
ſapiẽtibus grecorum recipere ab eis
verba ſpiritualia. Ipſumq; populuz
grecorum inuitare ad nuptias To
bie ⁊ Sare: hoc eſt romane eccleſie.
Quatenus duobus populis chriſtia
nis collectis in vnum fiat pax ⁊ gau
dium in eccleſia chriſti. Porro per
Tob.11 actis nuptijs ⁊ diebus epularum cõ
fert Tobias cum angelo vt reuertat
ad patrem. Quia in hac extremitate
temporum in qua nos ſumus multa
accipimus indicia a ſpiritu ſancto/ꝙ
oporteat ꝑdicatores eccleſie appro
piquare illi populo a quo in ſuis pre
deceſſoribus egreſſi ſunt vt accipiãt
lumen. Quod tamen fieri nequit: ni
ſi prius populus grecorum relictis
q̄z multis adinuẽtiõibus ſuis adhe
reat ſancte romane eccleſie obediẽs
decretis ⁊ inſtitutionibus ſuis. Cuz
autem appropinquauerit hora vt il
luminetur cecus/ſecutuꝝ paulo poſt
Tobiam precurſurus eſt canis q ap

tis indicijs ⁊ blanditijs/nuntiet pro
pe eſſe tempus curationis ſue. deſi
gnat enim canis iſte aliquem predi
catorem ſicut vniuerſaliter de omni
bus per pſalmiſtam dicitur. vt intin
gatur pes tuus in ſanguine lingua ps.67.
canum tuorum ex inimicis ab ipſo.
Igitur precurret canis ⁊ ſequet To
bias. Precurret bonus nũtius ⁊ ſe
quentur illi quibus cõmiſſum eſt in
genere officium predicationis/qua
tenus vt aliquando per iudeos gen
tiles/ita nunc per gẽtiles conuertan
tur iudei. Oſculatus eſt autem Tobi
as patrem ſuum liniuitq; felle ocl'os
eius ⁊ poſt modicum vidit lumen.
Quia oportet prelatos eccleſie oſtẽ
dere primo affectum charitatis eidẽ
populo ⁊ expectare paulisꝑ quouſq;
auferatur ⁊ quaſi ſecernatur albugo
littere ab oculis mẽtis ſue. Quia in
cunctanter poſt aliquãtam horã dei
ficum percipiet lumen. Et bene idez
Tobias abſtulit albuginem ab ocu
lis ceci patris: quia doctores eccle
ſie oſtenſuri ſunt illi populo quid ſit
illud apoſtoli: littera occidit ſpũs aũt
viuificat. Eia nũc ſacerdotes dei in
cipite agere quod veſtrum eſt. Et no 2.ad co
lite timere: quia omnino prope eſt tẽ rinth.3
pus curationis eius. Poſt cuius cu
rationẽ loquet ſpũs ſapientie vtriq;
populo omnem veritatem: ⁊ oſtẽdet
ſe eſſe vnum de ſeptem angelis: ⁊ de
ſeptem ſpiritibus qui aſſiſtunt ante Tob.2.
dominum: de q̄bus ⁊ frequenter ſcri
pture/⁊ frequentius ſancti loquunt
in quibus tñ donis ita per ſingulos
loquitur ſpũs ſanct⁹: quomodo ali
quãdo chriſtus loquitur in petro in
Ioãne ⁊ paulo/ſicut ipſe paulus qui
buſdam loqtur dicens. An experimẽ
tuz queritis eius qui in me loquitur 2.ad co
chriſtus. Igitur poſt hec ab angelis rith.13.
aſſumptus eſt in celum/⁊ illi pre gau
dio ⁊ terrore glorificabãt deũ. Pre

Tob.13 dicit quoqꝫ Tobias ſenior multa de
gaudijs hieruſalem. Quia prelati iu
deorum repleti ſpiritu ſancto agno-
ſcent: quia magna erit gloria ſancte
matris eccleſie/ vl' etiam ſuperne hie
ruſalem: ⁊ q̄a per omnes vicos eius
cantabitur Allā ab omnib⁹: ⁊ admi
rantes ſuper tanta manifeſtatiōe ve
ritatis: ⁊ ſuper bonitate ac miſericor
dia dei ſui laudabunt dominū: quo-
niam bonus/ quoniam in ſeculū mi-
ſericordia eius. Hec excerpta ſunt ſꝫ
ſpiritum de hyſtoria Tobie. Cetera
omnia aut pene oīa magis ad textuꝫ
hyſtorie pertinere puto q̄ꝫ ad aliō ſi-
gnificandum. Et fortaſſis idcirco
apud hebreos hec/ ⁊ ſequens hyſto
ria non ſunt in canone ſcripturarum
quia non in omnibus partibus ſuis
ſicut cetere: que ſunt in canone ſpiri
talem recipiunt intellectum. Verūtn̄
ꝙ Tobias ſexagenari⁹ recepit lumē/
ſignificat in fine ſexte etatis iudeoꝝ
ppl'm a cecitate curādum. Cap.89m.

HYſtoria Judith euangelio
Jud.1. Marci: qui aſcribiť reſur-
rectio ſm ſpiritalem intel-
lectum cōuenire monſtra-
tur. Refert autem ſuperbiſſimum re
gem aſſyriorum pugnaſſe contra ar
phaxat regem medorū/ eleuatumqꝫ
pro victoria in faſtum ſuperbie deuꝫ
ſe vniuerſe terre ꝑdicare ⁊ aſſerere
preſumpſiſſe. Miſit enim olofernez
Jud.2. principem militie ſue/ vt omnem ter
ram per quam pergeret ei⁹ ſubderet
ditiōi: vt ſolus ipſe deus terre ab oi-
bus diceretur. Qui videlicet Olo-
fernes/ cum multas iam occupaſſet
prouintias: omneſqꝫ ei ſuppliciter/
tanquam dei nuntio inclinarent: au
Jud.5. diſſetqꝫ ꝙ filij iſrael reſiſtere viribus
niterentur/ totū impetus ſui curſum
deſtinauit cōtra eos: factumqꝫ eſt vt
filij iſrael feſſi nimis tradere ſeipſos
eius exercitui cogitarent. Si nō eis
in diebus quiqꝫ/ iam peractis in ob- Cap.7.
ſidione auxilium deſuper adueniret.
Audiuit hec Judith vidua mulier
pulchra nimis/ ⁊ amatrix ꝑcipue ca Cap.8.
ſtitatis diſplicuitqꝫ illi ꝙ imponeret
ozias modum miſerationis diuine.
Erat autē relicta a viro ſuo iā annis
tribus ⁊ menſibus ſex. Vir aūt eius
nomine Manaſſes mortuus fuerat
in tempore meſſis ordeacee. Ipſaqꝫ
poſt mortem viri: vt dictum eſt caſta
permanſit. Hec igiť acceſſit ad Olo-
fernem in ſpe muliebri quidem: ſed Cap.10
in corde virili. Factumqꝫ ē ⁊ occidit
virum femina: ⁊ tyrānum puella: ita
vt in manu femine ſaluaret oipotēs Cap.13
iſrael. Rex itaqꝫ iſte magnus Nabu
chodonoſor: qui pugnauit contra re
gem medoꝝ/ deſignat regnū gentiū
ꝯſurgere ꝯtra regnū/ vtpote ſi gens
ſaracenorum que inhabitat orientē
ſurgeret ꝯtra eos q̄ inhabitant egy-
ptum: ⁊ alia ꝯtra alia ſicut ⁊ ſepe ac-
cidit dimicare. Qđ v̇o rex ille poſt vi
ctoriam eleuat⁹ eſt in ſublime/ ita vt
diceret ſe deū terre/ future rei erat in
dicium: nec alterius q̄ꝫ eius que ſcri
pta ſunt in viſione ſexta Danielis ꝓ-
phete vbi ⁊ dī.10. cornua q̄ vidiſti ī
beſtia.10. reges illi⁹ regni erūt: ⁊ ali-
us ſurget poſt eos ⁊ ipē potētior erit
prioribus ⁊c̄. Coartatio illius popu- Dan̄.7
li coartandos eſſe q̄ꝫnimis chriſtia-
nos deſignat. Vidua iudith eccl'iam
orientalē ſicut puto deſignat/ que ſū
pſit exordium a circūciſione ꝓpter il
lud qđ ſequiť de viro eius/ vꝫ ꝙ tem
pore meſſis ordeacee mortuus eſſe
perhibeť. Quaſi enim tpe meſſis or
deacee mortu⁹ eſt vir Judith. Quia Jud.8.
tpe quo veteres iudeoꝝ ſegetes ꝑue
nerūt ad meſſeꝫ ꝓpagatio circūciſio
nis defecit/ ne eſſet in ea decetero tē
pus circūciſionis. Et hoc q̄uo? Cuꝫ
ſtaret inq̄t ſuꝑ ligātes manipulos in
agro/ ꝑcuſſit ſol ſuꝑ caput ei⁹ ⁊ mor
tuus

tuus eſt. Qui ſunt enim oꝑarij qui li
gant manipulos ordeaceos/ niſi hij
de q̄bus dn̄s ait. Ego miſi vos mete
Joā.4 re vbi non ſeminaſtis. Dum ergo ſta
ret ille ſuper alligantes manipulos/
ꝑcuſſit ſol ſuꝑ caput eius ⁊ mortuus
eſt. Quia ꝓ eo ꝙ ī ſeruāda lege moy
Act.15. ſi ſacerdotes q̄ crediderant ex circū-
ciſione vehemēter obſtabant/ irā oi-
potentis dei ꝓuocauerūt cōtra ſe vt
deciderent a fide: ita vt exceptis pau
cis cum apl'is redirent ad iudaiſmū
⁊ deficerēt in iuſtitia fidei que eſt in
chřo Jeſu. Sicut aūt Anna vxor To
Luc.1. bie non incurrit cecitatem: ⁊ Heliſa-
Tob.2. beth fideliſſima/ non amiſit loquelā.
Luc.1. alterius autem vir amiſit viſum. alte
rius priuatus eſt verbo. Ita nec vi-
dua iſta mortua ē cum viro: ſꝫ ſemꝑ
in caſtitate manens facta eſt q̄ſi ma-
iud.vl. ter iſrael. Quia vꝫ eccleſia illa que ꝑ
ſucceſſionē ſtetit in ꝑtibus orientis
ceſſantibus ex circūciſione ep̄is no-
luit vlteri⁹ tales hře viros ne adhuc
prauo ſemine fedareť. q̄ꝫuis non de-
fuerint ep̄i in partibus oriētis. ꝓpte-
rea tn̄ deſcribiť non habuiſſe poſtea
viꝝ/ q2 ille q̄ ꝓprie ſucceſſit chřo pre
xit romā trāſlato inde candelabro ⁊
ſtatuto eodē tpe in occidētali eccl'ia.
Jud.8. Māſit aūt Judith in viduitate ſua
annis tribus ⁊ menſibus ſex. Ma-
gnū iſtud plane ⁊ aptum myſteriuꝫ.
Hic eſt enim ille magn⁹ numerus q̄
vniuerſa hec ꝯtinet ſacra. Sūt eteni
menſes.42. ſiue dies.1260. Nihilqꝫ
aliud deſignant q̄ꝫ ānos.1260. in q̄-
bus noui teſtamēti ſacra ꝯſiſtūt. Qđ
v̇o ait ⁊ in ſuꝑioribus domus ſue fe
cit ſibi ſecretum cubiculū/ in quo cū
puellis clauſa morabať/ ieiunabatqꝫ
cunctis diebus vite ſue preter ſabba
ta ⁊ feſta domus iſrael/ deſignat mo
naſticam ⁊ heremiticā vitā quā mul
to ꝣelo ſemꝑ orientaliū ml'titudo ꝣe-
lata eſt. Et notandum ꝙ in eccleſia
ꝓmitiua vita monaſtica inchoata ē:
ſed quia apl'is diſcedentibus imita-
tio ibi ſancta defecit. Quotquot illi-
us vite memores in eius imitationē
accenſi ſunt ſubtrahentes ſe a tumul
tibus publicis ſecreta ſolitudinis pe
tierunt ad qđ illud pertinet teſtimo-
nium qđ Marcus ait. Vox claman mar.1.
tis in deſerto parate viaꝫ dn̄i rectas
facite ſemitas eius. Ad hoc quoqꝫ ⁊
illud ꝑtinet/ quod per pſalmiſtaꝫ dī. ꝑs.54.
Ecce elongaui fugiēs ⁊ manſi in ſo
litudine. Nec miruꝫ ſi derelicta viro
mulier iſta fuiſſe deſcribitur/ vt illud
oſtendať myſtice qđ Iſaias dicit. Le Iſa.54
tare ſterilis que non paris erumpe ⁊ Sap.3.
clama que non parturis: q2 multi fi- Luc.23
lij đſerte plus q̄ꝫ eius que hꝫ virum. Gal.4.
Quod ergo mulier iſta aſcēderat in
eminentiorem partem domus/ ⁊ vt
fugeret cōſortia publica ibi ſe ꝓtege-
rat cum puellis ſuis/ quid niſi vitam
ꝯtemplatiuā ⁊ anacoriticā ſignifica
re crediť/ maxie cū ſcriptū ſit ī libro
Apocalypſi de ml'iere amicta ſole. ⁊ Apo.12
mulier fugit in ſolitudineꝫ vt paſcat
eam ibi diebus.1260. O mira my-
ſteria tot diebus Judith relicta a vi
ro fore dicitur manens in ſecretario
domus ſue vacans oratiōibus ⁊ ie-
iunijs quot diebus mulier altera: ſꝫ
ipſa manere deſcribitur in deſerto vt
paſcāt inquit eam ibi diebus.1260.
vel in tempus ⁊ tempora ⁊ dimidiū
temporis. Nam quid eſſe aliud cib⁹
anime creditur niſi vacare orationi-
bus ⁊ pſalmis vigilijs lectionib⁹ ie
iunijs ⁊ immaculatū ſe cuſtodire ab Apo.13
hoc ſeculo. Et notandum ꝙ ſub eo-
dem dierū numero/ beſtia que aſcen
dit de mari. Et in Daniele. Rex ille Dan̄.7
vndecimus regnaſſe narratur. Et ſi
alterum accipiendum ſit ſm l'ram: al
terum v̇o ſm myſticum intellectum.
Et hec quidem de muliere vidua ⁊
de rege ſuperbo. Cap.90m.

FIlij vo iſrael qui erant in be-
Jud.7. thulia ſuſtinuerũt diebus.20.
⁊ ita demũ deficiẽte aqua ſta-
tuerũt ſe tradẽ oloferni. Qui
cum cõueniſſent in vnũ ⁊ multo fle-
tu ⁊ plãctu clamaſſent ad dñm/ad-
monuit eos Ozias qui erat princeps
eorum vt adhuc.5.diebus patienter
agerent expectãtes miſericordiam ⁊
miſerationes a dño:diſplicuit autem
verbũ iſtud iudith/eo ꝙ miſerationi
domini/Ozias terminum poſuiſſet.
Sic tñ factũ eſt vt dixit. Nã cõpletis
25.diebus peremptus eſt olofernes ⁊
data eſt trãquillitas pacis populo iſ-
rael. Videt aũt ſignificari in his.25.
diebus id quod in illis.25.ſtadijs de
quibꝰ dicit in euãgelio:⁊ tenebre iaꝫ
facte erãt ⁊ nõ venerat ieſus ad eos.
Joã.6. Cum aũt remigaſſent ſtadijs.25.aut
30.vident ieſum ambulãtẽ ſupra ma
re ⁊ proximum mari fieri:⁊ timuerunt.
Cũ enim ſaluator mũdi nõ venit ad
diſcipulos/qd poſſunt habẽ diſcipu-
li niſi fletũ ⁊ luctũ. Quaſi enim non
adeſt ſaluator ſperãtibus in ſe cũ flẽ-
tes ⁊ orantes in tribulationibus nõ
exaudit. Dicturi ſunt etenim in illis
diebus illud qd ex voce ipſoꝝ pſalmi
ps. 43. ſta lõge ante predixit. Exurge quare
obdormis domine / exurge ⁊ ne re-
pellas in finẽ. Quare faciẽ tuã auer-
tis obliuiſceris inopie noſtre ⁊ tribu
lationis noſtre? Exurge dñe adiuua
nos ⁊ libera nos propter nomẽ tuũ.
Hij ſunt enim dies de qbus ſaluator
ait. Venient dies quãdo deſideretis
Luc.17 videre vnum diem filij hoĩs. Vereor
autẽ ne.30.dies aut.25.ſtadia pro to-
tidẽ annis accipiẽdi ſint qd ſatis eſt
admodũ ſuſtinere duriſſimum. Verũ
in.20.diebus lꝫ in obſidione ⁊ penu-
ria:firma tamẽ mẽtis conſtantia filij
iſrael qui erant in Bethulia pſtite-
runt:lꝫ illoꝝ filios iſrael qui erant in
illis ꝓuintijs per quas trãſierat exer
citus/ſicut ⁊ ceteras gẽtes cõtriuiſ-
ſet. Ex qua re oſtẽditur/ꝙ vſqꝫ ad il-
lud tẽporis ſpatium qd ſignificat in
viginti diebus/⁊ ſi ex parte maxima
chriſtiani qui erunt in illis partibus
vbi hoc futurum eſt cõtererentur/ex
parte tñ aliqua reſiſtendo/cõſiſteret.
Exinde iam animo reſiſtere nõ valẽ
tes deliberabunt tradere ſeipſos vo
luntati eoꝝ. Et notãdũ ꝙ vigeſimuſ-
ſecũdus dies erat quãdo iudith ſte-
tit in ꝯſpectu pricipis olofernis:mã-
ſitqꝫ in eius poteſtate die illo ⁊ tribꝰ
ſequẽtibus/vt itelligatur illud quod
de cornu vndecimo ſcriptũ eſt:⁊ tra- Dan.7
dent in manu eius in tẽpus ⁊ tẽpora
⁊ dimidiũ tẽporis/⁊ iudicium ſede-
bit/vt auferat potẽtia eius ⁊ teratur
⁊ diſpeat vſqꝫ in finẽ. Sic enim ſcri- Jud.12
ptũ eſt in libro iudith. Et pcepit cubi
cularijs ſuis/vt ſicut placeret illi exi-
ret ⁊ itroiret ad orãdum deum ſuũ p
triduũ. Et poſt pauca. Et factũ eſt in
quit quarto die olofernes fecit cenã
ſeruis ſuis/⁊ dixit ad Vagao Eunu
chũ. Vade ⁊ ſuade hebree illi vt ſpõ
te ꝯſentiat habitat mecũ ⁊c. Quarto
itaqꝫ die agebat ex quo iudith igreſ-
ſa eſt in cõſpectu olofernis:⁊ nocte il
la interfecit eũ. Et hoc eſſe videt qd Jud.13
illic dicit:⁊ iudicium ſedebit vt aufe Dan. 7
ratur eius potentia ⁊ cõteratur ⁊ diſ-
pereat vſqꝫ in finem. Nã poſtqꝫ iter-
fectus eſt olofernes ⁊ eius exercitus
circũquaqꝫ ꝯtritus/in illa de Nabu-
chodonoſor vlla mẽtio facta eſt:fieri
enim põt vt rex ille ſupbus tẽporali
eleuatus proſperitate/iã nõ dignetur
ire in ꝓlium:ſed antiquo more potẽ-
tiũ ipſe quaſi dñs in ſua domo quie-
ſcat. Princeps vo eius dirigatur ad
pugnã. Niſi forte dicamus:in ipo re
ge ſupbo ſignificari diabolũ:in prin-
cipe vo exercitus eius oloferne/illuꝫ
regẽ vndecimũ qui regnaturꝰ eſt in
tẽpus ⁊ tẽpora ⁊ dimidiũ temporis. Dan.7
Qua

Qua in re cõſiderãdũ eſt ſm concor
diã euãgelij/ꝙ mulier iſta caſtiſſima
cõcordat cũ carne chriſti que etiã in
nũe. 19 vacca ruffa deſignata eſt. Ut eniꝫ iu
dith incipiẽtibꝰ tenebris ꝓ ſalute po
puli ſui tradidit ſe in manibus pecca
toꝝ/qnimo vt loquamur aptius:viri
lis iudith aius tradidit corpus ſuuꝫ
pro ſalute populi ſui:ita ſaluator pro
ſalute mũdi tradidit ſacratiſſimũ cor
pus ſuũ in poteſtate hoium impioꝝ.
De illa eni ſcriptũ eſt ꝙ ſine fedatiõe
carnis ſue mãſit in caſtris aſſyrioꝝ.
Jud.13 De chriſto ſcriptũ eſt/ꝙ caro eius re
quieſceret i ſpe/⁊ quaſi nõ daret ſan
ps.15. ctũ dñi videre corruptioneꝫ. De illa
ſcriptũ eſt ꝙ portans ſecũ caput olo-
fernis reuerſa eſt de nocte ad ꝯciues
Jud.13 ſuos. De Chriſto tenet catholica fi-
des/ꝙ capto pricipe mũdi/de nocte
reſurrexit a mortuis ⁊ reuerſus ẽ ad
Joã.20 diſcipulos ſuos. Illa vocauit ſecretiꝰ
ſeniores populi ⁊ illis ſe illeſa ⁊ ico-
Jud.13 lumem ꝓſentauit. Chriſtus apparuit
diſcipulis i domo vbi erãt abſcõditi
Joã.20 propter metũ iudeoꝝ. Separauit ãt
iudith caput olofernis a corpe/⁊ por
tauit illud captiuum/vt fieret notum
Jud.13 omnibus qui erant in Bethulia/qꝛ
genus humanũ cuius caput erat dia
bolus ſaluari non poterat a peccatis
ſuis/niſi ſepararet ab iniquo capite
ſuo ⁊ idcirco mortificat i baptiſmate
vt viuat cum Chriſto. Vbicũqꝫ eteni
gentes traduntur iugulate a filijs iſ-
rael vbiqꝫ pene in bonã partem acci
piẽdum eſt:qꝛ videlicet moriũtur dia
bolo vt viuant Chriſto:moriunt pec
catis/vt viuant iuſtitie. Nemo auteꝫ
miret/ſi carnis dominice reſurrectio
deſignat i femia:qꝛ ſepius humana
caro ꝯſueuit i femia deſignari. Sed
fortevel dieꝝ numerus in hoc myſte
Jud.12 rio deeſt. Tribus diebꝰ iudith in po
mat.12. teſtate olofernis permanſit/⁊ tribus
diebus dñs in corde terre ſe mãſurũ
predixit. Idcirco aũt tribus diebꝰ qꝛ
dies paſſionis/quaſi bis ſextus fuit:
qꝛ bis habuit tenebras ⁊ bis lucem.
Si ergo ad Marcum euãgeliſtã pti
net imago leonis. Cui ⁊ aſcribi ꝯſue
uit reſurrectionis triũphus/ꝓpẽdat
chriſtiana religio quãta ſit inter hy-
ſtoriã ⁊ illius euãgelium cõſonantia.
Ut qd illa myſterijs timuit:iſte noctẽ
proferret. Deſignatur quoqꝫ hocipꝫ
circa principiũ huius euãgelij cũ di-
citur. Spiritus expulit ieſuꝫ in deſer mar.1.
tum ⁊ erat in deſerto qdraginta die-
bus ⁊ quadraginta noctibus ⁊ tẽta-
batur a Sathana. Eratqꝫ cũ beſtijs:
habemus ergo ⁊ hic rotaꝫ in medio
rote:habemus hyſtorie corticẽ: me-
dulle triticee allegoriam. Verũtamẽ
illud quod diximus de eius exitu ſũ-
ma in cautela ſeruãdum. Quoniã ſi
ſepe iam diximus die quadrageſimo
cõſũmatus traditus eſt Chriſtus in
manus peccatoꝝ. Et quadrageſima
nũc agitur generatio/circa cuius fi-
nem iterum tradẽdum eſt corpus eiꝰ
quod eſt eccleſia in poteſtate gẽtium
ſicut ſcriptuꝫ eſt in euãgelio/⁊ hieru- Luc.21
ſalem calcabitur a gẽtibus donec cõ
pleãtur tẽpora nationũ. Qua tribu-
latione peracta erit gaudiuꝫ ⁊ letitia
omnibus qui expectant redemptio-
nem iſrael. Cap.91m.

REgine liber heſter merito
inſcribitur quarto loco:qꝛ
quartũ opus chriſti inter
quatuor/fuit aſcẽſio: deſi-
gnatqꝫ vitã ꝯtẽplatiuã que ꝓprie pti-
net ad reginas hoc ẽ ad illas ſãctas
virgines quoꝝ ſpõſus eſt chriſtꝰ. hec
igit eſt illa regina pro qua nõ imeri-
to rex nr ſm ꝙ ſcribit virgo Joãnes
chriſtꝰ ipſe vginis filius venire ad nu
ptias dignatꝰ eſt:vñ ⁊ mater ieſu ibi
erat ⁊ ipſe qui hoc ſcripſit Joãnes.
Inter cetera vo ornaniẽta ⁊ delitias Joã. 2.
illius magni ꝯuiuij artaxerſis regis Heſt.1.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝺe vino mētio facta eſt/vbi ꝺata ē oc
caſio vt heſter ſublimaret in regnū.
Et pꝛimá v̄tutē quá cōmemoꝛat ioá
nes feciſſe Chꝛiſtū Jeſum ꝺicit eū in
nuptijs aquá ɔuertiſſe in vinū: vt pa
tēter ꝺaret itelligi ꝙ vbi eſt amoꝛ ꝺei
qui merito ꝺeſignatur i vino/ibi ſpe
cialis anime fit ꝺeſponſatio. Ut autē
oſtenderet beatus Joánes ꝙ ꝺeſpō
ſatio illa nuptiarum myſterium erat
Chꝛiſti ⁊ ſacre ſponſe eius eccleſie.
Cū loqueret ipſe ꝺe Joáne baptiſta
hoc illum pꝛimo ꝺe Chꝛiſto ꝓtuliſſe
cōmemoꝛat. Qui habet ſpōſam/ſpō
Joá. 3. ſus eſt. Amicus autē ſponſi qui ſtat ⁊
audit eum/gaudio gaudet ꝑꝑ vocez
ſponſi. Uerum hec/ꝓpter cōcoꝛdiaz
ꝺicta ſunt/⁊ vt rota in medio rote aſ
ſignata i quarto loco chꝛiſti regi ma
gno teſtimonium reddat. Cui etiam
elemēta muta teſtimoniū perhibent.
Nunc v̄o ipſius hyſtoꝛie ſummulaz
perſtringēdo tágamus: ⁊ cupientibꝰ
intrare in cellam vinariam quátū ꝺo
nauerit ipe rex / oſtij firmacula reſe
rádo pandamus. Rex iſte magnus
aſſuerus ſiue Artaxerſes: binomius
enim fuit: Chꝛiſtus eſt: ꝺe quo ꝺicit
angelus matri eiꝰ marie: hic erit ma
Luc. 1. gnus ⁊ filius altiſſimi vocabit. Cētū
Heſt. 1. 27. pꝛouintie ſuꝑ qbus regnauit ꝺe
ſignant multitudinē eccleſiaruz que
lōge lateqꝫ fundate ſunt: pꝛo eo. ſ. ꝙ
120. cōtinent ifra ſe ꝺuas ſexagenari
as ꝑfectiones pertinentes ad pꝛimū
⁊ 2ᵐ ſtatum: ſeptem v̄o quod ad ter
tium/ſpiritualium numeꝝ bn̄dictio
actu. 1. 2 nem. Jnde eſt ꝙ in ꝺie pētecoſtes ſu
pꝛa. 120. fideles ꝺeſcendiſſe traditur
ſpūs ſanctꝰ. Et non lōge poſt ad cōe
Actu. 6 miniſterium ſeptē viros/apoſtoli ele
giſſe noſcūtur. Pꝛincipiuz regni aſ
Heſt. 1. ſueri Suſis ciuitas fuit. Quia ab ip̄o
oꝛiginali ſeculo p̄ſto fuit pars aliqua
generis humái in qua regnaret altiſ
ſimus. Tertiꝰ annus regni eius/ter

tia eſt etas mundi: in qua aſſumpſit
ſibi ꝺeus Abꝛaá ⁊ ſemen eius ꝺans
illis circūciſionez in legē vt eſſent cō Ge. 17.
uiue ꝺei ⁊ fierent comparticipes elo
quioꝛum eius. Cētū octuaginta ꝺies
faciunt ſex menſes qui ſignificát ſex
tempoꝛa in quibus perſeuerauit cir
cūciſio ⁊ lex: hoc eſt ab Abꝛaaz vſqꝫ
ad Joánem baptiſtam: ſunt enim ꝯz
Mattheū generatiōes quadragita matt. 1.
due que faciūt ſex hebdomodas ge
nerationum in qbus notus erat ꝺeꝰ
in iudea tm̄ relicta mltitudine popu
loꝛum in eſurie multa. Jgitur cōple
tis centum octuaginta ꝺiebus iuſſit
fieri rex generale conuiuium ſeptem
ꝺiebus ⁊ vocati ſunt ad conuiuium
omnes qui iuenti ſunt in ciuitate ſu
ſis. Quia nimirum poſt tempus cir
cūciſionis ⁊ legis apparens ꝺei filiꝰ
manifeſtus in carne/gratiam euan
lice pꝛedicatiōis ſuꝑ omnes electos
ſuos abūdanter effudit: ⁊ ad celeſte
cōuiuium quod parauit fidelibus/tá
magnos qꝫ paruos idifferēter voca
uit. Scriptum qꝑpe eſt in euangelio
eius a Joanne baptiſta/regnum ce
loꝛum vim patitur ⁊ violēti ꝺiripiūt mat. 11.
illud. Quod videlicet conuiuiuz ne Luc. 16
quaqꝫ i ꝺomo p aratū eſt: ſed i hoꝛto.
Quia pꝛius ſolis ꝑfectis iudeoꝛum
oſtēdebat faciē: tunc iam per aſſum
ptam foꝛmá moꝛtalitatis noſtre oibꝰ
qui adeſſe poterát manifeſtus appa
ruit. Sane pꝛeparatiōes ille quas fie
ri fecit in loco cōuiuij non aliud my
ſterialiter inuebant/qꝫ cuz ꝺominus
ipſe ꝺicit in euangelio. Omnia para mat. 22.
ta ſunt/venite ad nuptias. Ualde et
enim p̄cioſuz erat tabernaculū illud
non manufactū eccleſiá. ſ. ꝺiſcipulo
rum quá elegit a pꝛincipio/in qua q
daz pꝛo itegritate fidei oꝛdinati ſunt
a ꝺn̄o quaſi foꝛtes puſilli. Quidaz ꝑ
longanimitatis patiētia quaſi pextē
ti funiculi: qdam per altitudinē ſcien
tie

tie quaſi ꝺeſuper extēta vela/⁊ velu
ti quedam cherubin pꝛotegentia in
fra poſita alis ſuis. Quidam pꝛo re
quie cōtemplationis quaſi lectuli p̄
parati ad ocium: qdaz per facūdiam
pꝛedicationis quaſi vaſa aurea effu
dentia vina. Et notáduz ꝙ nemo ibi
cogebat ad bibēdū: ſed vnuſquiſqꝫ
bibebat ad arbitriū ſuū: qꝛ lz p̄ſto ſit
ꝺonuz ꝺei/ſine quo nemo facere pōt
quicqꝫ in arbitrio ſuo: tamē accipien
tis poſitū eſt ꝺicēte ꝺomino. Si vis
mat. 19 perfectꝰ eſſe vade: facito hoc ⁊ hoc.
Septem ꝺies in quibus pꝛeparatum
eſt hoc conuiuium ſig̃t tempus illud
beatuz in quo baptiçatus ꝺn̄s per ſe
⁊ per apoſtolos ſuos/ vocauit ad ſpi
rituale cōuiuiuz pꝛeparatos ad vitá.
matt. 3. Et etiam qui vocati noluerunt veni
10. 22. re. Etenim rex ille magnus/cū vſqꝫ
ad ſextū ꝺiem cōtinuaret conuiuiū.
Et ſeptimo icaleſcens vino vocaret
ad conuiuium Uaſthez reginam/vt
oſtenderet omni populo pulchꝛitudi
nem eius/illa renuit ⁊ contēpſit ve
nire. Puto ꝙ ſi hoc audiret iudeus
nō poſſet nō percipere quo tēdat hic
ſpūs ꝓphetie/ſi eoꝝ que accidiſſe ſcri
pta ſunt memoꝛare cōtingeret. Sex
etenim ꝺies huius cōuiuij ꝺeſignare
tres annos: ⁊ ꝺimidium qbus tradit
Chꝛiſtū pꝛedicaſſe in mūdo. Nume
rus ipſe ſollēnis ꝺiſtinctꝰ per hebdo
madas menſiū. Si tn̄ ꝺe Joánis tē
poꝛe tres mēſes epiphaniá ꝺomini p̄
cedentes aſſumunt ꝺemōſtrat. Poꝛ
ro ſeptimus ꝺies ille eſt in quo com
pleto iam curſu laboꝛis ſui/ebꝛietate
illa ſpiritus ſancti quá accepit a pꝛe
etiá coꝛda fideliuz viſitádo perfudit.
Jtaqꝫ i ꝺie illo calefactꝰ mero. Quia
ꝺono ſancti ſpiritꝰ calefecit electos.
Extendit quoqꝫ charitatē ſuam pꝛe
Gen. 12 gaudio vſqꝫ ad inimicos iudeos me
22. 26. moꝛ ſue ꝓmiſſiōis quá fecerat Abꝛaá
28. Jſaac ⁊ Jacob: ⁊ ꝺeſpōſationis quá

ꝺeſponſauerat ſibi ſynagogaz in ꝺie
qua ſecuta fuerat euz in ꝺeſerto: vt i exo. 14
poneret illi coꝛonam gloꝛie ⁊ oſtēde
ret cūctis nationibus terre. Utpote
que ſola nouerat eum per auctoꝛē to
tius ꝺecoꝛis: ⁊ ꝺe qua accepat huma
ná naturá ipſe qui tollit peccata mū
di. Miſit itaqꝫ rex poſtqꝫ icaluit me
ro/ſeptem Eunuchos ſuos qui voca
uerūt vaſthem reginam ad regale cō
uiuiū/que venire cōtempſit. Quia ni
mirum Chꝛiſtus ieſus aſcendens in
celū/hoc inter cetera ꝺixiſſe legit ꝺi
ſcipulis ſuis: eritis mihi teſtes in hie Actu. 1.
ruſalem ⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria ⁊
vſqꝫ ad extremū terre. Qui ergo má
dauit ꝺiſcipulis ſuis vt eſſent ſibi te
ſtes in hieruſalem ⁊ in omni iudea ⁊
Samaria/pꝛofecto ad cōuiuium ſuū
vocari ſynagogam pꝛecepit. At illa
conuiuium puellis faciens venire cō
tempſit. Quia ꝺum carnalibus filijs
ſynagoga inuigilabat/cōuiuio ſpūa
li itereſſe recuſat. Et bene in palatio
in quo manere conſueuerat Aſſuerꝰ
conuiuium puellarum regina pꝛepa
raſſe ꝺeſcribitur. Quia pꝛo eo ꝙ ali
quando ꝺeus oipotens templū illud
manufactum: ⁊ clerū iudeoꝛum ve
luti ꝺomum ꝓpꝛiá inhabitaſſe viſus
eſt. Jmperij ne ſe credidit ſynagoga
chꝛiſti repugnare mádato/vt pater
narum traditionū emulatrix exiſtere
videretur. Septem Eunuchi / qui
eam vocare miſſi ſunt: ſacri euangelij
pꝛedicatoꝛes ꝺeſignant: quippe cum
pari cauſa myſterij totidem ꝺiaco
noꝛum ꝺuces elegiſſe apoſtolos non Actu. 6
ſit ꝺubium. Poꝛro ſeptez pꝛincipes
pꝛouintiarum qui pꝛeceteris adhere
bant regi/quoꝛum in omnibus Rex
ipſe vtebatur conſilio paſtoꝛes ſigni
ficant eccleſiarum / haud ꝺubiū ꝯm
illud quod ſcriptum eſt in libꝛo apo
calypſis / eſſe videlicet ſeptem ſtel Apoc. 1
las ſeptē ágelos 7ᵉᵐ eccliaꝝ. Jnde eſt

ꝙ ipſe dominus q viſus eſt eaſdem
ſtellas habere in dextera ſua poſt ſa-
cram illam apſtoꝛuꝫ eccleſiam in qua
ipſe per ſemetipſum rex gloꝛie ſacrū
obtinuit ꝑncipatum : tot ſub certo ⁊
euidēti nūero voluit diſcipl'os aggre
gare/quot ſufficeret ſub eadem foꝛ-
ma/ad certum numerum eccleſiaꝝ.
hoc eſt.12.perſonis ꝺputatis per ſin
gulas: vt quaſi ex vno magno ſtipite
tres calami hinc ⁊ ide procedere vi-
derent. Inde ꝙ in romana eccl'ia.7.
ſunt epiſcopi/q ceteros iudicent cō-
ſtituti. Et bene illoꝝ cōſilio vniuerſa
aſſuerus agere dictus eſt: qꝛ vt ſe do
minus chꝛs iuſtum iudicē eſſe mon-
ſtraret/ſn̄iam damnationis/quā per
ſeipſuꝫ dare noluit/per eos quos re-
pleuit ipſe ſpūalibus donis/⁊ q erāt
ex eodem populo dari voluit. quate-
nus ⁊ culpa inobedientie non mane
ret ipunita. ⁊ nequaq̄ꝫ ipſe per ſemet
ipſum de iniuria illata ſibi videretur
excipere ultioneꝫ. Poꝛro mamucha
qui cum eſſet vltimus inter.7.dedit
ſn̄iam cōtra vaſthim reginam. Pau
1.ad co lus eſt egregius predicatoꝛ/qui cum
rith.15. eſſet nouiſſimus apoſtoloꝝ in expu-
⁊ ad E gnandam lr̄am iudeoꝛum factus eſt
phe.3. primus iudicans ſynagogam indi-
ad gal. gnam thalamo Chꝛiſti. Que vt le-
5.⁊ act. gem carnis ſtatuerat/eius iuſtitiam
15. repellebat. Cap.92m.
Heſt.1. IGitur aſſuerus miſſis 7em eunu
chis ſuis vocauit ad cōuiuium
vaſthi reginā. Quia miſſis chꝛi
ſto ꝑdicatoꝛibus ſuis accerſiuit
ad epulas ſpūales ſynagogaꝫ iudeo
rum. Renuit autem illa ⁊ venire cō
tempſit. Rēuit ⁊ iſta ⁊ venire negle-
xit. Indignatus eſt aſſuerus ſuꝑ cō-
tumaciā vaſthi regine. Indignatus
eſt chꝛiſtus Jeſus de infideli ꝑfidia
ſynagoge. Data eſt autē ſn̄ia ab vno
de ſeptem ꝑncipibus cōtra vaſthi re
ginam. Data eſt a Paulo cōtra per-

fidiam iudeoꝛum. Sic enim ſcriptuꝫ
eſt in actibus apoſtoloꝝ dixiſſe pau-
lum iudeis nolentibus ſuſcipere ver
bum dei. Vobis quidem opoꝛtuerat Act.13.
primo predicari verbum dei: ſed qꝛ
repuliſtis illud ⁊ indignos vos iudi
caſtis eterne vite: ecce conuertimur
ad gētes. ſic enim precepit nobis do
minus. poſui te in lucem gētibus vt
ſis ſalus mea vſqꝫ ad extremum ter-
re. Nec ideo tamen dico in ſolo apo
ſtolo paulo myſterium conſūmatuꝫ/
ſed in ipſo ⁊ in omnibus adiutoꝛibꝰ
eius/qui pari modo zelati ſūt pro fi-
de chꝛiſti: ⁊ effuderūt ſuper incredu
los iudeos phialam/vt ait Joānes
iracundie dei. Ubi nūc illud ſilentio Apo.15
debet preteriri quod ſcriptū eſſe con
ſuluit edictum iuxta legem perſaruꝫ Heſt.1.
atqꝫ medoꝛum quā preuaricari non
licet/vt diſcerēt omnes mlieres obe
dire maritis ſuis. Quia ea ſeuerita-
te punita eſt in hac parte ſynagoga
iudeoꝛum/qua ſolebāt iudicare ſub-
iectos ſuos ſcribe ⁊ phariſei: ideſt
ipſi qui dicti ſunt principaliter ſyna-
goga: vt iudicium quod exercere cō-
ſueuerant in ſubiectis in ſeipſis ſen
tirent. Maxime quia generalis ſen
tentia qua dominus dicit in euange
lio. Nolite iudicare ⁊ non iudicabi- mat.7.
mini: ⁊ in quo iudicio iudicabitis ali
os in eo iudicabimini. Itaqꝫ confir- Heſt.2.
mata ſentētia ꝺiecta eſt de regno va
ſthi: ⁊ queſite ſūt a pueris regis mul
te puelle ⁊ adducte ſunt ad thoꝛū re
gis: quatenus que eſſet gratioꝛ pre
ceteris in cōſpectu ipſius obtineret
imperiuꝫ pro Vaſthi. quia videlicet
amota ſynagoga a regno miſſi ſunt
apoſtoli predicare in mundum: ⁊ ex
diuerſis mundi partibus vocauerūt mat.10
eccleſias ad thoꝛuꝫ Chꝛiſti: quouſqꝫ ⁊ luc.10
inueniretur illa de qua ſcriptum eſt ⁊ mar.
in libꝛo pſalmoꝛum. Aſtitit regina a vlti.
dextris tuis in veſtitu deaurato cir- ꝑs.44
cundata

cūdata varietate. Utiqꝫ ⁊ de alijs ec
cleſijs que adducte ſūt ad thoꝝ chꝛi
ſti qbuſdam iterpoſitis tam pulchꝛe
q̄ꝫ veraciter ſcriptum eſt/adducēt re
gi virgines poſt eam, ꝓxime eiꝰ addu
centur ſibi in letitia ⁊ exultatiōe ad-
ducent in tēplum regis. Iſte itaqꝫ
virgines adducte ſunt ad regē aſſue
rum: qꝛ plurime ecclie vocate ſūt ad
thoꝝ chꝛiſti. Eunuchꝰ q cuſtodiebat
eas poſtq̄ꝫ igrederent ad regē ſigni-
ficat ep̄os primi tēpoꝛis q dederunt
mandata vite nouiter conuerſis ad
fidem. Is qui cuſtodiebat ingreſſas
eos/q pro curſu tempoꝛis in pace ec
cleſie ſucceſſerūt. Studebant vniuer
ſe virgies acceptis oꝛnamētis ab eu
nucho cōponere ſemetip̄as vt place
rent regi. Et tamen Heſter in ſimpli
citate ſua magis placuit/⁊ erat i ocu
lis oium precūctis mulieribꝰ gratio
ſa. Quia lꝫ de pleriſqꝫ eccleſijs mul-
ta dicant/que videant decētia/⁊ lau
de digna/eccliaꝫ tamē petri pretulit
mat.16 ꝓmiſſio chꝛiſti dicētis. Tu es petrꝰ/
⁊ ſuper hanc petram edificabo eccle
ſiam meā: ⁊ poꝛte inferi non preuale
būt aduerſus eam. Placuit itaqꝫ aſ
Heſt.2. ſuero ſublimar Heſter: placuit ⁊ chꝛi
ſto ꝓferre oibus romanam eccliam.
Quā vꝫ Heſter oꝛbatā vtroqꝫ paren
te/Mardocheus ianitoꝛ regis pa-
truus eiꝰ nutrierat ⁊ docuerat ab in-
fantia ſua. Quia Petrus hoſtiarius
paradiſi educauit diligenter occidē-
talem eccliam/quā ⁊ oꝛphanā reue-
ra inueniēs/ſibimet adoptauit in fili
am/⁊ quaſi propꝛiam neptē diligēs
regis ſui thalamo cuſtodiuit. Sed
vnde neptis? Nū de ſemine hebꝛeo
rū/gentiliū ꝓceſſit ecclia? Minime.
Sed cum iuſtus ille pr̄ Noe bn̄dice-
ret duobus filijs ſuis ꝓnuntians qꝺ
futurum erat in ecclia gentili: dilatet
Gen̄.9. inqt deus Japhet ⁊ habitet in taber
naculis Sem. Ergo cū māeret Sem

filius Noe i vita fidei vſqꝫ ad petrū.
propago v̄o Japhet deficiēs in gra-
tia depiret/accidit vt ex eadem ꝓge
nie aſſumeret ſibi Petrus hāc eccle
ſiam: ⁊ non ſibi ſed ſuo regi nutriret
fieretqꝫ ſola dn̄a gētium ⁊ princeps
oium ꝓuintiarum. Et hoc qdeꝫ vſqꝫ Heſt.3.
ad preſens: futurū eſt aūt ⁊ hoc in ꝓ
ximo vt ſurgat alter aman ꝓpter pec
cata populi/q querat ditioni ſue ſub
iacere Mardocheū: quē obtēperare
nolētem cogitet delere de terra cum
omni populo ſuo. Ipſe eſt filius ꝑdi- ad the.
tionis q extollit ⁊ aduerſat ſupꝛa oē 2.2.
quod dr̄ deus/aut qꝺ colit: ita vt in
templo dei ſedeat oſtendēs ſe tanq̄ꝫ
ſit deus. Cuꝫ dico cuius eſt aduētus
ſꝫm operationē ſathane/in omnibus
ſignis ⁊ ꝑdigijs mēdacibus/hijs q
ꝑeunt. qbus qꝛ noluerūt obedire ve
ritati mittet iuſtus deꝰ in ira ſua ope
ratiōem erroꝛis: ⁊ quia ſubiecta ſibi
multitudine hoium ꝑditoꝛum ſoluꝫ
ſibi romanū pōtificem ⁊ confideles
eius obuiare ꝑpēdet/totis ſe malitie
viribus eriget contra eum: vt ſꝫm no
men Aman qꝺ iterpꝛetat iniquitas
impleat omnē iniquitatem/nihil pre
termittens de vniuerſis opibus pa-
tris ſui. Et hoc qdem de ſuꝑbia eiꝰ.
Quid de ruina. Cum iubēte rege aſ
ſuero inclinaret ois populus aman.
Et ſolus Mardocheus vt iam di-
ximus nollet adoꝛare eum. Illeqꝫ q
iam antea obtinuerat a rege vt lice-
ret ei delere de terra cunctum popu-
lum iudeoꝛum perpendens conſtan
tiam mardochei iret furibundus ad
regem/quatenus accepta licentia eū
quaſi ꝯtumacem ſuſpendi faceret in
patibulo. Accidit vt noctem illaꝫ du Heſt.6.
ceret rex inſomnem ⁊ legens in an-
nalibus ſuis inueniret ſcriptum ali-
quid in eiſdem libꝛis/pro quo remu
nerandum credidit Mardocheum:
⁊ honoꝛe inſolito preferendum. Et

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

enim cum duo Eunuchi cogitarent
interficere regem/ſciens hoc Mar-
docheus:indicauit regine ⁊ ipſa in-
dicauit regi ex nomine mardochei.
Utiq; ⁊ propter hoc agnita veritate
receperũt mercedem impietatis ſue.
Rex autem liberatus eſt a morte fi-
de ⁊ ſtudio mardochei:⁊ quia nullũ
propter hoc premium ꝯſecutus erat.
Ubi hoc ſcriptum reperit Rex in li-
bris cogitare cepit tacitus infra ſe-
ipſum/quid ei pro tanta fide hono-
ris impendere potuiſſet.Cunq; ſur-
gens Aman mane diluculo pro pe-
tendo ad ſupplicium mardocheum
feſtinaſſet ad regem/preueniens euz
Rex ſciſcitatus eſt ab eo/quo hono-
re eſſet condignus/quem Rex cupe
ret honorare. Porro ipſe Aman cui
totum erat de ſuperba preſumptiõe
de humili timore nihil/Cogitans ꝙ
nullus eſſet niſi ipſe de quo rex talia
loqueretur:imponendum eſſe ait ſu-
per ſellam regis/⁊ conducendum a
maiori tyranno per mediam ciuita-
tem/clamante ante ipſum ac dicẽte/
hoc honore condignus eſt quem rex
voluerit honorare.Sicq; factum eſt:
vt hoc ipſum iubẽte rege ipſemet fa
Heſt.7. ceret mardocheo:⁊ ad extremum ſu
ſpenſus in patibulo/quod ipſe para-
uerat innocẽti. Compulſus eſt agno
pue.26 ſcere illud ſapientis.Qui parat foue
⁊ Eccl'. am proximo ſuo/icidit in eam. Por
10. ⁊ ec ro Mardoche⁹ ſublimatus eſt val-
cl'. 27. de:⁊ data ẽ ei poteſtas ⁊ gloria quã
perdidit Aman. Predicatumq; eſt
in omni regno aſſueri ꝙ eſſet incly-
tus in palatio/⁊ ſecundus a Rege.
Hec omnia conſummata ſm litteraz
videbunt in die illa qualiter ſint in
ſpiritu conſummanda. Etenim ꝙ
Mardocheus propalauit inſidias
duorum Eunuchorum/q̃ querebant
interficere regem/ſignificat fidẽ Ro
manorum pontificum/ quã habue-
runt in deum ſuum/⁊ quia non po-
tuerũt ſuſtinere hereticos.Quorum
alij in fide trinitatis/alij in icarnatio
ne domini errauerũt diſcedẽtes a ca
tholica fide. Siquidem multa pro- Uid in
pter hoc perpeſſi ſũt mala a regibus crõicis
Gotthorum/⁊ Cõſtantinopolitanis Archi-
auguſtis incitatis a ſciſmaticis/⁊ he epi ⁊ a-
reticis epiſcopis ſuis. Scriptum eſt liorum.
autem hoc in libro monimenti corã
domino ⁊ repoſitum eſt in memoria
eterna:vt retribuatur Petri vicario
in tempore malo:immo in tempore
opportuno.Cum enim putabit anti
chriſtus eleuatus a ſuperbia ſua poſ
ſe ſe etiam tranſcendere altitudinem
nubium/vbi ad perdendam memo-
riam romani pontificis ⁊ fidelis po-
puli de terra diriget impetuz cordis
ſui. Memor dominus electorum ſu
orum ducet velut inſomnem noctez
illam/vt reddat vnicuiq; ſm opera
ſua.Erit autem nox illa/ nox tribula mat. 16
tionis ⁊ anguſtie. Nox in qua(vt ſu
pra diximus)pertrãſibũt omnes be
ſtie ſylue.Et nocte peſſimo illi Amã ps.103.
qui cupiebat delere de terra genus
iudeorum/non erat licitum niſi po-
ſtulaſſet a rege. Nimirum quia ⁊ ibi
ſcriptum eſt.Catuli leonum rugien- pſal. eo
tes vt rapiant ⁊ querant a deo eſcaz dem.
ſibi.Et in euangelio dominus Pe- Luc.22
tro. Ecce inquit Sathanas expeti-
uit vos/vt cribraret ſicut triticum.
Ubi etiam congrue ſubiunctum eſt.
Ego autem rogaui pro te:vt non de
ficiat fides tua. Quia etſi permiſ-
ſum eſt Aman tentare Mardoche-
um/non eſt tamen eum abſorbere
permiſſum.Sane ꝙ Aman ſimul cũ
rege regina inuitauit ad prandium.
Simile eſſe vi/illius ſimulate pacis 2.re.16
quã oſtendit chuſi Abſalon dicẽs ei.
Salue rex/ſalue rex/ quaſi non eſſet
omnino cum Dauid:quatenus dece
ptus Abſalon in verbis eius/ eo vte
retur

retur ꝯſilio/quod ⁊ ſibi eſſet ad ꝑnici
em/⁊ Dauid ad ſalutem. Sed nun-
quid ita licitum erit eccleſie in dolo
ſubuertere antichriſtum? Abſit.Sed
quẽadmodum pia fraus Jacob non
ſignificat fraudem populi gentilis /
ſed fidem/ ſed obſequium / ſed affe-
ctum. Jta nec pius dolus Heſter do
lum deſignat eccleſie / ſed dolorem.
Cernens hominem iniquum eleua
tum vſque ad aſtra aſſimilatum ſe-
metipſum altiſſimo/⁊ aſſumentem ſi
bimet ſacrificium laudum. Tale eſt
ergo ac ſi diceret. Parauit tibi con
uiuium dominus deus meus: epu-
las quas ex me exigis inuenire cura
ui.Sed quia tu exaltaſti cornu inimi
ci mei/⁊ non attendis omnia mala
que operatur in tenebris/aſſumens
ſibi eſcas electas a multitudine po-
pulorum/Oro vt facias illum adeſ-
ſe ante conſpectum tuum/ vt videãt
oculi tui malum quod cogitat cõtra
te/quatenus audita prece mea/oſtẽ-
das te ſcire cauſam iniq̃tatum eius/
⁊ effundas ſuper eum iram indigna
tionis tue. Quaſi autem cum deo
omnipotente iturus eſt antichriſtus
ad conuiuium regine cum ſacrificiũ
laudũ quod offerret eccleſia deo ſuo
2. ad ipſe ſibi attribuat manifeſte. Oſten-
the.2. dens ſe vt ait apoſtolus:quaſi ipẽ ſit
deus.¶Et notandum ſm hyſtoriã/
ꝙ ſi Rex ipſe qui exaltauerat Aman
non antea vilipenderet eum licet vi
deretur a ſe eſſe ſecũdus nequaquaz
preciperet illi vt tantum honorem
impenderet Mardocheo qui ſede-
Heſt. 5. bat in porta. Ex qua re datur intel-
7. ligi/ꝙ iaz aliquid perſenſerat de ma
litia eius. Jgitur cuz Rex eſſet hyla
rior iterato conuiuio promiſit ſe da-
turum Regine quicquid ipſa petere
voluiſſet. Quia ibi ſe totis viribus
conuertet eccleſia/ad opera pietatis
aduocans ad ſe dominum ſuum per
obſeruationem duorum preceptoruz
charitatis dei/ſcilicet amoris ac pro
ximi.Dabitur ei ꝑ affectuz inſpiratio
nis ipſius ſecuritas obtinẽdi que po
ſtulabit:etiam ſi dimidiũ regni eius/
ideſt etiam ſi id peteret quod nõ de-
ceret/non quia illi petere expediret:
ſed vt ſe in eius dilectione eſſe inte-
grum indicaret.Eſt enim veri ſignũ
⁊ perfecti amoris etiam id offerri di
lecto/quod dilecto/non liceat poſtu
lare.Ut ſicut in eo q̃ offert non que-
rit charitas que ſua ſunt/ita ⁊ in eo
cui offertur / magis diligenter gra-
tiam q̃z proprium commodum con-
cupiſcat. Petit autem Heſter dari ſi Heſt.7.
bi animam ſuã ⁊ animas populi ſui:
hoc eſt / vt eriperetur populus eius
de manu ſeui hoſtis Amã.Quia ora
bat affectuoſe mater eccleſia pro ſe ⁊
pro omnib⁹ filijs ſuis/ quatenus mi
ſertus deus lachrymaruz eius impo
nat finem tãte calamitati/nec dimit-
tat vſque in finem preualere impiuz
contra pios:ſed liberet eos de manu
inimicorum ſuorum.Quaſi autẽ tũc
primo ſciet dominus malitiam anti-
chriſti:quia tũc ſe optime ſciſſe ⁊ pre
ſciſſe per equum iudiciuz demonſtra
bit eripiens inopes de manu fortio-
rum:⁊ reddẽs cito impijs ſm impie
tates ſuas:ſm quã rationem etiam
de ſomno euigilare dictus eſt pſalmi
ſta atteſtante qui dicit. Et excitatus ps. 77.
eſt tanquam dormiẽs dominus:tan
quam potens crapulatus a vino. vn
de ⁊ in alio pſalmo. Exurge quare ps. 43.
obdormis domine/exurge ⁊ ne re-
pellas in finem.ſic ⁊ obliuiſci dicitur
cum diſſimulat exaudire;: ſicut ⁊ in
ſequenti verſiculo ſubiunctum eſt:
Quare faciem tuam auertis ⁊ obli-
uiſceris inopie noſtre / ⁊ tribulatio-
nis noſtre. Exurge domine adiuua
nos ⁊ libera nos propter nomen tu
um. Jgitur Aſſuerus Rex qui ſe

Universidad de Deusto Biblioteca

pꝛius oſtenderat manſuetum pulſa-
tus prece vxoꝛis iratus eſt nimis: qꝛ
Chꝛiſtus ieſus qui aliquãdiu ſuſtine
bit iniquũ/ad preces electoꝝ ſuoꝛuꝫ
ſigna iudicij ſui manifeſte oſtendet.
Quid plura? ſuſpenſus eſt tandem
Aman iubente rege in excelſa cruce
quã ipſe pauerat Mardocheo. Quia
ſicut ipſe antichꝛiſtus decernet ſollẽ
niter hoſtias Chꝛiſti. Ita ipſe ſolléni
Heſt.9. ter ⁊ cũctis cernẽtib⁹ punietur. Ex-
terminati ſunt aũt a facie iudeoꝝ hij
qui erant de parte Aman. Quia hij q
reſidui erunt de cultoꝛibus antichꝛi-
ſti. Multi enim erunt qui non mali-
tioſe: ſed ſimpliciter adherebũt ei: ꝑ-
dicãtib⁹ fidelib⁹ chꝛi deficiẽt i ea pte
in qua male valebãt/⁊ agẽtes pniaꝫ
cõuertentur ad deum. Poꝛro Mar
docheus exaltatus eſt nimis ⁊ data
eſt ei a rege poteſtas ⁊ gloꝛia Amã:
qꝛ ſucceſſoꝛ Petri qui erit in tẽpoꝛe
illo/quaſi fideliſſimus vicarius Chꝛi
ſti ieſu eleuabiť i ſublime. Ut cõpleať
Iſa.2. illud qđ ſcriptũ eſt in Iſaia ꝓpheta.
Erit in nouiſſimis diebus pꝛeparat⁹
mons domus dñi in vertice mõtium
⁊ eleuabiť ſuper colles ⁊ fluent ad eũ
omnes gentes ⁊ ibunt populi multi
⁊ dicent. Uenite aſcẽdamus ad mõ-
tẽ domini ⁊ ad domũ dei iacob: ⁊ do
cebit nos vias ſuas ⁊ ambulabimus
in ſemitis ei⁹. Quia de Syon exibit
lex: ⁊ verbum domini de hieruſaleꝫ.
Non leuabit gens contra gentẽ gla
dium/nec exercebuntur vltra ad pꝛe
lium.

Cap. 93^m.

Qui ſanctoꝝ ꝓphetaꝝ
v̇ba ſpũaliť notat/eo
poteſt de fine mundi
manifeſtioꝛa ꝑpende-
re: quo conſtat/ꝙ nõ
tã geſta ꝑterita q̃ꝫ fu-
tura ꝑdiceř miſſi ſunt. Siue vt diſcat
populus fidelis venerari illã virtutẽ
in ſanctis dei hoibus que ꝑdicit fu-
tura: ſiue vt data ſibi ſignificatione
fugiant a facie arcus. Ne autẽ qđ in ꝑs.59.
quinque libꝛis cõcoꝛdiaꝝ digeſſim⁹
alienũ eſſe puteť ab auctoꝛitatibus ꝓ
phetaꝝ. Operꝑcium credimus/etiaꝫ
de ipſis ꝓphetis aliqđ ſũmatim per-
ſtringere: ⁊ hoc ipſum huic opi vtili-
ter annotare: quatenus per pauca q̃
ipſi coartam⁹ in ſũma/valeat lectoꝛ
multa cogitare. Et pꝛimo qdẽ dicen
dum eſt de minoꝛibus ꝓphetis/vt in
maioꝛibus contemplatione poſſim⁹
amplius immoꝛari.

Cap. 94^m.

In dieb⁹ Ozie regis iuda/exoꝛ
ſus eſt ꝓphetiam ſuam. Oſeas Oſee. 1
pꝛopheta/⁊ vſqꝫ ad Ezechiam Iſa. 1.
perſeueraſſe ďſcribiť ſicut ⁊ iſai
as. Iſte ad lr̃am tãgit decẽ tribus/ꝑ
dicens illas eſſe tradẽdas in manus
regũ aſſyrioꝝ. Scđm cõcoꝛdiã tãgit
eccleſias grecoꝝ quas ďpopulati ſũt
ſaraceni. Scđm ſpũalem itellectum:
gñalem illam captiuitatem quã paſſe
ſunt a romanis reliquie iſrael/que i-
uente ſunt/eo tpe quo chꝛiſtus venit
in mundum in terram pꝛomiſſionis.
Quare incolatus pꝛolongat⁹ eſt an-
nis multis donec intraret plenitudo
gentium de qbus dicit. Et erit in lo-
co vbi dictum eſt eis. Nõ plebs mea Oſee. 1
vos. Ibi vocabunť filij dei viui. Qꝫ
aũt de generali repꝛobatione illi⁹ po
puli qui conuertendus eſt ad chꝛiſtũ
quẽ deſignat Dauid in fine tẽpoꝛuꝫ
⁊ dierum dictum ſit ipſe idem ꝓphe-
ta manifeſtat cum dicit: dies multos
expectabis me ⁊ non foꝛnicaberis ⁊
non eris cum viro. Sed ⁊ ego expe- Oſee. 3
ctabo te: qꝛ diebus multis ſedebunt
filij iſrael ſine rege ⁊ ſine pꝛincipe/⁊
ſine ſacrificio/⁊ ſine altari/⁊ ſine
ephot/⁊ ſine theraſin. Et poſt hec re
uertentur filij iſrael ⁊ querent domi
nũ deum ſuũ ⁊ Dauid regem ſuuꝫ: ⁊
pauebunt ad dominum ⁊ ad domuꝫ
eius in nouiſſimo dierum. Nota ꝙ
ſit

ſit in nouiſſimo dierum.

Cap. 95^m.

Iohel videť ad litteraꝫ tangere
regnum ⁊ eos qui polluerũt tẽ-
plum ⁊ vꝛbem/iterfecta nõ par
ua multitudine/filioꝛum iſrael.
Sꝫ reuera regnũ antichꝛiſti ꝑnũtiat
⁊ diem illius magne calamitatis que
erit in tẽpoꝛibus eius: de qua diciť.
Joh. 2. Ululate qꝛ ꝓpe eſt dies domini: qua
ſi vaſtitas a domino veniet: pꝛopter
hoc oẽs manus diſſoluẽtur ⁊ omne
coꝛ hois tabeſcet ⁊ ꝯtereť. Toꝛtiões
⁊ doloꝛes tenebit q̃ſi parturiens do-
lebunt. Unuſqſqꝫ ad ꝓximum ſuũ ſtu
pebit: facies cõbuſte vultus eoꝛum.
Ecce dies domini veniet ⁊ crudelis
⁊ indignatione plenus ⁊ ire furoꝛiſqꝫ
ad ponendam terram in ſolitudinẽ/
⁊ peccatoꝛes eius conterẽdos de ea:
qm̃ ſtelle celi ⁊ ſplendoꝛ earum non
expandent lumen ſuum. Quod autẽ
Actu. 2. poſt dies illos effundere ſe dicit dñs
de ſpiritu ſuo ſuper omnem carnem:
⁊ olim geſtum eſſe legimus ſicut cõ-
memoꝛat Petrus: ⁊ poſt ruinã anti
chꝛiſti compleri ſollennius expecta-
mus. Poꝛro quod ait. Sol conuer-
tetur in tenebꝛas ⁊ luna in ſanguinẽ
anteq̃ꝫ veniat dies domini magnus
⁊ hoꝛribilis: de tempoꝛe iſto quod eſt
vicinum diei nouiſſimo: magis q̃ꝫ de
tempoꝛe pꝛeterito dictũ eſt: quod ſe-
quẽtia pꝛecipue manifeſtant cum di-
cit. Quia ecce in diebus illis ⁊ in tẽ-
poꝛe illo cum conuertero captiuitatẽ
iuda ⁊ hieruſalem ꝯgregabo omnes
gẽtes ⁊ deducam illas in vallem Jo
Joh. 3. ſaphat: hoc eſt in artitudinem iudi-
cij.

Cap. 96^m.

amos. 1 Amos ꝓphetauit in dieb⁹
Ozie regis ſb. quo ⁊ Oſea
iſte in typo Samarie ⁊ alia
rum gẽtiuꝫ increpat oẽs peccatoꝛes
terre/qui diſſimulant conuerti de die
iob. 14. in diem. Oſtẽdens poſitũ eſſe termi-
num delinquẽtium qui pꝛeterire nõ
poſſit: ne qs abutatur miſericoꝛdia i
ſuꝑbiam dei dicẽs ita. Super tribus Am. 1. 2
ſceleribus populi ⁊ ſuper quartũ nõ
cõuertam eum. Dicit aũt hoc: qꝛ per
tres annos expectat dominus ficul- Luc. 13
neã infructuoſam: ſuꝑ quarto v̇o ſic
expectat/vt ſi conuerti noluerit/aufe
ratur ei aditus cõuertẽdi.

Cap. 97^m

Abdias ꝓphetauit contra
filios Eſau dicens illos cõ
culcãdos a filijs iſrael. Si-
gnificať aũt in Eſau ppl̃s
iudeoꝝ: in filijs iſrael gẽtiles qui cre
diderunt in chꝛiſtũ. Quiqꝫ occupan-
tes teſtamentum ſanctuꝫ: hereditatẽ
eoꝝ poſſederunt.

Cap. 98^m.

Jonas miſſus ad Niniuem/fu- Jon. 1.
giendũ exiſtimat in tharſis quẽ
tñ fugere pꝛeſumẽtem mare ꝑ-
ſequiť: piſcis deuoꝛat: reddiť tã
dem ⁊ ꝑdicare cõpellitur. Quo pꝛe-
dicante ⁊ dicẽte/adhuc quadraginta
dies ⁊ Niniue ſubuertetur illi egerũt
penitentiã in pꝛedicatione Jone. Si ad gal.
gnificat autem Jonas filium dei qui 4.
miſſus eſt in mundum a deo patre vt
redimeret gentes. Uiſus eſt autẽ diſ-
ſimulaſſe cuꝫ ait. Non eſt bonum ſu- mat. 15.
mere panem filioꝛum ⁊ mittere cani
bus. Et illud in viam gentiũ ne abie mat. 10
ritis: ⁊ in ciuitatem ſamaritanoꝛum
ne itraueritis: ſed potius ite ad oues
que perierunt domus iſrael: quaſi ãt
fugiebat Chꝛiſt⁹ a facie patris/quã-
do illud facere videbať veluti ex af-
fectu carnis/quod ſciebat non ꝓdeſ-
ſe iudeis. Illud diſſimulabat qđ ſcie-
bat pꝛouenire ad ſalutem gentium.
Intumuit ergo mare contra Jonaꝫ.
Intumuit iudeoꝛum tumultus con- mat. 27
tra Chꝛiſtum: quando dicebant tol- ⁊ Luc.
le tolle crucifige eum: ⁊ fuit filius ho 23. ⁊ io
minis in coꝛde terre ſicut Jonas tri- an. 19.
bus diebus ⁊ tribus noctib⁹. Miſ- mat. 12.
ſus eſt ergo Jonas ad Niniuẽ poſt- Jon. 2.
quã piſcis eum euomuit: qꝛ Chꝛiſt⁹ Actu. 13

Universidad de Deusto Biblioteca

in ſuis membris tranſijt ad gentes
Jon. 3. poſtq̃ reſurrexit a mortuis. Qd aũt
viri Niniuite penitentiam egerunt:
⁊ penituit dominum facere iudiciũ
quod ſe facturum minat⁹ fuerat: de-
ſignat conuerſionem ⁊ penitentiam
gentium pro qua de⁹ expectat vt nõ
cito feriat delinquentes/ſicut de illu
ſcđe pe ſoribus huius temporis Petrus di-
tri. 3. cit. In nouiſſimis diebus venient in
deceptionem illuſores iuxta ꝓprias
ↄcupiſcẽtias/ãbulãtes ⁊ dicẽtes vbi
eſt promiſſio aut aduentus eius. Ex
quo enim patres dormierunt omnia
ſic perſeuerãt ab initio creature. hĳs
dictis quibuſdam interpoſitis adie-
cit ⁊ ait: non tardat deus promiſſis
ſed patienter agit ꝓpter vos nolens
aliquem perire: ſed omnes ad penitẽ
tiam reuerti. Cap. 99^m.

mich. 1. Micheas ꝓphetauit in die
bus Joathan ⁊ Achaz ⁊
Ezechie regum Juda.
Iſte Samariam ⁊ hieru
ſalem vehementius increpat. Ue-
ruintamen poſt aliqua cõſolatur hie-
ruſalem ⁊ Judam dicens. Ex eodẽ
mich. 5 populo Chriſtum naſciturum: cuius
exitus inquit ab initio a diebus eter
nitatis: quod ſi iudeus intellexiſſet/
nunq̃ de Joſeph ſemine Chriſtum
natum dixiſſet. Secũdum v̾o concor
diam non tam Samariam ⁊ Hieruſa
lem q̃ conſtantinopolitanam incre-
pat ⁊ romanã eccleſiam. Quod au-
tem conſolatur Hieruſalem ⁊ Judã
dicens. Ex Bethleem naſcitur chri
ſtum deſignat ſpiritualem intellectũ
proceſſurum de paruulis in latina ec
cleſia. Qui regnaturus ſit in populo
videnti deum. Ut iam non viuant
homines ſm carnem: ſed ſm ſpiri-
tum. Cap. 100^m.

Naum interitũ Niniue hoc
eſt totius mundi ruinam
predicit. Nec penitet deũ
ſicut in principio: q2 tempus eſt mi-
ſericordie ⁊ tempus iudicĳ. Et qui
in primo aduentu ſuo pepercit peni-
tentibus: appropinquante fine mun
di punit impenitẽtes. Cap. 101^m.

Abachuc ad litteram tan-
git chaldeos perſequẽtes
iudeos: ſm concordiã tan
git romanam eccleſiam ꝑ-
ſequentes: ſm v̾o ſpiritum omnes i-
pios chriſtianos qui continue affli-
gunt electos dei: quos tamen in fine
terribili iudicio dicit eſſe plectẽdos.
Cap. 102^m.

Sophonias in diebus Joſie va ſoph. 1.
ticinatus eſt: qui ⁊ ipſe irã do-
mini ſuper iudam ⁊ hieruſalẽ
denuntiat affuturã. Haud dubiũ/ꝙ
per regem ⁊ populum chaldeoꝝ qui
tamen poſt iram promittit miſericor
diam. Judicium autem faciendũ de
impĳs: quod tamen ſm concordiam
⁊ ſm ſpiritum in populo chriſtiano
cõſũmationem accipiet. Cap. 103^m.

Aggeus ad litteraẽ animat
filios tranſmigrationis iu
da/ad edificandam domũ
dei. In ſpiritu v̾o tangit ec
cleſiam Petri: quam poſt ruinã no
ue babylonis reformari opꝫ in gra-
dum priſtinum iuxta illud Iſaie. Cõ Iſa. 1.
uertam manum meam ad te: ⁊ exco-
quã ad purum ſcoriam tuam: ⁊ aufe
ram omne ſtãnũ tuum: ⁊ reſtituam
iudices tuos vt fuerunt prius: ⁊ con
ſiliarios tuos ſicut antiquitus: poſt
hoc vocaberis ciuitas iuſti: vrbs fi-
delis. Predicit etiã aduẽtum domi-
ni in domum ipſam quam tunc edifi
cabunt filĳ iuda dicens ſic. Adhuc
vnum modicum eſt: ⁊ ego mouebo
celum ⁊ terram ⁊ mare ⁊ aridam. Et Agge. 2
monebo omnes gentes: ⁊ veniet de
ſideratus cunctis gentibus. Et im-
plebo domum iſtam gloria dicit do-
minus exercituũ. ⁊ poſt aliqua. Ego
mouebo

mouebo celum pariter ⁊ terram: ⁊
ſubuertam ſolium regnorum: ⁊ con-
teram fortitudinem regni gentium.
Et ſubuertam quadrigam ⁊ aſcenſo
rem eius: ⁊ deſcendent equi ⁊ aſcen
ſores eorũ. Uir in gladio fratris ſui.
Hĳs dictis adiec̃ ⁊ ait. In die illo di-
cit dominus exercituum. Aſſumã te
Zorobabel filium Salathielis ſerue
meus dicit dominus: ⁊ ponam te q̃ſi
ſignaculum: quia te elegi dicit domi-
nus exercituum. Igitur ⁊ hec ⁊ alia.
Eo ſunt magis referenda tempora
finis quo minus ad litterã ſtare poſ-
ſunt. Nã nihil horum factum eſt in
diebus Zorobabel: alius ergo eſt Zo-
robabel expectandus: ſub quo iſta
omnia compleantur. Hoc ſolum ad
litteram completum eſt: ꝙ deſidera-
tus cunctis gentibus venit: ⁊ tamen
verius complebitur in ſecundo ad-
uentu: quando celi mouebũtur ⁊ ter
ra: maxime cum non ante q̃ veniret
dominus ieſus eſſet deſideratus cun
ctis gentibus/quando neſciebatur
quis eſſet: ſed nũc eum iam per fidẽ
cognoſcimus ⁊ diligimus eũ. Qua
in re ⁊ illud conſiderari oportet/ꝙ
non tam manufactam domum in ha
bitaculis/q̃ ea que edificatur d̾ lapi
dibus viuis. Cap. 104^m.

Zacharias propheta: ea que
propheta Agge⁹ propheta
uit ⁊ ipſe gloriam: videli-
cet noue hieruſalem. Tan-
git ẽt ſub obſcuro enigmate gentes
que venture ſunt percutere eos qui
percuſſerunt hieruſalem/hanc eccle
ſiam candelabrum totum ſe videre
Zach. 4 fatet̃ habẽs lucernas ſeptem in quo
ſeptiformis ordinis deſignatur eccle
ſia. Due oliue hinc ⁊ inde duo pro-
phete ſunt/quos hic mundus ventu
ros expectat. Due ſpecies oliuarum
que ſunt/Deus melius nouit. La-
pis v̾o habẽs oculos ſeptem qui da-
tus eſt coram Jeſu ſacerdote magno
Chriſtus eſt: qui habet ſeptem ſpiri-
tus dei hactenus ex parte magis ce-
latus in ſcripturis ſanctis extunc iã
preſolito manifeſtus. Quadrige q̃s cap. 6.
conſpicit/gentes ſunt/que faciẽt qđ
futurum eſt de Babylone iudicium.
Sed ⁊ multa alia dicit ſub occulto e-
nigmate. Que quidem ad primũ ad
uentum chriſti ſm aliquam ſui par-
tem referenda ſunt. Sed tamẽ ad tẽ-
pus quod expectamus ⁊ in proximo
multo amplius pertinere noſcũtur:
e quibus eſt illud quod dicit: omnes
gentes congregandas contra hieru
ſalem: ⁊ capiendam eſſe ciuitatẽ. Et cap. 14
ſurrecturum ante deum ad preliãdũ
contra gẽtes illas ſicut preliatus eſt
in die certaminis. Quod totum refe
rendum eſt ad illam tribulationem/
que erit circa tempus Antichriſti:
quando erit in diſcrimine hieruſa-
lem: hoc eſt eccleſia donec ſurgat do
minus in iudicium contra gentes il-
las: ſicut apertius ſcriptum eſt in ſex
ta parte libri apocalypſis: vbi agitur
de equo albo. Et de eo qui ſedebat
ſuper eum quem ſequebantur exerci
tus ſimiliter in equis albis. Quod cap. 14
autem ſequitur in eodem propheta.
Et ſtabunt in die illo pedes eius ſu-
per mõtem oliuarum qui eſt contra
Hieruſalem: deſignat populum iu-
deorum qui modo eſt contrarius ec-
cleſie/inclinandum a ſuperbia ſua/⁊
percepturum incarnationem domi-
ni quam aliquando deteſtatus eſt.
Et quod infertur: diuidendum mõ- cap. 14
tem oliuarum in duas partes/deſi-
gnat diuiſionem populi illius/qui
vtiq̃ ſm partem ſequitur Chriſtum
⁊ ſm partem alteram antichriſtum.
Unde ⁊ recte ibi ſequitur: ⁊ fugietis
ad vallem montium meorum. Ni-
mirum quia tantus erit terror illi-
us perſecutionis: quam facturus

Universidad de Deusto Biblioteca

eſt antichriſtus que receptura eſt ipz
populum iudeorum/vt omnes fide-
les derelinquāt ꝑtinus que poſſide
bunt ⁊ fugiāt ad ꝓtectionem ꝑfecto
rum virorum quorū cū ipſi ſint mon
tes dñi grata eſt in montibus habi-
tatio. De hac repentina fuga ſub ap
tione ſexti ſignaculi in libro Apoca-
Apo.6. lypſis ſcriptum eſt. Oēs montes ⁊
inſule de locis ſuis mote ſunt. Et re-
ges terre ⁊ ꝑncipes/⁊ tribuni ⁊ diui
tes ⁊ fortes ⁊ omnis ſeruus ⁊ liber
abſcondēt ſe in ſpelunchis ⁊ petris
mōtium:⁊ dicēt montibus ⁊ petris
cadite ſup nos/⁊ abſcondite nos a
facie ſedentis ſup thronum:⁊ ab ira
agni. Quoniam venit dies magnus
ire ipſorum ⁊ qs poterit ſtare. Et in
mat.24 euangelio dominus. Cum videritis
abominationē deſolatiōis que dicta
eſt a Daniele propheta ſtantem in lo
co ſancto qui legit intelligat. tūc qui
in iudea ſunt fugiant ad montes:⁊ q
in tecto eſt non deſcēdat aliquid tol-
lere de domo ſua:⁊ qui in agro non
reuertatur tollere tunicam ſuam. Ue
aūt ꝑgnantibus ⁊ nutriētibus in il-
lis diebus. Orate autem vt non fiat
fuga vr̄a hieme vl' ſabbato. Erit eni
tunc tribulatio magna qualis nō fu-
it ab initio mundi vſqz modo neqꝫ fi
et/⁊ niſi breuiati eſſent dies illi non
fieret ſalua omnis caro. Et quoniaz
in eodem loco protinus ſubiunctum
eſt. Statim autem poſt tribulationez
dierum illorum ſol obſcurabitur:⁊ lu
na non dabit lumen ſuum:⁊ ſtelle ca
dent de celo:⁊ virtutes celorum cō-
mouebunt. Et tunc patebit ſignum
filij hominis in celo:⁊ tunc plangēt
omnes tribus terre/⁊ videbunt filiū
hominis venientem in nubibus ce-
li cum virtute multa ⁊ maieſtate. Re
cte hic quoqꝫ per prophetam dicit.
cap. 14 Et ecce dominus deus meus veniet
⁊ omnes ſancti eius cum eo:⁊ erit di
es vna que nota eſt domino non di-
es neqꝫ nox:⁊ in tēpore veſpere erit
lux. Nimirum quia cum filijs huius
ſeculi/erit initium noctis. Tunc filij
regni inuenient principium lucis.
Quod autem poſt aduentum domi-
ni videtur ibi aliqua eſſe ſcripta que
non pertinēt ad diem illum eternum
qui erit poſt iudiciuz:mirum ſatis vi
detur hijs qui putant diem iudicij eſ
ſe veraciter vnum diem:⁊ non poti-
us ſm doctores catholicos vnum tē
pus. Unde Auguſtinꝰ in libro de ci-
uitate dei. Quod in confeſſione ac ꝑ lib.20.
feſſione tenet omnis eccleſia dei ve- Cap. 1.
rum chriſtum de celo eſſe venturum
ad viuos ⁊ mortuos iudicādos. hūc
diuini iudicij vltimum diem dicimꝰ/
ideſt vltimum tempus. Nam ꝑ quot
dies tendatur hoc iudicium incertū
eſt:ſed ſcripturarum more ſanctaruz
diem ſolere poni pro tempore nemo
qui illas litteras quā lꝫ negligenter
legerit neſcit. Cap.105m.

MAlachiam prophetarum
vltimum quidam aggeo
⁊ Zacharie ꝯtemporaneū
dicunt. Hic peccata ſacer
dotum ⁊ totius populi vehementer
increpat. Gentiumqꝫ vocationē ma-
nifeſte dicit/predicitqꝫ Joannem ba
ptiſtā ſub nomine angeli:⁊ Helie vē
turum ante faciem domini:ita tamē
vt circa finem ſeculi Heliam ipſum q
dictus eſt theſbitē ſm prophetiam
ipſius vēturum eſſe credamus ⁊ do-
minatorem qui venit ad templum il
lud manufactum/preeūte in verita-
te Helia propheta vēturum eſſe non
dubitemus iudicare viuos ⁊ mortu
os/⁊ ſeculum per ignē. Cap.106m.

ISaias ſm hyſtoriam tangit iu-
deos:ſm concordiam tangit la
tinos. Tangit autem ſm eandē
concordiam quaſi mediam par
tē ſynagogici atqꝫ eccleſiaſtici tem-
poris

poris:ideſt vl' ea que a tempore ſuo
vſqꝫ ad chriſtum in ſynagoga. vl' ea
que ab obitu imꝑatoris Eradij vſqꝫ
ad ſecūdum chriſti aduētum futura
vel fuerunt vel ſunt. Tangit autē ad
litteram ſyros ⁊ philiſtijm ſm cōcor
diam/perſas ⁊ longobardos. qꝫuis
Gothi ⁊ Uandali in philiſtijm repu-
tati ſunt. Quinque ſane fuerūt ſatra
pe philiſtinoruz quos reliquit domi-
nus:vt in eis experiret iſrael. Simi-
liter ⁊ iſti tres populi/quaſi quinque
turmas fecerūt. Fuerūt nāqꝫ gothi ⁊
oſtrogothi ⁊ guigogothi ideſt gothi
italici. Gothi orientales/⁊ gothi oc-
cidētales/⁊ vandali/⁊ longobardi:
qui multo tempore afflixerunt eccle
ſiam. Siquidez aſtrogothi dicti ſunt
gothi oriētales. Gothi ſimpliciter ita
lici. Guigogothi occidētales tangit
ad litteram regnum aſſyriorum ſm
concordiam regnum quorūdam ꝑn
cipum mundanorum. Tangit ad lit
teram babylonem/⁊ reges eius. ſm
concordiam Romam ⁊ imperatorē
eius. Tangit ad litteram iudiciū ba
bylonis/ſm concordiam flagellum
Rome pro eo ſcilicet ꝙ altera hieru
ſalem/altera affligit ⁊ ancillat eccle-
ſiam. Tangit ad litterā gloriam hie-
ruſalē pro eo ꝙ ſol iuſtitie erat naſci-
turus in ea. ſm concordiam clarita-
tem eccleſie in qua glorioſus regnat
chriſtus Jeſus quā in illa hieruſalez
in qua accuſantibus iudeis crudelē
ſuſtinuit paſſionem. Tangit ad litte-
ram primuz aduētum chriſti: ſm cō
cordiam aduentum ſecūdum. Cete-
ra verba prophetie eiꝰ/aut ſunt ad-
hec pertinentia/aut ſunt exhortatio
nes:⁊ increpationes ad populum.
Uerum hec omnia ſm concordiam
duorum teſtamentorum. ſm vͦo cete
ras intelligētias/quas tetigimus in
exordio quarti libri. Ubi ē impetus
ſpiritus illuc gradiuntur pariter ⁊ ro
te ſequentes eum. Diximus enim ꝙ
ex concordia duorum teſtamentorū
procedit ſpiritualis intellectus ⁊ ipē
multiplex ſm quez hieruſalem ⁊ ba
bylon/⁊ cetera que ibi ſcripta ſunt/
ſicut ⁊ in alijs locis ſcripturarum/tā
multa habent ſignificare:vt de ſin-
gulis libris ꝓcedat abyſſus:⁊ fons
aque ſalientis in vitam eternam.
Cap.107m.

HJeremias ad litteram de-
flet peccata iudeorum. ſm
concordiam crimina lati-
norum. Deflet ad litteram
deſtructionem hieruſalem. ſm con-
cordiam deſolationem eccleſie. Ue-
rumtamen ſm litteram puniendam
iudicat Babylonem. ſm concordi-
am ciuitatem illam magnam que ha
bet regnum:vt ait angelus Joanni
ſuper reges terre. Predicit ſm litte-
ram reedificandam iterum hieruſa-
lem. Predicit ſm concordiam rele-
uandam a ſuo caſu eccleſiam. Pre-
dicit autem reges multos venturos
a partibus medorum contra Baby
lonem. Quod quia non eſt vſque-
quaqꝫ completum in illa babylone:
neceſſe eſt/vt in ſpiritu compleatur
in iſta. Et hec regula generalis in o-
mnibus fere prophetarū oraculis.
Nam ideo noluit deus ne omnia il-
la que predicta ſunt Dauid de filio
qui regnaturus erat pro eo comple-
rentur in Salomone/vt aperte da-
retur intelligi/ꝙ alius Salomō erat
futurus in quo eſſent omnia cōſum-
manda. Et idcirco non multi reges
oſtenduntur egreſſi de regno medo-
rum qui pugnarent contra babylo-
nē ſm vaticinium Hieremie qui di-
xerat. Suſcitauit dominus ſpiritum
regum medorum contra babylonē/ Hie. 51.
ſed vnus tantum/vt intelligatur im
petus ſpiritus ad illam potius Ba-
bylonez directus de qua dicit ange-

Universidad de Deusto Biblioteca

Apo.18 lus Joanni. decẽ coꝛnua que vidiſti
in beſtia hij odient foꝛnicariam / ⁊
deſolatam facient illam ⁊ nudam / ⁊
carnem eius manducabunt ⁊ ipſam
igne concremabunt. Dixerat autem
ſuperius idem angelus decem coꝛ-
ibidem. nua eſſe decem reges ſiue quia decẽ
erunt in veritate. Siue quia multi:
ſic ⁊ nonnulle pꝛomiſſiones pꝛophe
tarum que facte ſunt hieruſalez ⁊ po
pulo eius in aduentu meſſie irrite ap
parent ſm litteram. Ut diſcat intelli
gere iudeus nouam hieruſalem/que
fundata eſt Rome. Lapides autem
pꝛecioſos apoſtolos martyres con-
feſſoꝛes ⁊ virgines: vel illaz que ſur
ſum eſt hieruſalem de qua tam glo-
rioſa dicta ſunt per Joannem / vt re
uera de ea intelligatur ſcriptum / ſi-
cut letantium omnium habitatio eſt
Ps. 86. in te. Pꝛophetauit autem ⁊ ipſe de
regibus terrarum: ⁊ de aduentu ſal-
uatoꝛis in mundum. Que omnia ſꝫ
curſum concoꝛdie ſimilia pꝛo ſimili-
bus exigũt. Seruatis nihilominus
allegoꝛicis ſenſibus cum pꝛopꝛieta-
tibus ſuis. Tangit autez hec pꝛophe
tia ſm litteram extremum tempus
regni iudeoꝛuz. Hoc eſt a diebus Jo
ſie: qui percuſſus eſt ab egyptijs. Se
cundum concoꝛdiam eam partez tẽ
poꝛis eccleſiaſtici / que cepit a die-
bus leonis pape/qui deuictus tradi
tur a noꝛmandis/lꝫ pius fuerit ⁊ lau
dabilis vite.

Cap. 108m.

PRophetia Ezechielis ſicut ⁊
Jſaie circa plura dirigitur/lꝫ
⁊ Hieremias eaipſa ſũmatim
etſi non adeo ſeriati tetigerit.
Oꝛigo pꝛophetie illius ab anno trãſ
migrationis Jechonie/conſumman
da iuxta tempoꝛa iſta. Pꝛima tamẽ
eius viſio: que continet quatuoꝛ ani
malia: ⁊ rotam vnam habentez qua
tuoꝛ facies: non alicui tempoꝛi aſcri-
benda eſt. Quia ibi nõ de rebus ter
renis/ſed magis de celeſtibꝰ ſermo
eſt. Sunt autem quatuoꝛ animalia
in teſtamento veteri patriarche: ⁊ le
uite ⁊ pꝛophetarum filij/qui moꝛa-
bantur in Hierico / quoꝛum patres
fuerunt Helias ⁊ Heliſeus in doctri-
na ⁊ ſpiritu: ⁊ pꝛophete qui pꝛophe-
tias ediderunt Jſaias: ſcilicet ⁊ Hie-
remias: Ezechiel ⁊ Daniel ⁊ ꝓphe-
te duodeciꝫ. Patriarche itaqꝫ quaſi
leones ab oꝛiente: ⁊ leuite quaſi vi-
tuli ab aquilõe: ⁊ Helias ⁊ Heliſeus
⁊ pꝛophetaruꝫ filij velut aquile a me
ridie. ꝓphete nouiſſimi ⁊ homines
ab occidente. Patriarche ab oꝛien-
te: quia ab eis fides Chꝛiſti ſumpſit
oꝛiginem: ⁊ quia tempoꝛe pꝛimi fue-
runt pꝛophete ab occidente/quia to
tus pꝛophetarum impetus dirigitur
ad finem mundi: ſed ⁊ ipſi extremi
fuerunt. Leuite v̇o ⁊ pꝛophetarum
filij ipſi quodammodo medij ⁊ colla
terales fuerunt: lꝫ oꝛdo leuitarũ pꝛe
ceſſerit. Jdcirco autem ab aquilone
dicimus manſiſſe leuitas / quia qui
carnali pꝛeſunt populo multis ma-
ligni ſpiritus tentationibus vꝛge-
rentur. quas videlicet tentationes il
li melius vitare poterant/qui cũ He
lia ⁊ Heliſeo ſemotaz a popularibus
vitam in Hierico ⁊ Joꝛdanis here-
mo ducebant communez. Pꝛo hijs
omnipotens deus dedit quatuoꝛ ſi-
miles in eccleſia ſua/vt compleretur
illud quod ſcriptuꝫ eſt: pꝛo patribus Ps. 44
tuis nati ſunt tibi filij. Cõſtitues eos
pꝛincipes ſuper omnem terraꝫ. De-
dit enim pꝛo patriarchis apoſtolos
pꝛo leuitis diacones ⁊ euangeliſtas
ꝓ pꝛophetaruꝫ filijs heremitas: pꝛo
pꝛophetis doctoꝛes. Hec de quatu-
oꝛ animalibus. ¶ De rotis autẽ que
ſequebantur animalia ſuperius di-
ctum eſt. Tangit autem ad litteram
idem pꝛopheta/Samariam ⁊ iude-
am.

am. ſm concoꝛdiam grecam ⁊ lati-
nam eccleſiam. Tangit ibidem Aſ-
ſyrios ⁊ chaldeos. hic populum ſara
cenoꝛum qui multas grecoꝛum op-
pꝛeſſerant eccleſias. Et populum al
terum qui latinam infeſtat. Tangit
ad litteram tyrum ⁊ regem tyri. ſm
concoꝛdiam Siciliam ⁊ regem eius
cuius exterminiũ pꝛope eſt eo ꝙ po-
ſuerit coꝛ ſuum/quaſi coꝛ dei. perde-
tur enim de medio lapidum ignito-
rum. tradeturqꝫ terra eius in manus
nouoꝛum chaldeoꝛum. Cetera autẽ
ſi quis hec verba ſm ſpiritum con-
templari voluerit iuxta quod ſingu
la loca expoſcerint. poterit hec alti-
us ſpeculari. Tangit ad litteram re
gem Egypti: ⁊ Egyptum vniuer-
ſam. Jn quo imperatoꝛ Conſtan-
tinopolitanus: ⁊ regnum eius ſpe-
cialiter intelligitur cuius ruina pꝛo-
pe eſt. Rex enim Babylonis ille di
citur / qui poſſidet Romam. Qui
vero Romam amiſerunt ⁊ regnant
in Egyptum reputati ſunt. Unde
fit vt ſermo pꝛophetarum loquen-
tium de Egypto / modo illud Re-
gnum: modo alterum tangat / vtiqꝫ
⁊ Babylon non ſemper pꝛo Urbe
Roma accipienda eſt. Neque enim
in loco illo Romam ſignificat vbi
dictum eſt. de regibus Aſſyrioꝛum
tranſtuliſſe filios iſrael in Babylo-
nem / ⁊ in alias terras / ſed magis
quicunqꝫ ſit ille/ populum deſignat
confuſionis. ¶ Loquitur poſt hec
de paſtoꝛibus qui paſcunt ſemeti-
pſos/dicẽs ꝙ auferet dominus gre
gem ſuum de manibus eoꝛum / vt
non paſcant vltra paſtoꝛes greges/
⁊ non paſcant ſemetipſos. Quod q̃ꝫ
ſit metuendum pꝛelatis eccleſiarum
ipſi videant. Deinde reſurrectio-
nem moꝛtuoꝛum tanquam qui car-
nalibus loquebatur exponit. Jndi-
cat etiam aduentum Gog in nouiſſi
mis diebus. Quod quo oꝛdine con
ſummandum ſit/ deus melius no-
uit. ¶ Poſtremo celeſte quoddam
edificium reſpicit/in quo nihil aliud
q̃ꝫ celeſtem exhibet ciuitatem/ ha-
bens in hoc ipſo plurimam concoꝛ
diam cum Apocalypſi Joannis.

Cap. 109m.

DAniel pꝛopheta qui apud
Hebꝛeos iter agiographa
computatur/tangit que fu
tura erant ſm litteram a
tempoꝛe ſuo / vſque ad aduentum
domini in carne/ ſm concoꝛdiam:
⁊ ſm ſpiritum vſque ad finem ſecu Dan. 7.
li. Etenim in ſexta viſione ſua / in
ſpecie quatuoꝛ beſtiarum/tangit ge
neraliter omnes tribulationes ec-
cleſie. Specialiter autem eam quã
facture ſunt gentes in ſexto tempo-
re eccleſie quod pꝛope eſt. Jn ſepti
ma v̇o perſecutione Antichꝛiſti / in Cap. 8.
ſpecie illius coꝛnu/quod dicit ma-
gnificatum eſſe contra oꝛientem/ ⁊
contra occidentem / ⁊ contra foꝛti-
tudinem: ⁊ deieciſſe de foꝛtitudine/
⁊ de ſtellis ⁊ couculcaſſe eas in ter-
ra. Sed quia tam in hijs duabus vi
ſionibus q̃ꝫ in quibuſdam alijs aper
tius pꝛeceteris locutus eſt de fine
mundi. Opoꝛtet nos de eodem pꝛo
pheta id quod eſt ſollennius/⁊ ma-
xime huic operi neceſſarium pꝛoui-
denter excipere/ ⁊ expoſitum dili-
genter fini huius operis dedicare.
Atqꝫ in ipſo quo ad hoc opus quie-
ſcamus/⁊ ipſi aſcribendi laboꝛe pꝛe
miſſis duntaxat duoꝛum pꝛopheta-
rum oꝛaculis Jſaie / ſcilicet ⁊ Jo-
helis ne quis ob bꝛeuitatem ſermo-
nis bꝛeuem eſſe fingat tribulatio-
nem futuram: ⁊ diſſimulet penitere
de peccatis ſuis. Sic enim inter ce
tera locutus eſt de ea Jſaias. Ecce Jſa. 13.
dies domini venit crudelis/⁊ indi-
gnatiõe plenus/ire furoꝛiſqꝫ/ad po-

Universidad de De[usto] Bibliote[ca]

nendam terram in ſolitudinē: ⁊ pec
catoꝛes eius conterēdos de ea. Quō
ſtelle celi ⁊ ſplendoꝛ earum nō expan
dent lumē ſuum. Obtenebꝛatus eſt
ſol in oꝛtu ſuo / ⁊ luna non ſplende-
bit in lumine ſuo. Et viſitabo ſup vꝛ
bes mala ⁊ contra impios iniquita-
tes eoꝛum: ⁊ quieſcere faciam ſuper-
biam infidelium ⁊ arrogantiam foꝛ
tium humiliabo: pꝛecioſioꝛ erit vir-
auro: ⁊ homo mundo obꝛiço: ſup hꝭ
celum turbabo ⁊ mouebitur terra de
loco ſuo ſuper indignationem domi-
ni exercituum ⁊ pꝛopter diem ire fu-
roꝛis eius. Et erit quaſi damula fugi
ens ⁊ quaſi ouis ⁊ non erit qui con-
greget. Unuſquiſqꝫ ad populum ſuū
conuertetur / ⁊ ſinguli ad terrā ſuam
fugient: omnis qui inuētus fuerit oc
cidetur. Et omnes qui ſuper eum ve
nient cadent in gladio. Infantes eo
rum allidentur in oculis eoꝛum: ⁊ di
ripientur domus coꝛuꝫ: ⁊ vxoꝛes eo
rum violabūtur. Ecce ego ſuſcitabo
ſuper eos medos qui argentum nō
querunt: nec aurum velint: ſed ſagit-
tis paruulos interficient ⁊ lactantiū
vteri nō miſerentur ⁊ ſuper filios nō
parcet oculus eoꝛum. Et erit babylō
illa glorioſa in regnis iclyta in ſuper
bia chaldeoꝛum. Sicut ſubuertit do-
minus Sodomam ⁊ Gomoꝛrā: non
habitabitur vſqꝫ in finem ⁊ non fun
dabitur vſqꝫ ad generationem ⁊ ge-
nerationem. Nec ponet ibi tentoꝛia
arabs / nec paſtoꝛes requieſcent ibi:
ſed requieſcent ibi beſtie: ⁊ replebun
tur domus eoꝛum dꝛaconibus: ⁊ ha
bitabunt ibi ſtrutiones ⁊ piloſi ſal-
tabunt ibi: ⁊ reſpondebunt ibi vlule
in diebus eius: ⁊ ſirene in delubꝛis
cap. 14 voluptatis. ⁊ poſt aliqua: ⁊ perdā ba
bylonis nomen: ⁊ reliquias ⁊ ger-
men ⁊ pꝛogeniem eius ait dominus
deus: ⁊ ponam eā in poſſeſſionē eri-
cij ⁊ in paludes aquarum ⁊ ſcopabo

eaꝫ in ſcopa terens dicit domin⁹ exer
cituum. Iurauit dominus exercituū
dicens. Si non vt putaui ſic erit: ⁊ q̄
modo mente tractaui ſic eueniet. Ut
conteram aſſyrium in terra mea ⁊ in
montibus meis conculcē eum: ⁊ au-
feram ab eis iugum eius: ⁊ onus il-
lius tolletur: hoc conſilium quod co
gitauit dominus ſuper omnem terrā
hec manus eius extenſa ſuper oēs
gentes. Et hec quidem de ruina ba-
bylonis. De aduentu v̇o antichꝛiſti
qui ſequetur poſtea ſubſequēter ad-
iungit. Ne leteris philiſtea omnis tu
quoniam iminuta eſt virga percuſſo
ris tui. De radice enim colubꝛi egre-
dietur regulus ⁊ ſemen eius abſoꝛ-
bens volucrem. ⁊ paulopoſt. Ab aq-
lone enim fumus veniet: ⁊ non eſt q
effugiat agmen eius. Hec verba Iſa
ie: ſic ſꝫ aliquid completa ſunt in rui
na illius babylonis que percuſſa eſt
a medis / vt tamē multo amplius cō-
plenda ſint in ruina illius quam de-
ſcribit Ioannes in libꝛo apocalypſis
⁊ de qua facit Petrus mentionem
cum quibuſdam dicēs. Salutat vos 1. pet. 5.
eccleſia / que eſt in babylone. In eo-
dem quoqꝫ intellectu multa vatici-
natus Hieremias contra babyloneꝫ
⁊ in multis concoꝛdat cum beato Io
anne. Eſt autem Babylon regnum mat. 27
huius mundi: quod dicit dominus
non eſſe ſuuꝫ. Cuius filij ſunt omnes
iniqui / omnes qui regnāt in ſangui-
nibus ⁊ gaudent in erroꝛibus ſuis.
Et quia falſo ſibi aſcribunt nomen puer. 2.
Chꝛiſtianum: hij qui letantur cum
malefecerint: ⁊ exultāt in rebus peſ-
ſimis / opoꝛtet inundare diluuiuꝫ gē-
tium contra eos: ⁊ delere de terra fi-
lios falſitatis / vt pꝛeparetur regnuꝫ
filijs veritatis. Cap. 110[m].

De hac inundatione gētiū /
etiam per Iohelez dicitur
Canite tuba in ſyon. Ulu- iohel. 2.
late

late in monte ſancto meo: contur-
bentur omnes habitatoꝛes terre /
qꝛ pꝛope dies tenebꝛarum ⁊ cali-
ginis. dies nubis ⁊ turbinis: quaſi
mane expanſum ſuper montes: ⁊ q̄-
ſi quereretur cauſa: adiecit ⁊ ait po-
pulus mult⁹ ⁊ foꝛtis: ⁊ ſimilis ei nō
fuit a pꝛincipio / ⁊ poſt eum non erit
vſqꝫ in annos generationis ⁊ genera
tionis: ante faciem eius ignis voꝛās
⁊ poſt eum exurens flāma: quaſi hoꝛ
tus voluptatis terra coꝛam eo: ⁊ poſt
eum ſolitudo deſerti: a facie eius cru
ciabuntur populi omnes: vultus eo-
rum redigentur in ollam. Urbes in-
gredientur in muro: current domos
aſcendent per feneſtras intrabūt q̄ſi
fur. A facie eius contremuit terra:
moti ſunt celi: ſol ⁊ luna obtenebꝛati
ſunt: ⁊ ſtelle retraxerunt ſplendoꝛem
ſuum. Et dominus dedit vocem ſuā
ante faciem exercitus ſui. Quia mul
ta ſunt nimis caſtra eius: qꝛ foꝛtia ⁊
facientia verbum eius. Magnus ē
eniꝫ dies domini: ⁊ terribilis valde:
⁊ quis ſuſtinebit eum? Et hec quidē
ſanctus Iohel. Cap. 111[m].

Ut autem omittamus alios
quoꝛum longuꝫ eſt collige-
re teſtimonia: veniendū eſt
ad illum cui datus eſt de ce
lo expoſitoꝛ viſionum ſuarum: Da-
nielem dico pꝛophetaꝫ. Cuius ſupꝛa
fecimus mentionem. Qui ⁊ ipſe mi-
rabiliter expoſuit viſionem illam fa-
moſiſſimam quam vidit ⁊ mox per-
didit Nabuchodonoſoꝛ rex: quate-
Dan. 2. nus explanatis aliquibus viſionib⁹
eius / ⁊ nobis quo ad hoc detur vt iā
diximus optata requies / ⁊ cōgruus
huic operi imponatur finis. Et p̄us
quidem de ipſa terribili viſione / pꝛo
qua ⁊ occidendi erant ſapientes ba-
bylonis / eo ꝙ non poſſent illam in-
dicare regi: qui mox vbi eam vidit:
viſam tradidit obliuiōi. Uiderat eni

quaſi quādam ſtatuā terribilē ⁊ ſub-
limem. Cuius quidem caput videba
tur eſſe ex auro: pectus de argento:
venter ex ere: tibie ex ferro: pedum
v̇o media pars ferrea: reliq̄ pars fi-
ctilis erat. Hanc ſtatuam tam diſſimi
lem tāqꝫ multiplicem in metallis ita
expoſuerunt quidam patrum / vt im-
perio romano tanq̄ꝫ dominātí regna
omnia tribuerent ferrum. Non eniꝫ
erat aliqd illo in tempoꝛe regnum ſa
racenoꝛum / per quod iam pene ⁊ cō
teruntur quotidie aurum ⁊ argen-
tū ⁊ es: ⁊ ideo vt ego exiſtimo / ꝙ ex
parte pꝛo tempoꝛe pꝛedicebāt: vnde
⁊ aliqua opinando ſcripſerūt / aliqua
retractando emendauerūt: aliqua re
liquerunt intacta exponenda ſingu-
la in tempoꝛibus ſuis. Nos autē qui
in fine ſumus / multa poſſumus colli-
gere de fine rerum / dicente vt iā me-
minim⁹ in hoc opere angelo Danie-
li: pertranſibunt plurimi ⁊ multiplex
erit ſciētia. Arbitramur auteꝫ nos vl Da. 12.
timi / qui mala illis futura / nobis pꝛe
ſentia ituemur. ſignificari in auro re-
gnum chaldeoꝛum medoꝛuꝫ pariter
atqꝫ perſarum: qꝛ lꝫ reges mutarent̄
in babylone / regnum tamen oꝛienta
le in eis integrum manſit ſicut ⁊ Ro
me accidiſſe cognouim⁹. Poꝛro in
argento regnuꝫ macedonum / quod
initiatum eſt ab Alexādro ⁊ perſeue
rauit vſqꝫ ad tempoꝛa Maccabeo-
rum. Sane regnum tertium aſſimila
tur eri quod pꝛedixit Daniel domi-
naturum vniuerſo mundo. Ego non Dan. 2.
video cui aptius poſſit aptari q̄ꝫ illi:
in quo exijt edictum a Ceſare Augu
ſto vt deſcriberetur vniuerſus oꝛbis. Luc. 2.
Uerum hoc aliquando ⁊ alquādiu
multos ſane regnum iſtud ſuſtinuit
agones / ⁊ vſqꝫ ad tempoꝛa ſaraceno
rum deuictis hincinde hoſtibus ſe-
pe / ſepius triumphauit. Ut enim o-
miſſis antiquis victoꝛijs teneamus

Universidad de Deusto Biblioteca

extremas. Juſtinianus iperator pu-
gnauit contra perſas ⁊ vicit eos: pu-
gnauit contra vandalos ⁊ Gothos
qui inuaſerant Africam ⁊ Italiam ⁊
deleuit eos: ⁊ ita purgato hoſtibus
romano imperio/reliquum vite ſue
temporis peregit in pace. Sed non
ita contigit de géte ſaracenorum a qua
repleta ē terra quaſi bruco: q quod
occupauit de finibus romanorum/
multo iam tempore tenuit violenter
⁊ quod olim recuperatum eſt a chri-
ſtianis in partibus vltramarinis: rur
ſum eiſdem preualentibus/cum mul
torum nece chriſtianorum dolemus
amiſſum. Eo q ſit gens ipſa reue-
ra indomabilis quaſi ferrum: ⁊ ita
currat ad gladium/quaſi qui currat
ad conuiuium/quouſq veniat tem-
pus viſitationis ipſius. Suſcitauit
autem deus regnum iſtud vt percu-
cap. 14 tiat Babylonem que a vino proſti-
tutionis ſue corrupit omnem terram
ſicut ſcriptū eſt in libro apocalypſis
hec decem cornua que vidiſti ⁊ be-
ſtia odient fornicariam ⁊ deſolatam
facient illam ⁊ nudam/⁊ carnes má
ducabunt/⁊ ipſam igne cremabunt.
Quod autem pedum ipſius ſtatue
pars vna ferrea erat ⁊ vna fictilis:
deſignat regnum nouiſſimum quod
erit in tempore antichriſti. Quod
licet agente ipſa ferrea originem trahat/
ob mixturam tamen diuerſarum gé-
tium que erit in ipſo/non erit in eo
tanta ſoliditas quanta in preceden-
ti: quia ex parte erit regnum ſolidum
⁊ ex parte contritum/propter mix-
turam humani ſeminis que erit in eo.
Durabit autem regnum illud tem-
pore breui/quouſq lapis ille qui ab-
ſciſſus eſt de monte ſine manibus/
corruat ſuper illud: ⁊ armis quibus
olim romanum vicit imperium/vin-
cat iſtud/⁊ deleat. Nihilominus reli
gas vniuerſorum regnorum que deſigna-
ta ſunt in auro ⁊ argento ⁊ ere/⁊ ipſum
ſolum implens terram maneat in eter
num. Neq enim quia in fine ſeculi
de terra ſublimatur in celum diſſipa-
bitur regnum Chriſti: ſed potius ele
uabitur in altum vt glorificetur cum
Chriſto. Quando autem diſſipabun
tur omnia regna múdi regnabit ipſe
ſolus. Oportet enim ipſum regnare
donec ponat omnes inimicos ſuos ps. 109
ſub pedibus ſuis: tunc adimplebitur
quod ſcriptum eſt per Zachariam p-
phetam. Erit dies vna que nota eſt Zac. 14
domino. Non dies neq nox ⁊ in té-
pore veſpere erit lux. Et erit in die il
la. Exibunt aque viue de hieruſalem
medium earum ad mare orientale/⁊
medium earum ad mare nouiſſimū.
In die illa erit dominus vnus ⁊ erit
nomen eius vnum: ⁊ erit vnus rex ſu
per omnem terram. Sic igitur lapis
ille precioſus qui de celo deſcédet i-
pleturus eſt omnem terrá deletis vni
uerſis regnis gentium qui pugnaue
runt contra illud. Et hec quidem de
viſióe quá vidit Nabuchodonoſor/
pro qua iuſſi erant perimi omnes ſa-
pientes babylonis/donec ſanctus Da
niel iret ad regem ⁊ idicaret ſomniū
⁊ interpretationem ipſius. De alijs
quoq viſionibus quas vidit ipſe Da
niel/locus eſt/vt aliquid exolua-
mus.

Cap. 112m.

VIdit aliquando idem pro-
pheta/quatuor beſtias exi-
re de mari diuerſas iter ſe.
Et quarta erat ingt diſſimilis alijs ⁊ Dan. 7
terribilis nimis. De quibus ſane be
ſtijs diuerſi diuerſa ſenſerunt. Et opi
niones ſuas profuturas poſteris me
morie tradiderūt. Ego quoq (quod
viſum eſt mihi) de hijs beſtijs in libro
apocalypſis ſufficienter expoſui. Di-
xi enim in leena ſignificari ſynagogá
iudeorum: in Urſo populū romanū:
in

in pardo varium moribus ⁊ linguis
regnum arrianorū: in beſtia que erat
terribilis ⁊ diſſimilis ceteris gentem
ſaracenorum: gentem que reuera vn-
gues ⁊ dentes habet ferreos: genté
que comedit ⁊ cōminuit omnia: ⁊ re
liqua pedibus conculcat. Nimirum
q nulli parcit ordini vel etati repu-
tans indignos vita/quicūq nefan-
diſſime ſecte ſue nolūt ſuſcipe praui-
taté: huius beſtie decem cornua hoc
eſt decem reges erunt in fine ſiue ſm
littere veritatem/ſiue q multi erunt
reges ipſius ſecte ſicut ⁊ populi chri
ſtiani. Ille autem vnus qui ſurrexit
poſt eos/vltimus rex ipſius regni erit
qui ⁊ maiora mala faciet q omnes
precurſores ipſius/ſicut in eadem vi
ſione aperte demonſtratur/cum dici-
tur. Quarta beſtia quartum regnum
erit in terra quod maius erit omnibus
regnis: ſubauditur infidelium: ⁊ de-
uorabit vniuerſam terram ⁊ concul-
cabit ⁊ cōminuet eá. Porro cornua
decem ipſius regni decé reges erunt
⁊ alius conſurget poſt eos ⁊ ipſe po-
tentior erit prioribus/⁊ tres reges hu
miliabit/⁊ ſermones contra excelſum
loquetur ⁊ ſanctos altiſſimi: conteret
⁊ putabit q poſſit mutare tempora ⁊
leges ⁊ tradentur in manus eius/in
tempus ⁊ tempora ⁊ dimidium tem
poris. Hec de regno: de ruina autem
ſic. Et iudicium ſedebit/vt auferat
potentia ⁊ conteratur ⁊ diſpeat vſq
in finem. Regnum autem ⁊ poteſtas
⁊ magnitudo regni que eſt ſubter oé
Dan. 7 celum detur populo ſanctorum altiſ-
ſimi. dicit autem Joannes in apoca-
lypſi. q iſti reges congregati in vnū
Apo. 17 pugnabunt cum agno: ⁊ agnus vin-
cet illos: ⁊ q percutient fornicariam
Babylonem ⁊ deſolatam eam faci-
ent ⁊ nudam ⁊ carnes eius mandu
cabunt ⁊ ipſam igne concremabunt.
Ex quo apparet q iſte vnus rex qui
eſt caput beſtie/ſimilis erit Nabu-
chodonoſor regi aſſyriorum qui pu-
gnauit contra filios iſrael. Decé au-
tem reges ſimiles regum medorum
qui percuſſerunt Babylonem: licet eni
vnus rex medorum legatur percuſ-
ſiſſe Balthaſar regem Babylonis.
Hieremias tamen plures reges me-
dorum venturos eſſe predixerat con
tra Babylonem dicens ſic. Suſci-
tauit dominus ſpiritum regum me-
dorum ⁊ contra Babylonem mens
eius/vt perdat eá. Poteſt tamen fie
ri/vt regnum medorum atq perſa-
rum aliquod regnum chriſtianorum
per concordiam requirat: vt alterum
horum compleatur per concordiam
alterum per myſticum intellectum.
Quia vero poſt validiſſimam illam tri
bulationem quam facturus eſt Rex
iſte vndecimus quem ſimilem eſſe di
ximus regis Aſſyriorum cum alijs
qui venturi ſunt ad auxilium eius: vé
turus eſt alius ſimilis Aman qui de-
creuit perdere de terra ſemen iudeo
rum. recte Daniel ſubſequenter ad-
iungit dicens. Ego Daniel poſt id Dan. 8
quod videram in principio/vidi in
viſione mea cum eſſem in Suſis ca-
ſtro quod eſt in Elam ciuitatem. Et
ecce aries vnus ſtabat ante paludem
⁊c. Dicit autem ſe vidiſſe hircum ca
prarum habenté cornu vnū inſigne
inter oculos ſuos. Qui percuſſo arie
te ⁊ ſupatus magnus factus eſt ve-
hementer. Deinde dicit fractum eſ-
ſe cornu illud magnū ⁊ orta eſſe qua
tuor ſuper illud: de vno autem ex eis
ortum eſt cornu modicum ⁊ factum
eſt grande contra meridiem: ⁊ con-
tra occidentem: ⁊ contra fortitudi-
nem ⁊ magnificatum eſſe vſque ad
fortitudinem celi: ⁊ deieciſſe de forti
tudine ſtelle/⁊ cóculcaſſe eas ⁊ vſq
ad pncipem fortitudinis eſſe magni
ficatum/⁊ ab eo tuliſſe iuge ſacrifici-

um/⁊ deieciſſe locum ſanctificatio/
nis eius. Robur autem datum eſſe
contra iuge ſacrificium propter pec/
cata ⁊ proſtratam eſſe veritatem in
terra. Qui autem expoſuit viſionez
ad petitionem Danielis dixit/hircū
caprarum regnum eſſe grecorum.
Cornu autem illud magnum eſſe re/
gem primum/ideſt Alexandruz/qui
percuſſurus erat Darium regē per/
ſarum/atque medorum. Quod au/
tem fracto illo ſurrexerunt ingt qua/
tuor pro illo/quatuor reges de gen/
te eius ſurgent/ſed non in fortitudi/
ne eius. ⁊ poſt regnum eorum cum
creuerint iniquitates/ſurget rex im/
pudens facie ⁊ intelligens propoſi/
tiones/⁊ roborabitur fortitudo ei⁹/
ſed non in viribus ſuis/⁊ ſupra quā
credi poteſt vniuerſa vaſtabit. Et
proſperabitur ⁊ faciet/⁊ interficiet
robuſtos/⁊ populos ſanctorum ſm
voluntatem ſuam: ⁊ dirigetur dolus
in manu eius/⁊ cor ſuum magnifica
bit/⁊ in copia rerum omnium occi/
det plurimos: ⁊ contra principē pn/
cipum conſurget/⁊ ſine manu conte
retur. Et hec quidez ſcripta in libro.
Cap.8. Utrum autem vltima pars huius vi
ſionis conſummata ſit/an conſum/
manda/ queſtio eſt apud multos.
Confligunt enim in hoc loco caro ⁊
ſpirit⁹/ſicut in illo loco vbi loquitur
Pa.c.17 dominus ad Dauid dicens. Cuz im
pleueris dies tuos/vt vadas ad pa/
tres tuos ſuſcitabo ſemen tuum poſt
te/quod erit de filijs tuis/⁊ ſtabiliaz
regnuz eius/ipſe edificabit mihi do/
mum: ⁊ firmabo ſolium eius vſqz in
eternuz. Ego ero ei in patrem/⁊ ipſe
erit mihi in filium. Propter hec ver
ba ⁊ ſimilia dicit iudeus completaz
eſſe promiſſionem iſtam in Salomo
ne: ⁊ in templo illo manufacto quod
deſtruxit Nabuchodonoſor rex ba/
bylonis. Cap.113m.

D

Doctores vo eccleſie am/
bulantes ſm ſpiritum di/
cunt non eſſe hoc dictum
de Salomone/ ſed de eo/
cuius in hoc ipo typum tenuit Salo
mon. Nec de templo illo manufacto
ſed de ſpirituali eccleſia. Non enim
Salomon fuit heres Dauid qui no/
luit eſſe heres iuſtitie/ſed chriſtus ie
ſus. Ut eni hoc eſſe intelligerēt ſan/
cti dei/auctoritas Pauli eos traxit
ad fidem. qui loquens de Chriſto in
epiſtola ad Hebreos hoc teſtimonio
vſus eſt. Ego ero illi in patrem ⁊ ipe
erit mihi in filium. Sic ⁊ in viſione
hac Danielis: non eſt extimandus
Antiochus ille de quo dictum eſt.
Cuz creuerint iniquitates ſurget rex
impudens facie ⁊ intelligens propo
ſitiones: ⁊ ſi videatur id ſm ſenſum
littere poſſe teneri/ſed ille cuius ty/
pum tenuit Antiochus hoc eſt anti/
chriſtus. Neqz enim Antiochus cui
tam pauci milites iudeorum tā ſtre/
nue reſtiterunt ſupra qz credi poſ/
ſet vniuerſa vaſtauit/ ſed de illo de
quo ſcriptū eſt. Qui extollitur ⁊ ad/ Cap. 1.
uerſatur ſupra omne quod dicit de/
us aut quod colitur/ita vt in templo Cap.8.
dei ſedeat oſtendens ſe tanquam ſit
de⁹. Unde ⁊ de fortitudine ⁊ de ſtel/
lis dei eſſe dictum eſt. Quia in ipſa
dei eccleſia que fundata eſt ſupra pe
traz operabitur iniquitatem. Ita vt
etiam ⁊ de eruditis ruant: ⁊ etiā con
tra principem principum Chriſtum
ſcilicet Ieſum eleuatus inſaniat. Ut
compleat omnia mala que de eo ſcri
pta ſunt. Quia vo putari poterat qd
multi putant completam eſſe videli/ 2. ad
cet viſionem iſtam in diebus Antio/ the.2.c.
chi apparuit idem angelus Danieli
⁊ dixit ei. Ego veni vt docerē te que
vētura ſūt populo tuo in nouiſſimis
diebus. dixit hec ⁊ paulopoſt cepit
replicare verba ſuperioris viſionis
faciens

faciens mentionem regum perſaruz
⁊ Alexandri. Deinde introducens
pugnam duorum regum aquilonis/
ſcilicet ⁊ auſtri. Oſtendens regem
auſtri eſſe regem iuſtitie. Regem vo
aquilonis regem iniquitatis/quod
niſi intelligatur de deo/⁊ de diabo/
lo conſideratis vniuerſis geſtis ve/
terū/omnis ſuperficies ſenſus ⁊ ſen
ſus hyſtoricus euaneſcit. Si eni poſt
Alexandrū regem oſtenduntur con
fligere reges ipſi/quomodo ſi terre/
ni reges ſunt/tādiu durare credun/
tur? vt recte ſcribi potuerit in eadez
viſione in fine temporum ⁊ annorū
veniet Rex aquilonis contra regez
auſtri. ſz quia hec clara ſunt ⁊ mani/
feſta/libet eādem viſionez explanan
do percurrere: atque in ea huic ope
ri finez dare. Ne forte (quod abſit)
prius occupet bellum/ qz prouideat
vnuſquiſqz quod deficit ei ſm qp ac/
cidet filijs tenebrarum. Cap.114m.

E

Dan.11 Ecce inquit tres reges ſtabūt
in perſide: ⁊ quartus ditabit
opibus nimis. Et cum inua/
luerit diuitijs: concitabit o/
mnes aduerſus regnum grecie. Sur
get vo rex fortis: ⁊ dominabitur po
teſtate multa ⁊ faciet quod placuerit
ei. Quartus Rex qui mouit preliuz
contra regnum grecie Darius fuit
rex perſarum/aduerſus quem ſurre
xit rex fortis nomine Alexāder qui
⁊ debellauit eum/ eiuſqz occupauit
imperium. Ad quem vo finem deue
nerit regnum Alexandri/ſequentia
manifeſtant cum dicitur: ⁊ cum ſte/
terit conteretur regnum eius/⁊ diui
detur per quatuor vētos celi: ſed nō
in poſteros eius. Non in poſteros
eius dicit/ quia non erat habiturus
heredes/ neqz ſm potentiam illius
qua dominatus eſt. Quia diuiſum ⁊
laceratum regnum imminutum eſt/
⁊ virtute ⁊ gloria. Unde ⁊ mox ſub/
ditur. Lacerabitur enim regnuz eius
etiam in exteros. Laceratum quip/
pe fuit regnum ipſius etiam in exte/
ros: quia in multis portionibus di/
uiſuz fuit. Sequitur: ⁊ confortabitur
rex auſtri: ille ſcilicet rex auſtri qui in
celis regnat: ⁊ in calidis amore ſpi/
ritibus: eternam hereditat manſio
nez. Et hec aperte. Ubi enim regnū
aquilonis debilitatur ſciſſione/pro/
tinus regnum regis auſtri confor/
tatur ⁊ creſcit. Etenim Alexander
iſte typum tenuit regis tenebrarum:
vtpote cuius natiuitas lucem ſicut
traditur minuit/noctem auxit: ⁊ vſqz
ad plurimam diei partem ſolis radi/
os abſcōdit. Huic ſitienti humanum
ſanguinē/natus eſt poſt aliquot an/
nos heres iniquus. Heres non car/
ne: ſed imitatiōe Antiochus: ſcilicet
ille qui legitur in libris Maccabeo
rum in typo: haud dubium illius re/
guli de quo dicit Iſaias: d radice co
lubri egredietur regulus: ⁊ ſemē ei⁹
abſorbens volucrem. Significauit
ergo Alexander ſerpentez illum an/
tiquū qui ſemper gauiſus eſt in cruo
re. Antiochus deteſtandum illum re
gulum qui dicitur Antichriſtus. hic
ergo Aquilonis Rex: immo ipſius
locum tenens pugnauit aduerſuz re
gem auſtri tempore maccabeorum/
querens diſſipare legem dei. ſed nō
preualuit: quia iaz incipiebat rex au/
ſtri oſtendere fortitudinem ſuam/⁊
ſtrenuos milites ſuos deſtinar in pu
gnam/⁊ tales qui pro lege ipſius vi
tam contemnerent temporalem. Un
de ⁊ ſubditur: ⁊ cōfortabitur rex au/
ſtri. Et quia victorioſiſſimi Macca
bei cū ſuis exercitibus preualuerunt
contra eū recte ſubiungitur: ⁊ de pn
cipibus eius preualebunt aduerſus
eum: ideſt aduerſus regez aquilonis
⁊ aduerſus principes eius. Et domi
nabitur ditione. Multa enim domi/

Universidad de Deusto Biblioteca

natio eius. hoc idcirco dicit: quia tē
pus ceperat appropiquare quo chri
ſtus ipſe qui preliabatur eo tempore
in martyribus ſuis/iam erat in pro-
ximo venturus in mundum: regna-
turus ⁊ poſſeſſurus Romanum im-
perium / quod erat ſimiliter regis
aglonis/immo ſpecialius preomni-
bus regnis terre. Quod vͦo ſequitur
⁊ poſt finem ānorum federabuntur.
manifeſtum eſt ꝙ poſt multa illa pre
lia de quibus glorioſe triumphaue-
runt Maccabei: inierunt tandem fe
dus cum regibus terre/⁊ precipue
cum romanis: in quibus omnibus
rex aquilonis qui vocatur diabolus
⁊ ſathanas imperabat. Unde ⁊ prin
Joā.12 ceps dictus eſt mundi. Sequitur. fi-
liaq; regis auſtri ibit ad regem aqui-
lonis facere amicitiam. Filia nanq;
regis auſtri ſynagoga ſcilicet iudeo-
rum: iuit animo ad regem aquilonis
apud romam/ vbi erat ſedes ipſius
facere amicitiam cū romanis/vt ad-
iuti ⁊ roborati ab ipſis defendere ſe
poſſent ab aduerſarijs ſuis. Sed nō
obtinebit inquit fortitudinem brac-
chij/quia non eis preſtiterunt auxi-
lium quod polliciti ſunt romani. ma
hie.17. ledictus homo qui confidit in ho-
mine. Et quāuis fideliſſimi macca-
bei pia hoc ceperint intentione/non
immerito tamen potius corruebant
in bello/cuꝫ de viribus humanis vi-
debantur preſumere: ſm̄ ꝙ non ſe-
mel aut bis/ſed crebrius accidiſſe le
gimus tempore regum iſrael. Pe-
na nanq; ſubſequens indicat prece-
dens delictum. Unde ⁊ mox ſubdi-
tur: ⁊ non ſtabit ſemen eius/lꝫ mul-
tis conſilijs/⁊ multa humana indu-
ſtria niteretur ſynagoga ſtabilire ſi-
bi regnum terrenū/ſtare tamen non
potuit: quia ſemper ea que ſunt car-
nis/non que ſunt ſpiritus ſapiebāt.
Unde ⁊ iuſto dei iudicio traditi ſunt
in manus romanoruꝫ/ipſa ſcilicet ⁊
adoleſcētes eiꝰ/hoc eſt ſcribe ⁊ pha
riſei ſpiritualibus ſenſibus imperiti/
qui ei promittebant temporalia. Sic
enim ſequitur. Et tradetur ipa ⁊ qui
adduxerunt eam adoleſcentes eius:
⁊ qui confortabant eam in tempori-
bus/ ſubauditur vt non reciperent
verbum vite eterne: ⁊ hoc ſatis com
petenti iudicio. Qui enim fugiētes Joā.19
regem auſtri vltro elegerunt ſibi re-
gem aquilonis dicentes. nos nō ha-
bemus regem niſi Ceſareꝫ. ſatis eui
denti iudicio/traditi ſunt pariter po
teſtati illius/cuiꝰ ſe gloriabantur po
teſtate muniri. Quid igitur? ergo ne
reppulit deus plebē ſuam? Abſit: nō
reppulit inquit deus plebem ſuam
quā preſciuit. Cecitas enim ex parte
ꝯtigit in iſrael. Unde ⁊ hic tam pul-
chre q̄ꝫ aperte ſubiungitur. Et ſtabit
de germine radicum eius plantatio.
Quid iſto ſplendidius. vitis vna cū
propaginibus duodecim ⁊ alijs pal
mitibꝰ.72. Et quid factura erat iſta
plantatio? aut quod illi nomē ⁊ que
virtus. Et veniet inquit cum exerci-
tu / ⁊ ingredietur prouintiam regis
aquilonis ⁊ abutetur eis/⁊ obtine-
bit inſuper/⁊ deos eorum ⁊ ſculpti-
lia. vaſa quoq; precioſa argenti ⁊ au
ri/⁊ captiuam ducet in egyptuꝫ. ipſe
preualebit aduerſum regem aquilo-
nis/⁊ intrabit in regnum rex auſtri/
⁊ reuertetur ad terram ſuam. Quid
ad hec dicitis o iudei? Superius ha
buimus regem auſtri ⁊ filiam regis
auſtri. Et ecce nūc habemus ꝙ de fi
lia regis auſtri que ꝑ ſua culpa tradē
da erat regi aglonis remaneret plan
tatio: ⁊ iſta plantatio vocaret̄ ⁊ eſſet
rex auſtri. Quis vnquā audiuit huic
ſile? Quis ita poſſet ſoluē niſi chrs? Joā. 8
Rex auſtri/q dicit anteq̄ꝫ Abraā fie-
ret ego ſuꝫ. Naſcet̄ de virga radicis
ieſſe: ⁊ de ipſa ꝓgenie ſynagoge deꝰ/
ſcilicet

ſcilicet ante tpa/homo in fine ſeculo
rū. hoc eſt illud qđ ſub eodem incar-
nationis myſterio per ꝓphetaꝫ Eçe
chielē ſpūs ſanctꝰ loquitur dicens.
Cap.17 Sumam ego de medulla cedri ſub-
limis/⁊ ponā de vertice ramoꝝ eius
tenerum diſtringam/⁊ plantabo ſu-
per montem excelſum ⁊ eminentem
in monte ſublimi iſrael plantabo il-
lud ⁊ erumpet in germē/⁊ faciet fru
ctum ⁊ erit in cedruꝫ magnam ⁊ ha
bitabunt ſub ea omnes volucres/⁊
vniuerſum volatile ſub vmbra fron
dium eius nidificabunt. Hec igitur
plantatio iure appellatur rex auſtri:
quia incarnata ſapiētia/⁊ deus erat:
⁊ deus permāſit. Hic ergo deus vni-
genitus qui eſt verus filius dei igreſ
ſus eſt prouintiam regis aquilonis
abutēs eis: ⁊ obtinēs illos / inſuper
⁊ deos eorum/⁊ ſculptilia/auferēſq;
vaſa ꝓcioſa argenti ⁊ auri/⁊ captiua
mat.27 ducēs in egyptū. Cū vꝫ in cruce po
ſitus ſuſtinuit q̄ſi agnus manſuetus
opprobrium paſſionis/qui tn̄ deſcē
dens ad infernum/iam non/ quaſi
agnus manſuetus opprobrium paſ-
ſionis ſuſtinens/ſed quaſi leo fortiſ-
ſimus deuicit leonem rugientem / ⁊
frementem dentibus cōtra nos abu
tens miniſtros tartareos/⁊ exercēs
poteſtatem in regno eorum: oppri-
menſq; in fortitudine ſua principem
demoniorum ⁊ ſculptilia/in quibus
excolebantur ſuper terrā: ⁊ animas
iuſtorum quas poſſederat diabolus
in inferno adducens ſecum in terrā
mat.27 iuda/ita vt venirent plurimi in ſan-
ctam ciuitatem/⁊ apparerent mul-
tis. Hec eſt illa captiuitas de qua pri
mo pſalmiſta: poſtremo ⁊ apoſtolus
dicit: captiuam duxit captiuitatem.
ad eph. 4. Dedit dona hominibus. Impletum
eſt enim ⁊ illud quod aliquādo ipſe
Luc.11 predixerat. Cum fortis armatus cu-
ſtodit atrium ſuum: in pace ſunt o-
mnia que poſſidet. Si autem fortior
illo ſuperueniens vicerit eū/vniuer-
ſa arma eius auferet in quibus con-
fidebat/⁊ ſpolia eius diſtribuet. Un
de ⁊ hic dicit̄: ipſe preualebit aduer-
ſus regeꝫ aquilonis/⁊ intrabit in re
gnum rex auſtri/⁊ reuertetur in ter-
ram ſuam. Ipſe reuera preualuit ad-
uerſus regem aquilonis dominus ⁊
redemptor noſter/quādo per oppro Iſa.14
brium crucis vicit principem mūdi/
qui dicebat: in celū aſcendam/ſuper
aſtra celi exaltabo ſoliū. Chriſtus in
quaꝫ vicit diabolū: q2 humilitas pro
ſtrauit ſupbiaꝫ. Ille enim optauit ſi- ad phi.
bi regnū: iſte deſpexit. Et ideo dedit 2.
illi pater ſuus nomē qđ eſt ſup omne
nomen: vt in nomine Jeſu/oē genu
flectat̄/celeſtiū/terreſtrium/⁊ iferno
rū. Et bene dicitur: itrabit in regnū
rex auſtri: ⁊ reuertet̄ i terrā ſuā. Hoc
eniꝫ ipſemet declarat: quādo duobꝰ
diſcipulis q de eo colloquebantur di
cebat. O ſtulti ⁊ tardi corde ad cre- luc.24.
dendū in hijs que locuti ſunt ꝓphe-
te/nōne hoc oportuit pati chriſtū/⁊
ſic intrare in gloriā ſuam. Sequitur
aūt: filij aūt eius prouocabant̄ ⁊ con
gregabunt multitudinē exercituum
plurimoꝝ veniēs properans ⁊ emū
dans/⁊ reuertetur ⁊ concitabitur/⁊
cōgrediet̄ cū robore ſuo filij diaboli:
ideſt iudei audientes ꝙ chrs reſurre
xit a mortuis ꝓuocati ſūt ad irā ⁊ col
legerūt multitudinē hoiuꝫ perditoꝝ
ad delendū regnū chri/qđ eſt ecclia.
⁊ ex hoc ꝯfortat̄ diabolus ꝑmittēte
iuſto iudice deo. Tentatum iteꝝ bel
lū committere ꝯtra regem chrm/cer
nens multitudinem iudeoꝝ ⁊ paga
noꝝ ſatis agere ꝓ voto ſuo. Uenit ⁊
exaltatum eſt iteꝝ cor eius in ſuper-
biam iuxta illud. hꝫ fiduciam ꝙ ior-
danis influat in os eius. Sequit̄. Et iob. 40
ꝓuocatus rex auſtri egredietur ⁊ pu
gnabit ꝯtra regem aglonis: q̄ſi enim

Universidad de Deusto Biblioteca

prouocatur rex auſtri contra regem
aquilonis. Cum mittens armatā ma
num diſcipulorum ſuorum purgauit
in gladio oris ſui contra Romanos
apud quos regnabat ſpecialius rex
aquilonis. Et cōmiſſum eſt prelium
Apo.12. illud magnum de quo dicit Joānes:
Factum eſt prelium magnum in celo
Michael ⁊ angeli eius preliabātur
cū draconeː ⁊ draco pugnabat ⁊ an
geli eius. Et quid ibi ſeqtur? Et non
preualuerunt neq; inuentus eſt eorū
locus amplius in celo. Unde ⁊ hoc
ſubditur. Et dabitur multitudo in
manu eius/⁊ capiet multitudinem ⁊
exaltabitur cornu eius/⁊ deiciet mul
ta millia. Completum eſt hoc diebus
conſtantini principis quando debel
latum eſt romanum imperiū ⁊ mul-
ti quaſi coacti conuerſi ſunt ad fidē
chriſti: qui ꝑus ne ſe illi ſubderēt cō
tumaciter reſiſtebant. Factū eſt iſtud
ſed non ait preualebit. Quia nimirū
vbi ſe vidit Diabolus amiſiſſe vir-
tutem ⁊ proiectum eſſe de celo in ter
ram abijt iratus ⁊ furibundus cogi-
tans ⁊ pertractās quo modo ſe poſ-
ſet vlciſci ⁊ capere vindictam de cō-
tumelia ſua. Exinde ergo ⁊ vſq; nūc
machinatus eſt quid faceret in finē
temporum ſicut in eodem loco apo-
calypſ. ſubiunctū eſt. Ue terre ⁊ ma
ri q2 deſcendit diabolus ad vos ha-
bens iram magnam ſciens q2 modi
cum tempus habet. Notandum vō
quod ⁊ de Chriſto ſcriptū eſt in hac
viſione: deiciet multa millia ⁊ nō pre
ualebit. ⁊ de diabolo ⁊ angelis eius
dicit Joannes: ⁊ non preualuerunt.
Si ergo nec Chriſtus in illo primo
prelio ex toto ꝑualuit: nec diabolus
aduerſus Chriſtum. Multus enim
populus datus eſt Chriſto: ⁊ multus
remanſit in poteſtate diaboli. Reſtat
vt aliud atq; aliud adhuc cōmittatur
vbi ex toto ſupeꝛ diabols. Cap. 115m.

SEd de ſecūdo prelio videam⁹:
q2 iam nunc modis omnib⁹ ap-
propiquat. Dixit angelus de re
ge Auſtri ꝙ daretur multitudo
in manu eius: nec tamen preualeret.
Et quaſi quereretur qua ratiōe hoc
diceret. reſpondit: conuertetur enim
rex aquilonis ⁊ preparabit multitu-
dinem multo maiorem q̄ȝ prius/⁊ in
finem temporum annorumq; veniet
properans cū exercitu magno ⁊ opi-
bus nimijs. Et in temporibus illis
multi conſurgent aduerſus regē Au
ſtri. Ubi ſunt illi/qui carnalem ſequū
tur intellectum? Qui ſunt iſti reges
niſi qui a temporibus alexandri vſq;
ad finem temporum ⁊ annorum cō-
fligunt. Et nunc redite vel ſero pre-
uaricatores ad cor. Sed ⁊ vos electi
Dei accipite arma lucis: q2 iam pre-
parata eſt multitudo diaboli: iam ꝑ-
cones eius circūquaq; diſcurrunt ⁊
nihil ſupereſt/niſi pugna. Nec ſuffi-
cit ꝙ gentes īfideles parate ſunt vn
diq; contra nos niſi etiam aduerſus
regem auſtri multi de chriſtiano po-
pulo/⁊ vere multi conſurgunt. In-
de patareni/inde malefici/inde falſi
chriſtiani/⁊ multi alij. abundat ec-
ce iniquitas: ⁊ frigeſcit charitas mul
torum. Et ſciendum ꝙ in primis tē-
porib⁹ preliatus eſt diabolus in mē-
bris ſuis: in extremis vō temporib⁹
preliabitur in illo qui erit caput ⁊ pri
ceps omnium reproborum/in quo ⁊
habitabit ſpecialius/ac ſi in vaſe ꝓ-
prio per ſeipſum vt malum quod pri
ceps demonū nequiuit explere/ipe
quaſi magnus ⁊ potēs expleat in fu-
rore fortitudinis ſue. Sequitur. filij
quoq; preuaricatorum populi tui ex-
tollentur vt impleant viſionē ⁊ cor-
ruent. Credentes ſe iudei recipere re
gē Chriſtum: recipient antichriſtū.
Auctoritas hec euangelij eſt/⁊ chri-
ſti qui dicit. Ego veni in nomine pa- Joā. 5.
tris

tris mei ⁊ non recepiſtis me. Si ali-
us venerit in nomine ſuo/ipſum re-
cipietis. Sed ⁊ patres in hoc ipſo
conueniunt. Quod ſi verum eſt: cum
rurſum vex ſit iudeos conuerti opor
tere ad fidē chriſti: quid aliud datur
intelligi/niſi q2 poſt aduentum anti-
chriſti relinquetur tempus iudeis vt
conuertantur ad deum. Quāuis ex
parte aliqua ⁊ prius q̄ȝ ille veniat cō
uertendos eſſe credamus. Sequitur
⁊ veniet rex aquilonis ⁊ comporta-
bit aggerē ⁊ capiet vrbes munitiſſi-
mas ⁊ bracchia auſtri nō ſuſtinebūt.
Siue ſm̄ litteram vrbes capiet/ſiue
ſȝ ſpiritū/nominatas eccleſias. Nō
enim erit tanta fortitudo eo tempo-
re chriſtianis/vt tam aduerſe fortitu
dini reſiſtere poſſint. Unde ⁊ mox
ſubditur: ⁊ ſurgent electi eius ad reſi
ſtendū: ⁊ non erit fortitudo. Ecce iā
aperitur myſterium cum nomen iter
ponitur electorum. Et faciet inquit.
Quid eſt/⁊ faciet? illō quod ſequiꝛ.
Ueniet ſuper eum iuxta placitū ſuū:
⁊ non erit qui ſtet contra faciem ei⁹.
Et ſtabit in terra iclyta vt conſūme-
tur in manu eius: hoc eſt illud quod
in alia viſione ſcriptū eſt. Supra q̄ȝ
cap.8. credi poteſt vniuerſa vaſtabit. Et po
net faciem ſuam vt veniat ad tenen-
dum omne regnum eius. Cuius re-
gnū? chriſti ⁊ romane eccleſie. Et re
cta faciet cum eo: ſubauditur/ſimu-
lans iuſtitiam quam non habebit: ⁊
filiā feminar̄ dabit illi/vt euertat il
lud: hoc eſt blanditiem ⁊ voluptatē
carnis. Mulieres nāq; non viribus
ſed blāditijs/⁊ voluptate ꝓſternūt.
3ᵘ re.11. Deniq; ⁊ de Salomone ſcriptū eſt/
euertiſſe mulieres cor eius. Uerum
tamen inquit: non ſtabit nec illius
erit. Subauditur. Quia ⁊ hoc Chri-
ſtus patitur impugnari/non tamē il-
lud penitus expugnari permittit. Et
conuertet faciem ſuam ad inſulas ⁊
capiet multas: ſiue ad litterā maris
inſulas: ſiue in ſpiritu diuerſas eccle-
ſias: que quaſi maris inſule in mun-
do confligunt. Et ceſſare faciet prin-
cipem opprobrij ſui/⁊ opprobriū ſu-
um conuertetur in eum. Princeps
opprobrij ſui Chriſtus eſt qui primo
vicit illum/quem quodammodo ceſ
ſare faciet a predicatione/⁊ regno ſi
cut in die illo quo occiſus eſt a iude-
is. Uerumtamen quia nec ſic pote-
rit ex toto obtinere regnum eccleſie
conuertet faciem ſuam ad imperium
terre ſue/vbi ⁊ recipiet ex parte fru-
ctus operis ſui. Nam impinget inqt
⁊ corruet ⁊ non inuenietur. Et ſtabit
in loco ſuo viliſſimus ⁊ indignus de
core regio. Et in paucis diebus con
ſumetur non in furore nec in prelio.
Et ſtabit in loco eius deſpectus ⁊ nō
tribuetur ei honor regis. Hoc quali-
ter accidat tunc ſciri poterit cum cō-
tinget. Sequitur: poſt hec veniet clā
⁊ obtinebit regnū in fraudulentia:
percutiet enim fedus cum populo i-
ſtinctu cuiuſdā qui erit dux federis
⁊ mediator concordie. Ubi autē vi-
derit redditū ſibi regnum/ilico mo
uebit atrociſſimam pugnam: de qua
⁊ mox ſubditur. Bracchia pugnan-
tis expugnabuntur a facie eius/⁊ cō
teretur inſuper ⁊ Dux federis. Non
ſolum inquit populus fidelis: ſed ⁊ il
le qui erit dux federis conteretur ab
illo. Nam poſt amicitiam inquit fa-
ciet cum eo dolum. Aſcendet ergo ⁊
faciet cum eo dolum ⁊ ſuperabit in
modico populum. Abundātes ⁊ vbe
res vrbes ingredieꝛ/⁊ faciet que nō
fecerunt patres eius/⁊ patres patrū
eius. Rapinas predas ⁊ diuitias eo
rum diſſipabit/⁊ contra firmiſſimas
cogitationes hinniet/⁊ hec vſq; ad
tempus. Et hec quidē faciet in mul-
titudinem populorum vt monarchiā
totius mūdi valeat obtinere. Quod

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝺo ait:⁊ hoc vſq₃ ad tempus: dat itel
gi ꝙ in anno vno ſupraſcripta cótin
gant. Ex eo. ſ. loco vbi dicitur: ⁊ in fi
ne tempoꝛum ⁊ annoꝝ. Cap. 116^m.

Et conꝺitabitur foꝛtitudo ei⁹
⁊ coꝛ eius aduerſum regem
Auſtri ⁊ veniet aduerſus euꝫ
cū exercitu magno. De hui⁹
exercitus magnitudine ſcriptum eſt
expreſſius in Johele prophéta: popu
cap. 2. lus magnus ⁊ foꝛtis ⁊ ſimilis ei non
fuit a pꝛincipio. Et poſt eum nō erit
vſq₃ in annos generationis ⁊ gene-
rationis. Hic igitur erit exercitus il-
le magnus / cuꝫ quo veniet diabolus
in membꝛis ſuis contra regnum ec-
cleſie collectus. ſ. ex omni multitudi-
ne repꝛoboꝛuꝫ. Sed ⁊ rex auſtri chꝛi
ſtus. ſ. in membꝛis ſuis pꝛouocabun
tur ad belluꝫ multis auxilijs ⁊ foꝛtis
nimis. Ueramtamen ait: non ſtabūt
qꝛ inibūt aduerſus eum conſilia / co-
medentes panes cum eo conterent
illum exercitum: qꝛ oppꝛimētur ⁊ ca-
dent interfecti plurimi: erit autē hoc
vt compleatur adhuc plenius in mē-
ps. 40. bꝛis quod proceſſit in capite: homo
pacis mee in quo ſperaui qui edebat
panes meos / magnificauit ſuper me
ſupplantationem. duoꝛum quoq₃ re-
guꝫ coꝛ erit vt malefaciant: ⁊ ad mē
ſam vnam mendacia loquētur ⁊ nō
pꝛoficiunt. Quia adhuc finis in aliꝺ
tempus: duo reges iſti qui ſint neſci-
tur / niſi foꝛte vnus ſit ille qui dicitur
coꝛnu vndecimū pꝛinceps. ſ. beſtie ⁊
decē reguꝫ. Alius qui pꝛincipatur in
pſeudo pꝛophetis. Quod autē dicit
⁊ nō pꝛoficiet: qꝛ adhuc finis in aliꝺ
tempus: ſi tēpus (vt iam dixi) accipi
enduꝫ eſt hic pꝛo anno. Secūdo q̂q₃
anno terminum hic poſitum eſſe do-
cet. Sequitur: ⁊ ne vertetur in terraꝫ
ſuam cum opibus multis: ⁊ coꝛ eius
aduerſus teſtamentum ſanctū. Qua
re hoc? qꝛ exoſum habet mandatum
dei ⁊ legem chꝛiſtianoꝛum: ⁊ faciet i-
quit ⁊ reuertetur in terram ſuam: fa-
ciet malum quod poterit. ⁊ reuerteꝛ
in terram ſuam: hoc eſt ad locum ꝓ-
pinquum in quo erit ſedes ei⁹. Sta-
tuto ꝺo tempoꝛe reuertetur ⁊ veniet
ad Auſtrum ⁊ non erit pꝛioꝛi ſimile
nouiſſimum. Ueniet ad Auſtrum: qꝛ
inſurget contra eccleſiam. Que flāte
dei ſpiritu ardet igne charitatis: ⁊ nō
erit ꝑoꝛi ſimile nouiſſimū / qꝛ ſequēs
tribulatio faciet obliuiſci pꝛioꝝ. Su-
pꝛa modū enim erit imanis tribula-
tio illa. Sequitur. Et venient ſup euꝫ
trieres ⁊ romani ⁊ percutietur ⁊ re-
uerteꝛ. Utrū ſpiritualiter an coꝛpoꝛa
liter / interim in dubium relinquetur.
Uerum ipſe ex eadem ꝑcuſſione quā
patietur in mēbꝛis ſuis magis exar-
deſcet in ira: ⁊ furoꝛ ei⁹ aduerſus do-
minū ⁊ aduerſus Chꝛm eius. Nam
ſeqtur. Et indignabitur contra teſta
mētum ſanctuarij: ⁊ faciet. Indigna
biꝛ inquit ⁊ faciet: qꝛ pꝛoficiet dolus
in manu ei⁹. Seqtur. Reuerteturq₃
⁊ cogitabit aduerſus eos qui dereli
querunt teſtamētū ſanctuarij ⁊ bꝛac
chia ex eo ſtabunt. Idcirco cogitabit
aduerſus apoſtatas chꝛiſtianos qui
negabunt nomen chꝛiſti. Quia cum
poſſint tradere eccleſiā diſſimulabūt
plus enim terroꝛe q̃₃ voluntate nega
bunt. Stabunt tamē interim aliqua
bꝛacchia de ſanctuario dñi. Poꝛro
hij quos negare continget polluent
ſanctuariū foꝛtitudinis: ideſt romāe
fidei fundamentum: ⁊ auferent iuge
ſacrificiū: ⁊ dabunt abominationē ⁊
deſolationē. Impij enim in teſtm̄ ſi-
mulabunt fraudulenter ⁊ ipſi conta-
minabūt eccleſiā. Deficiet ergo ſacri
ficiū ⁊ oblatio: deſtruetur oꝛdo eccle-
ſie / ita vt non ſit aliquis in multitudi
ne populi qui libere audeat inuocare
nomen domini. Uerūtamē populus
ſciens dñm deum ſuum obtinebit ⁊
faciet

faciet: ⁊ lꝫ fugatus ⁊ exulatus in mō-
tibus: fidē tamen chꝛiſti non derelin
quent. Docti enim in populo doce-
bunt plurimos. Erunt autem in indi
gnatione ⁊ in flāma ⁊ in rapina die-
ruꝫ. Cūq₃ coꝛruerint: ſubauditur alij
coꝛpoꝛe: alij quod deterius eſt / ſpiri-
tu ſubleuabūtur auxilio paruulo. Cū
ꝺo ceperint ſubleuari / applicabūtur
eis plurimi fraudulenter. Sicq₃ deci
pientur calliditate diaboli / vt etiā de
eruditis ruant. Ut ſi fieri poſſit in er-
roꝛē ducantur etiā electi: vt conflenꝛ
⁊ eligantur ⁊ dealbentur vſq₃ ad tē-
pus ꝑfinitum. Quia poſt hoc tēpus
aliud tempus erit. Qꝺ dicit aliud tē-
pus erit / annus tertius crediꝛ vel pu
tatur. Sed melius iterim putatur q̃₃
creditur. Nota pꝛudens lectoꝛ oꝛdi-
nem viſionis ⁊ vide q̃₃ clarum ſit qꝺ
in pꝛincipio videbatur obſcurum. A
pꝛincipio nāq₃ putabatur fieri ſermo
de duobus regibus paganis. Et ec-
ce nūc habemus teſtamētum ſanctū
⁊ electos ⁊ ſanctuariū ⁊ alia quedā
que regem auſtri ⁊ regem aquilonis
Chꝛiſtū ⁊ antichꝛiſtum deum ⁊ dia-
boluꝫ eſſe docent. Sequitur. ⁊ faciet
iuxta voluntatē ſuam Rex aqlonis ⁊
eleuabiꝛ ⁊ magnificabitur aduerſus
omnem deum / ⁊ aduerſus deum deo
rum loquetur magnifica ⁊ dirigetur
donec impleatur iracundia: hoc eſt il
lud quod apoſtolus dicit. Qui extol
liꝛ ⁊ aduerſatur ſupꝛa oē qꝺ diciꝛ de⁹
ſcꝺe ad aut qꝺ coliꝛ: ita vt in tēplo dei ſedeat
theſ. 2. Oñdens ſe tanq̃₃ ſit deus. Un̄ ⁊ hic
ſubdiꝛ: ꝑpetrata eſt qppe diffinitio: ⁊
deū patrū ſuoꝝ nō reputabit ⁊ erit in
cōcupiſcētijs feminaꝝ nec qcq̃₃ deo-
rū curabit: deū aūt foꝛtitudinū in lo-
co ſuo venerabiꝛ: deū quem ignoꝛa-
uerunt patres eius tollet ⁊ colet illud
auro ⁊ argēto ⁊ lapide ꝑcioſo rebuſq₃
ꝑcioſis. Et faciet vt muniat moaçiꝫ
cum deo alieno quē nō cognouit: ſi-
cut ſermo qui habitus eſt de rege au
ſtri tranſlatus eſt ad plantationē que
ſtetit de ſemine radicis ei⁹ / ita vt ipa
plantatio rex auſtri diceretur ⁊ eſſet:
haud dubiū: ꝙ ꝑ myſteriuꝫ aſſumpte
humanitatis in deum / ita ſermo ha-
bitus de rege aquilonis tranſlat⁹ eſt
ad antichꝛiſtum. Cui multa conueni
re poſſunt tanq̃₃ vero hoi ⁊ ex hoie
nato. Que ſerpenti illi antiquo qui
dictus eſt diabolus non conueniunt.
Quod ergo dictū eſt i hoc loco de re
ge aqlonis: nō ad ipſum antiquū ho
ſtem ſimpliciter referēdū eſt: ſed ma-
gis ad antichꝛiſtū. In quo / quaſi in
domo ꝓpꝛia ipſe diabolus habitabit.
Et quod dicit: deuꝫ autem foꝛtitudi
num Moaçim in loco ſuo venerabi
tur / fieri pōt. vt ſicut enim Impera-
toꝛ conſtituit ſtatuam quā ꝑcepit ve-
nerari in memoꝛiā ſuā: ita faciet etiā
ipſe / conſtituit pꝛophanum idolū ad
honoꝛem diaboli ⁊ ſuiipſius. Colet
enim diabolum in deum / vt ipſe pa-
riter colatur cum ipſo. Et notanduꝫ:
ꝙ in eo quod ait: ⁊ deum quē ignoꝛa
uerunt patres eius colet. Aperte da-
tur itelligi ꝙ filius erit hominis chꝛi
ſtiani: iuxta illud Joānis euāgeliſte /
ex nobis ꝓderunt: ſed nō erāt ex no-
bis. Etſi diuerſi diuerſa opinentur ⁊ 1. Jo. 2.
dicant: ⁊ hec quidem faciet ad glo-
riam diaboli ⁊ ſuiipſius. Cap. 117^m.

Ceteꝝ de glia mēbꝛoꝝ ſuoꝝ
⁊ ꝺ ꝑlio q̃rti tꝑis qꝺ ceteris
ꝑcūtib⁹ dabit finē: ꝯſequēꝛ
adiūctū ē ⁊ mltiplicabit gliā
⁊ dabit eis ⁊ diuidet terrā g̃tuito ⁊ i
tꝑe ꝑfinito ꝑliabiꝛ aduerſus eum rex
auſtri ⁊ q̃ſi tēpeſtas vēiet ꝯ illū. Rex
aqlonis i currib⁹ ⁊ eqtib⁹ ⁊ i claſſe ma
gna ⁊ igrediēꝛ tras ⁊ ꝯteret ⁊ ꝑtran
ſiet ⁊ itrabit i trā glioſā ⁊ mlti coꝛru
ent: hee āt ſole ſaluabūꝛ ꝺ manu ei⁹.
Edom ⁊ Moab: ⁊ ꝑn^m filioꝝ āmon:
⁊ mittet manuꝫ ſuā in terras ⁊ terra

Universidad de Deusto Biblioteca

egypti non effugiet / ⁊ dominabitur
theſauroꝛum auri ⁊ argenti/ ⁊ in o-
mnibus pꝛecioſis Egypti : per Li-
byas quoque / ⁊ Ethiopias tranſi-
bit / ⁊ fama turbabit eum ab oꝛien-
te ⁊ aquilone/ ⁊ veniet in multitudi
ne magna vt conterat/ ⁊ interficiat
plurimos/ ⁊ figet tabernaculum ſuū
apud domin inter maria ſuper mon-
tem inclytum ⁊ ſanctū: ⁊ veniet vſqꝫ
ad ſummitatem eius ⁊ nemo auxilia
bitur ei. Hec omnia vtrum ad litterā
complenda ſint an in ſpiritu: vtrum
pars ſm̄ litteram ⁊ altera ſm̄ ſpūm.
videant illi qui pꝛeſentes erunt . Et
quoꝛum auditui vexatio dare pote-
rit intellectum. Creditur autem ꝙ tē
pus pꝛefinitum de quo ait: ⁊ in tem-
poꝛe pꝛefinito pꝛeliabitur aduerſus
eum rex auſtri ipſum ſit dimidium tē
poꝛis/in cuius conſummatione ceſ-
ſabit imperiū antichꝛiſti. Sequitur.
In tempoꝛe autēꝫ illo conſurget mi
chael pꝛinceps magnus qui ſtat pꝛo
filijs populi tui : ⁊ veniet tēpus qua
le non fuit ex eo ex quo gētes eſſe ce
perunt vſque ad tempus illud. Mi-
chael pꝛinceps populi domini Ro-
manus pontifex eſt/qui ita manebit
in diſcrimie/quo modo Mardoche
us ſub Aman. Aut ſicut Judas mac
cabeus in dieb⁹ Antiochi. Quibus
peractis ⁊ ſopitis/ac ſi de monumē-
to conſurget. Et veniet inquit tem-
pus/quale nō fuit/ex quo homines
eſſe ceperunt vſqꝫ ad tempus illud/
quale tempus? bonum bonis: ⁊ ma-
lum malis. De quo videlicet tempo
re ſubſequenter adiungitur. Et in tē
poꝛe illo ſaluabitur populus tuus/
omnis/qui inuentus fuerit in libꝛo
vite ſcriptus. Cum ſuperius dicat fi-
lij pꝛeuaricatoꝛum populi tui: extol-
lentur vt impleant viſionem ⁊ coꝛru
ent/quid eſt / ꝙ modo ſalus electis
iudeoꝛum pꝛomittitur/niſi quia per
acta illa tribulatione plenius conuer
tentur ad deum? Si quis autem poſt
tribulationem iſtam/mox ſequi exti-
mat finem mundi: ⁊ non potius fi-
nem tempoꝛuꝫ laboꝛioſoꝛum pꝛo eo
ꝙ ſequitur. Et multi ex hijs qui doꝛ-
miunt in terre puluere euigilabunt.
alij in vitam eternam/alij in oppꝛo-
bꝛiū/vt videant ſemper. videat non
eſſe ſententie alicuius doctoꝛis: nec
pꝛopter verbum iſtud eſſe hoc abſur
dum putandum: quia ⁊ plerunqꝫ ſi-
mul dicitur/quod non ſimul fit. Se-
quitur. Qui autem docti fuerint ful-
gebunt quaſi ſplendoꝛ firmamenti/
⁊ qui ad iuſtitiam erudiunt multos/
erunt quaſi ſtelle in perpetuas eter-
nitates. Quare iſtud ? quia ſanctis
qui in illo tempoꝛe futuri ſunt/nuda
erunt omnia ⁊ manifeſta. Non eniꝫ
erit adhuc tempus lie laboꝛioſe que
eſt lippis oculis: ſed tempus Rache
lis venuſte faciei ⁊ decoꝛi aſpectus.
Jam enim videre incipient facie ad
faciem/ea que antiqui patres noſtri
viderunt per ſpeculum in enigmate:
quia iam deleta erit iniquitas in po-
pulo dī/ ⁊ ſtatuta iuſtitia ſempiterna:
quia iam regnabunt ſancti dei/ ⁊ de-
leti erunt impij a facie terre. In tem
poꝛe quoqꝫ illo dicetur veraciter ab
electis/quod in pſalmo cantauim⁹.
Hec dies quam fecit dominus: exul- ps. 117
temus ⁊ letemur in ea. Et quamuis
hoc pꝛopꝛie de die vel tempoꝛe octa
uo dictū ſit: tamen ⁊ de ſeptimo non
incongrue dici poteſt: quia ſcriptum
eſt. Benedixit diei ſeptime/ ⁊ ſancti- Geñ. 1.
ficauit illum . Hunc etenim diem in
tuebatur pꝛopheta quando dicebat.
Gaudium onagroꝛum paſcua gre- Iſa. 32.
gum donec effundatur ſuper nos ſpi
ritus de excelſis . Et erit deſertum
in Chermel ⁊ habitabit in ſolitudi-
ne/iudicium ⁊ iuſtitiam in Chermel
ſedebit. Et erit op⁹ iuſtitie pax ⁊ cul-
tus

tus iuſtitie/ ſilentiuꝫ ⁊ ſecuritas vſqꝫ
in ſempiternum: ⁊ ſedebit populus
meus in pulchꝛitudine pacis / ⁊ in
tabernaculis fiducie/ ⁊ requie opu-
lenta. Gaudium inquit onagroꝛum
paſcua gregum donec effundatur ſu
per nos ſpiritus de excelſo. Cōſum-
mato tempoꝛe quadrageſimali/ qꝺ
reputatur in ſextum diem: ſequitur
tempus paſchale in quo effuſum eſt
ſuper apoſtolos donum ſpiritus ſan
cti in ipſo ſcilicet die paſche qui cuꝫ
ſeptem hebdomadis ſuis reputatur
in ſab batum lꝫ ſollennius ⁊ pleni-
us in die pentecoſtes. Quia videli-
cet conſummato hoc tempoꝛe labo-
rioſo quod dicitur ſexta etas/hoc eſt
ab aduentu pꝛimo domini vſque ad
ruinam antichꝛiſti/ſeqtur quaſi tem
pus paſchale/quod reputabit in ſab
batum: in quo abundantius effun-
detur ſuper electos dei ſpiritus de
excelſo. Et erit pax ⁊ veritas in vni
uerſa terra. Gaudium ergo onagro-
rum ſunt paſcua greguꝫ donec effun
datur ſuper nos ſpiritus de excelſo.
Quia tamdiu viri ſpirituales qui de
ſignantur in onagris gaudent in pa
ſcuis ſcripturarum/ quamdiu abun-
dantiam illam ſpiritus non habent.
Cuꝫ autem aduenerit tempus illud
ſuperueniente illa plenitudine huiuſ
cemodi ſtudia ⁊ laboꝛes ceſſabunt.
conſummabitur quoqꝫ in illa die id
quod ipſemet dicit/ ⁊ alius pꝛophe-
Iſa . 2. ta poſt ipſum. Erit in nouiſſimis die
bus pꝛeparatus mons domus do-
mini in vertice montium: ⁊ eleuabi-
tur ſuper omnes colles/ ⁊ fluent ad
eum omnes gentes. Et ibunt popu-
li multi ⁊ dicēt. Uenite aſcendamus
ad mōtem domini/ ⁊ ad domum dei
Jacob: ⁊ docebit nos vias ſuas / ⁊
ambulabim⁹ in ſemitis eius. Quia
de ſyon exibit lex/ ⁊ verbum domi-
ni de hieruſalem: ⁊ iudicabit gentes
⁊ arguet populos multos: ⁊ confla-
bunt gladios ſuos in vomeres/ ⁊ lā-
ceas ſuas in falces . Nō leuabit gēs
contra gentem gladium/nec exerce
buntur vltra ad pꝛelium. In die illa Cap. 31
complebitur ſm̄ totū pꝛophetia Hie
remie que completa eſt ſm̄ partem
in aduentu ſaluatoꝛis dicentis. Ec-
ce dies veniunt dicit dominus/ ⁊ fe-
riam domui iſrael/ ⁊ domui Juda fe
dus nouum: non ſm̄ pactum quod
pepigi cum patribus eoꝛum in die
quando appꝛehendi manum eoꝛuꝫ/
vt educerem eos de terra egypti/ pa
ctum quod irritum fecerunt. Et ego
dominatus ſum eoꝛum dicit domi-
nus. Sed hoc erit pactum quod fe-
riam cum domo iſrael poſt dies il-
los dicit dominus . ¶ Dabo legem
meam in viſceribus eoꝛum/ ⁊ in coꝛ
de eoꝛum ſcribam eaꝫ. Et ero eis in
deum/ ⁊ ipſi erunt mihi in populuꝫ/
⁊ non docebit vir pꝛoximum ſuum/
⁊ vir fratrem ſuuꝫ dicens: cognoſce
dominum/quia omnes: cognoſcent
me a minimo vſqꝫ ad maximum eo-
rum ait dominus: quia pꝛopitiaboꝛ
iniquitati eoꝛū ⁊ peccati eoꝛum non
memoꝛaboꝛ amplius. Hoc eſt enim
illud quod apoſtolus ait. Cecitas ex ad ro.
parte contigit in iſrael donec pleni- 9.11.
tudo gentium intraret: ⁊ ſic omnis
iſrael ſaluus fieret. Scriptum eſt. Ue
niet ex ſyon qui auertat ⁊ eripiat im
pietatem a Jacob/ ⁊ hoc a me illis
teſtimonium. Cum abſtulero pecca-
ta eoꝛum. De hoc tempoꝛe ⁊ de hac
conuerſione iſrael Ezechiel quoque
dicit. Cum ſanctificatus fuero in vo cap. 36
bis coꝛam eis tollam quippe vos de
gentibus/ ⁊ congregabo de vniuer/
ſis terris / ⁊ adducam ſuper vos a-
quam mundam/ ⁊ mundabimini ab
omnibus inquinamentis veſtris/ ⁊
ab omnibus idolis veſtris munda-
bo vos/ ⁊ dabo vobis coꝛ nouum/ ⁊

Universidad de Deusto Biblioteca

ſpiritum nouuʒ ponam in medio ve
ſtri. Et faciam vt in preceptis meis
ambuletis/⁊ iudicia cuſtodiatis / ⁊
operemini/⁊ habitetis in terra quã
dedi patribus veſtris/ ⁊ eritis mihi
in populum/⁊ ego ero vobis in de-
um: ⁊ lauabo vos ab vniuerſis iqui
namentis veſtris:⁊ vocabo frumen
tum/⁊ multiplicabo illud/⁊ non im
ponam famem vobis/⁊ multiplica-
bo fructum ligni/ ⁊ genimina agri/
vt non portetis vltra opprobriuʒ fa
mis in gentibus / ⁊ recordabimini
viarum veſtrarum peſſimarum ſtudi
orumqꝫ non bonorum . Et diſplice-
bunt vobis ſcelera veſtra/⁊ iniquita
cap.37. tes veſtre. Et poſt aliqua. Ecce ego
aſſumam filios Jſrael de medio na-
tionum ad quas abierunt:⁊ congre
gabo vos vndique/⁊ adducam eos
ad humum ſuaʒ. Et faciam eos gen
tem vnam in terra in montibus iſra
el. Et rex vnus erit omnibus impe-
rans/⁊ non erunt vltra due gentes
nec diuidentur amplius in duo re-
gna. Et ſeruus meꝰ rex Dauid ſup
eos ⁊ paſtor vnus erit oium eorum.
in iudicijs ambulabũt meis: ⁊ man-
data mea cuſtodient/⁊ facient ea.
Et habitabo ſuper terram quã dedi
ſeruo meo Jacob:in qua habitaue-
runt patres veſtri:⁊ habitabunt ſu-
per eam ipſi/⁊ filij eorum/⁊ filij filio
rum eorum vſque in ſempiternum:
⁊ Dauid ſeruus meus princeps eo-
rum in perpetuum/⁊ percutiam illis
fedus pacis pactum ſempiternum
erit eis. Et fundabo eos ⁊ multipli-
cabo ⁊ dabo ſanctificationem meaʒ
in medio eoruʒ in perpetuum:⁊ erit
tabernaculum meuʒ in eis:⁊ ero eis
deus:⁊ ipſi erunt mihi in populum.
Hec omnia ſm ꝙ ſcripta ſunt / con-
ſummationem accipient:excepto ꝙ
terra que promittitur eis/intelligen
da eſt ſancta mater eccleſia / ⁊ Rex
Dauid Chriſtus Jeſus cui compe-
tit regnare in regno ſanctorum/ qui
ſolus pro eis moriens: de peccatori-
bus ſanctos ⁊ iuſtos fecit. Uerum dañ.12.
hec omnia dicta ſunt: vt ſciremus
quanta ſit felicitas illius ſtatus / in
qua fulgebunt qui docti erunt/qua-
ſi ſplendor firmamenti/⁊ quaſi ſtel-
le in ꝑpetuas eternitates. Cap.118m.

SEquitur auteʒ in preſcripta vi-
ſione. Tu autem Daniel clau-
de ⁊ ſigna librum vſqꝫ ad tem
pus ſtatutum . Pertranſibunt
plurimi:⁊ multiplex erit ſcientia. Et
vidi ego Daniel. Et ecce quaſi duo
viri ſtabant. Unus hinc ſuper ripam
fluminis. Et dixi viro qui indutus
erat lineis/qui ſtabat ſup aquas flu-
minis. Uſquequo finis horum mi-
rabilium:⁊ audiui virum qui indu-
tus erat lineis qui ſtabat ſuper aquã
fluminis/cum leuaſſet dexteram ⁊ ſi
niſtram ſuam in celum ⁊ iuraſſet per
viuentem in eternum . Quod in tẽ-
pus ⁊ tempora/⁊ dimidium tempo-
ris:⁊ cum completa fuerit diſperſio
manus populi ſancti complebuntur
vniuerſa hec. Uerba hec Danielis
vltima/ita a lectore huius operis pẽ
ſari vellem/vt quicquid a principio
huius operis vſque huc late diffu-
ſeqꝫ contulimus ſub vno quambre-
ui coartaremus ſermone. Nihil eni
nos aliud intimaſſe credimus / niſi
hoc quod ſonat verſiculus ille:in tẽ
pus ⁊ tempora/⁊ dimidium tempo-
ris omnium iſtorum mirabilium fi-
nem. Sed ⁊ ſermones ſignati vſque
ad tempus ſtatutum : hoc eſt vſque
ad ſextum ſignaculum:quia ſicut iã
per multas vices nos dixiſſe memi-
nimus in hijs quadragintaduabus
generationibus ſeptem ſignacula cõ
tinentur / nihilqꝫ eſt aliud dicere: dañ.12.
in tempus/⁊ tempora/ ⁊ dimidium
temporis complebuntur omnia mi-
rabilia

rabilia eius qꝫ illud quod ſub ſexto
Apo.10 angelo tuba canente alter angelus/
aut forte vnus ⁊ idem ait:tempus
iam non erit amplius/ſed in voce ſe
ptimi angeli cum ceperit tuba cane-
re conſummabitur myſterium dei.
O mira concordia ſub ſexto ſigna-
culo legitur angelus iuraſſe hoc in
veteri. Et ſub ſexti apertione in no-
uo:⁊ lꝫ diuerſis verbis vnam tamẽ
protulere ſententiam. Daniel nanqꝫ
dicit: dixi viro qui indutus erat line
is qui ſtabat ſuper aquam fluminis/
vſquequo finis horum mirabilium.
Et audiui virum qui indutus erat li
neis qui ſtabat ſuper aquam flumi-
nis. Cum leuaſſet dexteram ⁊ ſini-
ſtram ſuam in celum / ⁊ iuraſſet per
viuentem in eternum/quia in tem-
pus ⁊ tempora/⁊ dimidium tempo-
ris. Joãnes vͦo ſic. Et angelus quẽ
vidi ſtantem ſupra mare:⁊ ſuper ter
ram leuauit manum ſuam ad celum
⁊ iurauit per viuentem in ſecula ſe-
culorum qui creauit celum ⁊ ea que
in eo ſũt/quia tempus amplius non
erit. Sed in diebus vocis ſeptimi an
geli/cuʒ ceperit tuba canere conſum
mabitur myſteriuʒ dei/ſicut euange
lizauit ꝑ ſeruos ſuos ꝓphetas:nunc
igit̃ conſiderare eſt diligenter ꝙ nu-
merus iſte in ſeptem ſignaculis con
tinetur/ita vt non ſit amplius tem-
pus conſummandi alicuius myſte-
rij/ſed conſummabuntur omnia in
diebus vocis ſeptimi angeli . Sane
reliquum tempus erit pacis. Si que
ris dierum numeruʒ/ non eſt meum
dicere/neque ſcire quod nobis da-
tum eſt hoc ſoluimus.ſignati fuerũt
ſermones quos numerus iſte conti-
nebat. Sufficit nobis ꝙ hijs diebus
etſi indignis meritis/ſaltem ex par-
te aliqua ceperint aperiri . Nec for-
tuitu hoc ſiue fruſtra : ſed quia nulli
fuit hominuʒ generationi/ſicut hijs
temporibus neceſſarium. Nam ⁊ li-
ber quem beatus Joannes clauſuʒ
viderat in pricipio/in manu ſexti an
geli deſignatur apertus. Nec preter
intelligentie ordinem ille angelus ſi
ue vir qui iurauit ſub ſexto tempore
dixit/quod clauſi erant ⁊ ſignati ſer
mones vſque ad tempus prefinituʒ
ipſe aut eius ſimilis ſi tamen nõ ipſe
eſt chriſtus hoc in ſexto tempore ⁊
ipſe in manibus librum fert apertũ.
Uirtus autẽ(vt iaʒ diximus)huius
numeri in ſeptẽnario cõſiſtit/⁊ plus
habet virtutis qꝫ exprimere lingua
poſſimus. Namqꝫ vt ſupra ſcripſimꝰ
in hoc opere ab Adam vſque ad Ja
cob fuere generationes.21.a Jacob
vͦo vſque ad chriſtum generationes
quadragitadue. Similiter ab Ozia
vſque ad chriſtum generationes.21.
⁊ a chriſto vſque ad tempus huius
tyranni / ſicut noſtra tenet opinio/
quaſi quadragintadue. Jſte quadra
gintadue generatões tricenarij ſunt
annorum/⁊ dicuntur menſes qua-
dragintaduo ſiue dies.1260.ſiue tẽ-
pus ⁊ tempora/⁊ dimidium tempo
ris. Jſte quadragintadue generatio
nes que ſpiritales ſunt/non fuerunt
ſcripte in libris/quia future erant eo
tẽpore quo condita fuit ſcriptura no
ui teſtamenti/ſed ꝑ eis poſuit Mat.
generatiões q̃dragintaduas ſm car
nem . Sunt autem ab Adam ſimul
omnes/vſqꝫ ad annum milleſimum
ducenteſimum incarnationis domi-
nice generationes/cẽtum quinque:
qꝫuis due vltime incerti ſint tempo-
ris ⁊ momenti. Sane concordia nul
la inueniri poteſt ſine numero iſto q
continet in ſe tempus ⁊ tempora ⁊
dimidiuʒ tp̄is:hoc eſt generationes
42e. Ut eni non pigeat cõpilare que
in ſecũdo libro huius op̄is ſatis eſt Geñ.3.
ꝓlixe digeſtum.ab Adã vſqꝫ ad ama 2.para.
ſiã gñatiões ſunt quadragintadue. 26.

Universidad de De
Biblio

⁊ ideo in Oçia qui eſt q̃dragesimuſ-
terti⁹ requirēda eſt concoꝛdia ab A-
dam. Nam Adaꝫ qꝛ voluit aſſimila
ri dijs percuſſus lepꝛa peccati/expul
ſus eſt de gaudijs paradiſi. Oçias
quia vſurpauit officiuꝫ ſacerdotij ele
phantino moꝛbo percuſſus de do-
mo Domini expulſus eſt. Eua pri-
ma parens coꝛrupta ſuggeſtiōe ſer-
pentis / genuit coꝛruptionis filios.
inſurrexerunt alter in alterum: ⁊ im
pius occidit inocentem. In diebus
quoqꝫ Oçie fuit in Italia Rea ſyluia
virgo carne non ſpiritu/que nouiſſi-
me ſtupꝛata peperit geminos: ⁊ pari
modo vt Caim Abel/pꝛimus tradif
interfeciſſe ſecūdū: ibi ergo inchoata
eſt babylon pꝛia. Hic initiata eſt ſecū
da. Nam pꝛimus lapis Babylonis
Caim: ⁊ ſi tempoꝛe alio inchoata ſit
hyſtoꝛia Babylon/illa ſcilicet que ce
mento ⁊ lapidibus conſtructa eſt. Il
la enim Babylon tempoꝛalis fuit ⁊
hominem habuit fundatoꝛem: que
autem viſura eſt confuſioneꝫ eternā
a patre mendacij qui ab initio homi
cida/fundata eſt: ⁊ ideo que eſſet pꝛi
mus lapis ipſius / hominem reperit
homicidam. ¶ Plebs illa electoꝛuꝫ
antiqua que ſignificata eſt in Sara/
dicitur in ſpiritu Hieruſalem: ⁊ nihil
ominus eccleſia gentium ſignificata
in Rebeccha: ⁊ tamen vtraqꝫ ſimul
vna Hieruſalē. Sic multitudo repꝛo
boꝛum ab initio tempoꝛum vſqꝫ ad
Chꝛiſtum dicenda eſt Babylon. Et
multo amplius innumera multitudo
falſoꝛum chꝛiſtianoꝝ ⁊ tamen vtraqꝫ
ſimul vna Babylon. ¶ Secundum
vͦo concoꝛdie terminū requirit Sem
filius Noe. Sub quo factū eſt gene-
rale diluuium. Ab hoc vͦo vſqꝫ ad Sa
lathiel/generationes q̃dragintadue
quibus completis ⁊ generatiōe qua
drageſimatertia inchoata inundauit
diluuium nationum medoꝛum: ſcili-
cet ⁊ perſarum ⁊ aliarum gentium a
quibus obꝛuta eſt foꝛnicaria Baby-
lon/ſicut abſoꝛti ſunt a diluuio foꝛni-
catoꝛes pꝛime etatis. ¶ Tertiam cō-
coꝛdiam requirit Jacob qui genuit
duodecim patriarchas/ab hoc vſqꝫ
ad Joſeph generationes quadragin
tadue. Inchoata vͦo quadrageſima-
tertia natus eſt Chꝛiſtus qui ⁊ ipſe
duodecim apoſtolos ſpiritualiter ge-
nuit. ¶ Quartam concoꝛdiam requi
rit Dauid ſub quo ſublimata eſt in re
gnum Hieruſalem: ab hoc vſqꝫ ad tē
poꝛa Conſtantini generationes qua
dragintadue: inchoata vͦo generatio
ne quadrageſimatertia ſublimata eſt
in regnū noua Hieruſalem: ſancta. ſ.
romana eccleſia que ē mater omniuꝫ
fidelium ⁊ eccleſiarum. ¶ Quintam
concoꝛdiam requirit Açarias qui ⁊
Oçias: binomius enim erat ⁊ ab ipo
vſqꝫ ad Chꝛiſtum duplex eſt cauſa cō
coꝛdie. Sub hoc aſſyrioꝛuꝫ reges ce-
perunt depopulari decem tribus: ab
hoc vſqꝫ ad tempoꝛa Eradij genera
tiones quadragintadue. Inchoata
vͦo quadrageſimatertia ceperunt exi
re ſaraceni de finibus ſuis ⁊ eccleſi-
as grecoꝛum que erant in egypto ⁊
Hieruſalem in circuitu in confuſione
redigere. ¶ Sextam concoꝛdiam re-
qrit Sedechias ⁊ Jechonias in trāſ
migratione Babylonis. Circa quo-
rum tempoꝛa apparuerunt viſiones
Danieli: ⁊ ſecuta ſunt omnia mala q̄
in pꝛia ꝯcoꝛdia enumerauimus: hoc
eſt percuſſio babylonis: ⁊ tribulatio
nes ille quas continet liber Judith ⁊
Heſter: exinde vſqꝫ ad tempoꝛa iſta
generatiōes quadragintadue ſalua
ratione quā ſupꝛa ſcripſimus de ge-
nerationibus decē quas vet⁹ tacuit
teſtamentum: hoc eſt ab Abiud vſqꝫ
ad Joſeph. Nimirum qꝛ quod ibi ta
cetur/ concoꝛdiam cuꝫ nouo habere
non poteſt. Ita enim ſꝫ hoc exiſtimā
dum

dus eſt Zoꝛobabel q̃ſi ſi ſub ipſo chꝛi
ſtus veniret in munduꝫ. Nunc ergo
quadrageſima agitur gñatio: ⁊ ideo
tempus ſtatutū eſt/in quo clauſi ape
riantur ſermones. Quod ſi non ne-
gauit ille: qui dixit eſſe apiendos ſer
mones: ſed tempoꝛe ſtatuto aperien
dos videat qui iudicat de coꝛde ⁊ di
cit ipoſſibile/quod poſſibile veritas
eſſe pꝛomittit: ne foꝛte ſi omnes ta-
cent qꝛ nō creditur eſſe datum/inue-
niat nos repētina dies illa ſicut ⁊ ce-
teros/ ⁊ inuoluat pariter repꝛobos ⁊
electos. Uerumtamen ⁊ ſi aliqui au
dire nolunt/non ideo tamen tacere
debeo ne loquar quod loquendū ac
cepi. Quin potius quo ſurdioꝛes ſūt
aliqui eo altius clamare compelloꝛ/
vt ipſi potius q̃ꝫ ego erubeſcant in fi
ne. ¶ Dico enim ergo o fideles ⁊ ſe-
curus hoc dico. Numerus iſte tā ſol
lennis/citius q̃ꝫ putatur conſūmatio
nem accipiet. Non eſt amodo ꝙ ex-
pectare debeatis cōfugiat qui poteſt
ad arcā pꝛiuſq̃ꝫ magni diluuij voꝛax
aqua pꝛoſiliat de abyſſo: ⁊ apertis ca
taractis celi ſubita inundatio fiat.
Et dicatis quid eſt hoc: ⁊ non ſit qui
reſpondeat: ⁊ queratis effugium / ⁊
non ſit locus: ⁊ clametis ad dominū
⁊ nō ſit qui eruat: ⁊ pulſetis ad ianu
am/ ⁊ non ſit qui aperiat: effugiatis
ad montes/ ⁊ nō ſit licentia tranſeū-
d[illegible] finem itaqꝫ libꝛo/non ego ponam
ſed ipſe ſit/quem dominus poſuit h
[illegible] in tempus ⁊ tempoꝛa ⁊ dimidiuꝫ
tempoꝛis: hoc queſiuimus a pꝛinci-
pio operis ⁊ ꝑuenimus vſqꝫ ad ipm.
Ultra hoc ꝓcedere in hoc opere nec
opoꝛtet nec libet: hoc eſt enim tēpus
eccleſie ſub quo plenitudo tempoꝛū
opoꝛtet ingredi: vt pariens filiuꝫ ma
ſculum ingrediatur in templum. Si
autem queritis a me illud quod que
ſiuit Daniel ab eo qui ſibi hec oſten-
debat: domie mi/quid erit poſt hec.
Et beatus qui expectat ⁊ peruenit
vſqꝫ ad dies mille tercentos triginta
quinque. Unuꝫ dico ſecurius ꝙ hijs
completis myſterijs ſeptimus ange-
lus tuba canet ſub quo vniuerſa que
ſcripta ſunt complebuntur ſacra my
ſteria/ ⁊ erit tempus pacis in vniuer
ſa terra. de exhibendo vͦo myſterio
huius numeri/nemo mihi moleſtus
ſit: nemo me vltra ſtatutum limitem
tranſire compellat: potens eſt enim
deus clarioꝛa adhuc facere myſteria
ſua.

Cap. 119[m].

Conſūmato vͦo hoc opuſcu-
lo comitāte nos gratia chꝛi
ſti hijs qui me ꝑſumptoꝛem
⁊ non magis neceſſariuꝫ in
dicant per modicum reſpondere cō-
pelloꝛ ſuperne vtiqꝫ charitatis intui-
tu non humane gratie appetitu ſciēs
ſcriptum eſſe in pſalmoꝛum volumi-
ne. Dominus diſſipat oſſa eoꝛuꝫ qui
hominibus placent: quoniam deus
ſpꝛeuit eos. Sciant ergo / ⁊ hoc oꝛo
vt ſciant/non ex pꝛeſumptione ſuper
ba: ſed nec alicuius pietatis ſecurita
te/hec me attētare voluiſſe / aut mō
hoc ingenio vt iſta mundo loquerer
inueniſſe: ſed qꝛ tempus pꝛefinitum
adeſt. Is qui per diuerſa ſeculoꝛum
tempoꝛa multiplicia operatur ⁊ com
plet quo modo vult ⁊ quando vult
myſteria ſecretoꝛum ſuoꝛuꝫ voluit in
hoc opere neceſſarie magis q̃ꝫ curio
ſe/ſermones diu ſignificatos ſuis fi-
delibus aperire: non ꝙ digniores ſi-
mus/qꝛ iſta ſcimus: ſed vt ſciamus
quāta ſint nobis pꝛo meritis pꝛepa-
rata flagella: ⁊ ſi qs ē ex domo Loth
feſtinet elongari a finibus Sodo-
moꝛum. Si quis ex familia Noe reci
piatur inter eos qui ſaluantur in ar-
ca. Sancti erant illi quibus dictum
eſt: non eſt veſtrum ſcire tempoꝛa vel
momenta que pater poſuit in ſua po
teſtate. Sed quid illis hoc ſcire pꝛo-

Universidad de Deusto Biblioteca

derat/niſi ad aliquid ſcire: nobis autem quibus dictum eſt:cuꝫ videritis hec fieri ſcitote qꝛ prope eſt i ianuis/ nobis inq̃ꝫ qui videmus/ nó diſcipulis qui nó viderent:nec ad aliquá vanitatem datum eſt hec poſſe perpendere tanq̃ꝫ beatioꝛibꝰ ⁊ ad ſecretioꝛa vocatis/vl' tanq̃ꝫ neceſſarie habétibus ⁊ ad hoꝛa tendentibus artioꝛa iuxta illud quod legitur i pſalmo. Dediſti metuentibus te ſignificationem vt fugiant a facie arcus. Nó eſt ergo ꝙ affectemus laudes hominuꝫ aut fauoꝛis mercedem quod eſt impium cupere vel ſperare/ſed laboꝛis noſtri opera domino cómiſimus cópenſanda. Unum eſt:ꝙ lectoꝛé meũ ſi quis hec legere dignatur exoꝛo:q̃tenus pꝛo me omnipotenti deo/pꝛeces dignetur effundere copioſas/q̃tenus ſi me articulus dierum iſtoꝛuꝫ de quibus loquimur in carne repererit adhuc manentem/militiam boná pꝛo fide chꝛiſti militare concedat: ⁊ vna cũ Chꝛiſti cófeſſoꝛibus qui tunc erunt/ad regna celeſtia peruenire.

Amen.amen.amen.

Venetijs completum fuit hoc
opus per Simonem de
Luere.13.Apꝛilis.
.1519.

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l
m n o p q r s t v x y
z aa bb cc dd ee ff gg hh ij kk
ll mm Omnes ſunt duerni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca